

~~CK 10.8~~

CC 8 24

R32744

Digitized by the Internet Archive
in 2015

<https://archive.org/details/b21976442>

SORANI EPHESII

LIBER DE

MULIEBRIBUS AFFECTIONIBUS.

ΣΩΡΑΝΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΑΘΩΝ.

SORANI EPHESII

LIBER DE

MULIEBRIBUS AFFECTIONIBUS.

RECENSUIT ET LATINE INTERPRETATUS EST

FRANCISCUS ZACHARIAS ERMERINS.

TRAECTI AD RHENUM
APUD KEMINK ET FILIUM.

CIOIOCCCLXIX.

PRAEFATIO.

Anno 1838. prima editio in lucem emissa est Sorani Ephesii de arte obstetricia et morbis mulierum, titulo *Σωρανοῦ περὶ γυναικείων παθῶν*. Graeca est illa editio et ducta ex apographo viri eruditissimi F. R. Dietz, qui textum desumpserat e duobus codicibus, altero Parisiensi saeculi decimi quinti, altero Italico decimi sexti. Contulerat insuper Dietzius mss. Aëtii Graeca cum iis capitibus, quae ex Sorano apud illum descripta occurrunt, vel quae continent fragmenta aliorum medicorum Graecorum, qui in iis eandem materiem tractant. Praematurus autem Dietzii obitus accidit eo tempore, quo typis excudi coeptus erat eius Soranus; continuata tamen editio est a tunc temporis iuvene docto I. F. Lobeck, qui emendationibus, quas in schedis Dietzii reperit, suas addidit.

Biennio post vir clarissimus H. Haeser Ienae edidit „de Sorano Ephesio eiusque *περὶ γυναικείων παθῶν* libro nuper reperto programma” et doctissimus I. Pinoff Vratislaviae Dissertationem inauguralem de Sorani Ephesii doctrina. Idem postea in diario *Ianus* dicto vol. I. et II. edidit: *Die Geburtshilfe des Soranus Ephesius nach dessen Werke περὶ γυναικείων παθῶν*, bearbeitet von Dr. I. Pinoff. Anno autem 1842. ipse ad calcem editionis libri Hippocratis *περὶ διαίτης δξέων* subieci observationes aliquot criticas in textum Sorani; nec multo tempore post vir eruditissimus Cats Bussemaker in diario „de Gids” publici

iuris fecit censuram mearum observationum, in qua occurrunt quae sine dubio ad nonnullorum locorum intelligentiam conferunt.

Postea vero nihil, quod sciam, in publicum prodiit Soranum spectans, qui in unica illa Dietzii editione tam misere affectus est, ut contextus omnis generis corruptione obfuscatus partim non apte, partim omnino non legi possit.

In praefatione, quam editioni Dietzianae praemisit, celeberrimus philologus Chr. Aug. Lobeck de Dietzio nuper defuncto scribens: „cooperat tum, inquit, Sorani, *sive quis alius sit*, librum prelo tradere.” Ac laudanda sane dubitatio de auctore in philologo historiae medicinae Graecae veteris minus perito, qui sua auctoritate confirmare noluerit rem, quam non satis exploratam haberet. Attamen, uti opinor, talia adferri possunt, quae certo evincant, continere hunc librum Sorani Ephesii ipsius tractatum, in quo permulta quidem capita aliena sint interpolata, alia alio modo sint disposita quam operis auctor voluerit, interpolationes in mediis capitibus a Sorano conscriptis depreheudantur, sed qui tamen sine dubio scriptori illi in omni orbe erudito antiquo, nec solum in medico, celebratissimo debeatur. Quod licet alii iam perspexerint, operae pretium tamen videtur circumspicere, num auctor noster idem sit, quem Galenus, Caelius Aurelianus, Suidas, Etymologi et Zonaras, Oribasius, Aëtius, Paulus, Moschion, patres ecclesiae Tertullianus, Cyprianus, Augustinus memorent. Quo facto de ipso Sorani opere *περὶ γυναικῶν παθῶν*, quale in editione Dietzii hodie circumfertur, exponemus, ut quare alio modo edendum fuerit, appareat.

Apud Galenum de comp. med. sec. locos (vol. XII. p. 114. Kühnio) legimus fragmentum Sorani, in quo scriptorem no-

strum methodicum statim agnoscimus. Agitur de alopecia et sermo est de *Φινιγμῶ* διὰ *νάπυος*, memorantur *χριστὰ* et *ἐπίπλαστα* et *μετασυγκριτικά*, qualia in Sorano Dietzii sacpius occurrunt. In eodem Galeni opere (p. 493., *ibid.*): *ἐπειδὴ*, inquit, *καὶ ὁ Σωρανὸς ἔγραψε περὶ γε τῶν ἀχώρων ἔν τε τῷ τετάρτῳ περὶ Φαρμακείας καὶ ἐν τῷ μονοβίβλῳ Φαρμακευτικῷ Φάρμακά τινα καὶ ἡμῖν διὰ τῆς πείρας ἐγνωσμένα κ. τ. ἐ.* Noster autem Soranus apud Dietzium p. 256. (mihi p. 232. vs. 10.): *ὦν ἀπάντων*, inquit, *τὴν ἐπιδέξιον χρῆσιν ἐν τοῖς περὶ βοθημάτων λόγοις ἐφωδεύκαμεν.* Apparet methodicum nostrum loqui de iisdem operibus suis, unde Galenus duxerit formulas medicinales, quas dein ipsis Sorani verbis citat, et in quibus huius orationem facile agnoscimus. Quin eodem loco paulo post (p. 495.) legimus: *ἐφεξῆς δὲ τούτῳ ὁ Σωρανὸς ἔγραψεν ἄλλο Φάρμακον, ἰσχυρόν, ὃ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τῆς αἰρέσεως ἀγωγὴν ὠνόμασε μετασυγκριτικόν.* Itaque novit Galenus Soranum de methodica secta medicum, quemadmodum Soranus Dietzii variis et multis in opere suo locis methodicum se praebet.

Adfert porro Pergamenus in eodem opere (p. 956.) Sorani formulas, in quibus sane verba occurrunt, qualibus uti hic consuevit, sed quae tamen mihi non videntur tam manifesta rationis et sermonis methodici nostri offerre indicia, ut eum his agnoscerem, nisi Galenus viri nomen adposuisset. Neque aliter sentio de iis, in quibus Soranum reprehendit p. 987. Parum quoque in quaestione, de qua agimus, proficimus e Galeni loco, vol. XIII. p. 42., ubi sermo est de Sorani remedio quodam *διὰ κωδίων*. In libris autem de comp. med. sec. genera (vol. XIII. p. 642.) Galenus dicit frustra se quaesivisse formulam quandam medicinalem tum apud ceteros scriptores medicos, tum apud Soranum; quaesivit eam scilicet in libris illis de remediis, quos Soranus reliquerat.

Adhuc constitit Galenum cognovisse scripta medici nomine

Sorani, qui methodicus fuit et scripsit libros, quos Pergamenus vidit, et quos Soranus Dietzii suos esse profitetur; quod nisi admittas, hoc saltem concedere debebis utrumque Soranum, Galeni nempe et Dietzii, de materia medica scripsisse.

Olim autem in obs. illis criticis iam duos citavi Galeni locos, qui faciunt ad tempus, quo Soranus vixit, definiendum, quos iterum describo. Nimirum in meth. medendi (vol. X. p. 53.) legis: ἀλλὰ τῆς μὲν ἐκείνων διαφωνίας ἴσως ἂν ποτε καὶ ὕστερον εἶη μνημονεῦσαι καὶ σὺν αὐτοῖς γε τοῖς εἰρημένοις τοῦ πάντα σοφώτερα ἐπιταράξαντός τε καὶ συγχέαντος αὐτῶν τὰ πράγματα Μενεμάχου καὶ τοῦ ληρώδους Ὀλυμπικοῦ καὶ μετ' αὐτοὺς Ἀπολλωνίδου καὶ Σωρανοῦ καὶ τοῦ νῦν ἐπι ζῶντος Ἰουλιανοῦ· τούτῳ μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐνετύχομεν, ἵνα καὶ παρὰ ζῶντος ἀνθρώπου φωνῆς ἐκμάθοιμεν λήρους μακροῦς. Acriter pro more suo alios notantem audimus Galenum, sed quod ad rem praesentem facit, audimus illum opponentem Soranum quo tempore illa scribebat iam vita functum Iuliano, qui eo tempore in vita esset. Alter autem eiusdem operis Galenici locus (X. p. 909.) huiusmodi est: locuturus de morbo Theogenis philosophi: ταύτην γάρ, inquit, ἔγνωσαν οὐκ ὀλίγοι διὰ δόξαν τῶν ἀνθρώπων δημοσίᾳ διαλεγόμενου κατὰ τὸ τοῦ Τραϊανοῦ γυμνάσιον ἐκάστης ἡμέρας. Patet curationem illius morbi Galeni tempore esse factam, qui dein pergit: ὁ μὲν οὖν θεραπεύων αὐτὸν ἦν εἷς τῶν Σωρανοῦ μαθητῶν, Ἀτταλος τοῦνομα. E quibus verbis facile efficitur Soranum ante Galenum vixisse, Sorani discipulos Galeni aequales fuisse adeoque lustris aliquot ante Galenum vixisse, vel floruisse Soranum.

Convertimus nos ad Suidam, de cuius tribus Soranis melius iudicare licebit, postquam quae Galenus de Sorano suo dicit audivimus.

Σωρανός, inquit, Μενάνδρου καὶ Φοίβης, Ἐφέσιος, ἰατρός δια-

τρίψας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ δὲ ἰατρεύσας ἐπὶ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ τῶν βασιλέων, βιβλία τε συντάξας πλεῖστα καὶ κάλλιστα.

Σωρανόσ, Ἐφέσιος, ἰατρὸς νεώτερος. Γυναικεῖα βιβλία δ'. Βίους ἰατρῶν καὶ αἰρέσεις καὶ συντάγματα, βιβλία δέκα· καὶ ἄλλα διάφορα.

Ὅτι Ἀσκληπιόδοτος ὁ Φιλόσοφος καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐκμαθὼν τῶν μὲν νεωτέρων οὐδένα ἀπεδέχετο πλὴν Ἰακώβου, τῶν δὲ πρεσβυτέρων μετὰ τὸν Ἱπποκράτην Σωρανόν τὸν Κίλικα, τὸν Μαλλώτην ἐπίκλην.

Quae de tertio Sorano suo tradit manifesto eiusmodi sunt, ut eum dimittere liceat: non est ille Soranus Galeni, nec Dietzii. De Sorano Mallota nihil novimus, nisi nomen a Suida servatum.

Verum quaerimus rectene, nec ne duos Soranos Ephesios Suidas distinxerit.

Omnia, quae de Menandri et Phoebes filio tradit, congruunt cum iis, quae de Sorano Dietzii novimus; saltem nihil inest, quod repugnet. Hunc Alexandriae studiorum causa διατρίψαι est probabile. Legimus p. 89. vs. 12. apud Dietz. (mihi p. 106. vs. 7.) ὡς αἱ ἐν Αἰγύπτῳ ποιοῦσιν. Quod tamen non certo demonstrat Soranum in ea regione et Alexandriae degisse; potuit enim ex aliorum sive scriptis, sive sermonibus id didicisse. — At certum est eum Romae artem fecisse: τοῦτο δέ, inquit (p. 198. initio, apud Dietz., mihi p. 172. vs. 11.), μάλλον ἐπὶ Ῥώμης γινόμενον θεωρεῖται. Loquitur de re, quam ipse Romae observaverat. Praeterea suo loco videbimus Soranum subinde vocabula Latina usurpavisse. Tempora ab Suida indicata plane conveniunt cum iis, quae e Galeno de nostro Sorano audivimus. Traianus regnavit annis 98—117. p. C. N., — Hadrianus annis 117—138.; — Galenus natus est anno 131. et, licet annus eius obitus non sit cognitus, vixit tamen imperante Septimio Severo 193—211. Soranus Romae artem fecit

quo tempore Traianus et Hadrianus regnabant; eiusque discipulus Attalus ibidem artem fecit Galeni aetate, qui natus est sub finem vitae Hadriani, saltem septem annis ante eius obitum. Omnia haec plane inter se congruunt.

Filius igitur Menandri et Phoebes noster Soranus est, *βιβλία συντάξεως πλεῖστα καὶ κάλλιστα*, uti ait Suidas; quam rem infra tractabimus accuratius, et veram esse deprehendemus.

De altero Suidae Sorano Ephesio quid statuendum sit, dictu haud facile est. Narrat eum quatuor libros *γυναικείων* scripsisse. Novimus autem certo Menandri filium *γυναικειῶν* composuisse, quod abunde patebit, ubi de Caelio Aureliano videbimus; sed num opus Sorani nostri aliquando in libros distributum fuerit et in quot fuerit divisum, fortasse non satis tibi apparet. Sumseris igitur fere re ipsa duos Soranos Ephesios fuisse, quorum libri *περὶ γυναικείων* olim circumferrentur, et tamen sunt, quae faciant ut dubitem, num error subsit Suidae affirmationi.

Nempe eodem auctore alter ille Soranus Ephesius conscripsit *βίους ἰατρῶν καὶ αἰρέσεις καὶ συντάγματα* et alia opera. Novimus in editionibus Hippocratis ab antiquo inde aevo circumferri vitam Hippocratis secundum Soranum. In hac vita bis occurrit nomen Sorani; verum hic non fuit Ephesius, sed Cous. Quin vita illa una fuerit e medicorum vitis, quas Soranus conscripsit, vix dubito. Quaerere possis, num inscriptio *κατὰ Σωρανὸν* indicio sit, nos non habere vitam Hippocratis, qualem Soranus conscripsit, sed talem, quae ex ea, quam conscripsit, ab altero nescio quo viro antiquo sit ducta. Credo tamen inscriptionem *κατὰ Σωρανὸν* ideo esse additam, quia illa vita separatim iam antiquitus libris Hippocraticis fuit praemissa, saltem adiecta.

Solent sane vitam Hippocratis nostro Sorano tribuere; quod facit Ideler (*Physici et Medici Graeci minores*, vol. I. p. 248. seqq.),

contra Suidae auctoritatem, qui ἰατρὸν νεώτερον appellat scriptorem de vitis, sectis, scriptis medicorum. Equidem, licet rem liquido constare non affirmem, item probabile esse existimo Menandri et Phoebes filium illas vitas reliquisse Suidamque falli ubi duos Soranos Ephesios fuisse contendit, quorum alter de morbis mulierum certe egerit.

Haec de Suidae loco sufficiant, pergimus ad Caelium Aurelianum, apud quem p. 75. ed. Almeloven. legimus: „Soranus vero, cuius haec sunt, quae Latinizanda suscepimus.” Nimirum summatim Caelius Graeca Sorani in Latinum sermonem convertit; nonnunquam, ubi prima persona Caelius loquitur, ipsum audimus, sed saepius Soranum, cuius verba non semper quidem, sed procul dubio plerumque, sua facit. Caelii Soranus non solum methodicus est, sed vel oratio filii Menandri pelucet in Latinis Caelii. Quin lepido exemplo ostendam idem vitium scripturae in mss., quibus Caelius usus est, item in mss. quibus Dietzius editionem suam superstruxit, apparere. Non semel enim in Dietziana memorantur ἐπιθέσεις morborum, quod manifesto vitium est scripturae pro ἐπιτάσεις. Idem autem legit suo tempore Caelius Aurelianus, qui „superpositiones” fideliter reddit et apud quem adeo p. 500. vs. 14. legere licet: „Quapropter cum adhuc nova . . . fuerit passio, nec plurimi temporis, sed in *superpositione* constituta, quam Graeci ἐπίτασιον vocant.” — Eiusmodi quid quomodo natum fuerit nunc perspicimus, quia Dietzii Soranum habemus, e quo quid factum sit, constat; antea talia non intellecta sunt, neque intelligi omnino potuerunt. — Eiusdem generis est nominis Ctesiphontis corruptio tum apud Caelium, tum apud Dietzium, de qua vide infra indicem auctorum citatorum. Apparet autem ex his, quam ineptus homo Caelius ille Aurelianus fuerit; apparet simul du-

bium non esse quin Caelii, Galeni, Dietzii Sorani idem ille sint Menandri et Phoebes filius Suidae.

Verum operae pretium est nonnulla e Caelio colligere. Pag. 493: „Sicut, inquit, secundo libro de coenotetis scribens Soranus docuit.” De eodem scripto tanquam de libro a se composito loquitur Soranus apud Dietz. p. 23. (mihi p. 33. vs. 10.): ὄπερ, inquit, οὐχ ὑγιές ἐστίν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ κοινοτήτων ἐπελογίσθη.

Apud Dietzium p. 106. vs. 24. (mihi p. 276. vs. 7.) legis: κάρος δὲ καὶ λήθαργος πρόδηλά ἐστίν· ἔτι δὲ τὰ τούτων σημεῖα ἐκ τοῦ περὶ ὀξέων μεταίχεται τόπου. Manifesto in postremis his respicit ea, quae scripsit de lethargo lib. II. morborum acutorum (apud Caelium p. 74. sqq.). — Pag. 263. sub finem Dietzio (mihi p. 238. vs. 3.): χρηστέον δέ, inquit, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς τῶν ἀνδρῶν γονορροίας καὶ ὄνειρώξεως προγεγραμμένοις βοηθήμασιν. Caput illud περὶ γονορροίας apud Caelium perit (p. 577.), sed p. seq. occurrit id, de quo agitur, „de somno venereo, quem Graeci ὄνειρόγονον appellant.” — Certum est Soranum apud Dietzium ad capita, quae partim nunc etiam apud Caelium leguntur, nos dimittere. Patet simul librum nostrum περὶ γυναικείων esse compositum post libros a Caelio nobis servatos. Ubi vero de mulierum satyriasi agit (p. 281. Dietzio initio capitis, mihi p. 256.): Σατυρίασις, inquit, ἐπ’ ἀνδρῶν μὲν γίνεται μᾶλλον καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὀξέσι τὸν πολὺν περὶ αὐτῆς λόγον ἐφωδεύκαμεν. Libro III. de mm. acutis (p. 248. sqq.) apud Caelium occurrit illud caput de satyriasi. Notemus iterum patere eius γυναικεῖα post libros de mm. acutis et chronn. esse conscripta. Cum qua re plane congruit quod Cael. dicit (p. 252. vs. 13); nam ibi de curatione satyriasios agens: „vel his similibus, inquit, pessariis, de quibus latius in libris, quos sumus de mulieribus scripturi, docebimus.” Vix credo Caelium loqui; verbotenus reddere illum opinor quod

apud Soranum legit. Neque alio modo rem se habere credo p. 298. sub finem, ubi: „Quo modo autem, inquit, lac sanum, vel communiter nutrices sanas probentur, muliebribus libris, quos Graeci *γυναικείων* vocant, docebimus.” — Apud Dietzium p. 171—178. leguntur loci *περὶ ἐκλογῆς τιθῆς* et *περὶ δοκιμασίας γάλλκτος*, (mihi cap. XXX. XXXI.).

Non tamen ignoro in quaestionibus eiusmodi tenendum esse, nuper in Bibl. L. B. in cod. Voss. repertum esse fragmentum quod e Caelii Gynaecis desumptum dicitur et quod ad calcem editionis nostrae proferimus.

Verum lubet duos alios Caelii locos inspicere, quorum alter est p. 353. vs. 12. Agit de paralyti, quae ut curetur causas tollendas esse dicit, et: „item, inquit, si eversio vel inclinatio (*ἐκτροπή* et *ἔγκλισις* Graece legerit) fuerit matricis, eidem consequenter ordinata adhibebimus, sicut muliebrium passionum libris *docuimus*.” De utraque re sermo est in Sorano Dietzii; nam p. 121. (mihi p. 295.) de procidentia uteri caput habemus; eam autem vocat *τῆς ἐκτροπῆς περὶ τὴν μήτραν ἀπειλὴν*, et p. 268. (mihi p. 243.) caput est *περὶ παρεγκλίσεως μήτρας*. Itaque dixeris pro *docuimus* scribi oportuisse *docebimus*, ut cum supra adlatis haec congruant. Res certa non est; altero enim loco, quem supra innuebam, p. 574. vs. 4., Caelius: „Mulie-ribus vero, inquit, etiam pessaria adhibenda, quae ad fluorem matricis *responsionum* conscripsimus *libris*, muliebria vitia curantes.” Itaque nisi *responsionum* librorum argumentum solum fuerit tractatio affectionum mulierum, saltem manifesto de hac re in iis sermo fuit; eos autem conscripsit ante libros de mm. acutis et chronn. et fieri potest, ut prior ille, quem antea citavi, locus eodem spectet, ita ut *docuimus* ibi recte scribatur.

Porro Cael. I. 3. pag. 289: „Nam quod neque Deus, Semi-deus, neque Cupido sit, *libris causarum*, quos *αἰτιολογουμένους* appellavit, plenissime Soranus explanavit.” E quo loco aliud

opus auctoris nostri cognoscimus, quod pathologici fuisse videtur argumenti. — Tum II. 38. (p. 453.) „sicut, inquit, libris *de febribus* (Soranus) docuit.” Ecce! iterum titulum operis auctoris nostri memorari videmus!

Ceterum apud Caelium Soranus, ut ita dicam, erat omnia; totus ex eo pendebat: p. 100. vs. 4, eum respicit, cum scribit: „cuius haec sunt, quae nostra mediocritas Latinizanda existimavit.” P. 109., in fine cap. XII: „haec sunt, inquit, quae de catalepticis sua potentia Soranus ordinavit.” Pag. 139. cap. XXVIII: „Soranus autem, cuius verissimas apprehensiones Latino sermone describere laboramus.” Pag. 380. vs. penult. legimus: „Μησεας vero et Soranus, cuius etiam nos amamus iudicium.”

Plura colligere supersedeo: e Galeno et Caelio Aureliano manifesto patet Soranum, quem memorant, esse eundem, quem Dietzius edidit et qui Suidae est Menandri et Phoebes filius.

Eiusdem autem opus olim circumferebatur, cuius reliquiae occurrunt in ms. Vaticano et in Etymologicis, cett. — Darembergius nuper locos eo spectantes collegit, unde tres desumam, ut de titulo, vel saltem de materie libri constet. E cod. suo Vat. Darembergius dedit haec: ad vocem *ΐουλοι* adscriptum vidit: *Ὁ δὲ Σωρανὸς ἐν τῷ περὶ ὀνομασιῶν μονοβίβλω ἀπὸ ἰούλου τοῦ πολλὰ καὶ πυκνὰ (πολλοὺς καὶ πυκνοὺς lege) ἔχοντος πόδαζ ζῶου ὀνομάζεσθαι αὐτοῦς Φησιν.* — Idem ex Etym. Orionis excerpit: *Βρέγμα κυρίως ἐπὶ τῶν νηπίων παρὰ τὸ ὑγρὸν εἶναι καὶ ἀπαλὸν τὸ μέρος. Οὕτω Σωρανὸς ἐν ταῖς ἐτυμολογίαις τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου.* Ibidem autem in voce *παλαιστῆ* legis in fine loci: *οὕτω Σωρανὸς ἐν τῷ περὶ ἐτυμολογιῶν τοῦ ἀνθρώπου.* Et in voce *φλέγμα*: *οὕτω λέγει Σωρανὸς ἐτυμολογῶν τὸν ἄνθρωπον ὅλον.* Constat igitur opus Sorani exstitisse, quo nominum partium corporis humani etymo-

logiam illustraverit. Num locis adlatis inscriptionem ab ipso auctore libro inditam habeamus; non certo scire nos opinor; sed parum tamen mihi videtur probabile. In indice in Dietzii editione deperditum caput 167. fert titulum: *περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὀνομασίας πάντων τῶν μελῶν καὶ τῶν στοιχείων*. Non dubito quin in his non habeamus inscriptionem capitis, sed titulum operis ipsius, de quo agimus. Hunc autem esse titulum, quem ipse operi suo Soranus dederit, certo scire quis potest? Fieri posse ut veram operis inscriptionem in iis habeamus, non ego negabo. De materie exemplis relictis abunde constat. Nec dubito, quin hic Soranus idem ille sit Menandri filius, de quo agimus; nam tum e servatis apud Caelium, tum ex opere *περὶ γυναικείων* satis liquet quam studiosus etymologiae nominum tum morborum, tum partium corporis humani fuerit noster.

De alio vero viri opere loquitur Tertullianus de anima cap. 6, ubi: „sed, inquit, nec hic gradus stabit, etiam Sorano, methodicae medicinae instructissimo auctore, respondente animam corporalibus quoque ali, denique deficientem a cibo plerumque fulciri. Quidni? quo adempto in totum dilabitur ex corpore. Ita etiam ipse Soranus plenissime super anima commentatus quatuor voluminibus et cum omnibus philosophorum sententiis expertus, corporalem animae substantiam vindicat, etsi illam immortalitate fraudavit.” Vides Soranum methodicum, i. e. nostrum, libros IV. *περὶ Ψυχῆς* composuisse. Capite 14. Tertullianus scribit animam in septem partes divisisse Soranum, quod hic in eodem opere fecerit. Ex aliis autem locis, ubi Sorani mentionem facit, hunc noto: capite 25. Tertullianus loquitur de infantibus perverso situ matrem in partu in periculum adducentibus, qui intus in utero necantur, ne matres damnum accipiant; et dein: „Est etiam, inquit, aeneum spiculum, quo

iugulatio ipsa dirigitur caeco latrocinio, ἐμβρυοφάκην appellant de infanticidii officio, utique viventis infantis peremptorem. Hoc et Hippocrates habuit et Asclepiades et Erasistratus et maiorum quoque prosector Herophilus et mitior ipse Soranus, certi animal esse conceptum atque ita miserti infelicissimae huiusmodi infantiae, ut prius occidatur, ne viva lanietur.” — Locum maxime ideo adfero, quia *mitiorem* aestimat Soranum aliis, quod non sine causa facit, licet ceterum de instrumento illo apud Soranum, qualem relictum habemus, nihil repererim, neque apud alios id memorari meminerim.

Cyprianus quod sciam solum memorat nomen Sorani Ep. 76. p. 156.

Verum Augustinus adversus Iulianum lib. V. cap. 51. locum auctoris nostri excitat, quem re ipsa in eo legimus: „Tale vero, inquit, aliquid etiam in fetibus humanis posse contingere Soranus medicinae auctor nobilissimus scribit. Nam Dionysium tyrannum narrat eo, quod ipse deformis esset, nec tales habere filios vellet, uxori suae in concubitu formosam proponere solere picturam, cuius pulchritudinem concupiscendo quodam modo raperet et in prolem, quam concipiebat, afficiendo transmitteret.” — Accuratius vero idem lib. II. retractationum cap. 62: „Verum, inquit, in huius tanti tamque elaborati operis quinto volumine, ubi commemoravi deformem maritum coniugi suae, ne deformes pareret, proponere in concubitu formosam solere picturam, nomen hominis, qui hoc facere solebat, quasi certum posui, cum sit incertum, quia memoria me fefellit. Hoc autem Soranus auctor medicinae scripsit, regem Cyprium facere solere, sed nomen eius proprium non expressit.” Recte sane hoc Augustinus, modo inspicias Sorani *περὶ γυναικείων* cap. 12. p. 36. Dietzio, mihi p. 51. vs. 15.

Discimus sane ex his celebratissimum antiquo tempore auctorem fuisse Soranum nostrum non solum apud medicos, sed

apud omnis generis eruditos. Redimus autem ad medicos, qui eius meminerunt.

Oribasius (vol. III. p. 369—382. ed. Bussemaker et Daremb.) Sorani Dietziani caput 4. et 5. recepit et titulo *περὶ μήτρας καὶ αἰδοίου γυναικείου* subiungit verba *ἐκ τῶν Σωρανοῦ*. Nuper rimi editores saepissime ad Oribasium excitant Sorani opus *περὶ σημείων καταγμάτων* a Cocchio editum, sed quod fragmentum esse videtur chirurgicorum librorum; itemque saepe dimittunt ad eius librum *de fasciis*, qui editus est in ed. Hipp. et Galeni Chartierii, vol. XII. p. 505. sqq. et de quo idem affirmandum esse dixerim, quod de altero illo.

Apud Aëtium loci occurrunt, qui manifesto Sorano nostro debentur, quippe cuius verba adeo, quemadmodum in Dietziana editione leguntur, ita translata sunt, ut alterum scriptorem ex altero emendare liceat. Tum leguntur in Aëtii *τετραβίβλοις* capita integra e Sorano desumpta. Principio libri postremi *τετραβίβλου* primae leguntur partes capitum, capitula etiam integra, quae methodico nostro debentur, nomine licet non adscripto. Postremo vero libro *τετραβίβλου* quartae plura reperiuntur capita, quae ipse Aëtius profitetur se Sorano debere. Non tamen semper solis his capitum apud Amidenum inscriptionibus fidem habere licet; circumspiciendum erit num oratio, qua loci expressi sint, et materies, quam contineant, cum methodici nostri oratione et doctrina conspirent. Quod quidem infra explorabimus, ubi de singulis capitibus agemus; summam tamen non dubitandum, quin Aëtius plura e nostro Sorano desumpserit.

Paulus autem Aegineta IV. 59. (fol. 73. Aldinae) *περὶ δρα-*

κοντίων agens: ὁ δὲ Σωρανός, inquit, οὐδὲ ζῶον τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ νευρίου τινὸς σύστασιν οἶεται τὸ δρακόντιον δόκησιν μόνον ἐμποιοῦντος τοῦ κινεῖσθαι, κ. τ. ἐ. — Tum libro VI. cap. 99. (Aldinae) exponens de restitutione humeri fracti primum Hippocratis methodum describit, dein verbis ὁ δὲ Σωρανὸς οὕτως, κ. τ. ἐ. huius rationem tradit, quam nunc describere non attinet. Posteriores autem locum quin e Sorani chirurgicis Paulus hauserit, nemo sane dubitaverit; alter e quo viri opere ductus sit, nondum reperi. Atque his quidem locis Aegineta Soranum nomine adposito excitat; sunt autem plures alii, ubi manifesto illum sequitur, licet nomen reticeat. Ita cap. 6. libri I. habet quae debentur capiti Sorani mihi XLIII., p. 183. vs. 9. — Eodem libro capite 7. quae de vomitu infanti ciendo dicuntur hausta videntur e cap. LIV., p. 180. vs. ult. cett. — Ibidem cap. 9. vestigia apparent capitis Soranei XL., p. 178. — Eiusdem libri cap. 13. excerptum est e cap. XLV., p. 186. mihi. — Libro III. cap. 63. sine dubio locus *σημειωτέον κ. τ. ἐ.* (fol. 53. vs. 50. capitis in Aldina) ductus est e cap. L., p. 224. vs. 5. mihi. — Eiusdem libri capite 69. de mola apparet respici cap. LVIII. mihi. Capite autem 70. III. certis indiciis constat Paulum sequi caput LVI. methodici nostri. — Capite 72. III. quae habentur de curatione prolapsi uteri, ubi *συστρέμματος* illius ἐξ ἐρίου fit mentio, hausta videntur e cap. ultimo nostrae editionis. — Cum capite Pauli 76. III. si conferas Sorani capita LXII. et LXIV, iterum huius apud illum vestigia reperis. — Libri VI. cap. 74. procul dubio descriptum est e Sorani LXV, quin locis pluribus ipsa vocabula methodici legere licet. — Cum capite tandem 75. VI. si compares caput XXII. Sorani, probabile est Paulum scriptorem nostrum in nonnullis sequi, licet item occurrant, quae Soranus repudianda censuit. — Haec de Paulo Aegineta!

Dicendum tandem de Moschione, de quo accurate disputavit eruditissimus C. F. Weber in Dissertatione de Latine scriptis quae Graeci veteres in linguam Graecam transtulerunt. E quo scripto quae de Moschione auctor tradidit hoc loco describam; est enim operae pretium ea novisse quae docet.

„Moschion, inquit Weber, medicus incertae aetatis, in prooemio, quod libello suo *περὶ γυναικείων παθῶν* praemisit, se id opus nescio cuius ex Latina lingua in brevius contractum Graece convertisse ait. Superest vero Moschionis codex Latinus, quo Caspar Wolphius in componenda *γυναικείων* harmonia et ¹ Conrad. Gessnerus in scholiis eorundem sunt usi, et supersunt duo Graeci, ex quibus Moschionis librum et Wolphius in gynaeeis et Dewez separatim edidit. Latina et Graeca inter se excepto prooemio in universum consentiunt, et quaeritur, utra sit alterius conversio. Sed bene iam Reinesius, Lambecius, et Dewezius cognoverunt, Latina Moschionis verba recentioris esse aetatis et barbara, optimeque Lambecius demonstravit ea ex Graeco ab homine linguae Graecae parum perito esse translata. Interpres enim ineptus non modo in prooemio ridiculos commisit errores, perperam legens *πολλὰ Ἰουδαίων* pro *πολλὰ ἤδη ὄρω*, Philaetio pro *Φιλιατροῦ* et male intelligens *vv. τριάκοντα δύο*, quae voce *Triacontadis* reddit, sed etiam totum prooemium, ut Latinam interpretationem commendaret, ingenio suo immutavit et insulse pervertit. Itaque Lambecius recte iudicat praefationem Latinam, quam speciminis loco infra typis repetendam curavi, *ab homine ineruditissimo adeo absurde, perverse et mutilè*

¹ In ima pagina Weber adnotat: „Accepit eum a Thoma Guarino Belga, cf. Gynaec. p. 50. Eundem codicem, qui seculi IX esse fertur, Bruxellis in Bibl. publica Burgundina et aliud eiusdem interpretationis exemplum, quod seculo X. scriptum est, Cantabrigiae in Bibl. S. Joannis invenit Daremberg. Cf. Orib. ed. Bussemaker et Daremb. vol. I. p. XXV., cf. Catal. mss. Angl. et Iber. P. II., p. 109, n°. 4157.”

ex contextu Graeco translata esse, ut vix quidquam fingi possit ineptius et a vera auctoris mente alienius. Accedit quod in Latinis multa desunt (C. X. XVIII. CXX. CXXIII. sq. CXLVIII.), quae Graece leguntur, et quod singula alio ordine sunt distributa (c. CXXIV.); raro autem Graecis plura inveniuntur (c. LII. LXXXII. CXXIII. CXXVIII.) eaque levidensia. Mea quidem sententia fetus iste Latinus prodiit ex schola Salernitana, cui complures eiusmodi conversiones debemus, ut constat. Sed et Graeca apparent incorrecta, barbara, obscura, ita ut non sint antiqui, sed recentioris scriptoris, qui seculo fortasse sexto Constantinopoli floruit; inveniuntur enim in iis, quod iam Conr. Gessnerus observavit, vocabula nova eaque barbara et structurae phrasesque insolitae et partim Latinae. Neque scripsit Moschion libellum suum Latine, quod Dewezius opinatur, sed epitomen sive catechismum quendam artis obstetriciae, ex ampliore libro Latino excerptum, ita ut interroganti alicui respondeatur, in usum Graecarum obstetricum Graece convertit. Hinc singula invenimus, quae Latinorum causa ab auctore composita, deinde ab interprete in conversionem translata sunt, c. 2. 129; alia in Latinis falso intellecta, ut c. 133. et c. 140, ubi *callus*, sive *callum* vel *callosus* et *calidus* (θερμότης et θερμαντικός) commutata sunt. Ceterum non infitiandum est, similitudinem satis magnam esse inter Moschionis epitomen et Sorani Ephesii librum *περὶ γυναικείων παθῶν* nuper repertum, in doctrina bipartito disposita, in ordine et continuatione praeceptorum, in describendis morbis et in recensendis remediis, ita ut I. Pinoff Soranum a Moschione excerptum et compilatum esse putet; attamen quum Moschion interdum prorsus alia habeat, quam Soranus, suasque observationes a Soranianis diserte distinguat; quum nullo fere in loco Moschionis verba cum Soranianis congruant; quum tota explanandi et docendi ratio in utroque scriptore longe diversa sit, — Moschion sua non ex ipso Sorano

hausisse videtur, sed ex alio eoque Latino scriptore, qui Sorani sane scripto usus librum de mulierum morbis composuit. Is fortasse erat Caelius Aurelianus, medicus seculi, ut videtur, quarti post Christum, qui muliebrium passionum libros scripsit, Soranum saepius commemorat eiusque libros, ut constat, in Latinum transtulit; scholae methodicae addictus est et multa habet, quae cum Moschione concordent. Accedit quod ¹ Caelius Aurelianus promisit se in libris muliebribus docere velle, quomodo lac nutricis sanum probetur; indicia vero lactis sani apud Moschionem inveniuntur. Neque obstat quod Soranus in simili re, in remediis lactis crassi, Moschionem laudat, quum is sit alius ac noster, ut iam temporum ratio indicat, et quum alia illius remedia l. l. commemorentur, quam quae apud nostrum c. 83. leguntur, dum Soranus ipse eadem commendat. Denique non praetermittendum est, Moschionem, ut ipse in prooemio dixit, triginta duo capita addidisse, procul dubio post c. CXXIII, ita ut in fine c. CLII. tria capita desint. Haec prioribus fusius et uberius maxima ex parte tractant eadem, quae apud Soranum inde a cap. XCIII. ad finem usque leguntur; sed ne haec quidem cum Soranianis concordant, neque in verbis, neque in explicatione et tractatione; unde

¹ Equidem, quod supra significavi, dubito num Caelius promittat, et potius Soranum polliceri credo. Sunt historiae medicinae scriptores, qui putant Caelium fuisse adeo doctum ut scriptores in eius libris citatos ab ipso perlectos esse putent. Hic error inde natus est, quod Soranum Graecum non legerunt. Omnis illa eruditio, illa methodus historica Sorani est, non Caelii; patet ex libro, quem edimus. Ubi Caelius prima persona loquitur, non semper fortasse, sed saepe Soranus loquitur, quem praesaequitur Aurelianus. Constat e fragmento in cod. Voss. Caelium *γυναικεία* scripsisse. Exiguum fragmentum non docere potest quomodo totum illud opus fuerit compositum, sed certum est illud nihil obferre nisi Sorani locos Latine redditos cum aliqua mutatione. Probabilis tamen mihi est Weberi coniectura Moschionem e Caelii Latinis Graeca sua in brevius redelegisse.

apparet Mosehionem nec in his Soranum ante oculos habuisse. Itaque probabile mihi videtur in priore Mosehionis parte nobis Aureliani librum ex Sorano eompositum et a Mosehione Graecitate redonatum, superesse.”

Describit iam Weber exemplaria Graecum et Latinum praefationis Mosehionis, quam item utraque lingua legere licet apud Fabr. Bibl. Gr. vol. XII. p. 703. seq. et quam iterum repetere nolo. Verum repetam Weberi verba, quae de praefatione illa subiecit: „Graeca, inquit, ut vides, sunt contorta, abrupta, barbara et ope tantum Latinitatis, ex qua sunt orta, quod vv. *ὀπηνίκα συνεχῶς, καὶ ὅπως, τῷ λόγῳ τῆς ἀναγνώσεως, ἕξεστι* et alia doent, intelligi possunt. Prooemium enim duabus constat partibus, altera ab initio ex Latino translata, altera, quam interpres de suo addidit, in medio, ubi nomen eius legitur, et in fine. Hinc explicandum, quod in rebus non omnia consentiunt, et quod orationis continuatio hic illie desideratur.” — Nimirum nisi teneas in praefatione illa duas personas loqui, merae sunt tenebrae!

Haec nunc de Mosehione, quo quidem postea utemur, ut consequentem capitum, alia eum ea re coniuncta in editione Dietziana diiudicemus. Nunc autem ante alia omnia inquirere lubet in Sorani Ephesii Menandri filii scripta, quae multa et praeclara ab eo relicta fuisse testatur Suidas.

Non repetemus quae supra monita sunt de nonnullorum eius scriptorum titulis et argumento, sed proferemus quae nondum attigimus. In ipsa operis *περὶ γυναικείων* praefatione auctor profitetur se partem operis, quae agat *περὶ τῶν κατὰ φύσιν*, bifariam dividere *εἰς τε τὸν φυσικὸν, ἐν ᾧ σκεπτόμεθα περὶ σπέρματος καὶ ζωογονίας, καὶ εἰς τὸν ὑγιεινὸν ἅμα καὶ μαιωτικόν*. Paulo vero

post ibidem affirmat: τὸν μὲν οὖν Φυσικὸν ἄχρηστον ὄντα πρὸς τὸ τέλος, Φερέοσμον δὲ πρὸς χορηστομάθειαν κεχωρῖκαμεν ἐντεῦθεν.

Itaque opus per se seorsim scriptum fuit illud μέρος Φυσικὸν τῶν γυναικείων. Pag. 10. vs. 17. Dietzio, mihi p. 13. vs. 11., docet semen muliebri πρὸς ζωογονίαν μὴ συλλαμβάνεσθαι, additque: περὶ οὗ διελάβομεν ἐν τῷ περὶ σπέρματος. Pag. vero 11. vs. 24. Dietzio, mihi p. 15. vs. 5: ὡς, inquit, ἐν τοῖς περὶ ζωογονίας ὑπομνήμασιν ἀποδέδεικται. Porro p. 43. vs. 12. Dietzio, mihi p. 62. vs. 1: τοῦτο δέ, inquit, ὡς οὐκ ἀλλήθες ἐν τοῖς Φυσικοῖς περὶ ζωογονίας παρίστημι ὑπομνήμασιν. Ipsa viri verba conquisivi, ut videremus num forte inde discere liceret, quis operi titulus fuerit. At non plane constat utrum unum fuerit scriptum περὶ σπέρματος καὶ ζωογονίας, cuius duo fuerint τμήματα, alterum περὶ σπέρματος, alterum περὶ ζωογονίας, an vero duo fuerint opuscula separata; — quamquam illud mihi probabilius esse videtur.

Supra iam vidimus Soranum nisi plures, at duos saltem libros scripsisse περὶ κοινοτήτων, quos Caelius Aur. citat et de quibus ipse loquitur.

Item vidimus Caelium Sorani libros περὶ δξέων καὶ περὶ χρονίων παθῶν Latine reddidisse. Ipse noster eorum capita nonnulla memoravit in opere περὶ γυναικείων παθῶν; v. c. p. 106. vs. 23. apud Dietzium, mihi p. 276. vs. 7, de quo loco iam vidimus. Legimus autem p. 219. vs. 7. Dietzio, mihi p. 200. vs. 3.: ἀνασκευάσαντα δὲ πᾶν ἀρρώστημα ἢ νέον, ἢ χρόνιον, καὶ τὰς μὲν αἱμορροΐδας αἶροντα, ἀναστέλλοντα δὲ τὸν ἕμετον καὶ τὴν ἀπὸ ρινῶν αἱμορραγίαν, ὧν ἕνός ἐκάστου τὴν εἰδικὴν ἐπιμέλειαν ἐκ μέρους μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις θεραπευτικοῖς εἰρήκαμεν, ἀπὸ μέρους δὲ ἐνταῦθα παραδώσομεν. Audimus auctorem summatim loquentem de libris suis therapeuticis. Antea vero iam retulimus de locis p. 262. vs. penult. et p. 281. Dietzio, mihi pagg. 238. vs. 3. et p. 256. vs. 3., ubi de gonorrhoea et satyriasi sermo est.

Novimus Galenum duo Sorani opera excitare de materia medica ipsumque auctorem nostrum eorum mentionem facere p. 256. vs. 22. Dietzio, mihi p. 232. vs. 10. Alio vero loco (p. 149. vs. 4, mihi p. 112. vs. 15.): ὡς, inquit, ἐν τοῖς χειρουργουμένοις ὑπεδείξαμεν. Supra, ubi de Oribasio et Paulo Aegineta locuti sumus, iam constitit de chirurgicis Sorani operibus, s. operum partibus, quas Cocchius edidit. Ideler quoque in physicis suis et medicis Graecis minoribus illa fragmenta de ossium fracturis repetivit, quae Cocchius ediderat. In oratione autem illorum περὶ σημείων καταγμάτων fragmentorum audire mihi videor plane vocem Sorani: p. 248. vs. 4. (apud Idelerum) ὡς δὲ ἔνιοι λέγουσιν, — ibid. vs. 8. ἡ δὲ ποσῶς πλατυτέρα, — p. 249. vs. 34. Ὁ μέντοι Δημήτριος τοῦτο ἐμπέσμα καλεῖ, — p. 251. vs. 24. μετακτέον οὖν τὴν ἐπὶ ὠμοπλάτης σημείωσιν ὡσαύτως δὲ καπὶ τῶν τῆς ἦβης ὀστέων, — sunt dictiones, quibus similes in opere περὶ γυναικείων passim occurrunt; contra nihil in iis fragmentis chirurgicis reperi, quod Soraneum esse non possit; quod quidem moneo ut significem me non dubitare, quin re ipsa illa fragmenta partem referant τῶν χειρουργουμένων illorum nostri Sorani.

Aecedunt illi *Responsionum libri* quorum mentionem fieri apud Cael. Aur. vidimus.

Nondum attigi locum p. 27. vs. 5. Dietzio, mihi p. 38. vs. 12., ubi Soranus: καθάπερ, inquit, ἐν τῷ ὑγιεινῷ διὰ πλειόνων ἀποδέδεικται. Doceat nempe in illo libro ὅτι βλαβερὰ κατὰ γένος ἢ συνουσία. Itaque dixeris fuisse tractatum de sanitate tuenda, de quo loquitur.

De vita Hippoeratis supra iam monui; nec nunc plura de ea dicenda habeo.

Itaque Sorani, quae adhuc cognovimus, opera haec sunt:

I. Libri περὶ δξέων et περὶ χρονίων παθῶν, qui magnam partem servati sunt a Caelio Latine redditi.

II. Opus de febribus a Caelio commemoratum.

III. Τὸ ὑγιεινόν, de quo Soranus loquitur cap. 9. et 12. apud Dietz., mihi VII. et X.

IV. Libri chirurgici, quorum nec titulum, nec numerum novimus, sed quorum partes in illis fracturarum signis et in libro de fasciis superesse opinor.

V. Liber noster *περὶ γυναικείων παθῶν*.

VI. Libri responsionum a Caelio citati.

VII. Libri *περὶ Φαρμακείας*, qui saltem fuerunt quatuor.

VIII. Μονόβιβλον quoddam scriptum *Φαρμακευτικόν*.

IX. Libri *περὶ κοινοτήτων*, nisi plures, saltem duo.

X. Libri illi *αἰτιολογούμενοι*, quos Cacl. memorat.

XI. Scriptum *περὶ σπέρματος* et *περὶ ζωογονίας*, sive unum fuerit, sive duo opera seiunctim edita.

XII. Opus *περὶ ψυχῆς* quatuor libris expressum, de quo Tertullianus loquitur.

XIII. Scriptum *μονόβιβλον περὶ ὀνομασιῶν*, quod *περὶ ἔτυμολογιῶν τοῦ ἀνθρώπου* alio loco vocatur, cett.

XIV. Βίοι ἰατρῶν καὶ αἰρέσεις καὶ συντάγματα. Qui libri fuerint decem numero Suida teste.

Haec adhuc mihi innotuerunt Sorani Ephesii, Menandri et Phoebes filii opera. Dubitare possis num forte omnia, quae cognosci possint, ego recensuerim. Fieri posse ut plures libri Sorani, s. tituli eorum alicubi lateant, non negabo. Ego nunc maxime demonstrare volui vere Suidam affirmare Soranum *συντάξαι βιβλία πλεῖστα*, quae num *κάλλιστα* fuerint nunc ne quaero quidem, sed redimus ad Moschionem.

Ac primum quidem de ipso nomine aliquid in medium proferam. Soranus (p. 184. Dietzio, mihi p. 152.) excitat *τοὺς περὶ Μοσχίωνα*, unde tuto conficis fuisse medicum satis celebrem eius nominis, qui Sorano nostro antiquior fuerit et de mulierum

affectuibus scripserit. Galenus (vol. VIII. p. 758. Kühnio): *καθάπερ*, inquit. *καὶ Μοσχίων ὁ διορθωτῆς ἐπικληθεὶς, ἐπειδὴ τινὰ τῶν ὑπ' Ἀσκληπιάδου λελεγμένων ἐπανωρθοῦτο.* Occurrit praeterea nomen *Μοσχίων* apud Galenum nullo epitheto addito vol. XII. p. 416., XIII. p. 30., ubi legimus: *ἀρτηριακὴ ἢ ἐκ τῶν Ἀφρόδα, ἢ Μοσχίωνος;* p. 537., ubi *Μοσχίωνος καταγματικῆ* memoratur; — p. 646., ubi eiusdem *καταγματικῆς* fit mentio. Fueritne postremis illis locis memoratus Moschion idem, qui primo citato loco *ὁ διορθωτῆς* vocatur, an duo diversi fuerint, nescio, neque in re, de qua agimus, magni momenti est. Hoc constat, fuisse antiquo tempore celebrem medicum huius nominis, qui de aliis fortasse rebus, sed saltem etiam de muliebribus affectibus egerit. Unde dubitatio mihi oborta est, num nomen Moschionis in libello, de quo agimus, sit fictum. Nempe insignis illa iactantia, qua in praefatione: *ἐγὼ τοίνυν*, inquit, *Μοσχίων πολλὰ ἤδη ὄρω κτέ.*, et loco iam laudato capitis 151.: *καὶ ταῦτα τὰ αἴτια, ἃ ἐγὼ Μοσχίων καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τεθελήκασι* (scribere debuerat *τεθελήκαμεν!*) *ποιῆσαι τοῦ δυσχερεστέρου τόκου*, facit ut suspicer obscurum hominem antiquum nomen et celebre sibi sumpsisse, ut miseram opellam suam eo ornaret et aliis commendaret. Non affirmabo id, quod dixi, esse certum, sed suspicionem reticere nolui.

Quisquis autem est ille Moschion recens, e Sorani libro, quem edimus, non statim quidem, sed per intermedium alium ducta sunt plurima, quae tradit, quod statim apparebit, ubi locos in utroque scriptore similes indicaverimus. Res autem haec magni momenti est, quia rerum ordo in editione Dietziana manifesto turbatus est et quia insignis numerus capitum spuriorum Soraneis intermixtus est, ita ut tum ad ordinem capitum pristinum restituendum, tum ad distinctionem spuriorum utriusque libri comparatio plurimum faciat. Ecce! describo tabulam, quam mihi confeci:

Numeri capitum Moschionis ex editione Dewezii Viennae 1793. desumpti sunt; Sorani capita tum ex editione Dietzii, tum e nostra sunt descripta:

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Praefationis	Cap. 1.	Praefatio Sorani.
pars, ubi de		
operis partiti-		
one loquitur.		
Cap. 1.	Cap. 2. et 3.	Caput I. II.
" 2.	" 4. pag. 5. 6.	" III. pag. 8.
" 3.	" 4. " 6.	" III. " 9.
" 4.	" 4. " 9.	" III. " 12.
" 5.	" 4. " 10. vs. ult. 11.	" III. " 14.
" 6.	" 4. " 8.	" III. " 10. 11.
" 7.	{ " 4. " 8. vs. 22.	" III. " 11. vs. 9.
	{ " 5. " 12.	" " 16. vs. 7. seqq.
" 8.	" 4. " 8. vs. penult.	" III. " 11. vs. 11.
" 9.	" 4. " 9. vs. 11.	" III. " 12. vs. 4.
" 10.	" 4. " 9. vs. 4.	" III. " 11. vs. 15.
" 11.	" 4. " 10. vs. 6.	" III. " 13. vs. 4.
" 12.	" 6.	" IV.
Nempe de illo argumento ibi		
agitur, sed Moschion sua hinc		
non duxisse videtur.		
" 13.	Cap. 6. pag. 15. vs. 5.	" IV. " 19. vs. 15.
" 14.	" 6. " 15. vs. 15.	" IV. " 20. vs. 10.
" 15.	" 6. " 16. vs. 3.	" IV. " 21. vs. 9.
" 16.	" 6. " 17. vs. 17.	" IV. " 24. vs. 3.
" 17.	" 6. " 15. vs. 19.	" IV. " 20. vs. 12.
" 18.	" 6. " 16. vs. 5.	" IV. " 21. vs. 11.
" 19.	" 6. " 17. vs. 22.	" IV. " 24. vs. 8.
" 20.	" 6. " 18. vs. 7.	" IV. " 25. vs. 4.
" 21.	{ " 7. " 18. vs. 19.	" V. " 25. vs. 15.
	{ " " 18. vs. 12.	" " 25. vs. 9.
	{ " 8. } tenuia horum ve-	" VI.
	{ " 9. } stigia apud Mo-	" VII.
		schionem.

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Cap. 22.	Cap. 10. pag. 28. vs. 17.	Caput VIII. pag. 41. vs. 1.
" 23.	" 11. " 30. vs. 10.	" IX. " 43. vs. 13.
" 24.	" 12. " 32. vs. penult.	" X. " 46. vs. 10.
" 25.	" 14. " 41. vs. 21.	" XII. " 60. vs. 3.
" 26.	" 15.	" XIII.
" 27.	" 17. " 49. vs. 7.	" XV. " 69. vs. 4.
" 28.	" 17. " 48.	" XV. " 68. vs. 7.
" 29.	" 17. " 49. vs. 1.	" XV. " 68. vs. 12.
" 30.	" 17. " 49. vs. 5.	" XV. " 69. vs. 2.
" 31. }	" 17. " 50. vs. 6. De	" XV. " 69. vs. 15.
" 32. }	Moschionis cap. 31. solus ti- tulus servatus est. Eius cap. 32. a therapia incipit.	
" 33.	Cap. 18. pag. 55. vs. 3. Sola inscriptio capitis apud Moschionem.	" XVI. " 78. vs. 1.
" 34.	Cap. 18. pag. 55. vs. ult.	" XVI. " 79. vs. 5.
" 35.	" 18. " 56. vs. 16.	" XVI. " 80. vs. 3.
" 36.	" 22. " 68.	" XIX. " 92. vs. 11.
" 37.	" 22. " 69. vs. 7.	" XIX. " 93. vs. 9.
" 38.	" 22. " 69. vs. 10.	" XIX. " 93. vs. 12.
" 39.	" 22. " 69. vs. 11.	" XIX. " 93. vs. 13.
" 40. }	" 22. " 69. vs. 19.	" XIX. " 94. vs. 3.
" 41. }		
" 42.	" 22. " 70. vs. 19. Apud Moschionem inscriptio fuerit: <i>τί ἐστὶν ὑμῶν ἀμνείος;</i>	" XIX. " 95. vs. 9.
" 43.	Cap. 20. et 19.	" XVIII. et XVII.
" 44.	" 27.	" XX.
" 45.	" 27. pag. 78. vs. penult.	" XX. pag. 98. vs. 12.
" 46.	" 43. " 84. vs. 10.	" XXI. " 99.
" 47.	" 43. " 85.	" XXI. " 100.
" 48.	" 43. " 86.	" XXI. " 101. vs. 14.
" 49.	" 43. " 86. vs. 9.	" XXI. " 101. vs. 16.
" 50.	" 18. " 57.	" XVI. " 80. seq.

Moschion, vel scriptor Lati-
nus, unde ille sua duxit, h. l.
Soranum non sequitur.

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Cap. 51.	Cap. 43. pag. 87. vs. 9.	Caput XXI. pag. 103. vs. 5
" 52.	" 43. " 87. vs. 18.	" XXI. " 103. vs. 14.
	Habentur h. l. apud Moschionem excerpta e reliquis capitibus Soranei partibus, sed insuper res, quae desumptae videntur e locis Sorani, qui perierunt, saltem ex iis, quae desunt p. 89. vs. 1. (mihi p. 105. vs. 16.).	
" 53.	Cap. 46. pag. 96.	" XXII. " 109. vs. 13.
" 54.	" 46. " 95.	" XXII. " 107. vs. 7.
" 55. } " 56. } " 57. }	Caput, vel capita Sorani, quae his originem dederunt, perierunt.	
" 58.	Cap. 67. pag. 148. vs. 13.	" XXIII. " 112. vs. 4.
" 59.	" 67. " 148. vs. 14.	" XXIII. " 112. vid. varr. lectt.
" 60.	" 67. " 148. vs. 16. usque ad p. 149. vs. 6.	" XXIII. " 112. vs. 7. usque ad p. 113. vs. 1.
" 61.	Mihi non constat e Sorano ductum esse Moschionis caput, quod potius transitum facit ad seq. 62.	
" 62.	Cap. 67. pag. 149. vs. 6. seqq.	" XXIII. " 113. vs. 1.
" 63.	" 69. " 150.	" XXV. " 115.
" 64.	" 69. " 151. vs. 4. seqq.	" XXV. " 116. vs. 4.
" 65.	" 70. " 161.	" XXVI.
" 66.	" 70. " 162. vs. 18.	" XXVI. " 119. vs. 8.
" 67.	" 71. " 163.	" XXVII.
" 68.	" 71. " 164. vs. 17.	" XXVIII.
" 69.	" 72. " 167.	" XXIX.
" 70.	" 72. " 168. vs. penult.	" XXIX. " 149. vs. 7.
	Aliud tempus indicat Moschion quam Soranus.	
" 71.	Cap. 72. pag. 169. vs. 13.	" XXIX. " 129. vs. 13.
" 72.	" 72. " 169. vs. 17.	" XXIX. " 130. vs. 6.
" 73.	" 72. " 169. vs. ult.	" XXIX. " 130. vs. 11.
" 74.	" 77. " 176. vs. 21.	" XXXI. " 140. vs. 15.

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Cap. 75.	Cap. 72. pag. 170. vs. penult.	Caput XXIX. pag. 132. vs. 5.
" 76.	" 73. " 171.	" XXX. " 133. seqq.
" 77.	" 75. " 178.	" XXXII. " 144.
" 78.	" 75. " 182. vs. 8. ad finem usque capitis.	" XXIX. " 149. vs. 4. cet.
" 79.	" 75. " 179. vs. 20. Inscriptio vitiosa apud Moschi- onem.	" XXIX. " 145. vs. 12.
" 80. }	Cap. 76. pag. 183. Cap. 81. ipsum deest apud Mo- schionem.	" XXXII. " 150.
" 81. }		
" 82.	Cap. 76. pag. 184. vs. 10.	" XXXIII. " 152. vs. 8.
" 83.	" 76. " 184. vs. 16.	" XXXIII. " 152. vs. 13.
" 84.	" 76. " 184. vs. 20. Caput ipsum deficit apud Mo- schionem.	" XXXIII. " 152. vs. 17.
" 85.	Cap. 76. pag. 185. vs. 6.	" XXXIII. " 152. vs. 10.
" 86.	" 76. " 184. vs. ante- penult.	" XXXIII. " 153. vs. 4.
" 87.	" 77. " 185. initio ca- pitis.	" XXXIV. " 154.
" 88.	" 77. " 185. vs. penult. Sed confusio in Moschionis est verbis.	" XXXIV. " 154. vs. 14.
" 89.	Cap. 77. pag. 185. vs. ante- penult.	" XXXIV. " 155. vs. 1.
" 90.	" 77. " 186. vs. 14.	" XXXIV. " 156. vs. 5.
" 91.	" 77. " 187. vs. 2.	" XXXIV. " 156. vs. 11.
" 92.	" 77. " 188. vs. 22.	" XXXIV. " 159. vs. 2.
" 93.	" 77. " 190. vs. 7.	" XXXIV. " 161.
" 94.	" 78. " 190. vs. 13.	" XXXV. " 161. vs. 7.
" 95.	" 78. " 191. vs. 1.	" XXXV. " 162. vs. 5.
" 96.	" 78. " 191. vs. 19.	" XXXV. " 163. vs. 4.
" 97.	" 78. " 192. vs. 9.	" XXXV. " 164. vs. 2.
" 98.	" 78. " 192. vs. 21.	" XXXV. " 164. vs. 11.
" 99.	" 78. " 194. vs. 13.	" XXXV. " 167. vs. 4.
" 100.	" 78. " 193. vs. 20.	" XXXV. " 165. vs. 12.

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Cap. 101.	Cap. 78. pag. 195. vs. 10.	Caput XXXV. pag. 168. vs. 11.
" 102.	" 78. " 191. vs. penult.	" XXXV. " 163. vs. 9.
" 103.	" 78. " 194. vs. 22.	" XXXV. " 167. vs. 13.
" 104.	" 78. " 195. vs. 18.	" XXXV. " 169. vs. 1.
" 105.	" 79. " 196.	" XXXVI. " 169.
" 106.	" 79. " 196.	" XXXVI. " 170.
" 107.	" 80. " 196. vs. 18.	" XXXVII. " 170. vs. 11.
" 108.	" 80. " 197. vs. 4.	" XXXVII. " 171. vs. 8.
" 109.	" 80. " 197. vs. 10.	" XXXVII. " 171. vs. 13.
" 110.	" 82. " 198. vs. 19.	" XXXVIII. " 173. vs. 12.
" 111.	" 82. " 198. vs. 22.	" XXXVIII. " 173. vs. 14.
" 112.	" 82. in fine capituli.	" XXXVIII. in fine.
" 113.	" 83. pag. 200. vs. 6. seqq.	" XXXIX. p. 176. vs. 3.
" 114.	" 83. ibidem.	" XXXIX. ibidem.
" 115.	" 83. pag. 199. vs. 20.	" XXXIX. p. 175. vs. 5.
" 116.	" 83. " 199. vs. ante-	" XXXIX. " 175. vs. 11.
" 117. }	penult.	
" 118. }	" 84. " 201.	" XL. " 178.
" 119. }		
" 120.	" 85. 86. p. 203.	" XLI. XLII. " 180.
" 121.	" 87. p. 204.	" XLIII. " 183.
" 122.	De curatione susurri aurium et trismi apud Soranum nihil.	
" 123.	Cap. 88. p. 206. Locus Moschionis pessime descriptus est.	" XLIV. " 185.
" 124. }	His capitulis Moschionis ni- hil respondet apud Soranum; fortasse tamen huius caput 93. (mihi XLVII.) ansam dedit iis, quae breviter Moschion monet.	
" 125. }		
" 126.	Cap. 94. p. 203. Non dubium mihi videtur, quin Moschion plura e Sorano hauscrit. De suo tamen non- nulla habet, ut opinor.	" XLVIII. " 195.
" 127.	Cap. 123. 124. 125. p. 282. seqq. Certa sunt Soraneorum imi-	" LX. " 257.

- tationis vestigia. Monentur autem quae Soranus non habet in morbi curatione.
- Cap. 128. Caput 122. pag. 281. Caput LIX. pag. 256.
 " 129. " 110. " 247. " LI. " 227.
- Manifesto Soranum sequitur, licet hic de adscensu uteri ad thoracem sileat.
- " 130. Frustra eiusmodi quid quaero apud Soranum.
- " 131. Caput 118. " LVI. " 245.
 Inscriptio capitis et nomen morbi in ipso capite apud Moschionem differunt a Soraneis, quorum ceterum apud illum non dubia imitatio.
- " 132. Caput 119. " LVII. " 250.
 Rursus inscriptio capitis et morbi in ipso nomen apud Moschionem sunt aliena. Quodsi tamen utrumque compares, Moschion imitari Sorani locum videtur; miro autem modo: τὸ δέρμα, inquit, τῆς γαστρὸς τὸ ἴδιον χρώμα οὐκ ἔχει, ubi Soranus, τὸ δὲ ὑπογάστριον ὁμοχρόον. Sed non novisse nos tenendum, quid Moschion apud Latinum scriptorem, (Caelium Aureli-
 anum?), quem sequitur, legerit.
- " 133. Caput 126. " LXI. " 264.
- " 134. Quod huic respondeat non reperio apud Soranum, qualis nobis relictus est.
- " 135. Caput 121. p. 277. " LVIII. " 251.
 " 136. " 106. " 236. " XLIX. " 216.
 " 137. " 107. " 240. " L. " 222.
 " 138. " 114. " 262. " LII. " 236.

MOSCHION	SORANUS DIETZII	EDITIO NOSTRA.
Cap. 139.	Caput 115. pag. 264.	Caput LIII. pag. 238.
" 140.	" 116. " 266.	" LIV. " 241.
" 141.	" 117. " 268.	" LV. " 243.
" 142.	His nihil respondet apud Soranum.	
" 143.	Caput 48. p. 101. vs. 15. In iis, quae Moschion h. l. et in seqq. capp. habet, non in omnibus exacte Soranea recepit, sed vix tamen dubium, quin eum sequatur.	" LXII. " 268. vs. 8.
" 144.	Caput 48. p. 101. vs. 24.	" LXII. " 268. vs. 14.
" 145.	" 48. " 102. vs. penult. seqq.	" LXII. " 268. vs. 8.
" 146.	" 48. " 103. vs. 8. seqq.	" LXII. " 271. vs. 2. seqq.
" 147.	" 48. " 103. vs. 8—11.	" LXII. " 271. vs. 2—4.
" 148.	" 48. " 103. vs. 14. Saltem principium capituli Moschionis congruit.	" LXII. " 271. vs. 7.
" 149.	Caput 48. p. 105. vs. 23. Postrema periodus capituli Moschionis non hausta est e Sorano.	" LXII. " 274. vs. 17.
" 150.	Caput 48. p. 104. vs. 22.	" LXII. " 273. vs. 10.
" 151.	" 48. pluribus uno locis, licet Moschion etiam proferat quod non debet nostro.	" LXII.
" 152.	Caput 48. p. 104. sub finem. Saltem nonnulla eorum, quae Moschion tradit, habentur. Tenendum autem capituli Moschionis inscriptionem non respondere argumento descripto.	" LXII. " 273. vs. 15. seqq.

Eece! contulimus inter se Moschionis libellum et opus Sorani, quod quo consilio factum sit supra est dictum. Unusquisque tamen intelligit fieri potuisse ut ne ipse quidem Moschion, vel

Caelius Aurelianus, quorum aetatem non accurate novimus, Sorani librum in ea viderent conditione, qua ipse auctor reliquit. Maxima igitur est auctoritas Sorani ipsius, qui capite primo apud Dietzium, quod caput non est nisi introductio s. praefatio, nobis significavit, quomodo opus suum in partes distribuerit.

Omnem materiam Soranus distribuit in duas partes, quarum prior eiusque ulterior divisio haec est:

- I. *περὶ μαΐας.* { *a.* *περὶ τῆς γενησομένης.*
 { *b.* *περὶ τῆς ἤδη γεγεννημένης.*

Prior haec pars continet duo solum capita, quae sequuntur post praefationem: apud Dietzium cap. 2. *τίς ἐστὶν ἐπιτήδειος πρὸς τὸ γενέσθαι μαΐα*, et caput 3., quod inscribitur *τίς ἀρίστη μαΐα*, — mihi sunt cap. I. et II.

Alterius partis argumentum et distributio haec est:

II. <i>περὶ τῶν ὑποπιπτόντων τῆ μαΐα.</i>	{	A. <i>περὶ τῶν κατὰ Φύσιν.</i>	<i>a.</i> <i>περὶ σπέρματος καὶ ζωογονίας.</i>
Quam partem alio loco se tractavisse dicit auctor.
<i>b.</i> <i>ὁ ὑγιεινὸς λόγος ἅμα καὶ μαιωτικός.</i>
Enumerat locos hosce:
1. <i>ἐπιμέλεια συνειληφείας.</i>
2. <i>ἐπιμέλεια ἀποτεκούσης.</i>
3. <i>παιδοτροφία.</i>
		B. <i>περὶ τῶν παρὰ Φύσιν.</i>	<i>a.</i> <i>περὶ τῶν ὑπαγομένων τῆ διαίτη παθῶν.</i>
1. <i>ἐποχὴ ἐμμήνων.</i>
2. <i>στραγγὴ κάθαρσις.</i>
3. <i>πνίξις ὑστερική.</i>
<i>b.</i> <i>περὶ τῶν χειρουργίας καὶ Φαρμακείας (ὑπαγομένων).</i>
1. <i>δυστοκία.</i>
2. <i>πρόπτωσις ὑστέρας.</i>

Tenendum de altera parte operis, maxime vero de ea, in qua exponitur *περὶ τῶν παρὰ Φύσιν*, capita in tabula indicata non referre *πίνακα* omnium, sed solum esse indicationem nonnullorum locorum, quos tractabit auctor et qui proponuntur tanquam exempla eorum, quae exspectari poterunt.

Quicumque Sorani praefationem legit, sentit fieri non potuisse, quin auctor in opere componendo sequeretur ordinem, quem in introductione sibi proposuisset. Cuius quidem rei notas reperimus manifestas. In capituli 7ⁱ Dietziani fine, p. 20. (mihī c. V. p. 28.): *εἰ δὲ πλείων, ἢ καθαρίσει τῆς δυνάμεως εἶη, ἢ τισὶν ἔμπροσθεν ἐπέχοιτο παρὰ Φύσιν, τότε χρειαθεραπευτικῆς ἐπιμελείας, ἣν ἐν τῷ περὶ τῶν παρὰ Φύσιν λόγῳ συντάξομεν.* Caput 16., p. 44. (mihī XIV. p. 68.) eo loco legitur, qui ordinis descriptioni in praefatione respondet. Apparet Soranum viam, quam iturum esse se professus erat, re ipsa sequi. Quodsi iam legere pergās, animadvertis omnia, quod attinet ad capitulum consecutionem, satis bene procedere, donec pervenias ad finem capituli Dietziani 20ⁱ (p. 63.), ab eo vero inde perturbationem esse insignem. In Moschionis libello materiae distributio et capitulum consecutio melius congruit cum Sorani de hac re in praefatione monitis quam cum decursu operis in editione Dietzii. Quae vero adhuc scripsimus viam sternunt ad ulteriorem investigationem. Itaque nunc singula capita, quemadmodum in Dietziana sibi subsequuntur, deinceps perlustrabo, ut quid servandum, quid reiiciendum, quid corrigendum sit in singulis investigemus. Quo facto ad alia transibimus. Ceterum lectorem admonitum cupimus, sequentia intelligi recte solum posse ab eo, qui editionem Dietzianam manibus teneat; nimirum id nunc ago, ut quare quemadmodum fecerim textum constituerim, declararem, quod, nisi profisciscar a textus Dietziani recensione, fieri plane nequit.

De capite primo et secundo nihil dicere attinet. Quae corrigenda erant in ima pagina indicavi locis singulis in adiunctiunculis textui Graeco subiectis.

Ex capite tertio eicienda visa sunt verba p. 5. vs. 2.: ἤσυχον δὲ ἔχουσα θυμὸν, ὡς πολλῶν τῶν ἐν τῷ βίῳ μυστηρίων μετέχειν μέλλουσαν. Nempe cap. 2., p. 3. vs. 13., de ea, quae apta obstetrix futura sit, iam monuit: κόσμιος δὲ διὰ τὸ μέλλειν οἰκίας πιστεῦσθαι καὶ μυστήρια βίου. Hinc, puto, illa a recentiore desumpta perperam in textum illata sunt.

De capitibus 4° et 5° haec observo. Coniunxi in unum: inscriptio p. 5. apud Dietzium obvia mihi ab auctore data esse videtur, quae p. 12. legitur, recens. Ipse Sor. sub fin. cap. 3.: δεήσει, inquit, πρῶτον τὴν φύσιν τῶν γυναικείων διηγήσασθαι τόπων, et p. 14 in fine capituli 5ⁱ: ὑποδειγμένης δὲ τῆς φύσεως τῶν γυναικείων μερῶν κ. τ. ε. Separatim autem edi solent duo haec capita, v. c. ad calcem editionis Aretaei Goupyli, apud Ideler., apud Oribasium. Ipsius tamen Sorani verba, quae attuli, et inscriptio p. 5. apud Dietzium aperte docent scriptorem uno capite comprehendisse muliebrium descriptionem. — Videndum est de loco, ubi libri discrepant: p. 6. vs. 8.: κείται δὲ (ἢ ὑστέρᾳ) ἐν τῇ τῶν σπλάγχνων εὐρυχωρίᾳ ἐντὸς τοῦ περιτοναίου μεταξὺ κύστεως καὶ ἀπευθυμένου ἐντέρου. Alia lectio est ἰσχυίων pro σπλάγχνων, quam veram scripturam esse quisvis videt. Sed in eadem lectione, quam Orib. etiam sequitur, omittitur ἐντὸς τοῦ περιτοναίου. Certum est utrum non in cavo peritoneae, ut hodie dicimus, situm esse; nec tamen certum Soranum non scripsisse ἐντὸς τοῦ περιτοναίου, sive quia uterus peritoneae obductus eoque comprehensus est, sive quod ea de causa intro in cavum membranae prominet. Facile fieri potuit, ut recentiores illa verba omitterent. Moneo autem, quia multum dubitavi quam rationem tenerem, necdum plane certus sum ista expellenda esse. — P. 8. vs. 4. συστελλομένη μὲν ὑπὸ τῶν

ψυχόντων, χαλαμένη δὲ ὑπὸ τῶν ἀραιούντων, in quibus species τῶν στυφόντων, i. e. τὰ ψύχοντα, miro modo opponitur generi τῶν ἀραιούντων. Itaque de meo στυφόντων pro ψυχόντων exhibui. — Post ἀραιούντων, p. 8. vs. 6., apud Dictzium legis: ἐντεῦθεν καὶ δι' ἄλλας μὲν αἰτίας, καὶ διὰ ταύτην ἐκ μὲν γερόντων νέαι φασὶ συλλαμβάνουσιν, ὅτι δ' δακτύλους ἀφέστηκεν αὐτῶν τὸ στόμιον ἀπὸ τῶν πτερυγωμάτων, ἐκ δὲ νέων πρεσβύτεδες οὐκέτι, ὅτι πολὺ τὸ στόμιον αὐταῖς ἀφέστηκεν ἀπὸ τῶν πτερυγωμάτων ὑπαναβεβηκός. Absunt haec e contextu aliorum et Orisbasii; neque h. l. congruunt. Probabile est illa referre adnotationem recentem ad verba τούτων δὲ ἀφέστηκεν — πέντε ἢ ἕξ δακτύλους p. 8. vs. penult., seqq.; quod Daremb. recte vidit. — Pag. 10. vs. 11. Ὁ σπερματικὸς πόρος κ. τ. ε. Cum apud veteres hoc nomen legis, tubam cogitas; non tamen est. Sorani σπερματικὸς πόρος est ligamentum ovarii cum ligamento rotundo. Quid vero illi sit ὁ ἀνακρεμαστήρ, non satis est perspicuum. Video Daremb. dubitanter dicere esse partem ligamenti lati; fateor mihi quoque potissimum eam partem significare videri Soranum, maxime propter eius narrationem de prolapsu partis, quem vidit. Minime capio quid sint eius στολίδες πιλοειδῶς ἐνδεδιπλωμέναι, quas ἐν ἀτόκοις utero inesse dicit.

De capite 6° nihil nunc observandum habeo. Lacunas manifestas, ut potui, explevi. De loco e cap. sequenti huc retracto ad textum ipsum monui.

Neque de capite 7° quidquam moneo post ea, quae ad textum breviter annotavi.

In octavo sub finem, p. 21. locus est περὶ τοῦ προνοητικοῦ τῆς φύσεως, cum quo cf. Cacl. Aurel. p. 524.: „Cum enim, inquit, nullus cupiditati modus, nulla satietatis spes est, singulis Sparta non sufficit sua, tametsi sic nostri corporis loca divina providentia certis destinavit officiis.”

Nono capite p. 26. vs. 8. abiici verba: ταῖς δὲ διόδοις τοῦ

πνεύμονος πέφυκε συνεπικολουθεῖν. Primum dieam eodieem Parisiensem pro πνεύμονος ferre πνεύματος. Tum vel sic scriptus locus seholion reeens mihi esse videtur; non minus suspectus mihi est quam qui p. 26. vs. 3. occurrit: τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὴν ἀπαραπόδιστον τῶν ἐμμήνων ἀπόκρισιν, quem item repudio.

De decimo eapite nihil nunc habeo annotandum.

De eapite 11°, quod est eaput 8. XVI. Aëtii in ms., quo usus est Dietzius, et 7. XVI. in Aëtio Latino, summatim affirmo textum ita se habere, ut multa inesse vitia pateat, restitutio vero pluribus loeis haud certa videatur. De nonnullis aliquid h. l. moneo. Cum iis, quae leguntur apud Dietzium p. 30. vs. 1., conferri debet Aëtius, ubi: καί, inquit, μήτε ἀνδρώδεις καὶ πυκνὰς τὴν ἕξιν καὶ κητασκληρούς, μήτε ἄγαν ἐκκελυμένας καὶ καθύγρους. Apud Mosehionem legis eap. 23.: καὶ πᾶν τὸ σῶμα οὐ πᾶν σκληρόν. Quapropter καὶ [σκληρὰς] ἢ παχείας dedi et paulo post πολλὴν [πυκνότητα καὶ] σκληρίαν exhibui. — De coniectura [κεκτημένας] intuli; mavisne ἐχούσας? non adversabor, sed aliquid eiusmodi sine dubio periit. — Tum post ἢ δι' ὑπερτετραμένην ἔκλυσιν καὶ ἀτονίαν manifesto aliquid exeidit; nam τὸ μὴ δέχεσθαι βελδίως τὴν πρόσφυσιν τοῦ σπέρματος omnino densi ac duri est uteri; resoluti vero et debilis est semen receptum brevi dimittere, (vid. cap. 115. p. 264. vs. 9.); quare supplevi [πάλιν αὐτὸ ἀφιέναι]. — De loeo corruptissimo p. 30. vs. ult., οἱ δὲ καὶ τὰς μήτε κ. τ. ἐ. dimitto ad textum cum subscriptis. Multum abest ut credam me Sorani verba ipsa redintegrasse; feci quod potui. Maxime suspectam scripturam me iudice reddunt primum verba Εὐήνωρ δὲ καὶ Εὐφρων ἐπὶ διφροῦ μαιωτικοῦ καθίσαντες τοῖς αὐτοῖς ὑπεθυμίασαν (p. 31. vs. 14.), tum illud Φησί (ibid. vs. 13.) Equidem scilicet non video quo modo ista Εὐήνωρ κ. τ. ἐ. cum ceteris coniungam. Daremb. in iis coniecit Εὐρύφρων pro Εὐφρων, eollato Cael. Aurel. p. 115.; et est sane tum propter auctores, qui eitantur, tum

propter formam *μικτωτικῶ*, per *ω* scriptam, probabile ipsius Sorani verba esse. Quomodo vero cum ceteris eonnecti debeant aut possint, non perspicio, adeo ut ad imam paginam textus relegaverim. Quod attinet ad *Φησί*, equidem in *Φασί* mutavi, quia contextus, qualem habemus, numerum singularem non fert. Non tamen diffiteor me potius suspicari alia vitia, de quibus non constet, in causa esse cur illud *Φησί* ferri non possit, quam ut e *Φασί* natum esse credam. — Memorantur tandem οἱ πόροι οἱ λόγῳ θεωρητοί. Eorundem vero in hoc ipso Sorani opere aliis locis fit mentio et apud Cael. Aurel. p. 116., ubi: „per vias, inquit, mente sensas, quas *λογοθεωρήτους* (sic) appellant,” et p. 587. „Alii aiunt vias esse latentes, quas *λογοθεωρήτους* (sic) appellant.”

De capitibus duodecimo et tertio decimo post ea, quae ad textum adscripta sunt, nihil amplius nunc adnotandum habeo.

In capite 14° (Aëtii ms. 9. XVI., Latini 8. XVI., apud utrumque anonymo) statim p. 40. vs. 12. *τοῦτ' ἐστὶν ἀπόκρυψις* glossema est, quod expulimus. Tum eadem pag. vs. penult. *ὡς τὴν πρώτην* et *ὡς τὴν δευτέραν* sunt additamenta aliena, quibus demptis quomodo locum describendum opinemur e contextu liquet. P. 41. vs. 23. uncis intersepta leguntur apud Dietzium verba e sola ora ms. P. desumpta, quae aliena sunt a Sorani textu; signa ibi tradita partim indigna sunt Sorano, partim paulo post ipsius scriptoris oratione expressa leguntur. Quae porro apud Dietzium p. 42. vs. 14. ad finem capitis usque leguntur item tam absurda sunt, ut nemo talia a methodico nostro exspectet.

In capite autem 15° (p. 43. Dietzio.), cum quo conferri debet Aëtii cap. 10. (Latini 9.) XVI., verba vs. 18. *καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἄρρενος — ἐν τοῖς εὐωνύμοις* vs. 21. Sorani non sunt. Hic enim aperte docet falsam esse opinionem alterutrum sexum ex alterutra parte uteri provenire, e quo placito monita ista

de vasis plane dependent. Quae porro leguntur p. 43. vs. ult., τὴν μὲν γὰρ εὐχροϊαν — ἀργίαν p. 44. vs. 3., adnotationem referre videntur ad ea, quae principio capitis ex Hipp. scripta occurrunt, neque ab auctoris nostri manu profecta esse. De illo πρότερον ὑπὸ Ἱπποκράτους; δέδεικται iudicium ferre est difficile. Omitto, quia pannum refert lacerum a vicinis, cum quibus olim cohaeserit, distractum. Num forte verba indicio sint plura vitia inesse quam hodie cernere liceat, non distinguere valeo. Sine dubio spuria sunt, quae reperiuntur p. 44. vs. 6., ἀφευδέστατον κ. τ. εἰ. ad finem capitis usque. Primum enim signum ex pulsu manus dextrae Sorano tribui non potest, quia uterum bicornem esse diserte negat; tum signa ex urina desumpta magis sunt ridicula quam ut talia auctori nostro tribuas.

Cum capite 16° conferri debet Aëtii Latini caput 12. XVI., quod ex Aspasiae scriptis desumptum est, uti in inscriptione significatur. Pag. 45. vs. 10. verba καθόλου δεῖ μόνως τηρεῖν sine nexu cum vicinis inferuntur. Credo esse adnotationem lectoris, quae in textum irrepsit. Is, qui eam adscripsit seorsum teneri voluisse videtur recens gravidas, ne sermonibus imprudentibus in animi pathema aliquod inciderent, nisi forte ad abstinentiam ab amplexu verba illa spectent. Eadem pag. vs. 15. eieci ῥύσιν αἵματος διὰ ῥινῶν καὶ αἰμορροΐδος ἢ ἄλλου τόπου. Item reieci vs. 17. καὶ διὰ πυρετὸν δὲ σφοδρὸν καὶ ῥίγος καὶ σπασμόν. Prior ille locus ex Aspasiae illis apud Aëtium ductus videtur; alter cum suo καὶ — δέ adnotationem lectoris referre. Neuter autem congruit cum Soraneis. Auctor noster loquitur de iis, quae quis vitare possit, nisi semper, at plerumque, vel saltem saepius; sed quomodo quis sanguinis fluxus illos vitare, vel febrem et rigorem et convulsionem effugere possit, nisi argutari velis, non liquet. De ceterorum plurimis loquitur noster cap. 19°, ubi lectorem ad hoc dimittit; vid. p. 62. vs. 11. τὰ ἐναντία ποιεῖν οἷς ἔμπροσθεν (i. e. hoc

ipso, de quo agimus, capite) εἰρήκαμεν. In reliquis nihil animadverti, quod Sorano abiudicandum sit.

Ad caput 17um conferri debet XVI. 10. Aëtii Latini, quod e Galeno se duxisse profitetur. Principium tamen capitis cum Soranei initio congruit et cum solita scriptoris nostri ratione adeo conspirat, ut ex hoc desumptum esse pateat. Pag. 49. interpolata sunt apud Dietzinm ex Aëtio: vs. 8. ναυτία — ἢ φλέγματος, vs. 10.; tum vs. 13. δυσχροῦσι καὶ δυσαρεστήσεις; denique vs. 22. σιελίζουσι — συμπτωμάτων p. 50. vs. 6. Cum quibus omnibus confer Gal. de causis symptt. (vol. VII. p. 133. Kühn). Apud Aëtium e Galeno, ut ait, commendantur talia, quae aperte τοῖς ἑτεροδόξοις tribuuntur a Sorano (p. 53. vs. 8. seqq. Dietzio), qui illa, ut pote ἀμέθοδα et noxia, damnat.

In capite vero 18vo p. 57. vs. 12. locus τὰ προσεμπίπτοντα — συναλείφεισθαι vs. 14. et vs. 17. ὅθεν καὶ — τὰ προσεμπίπτοντα, vs. antepenult. cum vicinis non cohaeret. Unde ista ducta sint, non reperi, sed manifesto interpolata sunt et e textu abigenda.

Explorandum iam est caput 19um, quod comparare oportet cum capitibus 16. 17. 18. XVI. Aëtii Latini, quorum 16. et 17. anonyma sunt, 18um vero „ex Aspasia,” ut fert inscriptio, haustum est. — Ac statim quidem duo notemus: primum Soranum postremis verbis capitis antecedentis aperte dicere, se de materie, quae in nostro hoc capite tractatur, esse scripturum, idque eo loco, quem caput 19um re ipsa occupat; tum notemus pluribus locis certissima occurrere indicia partes saltem non paucas huius capitis omnino a Sorano esse relictas. Constat nempe ex initio capitis, ubi quid ἀτόκιον, φθόριον, ἐκβόλιον sit, significat; constat porro e locis, ubi manifesto respiciuntur quae in praecedentibus capitibus auctor noster tradidit; constat e formula p. 64. vs. 12. εἰ καὶ μὴ ἐπὶ στεγνοπαθούσης; constat tandem ex aliis locis, ubi nostri scribeudi ratio statim agnoscitur. Summatim dubium non est, quin caput Sorano debeatur;

attamen num quid alienum inest et quid interpolatum sit, videndum erit. Quod ut fiat, comparabimus caput nostrum cum Aëtii capitibus supra indicatis.

Apud hunc cap. 16. XVI. contractum legimus id, quod apud Dietzium occurrit p. 58. vs. 4., *τινὲς τῶν — ἀτοκίῳ* ibid vs. 14.; dein id, quod respondet duobus versibus primis p. 58. Observandum autem duos illos versus principio capitulis, 19ⁱ Dietzii, ita cum iis, quae post *ἀτοκίῳ* vs. 14. habentur, cohaerere, ut a Soraneis his divelli non possint. Ab *εἶπομεν* autem, p. 58. vs. 14. inde, usque ad *ἀναγκασίῳ*, p. 59 vs. 15., satis magnum offendimus locum, cuius vestigium nullum apud Aëtium Pergit hic cap. 16° XVI. in iis, quae apud Dietzium legis a verbis p. 59. vs. 15. *δεῖ τοίνυν* usque ad *ἔλκουσιν* p. 60. vs. 13. Duo postremi versus Aëtii paulo aliter se habent quam apud Soranum Dietzii. Ceterum e comparatione huius capitulis Aëtii cum Dietzianis, emendari poterunt nonnulla: p. 58. vs. 12. *διαφθεῖραι τὸ ἔμβρυον τολμῆσαι ἢ ἐκτέμνειν*, — p. 60. vs. 2. et 3. *ψιμυθίου* pro *ἀψινθίου* legendum erit.

In cap. 17° XVI. Aëtii obviam veniunt formulae medicinales, quae leguntur apud Dietzium a pag. inde 60. vs. 14. et quas inter se comparare oportet. Primum in formula p. 60. vs. 14., *πίτυος Φλοιὸν — συνουσιαζέτω* vs. 17. ibid., Aëtius vs. 15. legit *μετὰ οἴνου στεμφυλίτου*. — Formula sequens apud Soranum obviam non reperitur apud Aëtium, sed apud hunc legimus eas, quas Soranus habet p. 60. vs. 20., *ἢ σιδίων νεαρῶν — καταμηνίων* ibid. vs. 23.; tum sequitur formula p. 60. vs. 25. *ἢ κηκίδος ὀμφακίνης* — *ἐν μέσῳ* p. 61. vs. 1., quae apud Aëtium mutilata est. Legitur dein formula p. 61. vs. 1., *ἢ ἰσχάδων — προστίθει* ibid. vs. 2. Aëtius *οἴνου* legit pro *νίτρου*, sed eius scriptura deterior est. Porro apud Aëtium habemus formulam p. 61. vs. 16. Dietzio, *ἢ κυτίων — πείρας* p. 61. vs. 22.; Aëtius aut post *μίαν ἡμέραν* legit *εἶτα ὑφαιρέσθω*, aut pro *καὶ*

οὕτως legit καὶ ὑφελομένη. Reperimus dein apud Aëtium aliis verbis expressum monitum p. 61. vs. 7., ὁπὸν κυρηναϊκὸν — ἐπι-σπώμενον p. 61. vs. 8.; — tum formulam p. 61. vs. 9. ἢ ὀπο-πάνακος — καταπίνειν vs. 10.; alius autem, sed non melior est rerum ordo; tum habet πηγάνου φύλλων; tandem post κηρῶ legit καὶ ὡς κιάμου μέγεθος, quod in loei scriptura apud Dietzium omissum esse videtur. — Quae sequitur formula apud Aëtium est eadem, quae legitur apud Dietzium p. 61. vs. 22., ἢ ἀλόης — καταμηνίων vs. penult; Aëtius vs. 23. legit \angle γ'; tum μετ' οἴνου apud eum omissum est. Praeceptum de aqua fabrorum ferrariorum p. 61. vs. penult. occurrit usque ad καταμηνίων p. 62. vs. 1. Reperimus item in Aëtio Latino p. 852. vs. 25. diversam scripturam formulae p. 61. vs. 16., ἢ κυτίνων κ. τ. ἐ. Reliqua vero, quae apud Aëtium leguntur, non apparent in Sorano Dietzii.

Videndum tandem de cap. 18. XVI. Aëtii, quod refert ea, quae leguntur apud Dietz. p. 62. vs. 10., γενομένης κ. τ. ἐ. Locum persequi licet usque ad p. 63. vs. 19. παλαιοῦ. Varias leect. eernuntur in formulis, praesertim in ponderum significatone, v. e. p. 63. vs. 10. \angle ε'. pro οὐγγ. ε'. Porro Aëtius p. 853. vs. 13.—15. formulas habet, quae apud Soranum non apparent. Tum apud Aëtium habentur quae respondent Soraneis, p. 63. vs. 19. μὴ διαλυομένου — ἐκτιτρώσκει p. 64. vs. 14. — Observamus εἰ καὶ μὴ ἐπὶ στεγνοπαθούσης apud Aëtium suppressum esse, qui pergit p. 65. vs. 10. Dietzio, εἶτα κ. τ. ἐ. — Post ἀγαρικῶ p. 65. vs. 15. ponderis significatio nulla; quod animadversione dignum propter ἐξάγιον, quod ponderis nomen multo recentius est quam Sorani tempora, sicuti observavit Cats Bussemaker (Gids. p. 464.) In formula sequente item pondus non indicatur post ζζ. p. 65. vs. 18.; nec post ἢ θύμου κορύμβων. Quod autem ibi apud Aëtium legitur, inferendum erit in locum Sorani Dietzii, vel lacuna notari debet,

Pergit dein Aëtius usque ad ἐπιθέμασι p. 66. vs. 21. Tandem apud eum versus legis quatuor, in quibus formulae risum moventes, quas Soranus Dietzii ignorat. — Notemus denique, formulam p. 66. vs. ult., ubi βαβδίου μέλανος ἐλλεβόρου memoratur, ductam esse e pseudo-Hipp., lib. I. de mm. mull. mihi p. 644. vs. 14. vol. II.

Τούτων οὖν προδικκεκαθαρμένων, ut Soranca formula utar, redimus ad principium capituli Soranei apud Dietzium, ut quid servandum, quid repudiandum, quid illustrandum se praeterea offerat videamus.

Cum p. 58. principium eius persequimur, statim offendimus vs. 5., — in verbis τινές τῶν γυναικῶν — τολμῆσαι vs. 13., — locum, qui inepte inter antecedentia et sequentia est interpositus. Tum p. 59. vs. 4. τουτέστιν — ἐγκειμένης vs. 10. ibidem est scholion adscriptum ad οἱ δὲ μετὰ διορισμοῦ συντάσσουσιν αὐτά; quod scholion non pauca continet, quae item loco p. 58. interpolato illo leguntur. Quin nonnulla in scholio potius quam quae loco aberrante p. 58. reperiuntur Sorani nostri orationem repraesentant. Qui iam textum, quem dedi, cum Dietziano conferet, videbit me e loco p. 58. indicato et e scholio p. 59. obvio composuisse quae post ὑποδείξομεν p. 59. vs. 13. intuli; in fine autem horum adieci ἢ ἐκτέμνειν ex Aëtio. — Verbis p. 59. vs. 15. οὗς εἰρήκαμεν ἐπιτηδείους εἶναι καιροῦς πρὸς σύλληψιν, φυλάττεσθαι χρῆ manifeste auctor noster respicit quae p. 33. Dietzio doctae; quae si conferas, vides p. 59. vs. 17. οἶον, ἀρχομένων ἢ ληγόντων τῶν καταμηνίων ineptum esse scholion, quod Sorani monitis adversatur. — Legere pergimus et usque ad ἔλκουσιν p. 60. vs. 13. nihil reperimus, quod offendat, vel Sorani esse non possit.

De formulis, quae p. 60. vs. 13. inde a verbis μνημονεύομεν δὲ ἐνίων καὶ κατ' εἶδος usque ad ἅπασιν δὲ χρόμαθα μετὰ τὴν ἀπόληξιν τῶν καταμηνίων p. 61. vs. 6. occurrunt, observo

vix satis congruere postremum hoc monitum, post menstruationis cessationem his remediis utendum esse, quod p. 60. vs. 3. item legitur, eum Sorani verbis anteedentibus, ubi sermo est de iis, quae ante mulieris cum viro congressum adhibenda sint. Quum tamen verba *μνημονεύσομεν δὲ ἐνίων καὶ κατ' εἶδος* Sorani esse videantur et in formulis ipsis nihil insit, quod auctor noster praecipere non potuisse videatur, ista reiicere non ausim.

De iis, quae leguntur p. 61. vs. 6., *ἐνίοις δὲ δοκεῖ κ. τ. ε.* usque ad *Φαίνονται ψευδῆ*, p. 62. vs. 10., haec monenda habeo. Post formulas potionum occurrit p. 61. v. 15. praescriptio urinae mulae, quae satis absurda; tum sequitur formula suppositorii, quod remedium commendatur verbis *ἔστι δὲ ἀδιάπτωτον ἐκ τῆς πολλῆς πείρας*, eiusmodi commendationem Sorano non facile tribuis; tum vero miro modo suppositorii mentio infertur inter medias potionum formulas. Potio eum aloë p. 61. vs. 22. seqq. non est nisi scriptura diversa formulae, quae paulo ante vs. 12. seqq. legitur; aqua fabrorum ferrariorum praeseribitur quoque apud Cael. Aurel. p. 452., quare hanc formulam retineo; reliquae, de quibus postremo dixi, a nostro alienae visae sunt. Quod contra p. 62. vs. 1. scribitur, *ταῦτα δὲ κ. τ. ε.* usque ad *ψευδῆ* ibidem vs. 10., Sorani orationem refert. Verbis autem *καθ' ἡμᾶς δὲ πλείων ἔστιν ἢ ἀπὸ τούτων κἀκωσις, φθειρόντων μὲν τὸν στόμαχον πληρούντων δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ συμπάθειαν ἐπιφερόντων* respicere eum dixerim monita paginae 61. vs. 6. seqq. de succo Cyrenaïco solo, de eodem eum opopanaee et rutae semine, — de violae albae semine, eeteris. Quapropter retinui haec usque ad *μετὰ δξυμέλιτος* p. 61. vs. 15. et praescriptum aquae fabrorum ferrariorum. — Reieci dein quae sequuntur eadem pag. vs. 16., *Φασὶ δὲ κ. τ. ε.* usque ad *τῶν καταμηνίων* p. 62. vs. 25., superiora illa coniungens eum sequentibus.

Transit iam Soranus p. 62. vs. 10. ad alteram capitis sui

partem, qua docet quid conceptione facta agendum sit. Vidi-
 mus quidem supra eadem occurrere in cap. 18. XVI. Aëtii,
 quod „ex Aspasia” desumptum dicitur, sed hoc sane minime
 valet de his, quae primum h. l. leguntur; nam περιπατούσης
 εὐτόνως refertur ad id, quod p. 46. vs. 20. legitur, περιπάτω
 σχολαίῳ τε καὶ κούφῳ καὶ ὀλίγῳ. Tum καὶ διὰ ζευκτῶν κατα-
 σειομένης vs. 13. p. 62. respicit ad p. 46. vs. 19., τὴν γὰρ διὰ
 τῶν ὑποζυγίων (αἰώραν) ὡς κχτασειουσαν ἰσχυρῶς ἀποδοκιμαστέον.
 Quod p. 62. vs. 14. sequitur, καὶ πηδᾶν καὶ βασταΐζειν τὰ ὑπὲρ
 δύναμιν βάρη, opponitur dictis p. 45. vs. 13., βάρους ἄρσιν, πη-
 δήματα, a quibus cavendum. Monitum p. 62. vs. 16., καὶ τὴν
 γαστέρα λαπάττειν κ. τ. ἐ., oppositum est τῇ κοιλιολυσίᾳ, quae
 vitanda sit, p. 45. vs. 15. Quae habet p. 62. vs. 19., καὶ τρι-
 βομένην εὐτόνως καὶ μάλιστα περὶ τὸ ἐφήβαιον καὶ τὸ ὑπογάστριον
 καὶ τὴν ὀσφύν, aperte referuntur ad monitum p. 45. vs. 25.,
 παραιτεῖσθαι δὲ καὶ τὴν ὑπογαστρίου τρίψιν. Quod legis p. 62.
 vs. 21., καὶ τοῖς λουτροῖς ἐγχρονίζουσαν, contrarium est eius, quod
 in contrario casu praecipit p. 47. vs. 13., βαλκνεῖω χρῆσθαι
 θερμότερῳ . . . χωρὶς ἐγχρονισμοῦ κ. τ. ἐ. — Vides quam certum
 sit haec Sorano abiudicari non posse.

Brevi, nihil reperio, quod me impediatur, quin totum locum,
 quem legimus apud Dietzium p. 62. vs. 10., γενομένης δὲ συλλ.
 κ. τ. ἐ. usque ad ἐπιθεμάτων p. 63. vs. 8., auctori nostro vin-
 dicem.

Item formulas, quae sequuntur a verbis inde vs. 8. p. 63.,
 ἐν οἷς ἔστι κ. τ. ἐ., usque ad ἐλαίου παλαιοῦ ibid. vs. 19. So-
 rani esse credo. Saltem certas notas, quae ut reiiciam me
 cogant, minime reperio.

Deinde p. 63. vs. 19., in verbis μὴ διαλυομένου δὲ κτέ. usque ad
 καὶ θερμασίαν ἐπάγωσι p. 64. vs. ult., ipse auctor noster rursus
 sine dubio loquitur. In his, quae continuam, nullibi inter-
 ruptam referunt orationem, obviam venit illud εἰ καὶ μὴ ἐπὶ

στεγνοπαθούσης, ἀλλὰ ἐπὶ ὑγαινούσης ἀληθές, quod Aëtium sua, ut capitis inscriptio fert, ex Aspasia haurientem omittere supra iam diximus, sed quod methodico nostro profecto debetur. Tum illud *μη εἰκῆ μηδὲ ὡς ἔτυχε* p. 63. vs. penult. et quod legimus p. 64. vs. 14. *ὡς γὰρ ἰδρῶς — μήτρας* vs. 17. ibidem, plane congruit cum omni nostri ratiocinandi et scribendi ratione.

Ex omnibus vero, quae dein p. 64. vs. ult. in verbis *ἐκ δὲ τῶν πραϋτέρων* usque ad finem capitis scripta sunt, solum servo quod legitur p. 66. vs. 3. *ἔστι δὲ πεσσός* usque ad *μετ' οἴνου προστίθει* eadem pag. vs. 42., tum locum p. 66. vs. 20. *χρῶ δὲ — τρωθῆναι τι τῶν παρκακειμένων* ibid. vs. ult. et postrema verba p. 67. vs. 4., *μετὰ δὲ τὴν Φθορὰν ὡς Φλεγμονὴν θεραπεύτέον*; cetera omnia repudio. Formulam in fine capitis, *εἴτα ἐκεῖθεν βιβλίου μέλανος ἐλλεβόρου κ. τ. ε.* ex libro pseudo-Hipp. ductam esse vidimus. Altera, quae ibidem p. 67. vs. 2. traditur et cui additur *δι' ἧς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν αἰτίαις*, non legitur in antecedentibus, neque causae cur praescribatur exponuntur in superioribus, brevi non nisi pannus adsutus et ex coniunctione cum aliis divulsus est. Quod autem attinet ad formulas, quas p. 65. et 66. legimus, non inducor ut credam ταῦτα τῶν ἐμβρύων τὰ θνήσκοντα ἐκβάλλει scripsisse Soranum (p. 65. vs. 19.). Quod legis paulo post, *εἰ δὲ μὴ γε, μοχλευθήσεται διὰ τῶν ὑπογεγραμμένων*, (corrigere: *εἰ δὲ μὴ, ἐκμοχλευθήσεται κ. τ. ε.*.) conferri debet cum dictione p. 77. vs. 8. *ὀβία πρὸς ἐκμοχλείαν τοῦ Φλέγματος*; nimirum caput 26. Dietzii spurium esse infra patebit. — Verbo, me iudice habemus in his congeriem formularum medicinalium aliunde haustarum et Soraneis interpolatarum. Sunt autem satis negligentur descriptae: formula p. 65. vs. 5.—10. et ea, quae describitur p. 66. vs. 12.—15. sine dubio idem medicamentum referunt, cuius praescriptum fuerit hocce: *Κολλύριον ἀλύπως ἐκβάλλον τριμηνηαῖα· — καρδάμου, σπέρματος λευκοῦ, σμύρνης, ἀψινθίου, θείου, ἀνὰ*

Γ κ'. ὕδατι ἀναπλάσσε κολλύριον ἐπιμήκασ ὡς δακτύλων σ' προσ-
 τίθει προλουσαμένη. Πινέτω δὲ ἐν τῷ προστίθεσθαι γλήχωνος ἀπό-
 ζεμα. — In scriptura formulae huius, qualis habetur p. 65., post
 ἀναπλάσσε vs. 7. aliquid deest; ex lectione p. 66. suppleveris
 ἀναπλάσσε πεσσὸν ἐπιμήκη ὡς δακτύλων σ'. Eadem pag. 65. vs.
 9. legendum: καὶ μέχρι πλείονος μηδὲν ποιῆ, πάλιν κ. τ. ε. —
 Verum, quod dicere coeperam, hae formulae Sorano non de-
 bentur, qui non ἄλλο δόκιμον medicamentum suum appellaverit,
 ut fit p. 66. vs. 16. — Omnia igitur illa repudianda mihi
 visa sunt.

Haec de capite 19° sufficiant! Transimus ad 20um, de quo
 antequam dico, moneo vestigia capitis 19ⁱ et 20ⁱ apparere in
 Moschionis 43°.

Illud, de quo iam agimus, comparare licebit cum 19° XVI.
 Aëtii anonymo. Postrema, de quibus paulo post videbimus,
 si excipias, nihil reperi, quod Sorani esse non possit; quin ci-
 tatio Hippocratis et Dioclis facit, ut auctori nostro iure hunc
 locum tribuas. Abrumpitur oratio p. 68. vs. 1. verbis εἶτα τῆς
 ἀποτέξεως Dubium non est, quin εἶτα τῆς ἀποτέξεως συν-
 εγγιζούσης, vel eiusmodi quid scriptum fuerit, dein signa fuerint
 tradita, quae instantem foetus exitum comitarentur. Quaecstio
 autem oritur, num verba πρὸς δὲ τὸ διαφθεῖραι κ. τ. ε. fragmen-
 tum Sorani referant an alius scriptoris. Primum advertit Aëtium
 vocabula πρῶτον εἶτα τῆς ἀποτέξεως non habere; tum καὶ τὸ
 πολλάκις τετοκέσαι ἀλύπως μεγάλα βρέφη adeo inepte et extra
 structuram loci infertur, ut melius saltem scribere Soranum e
 reliquo opere abunde constet. Mihi nescio unde ab Aëtio hausta
 et Soraneis adsuta videntur, ita ut tuto omittantur.

Adhuc nullum caput editionis Dietzianae reiiciendum totum
 est visum; capitum quoque consecutio servanda erat. Nunc

vero accedimus ad maiores in textu turbas, ita ut capita integra explodenda sint et consecutio eorum, quae nostro vindicamus, mutari debeat. Pervenimus autem ad caput 21. p. 68.

Statim apparet, si materiem capitum 25. 26. (p. 75. seqq. Dietzio) respicias, illa excipere debere caput 20um. Videbimus tamen ista genuina non esse; quare nunc dicendum de 21° et 22°.

Duo illa capita in unum coniungi debent. Inscriptio 22ⁱ apud Dietzium recens est, nec Sorano debetur, quod satis docet mentio τῶν κοτυληδόνων, quippe mulieris utero eas inesse, eum negantem audivimus p. 11. vs. 15. seqq. — Ceterum certum est locum integrum a Sorano conscriptum esse: methodus historica viri ubivis pellucet; tum attende mentem ad etymologiam nominis χόριον p. 69. vs. 7. eamque confer cum simili nominis μήτρα v. e. (p. 5. cap. 4°); vide p. 9. vs. 17. συγκέκριται et in eap. nostro p. 69. vs. 1. συγκεκριμένον; — denique p. 72. vs. 4. legis οἷς καὶ ἡμεῖς συνηνοῦμεν, in cap. vero 19°. Dietzii οἷς καὶ ἡμεῖς συνηνοῦμεν (p. 59. vs. 11.); apparet per totum caput omnem rationem et orationem auctoris nostri elucere. Moschion e cap. 22. hausit ea, quae in indice supra indicavimus. Caput 21um Dietzianum fere convenit cum 2°. XVI. Aëtii.

Caput 23um Dietzii repraesentatur 3°. XVI. Aëtii, qui cui id debeat, non significat. Sorano cotyledones in utero humano inesse neganti sane non debetur. Totum caput reiicimus.

Parvum capitulum, quod Dietzio est 24., simile est 11°. XVI. Aëtii, anonymo. Fragmentum corruptum est, a sede, quam occupat, alienum. Num Sorani locus sit nec ne diiudicatu difficile videri possit in tanta eius corruptione; apud Moschionem vero nihil eiusmodi legitur. Oratio ex Aëtio aliquantum emendari poterit. Equidem fragmentum, in quo profecto

nihil occurrit, unde ab auctore nostro conscriptum esse certo conficiat, et cuius vestigium nullum apud Moschionem apparet, non recipio.

Caput 25um Dietzii respondet capiti 20° XVI. Aëtii, qui nomen scriptoris, unde hauserit, reticet. Moschion nihil habet, quod inde sit excerptum. Commendat auctor huius loci sternutatoria, ut foetus eiiciatur. Capite autem 45° (p. 95 Dietzio) ipsum Soranum audimus exponentem rationes, quare secundinis retentis eius generis medicamenta damnet, adco ut eum h. l. illa commendare parum sit probabile. Videmus anonymum capitis auctorem commendare suffitus e resina, bitumine, cett.; ipse Soranus l. l. p. 96. τὰ ὑποθυμιάματα reiicit. Itaque locus hic methodico nostro adscribi nequit. In fine capitis legimus: καθὼς ἐν τῷ [περὶ] ἐμβρυοτομίας τόπῳ δηλωήσεται; habet autem Soranus caput περὶ ἐμβρυοτομίας καὶ ἐμβρυολκίας (p. 113. Dietzio). Possit igitur videri hoc caput respici in extrema parte eius, de quo agimus; mihi vero non alio spectare ista probabile est quam ad cap. 23. XVI. Aëtii, quod Philumeno adscribit. Ibi enim et suffitus et sternutatoria in usum vocantur, ita ut suspicer caput 35um Sorani Dietziani Philumenum auctorem habere.

Caput 26um (p. 76. Dietzio) est pars prima 21ⁱ. XVI. Aëtii, qui unde desumpserit nobis non dicit, et apud quem adduntur nonnulla, quae Dietzius non praebuit, quia in mss., quibus utebatur, non apparebant. Apud Moschionem nulla reperiuntur indicia, cum haec apud Soranum vidisse. Auctor huius capitis (p. 77. vs. 6.): οἵτινες, inquit, ἀναγραφῆσονται πρὸς τὰς μὴ συλλαμβανούσας δι' ὑγρότητα πλείστην. In indice vero capitum apud Dietzium, est ρξ' θεραπεία τῶν δι' ὑγρότητα ὑστέρας μὴ συλλαμβανουσῶν. Ipsum caput decet, sed si totum Soranum περὶ γυναικείων cum indice Dietziano conferas, parum probabile est pleraque postrema capita in indice

illo memorata re vera Sorani fuisse. Sunt autem plura, quae suspectum reddunt hunc locum: novimus Soranum negare cotyledones esse in mulieris utero; itaque mirum Soranum eundem e loco pseudo-Hippocratis, ubi hic ex earum vitio abortum explicat, deducere quid in eiusmodi casu faciendum sit. Ipsa vero morbi species, itemque eius curatio praescripta minime redolent scholam methodicam. De nomine *ἐκμοχλεία* iam ad cap. 19. supra dixi. — Summatim ut dicam, omnia, quae disputavi, faciunt ut dubitem de loci auctoritate, vel ut apertius dicam, spurius et reiiciendus mihi visus est.

Non dubito contra quin 27um Sorano ipsi sit adscribendum; conveniunt cum eo capita 44. 45. Moschionis; tum vero principium adeo congruit cum auctoris nostri scribendi ratione, ut eum vel in prima periodo statim agnoscas (cf. principium capp. 2. 3. 8. 10. 11. 12.; nempe singulis locis, uti nostro, quare utile sit de re, de qua scribit, exponere significat). Caput profecto germanus nostri scriptoris foetus est.

Itaque progressi sumus ad capita 28.—42. editionis principis; de quibus singulis antequam aliquid dicam, de omnibus simul sumptis nonnulla observo. Primum noto Moschionem a capite 27° transire ad 43um, eumque in hac opusculi sui parte nihil habere, quod e capitulis, de quibus nunc agimus, sit depromptum. Circumspexi num forte aliis locis apud Moschionem reperiantur indicia imitationis horum capitum, vel unde conficias eum aliquid apud Soranum legisse, quod olim extiterit, et cuius fortasse fragmenta in his relicta habeamus. Cum singula capitula percurremus, indicabo ea, quae notas eiusmodi rei per dubias obferre videantur, sed re ipsa nullius pretii deprehenduntur. Fateor tamen in capitulis illis plura attingi, de quibus si in eiusmodi opere nihil dixerit Soranus, mirum

videatur illum de iis tacere. Noto autem porro, capitula haec esse multo breviora quam Soranea capita esse soleant; item nexum inter singula vix apparere; saltem si forte duo vel tria apta consecutione contineantur, idem de omnibus profecto affirmari plane non posse. Tandem observo caput 44um et caput sine numero, quod p. 93. apud Dietzium legitur, cum his nostris, de quibus dicimus, tantam habere formae similitudinem, ut ad idem genus referenda et similis originis esse videantur. — Pergimus autem de singulis videre.

Caput 28. easdem continet res, de quibus sermo est in 43°. (p. 88. vs. 10. Dietz.). Plane otiosum est, sine dubio reiciendum.

Id, quod sequitur, 29um prudenter aestimandum est. Capite 43° Soranus non definiit tempus, quando parturientem in sella obstetricia collocare oporteat. Itaque fieri posse dixeris ut caput 29um sit fragmentum e nexu suo divulgum, sed quo auctor noster proposuerit, quid hae de re sentiat. Tum in eo occurrit nomen *πρόρηγμα*, quod Soranus explicat capite 22° (p. 69. vs. 12.) et quod aliis locis usurpavit. Animadvertimus tamen fragmenti nostri auctorem de re, quam tractat, loqui, quasi quaelibet parturiens sellae insidens partum edere debeat; quod non congruit eum iis, quae Soranus ipse de hae re praecipit cap. 43. (p. 87. vs. 2. Dietzio.). Monitum autem, obstetricem parturientis animum erigere debere item legitur p. 88. vs. 8. Dicere possis, capitulum 29um esse fragmentum e nexu suo dissolutum; difficultates, quas indieavi, probabiliter nullas futuras fuisse, si totum, cuius particulam relietam habemus, pereurrere daretur. Respondeo, me iudicium ferre debere de eo, quod manibus teneo, non de eo, quod fortasse olim exstiterit, sed nunc inspicere non licet; in iis autem, quae inspicendi copia datur, esse discrepantiam a monitis sine dubio a Sorano relietis. Versus vero 14.—17. intelligere nemo potest,

nisi forte legat vs. 15. διὰ τοὺς πόνους et intelligat „dolorum ad partum tempore;” — correctio non est certa, sed fac esse, laeunae tamen insunt. Pars extrema fragmenti pariter intelligi nequit. Tandem noto apud Aëtium in fine eap. 22. XVI. aliquid occurrere, quod est simile parti eorum, quae in hoc fragmento scribuntur. Omnino locum prave scriptum, in quo offendit quod Sorani methodo adversatur et eius nullum est apud Mosehionem imitationis indicium, recipi non debere arbitror.

Capitula 30. 31. non minus obseura sunt. Subinde quid auctor voluerit intelligere tibi videris, clara vero notio e verbis erui nequit; et quidquid hic habemus, auctori nostro perspicue sententiam suam proponenti tribuere iure sane non possis.

Capitis 32ⁱ auctor quisquis est, dicit se praecepta de partu secundum naturam dare nolle. Soranus tamen eap. 43. (p. 88. 89. Dietz.) omnino ea tradit. Si conferas eaput eum eo, quod p. 93. numero earet, in hoc aliis verbis idem, quod loco nostro expressum est, legis. Extremo eapitulo auctor incertus loquitur quasi iam egisset de partu difficili; Soranum contra ἀπὸ τῶν κατὰ Φύσιν ad τὰ παρὰ Φύσιν procedere novimus. Non negabo locum nostrum corruptum esse, sed emendando tamen efficere non poteris ut Sorano tribui debeat.

Breve fragmentum, quod caput 33um refert, fere convenit cum iis, quae Mosehion dicit eapite suo 146. Soranus autem de iisdem rebus amplius agit capite 48. (p. 103. Dietzio). Nihil ego hic lego, quod Soraneum sit.

Capitulo 34° insunt dietiones, quas usurpare Soranus solet, ἀνάπλωσις, παραστήσω. Sed totum potius excerptum aliquod, qualia Mosehionis illa, refert quam nostri auctoris sermonem. Sine dubio spurium est.

Caput 35. nihil habet Sorano exquisite proprium. De loco non aliter sentio quam de proxime antecedente.

Capitula 36.—38. partes esse videntur unius sive loei, sive eapitis. Nihil in sermone reperio, quod certo Soraneum sit. Capite 38vo manifesto contraria opinio legitur ei, quam Soranus eap. 15° protulit. Itaque quum haec eapitula a se disiungi non possint, omnia repudianda sunt.

Caput 39. prave scriptum est; sed quis quaeso exspectet h. l. caput de hoc argumento post 17um? Non ignoro *περιδρωσις*, quod in eo occurrit, esse vocabulum saepius apud Soranum obvium. Principio autem legendum est *διαλείμματα ἔχοντα καὶ εἰσβολάς*; sed non memini me aliis loeis *εἰσβολαί* apud Soranum legere. Caput hoc illi adscribere non licet.

Capita 40. 41. aliena sunt a materie, quam auctor tractandam sibi sumpsit; nisi existimandus sit deflexisse de operis schemate, quod in introductione descripsit, quod absurdum. Nihil est apud Mosehionem, quod ex iis excerptum sit. Unde huc appulerint, neseio, sed Sorani non esse probe seio.

Quod denique attinet ad 42um, quicumque 43um, quod sine dubio Soraneum est, perlegerit, sentiet hoc fragmentum esse in-sititium. Praeterea conflatum est e loeis diversi generis, diversi argumenti, iisque prave scriptis. Certo certius locus repudiandus est.

Series igitur eapitulorum 28.—42. spuria est; eum Mosehionis de illis silentio conspirant eorum forma et argumentum, ut pateat haec Sorani esse non posse.

Caput 43. (p. 84. Dietzio) sine ulla controversia auctori nostro debetur. Ratio, qua primum res ad partus administrationem necessarias enumerat, dein rationes, quare singulae requirantur, exponit, eius scribendi genus non dubie referunt. Quod p. 85. vs. ult. legis de iis, qui peccant *μὴ συνιέντες τὸ κοινόν, ὅτι τὴν ἐμβρυουλκίαν ἐπὶ κατακειμένης δεῖ γίνεσθαι τῆς δυστοκούσης*, Sorani τοῦ μεθοδικοῦ non esse nequit. Accedit eitatio Heronis (p. 87. vs. 25.). Nihil ceterum inest, quod auctori abiudicem; confidenter caput reeepi.

Caput 44um fere repetitio est rei, de qua proxime antecedenti est expositum, plane otiosum est et spurium.

Caput 45um maxima sui parte, usque ad p. 93. vs. 23. Dietzio, fragmentum est, quod réperitur apud Meletium de fabrica hominis in I. A. Cramerii anecdotis Graceis vol. III. p. 6. vs. 23. usque ad p. 10. vs. 6.; qua de re olim Darembergius in literis ad me datis monuit. Reiciendam esse hanc partem unusquisque intelligit. — Reliqua eius pars inscriptionem sibi habens propriam (p. 93. Dietzio) maximopere convenit eum capitibus 28.—42. et eum 44°. De eius initio supra ad eaput 32. diximus; alia in his obvia leguntur in Sorani capitibus de partu difficili. Ut breve faciam, locus plane otiosus est, spurius, repudiandus.

Sequens 46um (p. 94. Dietzio.) conferri debet eum Aëtii 24. XVI., quod e Philumeno desumpsit compiler, et quod totum inest eapiti, de quo agimus. A principio inde usque ad Ἰπποκράτης μὲν οὖν p. 94. vs. penult. habemus inter se mista Philumeni verba et Sorani. Illius dieta in textu descripto omisi; quod iure factum esse videbit qui Aëtium contulerit. Reliqua pars eapitis Philumeni legitur in fine Dietziani: postremum vocabulum Sorani est περιμυδῆσαι p. 97. vs. 24.; primum Philumeni est ibidem διεστῶτος; hic autem loqui pergit usque ad eapitis extremum p. 99. vs. 11.; itaque omnia illa reieienda sunt. Confer mihi p. 96. vs. 18. δεῖ γὰρ κ. τ. ε. usque ad περιμυδῆσαι p. 97. vs. 24. cum iis, quae apud Dietzium sequuntur, nec dubitabis quin duo habeas eapita scriptorum diversorum de eodem argumento. Tum oratione, tum medendi ratione alter ab altero differt. Methodus historica in iis, quae retinui, elueens ultro ostendit a Sorano nostro eaput, quale exhibeo, esse profectum.

Capitulum 47um si materiem respicias, Herophileorum et Demetrii sententiam propositam, Sorani esse dixeris. Formam

tamen eum eogito, suspicio mihi nascitur esse excerptum e Sorani loco ampliore, qui perierit. Non reperio apud Moschionem quod ei respondeat, nec tamen ideo reiecerim. Verum advertit id, quod p. 99. vs. 16. legimus: *ἐπιλιπεῖς δέ μοι δοκοῦσιν οἱ ὅροι εἶναι, ὅθεν αὐτός Φησιν δυστοκίαν εἶναι δυσχέρειαν τῶν κνουμένων παρά τινα αἰτίαν γινομένην*. Faecile sane est αὐτός Φημι legere; sed credo ita incrustari id ipsum, quod indieat capitulum a neseio quo desumptum esse ex ampliore scriptoris nostri loco. Quin ipse Soranus potius αὐτοῖ Φαμεν quam αὐτός Φημι seripsisset. Equidem quum methodiei nostri verba nos hoc loco non legere credam, illum non recipio. Perspicuitatem Soraneam plane desidero; quo modo definitiones inter se differant non satis apertum est.

Quodsi caput illud 47. recipiendum esset, saltem in alium locum id transferre deberes; nimirum capita 47.—54., si argumentum respicias, pertinent ad postremam operis Sorani *περὶ γυναικείων* partem, modo conferas schema libri, quod in praefatione descripsit. Videre pergimus quid in seqq. capitibus servandum, quid reiiciendum sit. Ea autem, quae recipimus, ad extremam partem operis Soranei relegamus. Sunt nobis capita LXII. seqq.

Caput 48um quin magnam partem Sorano tribuere oporteat, non dubitabis, modo mentem ad methodum historicam nostro solitam et in eo apparentem attenderis. Cum illo conferri debent caput 22. XVI. Aetii anonymum et postrema Moschionis capita.

Primum ea notabo, quae in hoc capite occurrunt et respondent Aëtianis. Ordo diversus est apud utrumque, sunt autem seqq.:

Loco apud Dietzium p. 102. vs. penult., *ὅταν ἢ ὑπερμεγεθές* — *μετασχηματισμός* p. 104. vs. 8., respondent quae in Aëtio Latino leguntur pag. 855. vs. 32. usque ad p. 856. vs. 6.

Iis, quae p. 104. vs. 14. *παρὰ δὲ* — *κέντηνται* ibid. vs. 18. descripta sunt, respondet locus Aëtii p. 855. vs. 16.—18.

Cum verbis p. 104. vs. 18. γίνεται — κειροῦ vs. 28. convenit Aëtii locus p. 855. vs. 18.—24.

Cum iis, quae leguntur p. 105. vs. 6., ἔνιαι δὲ — σῶμα vs. 8., congruunt quae compilerator habet p. 855. vs. 31.—34.

Loco p. 105. vs. 9. 10. καὶ — οὔρων respondet Aëtianus p. 855. vs. 29. 30.

Cum verbis p. 105. vs. 10. καὶ παρὰ — γίνεται vs. 12. eouspirant Aëtiana p. 855. vs. 25.—27.

Cum loco p. 105. vs. 13. 14. παρὰ τὸ κητάσαρκον — τίκτουσαν cf. Aëtium p. 855. vs. 25.

Locus de symphysis pubis p. 105. vs. 15. ἢ τῶν — συνδεῖ vs. 24. legitur apud Aëtium p. 855. vs. 25.—28.

Verba p. 105. vs. 20. 21. καὶ παρὰ — μήτραν leguntur apud Aëtium p. 855. vs. 28. 29.

Tandem locus p. 105. vs. 21. τὰ δὲ ἐκτὸς — οἶον vs. 22. et vs. 23. τὸ ὑπέρφυχρον — ἐκλυτικήν, vs. 25. convenit eum iis, quae habet Aëtius p. 856. vs. 7.—9.

Haec quidem apud utrumque leguntur, Aëtius autem in reliquis capitis sui partibus habet quae alio loco infra apud Dietzium describuntur et de quibus postea monebimus.

Mosehion autem a cap. 143. inde de partu difficili agere incipit, in quo summatim memorat easas in matre, in foetu, in rebus externis sitas et addit: παρ' ἄλλοις δὲ καὶ τετάρτη ἐξελίσσεται μικτὴ λεγομένη, ἣτις ἐκ πάντων (πασῶν?) τῶν προειρημένων μίγνυται. Ac tria quidem illa prima eausarum genera in capite Sorani 48. eorumque duo quidem e Demetrio Herophileo adferuntur, sed de quarto illo *mixto* genere nusquam sermo est; qui vero isti ἄλλοι Mosehionis sint, nescis. — Capite 144. specialiter easas in matre sitas enumerat, quarum plurimae in cap. 48. Sorani occurrunt; prima tamen ἐὰν ὀργίλη ἢ non legitur apud nostrum; quod ibi legitur, ἢ ἐντρεπτική, eui rei respondeat apud Soranum, non satis liquet; quod

ibi de mulieris tenuitate (ἢ πολὺ ἰσχυρή) dicit, fortasse quodammodo respondet τῇ ἀτροφίᾳ, quae p. 102. vs. 6. e Demetrij sententia inter causas partus difficilis recensetur. Reliquae omnes causae, quas cap. 144. enumerat Moschion, in cap. Dictziano memorantur, nisi quod non satis capio quid sit illa ἄθροισις, de qua loquitur. Quod cap. 145. tradit Moschion apud Soranum Dietzii legere licet p. 104. vs. 26. usque ad p. 105. vs. 8.

Moschionis capita 146. 147. respondent iis, quae apud Soranum Dietzii p. 103. vs. 8. usque ad p. 104. vs. 8. leguntur; saltem uterque locus agit de schematibus foetus.

Caput Moschionis 148. practicum est, nec quidquam commune habet cum cap. 48. Sorani, ita ut nihil eiusmodi ibi legas, neque vtro alio loco apud Soranum cum his congruentia reperi, nisi quod partus pedibus praeviis memoratur p. 103. vs. 14. seqq. et capite practico ibid. vs. 8. seqq.

Capite 149. Moschion redit ad causas difficultatis partus et e rebus externis memorat frigus et calorem, de quibus item cap. 48. apud Soranum sermo est; sed ibi nihil apparct de postrema causa Moschionis: ἡνίκα ἄπερ ταῖς τεκούσαις εἰσὶν ἀναγκαῖα οὐ πάρεισιν. — Quae partus impedimenta a membranis foetus (διὰ τοῦ θύλακος) traduntur in Moschionis cap. 150. leguntur pluribus locis in cap. 48. Dictziano, uno tamen excepto, quod primum apud Moschionem est, ὅτι βραδύτερον ἀπὸ τοῦ βάλου ἀναλύεται. Quin non satis perspicio quid nunc velit, nisi de secundinis retentis forte loquatur.

Capite autem 151. Moschion principio habet quae partim saltem conveniunt cum iis, quae cap. 145. iam docuerat. Quod animadvertisse est operae pretium, quia indicium est quam parum certus ordo in his opusculi partibus apparcat; quod item iam patuit e cap. 148. practici argumenti pathologicis interposito. At in cap. hocce 151. occurrunt verba, de quibus

supra initio praefationis iam sum locutus: καὶ ταῦτα τὰ αἰτία, ἃ ἐγὼ Μοσχίων καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τεβελήκασι ποιῆσαι τοῦ δυσχερεστέρου τόκου, Σωρανὸς δὲ ἄλλας προστίθεται αἰτίας. Eeee Moschion affirmat se traditurum esse difficilem partum eas, quas Soranus invenerit, quas igitur e Sorani opere haurire debuit; quapropter magni interest videre quid enumeret, quod apud Soranum oecurrat, aut non legatur. Est autem illa Soraneorum apud Mosehionem eommemoratio pessime corrupta, quare eam ut potero emendabo: βούλεται γάρ, inquit, ἐπικυρῶσαι ἢ ἐξ ἐπισχέσεως (ὡς suppleo) ἐμποδισθῆναι τὸν τόκον συσφιχθέντων καὶ ξηραυθέντων αὐτῶν τῶν μερῶν, ἢ ἐκ διαρροίας τοῦ πλεονάζοντος χυμοῦ ἢ διάρροϊαν (lego διὰ ῥύσιν) αἵματος ἀναληφθειῶν (immo ἀναλωθειῶν) τῶν δυνάμεων τῆς τεκούσης. Dixeris fere haec referri posse ad ea, quae leguntur apud Dietz. p. 102. vs. 10. καὶ παρὰ τὸ — ἐπέχεσθαι vs. 13. ibid. et p. 101. vs. 5. καὶ τὰ ἐκ τοῦ σώματος ἐκκρινόμενα αἱματώδη πλείονα ὑγρά. — Dein Mosehion pergīt: ἢ ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, οἷς τὸ στόμα τῆς μήτρας συγκλείεσθαι εἴωθεν, καθάπερ τοῖς μώλωφι (quod quid esse possit aut debeat ex iis, quae apud Dietz. eap. 48. scripta sunt, non satis perspicio) ἢ ταῖς κλείσεσιν (ἐγκλίσεσιν?) ἢ ταῖς θρύσεσιν (ῥύσεσιν?) εἴτε αἱμορραγίαις καὶ τούτοις τοῖς πλείοσιν ὀνίως (τούτων τοῖς πλείοσιν ὁμοῦ?) — ἢ τοίνυν τῶ θανάτῳ τοῦ ἐμβρύου, ἢ ἐσκυλμένου (ἐσκυλμένῳ?) (ἢ interpono) παρὰ φύσιν τεθειμένῳ, ἢ τῇ πλεονεξίᾳ τῶν μερῶν, τῆς γαστρὸς, τῶν χειρῶν ἢ τῶν ποδῶν, ἢ ὅτι αὐτὰ τὰ ἔμβρυα τέσσαρα ἢ πέντε εἰσίν. Pleraque sane horum in eap. 48. memorantur; sed certum etiam plura h. l. a Moschione recenseri, de quibus iam in eapitibus suis, quae perlustravimus, erat locutus. Principio loci spectare videtur talia, qualia p. 104. vs. 14. seqq. leguntur; quod de haemorrhagiis δυστοκίας causis dein profert p. 101. vs. 5. oecurrit; foetus mors memoratur p. 103. vs. 6.; — de foetu ἐσκυλμένῳ sermo est p. 104. vs. 9. seqq.; de situ foetus per-

verso p. 103. vs. 8. seqq.; de foetu, vel foetus partibus iusto maioribus p. 102. vs. penult. seqq., ubi tamen de maiore artuum numero nihil; de gemellorum, plurium foetuum partu p. 103. vs. 3. seqq., nec tamen quadrigemini, aut quinquegemini memorantur.

Caput tandem 152 Mosehionis habet quidem nonnullarum eausarum enumerationem, quae partim in Sorani cap. 48. occurrunt, quas partim in anteedentibus Mosehion enumeraverat, sed ad Soranea diiudicanda parum confert.

Quid igitur? quam diligentissime potuimus Aëtium et Mosehionem eum Sorano Dietziano contulimus. Locus ex Mosehionis cap. 151. spem facere videbatur fore ut eo eum Dietzianis collato de rerum ordine, de locis spurii iudicium ferre liceret. De hac tamen spe fere decidimus. E loco isto patere dixeris Soranum primum aliorum sententias exposuisse, dein suam tradidisse; partim quidem id fieri videmus cap. 48., sed omnimodo perturbatus rerum ordo apud Mosehionem facit ut de ordinis perturbatione in Soraneis apud Dietzium ita iudicare, ut tibi satisfacias, plane non possis. Neque vero ex Aëtio quidquam certi de hac re discimus. Videbimus postea in cap. 22. XVI. occurrere quae sane Sorani non sunt; sed id minime probat eum non alia in hoc capite obvia methodico nostro debere. Quare unum hoc restat, me iudice, ut ad caput nostrum 48. redeamus et quid in eo observare liceat, videamus.

Principio Dioelis Carystii monita tradit; tum legimus p. 100. vs. 4. seqq. Sorani in Dioelis opus animadversionem. Quod apud Dietzium legimus, *ἀμαρτάνει δὲ μὴ ἐπιὼν τὰς αἰτίας, δι' ἧς εὐτοκοῦσιν*, mihi tam mirum videtur, ut *δυστοκοῦσιν* legam eredens Soranum Dioeli vitio vertere eum non exposuisse eausas, quare illae *κάθυγροι καὶ θερμαὶ* difficulter partum edant. De ridicula autem dietione Dioelis quae monet Soranus intellectu difficilia sunt; seilicet Carystii librum desideramus, sine quo

fieri vix possit, ut quid voluerit intelligamus. — Deum noster Cleophanti doctrinam exponit, in qua obscurum est: *ταύταις Φησὶν οὐδὲ ἐρράγγη [ὁ ὕδρωψ] πρὸ τοῦ τὰ σώματα καὶ τὰς ὠδῖνας ἐπισχεῖν*. Contractionibus uteri rumpuntur membranae, ita ut dolores praecedant, ruptura sequatur; itaque quid voluerit Cleophantus non perspicias: loquitur de doloribus eonquassantibus, quos voeant? Respice eas, in quibus ovum totum sine membranarum ruptura expellatur? — Nunc hunc quoque reprehendit Soranus, quia non omnes rei causas deseripserit. — Transit auctor ad Herophilum; de loco corrupto p. 100. vs. 20—23. videri poterit quod ad textum, ut spero, emendatum annotavi, sed p. 101. vs. 2. legimus: *καὶ παρὰ τὸ ἀτονεῖν τὴν μήτραν, ἢ τὸ στόμα· ἀπορία δὲ ἐστὶ τοῦ ἀτονεῖν τὴν μήτραν ἐν τῷ σώματι*. Hoc est animadversio Sorani; sed hic, qui caput de uteri debilitate habet, non potuit negare uterum ἐν τῷ σώματι posse ἀτονεῖν. Pro ἐν τῷ σώματι lego ἐν τῷ στόματι, opinatus Soranum negare solum per se ἀτονεῖν orificium matris. Fieri vero possit ut Soranus pravam scripturam in libro Herophileo pro germana reprehendat, Herophilus vero scripserit *παρὰ τὸ ἀτονεῖν τὴν μήτραν ἢ τὸ σῶμα*. — De Andrea Soranus brevis est; longior de Demetrio Herophileo, de quo agit p. 102. vs. 18. sqq. Ita autem de eo agit, ut suam sententiam saepe inter Demetria inferat; quod ita se habet apud Dietzium, ut non semper faecile distinguas, quando alteruter loquatur. Quin antiquo tempore iam lectores eam difficultatem sensisse docet adnotatio, quae in textum irrepsit p. 102. vs. 15., *ταῦτα λέγει Δημήτριος ὁ Ἡροφίλου*, quae verba sane non sunt Sorani, sed lectoris nescio cuius antiqui. Alius generis sunt verba *ὡς μὴ γένηται* p. 101. vs. 25. Non intelliguntur; sed puto ad *ἐκλυσις* aliquem symptoma reformidantem adnotasse *ὃ μὴ γένηται! quod utinam ne fiat!* — Pag. 103. vs. 1. *ὡς ἐπὶ ὑγροκεφάλων* item exemplum est primum in margine adscriptum, dein in textum

traduetum a scribis. — His reiectis iam pergimus videre quae sint quae de Demetrio referat Soranus, quae ipse dicere videatur. Ipsum autem loqui opinor p. 101. vs. 25. *ἔναι — τῆ ᾧδῶν* vs. ult., quem locum qua ratione legendum arbitrer, in textu vide. Item eum audire mihi videor p. 102. vs. 2., *ταῦτα δ' ἄν τις εἴποι ἐπὶ τῶν ἀποπληκτικῶν γυναικῶν καὶ λήθαργικῶν*. Possis credere esse adnotationem alienam; sed eap. 49. p. 106. vs. 22. legis *κάρος δὲ καὶ λήθαργος πρόδηλά ἐστιν*, loco, quem certo Sorano tribuere oportet, quare brevi ante citata item Sorano adscribenda mihi videntur. — Suspicio item Sorani esse verba p. 102. vs. 8.: *οὐ γὰρ δύναται συμπθεῖν διὰ τὴν ἀτονίαν*; item ibid. vs. 9. advertit *τότε γίνεται δυστοκία* et vs. 10. *στενοῦνται γὰρ οἱ πόροι*, quorum prius illud emblemata est otiosum, reiiciendum; alterum Sorani est observatio. — In seqq. p. 102. apud Dietzium insignis est perturbatio, quam sustulimus. Sed nunc quaestio primum nascitur, sitne locus ille de humoribus dissipatis, retentis, acris, inertibus Sorani, an Demetrii, an alius. Quae de profusis humoribus et retentis dicuntur Sorano fere tribueris; sed licetne huic acceptum referre *ἃ μὲν τῷ φέρειν πνεῦμα [πλεῖον]*, *ἃ δὲ τῷ ὀλίγον*? Fateor me certum quid hinc non videre; dubius haereo. Fortasse Demetria sunt, — sed nihil affirmo. Quod de altae staturae mulieribus legitur et de substantiae uteri morbis e Demetrio a Sorano haustum videtur. In his verba p. 102. vs. 16. *οὐ γὰρ ἔχουσι τὸ φυσικὸν σχῆμα τῶν σωμάτων* rursus Sorani referre animadversionem opinor. Quae dein p. 102. vs. 26. *καὶ παρὰ μὲν τὴν κύουσαν — παρὰ φύσιν ἐσχηματῖσθαι* leguntur, quin Sorani sint e Demetrio ea desumentis non dubito. Sed quid affirmandum de loco p. 103. vs. 8.: *τὸ γὰρ κατὰ φύσιν — ὁ μετασχηματισμός* p. 104. vs. 8.? — Equidem locum ex editione non eieci, quia ut faciam non satis firma documenta habeo, quibus spurium esse demonstrarem. Sed si locum demas et post *ἐσχηματῖσθαι* p. 103.

vs. 8. legere pergas p 104. vs. 8. γίνεται δυστοκία καὶ κ. τ. ἐ. eontinuum, non interruptam habebis orationem, cui miro aliquantum modo interponuntur omnia illa, quibus enucleate de posituris foetus agitur et quae in opere περὶ γυναικείων potius capite separato et per se constante quam medias inter causas δυστοκίας tradi debuisse videntur. Itaque iterum dubius haereo. — Locus de foetibus monstruosis, p. 104. vs. 8.—14., et de ossibus carnibus nudatis partim e Demetrio ab auctore desumptus videtur; explicatio vero modi, quo denudatio fiat, ipsius Sorani mihi esse videtur. Sequitur iam tertia Demetrii causarum δυστοκίας classis, i. e. earum, quae sitae sunt in partibus, per quas partus edi debet. In his et seqq. ad finem capituli usque pessima apparet confusio apud Dietzium, quam perturbationem, ut potuimus, restituimus; quapropter nunc meum textum sequar (vide p. 272. vs. 14.). — Loco, ubi sermo est de uteri orificii angustia et cervicis parvitate, e Demetrio desumpta esse mihi videntur verba ὅταν ἡ μήτρα ἢ στενότομος, ἢ μικρο-τρύχην. Quae sequuntur usque ad ὡς καὶ ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος a Sorano illustrandi causa addita esse opinor. — Quae postea leguntur de collo uteri obliquo, de excrescentia carnosa, de inflammatione, abscessu, induratione et partu sicco fortasse ab auctore e Demetrio describuntur. Sed infra de membranibus difficulter disruptis iterum sermo est et additur monitum de parva liquoris amnii copia, de qua hoc loco nihil, quod indicio est turbarum, quae faciunt ut quid Sorani sit, quid non, sit diiudicatu difficile. — Causa δυστοκίας dein descripta in gravidis post longam viduitatem, et aetate proveciore et iuniore, non pertinet ad hanc elassem causarum sitarum in parte per quam foetus in lucem emittitur. Contra ad eam referri possunt omnino faeces et urinae retentae, calculus in vesica. De sequentibus, ubi de membranibus robustioribus et nimis parva copia liquoris amnii sermo est, supra iam dixi, partim ea continere repetitionem rei, de qua

iam ante sermo fuerit in hoc capite. Quae de symphysis pubis et spinæ curvatura dieuntur omnino ad vitia partium, per quas infans transire debet, pertinent; sed paululum dubitas num observationem illam de symphyseos pubis in utroque sexu diversitate exspectare liceat a Sorano anatomiae utilitatem negante. — Proponitur dein quarta causarum classis deductarum a rebus intra corpus et a rebus externis. Ubi supra Demetrii causarum in classes distributio traditur, tres tantum enumerantur, quas deinceps persequitur Soranus; de quarta hac eo loco siletur; hæc classis non est αἰτία illa μικτή Moschionis; me iudice Soranum ipsum hîc loquentem audimus usque ad verba ἢ ἀπειρία μίας ἢ ἰατροῦ. Equidem vero multum vereor ne quae sequuntur de causis partus difficilis e doloribus ad partum sint insiticia; qualia ea, quae de alio dolore monentur, esse certo constare dixerim ex illo ὡς ἐλέγομεν, quod quorsum spectet, non liquet, nisi forte dicas hoc loco partim respici ea, quae sunt tradita capite Dietziano spurio 31°. Quodsi tamen id vere statuas, indicio erit aliena, non Soranea esse ea, de quibus nunc agimus. Postrema periodus τούτων — ὁμολογοῦσιν sine dubio Sorani est; num debitam suam sibi habeat sedem, necne, propter turbas, de quibus dixi, diiudicatu difficile est.

Itaque caput non plane negligenter, ut spero, perlustravimus, quod exhibeo ita ut saltem legi possit. Coniunxi, quae distracta erant, sed summatim consecutionem, quam apud Dietzium vidi, in rebus disponendis tenui. Nihil eieci, nisi pauca emblemata; locos suspectos ne uncinis quidem intersepsi, quia malui h. l. de ea re monere quam signis in textum illatis eam indicare. Potuissem facile ea, quae ad alicnam classem iam relata esse dixi, in aliam sedem transferre, ut causae singulae ad debitum ordinem relatae viderentur; sed uolui ita obscurare notas perturbationis, quae manifesto significant librarium postrema in parte omnia miscuisse, germana, interpolata,

vere Soranea et aliena. Quin magna pars capitis auctori nostro ipsi debeatur nullus dubito; in postremis certo distinguere quid ab eius manu, quid ab aliena profectum sit, non valeo. Vidcant alii quoque!

Caput 49. sui simile non habet apud Aëtium; neque apud Moschionem quidquam legitur, quod ex eo desumptum sit. Verba p. 106. vs. 24; ἔτι δὲ τὰ τούτων σημεῖα ἐκ τοῦ περὶ δξέων μεταάγεται τόπου initio huius praefationis iam retulimus ad Sorani scripta a Cael. Aureliano nobis servata et indicio sunt, caput revera Sorano deberi. Nec dubium quin locus p. 107. vs. 8. μεταάγοντες τὰ ἐπὶ τῶν παθῶν ῥηθέντα σημεῖα referantur ad capita, quae infra in editione Dietziana a Sorano de uteri affectibus scripta occurrunt. Participium autem ῥηθέντα docet hoc caput et vicina alienum locum in editione Dietziana tenere, quod praeterea abunde constat e distributione operis, quam in introductione auctor descripsit. Est autem caput lacunosum. Apparet tamen momenta, de quibus in eo sermo est, in cap. 48. memorari; ita de animi affectibus ibi sermo fuit p. 101. vs. 23. e Demetrio; de caro et lethargo p. 102. vs. 27.; de foetuum plurium praesentia p. 103. vs. 4.; de situ foetus, de foetu vivo, mortuo eadem pag. sermo est; de uteri vitiis p. 104. vs. 18. seqq.; eorum vero, quae in fine capitis memorantur, nihil exspectamus in cap. 48., neque vero ibi quidquam eiusmodi legitur. — Mihi certo caput Sorano tribuendum videtur; duae propriorum operum citationes in eo obviae id abunde docent; in ceteris vero nihil inesse dixerim, quod Sorani esse non possit. Itaque confidenter caput in editionem recipio.

Pergimus ad caput 50um. Conferenda est pars posterior capitis 22. XVI. Aëtii (p. 856. seq. Aëtii Latini), ubi excerpta leguntur e Sorani loco.

Apud Aëtium p. 856. vs. 7. „Porro” etc. usque ad „frigidis” vs. 24. fere contraeta legimus quae habentur apud Dietzium

p 107 ab initio inde capitis usque ad μεταλάβη p. 109. vs. 15.

Apud utrumque scriptorem nonnulla locis indicatis occurrunt, de quibus apud alterum silentium, sed summatim Aëtius excerptum nobis offert, uti dixi, e Sorancis Dietzii.

A. verbis: „si vero” p. 856. vs. 24. usque ad „potest” vs. 27. legimus Sorani locum p. 110. vs. 4. παρὰ φύσιν — σχηματισμόν, vs. 5.

Pag. 856. vs. 27. locus „Et si pedem” usque ad „introducatur” vs. 29. respondet iis, quae apud Dietzium scripta sunt p. 110. vs. penult. εἰ δὲ καὶ χεῖρα — ἀποτέξωρ p. 111. vs. 6.

Quod sequitur apud Aëtium „si vero una cum” p. 856. vs. 29. usque ad „monet” vs. 33. convenit eum loco Dietziano p. 110. vs. 24. εἰ δὲ καὶ — ἀπευθύνειν vs. 26. et p. 112. vs. 22. πάντα — βλέπομεν vs. penult.

Quae dein Aëtius habet p. 856. vs. 33. „At si uteri” usque ad „relaxetur” vs. 34. leguntur apud Dietzium p. 108. vs. 4. εἰ δὲ τὸ στόμιον — δυσοδοῦν vs. 9.

Locus p. 856. vs. 34. „Quod si vero” usque ad „elevamus” vs. 37. ordine inverso refert quae Soranus monet apud Dietzium p. 109. vs. 24. τῶν περιττωμάτων — ἀπωθεῖν vs. ult.

Ea, quae leguntur p. 856. vs. 37. „At si ob inflammationem” usque ad „reseetur” vs. 42., conveniunt cum iis, quae habet Dietzium p. 109. vs. 15. τούτων — ἐμποδίζον vs. 21.; saltem pars eorum, quae Aëtius habet, ibi legitur. Cf. ceterum p. 107. vs. 22. Φλεγμονήν.

Quod legimus p. 856. vs. 42. „Et si solidior” usque ad „infundantur” vs. 46. reperitur apud Dietzium p. 109. vs. ult. χόριον δὲ μὴ — κόλπον p. 110. vs. 4.

Locus p. 856. vs. 26. „At si utero” usque ad „motu caret” p. 857. vs. 1. partim apud Dietzium legitur p. 112. vs. penult. εἰ δὲ μὴ — ἀναγκαῖον p. 113. vs. 4.

Illa, quae scripta sunt apud Aëtium p. 857. vs. 1. „At si gemini” usque ad „educatur” vs. 3., occurrunt apud Dietzium p. 112. vs. 20. εἰ δὲ πλέον — κομίζεσθαι vs. 22.

Deinde apud Aëtium versus aliquot legis, quibus apud Dietzium simile nihil. Cum extremo vero capite Aëtiano p. 857. vs. 5. „Porro”, cett. cf. cap. 29. p. 79. Dietzio.

Circumspiciamus iam in cap. 50. nostro indicia, unde conficere liceat nos Soranum ipsum in eo loquentem audire.

Nota p. 107. vs 16. διὰ στέγνωσιν, — p. 108. vs. 7. λεληθυῖα γὰρ κίνησις ὑπομιμνήσκει τὴν ἔκκρισιν, — p. 108. vs. 24. τὸ κλιμάκιον ἐδοκίμαζον, — p. 109. vs. 4. ἀποδοκιμαστέον, — p. 111. vs. 5. πρὸς τὸ ἀπαρεμπόδιστον τῆς ἀποτέξεως, — p. 113 vs. 8. περιδρωσις, — quae omnia oeconomiae Soraneae sunt.

Ad curationem quod attinet, ea, quae p. 108. vs. 4.—18. monentur, cum Sorani medendi ratione plane congruunt. Reprobatio methodorum violentiorum p. 109. vs. 3. item ex nostri more est, quem *mitiorem* dixisse Tertullianum principio praefationis scripsimus. — Num quid in ἐγχειρήσεσι obstetriciis insit, quod Sorano sit proprium, ignoramus propter fontium inopiam. De causis vero δυστοκίας cum loquitur, memorat fere eas, de quibus item cap. 48. sermo fit. Advertit autem praeceptum in fine capitis μὴ ἀφίστασθαι δὲ ὄμως βοηθείας, quod plane oppositum est illi, quod legimus initio capitis 51.; quod initium spurium esse postea patebit.

Capita 51. 52 53. conferenda sunt cum Aëtianis 23. et 25. XVI., quorum primum Philumeni, alterum Aspasiae esse dicitur. Cavendum autem erit ne temere inscriptionibus apud Aëtium fidem habeamus.

Principium capitis 23i., p. 857. vs. 9. „Medicus” usque ad „aut tres” vs. 18. refert id, quod legimus apud Dietzium cap 51. p. 113. initio capitis προσήκει usque ad ἐκατέρωθεν eadem pag. vs. ult.

Qui sequitur Aëtii locus p. 157. vs. 18. „ac primum” usque ad „extrahatur” vs. 28. legitur apud Dietzium cap. 52., p. 119. vs. 12. *προδιδόναι* — *ἐξελεῖν* p. 120. vs. 6.

Quae leguntur p. 857. vs. 28. „hoc modo” usque ad „infigatur” vs. 38. in brevius contractum referunt locum apud Dietzium p. 114. vs. penult. *τῆ δεξιᾷ* — *διοδεύσῃ* p. 115. vs. ult.

A pag. 857. vs. 38. „at vero si caput” usque ad „considat” vs. 45. scripta respondent Sorani loco p. 120. vs. 6. *εἰ δὲ* — *ἔμβρυον* vs. 17. Vide etiam p. 116. vs. 18. 19.

Cum verbis pag. 857. vs. 45. „si vero minus” usque ad „eximemus” vs. 47. convenit quod reperimus p. 117. vs. 13. *εἰ δὲ μήδ'* — *σύγκρισιν* vs. 19.

Continuatio p. 857. vs. 47. „si vero” usque ad „oportet” p. 858. vs. 4. repraesentat locum Sorani p. 116. vs. 1. *προβεβλημένου* — *κομίζεσθαι* vs. 11.

Dein p. 858. vs. 4. „at si conduplicatur” usque ad „attrahatur” vs. 10. invenis quae leguntur apud Dietzium p. 118. vs. 3. *Ἐπὶ* — *λαγόνα* vs. 7. Saltem horum vestigia deprehendes.

A verbis p. 858. vs. 10. „si vero” — usque ad „infigantur” vs. 13. legitur quod respondet loco p. 118. vs. 13. *ἀποσπᾶται* — *κομίζεσθαι* vs. 25.

Pagina 858. vs. 13. „ceterum loci” usque ad „pudendum” vs. 16. legitur quod respondet Dietzianis p. 114. vs. 15. *ἐπιτήδειοι* — *κατακλειῖδες* vs. 23.

A pagina inde 858. vs. 16. „at vero si” usque ad „educatur” p. eadem vs. 20. legimus id, quod repraesentat verba p. 118. vs. 25. *μεμυκός* — *παρηγορεῖν* vs. ult.

Finis denique capituli Aëtiani a verbis inde „ubi vero” p. 858. vs. 20. occurrit apud Dietzium p. 120. vs. 17. *μετὰ δὲ* — *προείρηται* vs. 21.

Ecce comparavimus caput 23. XVI. Aëtii cum capitibus 51.

52. scriptoris nostri. Distinximus locos undecim Aëtii, qui hoc modo per duo capita Sorani Dietzii sunt distributi:

cap. 51. I. IX. III. VI. V. VII. VIII. X.

„ 52. II. IV. XI.

Caput autem 52. totum repræsentatur apud Aëtium; 51um non totum; huius quidem magna pars legitur apud compilatorem, sed sat ampli loci non sunt recepti.

Caput 53. totum legitur 25° XVI. Aëtii, apud quem Aspasie tribuitur. Iam Dietzius adnotaverat „hoc caput Sorani non est.” Eius finis apud utrumque ita differt, ut apud Dietzium legamus τὸς τόπους, ubi partes singulae apud Aëtium memorantur, et apud hunc collum et caput non significantur. Apud utrumque legimus ὡς ἐν τῷ περὶ αἱμορροῦσης μήτρας ἐροῦμεν. Itaque fortasse putas innui caput 106. Dietzii. Me iudice res indicio est caput esse spurium; nam secundum ordinem, quem Soranus sibi proposuit, eiusmodi caput non post-poni capiti de curando difficili partu deberet, sed id excipere, saltem post id legi. Itaque illud ἐροῦμεν nisi Aspasie est, est Aëtii, non Sorani. Equidem confidenter hoc caput 53. pro spurio reiicio.

Moschion de his capitibus silet; fortasse in deperditis excerpta habuit, quae desideramus hodie; sed hoc utut est, nihil ex eo discimus de eorum auctoritate.

Redimus vero ad 51. 52., ut videamus quid de his sit statuendum.

Principium capitis 51. Dietzii (p. 113. vs. 12. usque ad τοιοῦτον πάσχουσι vs. 20.) non potest esse Sorani, qui ne in desperatis quidem casibus auxilium denegandum esse dicit in fine capitis 50ⁱ. Nec Sorani esse potest locus capitis 52ⁱ p. 119. vs. 14., ὁ δὲ χειρουργὸς — ἐλέχθη vs. 19.; nam capite 50° de eiusmodi rebus obstetricem interrogandam esse scribit; praeterea ὁ χειρουργὸς nomen est, quod apud Soranum in hoc opere non

legitur; hic τὴν μαΐαν et τὸν ἰατρὸν memorat, non chirurgum. Quin me iudice totum illud caput 52. inepta est pannorum lacerorum consarcinatio, qua de re postea plura. Solum equidem servatum vellem eius initium; nempe verba, p. 119. vs. 12.—14. obvia, Προδιδόναι — καταρραυτιζέσθω, praemitti debent verbis capitis 51. p. 113. vs. 20., κατακλινέσθω κ. τ. έ., ita ut principium faciant capitis 51. Dietziani, resecto initio illo, quod Sorani esse non posse diximus.

Quaerimus dein sintne re ipsa reliquae partes capitis 51. Philumeni, uti dicitur in inscriptione capitis 23ⁱ Aëtii. — Observamus seqq.: quod p. 113. vs. 22. legitur, κλίνη ἀντιβατικώτερον ἐστρωμένη, — quod vs. 26. ibid. scribitur, γυναικες ἔμπειροι καὶ ἰσχυραί, non alienum est a Sorani dicendi genere; p. 114. vs. 6. παραστελλομένων τῶν πτερυγωμάτων Sorani orationem sapit; item p. 116. vs. 6. ποσῶς ἐπισπᾶσθαι. Quod p. 116. vs. 20. legimus, εἰ φυσικῶς ὕδρoκέφαλον, item Soranum redolet. Sed haec fortasse te non movebunt. At inspicere iam locum de manu sinistra p. 117. vs. 26., ἐργῶδες — ὑπεδείξαμεν p. 118. vs. 3.; respice Sostrati mentionem factam p. 118. vs. 15.; vide locum de medicamentis partum, si Dîs placet, promoventibus Hippocraticorum in fine capitis, p. 119. vs. 1. seqq. Quid quod p. 118. vs. 21. verba καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν manifesto referuntur ad locum p. 7. vs. 13. κατὰ μὲν γὰρ τὰ ἔμπροσθεν μέρη προπαλέστερός ἐστιν ὁ τῆς κύστεως τράχηλος? — Quod autem p. 118. vs. 25. dicitur, ταῦτὰ ποιεῖν, ἅπερ ἐπὶ τοῦ χορίου διδάσκειν μέλλομεν, respicit, si quid recte videam, locum capitis Dietziani 46. p. 98. vs. 10. εἰ δὲ μεμυκὸς κ. τ. έ., ita ut haec verba, quae attuli, cum vicinis non Sorani sint, sed Philumeni. Periodum igitur μεμυκὸτος δὲ — μέλλομεν p. 118. vs. 25. 26. inter Soranea interpolatam esse arbitror. Non neglexi p. 97. vs. 23., i. e. loco sine dubio Soraneo, mentionem fieri μεμυκὸτος τοῦ στομίου. Verum ibi nihil reperio, quod ad

ostii occlusionem in casibus, ubi *ἐμβρουσουλκία*, vel *ἐμβρουστομία* requiratur, spectet; tum vero Lætium relege et videbis Soranea *περὶ ἐπεχομένων δευτέρων* nunc non spectari. Credemus Soranum, qui relinquere audet placentam, ut putrefacta eliminetur, foetum placide reliquisse ut putrefactione dissolveretur? — Equidem locum, quem dixi, reiiciendum et a Philumeno scriptum esse certum iudico, ita ut confidenter eum abigam. In reliquis capitis partibus, Soranum loquentem audire mihi videor.

Quod attinet ad caput 52., de initio transferendo ad caput 51um iam dixi. De loco *ὁ δὲ χειρουργὸς — ἐλέχθη* item monui, hunc Sorani esse non posse. In superioribus capp. 51. 52. iam actum est de singulis, de quibus in hoc capite sermo est. Puto nos nunc sub oculis habere fragmenta Philumeni. Equidem exceptis illis primis versibus, quos transferendos esse dixi ad caput 51., totum hunc locum reiicio, quemadmodum reiiciendum est caput *Aspasiae* 53um. Quod attinet ad locum p. 119. vs. 20. *καθὼς ἐν τῷ περὶ ἀτρήτων δηλωθήσεται*, videmus in indice Dietziano caput 138. *περὶ ἀτρήτων καὶ ἀτρήτου τῆς ὑστέρας* memorari; locum autem deperditum nobis comparare non datur. — Non me fugit quod dein legitur, *εἰ δὲ ὁ τοῦ προρρήγματος χιτῶν στερρὸς εἴη, ἀνατείνειν τῷ ἀγκίστρῳ, εἰ ἐνδέχοιτο, [καὶ] τότε διαιρεῖν αὐτὸν σκολοπομαχακίρῳ ἢ τινι τῶν ὁμοίων· διαιρεθέντος δὲ τοῦ χιτῶνος διαστέλλειν τοῖς δακτύλοις καὶ τόπον αὐτάρκη ποιεῖν πρὸς τὴν ἔκκληψιν τοῦ ἐμβρύου*. Nimirum *ὁ τοῦ προρρήγματος χιτῶν*, nomen est e Sorani oeconomia; sed hac de re iam sermo fuit p. 109. vs. ult. seqq. —, quapropter non credo ista a Sorano esse conscripta.

Pervenimus ad caput 54. de uteri prolapsu, de quo se scripturum esse pollicitus est Soranus in praefatione p. 2. vs. 14. Caput 76. XVI. Aëtii illi respondet, quod e Sorano haustum esse inscriptio docet. Apud Moschionem nihil occurrit, quod ex eo sit desumptum.

Comparemus autem caput Soraneum cum Aëtiano. Videtur p. 122. vs. 12. esse lacuna post *καὶ γλίσχρου*; nam legimus apud Aëtium p. 886. vs. 9. „Saepe etiam ob humoris plurimi ac lenti influxum *et ob partium frequentiam appendices, ex quibus uterus dependet, laxantur ac solvuntur.*” Verba notata apud Dietzium non leguntur; antecedentia illa vero alio modo sunt scripta. — Totus locus a pag. inde 122. vs. 25. *ἐκλύεται* — *τὸ καστόριον* p. 124. vs. 25. deest apud Aëtium. — Quod tum sequitur, usque ad *εὐχερῶς* p. 125. vs. 15. in breve redactum est apud Aëtium p. 888. vs. 8.—11. „In principio” usque ad „prolabitur.” — Pervenimus porro apud utrumque usque ad *ἐπικείσθαι* p. 126. vs. 12. Dietzio, et „incumbat” p. 888. vs. 26. Aëtio. — Quod apud Aëtium legitur, p. 888. vs. 26. „Tutius” usque ad „proluunt” vs. 28, non occurrit apud Dietzium. — Quae sequuntur inde a pag. 888. vs. 28. „At vero” usque ad „retrudimus” vs. 32. videntur respondere iis, quae scripta sunt apud Dietzium a p. 126. vs. penult., *εἰ δὲ πολὺν κ. τ. ἔ.*; satis tamen sunt diversa. Excepit haec apud Aëtium locus p. 888. vs. 32. „Deinde” usque ad „eurationem” vs. 40., qui legitur paulo superius apud Dietzium p. 126. v. 13. *μετὰ δὲ — θεραπείας* vs. antepenult. ibidem. — Dein Aëtius habet quod apud Dietzium legimus p. 127. vs. 6., *εἰ δὲ χρόνισαιεν — προείρηται* p. 128. vs. 4.; sunt tamen contracta. — Porro apud Aëtium locus p. 888. vs. penult. „Loci insuper” usque ad „admoveantur” p. 889. vs. 1. refert tres postremos versus capitis Dietziani p. 129. vs. 1., *ὑποθυμιακτέον — προσάγειν*. Ac sequitur tandem apud Aëtium parvus locus usque ad „efferrantur” p. 889. vs. 1., quem Soranus non habet. — Quod in Latinis Aëtii sequitur, „Ferunt” usque ad „recidit” p. 889. vs. 1.—5., apud Soranum Dietzii non legitur. Finis capitis Aëtii respondet iis, quae habet Dietzium p. 128. vs. 9.—19. *μελανθείσης — ἀνοίκειον*. — Verba p. 128. vs. 16. *ᾧν ἔμ-*

προσθεν ἐμνημονεύσαμεν respiciunt ad p. 11. vs. 5. capitis 4ⁱ Dietziani.

Quemadmodum citatio illa loci operis sui docet nos in hoc capite auctorem nostrum loquentem audire, ita idem sponte patet e methodo historica, quam a p. 122 vs. 25. inde et p. 123. 124. in eo observamus. Frequens methodi μετασυγκριτικῆς et remediorum μετασυγκριτικῶν mentio facta idem ostendit; quapropter nihil amplius dico ut summatim Sorano caput debcri evincam.

Non tamen totum ab uno auctore est conscriptum. Qui animum advertit ad capitis principium, πρόπτωσις ὑστέρας λέγεται ἢ τῆς ἐκτροπῆς περὶ τὴν μήτραν ἀπειλή, sentit ea, quae vs. ult. ac deinceps p. 124. leguntur, τὸ δὲ προπίπτον παραπλήσιόν ἐστι ὡς στρουθοκαμήλου παρὰ τὸ μάλλον καὶ ἦττον τῆς κατὰ τὴν βίαν γινομένης ἐκτροπῆς, cum principio non congruere. Tum vero mirum est dein de causis mali sermonem fieri, itemque de signis usque ad p. 122. vs. 25. ἐκλύεται, inde vero statim rursus aliorum de morbo opiniones describi. Nimirum totus locus inter πρόπτωσις p. 121. vs. ult. et Ἐνιοι μὲν, p. 122. vs. 25., eximendus est: πρόπτωσις. Ἐνιοι μὲν κ. τ. ἐ. sibi subsequi debent, nullo loco intermedio. — Sed cum illo ἐκλύεται p. 122. vs. 25. cohaeret locus p. 124. vs. 25. Ἀρμόσει — εὐχερῶς p. 125. vs. 15., qui item eo loco, quo legitur, ineptus, eximendus. Cuius scriptoris sint quae reiicienda esse dixi, ignoro; a Sorani vero capite esse aliena probe scio. — Atque hae quidem ampliores sunt interpolationes, praeter quas aliae notandae. Pag. 123. vs. 1. γνωρίζεται δὲ ἐκ τοῦ τρυφερὸν προπίπτειν τὸ σύγκριμα ὅμοιον κεφαλῇ πολύποδος, ὡς Ἡρόφιλος ἔλεγεν, πόρον ἔχον ὡς παραδέχασθαι διπύρηνον me iudice scholion est, cuius origo repetitur e cap. 3., p. 9. vs. 14. Dictzio. — Videndum dein de loco p. 126. vs. 17. μετὰ δὲ τοῦτο σικύας προσβλητέον μετὰ Φλογὸς πλείονος πρὸς ὀμφαλὸν [καὶ] κατ' ἑκατέραν λαγόνα

καὶ ὁσφραντὰ ταῖς ῥίσιν εὐώδη συνεχῶς προσευεκτέον. Seilicet p. 124. vs. 17. seqq. audimus ipsum Soranum τὸ ἀποσφραίνειν τοῖς εὐώδεσι contemnentem, ita ut hic ea ecommendare nunc non potuisse videatur. Usus vero eucurbitularum ab eius medendi ratione non alienus est. Verum Aëtius post ἐπικεῖσθαι, uti e Latinis liquet, eiusmodi quid dedit: ἀσφαλέστερον δὲ ἔως πρὸς τὰ γόνατα κηρία συνδεῖν. "Ενιοὶ δὲ τὴν μήτραν προσφάτως προσπεσοῦσαν σικύου ἡμέρου καὶ τεύτλου ἀφεψήματι μετὰ οὔρου [παλαιοῦ] δυσώδους, ἢ ὄξους δριμέος, ἢ κικώδει τινὶ [ἄλλῳ] καταντλοῦσιν. "Ἦν δὲ ἡ ὑστέρα προπεσοῦσα χρόνῳ ἐξογκωθῆ καὶ ὑγροῦ πολλοῦ πληρωθῆ, ὥστε διὰ τὸν ὄγκον ἀνατρέπεσθαι μὴ δύνασθαι, τεύτλου ἀφεψήματι αὐτὴν καταβρέχουσαν, ἔπειτα ὄξος καταντλοῦμεν καὶ ἄλλας λεπτοτάτους ἐμπάσσομεν· εἶτα τῆς ὀγκώσεως καθεστῶσης τῷ αὐτῷ ἀφεψήματι βεβρεγμένην ἀνωθοῦμεν. Μετὰ δὲ ταῦτα σικύας προσβλητέον κ. τ. ἐ., quae supra descripsi. Equidem haec non reeepi; sed nolui illa non hoc loco reddere, quia sentio fieri posse, ut aliquis ex omnibus solum omittendum censeat illud καὶ ὁσφραντὰ ταῖς ῥίσιν εὐώδη συνεχῶς προσευεκτέον. Mihi totus locus spurius esse videtur: a Sorani ratione illud οὔρου δυσώδες, cetera male olentia aliena sunt, et vero nunc illud enarrat, quod ipse faciendum arbitratur; nec parum apud me valet eum verbali προσευεκτέον, quod loco manifeste spurio legimus, plane congruere antecedens προσβλητέον, ita ut utrumque illum locum Dietzianum non admittendum censeam. Sed, uti dixi, fieri potest, ut alius de his alio modo iudicet. — Locum postremum capitis p. 129. vs. 1., ὑποθυμιατέον — προσάγειν, neminem Sorano tributurum esse opinor.

De ceteris, quae e textu removenda, vel alio modo quocumque corrigenda videbantur, inspicie quae ad textum ipsum adnotavi. Itaque haec de eapite 54° sufficient.

Pervenimus iam ad seriem capitum (55.—66.), in quibus de morbis sermo est, qui potius ad argumentum operis chirurgici quam libri de arte obstetricia pertinere videntur. Omnia illa deinceps cum capitibus Aëtii respondentibus conferemus.

Caput 55. refert capita 37. 38. Aëtii, qui ea Philumeno debet.

Caput 56. respondet 39° XVI Aëtii, apud quem anonymum est, verum est continuatio capitum 37. 38., quae Philumeno tribuuntur.

Caput 57. est 40um XVI. Aëtii, qui id e Leonida se desumpsisse testatur.

Caput 58. est 42. XVI. Aëtii, apud quem est anonymum.

Capita 59. 60., nempe 60um usque ad p. 137. vs. 4. Dietzio, faciunt cap. 43. XVI. Aëtii. Excerptum est ex operibus Archigenis et Leonidae.

Posterior pars capitum 60ⁱ est 44um XVI. Aëtii Latini; continuatio est antecedentis et probabile est ex eodem fonte demansse.

Caput 61. est 45um Aëtii, qui Leonidae id tribuit, et 46um, anonymum quidem, sed quod continuationem obfert superioris, ita ut utrumque 45. et 46. communis originis esse videatur.

Caput 62. est 47. XVI. Aëtii, anonymum.

„ 63. „ 48. XVI. „ anonymum.

„ 64. „ 49. XVI. „ anonymum.

„ 65. „ 50. XVI. „ Leonidae.

En seriem capitum eodem fere ordine sese excipientium apud Dietzium et Aëtium!

Caput 66. est 33. XVI. Aëtii, qui unde hauserit, reticet; non magis tamen Sorani locus est quam antecedentes illi, qui e veteribus chirurgis excerpti sunt. Qui conferet caput 66um cum 67° Dietziano, diversitatem statim persentiet; in hoc Soranus ipse loquitur, in illo alius quis.

Omnia igitur illa capita 55.—66., a pag. inde 129. usque

ad p. 148. vs. 3. editionis Diētzianae interpolata sunt, omnia reiienda.

Repudiavimus rursus seriem non exiguam capitum; fecimus autem postquam alia praecedentia ad finem operis relegaveramus; itaque iuvat eircumspicere quo tendamus.

Capitibus Dietzianis 47.—55. summam ad finem operis repulsis pro interpolatis reieimus capita 55.—66. Excepitne iam 67um apte 46um? Capite 46° auctor egit de secundinis retentis; 67° sermo est de mammarum post partum intumescencia. Modus, quo de hae re agere incipit, facit ut opineris inter caput 46um et 67um unum vel plura fuisse intermedia. Caput hoc incipit verbis *μέρος τι τῆς τῶν ἀποκεκυηκυϊῶν ἐπιμελείας καὶ τὸ περὶ τοῦ προκειμένου διαλαβεῖν*. Hoc *προκειμενον* est illa mammarum intumescencia, quae non statim post partum, sed postridie, tertio die observari solet. Capite 46° sermo fuit de postrema partus periodo, i. e. de secundinarum retentiarum curatione. Intelligimus plura inter utrumque tempus esse intermedia, de quibus non monere vix potuit auctor. Si conferas Mosehionem, reperis in huius capitibus 55.—57. quae sunt interposita inter ea, quae respondent capitibus Soraneis apud Dietzium 46. et 67. Sunt vestigia locorum Sorani de cura mulieris habenda statim post partum, de dignoseendis lochiis idonea copia fluentibus. Certum igitur est inter caput 46um et 67um Dietzianum habuisse Soranum capita aliquot, — numero non multa fuisse videntur, — intermedia; ita ut in editione laeuna, de qua plane constat, sit notanda.

Verum priusquam progredimur, de quaestione tacere nolim, quam lectorem proponere mihi posse sentio. Quaeris forsitan: caput Dietzii 46um legiturne debita sede? — scilicet hoc operis sui loco auctor agit *περὶ τῶν κατὰ φύσιν*; retentio tamen

secundinarum est *παρὰ φύσιν*. Non nego, sed non ideo mihi persuadeo, Soranum hunc locum in fine operis sui tractavisse. Partus foetus secundum naturam absolvi potest, foetu vero edito in lucem placenta retineri. Tum vero in curatione illa chirurgia instrumentorum ope ab illo non commendatur, sed placentam, si fata ferant, relinquit ut putrefacta excernatur. Hae causae sunt, quae me iudice incertum reddunt caput esse transferendum. Alium de hac re alio modo sentire posse sentio, vereor tamen ut certis argumentis evincat locum de retentis secundinis a Sorano in fine libri fuisse tractatum, quapropter ego nunc nihil de sede sua moveo. Quin cap. 67., quod sine dubio propriam suam sibi sedem habet ubi legitur ante 68um, item pathologici est argumenti! Cum capite 67° conferri poterit 35. XVI. Aëtii, in quo aliquid fortasse e Sorano haustum est; totum tamen caput Aëtianum plane differt a Soraneo.

Capita 67. 68. Dietzii apte sibi subsequuntur. Finis 67ⁱ id luce clarius ostendit.¹ Discimus simul Soranum pervenisse ad partem postremam eorum, in quibus egit de parturientis curatione; significat se transire ad *τὴν παιδοτροφίαν*. Itaque caput 68. primum est huius sectionis operis, quam promiserat in introductione (p. 2. vs. 8. Dietzio).

Caput 69. item post 68um suam tuetur sedem propriam. De eius auctoritate nemo dubitabit. Aëtius IV. 2. excerpta ex illo habet, unde textum Dietzii, quemadmodum fecimus, corrigere licet.

Caput 70um (p. 151. Dietz.) plane alienum est ab argumento operis Sorani; non interpolatum esse non potest. Est caput

¹ Noto h. l. me reiecisse e cap. 67. locum interpolatum mihi visum; conf. p. 112. mihi in adn. Non neglexi, cum illa expuli, Moschionem ea ipsa apud Soranum vidisse, sed sive Mosehion, sive Latinus auctor, unde Moschion sua excerpserit, Sorani locum interpolatum videre potuerunt!

4um XI. Aëtii, qui significat se ibi secutum esse Archigenem et Philagrium (p. 594. Ed. Lat.).

Caput 71. est 5um Aëtii l. l. et continuatio superioris. Pars huius, quae incipit p. 158., ubi inscriptio *Δίαιτα προφυλακτική κ. τ. ε.* est caput 6um Aëtii l. l. Quod eodem capite legimus p. 159. apud Dietz. respondet 7° Aëtii, cuius 8um reperitur p. 160. Dietzii; locus autem desumptus est e Philagrio.

Itaque constat capita 70. (p. 151. Dietzio, nempe p. 161. item caput est eodem numero notatum), 71. (p. 153.) et caput sine numero (p. 158.) esse spuria, interpolata. Fragmenta sunt tractatum diversorum a Sorani opere, aliena, desumpta ex Archigene et Philagrio.

Capita 70. (p. 161. Dietzio) usque ad 90. (p. 208.) satis apte sibi succedunt, neque ullum est non a Sorano conscriptum. E pluribus eorum excerpta reperis apud Aëtium libro IV., quae indicabo.

Apud Aëtium 3. IV. detegis vestigia capitum 70. 71. 72. 77. 79.

in capite 4. IV. capitibus 73. Dietziani

„	5.	„	„	77.	„
„	6.	„	„	75. 76.	„
„	7.	„	„	88.	„
„	9.	„	„	84.	„
„	13.	„	„	89.	„
„	15.	„	„	86.	„
„	18.	„	„	88.	„
„	19.	„	„	90.	„
„	21.	„	„	87.	„
„	28.	„	„	83.	„

His imitationibus Soraneorum apud Aëtium indicatis, aliquid dicere lubet de his capitibus omnibus simul. Eorum auctoritas ita constare mihi videtur, ut inutili eius demonstratione

taedium lectori parcere nolim. Sine dubio summatim locum tenent, quem auctor in opere suo iis destinavit. Nec tamen fieri posse credo, ut certo sciamus, num quae perturbatio sit in consuetudine, an non sit; ne caput quidem 68. nos certos reddit. Nec sciri posse opinor, num quid deficiat, ita ut capita forsitan perierint, necne. Quodsi Aëtium respiciamus, videmus in tetrabiblo prima, ubi de his rebus agit, talia tangi, de quibus altum silentium est in capitibus Dietzianis, et de quibus vix tacere potuisse videtur Soranus. Tum apparet rerum ordinem esse alium apud Aëtium; quod tamen me non movet ut ordinem editionis Dietzii mutem, quia certum quid de pristino mihi non est in promptu, neque de lacunis, si quae sint, plane constet. Monitum solum volui lectorem, ne temere putet his locis Sorani librum ita ad nos esse transmissum ut nihil passus esse videatur. Exemplo uno defungar: initio cap. 90ⁱ (p. 207. Dietz.) legimus *ῥευματιζομένου οὖν τοῦ βρέφους τὴν κοιλίαν κ. τ. ε.* Quid ibi erit οὖν? Nemo perspicit. Equidem, quia eo rerum nexu, quo iam haec legimus, οὖν ineptum est, ex Aëtio δέ scripsi; sed ne putes me non sentire οὖν fortasse ab auctore datum fuisse et indicio esse posse, periisse quaedam, ad quae illud οὖν olim apte referretur.

Caput 91. non est Sorani; saltem si hic de ea re scripsit, parum probabile est, nos ipsius verba in eo habere. Comparanda sunt capita Aëtii 24.º et 12. IV. (ed. Graecae), quae si inter se et cum nostro 91° contuleris, videbis nos in hoc fragmento eiusmodi quid legere, quod potius est simile illis, quae apud Moschionem passim occurrunt, quam sine dubio Soraneis.

Caput 92. ipso argumento suo pugnat cum iis, quae Soranus dixit cap. 90° (p. 208. vs. 10. seqq. Dietzio). Cum eo conferri poterit cap. 29. IV. Aëtii, apud quem auctoris nomen reticetur. Sine dubio est spurium.

Praeterea aliud quid in censum venit. Capita 91. 92. interponuntur inter 90um et 93um; certum autem est hoc illud exeihere debere. In extremis verbis capituli 90ⁱ est finis partis operis Soranei *περὶ τῶν κατὰ Φύσιν*; 93um vero primum est partis *περὶ τῶν παρὰ Φύσιν*. Relege mihi finem capituli 90ⁱ et videbis id nulla re intermedia a 93° separari posse. Itaque id, quod ante iam observavi, confirmatur: capita 91. 92. certo certius sunt interpolata.

Caput 93. tam certas obfert notas, quibus Sorani orationem agnoscas, ut de auctoritate eius dubitare nemo possit. Nihil omnino inest, quod suspicionem moveat, sive totum locum, sive partem qualemcumque non ab auctore nostro esse scripto mandatam. Redeo tamen ad hoc caput in postremis praefationis partibus, ut de aliis quam de eius auctoritate moneam.

Principio capituli 94ⁱ legimus: *τῶν ὑπαγομένων διαίτη παθῶν, περὶ πρώτης διαλαμβάνομεν ἐποχῆς τῶν ἐμμήνων*. Unde discimus caput nisi totum, at partim saltem Sorani esse debere; tum esse huius capituli locum legitimum post Dietzii 93um. Magna autem eius pars non dubias obfert notas auctoritatis suae; insunt tamen interpolata non pauca et praeterea inest perturbatio ordinis insignis, quorum vitiorum illud reseccando, hoc emendando tollere licebit.

Statim initio (p. 213. vs. 16.) *ὡς καὶ τῆς ἰσχυρίαις ἢ στραγγουρίαις — ἰσχυρία* est adnotatio ducta e loco p. 220. vs. 25. seqq., quam expellemus. Dein totum fragmentum amplum p. 214. vs. 17. *Τὰς μὲν οὖν — ἐνέπεσον* p. 217. vs. 16. refert capita 51. 52. XVI. Aëtii. Ac caput quidem 52. ibi anonymum est, sed 51. ductum esse dicitur ex operibus Rufi et Aspasiae. Quod attinet ad verba p. 217. vs. 6. *μὴ καθχιρομένη τοίνυν γυναικί — ἐνέπεσον* ibid. vs. 16., cf. Gal. de locis affectis (vol. VIII. p. 435. Kühn.) et apparebit in verbis Pergameni fontem esse, unde magna pars manavit eorum, quae Aëtii cap. 52. continentur.

Totus igitur ille locus trium paginarum editionis Dictzianae reiciendus est, utpote non a Sorano conscriptus, sed ab aliis.

Notemus porro locum p. 220. vs. 24. *στραγγὴ καθαρσις* — *κιάθους γ' ἢ δ'*. p. 222. vs. 18. esse partem capitis Aëtii 63. XVI., quod unde sumptum sit non dicitur. Est nempe pars prior ab initio inde capitis (p. 877.) usque ad „potest.” p. 878. vs. 22. Reliqua pars capitis legitur apud Dietzium p. 229. vs. 6. *Ἐτερος τοιόσδε κ. τ. ε.* ad finem capitis usque p. 230. vs. 4. Non legimus in Aëtio excerpta, sed totum caput, per pauca, quae ad id apud Dietzium pertinere videri possint, excerptis, de quibus dicam, ut ubi collocanda sint appareat. Pag. 222. vs. 18. verba *πεσσοῖς δὲ χρηστέον* — *πιμελῆς χηνός*, ibid. vs. 21. inserenda sunt p. 220. vs. 22. post *καὶ ἀπλῆ*. Partitionis nempe primo membro in iis (p. 222. vs. 19.), *ἀπλουστέροις μὲν*, respondet alterum membrum, *συνθέτοις δέ* p. 228. vs. ult. et quae sequuntur usque ad *ἀναγραφησομένους* p. 229. vs. 10. E variis lectionibus ad p. 229. apud Dietzium adnotatis patet, quod e nexu iam reperto item sponte sequitur, ibi vs. 1. *Φαρμάκοις* et *προσθετέον* esse emblemata.

Iam vero, quum caput Aëtii 63. XVI. sit anonymum, quaeris, sintne ea, quae apud Dietzium illi respondent, Sorani an alius scriptoris. Equidem in *πόρων στένωσις ποικίλως γινομένη* (p. 221. vs. 4.), — in *ἡ καθαρσις ἀπαρεμποδίστως. . . ἀπαντᾷ* (p. 221. vs. 12.), — tum in *δρώπαξι Φοινίσσειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένοισι* (p. 229. vs. 23.) Sorani et orationem et omnem rationem agnoscō. Sed praeterea omnia ista *περὶ στραγγῆς καθάρσεως* inter se cohaerent; quin in introductione dixit auctor noster se de menstruis retentis et stillatim facta purgatione menstrua esse acturum. Dubium igitur non est, quin habeamus in duabus illis partibus capiti Aëtii anonymo respondentibus partem alteram capitis *περὶ ἐποχῆς ἐμμήνων καὶ περὶ στραγγῆς καὶ μετὰ πόνου καθάρσεως*, quod scripturum se esse pollicitus est Soranus. Ce-

terum ex ipsa editione lector melius intelliget quam ex hac turbarum descriptione, quo modo totus hic locus sit constituendus.

Capita 95.—104. Dietzii seriem faciunt locorum apud Aëtium hoc ordine descriptorum :

Caput	95.	Dietzii est	53.	XVI.	Aëtii.
„	96.	„	„	54.	„
„	97.	„	„	55.	„
„	98.	„	„	56.	„
„	99.	„	„	58.	„
„	100.	„	„	59.	„

Inscriptio capitis et nomen causae morbi in ipso capite corrupta sunt apud Dietzinm.

Caput 101. Dietzii est 57. XVI. Aëtii.

„	102.	„	„	61.	„
„	103.	„	„	60.	„
„	104.	„	„	62.	„

Sunt haec capita omnia anonyma apud Aëtium et in nonnullis Dietzianis non nisi fragmenta apparent Aëtianorum.

Anonyma illa apud Aëtium capita ad unum omnia esse spuria, non Soranea, evidenti *τεκμηρίω* evincam. Nimirum omnia coniuncta esse cum loco Rufi et Aspasiae, quem in medio cap. 94. Dietzii deteximus, certo constat. Causae enim retentionis menstruorum, quae enumerantur p. 214. 215. Dietzio, in interpolatione illa capitis 94. eadem sunt, quae argumenta faciunt illorum capitum. Nimia *θερμότης* s. hereditaria, s. acquisita p. 214. vs. 27. seqq.; *ψυχρότης* p. 215. vs. 23.; pinguedo nimia p. 215. vs. 12.; emaciatio corporis p. 215. vs. 19.; vitia sanguinis p. 215. vs. 22.; effusio sanguinis per alias vias, aliaque secretiones p. 215. vs. 23.; otium p. 216. vs. 14.; morbi topici uteri p. 216. vs. 16. Certo igitur mihi persua-

asum est, capitula, in quibus nihil reperias, quod auctori nostro sit proprium, Sorani esse non posse. Probabile esse arbitror illa eiusdem originis esse, cuius locus in cap. 94° interpolatus, i. e. e Rufi, vel Aspasiae scriptis omnia demanavisse. In Sorani operis editione omittenda sunt; apud Moschionem horum nihil legimus!

Caput 105. in Aëtio Latino est 64. XVI., ubi inscriptio „de nimia mensium purgatione,” ita ut *καὶ αἰμορραγίας* Sorani Dietziani non exprimatur; est autem anonymum Aëtio. Suspectum id reddunt plura: ubi p. 236. vs. 14. *οἷδα ποτε* scriptum est, apud Aëtium legimus: „novi, inquit Galenus;” esse autem re ipsa locum Galeni constat e *methodo med. V. 5.* (vol. X. p. 328. Kühn.), ubi Pergamenus casum suum enarrat. Tum apud Aëtium p. 878. vs. 45. legimus: „quale est fulvum Galeni.” Hoc quidem apud Dietzium non legitur, sed apographum, quod typis mandavit, non nisi pauca excerpta habet e capite Aëtii; non habemus apud Aëtium caput e Sorano desumptum vel excerptum. Pag. 235. vs. 18. lego *ἀμβλώσει*, quod nomen in vere Soraneis usurpatum nusquam videre me probe memini. Caput unde desumpserit Aëtius, ignoro, sed recentioris esse temporis quam Galeni constat, ita ut sane Sorani esse nequeat. Apud Moschionem quod illi respondeat frustra quaesivi.

Caput 106. apud Aëtium nihil habet, quod cum ipso conveniat; caput 136. Moschionis ex illo ductum est. Indicia manifesta apparent *γνησιότητος*; exempli loco haec sunt: p. 237. vs. 2. *δοκεῖ δέ ποτε καὶ περιοδικῶς ἀπαντᾶν*, quod verbum familiare est nostro; tum legimus p. 237. vs. ult. *καὶ ἐκ διαστήματος καταρριπισμός*, reperimus vero apud Cael. Aurel. p. 27. vs. ult. „etiam flabris utimur,” — p. 160. vs. 27. „flabellis

etiam latentèr aërem frigerandum dicimus;” — reprobatio Themisouis (p. 239. vs. ult. et 240. Dietzio.) item notam certam præbet locum auctori nostro deberi. Hoc autem caput non idem esse, atque illud, quo lector dimittitur in capite spurio 53°, supra iam ostendimus. Breui, sine dubio hic locus in editionem Sorani recipiendus est.

Capita 107. 108. diligenter explorare oportet. Fieri nequit, ut Sorani orationem non agnoscas in maxima parte capitum 107. Opiniones Alexandri Philalethis, Demetrii Herophilei, Asclepiadis, quæ in eo exponuntur, — verba *ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ κοινὸν σημειωσόμεθα* (p. 241. vs. 21.), — indicia sunt manifesta. Notemus tamen Aëtium XVI. 65. suum habere caput „de fluxu muliebri,” quod Archigeni acceptum refert. Plura de hac re mox dicemus ad caput 108.; nunc id unum præmoneo, priorem eamque longe maiorem partem capitum 107ⁱ sine dubio Sorani esse; particulam vero posteriorem, inde ab *Ἐνίαις* p. 242. vs. 3. ad finem usque, esse Archigenis, ad caput sequens e vincere studebo.

Probe memini caput 108^{vum} primum me docuisse quam interpolationibus Sorani ipsius capita apud Dietzium sint referta. In morbi tractatione laudatur venæ sectio initio capitum Dietziani; in postrema parte (p. 245. vs. 15. seqq.) damnatur. Contradictio sane non obscura! Verum in postrema illa parte Sorani vocem audimus; nam verba *ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν* referuntur ad ea, quæ leguntur p. 239. vs. ult. seqq. capitum 106. Principio contra capitum 108. loquentem audimus eundem, qui scripsit postremam particulam capitum 107. Locus autem *ὡς ἐπίπαν γὰρ νέαις ἔφαμεν συμβαίνειν τὸν ἐρυθρὸν βῶυν* (p. 242. vs. 24.) refertur ad id, quod dictum est p. 242. vs. 4., *καὶ ὁ μὲν ἐρυθρὸς ταῖς ἀκμαζούσαις συνεδρεύει, ὁ δὲ λευκὸς ὡς ἐπίπαν ταῖς παρακμαζούσαις*. Itaque certum est extremam particulam capitum 107ⁱ et initium 108ⁱ eidem deberi auctori.

Hunc vero non esse Soranum, sed Archigenem, Aëtius significat; quem cum Dietzianis conferentes progredimur usque ad p. 244. vs. 8. εἰ δὲ καὶ ποτήμασί τις κ. τ. ἔ.; reliqua verba capitis 108. ibi non leguntur. — Id, quod occurrit paulo post p. 244. vs. 17. τῷ τὸν μὲν χωρὶς πόνου ὑπάρχειν, τὸν δὲ μετὰ πόνου καὶ χωρὶς ἐλκώσεως, τὸν δὲ μεθ' ἐλκώσεως Φλεγμαινούσης ἢ ῥυπαρᾶς ἢ καθαρᾶς, — locus capitis 108^{vi} (p. 244. vs. 21.) ὅτε δὲ μεθ' ἐλκώσεως, ἐπὶ μὲν ταῖς Φλεγμαινούσαις κ. τ. ἔ., — id, quod vs. penult. ibidem legitur (p. 244.) εἰ δ' εἴη ῥυπαρὰ, ὥστε τρυγῶδες εἶναι τὸ φερόμενον, — omnia illa referuntur ad eundem locum capitis 107. (p. 241. vs. penult.) κατὰ δὲ τὸ προσεχές — καθαρᾶς p. 242. vs. 2. Legimus porro p. 245. vs. 4. μετασυγκρίνειν δυναμένοις, et vs. 9. σικύαις μετασυγκριτικαῖς, δρώπαξι. Tandem obvius est locus, ubi venæ sectio repudiatur. Omnia hæc ostendunt Soranum ibi loqui maioremque capitis 108^{vi} partem ab initio inde usque ad τῶν περὶ μσχάλλας τόπων (p. 244. vs. 8.) auctori a Sorano diverso deberi, i. e. Archigeni, unde Aëtius sua duxit. Posterior pars capitis 108^{vi} a verbis inde εἰ δὲ καὶ ποτήμασι κ. τ. ἔ. germana est. Detrahendum tamen quod postremis versibus scribitur p. 245. vs. 20. ἀγαθὰ δὲ κ. τ. ἔ. usque ad finem capitis, qui locus nullam habet cum antecedentibus coniunctionem, et cuius vestigia deprehenduntur apud Aëtium in fine cap. 66. XVI. (p. 860.). Probabile est hæc quoque ab Archigene esse profecta.

Observo ceterum illud, quod remanet de capite 108°, postquam Archigenea detraximus, esse fragmentum. Discimus autem e Moschionis capite 137. quomodo hæc res se habeat. Nimirum quæ Soranea sunt in capitibus 107. 108. Dietzianis leguntur in uno capite illo Moschionis, quod inscriptum est περὶ ρεύσεως αἵματος τῆς γυναικός. Itaque Soranea illa capitum 107. 108. coniunxi in unum, cuius verus titulus est περὶ ῥοῦ γυναικείου p. 240. apud Dietzium. Inscriptio p. 242. apud eum

obvia ῥοῦ ἐρυθροῦ θεραπεία Archigencis illis interpolatis debetur. Ipse Soranus, uti patet e loco p. 241. vs. 22. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ κοινὸν κ. τ. ἐ., coniunctim egit de formis diversis fluxus muliebris uno capite, quod imitatus est Moschion in suo 137. Quin lacuna, quam notavimus, manifesto in Moschionis mss. non apparebat; nam iis, quae deficiunt, respondent verba apud hunc p. 85. ed. Dewes obvia: ἐκείνη τοίνυν ἢ διάρροια, ἣτις ἄνευ ἔλκουσ καὶ ὀδύνης ἐστίν, ὅπως μόνος ὁ χυμὸς φέρεται, διὰ τῶν προειρημένων ἀπάντων βοηθημάτων θεραπευθῆναι δυναθῆ[σεται], ἅπερ ἐν τῇ ἐξαίματώσει τῆς μήτρας τεθείκαμεν. Hacc de capitibus 107. 108.

Caput 109. partes exhibet 67ⁱ XVI. Aëtii, in cuius capite verba p. 880. vs. 43. „aut de alio quopiam ad rubrum fluxum relato” manifesto respiciunt caput 66um, i. e. ad partem referuntur capitis Dietziani, quam abigendam e Sorano esse vidimus. Caput 67um Aëtii est continuatio 66ⁱ; probabile autem mihi videtur esse eiusdem capita 66. 67. Aëtii, cuius sunt huius caput 65., i. e. Archigenea in illis legimus. Convenit caput 109. Dietzii cum parte spuria 108^{vi}; non dubito, quin totum sit explodendum, neque vero Moschion quidquam eiusmodi continet. Unus tamen locus p. 246. vs. ult. στεγνωθείσης — τὰ τοιαῦτα πάντα p. 247. vs. 7. a me servatus et ad finem capitis mihi L. est relatus, i. e. post παρέχειν p. 245. vs. 19. Nempe Sorani orationem in his facile agnoscis.

Caput 110. illud est, quod scripturum se esse ipse Soranus in praefatione est pollicitus. Caput 68. XVI. Aëtii cum eo comparandum est; quod, age, faciamus.

Principio pauci versus usque ad διάθεσιν p. 247. vs. 17. a Sorano sunt scripti: illud κατ’ ἔννοιαν δὲ ἐστὶ κ. τ. ἐ. eius usum sapit. Hi autem versus non leguntur apud Aëtium, apud quem contra reperimus amplum locum a pag. 247. vs. 17. ἰνδὲ κάτωθεν — αἴσθησιν p. 249. vs. 2. Postrema vero huius loci pars

inde a p. 248. vs. 7. *βουλόμενοι* continet id, quod reperitur apud Gal. de loeis aff. vol. VIII. p. 415. vs. 6. usque ad p. 416. vs. penult. — Quodsi totum hunc locum, quem Aëtius habet, et quem partim apud Galenum legimus, tollamus, videmus ea, quae eum excipiunt, esse continuationem principii, quod Sorani esse diximus. Itaque non exiguam sane deteximus interpolationem.

Continuatio autem eorum, quae apud Aëtium leguntur, occurrit apud Dietzium pag. 250 vs. 18., *καταφέρονται — γαστρός κακώσεσιν* p. 253. vs. 7. Locus vero apud Aëtium hicce continuatio est eius, quem supra auferendum esse ostendimus. Verum nunc aliquid notemus, quod negligendum non est: ubi p. 251. vs. 17. legimus *ψύξις δέ ἐστι πνευματικωτέρα τὸ πάθος, οὐχ ὡς τινες ᾤήθησαν φλεγμονή*, Aëtius praebet „non inflammatio, veluti Soranus putat.” (p. 882. vs. 30.) — Apparet Aëtium, vel scriptorem, quem sequitur, opinionem Sorani repudiare, cuius nomen reticetur apud Dietzium. Qui librum descripsit simile quid fecit aliis locis, uti supra iam vidimus; dixeris autem eum consulto fecisse, ne suspicionem moveret, ista Sorani non esse.

Cum iis, quae leguntur p. 251. vs. antepenult. *Οἷδα γὰρ κ. τ. ἐ.* conferri potest Gal. de semine II. (vol. IV. p. 598. vs. ult. usque ad p. 599. vs. 9.) et de locis aff. VII. 5. (vol. VIII. p. 423. 432. 433.). Inesse nempe illis videntur plura, quae Pergameno debentur.

Totus igitur, quem brevi ante indicavi, locus item eximendus erit. Soranus morbum, de quo sermo est, inflammationem esse credidit; alter, cui interpolata debentur, *ψύξιν* esse statuit. Habemus autem in iis, quae sequuntur, ubi curatio morbi traditur, item fragmenta utriusque scriptoris inter se mixta. Pervenimus scilicet usque ad pag. 253. vs. 7. Locus, qui tum sequitur a verbis inde *τῆς μὲν οὖν ἐπιτάσεως — κατεψυ-*

γμένον vs. 13., non apparet apud Aëtium, qui pro iis pauca habet de modo deumbendi mulieris, quae non sunt illa, quae citavimus. Verum a pag. 253. vs. 14. Dietzio διαδεσμεῖν τοίνυν χρὴ κ. τ. ἐ., Graeca respondent iis, quae occurrunt apud Aëtium, usque ad καὶ ὄλα τὰ σκέλη pag. 253. vs. 16. Dietzio. Ab hoc loco inde usque ad τῶν μέσων pag. 254. vs. 3. Soranum addimus, nec quidquam horum apparet apud Aëtium, qui pergit in iis, quae conveniunt eum καὶ ὁσφραντὰ κ. τ. ἐ. p. 254. vs. 3. usque ad καὶ τῆ ἔδρα δὲ προσθεῖναι p. 255. vs. 7. A quo loco inde usque ad τὰς δὲ μετὰ τροφὴν, pag. 255. vs. 9., leguntur verba, quorum nullum omnino apud Aëtium. Continuat ibi monita de morbi curatione usque ad παροξυνομένας vs. 12. p. 255. Dietzio. Quod sequitur usque ad τῆ δὲ τρίτη p. 255. vs. 22. aliquid est, quod Aëtius non habet. Nempe hic continuat ea, quae postremo citavimus, et pergit usque ad ἀμυχὰς vs. 24. eadem pag. — Reliqua eorum, quae Aëtius habet, leguntur a pag. 259. vs. 1. ἀπὸ δὲ τῶν βοηθημάτων usque ad finem capituli Dietziani p. 260.

Quodsi iam relegimus ea, quae demptis interpolatis sunt reliqua, animadvertimus in iis, quae servavimus, sermonem esse de curatione, quam antiphlogisticam appellare solemus, quae accommodata est ad pellendum morbum inflammatorium, qualem suffocationem uterinam esse credidit Soranus. Observamus eum superiorem operis sui locum respicere; nam verba καὶ ἀναλαβόντες κηταπλάσμασι τοῖς ἐπὶ τῶν μετὰ πόνου καθαιρομένων παραδοθεῖσι κ. τ. ἐ., p. 255. vs. 25., referuntur ad ea, quae capite 94° de ea re dicta sunt. Tandem vide quam certo in capite 129. Moschionis περὶ ἀποπνίξεως τῆς μήτρας habeamus imitationem loci Soranei, qualis hic liberatus ab alienis a nobis est editus.

Capita Dietzii 111. 112. 113. respondent Aëtianis 69. 70. 71. XVI. Nemo sane tres formularum medicinalium syllogas

Sorano adscripserit, cuius caput de suffocatione uterina unum, integrum, omnibus numeris absolutum, ita ut postea nihil amplius apud eum de illo argumento exspectes. Quin vidimus illum in eo lectorem dimittere ad remedia, quae antea ad alium morbum commendaverat. Tum vero caput 111. Dietzii ἐκ διαφόρων inscribitur; 69. Aëtii anonymum est; capita vero 70. 71. Philagrio deberi dicuntur. Moschion nihil horum dedit. Plura de his proferre non attinet; capita 111. 112. 113. spuria sunt, certo certius reiicienda.

Caput 114. est 72. XVI. Aëtii, qui Sorano se id debere affirmat ipse; locum excerpserit Moschion cap. 138. Auctor lectorem in eo dimittit ad alium librum suum, quem servavit Cael. Aurelianus, uti supra iam dictum est. Audimus illum μετασυγκριτικὰ commendantem. In editione Dietzii notatur lacuna, quae sit in Aëtio ms., et in qua perierint verba p. 263. vs. 16. μήτε — διηγείσθαι. In Aëtio Latino tamen exprimuntur. Sed hic p. 886. vs. 23. habet: „si vero aliquando ob acriorem constitutionem ac qualitatem irritans ac quodammodo mordens sensum semen ipsis prodit, contrariis cibis ac potibus utatur, balneis item ac lactis potu et fructibus et aquae potu ac similibus,” — quae non leguntur apud Dietzium et quorum vestigium nullum apud Moschionem. Puto esse locum ab Aëtio de suo additum, vel aliunde illatum. In Dietziana de his nihil, sed contra notatur ad διαλείμματος p. 263. vs. ult. „sequentia usque ad finem capituli in Sorano solo.” — Mihi caput integrum et sine dubio γνήσιον esse videtur.

Caput 115. apud Aëtium est 73. XVI., tribuitur autem Sorano; Moschiona caput novisse constat ex eius 139. inscripto περὶ χαννώσεως τῆς μήτρας. — Pag. 265. vs. 18. seqq. Dietzio auctor respicit ea, quae monuit cap. 20. p. 67.; eius ὡς ἐν ἀρχαῖς ὑπεδείξαμεν referendum est ad cap. 16. p. 44. Audimus dicentem ὡς ῥοώδους τοῦ πάθους ἐπιμελεῖσθαι προσῆκεν, — au-

dimus eommandantem τὰ μετασυγκριτικά; — eaput sine dubio Sorani est. Unum quid notare insuper lubet: eieci seholion, quod definitionem ἐκροίας, ἐκτρώσεως et ὠμοτοκίας continet. Probabile est Moschionem vel Caelium hoc seholion item in suo textu Soraneo vidisse. Ne putes inde effici verba illa non esse seholion, sed ab ipso auctore data. Aetatem Mosehionis definire non est facile, sed sane satis diu post Soranum vixit, ut huius textus iam eorruptus esse eo tempore potuerit, modo teneamus quod de ἐπίθεσις pro ἐπίτασις a Caelio apud Soranum leeto, supra monui.

Caput 116. est 75. XVI. Aëtii et pertinet ad eandem seriem capitum, quam Sorano debet eompilator et cuius iam plures loci supra indicati sunt. Mosehion imitatus est in eap. suo 140. Quin eaput Sorani sit, nemo iure dubitaverit. Auctor nos dimittit ad eaput suum 94. et per totum locum sermonem Sorani elucere videmus.

Aëtium autem et Soranum ita inter se eomparantibus observare lieet rem, de qua paucis monere est operae pretium. Inter Aëtiana, quae respondent capitibus 115. 116. Dietzii, intermedium est caput 74. XVI., quod Sorani nomen fert in titulo, sed quod apud Dietzium frustra quaerimus, et cuius apud Mosehionem vestigia nulla. Quodsi iam in illo eapite legas „proinde quae supra *ad calidam uteri intemperiem* relata sunt utero adhibenda huc transferantur,” possis opinari Soranum loquentem te audire, qui dimittat ad caput 95. Dietzii. Quapropter videri possimus perperam reieeisse eaput 95. et quae sequuntur. Verum pergis legere eaput Aëtianum et reperis haec: „irrigationes autem capitis et alia auxilia furori congrua sermone sexto retulimus;” unde intelligimus non Soranum loqui, sed Aëtium, qui nos dimittit ad librum 2. tetrabibli II., ubi de morbis capitis agit; conicias eum innuere caput 8. VI. de insania; eertum saltem Soranum ipsum ita loqui non posse.

Observamus insuper caput illud 74. XVI. Aëtii esse interpositum inter duo alia, quae sibi subsequi debuerunt apud Soranum et re ipsa eodem ordine apparent apud Moschionem. Interpositivne iam Aëtius inter capita contigua apud Soranum alienum quoddam? An vero sunt hic turbæ a librariis motæ? Certum iudico Aëtianum caput illud Sorani non esse; „differt, inquit eius auctor, ab uteri strangulatione primum causa, neque enim hic uterus sursum traetus principalem aliquam partem ad affectionis consensum ducit, aut compressione, aut morsu, aut vapore, cett.” — Profecto non audimus Soranum de suffocatione nunc loquentem, quippe hic eam uteri inflammationem esse credidit. Apparet caput Sorani nomen apud Aëtium inscriptum ferre, quod ab auctore nostro non est relictum.

In capite 117. occurrunt Soranea alienis intermixta. Magnam partem est caput 77. XVI. Aëtii, e quo excerpta apud Dietzium leguntur et quod compiler ex Aspasia desumptum esse scribit. Moschion ei respondens habet caput suum 141. Apud Aëtium non legimus principium capitis usque ad *σφίγγεως* p. 268. vs. 21. Neque apud eum reperitur quod Dietzium habet a pag. inde 270. vs. ult. *καθ' ἡμᾶς* — *μετενεκτέον* p. 271. vs. 8.; reliqua omnia apud Aëtium leguntur. Operæ pretium autem est conferre locum corruptum sane inde a p. 268. vs. 21. *ἐνιχι κ. τ. ἐ.*, cum iis, quae leguntur apud Gal. de locis aff. VI. 5. (vol. VIII. p. 429. seqq.); nimirum probabile est in Galenicis nos habere fontem eorum, quae proponuntur de causa inelinationum uteri. Illae causae non sunt *στέγνωσις* et inflammatio, quemadmodum apud auctorem principii capitis Dietziani (p. 268. vs. 19.); omnia inde a pag. 268. vs. 21. *ἐνιοι* — *ἀγγεῖα* p. 269. vs. 14. ducta sunt e Galeno, sive statim ab ipso provenerint, sive Aspasia ex illo hauserit. Quod sequitur p. 269. vs. 14. *καταλαμβάνεται* — *σημειοίς* ibid. vs. 16. fere repetitio est eorum, quae leguntur p. 268. vs. 8.—10. —

Ea, quae dein veniunt, p. 269. vs. 17. *καθόλου* — *χρησθαι* vs. 20. apud Aëtium expressa sunt, et conveniunt cum iis, quae ipsius Sorani verba sunt p. 270. vs. ult. seqq. — Pag. 269. vs. penult. *χρονίσαντος* — *προσφέρειν* vs. ult. est repetitio loci Soranci p. 271. vs. 6. seqq. — Locus p. 269. vs. ult. *ἰδίως δὲ κ. τ. ἔ.* continuatio est periodi paulo ante citatae *καθόλου* — *χρησθαι* sub finem pag. 269. Deinde usque ad *ὑποχονδρίων* p. 270. vs. ult. locum habemus continuum, sed lacunosum, cui quae desint ex Aëtio discere licet. Illud, quod sequitur post *ὑποχονδρίων* (p. 270. vs. ult.) usque ad *μετενεκτέον* p. 271. vs. 8. Sorani non esse nequit. Quae vero dein in extremo capite scribuntur adversantur Sorani monitis, uti liquet ex usu τῶν *δυσωδέων* naribus admotorum. — Summatim ut dicam, duo loci, principium capitis usque ad *σφιγξέως* (p. 268. vs. 21.), — et *καθ' ἡμᾶς δὲ* — *μετενεκτέον* p. 270. vs. ult. usque ad p. 271. vs. 8. in Sorani editionem recipere licet; cetera omnia me iudice repudianda sunt. Nec tamen duae illae, quas diximus, partes integrum Sorani caput referunt; scilicet prior illa pars abrumpitur, ita ut eo loco lacunam notare oporteat; altera pars finem capitis referre mihi videtur.

Caput 118. est Aëtii 78. XVI., qui nomen auctoris non adposuit. Moschionis autem est 131., apud quem inscriptio capitis et nomen morbi in ipso capite alio modo se habent, sive id vitio librariorum sit factum sive Moschion ipse fecerit. Quae leguntur pag. 273. vs. 9., *καὶ νῦν δὴ τὴν ἐπιμέλειαν ὧς ἐπὶ στεγνῆς συντακτέον*, de methodica secta medicum produnt; nec minus curatio p. 274. vs. 14. seqq., ubi *δρόπαξι, πικροπτήσει, Φοινιγμῶ* uti se profitetur. Finis denique capitis idem abunde testatur. Certum iudico locum Sorano deberi. Est autem priore sua parte in primis admodum corruptum hoc caput. Statim pag. 271. vs. 19. verba *ἢ Φθορᾶς, ἢ δυστοκίας* interpolata esse mihi videntur, licet Moschion ea legerit. Similiter alicna sunt

verba eadem pag. vs. 22. *ποτὲ δὲ περὶ μὲν τὴν αἰσθητὴν εὐρυχωρίαν τῆς μήτρας, ποτὲ δὲ καθ' ἕκαστον τῶν λεπτῶν ἀραιωμάτων.* Delendum porro seholion pag. 272. vs. 1. *τουτέστιν ἐν τοῖς ἀδήλοις πόροις.* Eadem pag. vs. 7. verba καὶ ποτὲ μὲν ὁ ἕτερος τῶν βουβάνων ποτὲ δὲ ἀμφοτέρω cohaerent eum iis, quae vs. 19. seqq. leguntur. Quomodo vero haec et alia restituere sim conatus, e textu descripto patet. Moneo nunc maxime hae de re, ut alii quoque mentem advertant et ut melius omnia emendare liceat.

Caput 119. est 81. XVI. Aëtii, qui Sorano se id debere scribit. Quicumque eaput anteedens methodiei nostri esse iudicat, hoc illi abiudicare non poterit; postrema verba capituli eum ut germanum Sorani foetum habeat vel nolentem cogunt. Mosehionis eaput 131. inseribitur quidem *περὶ οἰδήματος τῆς μήτρας*, at manifesto tamen e 118. Dietzii est desumptum. Sed eaput 132. Mosehionis eum nostri 119. mutato licet morbi nomine congruit. Aëtius postrema alio modo legit: *possis inde dare ἔπειτα κυπρίνῃ ἢ ἱρίνῃ, πεσσοῖς δὲ χρηστέον καὶ τοῖς ἄλλοις βοηθήμασιν ὁμοίως τοῖς τῆς ἐμπνευματώσεως.*

Caput 120. est 79. XVI. Aëtii Latini, ubi anonymum est. Dietzius adnotat: „Est Aëtii eap. 86., quod sicuti proximum Aspasiae tribuit eod. 2193.” Mosehion quod illi respondeat, non habet. Apud Aëtium eaput diligenter iterum iterumque perlegens, nihil detego quod methodieorum rationem indicet. Quin novimus Soranum uti *πυρίαις δι' ἀρωμάτων δυναμένων κατασπᾶν τὰ καταμήνια* noluisse (vid. p. 277. vs. 10.). — Equidem eaput spurium non recipio.

Caput 121. Dietzii est 80. XVI. Aëtii, qui auctorem, unde hausit, non indicat. Puto hoc eaput esse „proximum,” quod in adnotatione ad anteedens a Dietzio dicitur in cod. 2193. Aspasiae tribui. Mosehionis 135um de eodem argumento agit, nec dubitabis, quin e nostro sit descriptum. Sive iam nomen

nullum, sivi Aspasiae nomen apud Aëtium ferat, certum iudico Soranum esse auctorem. Imitatio illa Moschionis statim fidem illi facit; sed praeterea locus p. 279. vs. 5., οἱ μὲν οὖν ἀθεράπευτον κατέλιπον, οἱ δὲ τὴν ἀρχομένην μόνον ὑπήγαγον τοῖς βοηθήμασιν· ἡμεῖς δὲ καὶ νῦν ὡς κεχροικυῖαν θεραπεύομεν νόσον, docet nostrum hîc loqui, qui ne desperatos quidem morbos sibi relinquit sed curationi submittit; modo vidcas p. 113. vs. 10. ὁμῶς δὲ μὴ ἀφίστασθαι βοηθείας. Docet praeterea mentio facta ἐπιτάσεων p. 279. vs. 9., δικλειμμάτων p. 280. vs. 2., τῶν μετασυγκρίνειν δυναμένων p. 280. vs. 11. Docet denique omnis, quae traditur, morbi therapeia. Caput igitur certas γνησιότητος obfert notas.

Caput 122. est 82. XVI. Aëtii, e Sorano, ut fert inscriptio, haustum. Moschionis 128um manifesta obfert indicia hinc emanasse quae in eo traduntur. Iam supra notavimus auctorem nos dimittere ad aliud opus suum a Cael. Aureliano servatum. Tum statim dimittimur ad caput sequens. Itaque certo constat hunc locum methodico nostro deberi.

Capita 123. 124. 125. non nisi unum sunt; nam inscriptiones duorum postremorum sunt προγράμματα sectionum capitis, qualia permulta occurrunt in medicorum veterum libris a librariis adscripta. Caput 127. Moschionis περὶ ζέσεως τῆς μήτρας huic respondet. De eodem argumento caput Aëtii est 83. XVI., quod Philumeni nomine insignitur. Principio capitis (p. 283. vs. 1. Dietzio) interpolata sunt verba οἶον ἐκ πληγῆς καὶ ἐκ τῆς τῶν καταμηνίων ἐποχῆς καὶ ὑπὸ ἐκτρωσμῶν καὶ ἐξ ἐλκώσεως Φλεγμαίνειν εἶωθεν. Eadem interpolatio apud Aëtium Latine expressa est. Ceterum in hoc capite haud dubias habemus notas, plures saltem partes eius deberi methodico nostro. Initium, ubi loquitur de nomine Φλεγμονή, Democritum citans auctor facit, ut Soranum in eo agnoscamus. Nomina partium uteri p. 283. vs. 11., seqq. sunt eadem, quae cap. 4. usur-

pavit et explicuit. Citatio Demetrii Apamci p. 285. vs. 1. auctoritatem capiti facit; item diagnosis p. 286. media; nec minimum modus, quo citat caput suum 94. (p. 287. vs. 22.). Reprobatio Themisonis p. 290. vs. 4., reiectio remediorum, quae veteres usurpaverunt, p. 290. vs. 13., manifesto ostendunt nos illis locis Soranum ipsum audire. — Insunt tamen huic capiti interpolationes plures; caput hoc Dietzii, uti alia eius, est mistura Soraneorum cum iis, quae Philumeno debuit compilator Aëtius. Supra iam indicavi interpolationem p. 283. vs. 1. *οἶον* — *εἶλωθεν* vs. 3.; pergam et locos spurios deinceps notabo: pag. 284. vs. 5. *καὶ ἐκ τοῦ* — *καὶ ἐνθερμον* Philumeni locus est; — paulo post vs. 12. *καὶ ἀνακεχωρηκός* — *ὑστέρως* vs. 14. ab eodem profectum est; — pag. 285. vs. 12. *Εἰ δὲ* — *ἐπιτεταμένην* vs. 19. item Philumeni est; — p. 287. vs. 12. *εἰ μὲν οὖν* — *γίνεται* vs. 19. eiusdem est originis; — eâdem pag. vs. 23. *κατ' ἀρχὰς* — *ἔστω* p. 288. vs. 3., et vs. 4. *καὶ ῥόφημα* — *σχινίνης* vs. 17. fragmentum est Philumeni; — eâdem pag. vs. 21. *τὰς δὲ ζεύσας* — *μηλίην* pag. 289. vs. penult. ex eodem fonte profluxit; tandem pag. 290. *πεσσοὶ δὲ κ. τ. ἐ.* ad finem usque capitis Philumeno debemus. His autem demptis supererit caput Sorani liberatum omnibus alienis additamentis apud Dietzium adhaerentibus.

Ultimum apud Dietzium capitis fragmentum 126. particula est 84ⁱ XVI. Aëtii, qui ea quae exhibet Sorano accepta refert. Moschionis caput 133. e Sorano haustum esse videtur. Fragmentum autem in se nihil habet, unde certo discas Soranum eius auctorem esse, aut non esse. Certum est Aëtium plura habere, quae sane non illi praebuit methodicus noster; capitis principium tamen apud Aëtium fortasse Sorani est. Itaque maxime propter externa, quae dici solent, argumenta, interno certe nullo contrarium suadente, capitis particulam pro Soranea recipio.

Itaque circumspeimus quae servanda, quae repudianda sint eorum, quae apud Dietzium leguntur. Pergamus de aliis videre, ac primum quidem de titulis capitum et eorum indice in editione princeps. Primum dicam me deinceps numeris notavisse sexaginta sex, quae recipienda visa sunt, capita. Quo facto minime significare volui Sorani ipsum in totidem capita opus suum divisisse. Nam certo constat numero fuisse plura, ut in fine capitum mihi 22i hac de re monui; sed equidem item certum iudico plura insuper deesse, licet indicare haud posse me profiteri, quid perierit. Moneo autem maxime ne lector putet sexaginta sex capita nostra integrum et plenum Sorani opus *περὶ γυναικείων παθῶν* referre. — Quod vero attinet ad inscriptiones capitum in editione nostra, de multis certo certius constat eas ab ipso Sorano esse adpositas. Nam qui finem capitum nonnullorum cum initio subsequentium confert, vel solum ad capitum principia mentem advertit, videbit inscriptiones necessario ipsi auctori tribui debere. Idem patet ex distributione operis in prooemio tradita, et ex illis locis, ubi dein dicit ad quam partem operis sui transiturus sit, aut iam pervenerit. Verum *πλναξ* calci editionis Dietzianae subiectus 167 capitum titulos refert, quorum postremus mihi titulus operis integri esse videtur diversi a libro nostro, quod supra iam significavi. E capitibus ceteris 166 solum 126 apparent in editione Regiomontana. Quadraginta, quae non descripta sunt, licet inscriptiones in illo indice occurrant, omnia capita deperdita esse Sorani, licet certo demonstrare sit res ardua, parum tamen probabile esse dixerim; chirurgica sine dubio ab opere de rebus muliebribus aliena memorantur. Ecce uno exemplo defungar: legimus titulum capitum 138. *περὶ ἀτρήτων καὶ ἀτρήτης* (imo *ἀτρήτου*) *ὑστέρως*. Probabiliter sane statueris eiusmodi argumentum a Sorano fuisse tractatum, qui subinde de illa atresia loquitur, v. c. ubi virginibus hymena esse negat. Sed

fac certum esse, quod sumimus, Soranum *περὶ ἀτρήτων* caput habuisse, nondum constat caput in indice memoratum illud ipsum Soraneum fuisse, quum in tam perturbato libro facile ex alio auctore describi potuerit. Simili fere modo res se habet in cap. 132. *περὶ τῶν ὑστέρας ἐλκῶν κ. τ. ἐ.*, de quo argumento caput Sorani re ipsa exstitisse discimus p. 245. vs. 1. (mihi p. 225. vs. 12.). Quapropter me iudice *πίναξ* ille ad coniecturas certas de locis deficientibus perducere nequit. — Certiora pauca indicia praebet consecutio capitum apud Moschionem, cuius capita 55. 56. 57. manifesto e deperditis Sorani locis desumpta esse, materierum consecutio apud scriptorem nostrum ultro docet. Num caput eius 122. testimonio sit lacunam esse in Soraneis, vix satis scio. Caput autem 130. cum titulo capitis 128^{vi} indicis Dietziani comparatum te impellit fere ut *περὶ διατάσεως ὑστέρας* caput a Sorano relictum fuisse opineris, quod perierit. Caput Moschionis 134. item suspicionem movere possit *περὶ ὀδύνης τῆς μήτρας* Soranum reliquisse locum, qui hodie desit; sunt tamen, quae in contrariam opinionem inclinare me faciunt, verba *ἡνίκα ἑαυτὴν ἢ μήτρα ὡς τὸν στόμαχον πίσει*, quippe quae adversantur iis, quae passim de utero monet methodicus noster; eodem me impellunt verba *ἐπιτιθέναι* (imo *ὑποτιθέναι*) *δεῖ ταῖς ῥίσιν αὐτῆς κεκαυμένον ἔριον κ. τ. ἐ.*, cuiusmodi remedia damnare Soranus solet. Dubito quoque num caput 142. de sterilitatis tum viri tum foeminae causis doceat, Soranum caput eiusdem argumenti reliquisse. Neque certior sum, quid de duobus postremis Moschionis capitibus quod attinet ad rem, de qua agimus, sit sentiendum. — Verum redeo ad *πίνακα* in Dietziana editione; scilicet constat hunc indicem esse confectum postquam perturbationes et interpolationes, de quibus fuse egimus, in Sorani opere fuerant ortae, adeo ut inde nihil proficiamus, ut rectius de germanis et spuris et deperditis locis iudicare liceat.

Subsequitur hîc comparatio editionis Dietzianac cum nostra, ut quae capita in singulis cum alterius capitibus convenient appereat.

DIETZIANA	NOSTRA EDITIO.	DIETZIANA	NOSTRA EDITIO.
Caput 1.	Prooemium.	Caput 34.	
" 2.	Caput I.	" 35.	
" 3.	" II.	" 36.	
" 4. }	" III.	" 37.	
" 5. }	" IV.	" 38.	
" 6.	" V.	" 39.	
" 7.	" VI.	" 40.	
" 8.	" VII.	" 41.	
" 9.	" VIII.	" 42.	
" 10.	" IX.	" 43.	Caput XXI.
" 11.	" X.	" 44.	
" 12.	" XI.	" 45.	
" 13.	" XII.	" 46.	" XXII.
" 14.	" XIII.	" 47.	
" 15.	" XIV.	" 48.	" LXII.
" 16.	" XV.	" 49.	" LXIII.
" 17.	" XVI.	" 50.	" LXIV.
" 18.	" XVII.	" 51.	" LXV.
" 19.	" XVIII.	" 52.	
" 20.	" XIX.	" 53.	
" 21. }	" XX.	" 54.	" LXVI.
" 22. }		" 55.	
" 23.		" 56.	
" 24.		" 57.	
" 25.		" 58.	
" 26.		" 59.	
" 27.		" 60.	
" 28.		" 61.	
" 29.		" 62.	
" 30.		" 63.	
" 31.		" 64.	
" 32.		" 65.	
" 33.		" 66.	

DIETZIANA	NOSTRA EDITIO.	DIETZIANA	NOSTRA EDITIO.
Caput 67.	Caput XXIII.	Caput 96.	
" 68.	" XXIV.	" 97.	
" 69.	" XXV.	" 98.	
" 70. (p. 151.)		" 99.	
" 71.		" 100.	
" 70. (p. 161.)	" XXVI.	" 101.	
" 71. (p. 163.)	" XXVII.	" 102.	
(p. 164. vs. 17.)	" XXVIII.	" 103.	
" 72.	" XXIX.	" 104.	
" 73.	" XXX.	" 105.	
" 74. (p. 164. o ^o .)	" XXXI.	" 106.	Caput XLIX.
" 75.	" XXXII.	" 107. }	" L.
" 76.	XXXIII.	" 108. }	
" 77.	" XXXIV.	" 109.	
" 78.	" XXXV.	" 110.	" LI.
" 79.	" XXXVI.	" 111.	
" 80.	" XXXVII.	" 112.	
" 81. }		" 113.	
" 82. }	" XXXVIII.	" 114.	" LII
" 83.	" XXXIX.	" 115.	" LIII.
" 84.	" XL.	" 116.	" LIV.
" 85.	" XLI.	" 117.	" LV.
" 86.	" XLII.	" 118.	" LVI.
" 87.	" XLIII.	" 119.	" LVII.
" 88.	" XLIV.	" 120.	
" 89.	" XLV.	" 121.	" LVIII.
" 90.	" XLVI.	" 122.	" LIX.
" 91.		" 123. }	
" 92.		" 124. }	" LX.
" 93.	" XLVII.	" 125. }	
" 94.	" XLVIII.	" 126.	" LXI.
" 95.			

Subiungo iam indicem scriptorum a Sorano citatorum, in quo asterisco noto nomina eorum, qui aliunde mihi non innotuerunt et in Fabricii Elencho medicorum veterum desiderantur. Noto simul opera auctorum, quorum titulos apud methodicum nostrum legimus.

INDEX SCRIPTORUM.

ALEXANDER PHILALETHES . . .	pag. 191. vs. 12.	
	" 222. / 14.	<i>ἐν τῷ πρώτῳ τῶν γυναικείων.</i>
ANDREAS	" 268. / 4.	Epistola ad Sobiun.
ANTIGENES.	" 123. " 4.	
APOLLONIUS MYS	" 191. " 10.	<i>ἐν τῷ α' καὶ γ' [περὶ] τῆς αἰρέσεως, i. e. de secta Herophili; vid. Cael. Aurel. p. 110.</i>
* APOLLONIUS PRUSIEUS . . .	pag. 107. vs. 14.	
ARCHIGENES	" 247. " 14.;	eius <i>ἱερά.</i>
* ARISTANAX.	" 177. " 5.	
ARISTOTELES	" 192. " 2.	
ASCLEPIADES	" 65. " 9.	
	" 191. " 11.	
	" 194. " 5.	
	" 223. " 6.	
	" 234. " 1.	
ATHENIO ERASISTRATEUS . . .	" 191. " 7.	
. . . . CHIUS	" 13. " 14.	Quis hic Chius sit, ignoratur.
CLEOPHANTUS.	pag. 266. vs. 3.	<i>ἐν τῷ α' τῶν γυναικείων.</i>
CTESIPHON.	" 254. " 7.	<i>τῷ Κηφισοφῶντος (μαλάγματι). Cf. Cael. Aurel. Chron. II. 1. (p. 355.): "(malagma) Caphysophontis"; et ibid. III. 2. (p. 450.): "ut est Polyarthion (Polyarchion) ex Cephiso fonte." Utroque Caelii loco eodem modo, quo ipse scripsi, nomen emendari video.</i>
DEMETRIUS APAMEUS.	pag. 186. vs. 10.	<i>ἐν τῷ σημειωτικῷ, cf. ind. auctorum in Cael. Aur.</i>
	pag. 191. vs. 8.	
	" 259. " 15.	

DEMETRIUS HEROPHILEUS	pag. 223. vs. 2.
	" 223. " 8.
	" 268. " 8.
DEMOCRITUS	" 257. " 12.
DEMOSTHENES.	" 131. " 5., ubi corrupte <i>δαμαστειν.</i>
DIO	" 107. " 15. Sitne idem, cuius collyrium ex Orib. Synopsi citat Fabricius, nescio.
DIOCLES CARYSTIUS	pag. 14. vs. 15.
	" 21. " 4.
	" 21. " 17.
	" 92. " 1.
	" 191. " 6. <i>εν τῷ α' τῶν γυναικειων.</i>
	" 233. " 10. <i>εν τῷ γ' τῶν γυναικειων.</i>
	" 240. in adn.
	" 265. vs. 8. <i>εν τῷ β' τῶν γυναικειων.</i>
	" 297. " 9. <i>εν τῷ ιβ' τῶν γυναικειων.</i>
DIONYSIUS	" 33. " 8. — Citatur idem a Cael. Aur. (p. 416.). Profecto non aequalis Galeni, de quo hic de Puero epil. (XI. p. 358. 361. 362.). — Ad Caelii locum empiricum fuisse adnotant, quod quo iure affirmetur, nescio. Vid. ceterum Fabricii Elenchus.
EMPEDOCLES	pag. 22. vs. 1.
	" 94. " 6.
ERASISTRATUS	" 194. " 2.
EUDEMUS	" 94. " 12.
EUENOR	" 45. varr. lectt.
	" 107. vs. 14.
	" 297. " 6.
EURYPHO CNIDIUS	" 107. " 9.
	" 297. " 1.

Pag. 45. loco, quem ad varr. lectt. retuli, Euenor et Euphron (sic) memorantur; sed apud Caelium II. 16. (p. 115.) Euryphon, Eucnor, Praxagoras, cett., hoc quidem ordine occurrunt; unde Daremb. suspicatus est "Euphron" in "Euryphon" esse mutandum. Assentior.

HERO.	pag. 104. vs. 3.	Fortasse idem, qui occurrit apud Celsum initio libri VII.
HEROPHILUS	pag. 12. vs. 8.	
	" 29. " 9.	<i>ἐν τῷ πρὸς τὰς κοινὰς δόξας.</i>
	" 29. " 14.	
	" 32. " 14.	
	" 34. " 2.	
	" 94. " 9.	
	" 191. " 10.	
	" 192. " 9.	<i>ἐν τῷ μαιωτικῷ.</i>
	" 194. " 5.	
	" 266. " 16.	<i>ἐν τῷ μαιωτικῷ.</i>
	" 268. " 4.	
	" 295. " 9.	
HIPPOCRATES	" 61. " 7.	Vide Aph. 42. 38. V., de Sterilibus cap. 4. (p. 660. vol. II. mihi), Aph. 48. V.
	pag. 82. vs. 5.	Vid. de Nat. pueri cap. 13. (vol. II. p. 192. seq.).
	pag. 82. vs. 9.	Vid. Ius iurandum.
	" 89. " 5.	Vid. Aph. 31. V.
	" 107. " 7.	Vid. de Morbis mull. I. 68. (vol. II. p. 599.), quem locum fortasse respicit noster.
	pag. 233. vs. 7.	Quos locos velit, non video. Cnidiorum rationem in medendi via agnosco.
	pag. 240. in adn.	Vid. Aph. 53. V.
	" 294. vs. 9.	Vid. de mm. Mull. I. 77. (vol. II. p. 614.).
	pag. 295. vs. 9.	
MANTIAS	" 108. " 6.	
	" 233. " 14.	
* MILTIADES ELAEUSIUS	" 191. " 7.	<i>ἐν τῷ γ' τῶν χρονίων.</i> — Advertit insignis librorum tredecim numerus, quemadmodum Cleophanti <i>εα'</i> et Dioclis <i>ιβ'</i> supra adverterunt. Quum <i>τ</i> facile ab articulo <i>τῶι</i> numero adhaerere potuerit, illis parvam habeo fidem, praesertim eum confero distributionem tracta-

tuum veterum de rebus muliebribus, de
qua Soranus loquitur in praefatione.

MNASEAS	pag. 29. vs. 14.	
	" 33. " 1.	
MNESITHEUS	" 152. " 3.	
	" 177. " 4.	
MOSCHIO	" 152. " 17.	
* PARIS	" 152. " 17.	
PHAEDRUS	" 94. " 7.	
RUFUS	" 247. " 14.	Eius <i>ισρά.</i>
* SIMON MAGNES	" 267. " 2.	E loco fere deduxeris Si- monem hunc fuisse Herophili aequalem, vel paulo illi actate superiorem.
* SOBIUS	pag. 268. vs. 5.	
SOSTRATUS	" 107. " 14., ubi falso Sostrus.	
	" 293. " 12.	
STRATO ERASISTRATEUS	" 107. " 14.	
	" 298. " 3.	
THEMISO	" 15. " 9.	
	" 29. " 12.	
	" 191. " 13.	
	" 193. " 8.	
	" 221. " 8.	
	" 263. " 14.	
THESSALUS	" 191. " 13.	
	" 193. " 8.	
	" 301. " 16.	
XENOPHON	" 233. " 16.	Num Erasistrateus? Vid. Elenchus Fabr.
ZENO EPICUREUS	pag. 192. vs. 2.	Vid. Schoell. Gesch. der Griechischen Literatur, vol. II. p. 646.

In spuriiis, quae e Dietziana abegimus, nonnulli scriptores
supra indicati memorantur, et praeter eos hi:

BASILIIUS MAGNUS pag. 90. vs. penult.
Episcopus Caesareae saeculo IV.

Dianiles (?) mysterium	pag. 290. vs. 23.	Διανίλης τὸ μυστήριον quid sit, non perspicio. Corruptum esse puto Διανίλης, sive sit nomen proprium, sive non sit et διὰ sit indicium materiae significationem inesse, e qua remedium paratum fuerit.
HICESIAE emplastrum	pag. 142. vs. 11.	
	" 145. " 11.	
	" 236. " 21.	
HOMERUS	" 93. " 20.	
* IUNIDOS medicamentum	" 129. " penult.	In Aëtio XVI. 37. "pharmacum Iuniadae."
ORIBASII σύγχυσμα (σύγχρισμα?) νεφρικών	pag. 159. vs. 15.	
PHILAGRIUS	" 157. " penult.	
	" 160. " 3. et 18.	
PHILOXENUS	" 136. " 8.	
SERAPIONIS μηλίνη	" 145. " 10.	
	" 289. " penult.	

Orationem Sorani eum respicimus, duo statim advertunt. Primum: — p. 138. vs. 13. methodicus noster, qui Romae artem fecit, nutricem commendat Graecam, *χάρην τοῦ τῆ καλλίστη διαλέκτω ἐθισθῆναι τὸ τρεφόμενον ὑπ' αὐτῆς*. Tum alterum hocce: opus illum composuisse de etymologia nominum partium corporis humani. Apparet scilicet Soranum linguam patriam plurimi fecisse, et in ea studium collocasse. Neque affirmare vereor eum pro sua actate bene Graece scribere, elare sententiam suam proponere, perspicue argumenta, quibus eam defendit, proferre, tersam eius orationem magis rerum pondere quam vocabulorum ambagibus notari.

Ionicas formas paucas apud Soranum observavi: p. 74. vs 5. *σταφυλὴν τὴν ἀπὸ κύθρας*; aliis tamen locis *χύτρα*, v. e. p. 108. vs. 1. Eiusdem generis est *κιθῶνα* p. 96. vs. 10., quod unicum est huius Ionismi exemplum, nam vulgo *χιτῶν* scribit, v. e.

p. 14. vs. 2., p. 95. vs. 10., cett. Reperi *ψίθως*, pro *ψίαθος* p. 123. vs. 6.; contra *πιάζων* fert eod. p. 293. vs. 13., ubi de meo *πιέζων* scripsi. Num res haec librariis debeatur neseio, sed suspicior tamen: saltem *ᾶ* et *ῆ* confundi in mss. Sorani docet *ἔρχεται*, pro quo p. 96. vs. 1. necessario *ἄρχεται* erat reponendum; tum alio loco *ἐνέργεια* legimus, ubi *ἐνάργεια* est eorrigendum, de qua re infra videbimus. Scriptum est *πλέον* p. 259. vs. 11., — *πλέονα* (ms. *πλέον*) p. 285. vs. 8.; dedi *ἐφορκήν* p. 285. vs. 14., ubi ms. *ἐπορκήν*. — Talia eum reputo, de plerisque dubito; fortasse illud *σταφυλή ἢ ἀπὸ κύθρας* Sorani est, quia e Ionieis scriptoribus totam formulam hausserit. Ceterum elisionem per frequenter negligi in textu, qualis traditus est, videre licet: v. e. per totum eaput III. non pauca oecurrunt exempla: *δὲ*, *μηδὲ*; *μετὰ*, *κατὰ*, cett. frequentissime plene scripta ante vocalem leges. Sintne hae res Ionismi vestigia, nee ne, non satis seio. — Animadvertis formas per *σ σ* et per *τ τ* promiseue oecurrere.

Vocabula Latina apud medium Romae aetatem in consuetudinem venisse mirum sane non est. Novi tamen duo tantum apud Soranum exempla: *Φασκίας* p. 80. vs. 11. et *ἐκ Φαρὸς* p. 153. vs. 6.

Ceterum formas et vocabula apud auctorem nostrum obviam venire, a quibus antiquitas abhorrebat, est quod exspectes; formae eiusmodi exemplum habes in *παραπολεσθῆναι* p. 38. vs. 3. — Vocabula autem aliquot iam describo, quae partim in Lexicis non habentur, partim novo significatu sumpta leguntur, vel alia de eausa advertunt. Solum Lexicis, quod seiam, ignota asteriseo notabo.

ἀγγεῖον. Notissimum sane nomen, quod tamen Soranus docet τὸ *χόριον* significare; quem significatum in Lexx. desidero. Vid. p. 93. vs. 9. 12.

ἀδροκέφαλον dicit foetum magno capite, p. 291. vs. 2. — In Thesauro Parisiensi nomen e Paulo notatum video, apud quem sane legitur, sed Paulus e Sorano desumpsit.

* *ἀόργιστος* p. 138. vs. 3., *ἀνόργιστος* mss. p. 134. vs. 4., ubi de meo *ἀόργιστος* scripsi. Nota sunt *δυσόργητος*, quod apud scriptorem nostrum legitur p. 44. vs. 7., *ἀόργητος*, sed *ἀόργιστος*, *ἀνόργιστος* insolitae formae sunt, nec tamen contra analogiam pugnant.

* *δυσεξύβωτος* p. 158. vs. 9. Significat me interprete: „ita comparatus ut ne faecile gibbosus fiat.”

* *εὐδιχφορησία* „facilis humorum per corpus pertransitus.” Vid. p. 33. vs. 7.; *εὐδιχφορέω*, *εὐδιχφόρητος* notantur, non item substantivum illud.

* *κακοδικιτησία* „pravum victus regimen” legitur p. 143. vs. 10.

* *κατηγγειωμένως* p. 111. vs. 6. — In Thesauro lego: „κατηγγειώω vasibus instruo Wakef.” — Apud nostrum τὸ χόριον ἐμπεφυκὸς κατηγγειωμένως σπλάγχνω est „ehorion, quod vasorum ope cum viseere coaluit.”

* *λοξόφαυλον* p. 143. vs. 11., quod e quibus sit compositum ultro apparet, sed quid ultra quam *Φαῦλος* significet, minus perspicuum, nisi forte sit „pravum factum e bono, quod ante fuit,” quum *Φαῦλον* aliquid esse possit, quod numquam antea fuit laudabile.

* *μετριοπαγές*. p. 141. vs. 12. „quod modice cogitur,” vel „modice coactum est.”

* *πρῶτισμοῦ* p. 234. vs. ult., ubi me nolente *πρῶτισμοῦ* reperis. Nomen in Lexx. non notatur.

* *πρόρηγμα* p. 93. vs. 9. Ita passim appellat τὸ χόριον. Nomen apud Paulum etiam legitur, quem Sorano id debere opinor; in Lexx. desideratur.

* *προσδεχομένως* p. 4. vs. 1. Editum est l. l. *προσεχομένως*, quod Dietzius exhibet e cod. B. *προελέγομεν* adscribens. Vidi

postea codd. ferre προσδεχομένως, quod item latet in lect. ms. B. Itaque legas διδάξει προσδεχομένως, quod erit „lubenter in disciplinam receptas docere.”

* στεγνοπαθειν. p. 33. vs. 6. 14., p. 89. vs. 6., cett. „Stricto laborare.” Verbum est e schola methodica.

* στερεοποίησις p. 119. vs. 6. Nomen in Lexx. desidero, non verbum, unde ducitur. Noster στερεοποιεῖσθαι p. 121. vs. 6.

* συυκκαληψία p. 33. vs. 5. „corporis ad bonam nutritionem restitutio.” Nimirum ita scripsi pro depravato ἀσυυκκαληψία. Notum est ἀυυκκαμβάνειν „vires resumere, ex morbo se reficere, recolligere,” unde nomen ductum est.

συυομοταγειν p. 36. vs. 2. Nomen notatur in Thesauro, ubi suspiciantur ex συυομολογειν esse corruptum. Mihi secus videtur: ὁμοταγεις dicuntur οἱ ἐν τῷ αὐτῷ τάγματι, — milites v. c., „qui eiusdem sunt ordinis.” Apud Soranum l. l. συυομοταγειν ὑγιεινήν τὴν παρθενίαν ταῖς θηλείαις significabit „femellarum sanitati proficuum esse virginitatem,” — „virginitatem femellarum sanitatem adiuvare.”

Ἵδραψ p. 266. vs. 9. a Cleophanto dicebatur prominentia velamentorum foetus in partu, quam πρόρρηγμα appellat passim Soranus.

* Φερέκοσμος p. 3. vs. 6. „ornamentum adferens.”

His praemissis iam percurrere est animus scriptorem, qualem typis exprimendum curavimus, tum ut notemus nonnulla animadversione digna visa, tum ut pauca, de quibus iam rectius quam antea sentire mihi videor, indicem ac corrigam.

Pag. 5. vs. 13. et p. 191. vs. 16. ὁ βίος eo ponitur sensu, quo „mortales, humanum genus” interpretatus est Stephanus.

Pag. 6. vs. 12. mss. ἀτάραχον, ἀκατάπληκτον ἐν τοῖς κινδύνοις, ubi reieci, cum textum describebam, ἀκατάπληκτον opinari

tus esse glossema. Non est: ἀτάραχος spectat ad animi quietem etiam extra pericula, ἀκατάπληκτον ἐν τοῖς κινδύνοις spectat ad animi constantiam in ipsis rebus, quae metum iniicere solent.

Pag. 12. vs. 10. ἡ . . μήτρα κατὰ τὸ πλεῖστον δυναμοῦν ἐστὶ νευρώδης. — Cf. pag. 189. vs. 13. ἀναγκαίως ἐπάνημεν εἰς τὸ πλεῖστον δυναμοῦν τῶν λεγομένων περὶ τῶν παρὰ Φύσιν κ. τ. ἐ. — Illud τὸ πλεῖστον δυναμοῦν mihi nova dietio est.

Pag. 19. vs. 1. advertit intransitivum ὑποστέλλει.

Pag. 26. vs. 14. legimus ἀπαρεμποδίστους. Apud nostrum frequens est παρεμποδίζειν, παρεμποδίστος, ἀπαρεμποδίστως, eett.; sed in mss. non raro ἀπαρμποδίστως, cett. legimus. Equidem semper illo modo scripsi; quippe in similibus eodem modo peccarunt librarii: p. 130. vs. 7. παραστάζειν, ubi procul dubio παρενστάζειν, quod exhibui, legere oportet; similiter pluribus locis mss. παρακείμενος, ubi παρεγκείμενος scripsit Soranus, v. c. p. 162. vs. 3., p. 165. vs. 16., p. 192. vs. 12., p. 196. vs. 9.; eiusdem farinae est παρασφηνωθέντος eodieis, pro quo παρενσφηνωθέντος dandum fuit p. 245. vs. 4. — Itaque παρεμποδίζειν, non παραποδίζειν, cett. scripsisse censendus est Soranus.

Pag. 26. vs. 12. legis καὶ ἀνειμένα τὰ γυμνάσια καὶ μετὰ πολλοῦ λίπους ἀναβεβλημένα ἢ τρίψις. Quem locum non recte me esse interpretatum opinor; ἀναβάλλομαι ibi sumi videtur eo sensu, quo „differri in tempus” significat. Itaque vide num sit explieandum: „et exereitationes remissae sint et frictio fiat aliquo tempore (post exercitationes) lapsa, et cum oleo multo.” Nimirum spectari opinor τὴν ἀποθεραπείαν post gymnasia, cf. Gal. VI. p. 116. Kühn.

Pag. 29. vs. 9. pro ὡς καὶ Ἡροφ. lege ὧν καὶ Ἡροφ.

Pag. 32. vs. 8. ἐπιδέσει e J. F. Lobeckii emendatione datum est, ubi mss. ἐπιλήσει et ἐπιλύσει, in quo latet ἐπειλήσει, non ἐπιδέσει. Ad locum intelligendum non multum

facere utrum ἐπιδέσει, an ἐπειλήσει legas, concedo, sed haec Sorani scriptura est, non illa.

Pag. 39. vs. 3. reperis εὐαρεστήσεως, p. 79. vs. 7. δυσαρεστησίαι codd., ubi δυσαρεστήσεις dedi, p. 155. vs. 8. εὐαρέστησιν, p. 165. vs. 17. δυσαρέστησιν, p. 167. vs. 2. δυσαρέστησιν. Haec conguessi, quia primum lectione illa δυσαρεστησίαι in opinionem inductus eram, hanc esse veram scripturam. Comparabam p. 158. vs. 3., ubi εὐκινήσεως mss., pro quo εὐκινήσιας dandum fuit. Satis sane nota sunt δυσκινήσια, ἀκινήσια, εὐπεψία, δυσπεψία, ἀπεψία; ex ipso Sorano supra iam citavimus e p. 33. vs. 7. εὐδιαφορησία; εὐαισθησία habet p. 116. vs. 15. — Et tamen εὐαρεστησία, δυσαρεστησία haud usitata fuisse videntur, usitata vero εὐαρέστησις, δυσαρέστησις; item notae formae sunt εὐαρεστία et δυσαρεστία, quae idem significant, et δυσαρέστημα, quod aliud quid est et a nostro usurpatur p. 28. vs. 2., p. 79. vs. 13., cett.

Pag. 40. vs. 3., p. 41. vs. 18. διακόρησις, — aliis locis v. c. p. 17. vs. 13. διακόρευσις. Utrâ formâ, an utrâque usus sit auctor, nescio.

Pag. 59. vs. 9. δῆλον καὶ τῶν ἐναργῶν legis, cum quibus confer p. 62. vs. 7. παρ' ὅσον ἐπὶ τῆς ἐναργείας ὀρῶμεν, — p. 73. vs. 18. δέδειχε γὰρ ἢ ἐνέργεια, ubi manifesto ἐνάργεια legendum; illud me nolente in textu est relictum; — p. 131. vs. 10. πιθανῶ γὰρ λόγῳ σοφίσασθαι τὴν ἐνάργειαν θέλουσιν. Illa ἢ ἐνάργεια, τὰ ἐναργῆ idem sunt, quod τὰ Φαινόμενα p. 97. vs. 7. πρότερον ἢ τὰ Φαινόμενα τῆ συστάσει τοῦ ἀμνειοῦ μεμαρτύρηκεν. Methodici factorum observationi primas tribuebant partes.

Pag. 62. vs. 5. δυσκίνητον e Dietziana dedi, verum in ms. Voss. reperio δυσκίνη cum spatio vacuo ante sequens εἶναι, quapropter δυσκίνητοτέρων legere malim, cum vicina respicio.

Pag. 67. vs. 6. κατὰ τὴν ψυχὴν ἀγενές dicitur τὸ συλληφθέν.

Ne forte putes ἀγεννές legi debere, vide p. 58. vs. 13. μεταβέβληκε γὰρ ἤδη τὸ σπέρμα καὶ φύσις ἐστὶ, κατὰ προκοπήν δὲ καὶ ψυχὴ κ. τ. ἔ. Animadvertis progressionem, qua τὸ σπέρμα fit φύσις, ac tandem ψυχὴ. Loco nostro igitur id, quod conceptum est, quando laeditur, κακόμορφον fieri dicitur et κατὰ τὴν ψυχὴν ἀγενές, i. e. animae ne particeps quidem fieri perhibetur.

Pag. 102. vs. 17. τὴν μαίωσιν noto, quia noster constanter etiam μαιωτικός, non μαίευσις, μαιευτικός.

Pag. 112. vs. 2. σπάργωσις scribere malui, quam traditam lectionem σπαργάνωσις sequi. Hoc de infantis fasciatione usurpat Soranus p. 123. vs. 3.

Pag. 112. vs. 7. προστετυπωμένοις [ἐπιδεσμοῖς], p. 113. vs. 6. ταῖς προστυπωθείσαις ἐπιδέσεσιν, — p. 218. vs. 1. πρόστυπος διακράτησις — p. 208. vs. 17. (σπόγγους) ἡρέμα προσεντυπώσαντα ταῖς χερσὶ παράγειν τῆδε κάκεῖσε. — Quae colligo, quia tribus illis locis, quum forma προστυπῆς mihi aliunde non esset nota, exhibui quod Soranus non scripsit; nempe mss. auctoris nostri non habebam fidem. Legimus autem apud Rufum p. 56. ed. Clinch. ἐνδοτέρω δὲ τῆς γλώττης ἐξ ἑκατέρου μέρους κεῖται προστυπῆ περὶσθμια; et apud Gal. XIV. p. 710. Kühn. περιέχεται δὲ ὑπὸ μνήγγων δύο, καὶ μιᾶς μὲν προσεχοῦς καὶ προστυποῦς αὐτῶ. Certum igitur est προστυπῆς medicos usurpavisse: itaque p. 113. vs. 6. in codd. lectione καὶ ταῖς πρὸς τυπώσεις συνεπιδέσεσι latere mihi videtur καὶ ταῖς προστυπέσιν ἐπιδέσεσι: p. 218. vs. 1. codicum lectio προστυπῆς διακράτησις procul dubio servanda est. Pag. vero 112. vs. 3. Δεῖ τοίνυν usque ad Συγκυξήσεως vs. 7. exhibui emendatam Dietzii lectionem; verum hic Aëtii scripturam eo loco dedit pro Soranica; quare ibi iam malim: Δεῖ τοίνυν ὡς πρὸς Φλεγμονὴν ποιήσασθαι τὴν ἀπόστασιν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν χρῆσθαι τοῖς ἡρέμκ στέλλουσιν, ἐξ ὧν σπόγγος ἐστὶ τρυφερὸς ὀξυκράτῳ νενοτισμένος μετὰ προστυ-

ποῦς ἐπιδέσεως, ἢ Φοίνικες μετὰ ἄρτου λειοτριβηθέντες. Συναυξή-
σεως κ. τ. ε. Haec quidem Sorani verba sunt: is στέλλουσι
dedit, ubi Aëtius στύφουσι, is μετὰ προστυποῦς ἐπιδέσεως dedit,
Aëtius προστετυπωμένοις [ἐπίδεσμοῖς]. — Ad loci intelligentiam
ceterum parum haec conferre concedo, sed editori quid auctor
scripserit est videndum!

Pag. 129. vs. 7. ἐπερεθισμὸς a me scriptum est pro codicum
lectione ἐπερεθέσης, quae sine dubio potius ad ἐπερέθισις quam ad
ἐπερεθισμὸς ducit. Verum ἐπερέθισις mihi aliunde non est cognitum.

Pag. 135. vs. 8. advertit intransitivum ἀναφέρειν.

Pag. 137. vs. 12. βρέφη glossema fortasse est. Vide etiam
num p. 140. vss. 3. 5. et 7. παιδίον pro glossemate expel-
lendum sit.

Pag. 158. vs. 5. συνεστραμμένης δὲ τῆς χειρὸς ἐπαγωγῇ τὰ
ὑπὲρ τὸν ἔσχατον τῆς βάχεως σπόνδυλον λεληθότως ἀπωθείσθω.
Quid est χεῖρ συνεστραμμένη? Dedi in Latinis „contracta manu,”
minus apte, ut opinor, rem exprimens, melius puto Latine
dixeris „clausa manu.”

Pag. 162. vs. 1. videas, LB! num praestct legere: καὶ τὸ
νῆπιον οὖν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ διαστησάτω καὶ ἡ τροφὸς, [καὶ] ἀπα-
μελξάτω κ. τ. ε.

Ibid. vs. 6. codd. προσσθερνισαμένη, unde J. F. Lobeck προσ-
στερνισαμένη. Dedi usitatum προστερνισαμένη.

Pag. 169. vs. 11. κρυφόρχαιοι legis; κρύφορχις forma est,
quae reperitur in Definn. medd. p. 448. vol. XIX. Gal. Kühnii. —
Illam formam apud alios me legere non memini; vide num
proba sit; fere potius κρυφορχίαισι expectaveram.

Pag. 172. vs. 5. advertit ἥπτονος δὲ στεργόμενον; nempe me-
dium στέργομαι idque eum genitivo, insuetum. Aliquando fere
legere volebam ὀρεγόμενον, uti vs. 1 eadem pag.; non tamen
ausus sum facere, veritus ne Sorani orationem obscurarem, quia
στέργειν saltem in eiusmodi nexu haud absonum est.

Pag. 190. vs. 8. ἀδικίρετοι ἀδελφοί a Sorano dicuntur fratres, quibus patrimonium etiam nunc commune est, necdum divisum.

Pag. 193. vs. 16. codicum scripturae ἐπιδιάφορον fidem negavi, adeo ut ὑποδιάφορον reponerem.

Pag. 209. vs. 16. εἶτα μερίσαι τὸν ἄρτον, ὃς οὐ βραδίως πλείστου δύναται περιγενέσθαι. Quum de muliere sermo sit, pro ὃς exspectare possis ἢ οὐ βραδίως κ. τ. ε. Non credo tamen aliud quid quam quod mss. ferunt a Sorano datum esse, quia sermo est de methodo, quae in morbis cum viris tum mulieribus convenire poterit.

Pag. 218. vs. 10. ἢ διὰ κλυστηριδίου, ἢ μητρεγχύτου et pag. 225. vs. 5. διὰ μητρεγχύτου κλυστηριδίου advertunt. Scilicet fortasse utroque loco solum διὰ μητρεγχύτου est legendum, quod insuper legitur pro glossemate expellendum. Res mihi, cum textum describerem, non satis certa visa est, ut haec re ipsa omitterem; videant alii quoque.

Pag. 226. vs. 5. καὶ τῆ κατὰ κύκλον ἀγωγῆ, — pag. 300. vs. 15. εἶτα τὴν ὅλην σύγκρισιν τοιοῦν τῷ ἀναληπτικῷ κύκλῳ χρώμενον, ὕστερον δὲ τῷ μετασυγκριτικῷ. Brevibus describitur eiusmodi κύκλος ἀναληπτικὸς p. 208. vs. 9. scqq. et μετασυγκριτικὸς p. 209 vs. 14. scqq. — Passim harum κατὰ κύκλον ἀγωγῶν mentio fit apud Cael. Aurel.; vide v. c. p. 275. 276., ubi: „Est autem, inquit, resumptivi cycli ordinatio formanda hoc modo, cett.,” et „perfecto resumptivo cyclo crit metasyncriticus adhibendus, primo ex parte, dein perfectus, cett.” Describuntur illi cycli locis singulis, qui ampliores sunt quam ut nunc huc transferam.

Pag. 247. vs. 16. πεσσοῦς . . . διαλυόμενος πολλῷ ἐλαίῳ, pag. 301. vs. 5. γῆν μέλαιναν . . . ἀναλέξας καὶ διαλύσας ὕδατι θερμῷ. Locos adfero, quia p. 215. dedi ἢ τῷ διὰ χυλῶν ἀνεθέντι pro tradita lectione ἀναλυθέντι. Nempe ζνίσθαι liquefieri medicis frequens; credo tamen nunc illis comparatis ἀναλυθέντι re vera a scriptore fuisse datum.

Pag. 258. vs. 12. video legendum esse: *νάρκα ποδῶν καὶ τῶν γονάτων, περίψυξις, περίδρωσις κ. τ. έ.* Seilicet illa *περίψυξις* ad totum spectat eorpus, perinde ae *περίδρωσις*. Exempli gratia ef. p. 286. vs. 6.

Pag. 275. vs. 10. advertit forma *ἀντιρρήσας*. Apud alios, quod seiam, non legitur.

Pag. 300. vs. 5. *καὶ διὰ τρίτης πάλιν τὰ αὐτὰ ποιείσθω.* Hoc *διὰ τρίτης* diversum est ab eo, quod legis p. 231. vs. 3. *ἕως διατρίτου* et pag. 202. 5. *καὶ τῆς πρώτης ἐνστάσης διατρίτου*, et p. 203. vs. 2. *ἔμπροσθεν τῆς διατρίτου καὶ ἐν αὐτῇ.* His enim loeis spectatur illa *πολυθρύλητος διάτριτος*, ut ait Gal. XI. p. 6., in methodieorum libris ecelebrata. Conf. Cael. Aur. passim; v. c. p. 15. 28. 29. 31. 82. seq., cett. — Vide quae ibi adnotantur.

Superest tandem ut aliquid dicam de capite XLVII. Si quis id aliud nihil agens persequitur, offendet eum puto post antecedentia pag. 192. vs. 8. *πάθη δὲ ἐπτὰ πρῶτα καὶ ἀπλᾶ, διόπερ οὐδὲν ἴδιον ὑποστήσεται πάθος γυναικῶν*, quod subiungit postquam p. 191. vs. 13. dixerat: *εἰς μέντοι τὴν συνηγορίαν τοῦ ἴδια πάθη γίνεσθαι γυναικῶν τοιαῦτά τινα φέρεται. κ. τ. έ.* Tum pag. 193. vs. 9. *καὶ τούτοις μὲν, inquit, συναينوῦμεν, ἔξαμαρτάνειν δὲ τοὺς ἄλλους φαιμὲν ταῖς ἀποδείξεσι· μήτε γὰρ τριπλεκὲς εἶναι ἡμῶν τὸ σῶμα, καὶ διακεκρίσθαι μὲν τὰς ὕλας, αἰτίαν δὲ προκαταρκτικὴν μὲν πληθάρων εἶναι τοῦ αἵματος, συνεκτικὴν δὲ τὴν μετέρασίν τε καὶ σφίγνωσιν,* — quorum pars saltem in superioribus memorari debuisse videtur et ex aliorum illorum sententia proponi. Itaque ego arbitror eaput esse laeunosum; nec tamen certo mihi constat quo loeo, vel quibus loeis aliquid deficiat; quae eausa est, quare laeunae signa in textu interponere non sim ausus et hoe loeo de suspicione monere maluerim.

Transco iam ad aliud quid; dicendum enim est de cod. Voss. Graeco oct. N. 18, qui continet Sorani partem, quae habetur in Dietziana editione a pag. inde prima vs. 5. usque ad p. 161. vs. 3. Absunt tamen capita 45.—50. Dietzii, quae tum alia referunt tum illa, quae in finem operis transferenda erant; item deest totum caput 68. De minus magnis lacunis taceo.

Codicem perlegi postquam textus, quem exhibeo et cui apographum Dietzianum fundamento est, erat descriptus. Noveram vilem esse codicem et credidi me praec oculorum hebetudine co uti non posse; tandem tamen, ne quid negligerem, eum perscrutatus sum, quod facere mihi contigit, quia textum Dietzii, ubi oculos fere fugiebat libri scriptura, conferre licebat. Vidi autem illum plerumque ms. Parisiensis lectiones referre, subinde tamen Berberini eiusmodi locis, ubi hic ab altero discrepat: v. c. ed. Dietz. p. 22. vs. 24. οὐδὲ, ibid. vs. 25. μὲν, p. 31. vs. 12. τῶν προσθ. αὐτῶν, p. 37. vs. 12. τὰς οἰκονομίας, p. 40. vs. 4. καὶ, p. 58. vs. 16. μὲν, cett.; cf. varr. lectt. in Dietziana.

Certum tamen est Parisiensem, Berberinum et Vossianum ex eodem demanasse fonte, coque impuro, turbido. Constitit autem ex ante dictis in hac praef., iam Caelii Aureliani tempore satis vitiosa Sorani apographa fuisse, eaque iam illa aetate σφάλματα obtulisse, quae hodie item apparent, modo reputes quae de ἐπίτασις in ἐπίθεσις mutato et de nomine Ctesiphontis initio praefationis et in auctorum citatorum indice monui.

Collato autem ms. Vossiano vidi probabile esse in apographo Dietzii, licet summatim fide sit dignum, nonnulla minus accurate in id e mss. esse translata. Indicabo autem aliquot locos, ubi in mea editione re ipsa de coniectura datum est, quod omnino in cod. Vossiano est scriptum.

Pag. 2. vs. 4. mēae editionis cod. Voss. fert καὶ τὸν περὶ, — p. 8. vs. 9. δι' ἄγνοιαν, — p. 19. vs. 1. ὑποστέλλει, quod de re non monens dedi pro ὑποστέλλειν apud Dietz. (p. 14. vs. 17.).

— Pag. meae editionis 25. vs. 4. *κατὰ Φύσιν*, — p. 26. vs. 2. *ἐκΦύσεως*, nisi quod Voss. *ἐκ Φύσεως*, — p. 41. vs. 5. *καταβληθὲν*, — pag. 43. vs. 13. *καθαίρομένας*, quod ibi de meo dedi pro *καθαίρομενα* Dietzii (p. 30. vs. 4.). — Pag. mihi 64. vs. 8. *ἀραιώσει* de meo pro Dietzii *ἀρώσει*, ms. vero Voss. *ἀρεώσει*, — pag. 75. mihi vs. 2. *τε καὶ*, — p. 91. vs. 5. *ἀποπλύματος*, — tandem p. 99. vs. 9. de meo δὲ dedi pro *τε*; habet autem ms. LB. omnino *δέ*.

Sunt illae correctiones, quae cum lectionibus codicis illius conveniant, eiusmodi, ut diligenti lectori sponte se obferant; describo solum, ut appareat probabile esse in apographo Dietziano nonnulla non ad unguem fuisse exacta, quod tamen non facit ut fides illi deneganda sit, nam summatim Dietzius e vestigio mss., quibus usus est, secutus esse mihi est visus.

Non solum tamen ms. LB. mihi confirmavit emendationes aliquot meas, sed utut vile, paucas licet, at non negligendas lectiones mihi praebuit has.

- Meae editionis p. 21. vs. 3. *πρὸς ἀκρίβειαν*
 p. 21. vs. 12. *μέχρι τῆς ἐβδόμης*, sine *καί*.
 p. 28. vs. 3. *ταῦτα νῦν συντακτέον*
 p. 46. vs. 2. *ἢ καὶ ἀπόλλυσθαι*
 p. 77. vs. 15. *αὐτάρκους μεταλαμβάνει τῆς
 τροφῆς*
 p. 84. vs. 13. *γῆς Κιμωλίας, πάνακος
 ῥίζης ἀνὰ κ. τ. ἔ.*

Itaque hae sex sunt lectiones, quas futurus editor in textum introducere poterit, me iudice.

Haec de codice Vossiano.

Tandem praefandi finem facio in hisce.

Luctor, cuius opus *περὶ γυναικείων παθῶν* recensendum mihi

sumpsi, Soranus Ephesius, in orbe erudito vctere, uti vidimus, multis scriptis iisque, quod ex ipso hoc opere et ex iis, quae Caelius Aurelianus Latine expressit, ultro constat, docte compositis, insignem olim sibi famam erat naetus. E multis autem viri operibus, unum hoece Graee servatum est, ita ut plerisque locis, — nam de omnibus, nullo exeepto, id affirmare temerarium sit, — Soranum ipsum loquentem audiamus. Quin non solum unicum hoc est Sorani scriptum, sed unicum etiam e schola methodica profectum opus, quod ipso- rum medicorum sermone expressum supersit.

Praeterea unicus hic est tractatus *περὶ γυναικείων παθῶν*, qui ex orbe medico antiquo ad nostram pervenit aetatem, si excipias recentiorum Cnidiorum de hac materie scriptorum fragmenta, quae in editionibus Hippoeratis circumferuntur, et locos, qui ex antiquioribus auctoribus desumpti apud Graecos recentiores, Oribasium, Aëtium, Paulum, obviam veniunt. In Sorani autem libro servatum habemus satis plenum de arte obstetricia tractatum, cuius quidem capita nonnulla sunt lacunosa, aliis pluribus deficientibus, sed qui tamen ita se habet, ut aperte doceat, quae fere fuerint, quae antiquitas eiusmodi operibus tradere consueverit. Non paucos vero libros ab antiquis medicis Graecis de hac materie compositos olim et editos fuisse, index scriptorum, quem confeci, ultro docet.

Medicum methodicum nos in hoc libro loquentem fere ubi- vis locorum audimus; iis tamen capitibus, ubi *περὶ τῶν χειρουργουμένων* in arte obstetricia sermo est, iste scholae methodicae character minus elueet, uti quis videbit, et quare factum sit intelliget; nec tamen quod iam dico eo spectat, ut ipsum Soranum in iis non agnoseamus. Apparet autem in hoc viri opere eius methodus historica, quam vere historico-criticam dixeris. Antiquiorum opiniones recenset, suam subiungit; quid probet, quid reprobet, quare hoc reiiciat, illud recipiat, con-

tineuter declarat. Quibus in rebus tamen num semper prudenter sit versatus, dubium, quod notavi in prolegomenis ad vol. II. ed. Hipp. p. LXXXIX. Ut autem nostrum scriptorem accuratius cognoscamus, talia profecto non negligere oportet.

Verum lubet de alia quoque re hic monere, scilicet in fine capitis mihi II. (p. 7. vs. 11. seqq.) anatomen inutilem esse dicit, sed nihilominus se muliebrium partium descriptionem esse daturum, ne videatur res contemnere, quas ipse nesciret. Ad illum locum Dietzius adnotavit: „Sorani nostrum fuisse methodicum nisi constaret, ex hoc loco liqueret. Anatomiam ad morbos curandos parum facere, audacius declamabant. At quis Sorano nostro meliorem pudendorum muliebrium descriptionem anatomicam ex antiquis medicis nobis reliquit?” — Vere haec Dietzius, nam Oribasius, qui saeculis fere tribus post Soranum vixit, huius muliebrium descriptionem in sua collectanea medica non recepisset, si meliorem novisset. Attamen aliquid observandum nunc habeo, quod tenere est operae pretium. Nempe vix satis seio, num ipse Soranus quae de anatome harum partium tradit suis ipse oculis viderit. Quin suspicor eum potius ex decessorum operibus, quae legerit et quae ne semper quidem intellexisse videtur, sua duxisse. Mirumne tibi videtur me potius accusare, quam defendere auctorem, quem edendum mihi sumpsi? Nempe in historia artis investiganda quid factum sit, quaerimus, non quid auctorum, quibus operam navamus, in gratiam factum esse velimus. Brevi: ubi Soranus p. 14. loquitur de Dioele et cotyledonibus et plexibus illis, miro sane modo res miscet, ita ut re ipsa anatomes sui aevi haud peritum fuisse existimes; modo conferas quae ad locum illum citavi. Paulo ante vero p. 13. loquitur de medico Chio illo, qui ἀνακρεμιστήρας uterum habere dixerit. Iamque narrare pergit Soranus se aliquando in operatione chirurgica id observavisse. Itaque non ipse viderat hoc ab anatomes praeceptore demou-

stratum, vel in cadaveris dissectione a se repertum, sed forte fortuito res illi obviam facta est, quam ab aliis et a Chio illo medico acceperat. Quando capite XIX. p. 24. apud eum sermo est de vasorum umbilicalium decursu et de loco, ad quem tendunt, aliorum nobis tradit opiniones, nullum vero propriae investigationis et observationis praebet indicium. Quin miro modo capite LXV. p. 293. Sostratum reprehendit, quasi hic absurde digito in reetum immisso caput infantis relictum attingere tentavisset, altera manu mulieris abdomen premens. Scilicet argumentum anatomicum, quod in illa reprehensione adfert, parvi sane momenti est.

Non nescio in pluribus eiusmodi rebus diiudicandis prudenter versari nos debere: non fugit me loco, ubi de eotyledonibus et plexibus illis loquitur, non certo constare, num forte librarium vitio tribuendum sit, quod manifesto falso propositum est; nec negligo difficile iudicatu esse, quo modo eum aliis existimaverit urinam foetus in utero e vesica per urachum in chorion effundi (cap. XIX. p. 94. vs. 15. seqq.); quarum rerum sane pleniorē haberemus notitiam, si eius opus *περὶ ζῳογονίας* superesset; at vidimus saltem verum quidem esse, Soranum pro tempore, quo vixit, satis laudabilem dedisse muliebrium descriptionem, quanquam anatomiam parvi faciebat; sed simul apparet, eum arti anatomicae non accurate operam dedisse et quae tradit de hoc argumento eum potissimum ex aliis hausisse. Si quid fortasse Alexandriae ab anatomes praeceptore demonstratum viderit, summatim tamen eius scientia anatomica magis e libris hausta, quam ex observatione nata fuisse videtur.

Medicus autem practicus fuit de schola methodica, cuius placita satis sunt cognita. (Vid. Gal. de sectis cap. 6., vol. I. p. 79. seqq.). Cum reputamus summum eius dogma de morbis a stricto et fluente oriundis, miramur pro nostri aevi medicarum doctrinarum modo, eum in uteri morborum descripti-

ouibus et aetiologia capite LIV. paralyisin huius organi ad τὸ στεγγὸν referre. Facit tamen e scholae suae doctrina. Quod aperte docet Caelius Aurelianus de paralyisi agens, qui pag. 348.: „Hanc ergo, inquit, passionem multi sectae nostrae principes *stricturam* dixerunt.”

Ceterum auctorem nostrum e methodicorum placitis morbos considerare et remedia illis accommodare per totum eius opus quolibet fere loco apparet. Sed laude dignissima profecto est eius in remediis administrandis et in eligendis methodis, quibus manu medetur, prudentia. Nimis acria remedia veterum reprobantem qualibet occasione audimus, abhorrentem ceruimus a rudioribus, quas alii facerent, operationibus et a vehementia qualibet, unde factum est ut merito, quod supra vidimus, Tertullianus Soranum ceteris „mitiorem” appellaret.

Fuit, qui significaret se mirari Ephesium nostrum abortum provocare permisisse, quin vel commendavisse. Qui tamen caput XVII., ubi de hac re agitur, perlegit, videt illum remedia partum abigentia non commendare, nisi ubi graviditas praeverti non potuit; eumque tum ἀτόκια, tum φθόρια usurpari posse dicere non in usum nefarium, sed quia imperfectior artis obstetriciae conditio fecit, ut illis auxiliis deteriorum methodorum, ἐμβρυολκίας et ἐμβρυοτομίας, usus praecidi posset. Improbi sane nihil Sorano iure imputatur.

Eruditissimum fuisse virum operis ratio et scriptores ab illo laudati, quorum indicem supra descripsi, ultro ostendunt. Idem docet Caelius Aurelianus in Sorani opere, quod reliquit nobis Latine maximam saltem partem translatum. Caelius, uti dicit ipse, „Latinizavit” Soranum; de suo eum aliquid addidisse, licet Gracca, unde transtulit quod habet, non possideamus, nec comparare possimus, parum tamen est probabile. Verum hac de re dicendi amplius hic locus non est.

Pauea hae de Sorano medico mouenda videbantur; de ipsa editione, quam tibi obfero, quod sequitur accipe.

Scriptor noster in editione Dietziana, quod initio praefationis iam dixi, multis modis erat corruptus. Capita plurima aliena tollenda erant, alia alienis interpolatis liberanda; ipse textus purgandus, lacunae notandae, ubi fieri potuit explendae, corruptae sententiae restituendae, vocabula depravata corrigenda, quae a sede sua aberraverant in pristinum locum reuocanda.

Multa capita esse reicienda, satis magna aliorum scriptorum fragmenta mediis capitibus fuisse intermixta Soraneis, non solum ipse vidi, sed vidit item Darembergius, ita ut uterque nostrum, altero alterum non de hae re monente, corruptionis genus hoc detegeret.

Emendationes eorum, quae Soranea esse mihi videntur, non omnes meae sunt. Dietzius, J. F. Lobeek, Cats Bussemaker, Darembergius, coniunctissimus Francken symbolas contulerunt. Raro cuius sit quaeque correctio adscripsi, Darembergium citavi, quia e ms. viri mihi amicissimi coniecturae ad meam pervenerunt notitiam. Lectoris parum interesse putabam seire cui emendationes deberentur et praeterea de plurimis ex editione Dietziana, ex observationibus meis criticis olim editis et e censura Bussemakeri, cui debeantur constat. Moneo, ne aliena mea facere voluisse videar. Quomodo vero versatus sim in additamentorum alienorum eliminatione, maxima huius praefationis parte supra exposui.

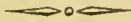
Hoc superest ut dicam: triginta anni et ultra lapsi sunt, ex quo tempore C. A. Lobeek scripsit: „de ceteris *ἤθελον Χειρῶνά τε Φιλλυρίδαν ζῶειν τὸν ἀποιχόμενον*, hoc est Dietzium, aut alium eius similem medium Graece doctum, qui non solum Sorani libellum vitiiis, quae contraxit, plurimis et gravissimis liberet, saltem ut legi possit, sed etiam collectas ab illo copias pretiosissimas diuque doctorum votis expetitas in publicam

notitiam proferat." — Parti voti a viro claro expressi satisfacere sum conatus. Alii in aliis forsitan a me dissentient, quod si fiat ita ut lux clarior Sorano affulgeat, mihi res erit exoptata. Equidem potius diligentioris explorationis huius operis initium me fecisse arbitror, quam ut omnibus numeris absolutam editionem me paravisse existimem. Omnia, quae corrigenda sint, videre, omniaque illa recte restituere, aliquid est, quod in tanta perturbatione et corruptione vix iure ab uno editore exspectetur, minimum sane ab eiusmodi editore, qui medicus sit, non grammaticus. Spero tamen fore ut ita officio illo functus esse videar, ut lectoribus Sorani librum eo modo in manus dem, „saltem ut legi possit."

Tu igitur, LB! nostram hanc editionem accipe atque ea utere et nobis fave!

Scrpsi Groningae mense Decembri

CIOIOCCCLXVIII.

INDEX CAPITUM.

		Pag.
	PRAEFATIO. In quot et quales sermones dividere oporteat quae de rebus muliebribus traduntur.	1.
CAPUT	I. Quae apta sit ut obstetrix fiat.	3.
"	II. Quae optima sit obstetrix.	5.
"	III. Quae natura sit uteri et pudendi muliebris.	8.
"	IV. De purgatione menstrua.	19.
"	V. Quae signa sint instantis purgationis.	25.
"	VI. Num commodum adferat menstrua purgatio.	29.
"	VII. Num salubris sit perpetua virginitas.	35.
"	VIII. Quamdiu femellam virginem degere oporteat.	39.
"	IX. Quibus signis cognoscantur illae, quae concipere possunt.	42.
"	X. Quae optima sit amplexus opportunitas ut conceptio fiat.	46.
"	XI. Num salubris sit conceptio.	55.
"	XII. Quae sint signa futurae conceptionis.	57.
"	XIII. Quae secundum antiquos sint signa masculinum esse foetum, an femininum.	61.
"	XIV. Quae mulierum, quae conceperint, sit curatio.	62.
"	XV. De pica.	68.
"	XVI. Quae curatio sit a pica inde donec partus fiat.	77.
"	XVII. Num partum abigentibus et sterilitatem inducentibus remediis utendum sit et quo modo.	81.
"	XVIII. Quae signa sint instantis partus corruptionis.	91.
"	XIX. Quae sint quae intus in utero crescant, cum gravida est mulier.	92.
"	XX. Quae signa antecedant instantem partum secundum na- turam.	97.
"	XXI. Quas res ad partum in promptu habere oporteat.	99.

INDEX CAPITUM.

		Pag.
CAPUT	XXII. De secundinis retentis.	106.
"	XXIII. De mammarum ex lacte turgore.	111.
"	XXIV. De curatione infantis.	114.
"	XXV. Quo modo noscatur infans ad enutritionem idoneus.	115.
"	XXVI. Quo modo umbilicum resecare oporteat.	117.
"	XXVII. De salis adspersione.	120.
"	XXVIII. De fasciatione.	123.
"	XXIX. De infantem recubandi ratione.	127.
"	XXX. De delectu nutricis.	133.
"	XXXI. De lactis probatione.	139.
"	XXXII. Quam victus rationem nutrici praescribere oporteat.	144.
"	XXXIII. Quid agendum sit lacte extincto, vel corrupto, vel crassiore, vel tenuiore facto.	150.
"	XXXIV. De balneo et frictione infantum.	154.
"	XXXV. Quo modo et quando infanti mammam praebere oporteat.	161.
"	XXXVI. De umbilici lapsu.	169.
"	XXXVII. Quando et quo modo infaus e fasciis sit solvendus.	170.
"	XXXVIII. Quo modo infantem exercitare oporteat ut sedere et ambulare discat.	172.
"	XXXIX. Quo modo et quando infans de mamma depellendus sit.	174.
"	XL. De dentitione.	178.
"	XLI. De tonsillarum inflammatione.	180.
"	XLII. De aphthis.	181.
"	XLIII. De pruritu et exanthematis.	183.
"	XLIV. De gutturis stridore et tussi.	185.
"	XLV. De Siriasi.	186.
"	XLVI. De ventris fluxione.	187.
"	XLVII. Num morbi sint mulieribus proprii.	190.
"	XLVIII. De menstruorum retentione et stillatim cum dolore facta purgatione.	195.
"	XLIX. De utero sanguinem profundente.	216.
"	L. De fluxu muliebri.	222.
"	LI. De suffocatione uterina.	227.
"	LII. De seminis profusio.	236.
"	LIII. De utero debilitato.	238.
"	LIV. De uteri resolutione.	241.
"	LV. De inclinatione et aversione et sursum recessione uteri.	243.
"	LVI. De uteri inflatione.	245.

INDEX CAPITUM. .

	Pag.
CAPUT LVII. De tumore laxo uteri.	250.
" LVIII. De mola.	251.
" LIX. De Satyriasi.	256.
" LX. De uteri inflammatione.	257.
" LXI. De scirrho et induratis tumoribus in utero.	264.
" LXII. De causa partus difficilis.	265.
" LXIII. Quibus signis causas difficultatis partus cognoscamus.	276.
" LXIV. De difficilis partus curatione.	277.
" LXV. De foetus instrumentorum ope extractione et eius in utero dissectione.	286.
" LXVI. De uteri prolapsu.	295.

ΣΩΡΑΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΑΘΩΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Εἰς πόσους καὶ τίνας λόγους τμητέον τὴν
τῶν γυναικείων παράδοσιν.

Ἐπεὶ πρὸς τὸ τῶν ἀποδοθησομένων εὐαπόκριτον ἢ τῆς
πραγματείας συμβάλλεται προδιαίρεσις, εὐχρηστον εἰς μέρη καὶ
λόγους αὐτὴν διαιροῦντα προκαταγράψαι. Τινὲς μὲν οὖν εἰς
δύο μέρη τέμνουσιν αὐτὴν, εἷς τε τὸ θεωρητικὸν καὶ τὸ πρακτι-
5 κόν· τὸ δὲ πρακτικὸν τὸ μὲν ὑγιεινὸν λέγουσι, τὸ δὲ θεραπευτι-

SORANUS

DE MULIEBRIBUS AFFECTIBUS.

PRAEFATIO.

*In quot et quales sermones dividere oporteat quae de
rebus muliebribus traduntur.*

Quum ad facilem expositionem eorum, quae tradentur,
conferat materiem antea dividisse, utile est in partes et
sermones distributam priniepio describere. Nonnulli igitur
in duas quidem partes eam distinguunt, in theoreticam et
practicam. Practicam autem partim ad sanitatem referri

κόν, καὶ οἱ μὲν εἰς τὸ περὶ ¹ τῶν κατὰ Φύσιν καὶ [εἰς τὸ περὶ]
 τῶν παρὰ Φύσιν, οἱ δὲ εἰς τὸ Φυσιολογικὸν καὶ [τὸ] παθολογικὸν,
 καὶ [τὸ] θεραπευτικόν. Ἡμεῖς δὲ τὴν πραγματείαν εἰς δύο λόγους
 5 ὑποπιπτόντων τῇ μαίᾳ· τούτων δὲ κατὰ τὸ ὑποβεβηκὸς τὸν μὲν
 περὶ τῆς μαίᾳς, εἰς τε τὸν περὶ τῆς γεννησομένης, ἐν ᾧ ζητοῦ-
 μεν τίς ἐστὶν ἡ ἐπιτηδείως ἔχουσα πρὸς τὸ γενέσθαι μαῖα,
 καὶ εἰς τὸν περὶ τῆς ἤδη γεγενημένης, ἐν ᾧ ζητοῦμεν τίς
 ἀρίστη μαῖα· τὸν δὲ περὶ τῶν ὑποπιπτόντων τῇ μαίᾳ πάλιν
 10 εἰς τε τὸν περὶ τῶν κατὰ Φύσιν καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν παρὰ
 Φύσιν, ἐξ ὧν τὸν μὲν περὶ τῶν κατὰ Φύσιν εἰς τε τὸν Φυσι-
 κόν, ἐν ᾧ σκεπτόμεθα περὶ σπέρματος καὶ ζωογονίας, καὶ εἰς
 τὸν ὑγιεινὸν ἄμα καὶ μαιωτικόν, ἐν ᾧ συνειληφείας καὶ ἀποτε-
 15 δοτροφίας λόγον· τὸν δὲ περὶ τῶν παρὰ Φύσιν εἰς τὸν περὶ

¹ τοῦ—τοῦ codd.

dicunt, partim ad morborum curationem. Alii dividunt in partem, quae agat de iis, quae secundum naturam sunt, et eam, qua exponatur de iis, quae sunt contra naturam; alii autem in physiologicam et pathologicam et therapeuticam. Nos vero opus in duos sermones distribuimus, in eum, qui de obstetrice, et eum, qui de iis, quae obstetrici subiiciuntur, agit. Iterum vero priorem, quo exponitur de obstetrice, dividimus in eum, qui de futura agit, in quo quaerimus quae sit quae apte se habeat ut obstetrix fiat; et in eum, qui agit de obstetrice iam facta, in quo inquirimus qualis sit obstetrix praestantissima. Illum vero, quo exponitur de iis, quae obstetrici subiiciuntur, rursus dividimus in eum, qui agit de rebus secundum naturam, et eum, qui de rebus est praeter naturam. Quorum eum, qui refert de rebus secundum naturam, distinguimus in eum, quem physicum dicimus, in quo videmus de semine et animantis ortu; tum in eum, qui de sanitate agit et simul de re obstetricia, quo tradimus mulieris, quae concepit, eiusque, quae partum edidit, curationem, simul monentes de pueri enutritione. Illum vero, qui ea tradet, quae praeter

τῶν ὑπαγομένων τῇ διαίτῃ παθῶν, ἐν ᾧ καὶ περὶ ἐποχῆς ἐμ-
 μήνων καὶ στραγγῆς καθάρσεως καὶ πνιγῶς ὑστερικῆς καὶ τῶν
 ὁμοίων παθῶν ἐπιζητοῦμεν, καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν ¹ χειρουργίαις
 καὶ Φαρμακείαις, δι' οὗ σκεπτόμεθα περὶ δυστοκίας καὶ προ-
 5 πτώσεως ὑστέρας καὶ τῶν ² ἐμφερῶν. Ἦν μὲν οὖν Φυσικὸν
 ἄχρηστον ὄντα πρὸς τὸ τέλος, Φερέκοσμον δὲ πρὸς χρηστομά-
 θειαν, ³ κεχωρήκαμεν ἐντεῦθεν, μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἐχόμενοι
 τῶν ἀναγκαίων. Πρὸ δὲ τῶν ἄλλων ἐροῦμεν πρῶτον τὸν περὶ
 τῆς μαΐας, εἶτα τὸν ὑγιεινὸν, εἶτα τὸν περὶ τῶν παρὰ Φύσιν·
 10 στιβαρώτερος γὰρ οὗτος καὶ μετὰ ποικιλίας δυσχερέστερος· διὸ
 καὶ τελευταῖος ὀφείλει παραδίδοσθαι.

Κ Ε Φ. α'.

Τίς ἐστὶν ἐπιτήδειος πρὸς τὸ γενέσθαι μαῖα.

Εὐχρηστος μὲν ὁ λόγος πρὸς τὸ μὴ διὰ κενῆς πονεῖν καὶ

¹ ἐν χειρ. codd. — ² ἐμφερόντων codd. — ³ κεχωρήκαμεν codd., emendavit Daremb.

naturam sunt, distinguimus in eum, quo agitur de affe-
 ctionibus, quae vietus regimini subiiciuntur, in quo etiam
 de mensium retentione et exigua ae molesta eorum expur-
 gatione, et suffocatione uterina et similibus affectibus ex-
 ponimus; et in eum, qui est de illis, quae eurationi manus
 ope et medicamentorum submittuntur, in quo dicimus de
 partu difficili et uteri proeidentia, similibus aliis. Physicum
 igitur sermonem, quum non proficiat ad artis finem, sed
 ornamentum adferat rerum utilium cognitione, ab hoc opere
 seiunximus, nunc necessaria solum spectantes. Verum ante
 omnia primum dicemus de obstetricae, tum de sanitati pro-
 priis, tandem de iis, quae contra naturam sunt. Hic enim
 sermo gravior est ceteris et in materiae varietate tractatu
 difficilior, quare etiam postremo illum tradere oportet.

CAPUT I.

Quae apta sit ut obstetrica fiat.

Utilis quidem est hic sermo, ne oleum et operam per-

- τὰς ἀνεπιτηδείους διδάξαι προσεχομένως. Ἐπιτηδεῖος δὲ ἐστὶν ἢ γραμμάτων ἐντὸς, ἀγχίνους, μνήμων, Φιλόπονος, κόσμιος, καὶ κατὰ τὸ κοινὸν ἀπαρεμπόδιτος ταῖς αἰσθήσεσιν, ἀρτιμελὴς, εὐτονος, — ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι καὶ μακροὺς καὶ λεπτοὺς
- 5 ἔχουσα τοὺς τῶν χειρῶν δακτύλους καὶ ὑπεσταλκότητας ταῖς ῥαξὶ τοὺς ὄνυχας. Γραμμάτων μὲν ἐντὸς, ἵνα καὶ διὰ θεωρίας τὴν τέχνην ἰσχύσῃ παραλαβεῖν· ἀγχίνους δὲ, πρὸς τὸ ῥαδίως τοῖς λεγομένοις καὶ γινομένοις παρακολουθεῖν· μνήμων δὲ, ἵνα καὶ τῶν ¹ παραδιδόμενων αὐτῇ κρατῇ μαθημάτων· μάθησις γὰρ
- 10 ἐκ μνήμης γίνεται καὶ καταλήψεως· Φιλόπονος δὲ πρὸς τὸ ἐπιμένειν τοῖς συμβεβηκόσι· δεῖ γὰρ ἀνδράδους τληπαθείας τὴν βουλομένην τοσοῦτον μάθημα παραλαβεῖν· κόσμιος δὲ, διὰ τὸ μέλλειν οἰκίας πιστεῦσθαι καὶ μυστήρια βίου, καὶ ὅτι ταῖς Φαύλαις τὸ ἦθος εἰς τὸ ἐπιβουλεύειν ἐφόδιόν ἐστι τὸ δοκεῖν ἰατρι-
- 15 κὰς ἔχειν κατηχήσεις· ἀπαρεμπόδιτος δὲ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἐπεὶ τὰ μὲν ὄραν δεῖ, τῶν δὲ ἐξ ἀνακρίσεως ἀκούειν, τὰ δὲ διὰ

¹ παραδιδόμενων ἀποκρατῇ codd.

damus assidue etiam eas, quae minime sint idoneae, edo-
eentes. Est autem illa idonea, quae legere noverit, sit
sollers, memoriâ valeat, laboris amans, modesta et minime
impedita in sensuum pereceptione, artubus integra, robusta, —
uti vero nonnulli aiunt, quae et longos et tenues habeat
manuum digitos et ungues retro digitorum extrema rotun-
data retractos. Legere novisse debet, ut etiam ex theoria
artem accipere possit; sollertem vero esse oportet ut faeile
dieta et faeta assequatur; memoria valentem, ut praecepta
quoque sibi tradita firmiter teneat; institutio enim contingit
per memoriam et intellectum; laboris amantem, ut perse-
veret in iis, quae accidunt, nam virili laboris tolerantia
opus est illi, quae tantam disciplinam addiscere velit; mo-
destam oportet esse, quia futurum est ut domus et vitae
res intimae eius fidei committantur; et quia mulieri, quae
pravus sit moribus viam sternit ad malas artes videri imbuta
esse medica institutione; sensibus vero haud impeditam,
quia alias res eernere debet, alias ex responsis audire, alias
taetu pereipere; membris integris, ne in operum admini-

τῆς ἀφῆς καταλαμβάνειν· ἀρτιμελῆς δὲ, πρὸς τὸ τῆς ἐν τοῖς
 ἔργοις ὑπηρεσίας ἀπαρεμπόδιστος εἶναι· εὐτόνος δὲ, διὰ γὰρ
 τῆς ἐν τῷ περιδεύειν κακοπαθείας δις τὴν πρῶξιν παραλαμ-
 βάνει· μακροὺς δὲ καὶ λεπτοὺς ἔχουσα τοὺς δακτύλους, καὶ
 5 ὑπεσταλκώτας τοὺς ὄνυχας, εἰς τὸ ¹ τῆς ἐν βάθει Φλεγμονῆς
 ἀσχυλτότερον ἄπτεσθαι· τοῦτο μέντοι γε καὶ δι' αὐτῆς ἐπι-
 τυγχάνεται τῆς ἐν τοῖς ἔργοις σπουδαιοτέρας τριβῆς καὶ συγ-
 γυμνασίας.

Κ Ε Φ. β'.

10

Τίς ἀρίστη μαῖα.

Τὰ συμπληροῦντα τὴν ἀρίστην μαῖαν εἶπεῖν ἀναγκαῖον, ἵνα
 αἱ μὲν ἀρισται γινώσκωσιν ἑαυτάς, αἱ δὲ ἀρτιμαθεῖς ὡς εἰς
 ἀρχετύπους ταύτας ἀποβλέπωσιν, ὁ βίος δὲ παρὰ τὰς χρείας
 2 εἰδῆ τίνος δεῖ μετακαλεῖσθαι. Κατὰ τὸ κοινὸν μὲν οὖν τε-
 15 λείαν Φαμὲν μόνην τὴν τοῦ τέλους τῆς ἰατρικῆς ἐπιτυγχάνουσαν·

¹ τὰς ἐν β. φλεγμονὰς ἀσχεπτότερον codd. — ² ἤδει codd.

stratione praepediatur; robustam, nam propter defatigationem
 in circumeundo dupliem laborem in se suscipit; longos vero
 et tenues habeat digitos, et ungues retractos, ut in pro-
 fundo sitam inflammationem leviter sine offensione attingat;
 quod tamen illi etiam succedit ipso facto, quod in operi-
 bus diligentius versatur et exereetur.

C A P U T II.

Quae optima sit obstetrix.

Ha, quae optimam obstetrieem faciunt, enarrare neesse
 est, tum ut praestantissimae quidem ipsae se cognoscant,
 tum ut tirones in has tanquam in exempla intueantur, vul-
 gus vero, ubi auxilio opus sit, noverit, quas aressere
 oporteat. Summatim igitur perfectam dicimus eam solum,
 quae artem medicam plane asseuta sit; optimam vero eam,

ἀρίστην δὲ τὴν προσειληφυῖάν γε καὶ πρὸς τῇ προστασίᾳ ἐν τοῖς θεωρήμασιν [ἐν τοῖς ἔργοις τὸ] πολῦπειρον. Μερικώτερον δὲ λέγομεν ἀρίστην μαΐαν, τὴν γεγυμνασμένην ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς θεραπείας, — τὰ μὲν γὰρ διαιτῆσαι δεῖ, τὰ δὲ χειρουργῆσαι, τὰ δὲ Φαρμάκοις διορθώσασθαι, — καὶ ¹ τκύτην τὰ [ἀναγκαιᾶ] παραγγέλματα δεῖναι δυναμένην καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸ προσεχὲς ἰδεῖν καὶ τὸ συμφέρον ἐκ τούτου λαμβάνουσιν, καὶ μητ' ἀπὸ τῶν αἰτίων, μητ' ἀπὸ τῆς πλειστάκις τηρήσεως τῶν ² καθόλου [ἀφισταμένην, παρακολουθοῦσαν δὲ τούτοις] συν[εχῶς]
 10 μετὰ καταλήψεως] τμητικῆς τούτων· εἶτα κατὰ μέρος ³ μὴ παραλυτουμένην ἐν ταῖς τῶν συμπτωμάτων μεταβολαῖς, παρηγοροῦσαν δὲ κατὰ τὴν πρὸς τὸ πάθος ἀκολουθίαν, ⁴ ἀτάραχον ἐν τοῖς κινδύνοις, δεξιῶς τὸν περὶ τῶν βοηθημάτων λόγον ἀποδιδόναι δυναμένην, παραμυθίαν ταῖς καμνούσαις πορίζουσαν,
 15 ⁵ συμπαθοῦσαν· καὶ μὴ πάντως προτετοκυῖαν, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, ἵνα συνηθεία τῶν ἀλγημάτων ταῖς τικτούσαις συμπαθῇ·

1 codd. ταῦτ' ἕνα παραγγ. — 2 καθόλου συν ... τμητικῆς τούτων codd. — 3 οὐ codd., et παρατυπουμένην. — 4 ἀτάραχον, ἀκατάπληκτον codd. — 5 συμπάσχοσαν codd.

quae praeter praestantiam in theorematis in ipsis operibus multifariam sibi comparaverit exercitationem. Enueleatiis vero eam optimam appellamus obstetrieem, quae exereitata sit in omnibus partibus therapiae, (alia enim vietus regimine euranda sunt, alia manu, alia medicamentis,) et quae, eum talis est, praecepta necessaria dare noverit, et generalia et specialia cernere, et quae inde quod utile sit desumat, et neque a causis, neque a frequenti observatione generalium deflectat, sed haec sequatur continenter intellectu, qui probe has res distinguat; quae dein speeiatim haud afficiatur animi molestia in symptomatum mutationibus, sed ea leniat prouti pro affectus ratione obveniunt; quae non conturbetur in periculis; quae apte rationes reddere possit auxiliorum; quae solatium praebeat laborantibus; quam earum misereat; nec tamen omnino requiro eam, quod nonnulli volunt, antea partum edidisse, ut dolorum experientia misericordia parturientium afficiatur; miserebit enim magis quam partum

μαλλον γὰρ τετοκυίας [συμπαθήσει ἢ τόκου ἄπειρος·] εὔτονου
 δὲ διὰ τὰς ὑπουργίας καὶ μὴ πάντως νέαν, ὡς Φασί τινες, καὶ
 γὰρ νέα τις ἄτονος καὶ οὐ νέα τούναντίον εὔτονος· σώφρονα δὲ
 καὶ νήφουσαν ἀεὶ, διὰ τὸ ἄδηλον τῶν πρὸς τὰς κινδυνευούσας
 5 ¹ μετακλήσεων· ἀφιλάργυρον, ὡς μὴ διὰ μισθὸν κακῶς δοῦναι
 φθόριον· ἀδεισιδαίμονα, χάριν τοῦ μὴ δι' ὄνειρον ἢ διὰ κληδό-
 νας ἢ συνηθὲς τι μυστήριον καὶ ² μαιωτικὴν θρησκείαν ὑπεριδεῖν
 τὸ συμφέρον. Ἐπιτηδεύετω δὲ καὶ τὴν τῶν χειρῶν τρυφερίαν,
 Φυλαττομένη τὰς σκληρύνειν δυναμένας ἐριουργίας [καὶ] διὰ
 10 χρισμάτων δὲ προσκατακτωμένη ἀπαλῶν, εἰ μὴ πάρεστι Φυ-
 σικῶς, καὶ τοῦτο. Τοιαύτην μὲν εἶναι δεῖ τὴν ἀρίστην μαῖαν,
 Ἐπειδὴ δὲ μεταβαίνειν ἐπὶ τὸν γυναικεῖον ὑγιεινὸν λόγον μέλ-
 λομεν, δεήσει πρῶτον τὴν φύσιν τῶν γυναικειῶν διηγήσασθαι
 τόπων, ἐξ ὧν τὰ μὲν αὐτόθεν καταλαμβάνεται, τὰ δὲ ἐξ ἀνα-
 15 τομῆς, ἢ τις καὶ ἄχρηστός ἐστιν· ὁμῶς ἐπειδὴ καταλαμβά-

1 μετακλήσεων· ἡσυχον δὲ ἔχουσα θυμὸν, ὡς πολλῶν τῶν ἐν τῷ βίῳ μυ-
 στηρίων μετέχειν μέλλουσαν· ἀφιλάργυρον codd. — 2 βιωτικὴν codd.

expertas cam, cui id non acciderit. Robusta vero sit pro-
 pter opem, quam ferre debet; neque omnino iuvencula, ut
 perhibent nonnulli, nam et iuvencula debilis esse potest et
 non amplius iuvencula robusta. Temperans vero sit et sem-
 per sobria, quia incertum est, quo tempore ad periclitantes
 advocetur. Ab argenti cupidine libera sit, ne mercedis
 gratia nefarie remedium partum abigens praebeat. Ne sit
 superstitiosa, ne propter somnium, vel voces ominosas, vel
 consuetum mysterium, et superstitiosam ceremoniam, quae
 ad rem obstetriciam spectet, id, quod utile sit, negligat.
 Operam quoque det, ut manus molles sint, cavens a lani-
 ficio, quod carum duritiem adferre solet, et practerea un-
 guentorum mollium usu sibi, nisi a natura datum sit, id
 comparans. Talem quidem esse oportet obstetricem prae-
 stantem. — Cum autem transituri sumus ad sermonem de
 iis, quae in sanitate circa mulieres fiunt, primum naturam
 exponere oportebit locorum muliebrium, quae partim statim
 comprehenditur, partim ex anatome; quae licet inutilis sit,
 quum tamen recipiatur propter rerum bonarum studium,

νεται χρηστομαθείας ἕνεκα, διδάξομεν καὶ τὸ ἐκ ταύτης ἐπι-
γνωσθέν· ῥαδίως τε γὰρ πιστευθησόμεθα λέγοντες ἄχρηστον
τὴν ἀνχομῆν, εἰ πρότερον εἰδότες αὐτὴν εὐρεθείημεν, καὶ οὐ
παρέξομεν ὑπόνοιαν τοῦ ¹ δι' ἄγνοιαν παραιτεῖσθαι τι τῶν ὑπει-
5 λημμένων εὐχρήστων.

Κ Ε Φ. γ'.

Τίς φύσις μήτρας καὶ γυναικείου αἰδοίου.

Ἡ μήτρα καὶ ὑστέρα λέγεται καὶ δελφύς· μήτρα μὲν
οὖν ὅτι μήτηρ ἐστὶ τῶν ἐξ αὐτῆς γεννωμένων ἐμβρύων, ἢ ὅτι
10 τὰς ἐχούσας αὐτὴν μητέρας ποιεῖ· κατὰ δέ τινας, ὅτι μέτρον
ἔχει χρόνου πρὸς κάθαρσιν καὶ ἀπότεξιν· ὑστέρα δὲ διὰ τὸ
ὑστερον ἀποδιδόναι τὰς ἑαυτῆς ἐνεργείας, ἢ διὰ τὸ ἐσχάτην
κεῖσθαι τῶν σπλάγχων, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀκρίβειαν, ἀλλὰ κατὰ
πλάτος· δελφύς δὲ διὰ τὸ ἀδελφῶν αὐτὴν εἶναι γεννητικὴν.

¹ δι' ἄνοιαν codd.

docebimus illa quoque, quae ex hac disceplina inuotuerunt.
Facilius enim nobis fides habebitur affirmantibus anatomen
esse supervacaneam, si prius eius gnari deprehensi fuerimus.
Neque suspicionem movebimus nos propter ignoracionem de-
preeari aliquid eorum, quae utilia esse reputantur.

C A P U T III.

Quae natura sit uteri et pudendi muliebris.

Uterus (ἢ μήτρα) appellatur etiam ὑστέρα et δελφύς. Ae
μήτρα quidem appellatur, quia mater est foetuum, qui ex eo
generantur; vel quia ipsam possidentes matres reddit; at
seeundum nonnullos, quia mensuram (μέτρον) habet tempo-
ris, quo fiat purgatio et partus. Ὑστέρα vero vocatur,
quia sero (ὑστερον) facultatem suam prodit; vel quia, nisi
ad amussim, at fere tamen viscerum loco extremo situs est.
Δελφύς autem, quia fratrum (ἀδελφῶν) est genitor. Situs au-

Κεῖται δὲ ἐν τῇ τῶν ἰσχυῶν εὐρυχωρίᾳ ¹ μεταξὺ κύστεως καὶ ἀπευθυμένου ἐντέρου, τούτῳ μὲν ἐπικειμένη, τῇ κύστει δὲ ὑποκειμένη, ποτὲ μὲν ὅλη, ποτὲ δὲ ἀπὸ μέρους διὰ τὸ κατὰ μέγεθος ἐξαλλάσσεσθαι· ταῖς μὲν γὰρ νηπίαις μικροτέρα τῆς κύστεως ἔστιν· διὸ καὶ ² ὅλη ταύτην ὑπελήλυθεν· ταῖς δὲ ἐν ἀκμῇ παρθένοις ἴση τῇ κύστει κατὰ τὰ ὑπερκείμενα, ταῖς δὲ προηλικεστέραις καὶ ἤδη διακεκορευμέναις καὶ μᾶλλον προκεκυηκυῖαις μείζων, ὥστε ταῖς πλείσταις ἐν λήξει τοῦ κόλου προσαναπαύεσθαι· μᾶλλον δὲ ἐν τῷ κυφορεῖν, ὡς καὶ τῇ ὄρασει ³ κταλαμβάνειν ἔστιν, εἰς πολὺ διογκουμένου τοῦ περιτοναίου καὶ τοῦ ⁴ ὑπογαστρίου ἐκ τοῦ τηλικούτου εἶναι τὸ ἀποτικτόμενον μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ χιτώνων καὶ ὑγρῶν· μετὰ δὲ τὴν ἀπότεξιν συστέλλεται μὲν, ἄλλως δὲ μείζον ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ πρὸ τῆς ⁴ κνήσεως· τότε οὖν ἔστι μείζων τῆς κύστεως, οὗ ⁵ κατ' ἴσον δὲ ὑπελήλυθεν αὐτήν· κατὰ μὲν γὰρ τὰ ἔμπροσθεν

1 Dietz h. l. habet ἐντὸς τοῦ περιτοναίου. Aëtius item legit. Orib. non praebet, neque additum est apud Ideler, physici et medici Gracci minores. Vol. I. p. 255. — 2 ταύτην ὅλην codd. — 3 ἐπιγαστρίου codd. — 4 ἀποτέξεως codd.

tem est uterus in spatio, quod est inter eoendices, vesieam inter et intestinum rectum; quorum quidem huic ineumbit, vesicae vero subiicitur, alias totus, alias partim, quoniam magnitudine variat. Nam in puellulis vesieâ minor est, quapropter sub hanc totus reeessit; in adultis vero virginibus vesicae aequalis est, quod attinet ad partes superiacentes. Provectionibus vero actate et cum viro iam congressis, ac magis etiam iis, quae iam gravidae antea fuerunt, volumen eius auctum est, ita ut apud plerasque eo loco cesset, ubi colon desinit. Maior autem etiam est in graviditate, quod vel oculis conspiciere licet, quum in magnum tumorem peritoneaeum et hypogastrium sublata sint, quia tantae molis est foetus cum suis membranis et humoribus. Post partum vero contrahitur quidem, sed ceteroquin maiorem habet ambitum quam ante graviditatem. Itaque tunc vesieâ maior est, sed non ex aequo hanc subiit, nam ab anteriore magis prominet vesicae collum, quippe quod in urethram desinit et iuxta totum sinum muliebrem pro-

μέρη προπαλέςτερός ἐστίν ὁ τῆς κύστεως τράχηλος, ὡς ἂν τὴν οὐρήθραν πέρας ἔχων καὶ ὄλω τῶ γυναικείῳ προανακτεινόμενος καὶ ¹ παρατρυπώμενος κόλπῳ, προανακεχώρηκε δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας· κατὰ δὲ τὰ ὀπισθεν ἀνωτέρω τοῦ τῆς κύστεως πυθμένους

5 ὁ τῆς μήτρας ἐστὶ πυθμὴν κείμενος ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν, ὥστε τῆς κύστεως τὴν μὲν εὐρυχωρίαν ἐπικεῖσθαι τῶ τραχήλῳ τῆς ὑστέρας, τὸν δὲ πυθμένα ² τῶ κύτει. Συνέχεται δὲ λεπτοῖς ὑμέσιν ἢ μήτρα πρὸς μὲν τὰ ὑπερκείμενα τῇ κύστει, πρὸς δὲ τὰ ὑποκείμενα τῶ ἀπευθυσμένῳ, πρὸς δὲ τὰ πλάγια καὶ τὰ

10 ἐξόπισθεν τοῖς ἐκπεφυκόσιν ἀπὸ τῶν ἰσχυίων καὶ τοῦ ἱεροῦ ὀστέου· τούτων γοῦν συνελκομένων μὲν διὰ φλεγμονὴν ἀνασπᾶται καὶ παρεγκλίνεται, παριεμένων δὲ καὶ χαλατονοῦντων προπίπτει, ζῶον μὲν οὐκ οὔσα, καθὼς ἐνίοις ἔδοξε, τοῖς ἄλλοις δὲ παραπλησίως αἰσθησιν ἀπτικὴν ἔχουσα καὶ διὰ τοῦτο συστελλομένη

15 μὲν ὑπὸ τῶν ³ στυφόντων, χαλαμένη δὲ ὑπὸ τῶν ἀραιούντων.⁴ Σχημα δὲ μήτρας οὐχ ὡς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων ἐλικοειδὲς, ἰατρικῇ δὲ σικύᾳ παραπλήσιον· ἀπὸ γὰρ περιφεροῦς καὶ πλα-

¹ παρατριβόμενος codd.; Orib. illud καὶ παρατριβόμενος om. — ² καὶ κύτει et καὶ κύστει codd. — ³ ψυχόντων codd. — ⁴ Dietzius h. l. habet addita nonnulla, quae emblema referunt, nec leguntur apud Orib.

tenditur et perforatur; antea vero ab utero recessit. A posteriore autem altius quam vesicae fundus uteri fundus adscendit et sub umbilico situs est, ita ut cavum vesicae uteri collo incumbat, fundus vero illius huius cavo. Connectitur autem uterus tenuibus membranis a superiore eum vesica, ab inferiore vero eum intestino recto, a latere utroque et a posteriore cum partibus a coxendicibus et ab osse sacro exerescentibus. His igitur contractis propter inflammationem sursum attrahitur et in latus inclinatur; remissis vero et relaxatis proeedit; non quod animal sit, uti nonnullis videbatur, sed quia sicut reliquae partes sensum tactus habet, ideoque contrahitur adstringentibus, relaxatur contra rarefacientibus. Forma autem uteri non quemadmodum in rationis expertibus animantibus pampino similis est, sed medicae eueurbitulae; a rotundo enim et lato, quod ad fundum est, extremo ineipiens sensim in angustum orificium

τέος ἀρξαμένη ¹ τοῦ κατὰ τὸν πυθμένα πέρατος πρὸς λόγον ἐπὶ
 στενὸν συνάγεται τὸ στόμιον. Κέκληται δ' αὐτῆς τὸ μὲν πρῶ-
 τον καὶ προάγον μέρος στόμιον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο τράχη-
 λος, τὸ δὲ ἐπόμενον ἀρχήν, ἢ δὲ συνδρομὴ τούτων καυλὸς,
 5 τὰ δὲ ἐκατέρωθεν μετὰ τὴν στενότητα τοῦ τραχήλου πλατυ-
 νόμυνα πρῶτα μέρη ὑστέρας ὄμοι, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πλευ-
 ρὰ, τὸ δὲ ὑστατον πυθμὴν, τὸ δὲ ὑποκείμενον βάσις, τὸ
 δ' ὅλον χῶρημα κύτος καὶ γάστρα καὶ κόλπος. Τὸ δὲ
 10 στόμιον κατὰ μέσον κεῖται τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον· περισφίγγε-
 ται γὰρ ὁ τράχηλος ὑπὸ τῶν πτερυγαμάτων· τούτων δὲ ἀφέ-
 στηκε τὸ στόμιον ταῖς μὲν μᾶλλον, ταῖς δὲ ἔλαττον παρὰ τὰς
 ἡλικίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ ταῖς ἤδη τελείαις πέντε ἢ ἕξ
 δακτύλους· προχειρότερον δὲ γίνεται κατὰ τὰς ἀποτέξεις, ἐπε-
 κτεινομένου τοῦ τραχήλου. Διάφορον δὲ ἔχει καὶ τὸ μέγεθος
 15 πλὴν ἐπὶ γε τῶν πλείστων ἐν τῷ κατὰ φύσιν τηλικούτῳ ἐστίν,
 ἡλικίον τὸ ἐκτὸς πέρας τῆς ἀκουστικῆς εὐρυχωρίας. Δίσταται,
 δὲ κατὰ τινὰς καιροὺς, καθάπερ ἐν τῇ ὀρέξει τῆς συνουσίας

1 h. l. sequor textum Orib.

contrahitur. Vocatur autem prima eius et prominens pars
ostium; quae dein se offert *collum*; quae sequitur *cervix*;
 concursus vero harum partium *caulis*; partes utrinque la-
 tiores post colli angustiam *uteri humeri*; quae dein apparent
latera; extrema autem pars *fundus*; illa, quae subiacet,
basis; tota vero capacitas *cavum* et *venter* et *sinus*. Ostium
 autem in medio pudendo muliebri situm est; collum enim
 ab alis circum constringitur. Ab his vero remotum est
 ostium in aliis longius, in aliis propius pro diversa aetate,
 summatim autem in iis, quae iam adoleverunt, quinque vel
 sex digitos; propius vero situm est partu instante, protenus
 uteri collo. Diversam etiam habet magnitudinem, licet in
 plerisque in conditione secundum naturam tanta sit, quanta
 extremi externi meatus auditorii. Aperitur autem pluribus
 occasionibus, quemadmodum in coitus appetitu, ut semen
 accipiat, et in purgationibus menstruis, ut sanguis emittatur,
 et in conceptionibus pro modo, quo foetus una crescit; in
 partu vero sane plurimum dilatatur, donec vel adultorum

- πρὸς παραδοχὴν τοῦ σπέρματος, καὶ ταῖς καθάρσεσι πρὸς ἔκκρι-
 σιν τοῦ αἵματος, καὶ ταῖς συλλήψεσι πρὸς λόγον τῆς τοῦ ἐμ-
 βρίου συναυξήσεως· ἐν δὲ τῇ ἀποτέξει καὶ πλεῖστον προσανευ-
 ρύνεται μέχρι τοῦ κατὰ χεῖρας τελείων παραδέχεσθαι. Κατὰ
 5 μέντοι τὴν φύσιν τρυφερόν ἐστι καὶ σαρκῶδες ἐπὶ τῶν ἀδιακο-
 ρεύτων, σομφότῃ πνεύμονος, ἢ τρυφερίᾳ γλώττης ἰσικός· ἐπὶ
 δὲ τῶν ἀποκεκυηκυῖων τυλωδέστερον γίνεται, ὡς κεφαλὴ πολύ-
 ποδος, ἢ ἄκρω βρόγχου, καθὼς Φησιν Ἡρόφιλος, ὅμοιον, —
 τυλούμενον τῇ παρῶν τῶν ἀποκρινομένων καὶ ἀποτικτομένων.
 10 Ἡ δὲ ὅλη μήτρα κατὰ τὸ πλεῖστον δυναμοῦν ἐστὶ νευρώδης·
 συγκέκριται γὰρ οὐκ ἐκ νεύρων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ φλεβῶν
 καὶ ἀρτηριῶν καὶ σαρκός· ἐξ ὧν τὰ νεῦρα μὲν ἀπὸ νωτιαίας
 μήνιγγος λαμβάνει τὴν ἀρχὴν, — αἱ δὲ ἀρτηρίαι καὶ αἱ φλέ-
 βες ἀπὸ τῆς ὑπερκειμένης τῇ βάχει κοίλης φλεβὸς καὶ πα-
 15 χείας ἀρτηρίας. Δύο μὲν γὰρ ἀποσχίζονται φλέβες ἀπὸ τῆς
 κοίλης φλεβὸς, δύο δὲ ἀρτηρίαι ἀπὸ τῆς παχείας ἀρτηρίας,
 ὧν ἀνὰ μία φλέψ καὶ ἀρτηρία φέρονται πρὸς ἐκάτερον νεφρόν·
 εἶτα πρὶν εἰς αὐτοὺς ἐμφυῆναι δισχιδεῖς γινόμεναι ταῖς μὲν
 δυσὶν ἐκφύσεσιν εἰς ἐκάτερον νεφρόν ἐμφύονται, ταῖς δὲ δυσὶ

manus admittat. Natura autem sua molle est et carnosum in virginibus, rarae pulmonum texturae vel linguae molli-
 tudini simile; sed in iis, quae partum ediderunt, magis callosum fit, velut caput polypi, vel extremae bronchi parti, ut ait Herophilus, simile, — callosum scilicet factum pertransitu secretorum humorum et partuum. Totus autem uterus quam maxime potuit est nervus; neque enim solum e nervis compositus est, sed etiam e venis et arteriis et carne. Inter quae nervi quidem a medullae spinalis membrana initium ducunt, arteriae vero et venae a vena cava spinae dorsi incumbente et a crassa arteria. Duae enim venae secedunt a vena cava duaeque arteriae ab arteria crassa; quarum una vena et arteria ad singulos renes feruntur; dein priusquam in eos intrant bifariam divisae duobus ramis in utrumque renem immittuntur, duobus aliis uterum perplectunt, ita ut quatuor vasa in eum demittantur, duae nempe arteriae et totidem venae. Ex his autem ad singulos quoque testes

τὴν ὑστέραν ἀναπλέκουσιν, ὥστε γίνεσθαι τεσσάρων εἰς αὐτὴν ἀγγείων ἔμφυσιν, δύο μὲν ἀρτηριῶν, δύο δὲ φλεβῶν. Ἐκ τούτων δὲ καὶ εἰς ἑκάτερον τῶν διδύμων ἀνὰ μία μὲν φλέψ, ἀνὰ μία δὲ ἔμπέφυκεν ἀρτηρία. Προσπαραπεφύκασι δὲ ἔξωθεν οἱ
 5 διδυμοὶ σύνεγγυς τοῦ ἀυχένου παρ' ἑκάτερον πλευρὸν ἀνὰ εἷς· καὶ εἰσὶ μὲν ψαφαιοὶ καὶ ἀδενώδεις, ἰδίῳ σκεπόμενοι ὑμένι· σχῆμα δὲ οὐ κατὰ τοὺς τῶν ἀρρένων ἐπιμήκεις ὑπάρχουσι καὶ ὑπόσιμοι, στρογγύλοι δὲ καὶ ἐπ' ὀλίγον πλατυνόμενοι κατὰ βάσιν. Ὁ σπερματικὸς δὲ πόρος ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἔξ ἑκατέρου
 10 φέρεται διδύμου καὶ τοῖς πλευροῖς παραταθεῖς μέχρι τῆς κύστεως εἰς τὸν ταύτης ἔμφύεται τράχηλον. Ἐνθεν δὲ δοκεῖ τὸ τοῦ θήλεος σπέρμα πρὸς ζωογονίαν μὴ συλλαμβάνεσθαι διὰ τὸ εἰς τὸ ἐκτὸς ἐκχεῖσθαι, περὶ οὗ διελάβομεν ἐν τῷ περὶ σπέρματος λόγῳ. Ἐνιοὶ δὲ, καθὼς βούλεται καὶ ὁ Χῖος,
 15 καὶ ἀνκρεμαστῆρας φασιν αὐτοῖς ἔμπεφυκέναι· καὶ ἡμεῖς δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς αὐτοψίας ἱστορήκαμεν ἐπὶ τινος ἐντεροκηλικῆς γυναικὸς, ἐφ' ἧς ἐν τῇ χειρουργίᾳ προέπιπτεν ὁ διδυμος χαλασθέντων τῶν κατεχόντων αὐτὸν καὶ περιειληφότων ἀγγείων, σὺν

una vena arteriaque una tendunt. Locum autem suum habent testes extra prope cervicem singuli iuxta latus suum; sunt autem naturae eiusmodi ut faeile conteri possint et glandulosi, propria tunica induti. Non tamen eiusdem sunt formae cuius masculi, qui oblongi sunt et subsimi, sed rotundi sunt et ad basin paulisper in latum extensi. Meatus vero spermaticus ab utero ex utroque provenit teste et iuxta latera protensus ad vesicam usque in huius collum immittitur. Quapropter de muliebri semine nihil ad animantis generationem consumi videtur, quum extra effundatur; qua de re exposuimus in sermone de semine. Nonnulli autem, quod item Chius vult, organa quoque suspensoria (κρεμαστῆρας) illis adnata esse contendunt. Ac nos quidem idem deprehendimus ipsi conspicientes mulierem hernia intestinali (ἐντεροκῆλη) laborantem; in qua inter operandum testis prolabebatur, relaxatis vasis cum retinentibus et comprehendentibus, eum quibus una etiam eremaster proeidit. Totus autem uterus e duabus tunicis constat contrario inter

- οἷς καὶ ὁ κρεμαστήρ ὑπέπεσεν. — Ἡ δὲ ὄλη μήτρα συνέστηκεν ἐκ δυοῖν χιτῶνων ἐναντίως ἑαυτοῖς ἐσχηματισμένοι ἐμφερῶς ταῖς τῶν χαρτῶν ἰσίν. Ὁ μὲν οὖν ἕξωθεν νευρώδέστερός ἐστι καὶ λειότερος, καὶ σκληρότερός τε καὶ λευκότερος· ὁ δὲ ἔσωθεν
- 5 σαρκωδέστερος καὶ δασύτερος καὶ ἀπαλότερος καὶ ἐνερευθέστερος, διόλου μὲν καταπεπλεγμένος ἀγγείοις, πλείοσι δὲ καὶ ἀξιολόγοις κατὰ τὸν πυθμένα, τοῦ σπέρματος ἐκεῖ προσκολλημένου καὶ τῆς καθάρσεως ἐκεῖθεν φερομένης. Οἱ μέντοι δύο χιτῶνες οὗτοι συνέχονται πρὸς ἀλλήλους ὑμέσι λαγαροῖς καὶ νεύροις,
- 10 ὥστε πολλάκις ἀπεκτεινομένων αὐτῶν προπίπτειν τὴν ὑστέραν τοῦ μὲν νευρώδους χιτῶνος κατὰ χώραν μένοντες, τοῦ δὲ ἔσωθεν κατ' ἐκτροπὴν προπίπτοντος. Ἐπι κοινῶς ἐπὶ μὲν τῶν ἀτόκων ἢ μήτρα κατὰ τὸν πυθμένα στολίδας ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον δύο πιλοειδῶς ἐνδεδιπλωμένας· ἐπὶ δὲ τῶν τετοκυϊῶν ἐκτείνεται
- 15 ὄλη καὶ περιφερὴς γίνεται. Διοκλῆς δὲ καὶ κοτυληδόνας εἶναι Φησιν ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τῆς μήτρας, ¹ καὶ πλεκτάνας ² ἢ κεραίας λεγομένας, αἵτινες μαστοειδεῖς ἐκφύσεις ὑπάρχουσι, πλατεῖαι μὲν κατὰ βάσιν, μείουροι δὲ κατὰ τὸ ἄκρον,

¹ καὶ πλεκτ. — λεγομένας in mss. inter κοτυληδόνας et εἶναι infertur. — ² καὶ codd.

se modo se habentibus instar fibrarum ehartarum. Exterior igitur magis nervosa est et laevior et durior magisque albicans; interior vero carnosior et villosior et mollior et rubieundior, summatim quidem vasis econtextus, iisque pluribus et satis insignibus ad fundum, cui semen adglutinatur et unde purgatio menstrua fertur. Duae autem illae tunicae inter se continentur membranarum laxarum et nervis, ita ut saepe his distentis uterus prolabatur, nervosa tunica in sua sede manente, interiore vero eum inversione proeidente. Tum etiam plerumque in iis, quae non pepererunt, uterus in fundo duas plieas habet ad pilei modum eonduplicateatas; in illis vero, quae partum ediderunt, totus uterus extenditur et rotundus fit. Dioeles vero etiam *cotyledones* in uteri capacitate inesse dicit, et *plexus*, sive *cornua*, quae sint prominentiae papilliformes, latae quidem ad basin in angustum vero apicem desinentes, sitae ab utroque latere,

ἐκατέρωθεν κείμεναι τῶν πλευρῶν, προνοητικῶς ὑπὸ τῆς φύσεως
γεγενημέναι ¹ χάριν τοῦ τὸ ἔμβρυον προμελετᾶν τὰς θηλάς
τῶν μαστῶν ἐπισπᾶσθαι. Καταψεύδονται δὲ τῆς ἀνατομῆς· οὐχ
εὐρίσκονται γὰρ αἱ κοτυληδόνες, καὶ ἀφύσικός ἐστιν ὁ περὶ
5 αὐτῶν εἰσαγόμενος λόγος, ὡς ἐν τοῖς περὶ ζωογονίας ὑπομνή-
μασιν ἀποδέδεικται. Τὴν μέντοι γε μήτραν οὐχ ὑποληπτέον
κυριότητα πρὸς τὸ ζῆν ἔχειν· οὐ γὰρ προπίπτει μόνον, ἐπ' ἐνίων
δὲ καὶ ἀποκόπτεται δίχα τοῦ θάνατον αὐτὴν ἐπενεγκεῖν, ὡς
ἰστόρηκε Θεμισίων· ἐν Γαλατίᾳ δὲ τὰς ὕς εὐτροφωτέρας γίνε-
10 σθαί Φασι μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῆς μήτρας. Πάσχουσα μέντοι
πρὸς συμπάθειαν στόμαχον ἄγει καὶ μήνιγγας. Ἔστι δὲ τις
αὐτῆ καὶ πρὸς τοὺς μαστοὺς φυσικὴ συμπάθεια· μεγεθυνομέ-
νης γοῦν αὐτῆς ἐν ταῖς ἀκμαῖς καὶ οἱ μαστοὶ συνδιογκοῦνται,
καὶ αὐτὴ μὲν τὸ σπέρμα τελεσιουργεῖ, μαστοὶ δ' εἰς τροφήν,
15 τῶν κυθησομένων γάλα παρασκευάζουσιν· καὶ φερομένων μὲν
τῶν καταμηνίω σβέννυται τὸ γάλα, φερομένου δὲ τοῦ γάλακτος

1 Diocles tubas *κεραίας*, Eudemus *πλεκτάνας* vocavit. Vid. Gal. de uteri
dissectione cap. 3. Verum credo Soranum hallucinari, cum affirmat Dio-
clem has partes sugere dixisse foetum, qui scilicet in uteri cavo est in-
clusus!

providentia quadam naturae fabrefactae, ut foetus prius
quam nascatur discat attrahere mammarum papillas. Sed
falsa proferunt de anatome; neque enim reperiuntur coty-
ledones, et naturae contrarium est quod de illis dicunt,
quemadmodum in commentariis de animantium generatione
demonstratum est. Non tamen existimandum uterum magnum
habere ad vitam momentum. Non solum enim prolabitur,
sed in nonnullis etiam ressecatur, nec tamen resectus mortem
adfert, sicuti observavit Themiso. In Gallia vero sues re-
secto utero melius pinguescere narrant. Morbo tamen laxo
borans in consensum rapit ventriculum et meninges. Est
autem illi etiam naturalis quidam cum mammis consensus.
Volumine igitur crescente in vitae flore, mammae quoque
una turgescunt. Et ipse quidem semen ad plenam con-
formationem perducit, mammae vero ad nutritionem partuum
proditorum lac parant. Atque mensibus fluentibus lac
exstinguitur, lacteque fluente non amplius apparet men-

οὐκέτι φαίνεται κάθαρσις· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν παρῆλικεστέρων
 συστελλομένης τῆς ὑστέρας καὶ οἱ μαστοὶ τρόπῳ τινὶ μαραίνον-
 ται, καὶ πάσχοντος τοῦ ἐμβρύου στενοῦται τὸ μέγεθος αὐτῶν.
 Ἐπὶ γοῦν τῶν κυοφορουσῶν θεασάμενοι βηγνυμένους τοὺς μαστοὺς
 5 καὶ συναγομένους γενησομένην προλέγομεν ἔκτρασιν· καὶ τοιαύτη
 μὲν ἡ φύσις τῆς μήτρας.

Τὸ δὲ γυναικεῖον αἰδοῖον καὶ κόλπος ἀνόμασται γυναι-
 κεῖος. Ἦμῃν δὲ ἐστὶ νευρώδης καὶ ὑπὸ τι περιφερῆς, ὥσπερ
 ἔντερον, εὐρυχωρέστερος μὲν κατὰ τὸ ἔνδον, στενωτέρως δὲ κατὰ
 10 τὸ ἐκτὸς, ἐν ᾧ καὶ τοὺς πλησιασμοὺς συμβέβηκε γίνεσθαι. Τὸ
 μὲν οὖν ἔνδον αὐτοῦ μέρος ¹ προσπέφυκε τῷ τραχήλῳ τῆς ὑστέ-
 ρας, τὸ δὲ ἔξω τοῖς πτερυγώμασι, τὸ δὲ κάτω τῇ ἔδρᾳ, τὰ
 δὲ πλάγια τοῖς σαρκώδεσι τῶν ἰσχίων, τὰ δὲ ἄνω τῷ τραχήλῳ
 τῆς κύστεως· οὗτος γὰρ, ὡς ἔφην, ὑπερπεσὼν τὸ στόμιον τῆς
 15 ὑστέρας καὶ παραταλεῖς ἄνωθεν τῷ αἰδοίῳ κατ' ἄκρον εἰς τὸν
 οὐρητικὸν πόρον ἐμφύεται. φαίνεται τοίνυν ὡς ὁ γυναικεῖος
 κόλπος ὑπόκειται μὲν τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως, ἐπίκειται δὲ
 τῷ δακτυλίῳ καὶ τῷ σφιγκτήρι καὶ τῷ ἄκρῳ τοῦ ἀπευθυσμένου.

1 περιπέφυκε codd.

strua purgatio; quemadmodum etiam in vetulis contracto
 utero mammae quoque quodammodo marcescunt, et foetu
 morbo laborante earum amplitudo in angustiorem redigitur.
 Quum igitur in gravidis mammae emarcidas eernimus et
 contractas, futurum praesagimus abortum. Atque eiusmodi
 quidem uteri natura est.

Pudendum autem muliebre etiam *sinus muliebris* dictum
 est. Est vero membrana nervosa et aliquantum rotunda,
 velut intestinum, amplior quidem intus, augustior vero ab
 exteriori, in qua etiam coitus fieri solet. Interior igitur
 eius pars collo uteri adnata est, exterior vero alis, inferior
 sedi, latera partibus carnosae coxcedicum, superior collo
 vesicae; hoc enim, quemadmodum dixi, excedens uteri ori-
 ficium, et supra iuxta pudendum protensum extremo suo
 in meatum urinariam immittitur. Apparet igitur sinum
 muliebrem subiectum esse collo vesicae, incumbere vero ano
 et sphincteri atque extremo intestino recto. Longitudine

Κατὰ δὲ μῆκός ἐστιν, ὡς ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν, ἄνισος, οὐ μόνον παρὰ τὰς ἡλικίας, ἢ παρὰ τὰς συνουσίας, ἐν αἷς ἐπεκτεινόμενος ὁ τράχηλος τῆς ὑστέρας, ὥσπερ καὶ τὸ τῶν ἀρρέων αἰδοῖον, ἐπιλαμβάνει τι τοῦ κόλπου, ἀλλὰ καὶ τῷ φύσει
 5 τινὰς μὲν προπετέστερον ἔχειν τὸν τράχηλον, τινὰς δὲ ἄγαν κολοβόν· ταῖς δὲ πλείσταις τῶν τελείων ἕξ ἐστὶ δακτύλων. Συμπέπτωκε μέντοι καὶ στενώτερός ἐστιν ἐπὶ παρθένων, στολίτι κεχρημένος συνεχομέναις ὑπ' ἀγγείων ἀπὸ τῆς ὑστέρας τὴν ἀπόφυσιν εἰληφόντων, ¹ ἅπερ κατὰ τὰς διακορεύσεις καὶ ὀδύ-
 10 νην ἐπιφέρει ἀπλουμένων τῶν στολίδων· βήγνυται γὰρ καὶ ἀποκρίνει τὸ συνήθως ἐπιφερόμενον αἷμα. Τὸ γὰρ οἶσθαι διαπεφυκέναι λεπτὸν ὑμένα διαφράσσοντα τὸν κόλπον, τοῦτον δὲ βήγνυσθαι κατὰ τὰς διακορεύσεις καὶ ὀδύνην ἐπιφέρειν, ἢ θᾶπτον, καθάρσεως γινομένης, ἐμμείναντα δὲ καὶ σωματοποιηθέντα τὸ
 15 ἄτρητον λεγόμενον πάθος ἀποτελεῖν, ψευδὸς ἐστίν. Πρῶτον μὲν γὰρ, ἐπὶ τῆς ἀνατομῆς οὐχ εὑρίσκεται· δεύτερον δὲ, ἐπὶ τῶν παρθένων ἐχρῆν ἀντικόπτειν τι τῇ μηλώσει· νυνὶ δὲ μέχρι βάθους ἄπεισιν ἢ μήλι· τρίτον δὲ, εἰ κατὰ τὰς διακορεύσεις

1 h. l. Oribasii textum sequor.

autem, uti supra ostendimus, variat, non solum pro aetate diversa, vel pro congressibus, in quibus uteri collum protensum est, sicuti pudendum virile, et partem sinus occupat; sed etiam quia in nonnullis natura sua collum magis prominat, in aliis contra valde curtum est. Plerisque vero adultis sex est digitorum. Coarctatus autem et angustior est in virginibus, quum habeat plicas connexas vasis ab utero ortis, quae etiam in coitu virginibus dolorem pariunt, cum rugae explicantur; nam rumpuntur et sanguinem affluere solitum emittunt. Falsa enim est opinio enatam esse membranam tenuem sinum occludentem camque rumpi cum primum cum viro rem habent, et dolorem adferre, vel prius, cum menstrua purgatio fit, camque persistentem et cras-
 sio-riorem factam affectionem parere, quam *atresiam* nuncupant. Primum enim, in dissectione non reperitur; secundum autem, apud virgines in exploratione, quae specillo fit, aliquid obstaculo esse deberet, nunc vero specillum ad imum usque

- ρηγνύμενος ὁ ὕμην ὀδύνης γίνεται παραίτιος, ἐχρῆν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τῶν παρθένων ἔμπροσθεν τῆς διακορευσεως, ἐπιφανείσης καθάρσεως, περιωδυνίαν παρακολουθῆσαι, κατὰ δὲ τὴν διακόρευσιν μηκέτι. Καὶ ἄλλως εἰ σωματοποιηθεὶς ὁ ὕμην τὸ ἄτρητον ποιεῖ
- 5 πάθος, ἔδει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εὐρίσκεισθαι διηνεκῶς αὐτὸν, ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἕκαστον ἐπὶ τοῦ ἰδίου τόπου πάντοτε θεωροῦμεν· νυκτὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἀτρήτων ὁ διαφράττων ὕμην τὸν πόρον ποτὲ μὲν κατὰ τὰ πρόχειρα μέρη τῶν πτερυγωμάτων εὐρίσκεται, ποτὲ δὲ κατὰ μέσον τὸ αἰδοῖον, ἄλ-
- 10 λότε δὲ κατὰ μέσον τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας. Τοιοῦτος μὲν οὖν καὶ ὁ γυναικεῖός ἐστι κόλπος. — Τὰ δὲ ἔξωθεν αὐτοῦ Φαινόμενα πτερυγώματα καλεῖται, τρόπῳ τινὶ χεῖλι τοῦ κόλπου καθεστῶτα· παχέα δὲ ἐστὶ καὶ σαρκώδη καὶ πρὸς μὲν τὰ κάτω πρὸς ἑκάτερον μηρὸν ἀποταθέντα, καθάπερ ἀλλήλων ἀποσχι-
- 15 σθέντα, πρὸς δὲ τὸ ὑπερβεν μέρος εἰς τὴν καλουμένην ἀπολήγει νύμφην. Αὕτη δὲ τοῖν δυοῖν πτερυγώμασιν ἐστὶν ἀρχή· τῇ φύσει δὲ σαρκιδίον ἐστὶν ὡσανεὶ μυῶδες· νύμφη δὲ εἴρηται διὰ τὸ ταῖς νυμφευομέναις ὁμοίως ὑποστέλλειν τὸ σαρκίον. Ὑπὸ

penetrat; tertium, si in primo cum viro congressu rupta membrana doloris causa fieret, necessario in virginibus ante primum amplexum, menstrua purgatione facta, vehementis dolor oriri deberet, non amplius vero in primo coitu. Ceterumque si densata membrana atresiam faceret, oporteret pariter eam constanter eodem loco reperiri, ad eundem modum quo ceteras quoque partes singulas ubivis in sua quamque sede cernimus. Nunc vero in non perforatis membrana meatum occludens nonnumquam quidem ad partes statim obvias alarum deprehenditur, alias in medio pudendo, alias in medio uteri ostio. Ita igitur se habet sinus muliebris. — Partes autem extra eum se proidentes *alae* appellantur, quodammodo labia sinus facientes. Sunt autem crassae et carnosae et infra ad utrumque femur protensae, quasi a se invicem recedentes. Supra vero in *nympham* dictam desinunt, quae utriusque alae est principium; natura vero sua caruncula est quasi muscularis. *Nympha* autem dicta est, quia sponsarum (*νυμφευομένων*) instar caruncula

δὲ τὴν νύμφην πάλιν ἕτερον ὑποστέλλει σαρκίδιον ἐπανεστηκός, ὅπερ ἐστὶ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως· καλεῖται δὲ οὐρήθρα· ἡ δὲ ἐντὸς στολιδώδης τραχύτης χεῖλος. Διαφέρει δὲ τῆς ἐπ' ἀνδρῶν ἢ ἐπὶ θηλειῶν κύστις· ἐκείνη μὲν γὰρ μείζων ἐστὶ καὶ
 5 σκολιὸν ἔχει τὸν τράχηλον, — αὕτη δὲ μικρότερα καὶ εὐθυτρά-
 χηλος. Ὑποδεδειγμένης δὲ τῆς φύσεως τῶν γυναικείων μερῶν, ἐπὶ τὰ τῆς μήτρας ἔργα, καθάρσεις, συλλήψεις, κυφορίας καὶ μετὰ τελείωσιν ἀποτέξεις [μεταβαίνοντες], τῇ Φυσικῇ χρῶμενοι τάξει πρῶτον ἐροῦμεν περὶ ἐμμήνων.

10

Κ Ε Φ. Δ'.

Περὶ ἐμμήνων καθάρσεως.

Τὸ ἐμμηνον ἀνόμασται καὶ καταμήνιον ἀπὸ τοῦ κατὰ μῆνα γίνεσθαι, καὶ ἐπιμήνιον, ὅτι καὶ τροφὴ γίνεται τῶν ἐμβρύων, ὡς καὶ τῶν πλοῖζομένων τὰ εἰς τροφὴν παρεσκευα-
 15 σμένα ἐπιμήνια καλοῦμεν. Λέγεται δὲ καὶ κάθαρσις, ἐπεὶ,

obvelatur. Sub nympha vero altera iterum caruncula prodelitescit, quae colli vesicae pars est et *urethra* appellatur; rugosa autem asperitas interna *labrum*. Verum a virili muliebris vesica differt; illa enim maior est et collum habet incurvum; haec vero minor et collo recto est. — Exposita vero natura partium muliebrium, ad uteri opera, purgationes, conceptiones, graviditates et post foetus plenam conformationem partus transeuntes, naturae ordinem sequentes, dicemus primum de menstruis purgationibus.

CAPUT IV.

De purgatione menstrua.

Ἐμμηνον et καταμήνιον appellatur menstrua purgatio, quia quoque mense fit, et ἐπιμήνιον, quia etiam alimenti loco est foetibus, quemadmodum ea quoque, quae ad victum navigantium parata sunt, ἐπιμήνια vocamus. Nuncupatur autem

καθὼς ἔνιοι λέγουσιν, ¹ περισσεῦον αἷμα ² ἀποκρίνουσα κάθαρσιν
 παρέχει τῷ σώματι. Τὸ μέντοι καταμήνιον ἐπὶ μὲν τῶν πλεί-
 στων γυναικῶν εἰλικρινές ἐστίν αἷμα· ἐπ' ἐνίων δὲ ὑγρασία
 ὕφαιμος, ἢ ἰχώρ τις, ὡς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων· οὐδὲν δὲ τού-
 5 των παρὰ φύσιν, ὡς ἄνευ δυσχερείας ἀποκρίνεται. Διὸ κατ'
 ἔννοιάν ἐστι καταμήνιον αἷμα, ἢ ³ ἀνάλογον ὑγρὸν, Φυσι-
 κῶς κατὰ χρόνους εὐτάκτους ἀποκρινόμενον, μάλιστα
 διὰ μήτρας. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα Φανερά, ⁴ τῷ δὲ διὰ μήτρας
 τὸ μάλιστα πρόσκειται διὰ τὸ καὶ ἀπὸ τοῦ γυναικείου κόλ-
 10 που ποτὲ γίνεσθαι κάθαρσιν. — Τὸ δὲ ἔμμηνον ἐπιφαίνεται
⁵ τὸ πρῶτον περὶ τὸ τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος κατὰ τὸ πλείστον,
 ὅτε καὶ τὸ ἠβᾶν, καὶ τὸ διογκοῦσθαι τοὺς μαστούς· τὸ δὲ
 πλῆθος τῆς ἀποκρίσεως ἀρξάμενον ἀπ' ὀλίγου πρόεισιν ⁶ ἐπὶ
 πλείον καὶ χρόνον [τινὰ] μένει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, [εἶτα] πάλιν
 15 ἔλαττοῦται καὶ οὕτως ἀποπαύεται τελείως, οὔτε τάχιον ἐτῶν
 τεσσαράκοντα κατὰ τὸ πλείστον, οὔτε βράδιον ἐτῶν πεντήκοντα.

¹ ὡς περισσ. codd. — ² τοῦ σώματος ἀποκρίνουσαν codd. — ³ ἀναλόγως
 codd. — ⁴ τὸ δὲ διὰ μήτρας στόματι μάλιστα codd. — ⁵ πρότερον codd. —
⁶ ἐπὶ πλείονα χρόνον καὶ μένει codd.

itidem purgatio, quum, sicuti nonnulli dicunt, redundantem
 sanguinem secernens eorpori purgationem adfert. Menstrua
 autem purgatio in plerisque mulieribus purus est sanguis,
 in quibusdam vero humor cruentus, vel sanies quaedam,
 quemadmodum in rationis expertibus animantibus; quorum
 omnium nihil contra naturam est, quippe sine molestia se-
 cernitur. Itaque e nostra sententia menstrua purgatio est
sanguis, vel eiusdem generis humor, secundum naturam certis
temporibus secretus, ac praesertim per uterum. Cetera igitur
 plana sunt, sed verbis *per uterum* additur circumscriptio
praesertim, quia subinde ex sinu muliebri quoque profiseitur
 purgatio. — Menstruus autem fluxus apparet ut plurimum
 primum circa annum decimum quartum, quo tempore etiam
 pubescunt et mammae turgescunt. Copia vero secretionis
 ab exiguo incipiens maior fit et per tempus quoddam eadem
 manet, dein rursus diminuitur, atque ita prorsus tandem
 desinit fluere, neque maturius fere quam anno quadragesimo,

Καὶ νῦν δὲ πρόκειται τὸ κατὰ τὸ πλεῖστον γινόμενον· ἐνίαις
 γὰρ καὶ μέχρι τῶν ἐξήκοντα παραμένει ἡ κάθαρσις ἢ μέντοι
 συνκύησις καὶ ἡ μείωσις οὐχ οὕτω γίνεται κατ' ἀκρίβειαν,
 ὡς ὑπενόησε Διοκλῆς λέγων [παρα]μένον αὐτὸ μέχρι ἐτῶν ἐξή-
 5 κοντα γίνεσθαι [πρῶτον ὀλίγον, ἔπειτα] τέλειον, εἴτα μεῖναι
 ἐπὶ τινα χρόνον [τοιούτου, οὕτω] ¹ προῖε[σθαι καὶ μετὰ] τοῦτο
 πάλιν παύεσθαι πρὸς λόγον ἕλαττον [γενόμενον]. Τοῦτο γὰρ
 οὐ διηνεκῶς, ἀλλαις δὲ ἄλλως κατὰ τὸ ἀόριστον ² πλεονάζει τε
 καὶ μειοῦται. Τὸ πλεῖστον δὲ καταμήνιον δυοῖν ἔστι κοτύλαιν·
 10 καὶ τοῦτο δὲ πάλιν [τοῦ] ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραστοχασάμενοι
 λέγομεν. — Καθαίρονται δὲ τινες μὲν ἐπὶ μίαν ἡμέραν, τινὲς
 δὲ ἐπὶ δύο, τινὲς δὲ μέχρι καὶ τῆς ἐβδόμης καὶ περαιτέρω·
 [αἱ] πλεῖσται δὲ μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων. Καὶ τοῦτο γίνεται
 κατὰ μῆνα καὶ οὐ πρὸς ἀκρίβειαν ἐπὶ πασῶν, ἀλλὰ κατὰ πλά-
 15 τος· ἔστι γὰρ ὅτε καὶ προπαραλαμβάνει τινὰς ἡμέρας ἢ ἐφυ-
 στερεῖ. Τοῦτο δὲ ἐκάστη κατὰ τὴν ἰδίαν ἀπαντᾷ προθεσμίαν,
 καὶ οὐ κατὰ [ἡμέρας] τὰς αὐτὰς, ὥσπερ Διοκλῆς [Φησι].

1 πρόει codd. — 2 πλεονάζειν — μειοῦσθαι codd.

neque tardius quam quinquagesimo. Et nunc quidem pro-
 posuimus id, quod plerumque fieri solet; nonnullis enim
 vel ad sexagesimum annum usque persistit purgatio. In-
 crementum tamen eius et decrementum non fit tam exaete
 quam opinatus est Diocles, eum dicit purgationem men-
 struam persistentem ad annum usque sexagesimum primum
 exiguum esse, dein plenam, postea aliquamdiu huiuscemodi
 manentem ita effundi, deinde, postquam pro ratione decre-
 verit, eam cessare. Neque enim perpetuum hoc est; nam
 in aliis alio modo, nec definita ratione abundat et minuitur.
 Maxima vero menstruorum copia duarum est heminarum;
 quod iterum id, quod plerumque fit, respicientes affirma-
 mus. — Quaedam autem unum diem purgantur, aliae duos,
 aliae ad septimum usque diem et ultra; pleraeque vero dies
 tres vel quatuor. Quod quidem quoque mense fit, neque
 exacte in omnibus, sed intra latiores limites. Interdum
 enim aliquot diebus citius fit, interdum aliquot diebus tar-
 dius. Quod singulis statuto suo accedit tempore; non,

πάση· καὶ πάλιν Ἐμπεδοκλῆς, ἐλαττουμένου τοῦ Φωτὸς τῆς
σελήνης· αἱ μὲν γὰρ πρὸ εἰκάδος, αἱ δὲ ἐν εἰκάδι καθαίρονται·
καὶ πάλιν αἱ μὲν αὐξανόμενου τοῦ Φωτὸς τῆς σελήνης, αἱ δὲ
μειουμένου καθαίρονται, ἄλλαι δὲ ἐν τισαύταις τισὶν ἡμέραις,
5 ὡς ἔθος εἶχεν αὐταῖς. — ¹ Τὴν δὲ σύμμετρον ² ἐκάστη κάθαρσιν
ἐκ τῆς συνκριθιμῆσεως τῶν ἡμερῶν ἔκρινάν τινες· μὴ περαιτέρω
γὰρ τῆς τρίτης ἡμέρας ἢ τετάρτης τὴν κατὰ Φύσιν ἀπόκρισιν
προέρχεσθαι. Μεμπτέον δὲ τούτους· καὶ γὰρ μέχρι πλείονων
ἡμερῶν ἔναι καθαίρονται, κατὰ Φύσιν τοῦ Ἰσου πλήθους εἰς
10 πλείονας ἡμέρας ἐπιμερισθέντος· καὶ πρὸς μίαν ἡμέραν δύναται
πλεῖον ἀποκριθῆναι τοῦ κατὰ Φύσιν. Συμμέτρως οὖν κεκαθάρ-
θαι λεκτέον τὰς μετὰ τὴν ἀπόκρισιν εὐσταθεῖς, εὐπνοὺς, ἀτα-
ράχους, τὴν τε δύναμιν ἀκαθαιρέτους, τὰς δὲ μὴ τοιαύτας ἀσυμ-
μέτρως. Τὸ γὰρ ἶσον καὶ ὀλιγωτέρας καὶ πλείοσι ³ κενώσσειν
15 αἵματος κατὰ τε τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ἄλλας περιστάσεις, καὶ

1 Hae periodi τὴν δὲ — τὰς δὲ μὴ τοιαύτας ἀσυμμέτρως aberraverant
ad caput seq. p. 26. vs. 3. post ἤβης. Revocavit Daremb., cum quo reieci
quod h. l. legebatur, σημειωτέον τὴν αὐτάρκη κάθαρσιν. — 2 ἐκάστης codd. —
3 κενώσεις αἵματος codd.

quod Diocles dicit, iisdem diebus omnibus. Nec rursus, ut
ait Empedocles, decrescente lunae lumine; nam aliae ante
diem vicesimum completum, aliae completo purgantur; ac
rursus aliae crescente lunae lumine, aliae decrescente purgan-
tur; aliae intra dies certos aliquot, quibus adsueverunt. Con-
venientem autem cuique purgationem e dicrum computatione
aestimarunt nonnulli; neque enim ultra diem tertium vel
quartum purgationem secundum naturam procedere existimant.
Quos tamen reprehendere oportet; nam nonnullae per plures
dies purgantur iusta secundum naturam copia per plures
dies distributa; quin uno die plus quam quod secundum na-
turam est secerni potest. Itaque affirmandum congruo modo
purgatas esse eas, quae post menstruorum cessationem firmae
sunt, facile spirant, perturbatione liberae, viribus integris,
incongruo vero modo eas, quae non ita se habent. Nam
id, quod aequum est, cum paucioribus, tum pluribus san-
guinis emissionibus fertur pro actatibus, aliisque rebus et

τὸ ποτὲ μὲν παχυντικὰς προσενέγκασθαι τροφὰς, ποτὲ δὲ δρι-
 μείας καὶ λεπτυντικὰς, ¹ Φέρεται. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς καθάρ-
 σεως αὐτῶν ἄνισόν ἐστι φύσει καὶ παρὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ παρὰ
 τὴν ὥραν, καὶ παρὰ τὴν σύγκρισιν, καὶ παρὰ τὸ ἐπιτήδευμα
 5 καὶ τὴν ἀγωγὴν, καὶ παρ' ἄλλας τινὰς ἐμφερεῖς ἐξαλλαγὰς.
 φύσει μὲν, ἐπειδὴπερ αὐτὸ τοῦτο φυσικῶς τισὶ μὲν πλεῖον
² ἐκκρίνεται, τισὶ δὲ ἔλαττον· παρὰ δὲ τὴν ἡλικίαν· ὀλιγώτερον
 γὰρ ταῖς μελλούσαις μηκέτι καθίρεσθαι καὶ ταῖς ³ πρῶτον ἀρ-
 χομέναις. Ταύταις γοῦν πολλάκις μόνον ⁴ τὸ τῆ μήτρα παρα-
 10 κείμενον χωρίον περινοτίζεται· ὀλίγαις γὰρ παντελῶς καὶ ταύ-
 ταις ὑπεράκμοις πρὸ τῆς διακορεύσεως ἀθροῦν ἐπιφάνεται, μόνον
 δὲ, ὡς ἔφην, ἐπιμολύνει τοὺς τόπους. Παρὰ δὲ τὴν ὥραν·
 ἔκρος μὲν γὰρ πλεῖον, θέρος δὲ ἔλαττον, ὡς ἂν πολλῆς δια-
 Φορήσεως δι' ὄλου γινομένης τοῦ σώματος· Φθινοπώρου δὲ πλεῖον
 15 μὲν παρὰ τὸ θέρος, ἔλαττον δὲ παρὰ τὸ ἔαρ· χειμῶνος δὲ
 πάλιν ἔλαττον τοῦ Φθινοπώρου. Παρὰ δὲ τὰς συγκρίσεις· κατα-
 πιμέλοις μὲν γὰρ καὶ παχείαις ὀλιγώτερον, ὡς ἂν τῆς ὕλης

1 φαίνεται codd. — 2 ἐκκρίνεται τὸ αἷμα codd. — 3 πρῶταις codd. —
 4 τὸ τῆς παρακειμένης μήτρας χωρίον codd.

prouti alio tempore magis eibi sumpti sunt, qui humores
 erassos reddunt, alio tempore aeres et attenuantes. Earum
 vero purgationis eopia naturâ inaequalis est pro aetate, anni
 tempore, constitutione, munere, quo funguntur, vitae ra-
 tione, aliisque similibus quibusdam permutationibus. Naturâ
 quidem, quia id ipsum secundum naturam in aliis plus,
 in aliis minus exeeritur. Pro aetate: minus enim in illis,
 quae brevi non amplius purgabuntur, et in iis, quae pri-
 mum purgari coeptae sunt. His igitur saepe solum mae-
 loeus, qui prope uterum est; nam omnino paucis iisque,
 quibus vitae flos iam praeteriit, ante primum eum viro con-
 gressum confertim apparet; sed, sicuti dixi, partes tantum
 commaeulat. Pro anni tempore: vere enim copiosius; aestate
 vero minus copiose, quippe multa faeta perspiratione per
 totum corpus; aetumno autem copiosius, si eum aestate,
 minus vero copiose, si cum vernali tempore compares; hieme
 autem rursus minus quam aetumno. Pro constitutione:

- διὰ τὴν εὐτροφίαν τοῦ συγκρίματος ἀναλισκομένης· ταῖς ἰσχυροτέραις δὲ καὶ ἀσάρκοις πλείον, ὃ γὰρ οὐκ ἔδαπάνησεν εἰς εὐτροφίαν ἢ Φύσις, τοῦτο ἐπλεόνασεν εἰς ἔκκρισιν. Παρὰ δὲ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὴν ἀγωγὴν· ταῖς μὲν ἀργῶ βίῳ χρωμέναις
 5 πλείον, ταῖς δὲ γυμναστικῶ καθ' ὃν δὴ ποτε τρόπον, ἔλαττον· καὶ διὰ τοῦτο Φωνασκοῖς καὶ ταῖς ἀποδημίαν τινὰ στελλομέναις, καὶ μάλιστα ταῖς ἐκ μεσογειῶν τόπων εἰς πελαγίους τόπους, ὑποστέλλεται τὸ πλῆθος. Ποτὲ δὲ καὶ τὸ μηδὲως καθαιρέσθαι κατὰ Φύσιν, οὐ μόνον παρὰ τὴν ἡλικίαν παιδικὴν
 10 οὔσαν ἢ πρεσβυτικὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ Φωνασκίαις ἀγωνιστικαῖς χρῆσθαι, περιελκομένης καὶ ἀπαναλισκομένης τῆς ὕλης, καὶ τοῖς ὅλοις σώμασιν ¹ ἀνδρώδεις ὑπάρχειν, ἢ διὰ τὸ ἀπὸ μακρᾶς εἶναι νόσου, δαπανωμένης τῆς ὕλης εἰς τὸ ἐλλεῖπον, ἢ διὰ σύλληψιν ἀναλισκομένου τοῦ αἵματος εἰς τὴν τοῦ ἐμβρύου
 15 διατροφὴν. Ἐνίαις δὲ καὶ μετὰ σύλληψιν ἐπιφαίνεται κάθαρσις, ἢτοι ἀπὸ τοῦ γυναικείου κόλπου, ἢ ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας καὶ τῶν πλευρῶν· ἢ γὰρ πρόσφυσις τοῦ σπέρματος οὐ
 1 ἀνδρειώδεις codd.

pinguibus. enim et crassis minore copia fluit, quippe materia propter bonum corporis habitum consumpta. Tenuibus contra et minime carnositas maiore copia; nam id, quod natura non impendit in bonam nutritionem, ad excretionem abundat. Pro munere vero, quo funguntur, et vitae ratione: nam otiosam vitam degentibus, plus, quomodo eumque contra se exercentibus, minus. Quare in illis, quae vocem exercent et quae extra patriam suam iter faciunt, maximeque iis, quae ex mediterraneis locis in maritimos migrant, copia minuitur. — Nonnumquam etiam omnino non purgari secundum naturam est, non solum pro aetate puellulae vel vetulae, sed etiam prouti certaminibus eirea vocis exercitationem contendunt, materie subtracta et consumpta, et corpore toto viriles sunt; vel quia nuper e longo morbo evaserunt, materie in defectus restitutionem insumpta; vel propter conceptionem, sanguine ad foetus nutritionem impenso. — Quibusdam autem vel post conceptionem apparet purgatio sive a sinu muliebri, sive ab uteri collo et lateribus

καθ' ὅλης γίνεται τῆς μήτρας, κατὰ μόνου δὲ τοῦ πυθμένος αὐτῆς· ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ, καθὸ μὴ προσπέφυκε τὸ σπέρμα, γίνεται διαπήδησις αἵματος, καὶ διὰ τοῦτό τινες ἐπισυλλαμβάνουσιν. Κοινῶς [δὲ] ὅτι κατὰ ¹Φύσιν ἐστὶ τὸ μὴ γίνεσθαι
 5 ποτε τὴν κάθαρσιν σημειωτέον ἐκ τοῦ μηδὲν ὀχληρὸν παρακολουθεῖν.

Κ Ε Φ. ε'.

Τίνα σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι καθάρσεως.

Μέλλουσαν δὲ γίνεσθαι κάθαρσιν σημειωτέον ἐκ τοῦ κατὰ τὴν
 10 προθεσμίαν τοῦ συνήθους καιροῦ δυσκινήσιαν παρακολουθεῖν καὶ βάρος ὀσφύος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ πόνον καὶ νωθρότητα, χάσμην τε συνεχῆ καὶ κώλων ἔκτασιν, ποτὲ δὲ καὶ μήλων ἔρευθος, ἢ τοι μένον, ἢ διαφορούμενον καὶ ἐκ διαστήματος πάλιν ἐπανθοῦν· ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ ἐκ τοῦ ναυτιώδη τὸν στόμαχον εἶναι καὶ ἀνό-

¹ φράσιν codd.

prodeat; neque enim universo utero dum crescit adhaerere solet semen, verum soli fundo. Nonnumquam vero ab ea quoque parte, cui semen non adhaeret, sanguis permeat, unde fit ut nonnullae superconciplant. — Summatim autem purgationem aliquando secundum naturam haud fieri eo signo cognosees, quod molesti nihil consequitur.

CAPUT V.

Quae signa sint instantis purgationis.

Instantem autem purgationem conieere oportet inde, quod solito tempore motus difficultas oritur et lumborum gravitas; nonnumquam vero etiam dolor et torpor et continens oscitatio et pandieulatio; interdum vero etiam genarum rubor, sive permancat, sive discutiatur et post aliquod temporis intervallum rursus efflorescat. In quibusdam vero etiam inde, quod stomachus nauseosus sit et ciborum ap-

ρεκτον. Τὴν δὲ ¹ πρῶτον γενησομένην κάθαρσιν καὶ ἐκ τούτων μὲν, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ὡς ἐν πλάτει περὶ τὸ τεσσαρεσκαίδεκατον ἔτος ² ἐκφύσεως τῶν μαστῶν καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸ ἥτρον βάρους ³ καὶ κνησμοῦ τῆς ἕβης. Συμβαίνει δὲ τὰς τῆ συνου-
 5 σία προσβιαζομένης τοῦτο πάσχειν. Τῆς δὲ ἐπιμελείας χάριν πρὸ μὲν τοῦ ἐκκρίνεσθαι τὸ ἔμμηνον πειραῖσθαι δεῖ συνεργεῖν ἀπὸ τῆς τρισκαιδεκέτους ἡλικίας, ὅπως δι' ἑαυτοῦ καὶ πρὸ διακορεύσεως ἐνεχθῆ. Πρὸς γὰρ τὴν συνουσίαν τῆς ὕλης ἐπὶ τὰ μέρη φερομένης, ὡς ἐπὶ ἀρρένων, οὕτω καὶ ἐπὶ θηλειῶν, φόβος
 10 μὴ πως, τῆ ἀποκρίσει καθυπηρετουμένου τοῦ ζώου, διάτασις γένηται καὶ φλεγμονή. Διὸ πρῶτος μὲν ὁ περίπατος ἔστω καὶ ὀμαλὸς, ἐπιμήκης δὲ ⁴ ἡ αἰώρα καὶ ἀνειμένα τὰ γυμνάσια καὶ μετὰ πολλοῦ λίπους ἀναβεβλημένη ἢ τρίψις, καὶ καθ' ἡμέραν τὸ λουτρὸν, καὶ πᾶσα ψυχῆς διάχυσις· συνεξάνιεται γὰρ αὐτῇ
 15 τὸ σῶμα καὶ ⁵ ἀπαρεμποδίστους φέρει τὰς ἀποκρίσεις· χωρὶς εἰ μὴ κακῶς τις ἡγμένη λίαν ἔστιν εὐθρυπτος· τότε γὰρ ἐπιτονοῦν

1 πρότερον codd. — 2 φύσεως codd. — 3 κνησμοῦ τε καὶ ἡβήσεως codd. — 4 ἡ ὠρα codd. — 5 ἀπαραποδ. codd.

petitus deficiat. Primum autem futuram purgationem item quidem inde, maxime vero ex incremento mammarum circa annum fere decimum quartum et e ponderis sensu in imo ventre et e pubis pruritu. Quod illae pati solent, quae ad coitum vi adiguntur. Curationis autem gratia antequam menstrua purgatio excernitur operam dare oportet ut eam adiuves a decimo tertio aetatis anno inde, ut sponte et ante depositam virginitatem feratur. In coitu enim materic ad partes delata, quemadmodum in maribus, ita quoque in femellis, metus est, ne animante excretioni subministrante contentio fiat et inflammatio. Quapropter deambulatio lenis sit et aequabilis, gestatio vero in oblongum fiat, et exercitationes remissae sint, et frictio fiat cum multo oleo et lente, balneum quotidie administretur et quaevis animi remissio procuretur. Nam una eum illo corpus remittitur secretionisque libere emittit, nisi forte aliqua male instituto vitae regimine valde sit debilis. Tunc enim corpus cor-

δεῖ τὸ ¹σῶμα· συνεκλύεται [γὰρ] τοῖς ὅλοις καὶ ἡ ὑστέρα, καὶ
 διὰ τοῦτο περὶ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἀτονεῖ, ²πρῶτον ἠργυμένης
 τῆς καθάρσεως μεθ' ὧν ἐξεθέμεθα δυσαρεστημάτων. Ἡρεμία
 [μὲν οὖν] τὰ πολλὰ χρήσιμος· καθάπερ γὰρ οἱ ἀπὸ κραιπάλης
 5 γέμοντες συντόνοις κινήσεσιν ἐλέγχονται μέχρι τοῦ νόσφ περι-
 πεσεῖν, καὶ οἱ πλήρεις τὴν κεφαλὴν, βιαιότερον ἀναφωνήσαντες
 εἰς ἄλγημα περιτρέπονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ὑστέρα
 πεπληρωμένη τῆς ἐπὶ τὴν κάθαρσιν φερομένης ὕλης ὑπὸ τῶν
 κινήσεων εἰς κοπάδι συνκίσθησιν καταπυκνοῦται. Διὸ καὶ ταῖς
 10 εὐχύλοις καὶ συμμέτροις τροφαῖς χρῆσθαι προσῆκεν, ἔτι δὲ τοῖς
 δι' ἐλαίου θερμοῦ πεσσοῖς. * Ἐπὶ δὲ τῶν ἤδη πολλάκις κεκα-
 θαρμένων ὡς ἔθος ἐκάστη ποιεῖν ἐπιτρεπτέον· αἱ μὲν γὰρ συνή-
 θως ἠρεμοῦσιν, αἱ δὲ ἐπὶ μετρίᾳ προΐασι κινήσεις· ἀσφαλέστε-
 ρον δὲ τὸ ἠρεμεῖν καὶ ἀλουτεῖν, καὶ μάλιστα τῇ πρώτῃ τῶν
 15 ἡμερῶν. — Ἐπὶ δὲ τῶν ἤδη μηκέτι καθαίρεσθαι μελλουσῶν διὰ
 τὸν προβεβηκότα χρόνον φροντιστέον, ὅπως μὴ ἀθρόα τῶν ἐμ-
 μήνων ἢ ἀποκοπὴ γένηται. Πᾶν γὰρ τὸ αἰφνίδιον ἐν μεταβολῇ,

1 σῶμα καὶ συνεκλύεσθαι τοῖς ὅλοις καὶ τὴν ὑστέραν codd. — 2 πρότερον
 codd.

roborare oportet; nam una eum toto corpore uterus quoque
 simul exsolvitur, atque ideo proprio suo munere debilitatus
 est, ubi primum purgatio fieri coepta est eum molestiis,
 de quibus exposuimus. Quies igitur plerumque utilis est;
 quemadmodum enim ex erapula oppleti validis motibus
 vexantur donec in morbum incidant, et caput repletum ha-
 bentes violentius clamantes ad dolorem eius deveniunt,
 eodem modo uterus oppletus materie ad purgationem de-
 lata motibus ad molestum lassitudinis sensum condensatione
 adigitur. Quare etiam boni succi alimentis et congrua eorum
 copia utendum, insuperque pessis eum oleo calido. At iis,
 quae iam saepius purgatae sunt, permittendum ut pro more
 suo quaeque quod velit faciant. Aliae enim quiete degere
 consueverunt, aliae ad modicos motus se convertere. Tutius
 tamen quiescent et a balneo abstinebunt primo praesertim
 die. In illis vero, quae brevi non amplius purgabuntur
 propter aetatem provecetam, videndum ne menstruorum ces-

κὰν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταφέρεται, διὰ ξυνοπάθειαν λυπεῖ τὸν
 ὄγκον· οὐκ ἐπιγινώσκεται γὰρ τὸ μὴ προμελετηθὲν, ἀλλ' ὡς
 1 ἄηθες δυσαρέστημά τι σύνεστιν. Ὅσα [δὲ] παραλαμβάνομεν
 ἐπὶ τῆς 2 πρῶτον γενησομένης καθάρσεως, ταῦτα μὲν συντακτέον
 5 [καὶ] ἐπὶ τῆς ἤδη κκταπαυομένης διὰ τὸν χρόνον· 3 καὶ [γὰρ]
 τὴν μὴ ὑπάρχουσαν ἔκκρισιν ἱκανὰ προκαλεῖν ταῦτα καὶ τὴν
 ἔτι ἀκμὴν παροῦσαν ἱκανώτερα μέχρι τινὸς φυλάξαι. Προσπα-
 ραλαμβανέσθωσαν δὲ καὶ πεσσοὶ οἱ κκλάσσειν δυνάμενοι καὶ
 οἱ τῆς [αὐτῆς] δυνάμεως ἐγχυματισμοὶ σὺν πᾶσι τοῖς τὰ σκλη-
 10 ρυνόμενα σώματα τρυφερὰ ποιεῖν δυνάμενοις. Εἰ δὲ πλείων ἢ
 κάθαρσις τῆς δυνάμεως εἴη, ἢ τισιν ἔμπαλιν ἐπέχοιτο παρὰ
 φύσιν, τότε χρεῖα θεραπευτικῆς ἐπιμελείας, ἣν ἐν τῷ περὶ
 τῶν παρὰ φύσιν λόγῳ συντάξομεν.

1 ἀήθει δυσαρεστήματι codd. — 2 πρώτης codd. — 3 ἀλλὰ καὶ τὴν Dietz.,
 sed ἀλλὰ om. P.

satio subito accidat. Subitaneum enim in mutatione, etiamsi
 in meliorem partem fiat, propter novitatem corpus laedit;
 etenim non recipitur id, cui exercitatione non ante adsue-
 verit, sed insuetae molestiae ad instar inhaeret. Quaecumque
 vero usurpamus ad primum instantem purgationem, eadem
 etiam administranda sunt ad eam, quae propter tempus iam
 desinit; valent enim illa ad purgationem restituentem pro-
 vocandum; magis autem etiam valent ad servandum ali-
 quamdiu eam, quae re ipsa etiam nunc fiat. Usurpentur
 praeterea etiam pessi, qui emolliendi facultatem habent, et
 iniectiones succorum eiusdem facultatis et omnia, quae
 partes induratas emollire valeant. Quodsi purgatio vires
 superet, vel contra aliis praeter naturam inhibeat, opus
 est curatione, quam in sermone de iis, quae contra natu-
 ram sunt, describemus.

Κ Ε Φ. 5'.

Εἰ ἐπὶ συμφέροντι γέγονεν ἢ τῶν ἐμμήνων
κάθαρσις.

Ἐπεὶ τοῖς μὲν συμφερόντως γιγνομένοις δεῖ συνεργεῖν, τοῖς
5 δὲ ἀσυμφόρως ἀποσυνεργεῖν, ἀναγκαίως τὸν περὶ τοῦ προκειμέ-
νου ποιούμεθα λόγον· σημαίνειν δὲ [δεῖ] ἐκ τῆς προτάσεως δύο,
τὸ μὲν εἰ πρὸς ὑγίειαν, τὸ δὲ εἰ πρὸς παιδογονίαν ἐπὶ συμφέ-
ροντι γέγονεν ἢ κάθαρσις, καὶ περὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔστιν ἡ
σκέψις. Ἐνιοὶ μὲν οὖν τῶν ἔμπροσθεν, ὡς καὶ Ἡρόφιλος ἐν τῷ
10 πρὸς τὰς κοινὰς δόξας ἐμνημόνευσεν, ἐπὶ συμφέροντι λέγουσι
γεγονέναι τὴν κάθαρσιν καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς παιδοποιΐαν.
Θεμίσιον δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἡμετέρων πρὸς μόνην παιδογο-
νίαν· τινὲς δὲ τῶν εὐσημοτέρων οὔτε πρὸς ὑγίειαν, οὔτε πρὸς
παιδοποιΐαν. Ἡρόφιλος δὲ καὶ Μνασέας κατὰ διαφόρους ἐπι-
15 βολὰς, τισὶ μὲν τῶν γυναικῶν πρὸς ὑγίειαν ἀφέλιμον λέγουσιν
εἶναι τὴν κάθαρσιν, τισὶ δὲ βλαβεράν. Οἱ πρῶτοι μὲν οὖν φα-

CAPUT VI.

Num commodum adferat menstrua purgatio.

Quoniam ea, quae utiliter fiunt, adiuuare oportet, iis vero, quae inutiliter, resistere, necessario de re praesente sermonem facimus. Et quaestione vero proposita duo notare oportet: num ad sanitatem, et num ad liberorum procreationem utilis sit purgatio; ac de utraque re videndum est. Nonnulli igitur antiqui, uti etiam Herophilus in libro contra communes opiniones memoravit, dieunt utilem esse purgationem cum ad sanitatem, tum ad liberorum procreationem. Themiso vero et nostrae sectae medici plerique solum ut liberi nascantur. Nonnulli autem ex illustrioribus, neque ad sanitatem, neque ad liberorum procreationem. Herophilus vero et Mnaseas pro diversis opportunitatibus quibusdam mulieribus ad sanitatem prodesse dieunt purgationem, aliis contra nocere. Primum igitur memorati illi perhibent 'na-

σιν, ὅτι προνοητικὴ τῶν ἀνθρώπων ¹ ἐστὶν ἡ φύσις, ὁρῶσα τοί-
 νυν τοὺς ἄρρενας γυμνασίοις τὸ περιττὸν ἀποκενοῦντας, τὰς δὲ
 θηλείας διὰ τὸ ² οἰκουρὸν καὶ καθέδριον διάγειν βίον πλήθος ὑπο-
 συλλεγουσάσας, προνοῦσα τοῦ μηδὲ ταύτας κινδύνῳ περιπεσεῖν,
 5 διὰ τῆς καθάρσεως ἐπενόησε τὸ περιττὸν ἀποχρετεύειν· ἔνθεν
 στραγγωτέρας γινομένης καθάρσεως παρακολουθεῖ βάρος κεφαλῆς,
 καὶ ἀμβλυωπία καὶ πόνος ἄρθρων καὶ τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
 βάσεων, ὀσφύος τε καὶ ἕτρου συναίσθησις, ἀπορία, ῥιπτασμός,
 ἀνατροπὴ στομάχου, ποτὲ δὲ φρίκη καὶ πυρετός, ὧν ἕκαστον
 10 λύεται, τῆς καθάρσεως πάλιν ἐπιφανείσης. Πρὸς τούτους δὲ
 λεκτέον, ὅτι τὸ προνοητικὴν εἶναι τὴν φύσιν διαπεφώνηται καὶ
 βαρυτέραν ἔχει τοῦ νῦν ζητουμένου τὴν ἐπίκρισιν, εἴτε δύναται
 προνοῦσα τῶν ἀνθρώπων μετῆσαι τὰς ὀρέξεις, ὅπως μὴ πλεί-
 ονα λάβωσι τὴν τροφὴν, ἢ κωλύσαι γενέσθαι τι περισσόν· ἥς
 15 γὰρ ἴδιον κηδεμονικῶς ἀποκρίναι τὸ πλεονάσαν, τῆς αὐτῆς καὶ
 τὸ κωλύσαι τὸν πλεονασμὸν γενέσθαι τῆς ὕλης. Εἰ δὲ καὶ
 προνοητικῶς ἐγέννησε τὴν κάθαρσιν, οὐ πρὸς ὑγιείας τήρησιν,
 1 ὄσα codd. — 2 οἰκουρὸν codd.

turam, quae hominibus prospicere soleat, animadvertentem
 mares exercitationibus id, quod redundat, excernere, femel-
 las vero propter domesticam vitam et sedentariam humorum
 copiam colligere, caventem ne hae in periculum addu-
 cantur, excogitavisse purgationem redundantiam illam deri-
 vandi causa, unde fiat ut parce factam purgationem con-
 sequantur capitis gravitas et visus hebetudo, et dolor artuum
 et fundi oculorum, et molestiae in lumbis et imo ventre
 sensus, et anxietas et stomachi subversio, nonnumquam etiam
 horripilatio et febris, quae singula rursus solvantur, ubi
 purgatio apparet. Adversus quos monendum: dissensionem
 esse de naturae illa providentia, ad eamque quaestionem
 responsionem esse difficiliorem quam ad praesentem, scilicet
 num natura providentia sua metiri possit hominum appeti-
 tus, ne iusto plus cibi sumant, an impedire quo minus
 redundantia oriatur. Cuius enim proprium munus est pro-
 videnter redundantia excernere, eiusdem etiam esse impedire
 quo minus materiae redundantia oriatur. Quia si provi-

ἀλλὰ πρὸς παιδοποιῖαν ἐπενόησεν αὐτήν· ἔνθεν οὔτε ταῖς μήπω
 συλλαμβάνειν δυναμέναις, ¹ ὡς νηπίαις, παρέσχε τὴν κάθαρσιν,
 οὔτε ταῖς μηκέτι, καθάπερ ταῖς παρήλιξιν, ἀλλὰ τῇ περιγραφῇ
 τῆς χρείας συναπέσβεσε τὸ ἔργον. Ἐπεχομένης δὲ τῆς κα-
 5 θάρσεως ² ἐνοχλεῖται τὸ σῶμα διὰ τὴν στέγνωσιν, ὑφ' ἧς κε-
 κάλυται φέρεσθαι τὸ ἔμμηνον· διὸ καὶ ἡ Φορὰ τῆς καθάρσεως
 ἀλυσιτελῆς ἔδοξεν οὐκ ἀνασκευάζουσα τὴν στέγνωσιν ἢ τι
 τῶν συμπτωμάτων αὐτῆς, λυομένης δὲ τῆς στεγνώσεως ἐπι-
 Φαινομένη, καθάπερ καὶ ἡ τῶν σκυβάλων καὶ ἡ τῶν ἰδρώτων
 10 ἀπόκρισις. Ἐπὶ πολὺ δὲ διαφέρει νόσος ὑγείας· οὐκέτι τοίνυν
 τὸ ὠφέλιμον εἰς τὸ ἀνασκευάσαι πάθος, τοῦτο καὶ εἰς τὸ τη-
 ρῆσαι τὴν ὑγίαιαν εὐχρηστον. Ἡ γοῦν Φλεβοτομία λύουσα τὴν
 στέγνωσιν οὐ τηρεῖ τὴν ὑγίαιαν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς παιδοποιῖαν
 ὠφελεῖ. Οἱ [δὲ] τὴν κάθαρσιν ὑπολαμβάνοντες [πρὸς ταύτην
 15 ἄχρηστον εἶναι] Φασιν, ὅτι τῆς ὑστέρας ἐλκουμένης ἡ καθαρσις
 γίνεται· πᾶσα δὲ ἔλκωσις παρὰ φύσιν· οὐδὲν δὲ τῶν παρὰ
 1 ὄσιν ὡς codd. — 2 ὀχλεῖ codd.

denter purgationem proeuraverit, non ad eonservationem
 sanitatis, sed ad liberorum procreationem eam exeogitavit.
 Unde nee nondum eoneipere queuntibus, veluti puellulis,
 purgationem praebuit, nee non amplius queuntibus, veluti
 vetulis; sed intra limites utilitatis opus continens, ultra eos
 illud exstinxit. Retenta vero purgatio eorpori molestiam
 parit propter adstrietionem, qua menstruus fluxus ne effun-
 datur prohibetur; quapropter purgationis emissio inutilis
 quoque esse videtur, quum non abstulerit adstrietionem nee
 quodeumque signum eius et demum soluta adstrietione ap-
 pareat, instar exeretionis faeum et sudorum. Multum ta-
 men differt morbus a sanitate; neque id quod est utile ad
 affectionem abigendum, idem prodest etiam ut sanitatem
 tueamur. Venae sectio exempli gratia strietum solvens non
 servat sanitatem, sed neque ad liberorum procreationem con-
 fert. Et qui opinantur purgationem ad hanc inutilem esse,
 affirmant utero uleerato purgationem fieri, quamlibet autem
 uleerationem esse contra naturam; nihil vero eorum, quae
 contra naturam sint, aliquid proferre quod sit secundum

- Φύσιν ἀποδοτικὸν τοῦ κατὰ Φύσιν ἐν μέρει αἵματος· ὥστε οὐδὲ πρὸς σύλληψιν ἔστιν εὐχρηστος. Ἀμέλει τινὲς μὲν ἐξ ὄλου [οὐ] κεκαθαρμέναι συλλαμβάνουσιν· αἱ δὲ πρὸ τῆς καθάρσεως συλλαμβάνουσαι μετὰ τὴν σύλληψιν ἐκαθάρθησαν. Καὶ τούτους δὲ ἐπι-
- 5 μεμπτέον· οὐ γὰρ ἐλκουμένης τῆς μήτρας ἢ καθαρσις γίνεται, κατὰ διαπήδησιν δὲ καὶ περιϊδρωσιν, ὃν τρόπον καὶ τὰ οὔλα παρατριβόμενα χωρὶς ἐλκώσεως προΐησιν αἷμα, καὶ ὡς ἐπὶ τῶν ἄνευ τραύματος καταγμάτων αἰμοβρυχεῖς ἐν ταῖς ἐπιδέσει τοὺς τελαμῶνας εὐρίσκομεν. Τὸ δὲ τινὲς ἐξ ὄλου μὴ καθαιρομένας
- 10 συλλαμβάνειν ψευδὸς ἔστι· καὶ γὰρ εἰ μὴ δι' αἵματος, διὰ τινος γοῦν ἄλλης ὑγρασίας καθαίρονται, καθάπερ καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων τινὰ· μετὰ δὲ τὴν σύλληψιν ἐπικαθαίρονται τινες ἀπ' ἄλλων μερῶν, ὡς ἔμπροσθεν ἐδείξαμεν, καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων, οἷς τὸ σπέρμα προσπέφυκεν. Ἡρόφιλος δὲ ποτε μὲν καὶ τισὶ τῶν
- 15 γυναικῶν βλαβεράν φησιν εἶναι τὴν καθαρσιν καὶ γὰρ ἀνεμποδίστως τινὰς ὑγιαίνειν μὴ καθαιρομένας, καὶ πολλάκις τούναντιον καθαιρομένας ὠχροτέρας γίνεσθαι καὶ ἰσχυοτέρας καὶ παθῶν λαμβάνειν ἀφορμάς· ποτὲ δὲ καὶ ἐπὶ τινῶν ὠφέλιμον, ὥστε πρότερον ἀχρούσας καὶ ἀτροφούσας ὕστερον καὶ μετὰ τὴν κά-

naturam, nominatim sane sanguinem id non facere; adeo ut neque ad conceptionem prosit. Ae profecto nonnullae omnino non purgatae concipiunt; aliae vero ante purgationem concipientes post conceptionem sunt purgatae. Verum hi quoque reprehendendi sunt: nam purgatio non ulcerato fit utero, sed pereolatione et traussudatione, quemadmodum etiam gingivae friatae sanguinem plorant, et sicuti in fracturis sine vulnere sanguine tinctas deprehendimus fascias in deligationibus. Nonnullas autem absque purgatione concipere, falsum est; nam etiamsi non sanguine, at alio quodam humore purgantur, quemadmodum etiam bruta quaedam. Nonnullae vero post conceptionem superpurgantur ex aliis partibus, quod antea demonstravimus, non ex iis, quibus semen adhaeret. Herophilus autem aliquando nonnullis mulieribus vel noxiam esse purgationem contendit. Quasdam enim plena sanitate frui non purgatas et contra saepe purgatas pallidiores fieri et tenuiores et morborum initia hinc

θαρσιν εὐχροῖσαι τε καὶ εὐτροφῆσαι. Μναςέας δὲ τὰς μὲν σφοδρὸν ἔχειν τὸ κατὰ φύσιν, τὰς δὲ ἀμυδρὸν, καὶ τῶν ἀμυδρῶν τὰς μὲν στεγνότερον, τὰς δὲ ῥωδέστερον. Ταῖς μὲν οὖν στεγνότερον ἐχούσαις τὸ κατὰ φύσιν ὑγιεινὴν φησιν εἶναι τὴν
 5 κάθαρσιν, ταῖς δὲ ῥωδέστερον οὐχ ὑγιεινὴν, ὃν τρόπον καὶ τὴν φλεβοτομίαν τοῖς μὲν στεγνοπαθοῦσιν ἀρμόζειν διαχαλῶσαν, τοῖς δὲ ρευματιζομένοις βλαβερὰν εἶναι διὰ τὸ συναύξειν τὴν εὐδιαφορησίαν. Λεληθότως δὲ οὗτος εἰσάγει τὰ κατὰ Διονύσιον στεγνόν τι καὶ ῥωῶδες ὀνομάζων κατὰ φύσιν, ὃ περ οὐχ ὑγιές
 10 ἔστιν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ κοινοτήτων ἐπελογίσθη. Τό γε μὴν στεγνότερον κατὰ φύσιν καὶ ¹ τῆς μικροτάτης παθητικῆς στεγνώσεως ἀμυδρότερον ἔστιν. Ὡς οὖν οὐ μόνον τοῖς ρευματιζομένοις ἐπιβλαβὴς ἢ φλεβοτομία καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀμυδρῶς στεγνοπαθοῦσι τῷ πλείονα τῆς ὠφελείας τὴν βλάβην
 15 ἐπιτελεῖν, καλουμένης τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν ² συναναληψίαν, οὕτως καὶ ἡ κάθαρσις ἐπιβλαβὴς γένοιτ' ἂν οὐ μόνον ταῖς ῥο-

1 τὴν μικροτάτην codd. — 2 ἀσυναληψίαν codd. Dietz coniecit ἀσυναναληψίαν.

ducere; nonnumquam vero quibusdam etiam utilis est, adeo ut, quum antea pallidae essent, et male nutritae, postea, idque purgatione praeterlapsa, bono colore essent et bene nutritae. Mnaseas autem alias validum habere naturalem habitum affirmat, alias debilem, et inter debiles alias magis strictum, alias magis fluentem. Strictiorem igitur naturalem sibi habitum possidentibus prodesse ad sanitatem purgationem dicit; potius fluentem vero habentibus naturam ad sanitatem non conferre, quemadmodum venae sectio quoque strictioribus convenit relaxando, fluere contra vexatis nocet, quod facilem humorum pertransitum auget. Hic autem clam Dionysii placita in scenam producit, loquens de stricto et fluente, quod secundum naturam sit; quod sanum non est, sicuti in secundo libro de communitatibus animadvertimus. Quod autem strictius est secundum naturam vel minima adstrictione, quae ex affectu nascatur, est debilius. Sicuti igitur non solum fluxionibus laborantibus nocet venae sectio, sed etiam illis, qui parva adstrictione laborant, quia

ωδέστερον τὸ κατὰ Φύσιν ἐχούσαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς στεγνότερον. Κοινῇ δὲ πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς Ἡρόφιλον λεκτέον ὅτι βλάπτει μὲν ἢ κάθαρσις πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ἅπαντα· ἤδη δὲ τῶν μὲν εὐπαθεστέρων καθάπτεται μᾶλλον· διαλαθάνει δὲ τὸ βλαβερὸν
 5 αὐτῆς, ἐφ' ᾧ δυσπαθῆ τὰ σώματα ¹ κέκτηνται. Τὰς οὖν πλείονας τῶν μὴ καθαιρομένων εὐτονωτέρας θεωροῦμεν, ὥσπερ τὰς ἀνδρώδεις τε καὶ στείρας. Καὶ τὰς παρήλικας δὲ τὸ μηκέτι καθαίρεσθαι πρὸς τὸ ὑγιαίνειν οὐδὲν ἀδικεῖ, πάντη δὲ τοῦ-
 10 τλησις. Ἐδει δὲ καὶ τὰς μήπω καθαιρομένας τῶν παρθένων ἤττον ὑγιαίνειν· εἰ δὲ τῆς ὑγιείας μετέχουσιν ἀνελλιπῶς, ² οὐδέποτε μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ³ ἢ κάθαρσις συμβάλλεται, πρὸς μόνον δὲ τὸ παιδοποιεῖν· χωρὶς γὰρ τῆς καθάρσεως σύλληψις οὐ γίνεται.

1 κέκτηται codd. — 2 μηδέπ. codd. — 3 ἢ κάθαρσις οὐ συμβάλλεται codd.

potius obest quam prodest, viribus ad restitutionem deperditorum advocatis, ita etiam purgatio noceitura est non solum natura sua in fluxiones pronis, sed etiam strictiore natura mulieribus. Coniunctim autem adversus hunc et Herophilum monendum, quamlibet purgationem nocere sanitati, magis vero illam laedere eas, quae faecile in morbos incidunt; verum eius potestas noxia non apparet in iis, quae eius naturae sunt, ut haud faecile morbis affieantur. Plerasque igitur ex iis, quae non purgantur, robustiores esse videmus, veluti viragines et steriles; neque vetulis non amplius purgari quidquam adfert detrimenti quod ad sanitatem attinet. Contra omnino effeminatas reddit plerasque sanguinis detractio. Oportebat autem nondum purgatas virgines minus sanas esse; sin bona valetudine fruantur, nusquam ad sanitatem purgatio quidquam confert, sed solum ad liberorum procreationem; nam absque purgatione nulla fit conceptio.

Κ Ε Φ. Ζ΄.

Εἰ ὑγιεινὴ ἐστὶν ἡ διηνεκῆς παρθενία.

Τὴν διηνεκὴ παρθενίαν οἱ μὲν ὑγιεινὴν ἔλεξαν, οἱ δὲ οὐχ ὑγιεινὴν. Οἱ πρῶτοι δὲ φασιν, ὅτι κάμνει τὰ σώματα διὰ
 5 τὰς ἐπιθυμίας. Ἀμέλει τῶν ἐρώντων ὄχρον καὶ ἄτονον καὶ ἰσχυρὸν τὸ σῶμα βλέπομεν. Ἡ παρθενία δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀφροδισίων παρῆκε τὰς ἐπιθυμίας· ἔπειτα πᾶσα σπέρματος ἔκκρισις ἐπιβλαβὴς, ὡς ἐπὶ τῶν ἀρρένων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν. Ἡ παρθενία τοίνυν ὑγιεινὴ κωλύουσα τῇ τῶν σπερμά-
 10 των ἀποκρίσει χρῆσθαι. Μαρτυρεῖ δὲ ¹ τῷ εἰρημένῳ καὶ τὰ ἄλογα ζῷα· τῶν μὲν γὰρ ἵππων αἱ μὴ ὀχευθεῖσαι δρομικώτε-
 ραι μᾶλλον εἰσι, τῶν δὲ συῶν αἱ τὰς μήτρας ἐκτριμθεῖσαι μεί-
 ζους καὶ εὐτροφώτεραι καὶ ἰσχυρότεραι καὶ τοῖς ἀρρεσιν ἐμφερῶς ἐσφιγμέναι. Πρόδηλον δὲ τῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· ² ἐπεὶ
 15 γὰρ τῶν ἀρρένων οἱ μένοντες ἀφθοροὶ ῥωμαλεώτεροί τε τῶν
 1 τῶν εἰρημένων codd. — 2 ἐπὶ codd.

CAPUT VII.

Num salubris sit perpetua virginitas.

Perpetuam virginitatem alii salubrem esse dixerunt, alii minime. Illi aiunt corpora aegrotare propter eupidinem. Profecto autem decolor et debile et tenue esse videmus amantium corpus. Virginitas vero, quum venerem usu non novit, eupiditates dimisit. Tum quaevis seminis emissio maribus femellisque pariter noet. Itaque virginitas salubris est, quae impediat, quo minus semen profundatur. Rei testimonio sunt quoque bruta. Nam inter equas, eae, quae equum admissarium non admittunt, ad cursum sunt valentiores; inter sues vero, quibus uterus exseetus est maiores et pinguiores et robustiores sunt et densa earne maseulorum adinstar. Apparet autem idem in hominibus; nam quum mares, qui venere abstinent, robustiores sint ceteris et grandiores et meliore valetudine fruuntur, sequitur summatim

ἄλλων εἰς κἀ μείζονες καὶ ὑγιεινότερον διαβιοῦσιν, ἀκόλουθόν
 ἔστι καὶ ταῖς θηλείαις ὑγιεινὴν ¹ τῷ καθόλου συνομοταγεῖν
 τὴν παρθενίαν· ² αἱ γὰρ συλλήψεις καὶ ἀποτέξεις δαπανῶσι τὰ
 σώματα τῶν θηλειῶν καὶ ἀθρόως ἀπομαραίνουσιν, ἢ παρθενία
 5 δὲ τῶν ἐντεῦθεν ἀδικημάτων τὰς θηλείας ὑφαιροῦσα, δεόντως
 ἂν ὑγιεινὴ λέγοιτο. Οἱ δὲ τῆς ἐναντίας ὑπολήψεώς Φασιν,
 ὅτι τὸ ἐπιθυμεῖν τῶν ἀφροδισίων οὐ μόνον γυναικῶν ἔστιν, ἀλλὰ
 καὶ παρθένων. Ἔναι γοῦν παρθένοι βαρυτέρους γυναικῶν ἔρωτας
 ὑπέμειναν· μία γὰρ τῆς ὀρέξεως ἄνεσις ἢ τῆς μίξεως χρῆσις· ἢ
 10 ἀπαλλαγῇ ³ τοίνυν οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῷ παρθενοτρο-
 Φεῖσθαι. Τὴν δὲ τοῦ σπέρματος ἀπόκρισιν ἔνιοι μὲν Φασι μῆτε
 ἐπὶ τῶν ἀρρένων, μῆτε ἐπὶ τῶν θηλειῶν κατὰ γένος εἶναι βλα-
 βερὰν, κατὰ δὲ τὴν ἀμετρίαν βλάπτεσθαι τὰ σώματα πρὸς
 τὴν συνεχῆ τοῦ σπέρματος ἀπόκρισιν, ὠφελεῖσθαι δὲ πρὸς τὴν
 15 ἐκ διαστήματος, ὥστε καὶ ⁴ δυσκινήσιος ἀπολύεσθαι καὶ δυσφω-
 νίας. Πολλοὶ γοῦν μετὰ συνουσίαν εὐκινήτοτεροι κατέστησαν
 καὶ γενναιότερον ⁵ ἐνήχησαν. Ἔνιοι δὲ Φασι βλαβερὰν μὲν εἶναι

¹ ἐν τῷ codd. — ² αἱ τε συλλ. codd. — ³ οὐκ ἀναιρεῖ τοίνυν τὴν ἐπιθ
 τὸ π. codd. — ⁴ δυσκινήσιαν codd. — ⁵ ἐνήχθησαν codd.

quoque statuendum esse femellis item salubrem esse virgi-
 nitatem. Quippe concepciones et partus affligunt corpora
 femellarum et confestim emacerant; virginitas vero femellas
 profluenti inde detrimento subtrahens iure salubris dicitur.
 Qui autem contrariae opinioni addicti sunt perhibent veneris
 appetitum non solum mulierum esse, sed etiam virginum.
 Nonnullae sane virgines graviolem expertae sunt amorem
 quam mulieres; sola quippe appetitus remissio posita est in
 veneris usu; itaque abstinentia, quia in virginitate vitam
 degunt, cupidinem non tollit. Seminis autem profusionem
 quidam affirmant summatim neque femellis noxiam esse, sed
 immodico veneris usu corpora laedi propter continentem
 seminis secretionem; proficere contra ex ea, quae per in-
 tervalla temporis fiat, adeo ut motus difficultate et voeis
 impedimento liberentur. Ac multi sanc post amplexum ad
 motum alacriores facti sunt et voce elariore sunt locuti.
 Quidam contra aiunt nocivam esse seminis emissionem, quum

- τὴν τοῦ σπέρματος πρόεσιν, ὡς ἀτονίας οὔσαν ἀποτελεστικὴν, ἤδη δὲ ποτε καὶ κατὰ τοῦτο λυποῦσαν, ἐπ' ὀλίγον δὲ καὶ προσκαίρως οὐκ, ἀλλὰ τι πλεῖον ¹ ἄφελειν· ὡς περ γὰρ τὸν ἰδρωτὰ προκαλεῖσθαι μὲν ἢ τῶν ὄλων σωματῶν κινήσεις εἶωθεν,
- 5 ἐπέχειν δὲ καὶ παρακρατεῖν ἢ ἀκίνησία, καὶ ὡς τὸ σίελον ἢ προφορὰ τῆς φωνητικῆς ἐνεργείας πρὸς ἐκκρίσιν ἄγει ² μᾶλλον, οὕτω καὶ ἢ περὶ τὰ γυναικεῖα μόρια συγκίνησις ἐν τοῖς ἀφροδισίοις συναναρχαλᾷ τὸν ὄγκον ὄλον. Διὰ τοῦτο δὲ τὴν ὑστέραν ἀνίησιν, ὥστε καὶ τὴν κάθαρσιν ³ ἀπαρεμποδίστον φυλαχθῆναι.
- 10 Πολλὰ γοῦν διὰ μακρὰν χηρείαν στραγγῶς καὶ μετὰ πόνου καθαιρόμεναι, γαμηθεῖσαι πάλιν ἐκαθάρθησαν ἀπαρεμποδίστως· αἱ δὲ ἐκτμηθεῖσαι τὰς μήτρας ὕες ἔρρωμενέστεραι γίνονται διὰ τὸ μηδ' ὄλως ἔχειν τὸ τὴν ἐμμηνον ἐκκρίσιν ὑπόμενον σπλάγγχρον. Ὡς οὖν οὐδὲ ποδαγρὸς ἂν τις γένοιτο πόδας οὐκ ἔχων
- 15 οὐδὲ στραβὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένος, τῷ μὴ ἔχειν τὸ μέλος, ⁴ οὗ ἢ νόσος, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ ταῖς μὴ ἐχούσαις τὴν μήτραν δύναται παρακολουθῆσαι τὰ κατὰ τὴν

1 ἀφελεῖν τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὴν ἀπαραπόδιστον τῶν ἐμμηνῶν ἀπόκρίσιν codd. —

2 μᾶλλον, ταῖς δὲ διόδοις τοῦ πνεύμονος πέφυκε συνεπακολουθεῖν, codd. —

3 ἀπαραποδ. codd. — 4 οὐ νοσήσει κατὰ codd.; emendavit Daremb.

debilitatem adferat, eamque vel hoc nomine detrimentum facere; sin modice et opportune fiat, non obesse, quin potius prodesse; nam quemadmodum totius corporis motus sudorem provocare solet, a motu abstinencia contra eum retinere et cohibere, et quemadmodum vocis contentio salivam ad excretionem magis allicit, ita etiam partium muliebrium motus in veneris usu totum corpus relaxat. Qua de causa etiam uterum, ita ut etiam purgatio libera servetur. Multae igitur longo tempore viduae stillatim et cum dolore purgatae viro nuptae rursus liberaliter purgatae sunt. Utero autem exsecto succi robustiores evadunt, quia omnino non habent viscus, quod menstruam purgationem ferat. Sicuti igitur podagricus quis non fiet pedibus carens, nec distortis oculis ille erit, quibus extusi sunt, quia membro caret, quod morbi sedes sit, ita neque fieri potest ut uterum non habentes experiantur molestias, quae ab illo proficiscun-

- ὕστεράν γινόμενα δυσχερῆ. Ταῖς δὲ παρθένοις πάρεστιν ἡ μή-
 τρα· κίνδυνος οὖν διόλου τῆς συμπλοκῆς ἀπεχομένων αὐτῶν
 παραπολεσθῆναι τὴν τῆς ὕστερας ἐνέργειαν. Πρὸς δὲ τὸ τὰς
 μὴ συνουσιαζούσας ἀπαλλάσσεσθαι τῆς ἐκ τοῦ τίκτειν κακώ-
 5 σεῶς Φασιν, ὅτι πρὸς ἕτερα πολλῶ χεῖρονα διὰ τὸ μὴ συνου-
 σιάζειν βλάπτονται, ¹ παρεμποδιζομένης τῆς ἐμμήνου καθάρσεως.
 Ἀμέλει καὶ καταπίμελοι γίνονται καὶ τοῖς συγκρίμασι περι-
 πληθεῖς, ὑποσwareυομένου κατ' ὀλίγον τοῦ διὰ τῆς καθάρσεως
 ὀφείλοντος ἐξαναλοῦσθαι. Βλαβερὰ τοίνυν ἡ δι' ὄλου παρθενία.
 10 Καὶ τοιαῦτα μὲν λέγουσιν ἑκατέρωθεν· ἡμεῖς δὲ τὴν διηνεκῆ
 παρθενίαν ὑγιεινὴν εἶναι Φαμεν, ὅτι βλαβερὰ κατὰ γένος ἡ
 συνουσία, καθάπερ ἐν τῶ ὑγιεινῶ διὰ πλειόνων ἀποδεδείκται.
 Βλέπομεν δὲ καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων ἐν τοῖς θηλυκοῖς ὄντα ἔρρω-
 μενέστερα τὰ κωλύμενα τῆ συνουσία χρῆσθαι, καὶ τῶν γυναι-
 15 κῶν ² δυσαναλωτέρας πρὸς νόσους τὰς διὰ νόμον καὶ τὴν εἰς
 θεοὺς θρησκείαν ἀποτεταγμένας ταῖς μίξεσι καὶ τὰς ³ νόμῳ ἐν
 παρθενίᾳ διαφυλαχθείσας. Τὸ δὲ στραγγῶς καθαιρεσθαι καὶ εἰς

1 παραποδ. codd. — 2 δυσαναλωτέρας codd. — 3 ἐνόμῳ ἐν codd.

tur. Virginibus autem uterus omnino est; quare metuendum,
 ne prorsus ab amplexu abstinentibus uteri actio pereat.
 Adversus opinionem vero, quod amplexu abstinentes libe-
 rentur damno, quod partus adferat, affirmant mulieres aliis
 multoque peioribus noxis affligi propter abstinentiam a ve-
 nere, impeditâ scilicet purgatione menstrua. Profecto pin-
 guescunt et plenum corporis habitum sibi acquirunt coacer-
 vato sensim co, quod per purgationem absumi debet. Nociva
 igitur perpetua virginitas. Ac talia quidem ab utraque parte
 in medium proferuntur. Nos vero perpetuam virginitatem
 salubrem esse contendimus, quia summatim detrimentosus
 est coitus; sicuti in libro de sanitate tuenda fuse demon-
 stratum est. Videmus autem brutorum quoque femellas,
 quae a venere arcentur, esse robustiores, atque inter mulieres
 minus facile morbis affici, quae ex lege et propter cultum
 Deorum ab amplexu prohibentur et ex instituto in virgini-
 tate continentur. Guttatim vero et moleste purgari et pin-
 guedinosum moleque magnum corporis habitum acquirere

πιμελώδη καὶ ἄμετρον ὄγκον παρεκχεῖσθαι διὰ τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἀκίνησιν γίνεται ¹ τοῦ σώματος. Ἐπεὶ γὰρ πολλαὶ τῶν οὕτω παρθενοτροφουμένων ² ἐν ἀπορρήτοις καὶ φυλακῇ μένουσαι τῶν ὀφειλομένων γυμνασίων οὐ μεταλαμβάνουσιν, οὐδὲ ³ αἰωρῶν, ⁵ οὐδὲ τῆς ἐντεῦθεν εὐαρεστήσεως, διὰ τοῦτο τοῖς εἰρημένοις ἐχληροῖς ⁴ ἀλίσκονται. Διόπερ ὑγιεινὴ μὲν ἢ διηνεκὴ ἐστὶ παρθενία, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῶν ἀρρένων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν τῶ κοινῷ δὲ τῆς φύσεως λόγῳ, καθ' ὃν ⁵ ὑπομένει ἑκάτερα τὰ γένη τὴν τῶν ζώων διαδοχὴν, ἢ μίξις ἀκόλουθος ἂν εἶη· καὶ
 10 περὶ τούτου ἐξῆς διαλαβεῖν ἀναγκαῖον.

Κ Ε Φ. η'.

Μέχρι τίνος τὸ θῆλυ παρθενοτροφητέον.

Ἐπεὶ τὸ μὲν ἄρρεν μόνον προετικὸν σπέρματος ὑπαρχόν οὐδένα κίνδυνον ἔχει ἐκ τῆς πρώτης μίξεως, τὸ δὲ θῆλυ καὶ

1 τοῦτο ματος codd. — 2 ρήσαι, καὶ φυλακῇ μεν. codd. — 3 αἰρων codd. — 4 εὐρίσκονται codd.; emendavit Dietz. — 5 τοῦ μένειν codd.

aeedit propter inertiam et a motu abstinentiam. Nempe quoniam multae, quae ita in virginitate vitam transigunt, intra sacra aedificia et in eustodia manentes debitis exercitationibus privantur, nee gestationibus utuntur, neque iu-
 eunditate inde profluente fruuntur, in molestias, de quibus diximus, ineidunt. Quapropter salubris quidem est perpetua virginitas eum maribus, tum femellis. Communi vero naturae lege, qua uterque sexus animantium propagationem in se suseipit, eonsequitur ut congressus fieri debeat; qua de re postea disputare oportebit.

CAPUT VIII.

Quamdiu femellam virginem degere oporteat.

Quum mas tantum emittat semen, periculum nullum incurrit e primo eoitu, femella vero quum et recipiat et

δεκτικόν ἐστι σπερμάτων καὶ συλληπτικὸν εἰς ὑπόστασιν τοῦ
 ζῴου, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο κινδυνεῦσαι εὐρίσκεται ¹ θᾶπτον ἢ
 προσῆκεν ἐπὶ τὰς διακορήσεις ἀγόμενον, ἢ βράδιον, εὐλόγως
 περὶ τοῦ προκειμένου σκέμματος ἐπιζητούμεν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν
 5 μέχρι τοσούτου διατελεῖν ἐν παρθενίᾳ τὸ θῆλυ καλῶς ἔχειν ὑπέ-
 λαβον, μέχρῃς οὐ μήπω πρὸς τὴν μίξιν ἔσχηκεν ὄρμην· αὐτὴ
 γὰρ ἡ φύσις ὡς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
 θρώπων, καθ' ἣν δεῖ προθεσμίαν ἐπὶ τὴν μίξιν ἐλθεῖν, οἷστρου
 τινὰς ἐφύτευσε καὶ ὄρμᾶς ἐκίνησεν, ὄρμῶντος ἤδη τοῦ σώματος
 10 ἐπὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἀπόλαυσιν ἐλθεῖν. Λέληθε δὲ τούτους,
 ὅτι τὰ μὲν ἄλογα ζῴα μόνῃ φύσει καὶ ἀλόγῳ τύχῃ διοικου-
 μενα παρ' ἑαυτῶν οὐδὲν εἰς ἐπιθυμίαν συνεισφέρει· διὸ καὶ τῶν
 πλείστων ἐμπρόθεσμος ὁ χρόνος τῆς ἐπὶ τὴν μίξιν ὄρμῆς, ἐπὶ
 δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀπρόθεσμος, πολλαχοῦ καὶ τοῦ λόγου διὰ
 15 ² κενᾶς τινὰς ἡδονᾶς ἢ δόξας σαλεύοντος τὰς ὄρμᾶς. Ἐπεὶ τοί-
 νυν αἱ μὴ σωφρονικῶς ἀγόμεναι παρθένοι διὰ τὸ ἀπαιδαγωγῆτον
 προωροτέρως ἔλκουσι τὰς ἐπιθυμίας, διὰ τοῦτο ταῖς ὄρμαῖς οὐ
¹ ἔλαττον codd. — ² καινᾶς codd.

concipiat semen, quod animanti fundamento sit, ideoque
 periclitari constet, ubi maturius quam oportet ad amplexus
 adducatur, vel iusto tardius, iure de praesente quaestione
 agimus. Nonnulli igitur opinati sunt rem recte se habere,
 si femella tamdiu virgo maneat, quamdiu nondum veneris
 appetitu agitetur. Ipsa enim natura quemadmodum brutis
 animantibus, ita etiam hominibus, quo tempore ad coitum
 devenire oporteat, impetus quosdam indidit et appetitus
 movit, corpore iam desiderio incenso ut ad rerum venerearum
 fructum deferatur. Hos tamen latuit bruta solâ naturâ et
 rationis experte sorte suâ directa ex se nihil ad cupiditatem
 conferre; quare plerisque certum tempus constitutum est
 ad coitus cupiditatem, hominibus vero minime certo con-
 stitutum, quum saepe etiam mens propter vanas quas-
 dam voluptates vel opiniones naturales impetus vario modo
 iacet. Quandoquidem igitur virgines non modeste institutae
 propter disciplinae defectum praematuras cupiditates fovent,
 impetui isti fides haberi minime debet. Tamdiu vero iu

- καταπιστευτέον. Μέχρι δὲ τοσούτου διατηρεῖν ἐν παρθενίᾳ
 συμφέρει, μέχρις οὗ δι' ἑαυτῆς γένηται κάθαρσις. Ἔσται γὰρ
 τεκμήριον τοῦ δύνασθαι τὴν ὑστέραν ἤδη τὰς ἰδίας ἀποτελεῖν
 ἐνεργείας, ¹ ὧν μία τις μὲν καὶ ἡ σύλληψις, ὡς ἔμπροσθεν εἰ-
 5 ρήκαμεν. [εἰ δὲ μὴ,] κίνδυνος τὸ ² καταβληθὲν σπέρμα συλλη-
 φθῆναι μικρομεγέθους ἔτι τῆς μήτρας ὑπαρχούσης καὶ διὰ τοῦτο
 θλιβησομένου μετὰ τὴν ὄγκωσιν τοῦ ἐμβρύου καὶ οὕτως ἦτοι
 φθαρησομένου παντελῶς, ἢ τοὺς χαρακτῆρας ἀπολεσόντος, ἢ
 πάντως ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀποτέξεως κίνδυνον παρεξομένου τῇ
 10 κυοφοροῦσῃ τῷ διὰ στενῶν ἔτι καὶ ἀτελειῶτων ἀκμὴν τῶν περὶ
 τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας μερῶν διέρχεσθαι. Συμβαίνει δὲ οὕτως
 καὶ ἀτροφεῖν ἕνια τῷ μὴ ³ πρῶτον τὴν ὑστέραν μεγάλαις ἀγ-
 γείαις καταπεπλέχθαι, λεπτοῖς δὲ καὶ οὐχ ἱκανοῖς τοσοῦτον
 αἷμα παρακομίζειν, ὅσον ἱκανόν ἐστι τὸ κατὰ γαστρὸς διαθρέψαι.
 15 Τὸ μέντοι τὴν κάθαρσιν ἐπιφαίνεσθαι πρῶτον κατὰ τὸ πλεῖστον
 περὶ τὸ τεσσαρεσκαίδέκατον ἔτος ἀπαντᾷ. Τοῦτο τοίνυν ὄντως
 ἐστὶ φυσικὸν καὶ τὸν τῆς διακορήσεως ἐμφαῖνον χρόνον. Οὐκ
 ἀσφαλῆς δὲ πάλιν οὐδ' ἡ μετὰ πολυετῆ χρόνον διακορήσις·
 1 ὧν μὲν codd. — 2 καταληθὲν codd. — 3 πρώτην ὑστέραν codd.

virginitate degere confert, donec sponte fiat purgatio men-
 strua. Hoc enim signum erit, utrum iam propriis suis
 muneribus fungi posse, quorum unum quoddam est con-
 ceptio, sicuti supra diximus. Ceteroquin enim periculum
 est ne semen demissum concipiatur utero etiam nunc parvo
 et ne fiat ut foetus post incrementum prematur atque ita
 prorsus pereat, vel proprias sibi notas perdat, vel omnino
 partus tempore periculum adferat parturienti, quum per
 angustas necdum perfectas circa uteri ostium partes pervadat.
 Ita vero etiam fit ut nonnulli foetus alimento debito desti-
 tuantur, quia uterus primum non magnis vasis perplexus
 est, sed exiguis, iisque haud idoneis, ut tantum sanguinis
 advehant, quantum sufficiat ad foetus enutritionem. Pur-
 gatio vero plerumque primum apparet circa annum decimum
 quartum. Hoc igitur re ipsa secundum naturam est et
 tempus primo amplexui opportunum denotat. Contra minime
 tutus est qui fiat multis annis lapsis congressus. Nam

μένει γὰρ συμπεπτωκῶς ὁ τράχηλος τῆς ὑστέρας, ὃν τρόπον καὶ τὰ τῶν ἀρρένων μόρια παρὰ τὸ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀφροδισίοις. Οὕτως ¹ οὖν ἐν εὐρυχωρίᾳ μὲν [ἐν] τῷ κύτει τῆς ὑστέρας τὸ σπέρμα διαπλασθὲν καὶ τελειωθὲν εἰς ζῶν, διὰ στενοῦ δὲ τοῦ
 5 τράχηλου κατὰ τὴν ἀπότηξιν οὐκ εὐμαρῶς διελθεῖν δυνάμενον μεγάλας ὀχλήσεις καὶ κινδύνους ἐπιφέρει. Διόπερ ὁ προειρημέ-
 νος χρόνος ² μὲν τῷ τελειούμενον τὸ χωρίον τῆς ³ γεννήσεως δύνασθαι τὴν σύλληψιν ὑπομένειν ἐπιτηδείος ἔστιν εἰς διακρί-
 ρησιν.

10

Κ Ε Φ. θ'.

Πῶς σημειωτέον τὰς δυναμένας συλλαμβάνειν.

Ἐπεὶ τέκνων ἕνεκα καὶ διαδοχῆς, ἀλλ' οὐχὶ Φίλης ἠδουπαθείας οἱ πολλοὶ γάμοις συγκαταζεύγνυνται, παντελῶς ἔστιν ἄτοπον περὶ μὲν τῆς προγονικῆς αὐτῶν εὐγενείας ἐξετάζειν καὶ τῆς τῶν

¹ οὐκ ἂν εὐρυχωρία codd. et alia magis etiam corrupta. Partim emendavit Dietz. — ² ἐν τῷ codd. — ³ γενέσεως codd.

collapsum manet uteri collum, sicuti etiam pudenda virilia, cum venere non utuntur. Itaque hae ratione in amplo quidem spatio eavi uteri semen conformatum et ad animantis perfectionem progressum, quum propter colli angustiam partus tempore non faecile pertransire possit, magnas molestias et pericula adfert. Quare tempus supra dictum, quia perfectus est locus generationi destinatus, adeo ut conceptionem ferre possit, ad primum amplexum est opportunum.

CAPUT IX.

Quibus signis cognoscantur illae, quae concipere possunt.

Quum liberorum et successionis, sed non voluptatis gratia plerique matrimoniis copulentur, plane absurdum sit in maiorum nobilitatem et divitiarum abundantiam inquirere,

χρημάτων περιουσίας, περὶ δὲ τοῦ πότερον δύναται συλλαμβά-
 νειν ἢ μὴ, καὶ εἰ πρὸς τὸ τίκτειν εὐφυῶς ἔχουσα ἢ οὐ, ἀνε-
 ξέταστον ἀπολιπεῖν· ¹ [διὸ] δεόντως τὸν περὶ τοῦ προκειμένου
 ποιούμεθα λόγον. Εὐφυῶς δὴ πρὸς σύλληψιν διακεῖσθαι σημει-
 5 ὠτέον τὰς ἀπὸ πεντεκαιδεκαετοῦς ἡλικίας ἕως τεσσαρακονταε-
 τοῦς κατὰ τὸ πλεῖστον, ² μῆτε πυκνὰς καὶ [σκληρὰς,] ἢ πα-
 χείας καὶ καταπιμέλους, μῆτε ἄγαν ἐκλελυμένας καὶ καθύγρους,
 καὶ τὴν ὑστέραν ἐμφερῆ τοῖς ὅλοις [κεκτημένας] ὑπάρχουσιν,
 [ἴσπερ] ἢ διὰ πολλὴν [πυκνότητα καὶ] σκληρίαν μὴ δέχεσθαι
 10 ῥαδίως τὴν πρόσφυσιν τοῦ σπέρματος, ἢ δι' ὑπερτεταμένην
 ἔκλυσιν καὶ ἀτονίαν [πάλιν αὐτὸ ἀφιέναι·] καὶ μῆτε κάθυγρον
 τὴν μήτραν ἐχούσας, μῆτ' αὐχμηρὰν, μῆτ' ἄγαν εὐπορον ἢ
 πάλιν ἐσφιγμένην, εὐτάκτως δὲ καθαιρομένας καὶ οὐ διὰ τινος
 ὑγρασίας, ἢ ἰχώρων ἑτερογενῶν, [δι'] αἵματος δὲ, καὶ τούτου
 15 μῆτ' ἄγαν πολλοῦ, μῆτε πάλιν ³ παντελῶς ὀλίγου· καὶ τὸ
 στόμιον τῆς ὑστέρας ἐχούσας ⁴ προκωπότερον μᾶλλον καὶ κατ'

1 εἰὸ suppleendum censuit Dietz. — 2 μῆδ' οἷον ἀνδράδεις καὶ πυκνὰς καὶ
 καταπάχους ἢ καταπιμέλους εἶναι, μῆτε ἄγαν codd. — 3 ἄγαν παντελῶς
 codd. — 4 προκοπότερον codd.

non exploratum contra relinquere, num concipere mulier
 possit, nec ne, et num ad partum rite sit comparata, an
 minime; — quapropter de re praesente opportunè sermonem
 facimus. Natura autem bene comparatas esse ad conceptio-
 nem coniectandum est eas, quae aetatis sunt quindecim an-
 norum ad quadraginta usque ut plurimum, quae non sunt
 densae ac durae, vel crassae et pingues, neque admodum
 exsolutae et humidae, utrumque toti corpori similem ha-
 bentes, adeo ut vel propter multam densitatem et duritiam
 non facile seminis adhaesionem fieri sinant, vel propter
 modum excedentem resolutionem et laxitatem id rursus de-
 mittant; et quae utrum neque humidum habent, neque
 siccum, neque admodum permeabilem, vel contra constri-
 ctum, sed ordinate purgantur neque humore aliquo, vel
 sanie aliena, sed sanguine, eoque nec valde copioso, nec
 contra omnino pauco; et quae uteri ostium habent potius
 in promptu et e directo situm; nam quod naturâ inclinatum

- εὐθὺ κείμενον· καὶ γὰρ φύσει παρεγκεκλικὸς καὶ πορρωτέρω τοῦ
 γυναικείου κόλπου κείμενον πρὸς ἐπισπασμὸν καὶ παραδοχὴν
 τοῦ σπέρματος ἀφυέστερον· καὶ τὰς εὐμαρῶς πεττούσας τὴν
 τροφὴν καὶ μὴ καθυγραινόμενας διηνεκῶς τὴν κοιλίαν· ¹ καὶ
 5 γὰρ αἱ συνεχεῖς ἀπεψίαι τοῖς συλλαμβανομένοις ἀνθίστανται,
 καὶ ῥευματισμὸς τῆς κοιλίας ἐξίησι τὸ κρατούμενον· εὐσταθεῖς
 δὲ τὴν διάνοιαν καὶ ἰλαράς· [τὸ γὰρ] δυσόργητον [καὶ τὸ] ἐπί-
 λυπὸν τε καὶ θυμικὸν τῆς ψυχῆς [διὰ] τὴν ταραχὴν τοῦ πνεύ-
 ματος ἀπαθεῖ τὸ συλλαμβανόμενον. Οἱ δὲ καὶ τὰς μήτε [διὰ]
 10 χαρὰς, μήτε λύπας τοῖς ὄμμασι, μηδὲ τῷ χρώματι ταχέως
 τρεπομένας, — καὶ μάλιστα [τὰς] ἐπὶ τὸ μελάντερον, —
 ἀνεπιτηδειοτέρας ἔλεξαν· πολλὴν γὰρ εἶναι θερμασίαν ἐπὶ τού-
 των τῆς ὀρέξεως ² ἀποτρέπουσαν καὶ μελαίνουσαν, δι' ἣν καὶ
 τρόφῃ τινὶ τὸ σπέρμα φρυγόμενον ³ ἐξαφανίζεσθαι. Οἱ δὲ μὴ
 15 δύνασθαι συλλαμβάνειν τὰς [μὴ] κατ' ὄσφυν καὶ λαγόνῃ εὐ-
 σάρκους, πλατυτέρας, [τὰς] φακώδεις, πυρράς, ⁴ ἀρρενώπους·

1 Ante καὶ in mss. habentur verba εὐσταθεῖς — ἰλαράς, quae infra in-
 tuli. — 2 τρέπουσαν codd. — 3 ἐξαφανίζεται· βεβαιότερα δὲ ἡ πρώτη
 σημειωσίς ἐστι· διὸ μὴ δύνασθαι codd. — 4 ἀρρενωπούς, ἀγόνους· τὰς ἐναντίας
 δὲ πάλιν ἀτρόφους codd.

est et longius intra sinum muliebrem recedit, ad seminis
 attractionem et receptionem minus bene conformatum est;
 tum facile cibum concoquentes, nec continenter alvum li-
 quidam deponentes; nam perpetuae cruditates semini concepto
 adversae sunt, et ventris fluxus id, quod arreptum est,
 expellit. Mentis autem constantes et hilares sint; nam ira-
 cundia et morositas et animi mobilitas propter spiritus con-
 turbationem id, quod conceptum est, repellit. Alii vero etiam
 eas (conceptui idoneas esse existimant), quae neque propter
 gaudium, neque tristitiam vultum et colorem facile mutant, —
 maxime vero ineptas ad conceptum dixerunt eas, quae co-
 lorem in nigrum mutatum habent; multum enim his incesse
 calorem, qui a veneris appetitu avocet, easque nigret, et
 per quem semen etiam quodammodo tostum deletur. Alii
 concipere non posse eas, quae non sint lumbis carnosae et
 latiores, quae maculas lenticulares habeant, fulvas, adspectu

ἀγρόνους τε πάλιν τὰς ἐναντίας, ἀτρόφους, ἰσχνὰς καὶ κατα-
 πιμέλους, πρεσβυτέρας ¹ ἢ λίαν νέας· μάλιστα δὲ [δεῖν] προ-
 σέχειν τῇ σημεϊώσει τῇ διὰ τῶν προσθέτων, οἷον ῥητίνης, πη-
 γάνου, ² σκορόδου, κοριάνδρου· εἰ μὲν γὰρ ἡ ποιότης προστε-
 5 θέντων αὐτῶν μέχρι τοῦ στόματος ἀναφέροιτο, δύνασθαι ³ Φασι
 συλλαμβάνειν αὐτάς, εἰ δὲ μὴ, τούναντίον· ⁴ ἅπερ ψευδῆ, καὶ
 γὰρ οὐκ εὐσκαρκος κατ' ὁσφύος συνέλαβε· τὰ δὲ προστεθέντα καὶ
 εἰλητὰ καὶ διὰ τῶν λόγων θεωρητῶν ἀναδοθήσεται πόρων ⁵ καὶ εἰ
 μὴ δυνήσεται τις συλλαμβάνειν. Ὁ γοῦν Ἀσκληπιιάδης Φησὶν
 10 ἐπιτιθεμένης τῆς διὰ πηγάνου κηρωτῆς ἐλκουμένῃ τὰ σκέλη ἀν-
 τίληψιν τῶ κάμνοντι γενέσθαι τῆς ποιότητος κατὰ διάδοσιν.
⁶ Τῶ καθόλου δὲ ζητητέον τὰς κατὰ φύσιν ἐχούσας τῶ τε ὅλῳ
 σώματι καὶ τῇ ὑστέρῃ· καθάπερ γὰρ οὐδὲ ⁷ λυπρὸν χωρίον
 τελειῶ σπέρματα καὶ φυτὰ, τῇ δὲ παρ' ἑαυτοῦ κακίᾳ καὶ τὰς
 15 ἀρετὰς τῶν φυτῶν καὶ σπερμάτων ἀπόλλυσιν, οὕτω καὶ τὰ
 τῶν θηλειῶν παρὰ φύσιν διακείμενα οὐ κρατεῖ τῶν καθιεμένων

1 λίαν ἢ codd. — 2 σκορδαμοῦ codd. — 3 φησι codd. — 4 Ante ἅπερ
 codd. ferunt: Εὐήνωρ δὲ καὶ Εὐφρων (Εὐρύφων?) ἐπὶ δίφρου μαιωτικῶ καθι-
 σαντες τοῖς αὐτοῖς ὑπεθυμίασαν. — 5 καὶ μὴ δυνήσεται τις codd. — 6 ἐν τῶ
 codd. — 7 λαμπρὸν et mox τέλεια codd.; emendavit Daremb.

virili; steriles rursus contrarii habitus mulieres, male nu-
 tritas, tenues, et pingues, aetate proveciores vel aetatis
 admodum tenerae; praesertim autem mentem esse adver-
 tendum ad signa, quae ex suppositoriorum administratione
 petuntur, veluti resinae, rutae, allii, coriandri; nam si
 suppositorum horum odor ad os adscendat, eas concipere
 posse aiunt, sin non, minime. Quae quidem falso dieun-
 tur; nam etiam mulier, quae non carnositas sit lumbis, con-
 ceperit; suppositoria vero et pessii etiam per poros, qui mente
 sola eernuntur, adscendent, etiamsi mulier concipere non
 possit. Quin Asclepiades dicit impositum cruris ulcus ha-
 bentis ceratum cum ruta paratum odorem suum acgrotanti
 prodere per transmissionem. Summatim autem expetendae
 sunt illae, quae toto corpore et utero recte valent; nam
 quemadmodum neque ager graecilis maturas segetes, neque
 herbas profert, sed suo vitio vel virtutes herbarum et se-

εἰς αὐτὰ σπερμάτων, ἀλλὰ τῇ παρ' ἑαυτῶν κακίᾳ συννοσεῖν
καὶ ἀπόλλυσθαι ταῦτα ἀναγκάζει.

Κ Ε Φ. ι'.

Τίς ἄριστος καιρὸς συνουσίας πρὸς σύλληψιν.

- 5 Καθάπερ ἐπὶ τῶν ἕξωθεν σπερμάτων οὐ πᾶς καιρὸς ἐπιτήδειος
πρὸς τὸ κατὰ τῆς γῆς αὐτὰ βληθέντα καρποὺς ἐνεγκεῖν, οὕτως
οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁ πᾶς καιρὸς ἐπιτήδειος πρὸς σύλληψιν
1 τῶν ἐν ταῖς μίξεσι ² καθιεμένων σπερμάτων. Ἴν' οὔν ³ διὰ
τῆς εὐκαιρίας τῆς χρήσεως τῶν ἀφροδισίων τὸ ζητούμενον ἔργον
10 ⁴ ἐπιτύχη, χρήσιμον τὸν καιρὸν εἰπεῖν. Ἄριστος [μὲν οὔν]
συνουσίας καιρὸς πρὸς σύλληψιν, ὁ παυσόμενης τε καὶ παρα-
κιμαζούσης τῆς καθάρσεως, ὀρμῆς καὶ ὀρέξεως πρὸς συμπλοκὴν
ὑπαρχούσης, καὶ τοῦ σώματος μήτ' ἐνδοῦς ὄντος, μήτ' ἄγαν

1 ἐπὶ τῶν codd. — 2 μεθιεμένων codd. — 3 Sic Dietz, διὰ τὴν εὐκαιρίαν
cod. B. — 4 ἐπιταχθῆ codd.

getum pessumdat, ita etiam partes muliebres contra natu-
ram se habentes non retinent semen in ipsas demissum,
sed sua pravitate simul aegrotare et perire cogunt.

CAPUT X.

*Quae optima sit amplexus opportunitas ut
conceptio fiat.*

Quemadmodum seminibus extra corpus non quaevis oecasio
idonea est, ut in terram demissa fructus ferant, ita neque
hominibus quodlibet tempus opportunum est ut concepcio
fiat seminis in amplexibus in uterum immissi. Ut igitur
opportunitate usus veneris effectus exoptatus eontingat,
utile est debitum tempus indieare. Optima igitur oppor-
tunitas ad concepcum est eessante et deereseente purgationis
impetu, eum pronae sunt in amplexum mulieres eumque
desiderant et corpus neque eibi indiget, neque valde re-

πλήρους καὶ βαρέος ἐκ μέθης καὶ ἀπεψίας, καὶ ὁ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν τοῦ σώματος, ἐμβρωματίου ληφθέντος ὀλίγου, καὶ κατὰ πᾶν εὐαρέστου ¹ τοῦ καταστήματος ὑπάρχοντος. — Παινομένης τῆς καθάρσεως καὶ παρακμαζούσης· ὁ μὲν γὰρ πρὸ
 5 τῆς καθάρσεως ἀνεπιτηδεῖος, βαρουμένης ἤδη τῆς ὑστέρας καὶ δυσαρέστως ἐχούσης διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῆς ὕλης, καὶ μὴ δυναμένης δύο κινήσεις ἐναντίας ἀλλήλαις ἐνεγεῖν, τὴν μὲν εἰς τὸ ἐκκρίνει τὴν ὕλην, τὴν δὲ εἰς τὸ παραδέξασθαι· καθάπερ γὰρ ὁ βαρούμενος ὑπὸ τινος ὕλης στόμαχος εἰς μὲν τὸ ἀπορρίψαι
 10 τὸ θλίβον ἐπιτηδεῖως ἔχει ² παρυπτίωμενος διὰ τὴν ναυτίαν, πρὸς δὲ τὸ παραδέξασθαι τροφὴν ἀπέστραπται, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιβολὴν καὶ ἡ μήτρα πλήρης [ἐπὶ] τοῦ καιροῦ τῆς καθάρσεως ὑπάρχουσα πρὸς μὲν τὴν ἀποκένωσιν τοῦ ³ συερρηκότος εἰς αὐτὴν αἵματος εὐφυῶς ἔχει, πρὸς δὲ τὴν ἀνάληψιν τοῦ
 15 σπέρματος καὶ διακράτησιν ἀνεπιτηδεῖως. Ὁ ⁴ δ' ἀρχομένης τῆς καθάρσεως καιρὸς ἄθετος διὰ τὴν ἀπάντων ἐπίτασιν, ⁵ ὧν εἰρήκαμεν· ὁ δὲ αὐξανομένης καὶ ἀκμαζούσης διὰ τὸ καθυγραίνειν

1 καὶ καταστ. codd. — 2 παρ' ὑπίω μὲν... ναυτίαν codd. — 3 συερρηκότος codd. — 4 δ' ἀρχόμενος codd. — 5 ὡς codd.

pletum est nec gravatum propter ebrietatem et cruditatem, et post corporis apotheraiam, sumpto ientaculo exiguo et constitutione omni modo recte valente. — Cessante et decrescente purgationis impetu: nam tempus ante purgationem non est opportunum, quum iam uterus gravetur et moleste se habeat propter materiae impetum, neque duos motus inter se adversos ferre possit, alterum ut materies excreetur, alterum ut recipiatur. Nam quemadmodum stomachus aliqua materie gravatus pronus est in reiectionem eius, quod ipsum opprimit, propter vomituritionem, a cibo vero recipiendo aversus est, eadem ratione etiam uterus, quum purgationis tempore sit repletus, ad evacuationem sanguinis, qui affluxit, bene est comparatus, sed ad seminis receptionem et retentionem non est idoneus. Tempus vero incipientis purgationis repudiandum est propter incrementum omnium, de quibus diximus; inerescentis autem et vigentis, quia semen madefit et una cum copia sanguinis secreti re-

τὸ σπέρμα καὶ τῷ πλήθει τοῦ ἀποκρινομένου αἵματος συνεκ-
 βλύζειν· ὡς γὰρ ¹ οὐδὲ τι τραῦμα ² συγκολληᾶται παρεπομένης
 αἰμορραγίας, ἀλλὰ καὶ παραχρῆμα συγκολληθῆ, ταύτης ἐπι-
 Φερομένης δῖίσταται πάλιν, οὕτως οὐδὲ τὸ σπέρμα δύναται
 5 κολληθῆναι τε καὶ συμφυῆναι πρὸς τὸν πυθμένα τῆς ὑστέρας
 ὑπὸ τῆς ἐκεῖθεν ἀποκρινομένης αἱματικῆς οὐσίας ἀνωθούμενον.
 Μόνος οὖν καιρὸς ἐπιτήδειος ὁ κατὰ τὴν ³ ἀπόληξιν τῆς καθάρ-
 σεως· κεκούφισται μὲν γὰρ ἡ μήτρα, καὶ σύμμετρος παρέπε-
 ται θερμασία καὶ ὑγρασία· πάλιν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὸ σπέρμα
 10 ⁴ προσκολληθῆναι μὴ προτέτραχυσμένης ⁵ [καὶ οἴου] ἕξεσμένης
 κατὰ τὸν πυθμένα τῆς ὑστέρας. Ὡς οὖν ἐπὶ τῶν νοσούντων ἐν
 ἀνέσει λαμβανόμενον τὸ σιτίον πρὸ παροξυσμοῦ ⁶ [κατατάσσε-
 ται], κατὰ δὲ τὸν παροξυσμὸν αὐτὸν εἰς ἔμετον ἀνακόπτεται,
 κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ σπέρμα βεβαίως κατέχεται πα-
 15 ρατεθὲν, ὅτε παρακινᾶζουσιν αἱ καθάρσεις. Εἰ δὲ τινες συνέ-
 λαβον κατὰ τὸν ἄλλον χρόνον, καὶ μάλιστα ὅτε καθαίρονται
 κατ' ὀλίγον, οὐ δεῖ τὴν ἐν ὀλίγαις ἐπιτυχίαν μεταδιώκειν, ἀλλὰ

1 οὐδὲ τὸ τρ. codd. — 2 παρακολληᾶται codd. — 3 ἀπόληψιν codd. — 4 κολ-
 ληθῆναι codd. — 5 . . . ἕξεσμ. codd.; explevit Daremb. — 6 . . . κατὰ codd.

spuitur. Nam sicuti neque vulnus conglutinatur, ubi sanguinis fluxus consequitur, sed, etiamsi statim conglutinatum sit, fluxu advecto rursus dehiscit; ita nec semen agglutinari et coalescere potest eum fundo uteri, materie sanguinolenta inde secreta repulsum. Solum igitur opportunum tempus est purgationis cessantis; tunc enim uterus levatus est, et modica adest caloris et humoris copia. Contra enim semen agglutinari nequit utero non ante aspero reddito ac veluti deraso in fundo suo. Quomodo igitur in aegrotantibus eibus remissionis morbi tempore sumptus ante exacerbationem digeritur, in ipsa vero exacerbatione sumptus vomitu redditur, eodem modo semen quoque firmiter retinetur, cum apponitur purgationibus deescentibus. Quodsi quaedam reliquo tempore conceperunt, ac praesertim, quum parva copia menstrua fluerent, non oportet quod paucis fortunate evenit quaerere, sed opportunitatem ex artis contemplatione deductam indieare. Addidimus autem

τὸν ¹ ἐκ τῆς τεχνικῆς θεωρίας λαμβανόμενον καιρὸν ὑποδεικνύ-
 ναι. Προσεθήκαμεν δὲ ὅτι καὶ ὄρμῆς καὶ ὄρέξεως πρὸς συνου-
 σίαν ὑπαρχούσης· ὡς γὰρ χωρὶς ὄρέξεως οὐκ ἐνδεχόμενον ὑπὸ
 5 ὄρέξεως ὑπὸ τῶν θηλειῶν οὐκ ἐνδεχόμενον αὐτὸ συλληφθῆναι·
 καὶ ὡς ἡ τροφή χωρὶς ὄρέξεως καταποθεῖσα καὶ μετὰ τινος
 ἀποστροφῆς οὐ καλῶς κατατάσσεται καὶ τῆς ἐπιβαλλούσης
 τυγχάνει πέψεως, οὕτως οὐδὲ τὸ σπέρμα δύναται ἀναληφθῆναί
 τε καὶ κρατηθῆν κυοφορηθῆναι δίχα τοῦ παρεῖναι πρὸς συνουσίαν
 10 ὄρμην καὶ ὄρεξιν. Καὶ γὰρ εἴ τινες βιασθεῖσαι συνέλαβον, ἔστι
 καὶ ἐπὶ τούτων εἰπεῖν, ὅτι τὸ μὲν τῆς ὄρέξεως ² πάθος πάντως
 καὶ ταύταις παρῆν, ³ ἐπεσκοῦτο δὲ ὑπὸ ψυχικῆς κρίσεως, ὃν
 τρόπον καὶ ταῖς πενθούσαις ἢ μὲν πρὸς τὴν τροφήν ὄρεξις πολ-
 λάκις ὑπεστίν, ⁴ ἐπισκοῦται δὲ ὑπὸ τῆς διὰ τὴν συμφορὰν
 15 λύπης· ὕστερον οὖν ἀναγκάζονται παρωσάμεναι τὴν κρίσιν τρα-
 φῆναι διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα λιμόν. Καιρὸς οὖν ἐπιτήδειος ὁ
 κατὰ τὴν ὄρεξιν, πλὴν τοῦ σώματος μῆτε βαρουμένου, μῆτε

1 ἐκ τῶν τῆς codd. — 2 πάντως πάθος codd. — 3 ἐπεσκότει τὸ δὲ codd. —
 4 ἐπεσκοῦνται codd.

„eum pronae sunt in amplexum mulieres eumque desiderant,“
 nam quemadmodum fieri nequit, ut sine veneris appetitu
 a maribus semen emittatur, item fieri nequit, ut sine ve-
 neris usus desiderio a femellis concepiatur. Et sicuti ali-
 mentum absque appetitu devoratum et vel eum aliqua aver-
 sione sumptum non bene digeritur, nec debitae concoctionis
 fit particeps, ita neque semen recipi potest, neque ut foetus
 fiat a muliere gestari, nisi sit impetus ad coitum et am-
 plexus appetentia. Nam si quae vi stupratae conceperint,
 de his quoque affirmare licet, appetitus veneris affectum
 omnino illis adfuisse, obscuratum vero fuisse iudicio animae,
 sicuti in dolore afflictis quoque eiborum appetitus saepe
 subest, sed eontristatione propter infortunium obscuratur;
 postea igitur iudicio misso propter famem modum exceden-
 tem alimentum capere coguntur. Opportunum igitur tempus
 est id, quo venus appetitur, nisi quod corpus nec gravari
 nec re aliqua indigere debet: neque enim suffieit pronam

ἐνδεοῦς ὄντος· οὐ γὰρ ἱκανὸν τὸ πρὸς συνουσίαν ὀρμητικῶς ἔχειν,
 ἐὰν μὴ καὶ τὸ κατὰσθημα τοῦ σώματος ἐπιτηδείως ἔχη· καθά-
 περ γὰρ καὶ τροφῆς ὀρεγόμεθα πολλάκις ¹ ἐν ἀπεψίᾳ καὶ δια-
 Φθορᾷ τῶν παρακειμένων, ὁπότε, εἰ λάβοιμέν τι τῶ τῆς ὀρέ-
 5 ξεως ἐπακολουθοῦντες κινήματι, καὶ τοῦτο προσδιαφθείρομεν,
 οὕτως οὐδὲ ἐν τῷ τῆς συνουσίας ὀρέγεσθαι καιρῷ τὸ εὐκαιρον
² ἔνεστιν, εἰ μὴ καὶ τᾶλλα συνεποπτεύομεν· ταῖς μὲν γὰρ κα-
 ταΦερεστέραις ἐν παντὶ καιρῷ τὸ πρὸς συνουσίαν ὀρμητικὸν
 συμπάρεστιν. Ἔστω δὲ μήτε ἐνδεὲς τὸ σῶμα καὶ ἄτονον· τῷ
 10 γὰρ ὅλῳ καὶ τὰ μέρη συνατονεῖν εὐλογον· οὕτω δὲ καὶ τὴν
 ὑστέραν ἀτονωτέραν οὔσαν εἰκὸς καὶ περὶ τὴν ἐνέργειαν τοιαύτην
 ἔσεσθαι· τὸ δὲ συλλαβεῖν ὑστέρας ἔργον. Μητ' ἐνδεοῦς οὖν τοῦ
 σώματος ὄντος ἢ συνουσία παραλαμβανέσθω, μήτε δὲ πάλιν
 βαρέος, ³ ὁποῖον ἐν ἀπεψίαις ἐστὶ καὶ μέθαις· πρῶτον μὲν ὅτι
 15 κατὰ φύσιν διακείμενον τὸ σῶμα τῶν ἰδίων ἐνεργημάτων ἀπο-
 δοτικὸν γίνεται· κατὰ φύσιν δὲ οὐ διακείται καθ' ὃν καιρὸν ἐν
 μέθῃ καὶ ἀπεψίᾳ καθέστηκεν. Ὡς οὖν οὐδ' ἄλλο τι φυσικὸν

1 ἐὰν ἀπεψία καὶ διαφορά. codd. Emendavit Daremb. — 2 ἔνεστιν codd. —
 3 καὶ ὁποῖον codd.

esse in veneris usum, nisi simul constitutio corporis recte
 se habeat; nam sicuti saepe in cruditate et corruptione cibi
 sumpti novum appetimus, quo tempore, si quid appetitus
 motui obsecuti ingeramus, id insuper corrumpimus, ita
 neque opportunitas inest tempori, quo venus appetatur,
 nisi cetera quoque simul respiciamus; libidinosioribus enim
 quolibet tempore proclivitas in amplexum inest. Corpus
 autem nullius rei sit indigens, nec sit debile; consentaneum
 enim est cum toto corpore una etiam partes esse debiles;
 ita autem probabile est uterum quoque, quum debilior sit,
 ita etiam se habiturum in functione sua; conceptio autem
 uteri functio est. Neque igitur corpore aliqua re indigente
 ad amplexum deveniendum, nec contra gravato, quale est
 in cruditatibus et ebrietatibus; primum quidem quia corpus
 secundum naturam se habens functiones suas praestare valet;
 non autem se habet secundum naturam cum in ebrietate
 et cruditate versatur. Sicuti igitur neque aliud quoddam

ἔργον ἐν τοιούτῳ καταστήματι διοικεῖσθαι δύναται, οὕτως οὐδὲ ἢ σύλληψις. Δεύτερον δὲ ὅτι ¹ προσκόλληθὲν τὸ σπέρμα δεῖ διατρέφεσθαι· λαμβάνει δὲ τροφήν ἀπὸ τῆς ἐπιφερομένης ὕλης αἰματικῆς τε καὶ πνευματικῆς· ἐν δὲ ταῖς μέθαις καὶ ταῖς
 5 ἀπεψίαις πᾶς ἀτμὸς ἔφθαρται καὶ συντεθλόωται καὶ τὸ πνεῦμα. Κίνδυνος οὖν ὑπὸ Φαύλων τῶν ἐπιχορηγομένων καὶ τὸ σπέρμα ἐπὶ τὸ Φαυλότερον μεταβαλεῖν· εἶτα καὶ [ἡ] διὰ τὴν μέθην πολυουλία αὖ λυτική [τῆς] πρὸς τὴν ὑστέραν γίνεται ² κολλήσεως τοῦ σπέρματος· ὡς ³ γὰρ τὰ ἐπὶ τῶν μεθύντων τραύματα
 10 δυσσύμφута ποιεῖ διὰ τὴν πολλὴν ἀναφορὰν ὁ οἶνος, οὕτως εὐλογον καὶ τὴν τοῦ σπέρματος ⁴ προσκόλλησιν ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐπιταράττεσθαι. Τί δεῖ λέγειν ὅτι καὶ τὸ ποιδὸν τῆς ψυχῆς κατάστημα φέρει τινας περὶ τοὺς τύπους τῶν συλλαμβανομένων μεταβολάς; Οὕτως ἐν τῷ συνουσιάζειν πιθήκους ἰδοῦσαι
 15 τινες πιθηκομόρφους ἐκύησαν. Ὁ δὲ τῶν Κυπρίων τύραννος, κακόμορφος ὢν, εἰς ἀγάλματα περικαλλῆ κατὰ τοὺς πλησιασμοὺς

¹ κολληθὲν codd. — ² κωλύσεως codd. — ³ καὶ τὰ codd. — ⁴ κόλλησιν codd.

opus naturale in eiusmodi constitutione administrari potest, ita neque conceptus. Secundo autem loco quia semen agglutinatum enutrirī debet; alimentum autem accipit ab advecta materie sanguinolenta et pneumatica; in ebrietatibus vero et cruditatibus quivis vapor corruptus est et spiritus etiam turbidus redditus. Periculum igitur est ne pravo alimento praebito semen etiam in deterius vertatur; tum etiam humorum abundantia ex ebrietate nata agglutinationem seminis ad uterum solvit; nam quemadmodum in ebriosis vinum propter multam vaporis sui per corpus dispersionem facit ut vulnera difficulter coalescant, ita consequitur ut eadem de causa seminis agglutinatio conturbetur. Quid quod etiam certa quaedam animi conditio mutationes quasdam adfert formae concepti seminis? Quo modo quaedam in amplexu simiis conspēctis similes simiis foetus gestarunt in utero. Cypriorum vero tyrannus deformis uxorem eogens, ut inter amplexus perpulchras imagines adspiceret, parens factus est pulchrae prolis. Quin eorum nutritores,

- τὴν γυναῖκα βλέπειν ἀναγκάζων, πατὴρ εὐμόρφων ἐγένετο παι-
 δων. Οἱ δ' ἵπποτροφοὶ κατὰ τὰς ὀχρείας ἔμπροσθεν τῶν θηλειῶν
 εὐγενεῖς ἰσθᾶσιν ἵππους. Ἴνα οὖν μῆτε ἄμορφον ἀποτελεσθῆ
 τὸ γεννώμενον, ἀλλοκότους φαντασίας ἐν τῷ μεθύειν τῆς ψυχῆς
 5 ὑπομενούσης, ¹ νηφέτωσαν αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς πλησιασμοῖς.
² Εἶτα ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς τὰς μητέρας ὁμοιότης τις οὐ κατὰ τὸ
 σῶμα μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀναφέρεται τῶν γεν-
 νωμένων· καλὸν οὖν εὐσταθούσῃ τῇ ψυχῇ καὶ μὴ παρακόπῃ
 διὰ μέθην ὅμοιον ἀποτελεσθῆναι τὸ γεννώμενον. Παντελῶς γε μὴν
 10 ἀτοπὸν ἐστὶ τὸν μὲν γεωργὸν φυλάττεσθαι τὸ μὴ κατὰ διύγρων
 καὶ λιμναζομένων χωρίων ἀφεῖναι τὰ σπέρματα, τοὺς δὲ ἀν-
 θρώπους ὑπολαμβάνειν, ὅτι καλῶς περιγενήσεται τῆς ζωογονίας
 ἢ φύσις, διύγροις καὶ κατακεκλυσμένοις τοῖς ³ σώμασι [ὑπὸ]
 πολυυλίας ἐναποτιθεμένων τῶν σπερμάτων. Σὺν δὲ τούτοις
 15 ἄριστος καιρὸς εἶρηται καὶ ὁ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν, ἐμβρω-
 ματίου ληφθέντος ὀλίγου, τοῦ μὲν ἐμβρώματος παρέξοντος ἐπα-
 νάστασιν ὀρμητικὴν πρὸς ⁴ τὸ πλησιασμὸν γενέσθαι, μὴ περι-
 σπωμένης τῆς ἐπὶ συνουσίαν ὀρμῆς τῇ πρὸς τὸ σιτίον ὀρέξει, τῆς

¹ νηφετάσαι codd. — ² εἶθ' ὅτι et ἔσθ' ὅτι codd. — ³ σώμασι πολυυλίας
 ἐναποτιθεμένης τὰ σπέρματα codd. — ⁴ τὸν πλ. codd.

cum ad equas admissarium admittunt, ante earum oculos
 generosos ponunt equos. Ne igitur difformis quoque fiat
 foetus animo in ebrietate alienis imaginibus vexato, in am-
 plexibus sobriae sint mulieres. Tum nonnumquam etiam
 cum matribus similitudo liberis est non solum quod attinet
 ad corpus, sed etiam ad animum; decet igitur animo tran-
 quillo nec propter ebrietatem deliranti similem reddi foetum.
 Scilicet plane absurdum est agricolam cavere ne udis et
 paludosis locis semina committat, homines contra existimare,
 naturam rite superaturam esse animantis generationem, se-
 mine deposito in corporibus humoribus redundantibus iisque
 submersis propter materiae abundantiam. Praeterea optima
 dicta est opportunitas, quae est post apotheraiam, exiguo
 ientaculo sumto, quum ientaculum excitationem impetus in
 vencrem praebiturum sit, impetu illo non deflectente ob
 ciborum appetitum, apotheraia vero faciat ut facilius mu-

δὲ ἀποθεραπείας τὸ ἐτοιμότερον τοῦ καταβληθέντος κρατῆσαι σπέρματος. Ὡσπερ γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἀνάδοσιν τῆς τροφῆς συνεργεῖν ἢ ἀποθεραπεία πέφυκεν, οὕτω καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν καὶ κατοχὴν τοῦ σπέρματος, ἀποπεφορτισμένων μὲν τῶν χθιζῶν
 5 ὡς ἂν εἴποι τις περιττωμάτων, διακεκαθαρμένου δὲ τοῦ σώματος καὶ πρὸς Φυσικὰς οἰκονομίας εὐστραθῶς ἔχοντος. Ὡς οὖν καὶ ὁ γεωργὸς τὴν γῆν προεκαθάραει καὶ τὴν ἀλλοτρίαν ὑπεξελάμενος ὕλην, τότε σπείρει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς παραινοῦμεν προαποθεραπευθέντος τοῦ σώματος τὴν εἰς
 10 γέννησιν ἀνθρώπου σπορὰν μετέρχεσθαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι μαχόμενον τῷ λέγειν ἐν τῷ ὑγιεινῷ συνουσίας ἄριστον καιρὸν εἶναι τὸν πρὸ τῆς ἀποθεραπείας· ἐκεῖ μὲν γὰρ κοινῶς περὶ πάσης τῆς ἄλλης εἴρηται συνουσίας καὶ ἐπ' ἀνδρῶν, ἐνταῦθα δὲ ἐξαιρέτως ἐπὶ τῆς κατ' ἐπιτήδευσιν τεκνοποιίας· ὅσον μὲν γὰρ
 15 ἐφ' ἑαυτῷ τὸ ἀποθεραπεύεσθαι μετὰ τὴν ἐκ τῶν ἀφροδισίων ταραχὴν ὑγιεινὸν, ¹ τοσόνδε ἐπὶ τῷ διακρατηθῆναι τὸ σπέρμα[τὸ] ἡρμεῖν κατὰλληλον. Τινὲς δὲ τῶν παλαιῶν καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν

1 ὅσον δὲ codd.

lier retineat semen in uterum immissum. Quemadmodum enim ad alimenti quoque diffusionem apothera pia prodest, ita etiam ad receptionem et retentionem seminis, devectis, ut ita dicam, hesternis sordibus et purgato corpore et ad naturalium functionum administrationem quiete se habente, sicuti igitur agricola quoque serit, postquam agrum perpurgaverit et alienam materiem sustulerit, eodem modo nos quoque monemus ut corpore probe percurato ad sationem, cuius finis hominis procreatio est, deveniant. Quod non adversatur dicto in libro de sanitate tuenda, amplexui tempus maxime opportunum esse ante apothera piam. Ibi enim communiter dictum est de quovis alio coitu et de viris; nunc vero exquisite de eo, qui liberorum procreandorum causa cura adhibita fiat. Quantum enim per se sanum est corpus refici post perturbationem e veneris usu natam, tantum quies est congrua ut semen immissum retineatur. Quidam autem veteres etiam opportunitates rerum externarum definiverunt; nam contenderunt plenilunium esse tempus opportunum;

ἔξωθεν καιροὺς ᾄρισαν· ἐπιτήδειον γὰρ εἶναι τὸν καιρὸν πληρου-
 μένης τῆς σελήνης· συμπαθεῖν γὰρ τὰ ἐπίγεια τοῖς μεταρτίοις
 καὶ ὡς τὰ πλεῖστα τῶν θαλασσίων εὐτροφεῖ μὲν πληρουμένης
 τῆς σελήνης, ἀτροφεῖ δὲ μειουμένης, καὶ τῶν κατοικιδίων μυῶν
 5 ¹ οἱ λοβοὶ τοῦ ἥπατος αὖξονται μὲν πληρουμένης τῆς σελήνης,
 ἐλαττοῦνται δὲ μειουμένης, οὕτω καὶ τὰς σπερματικὰς δυνά-
 μεις ἐν ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις αὖξεσθαι μὲν πληρουμέ-
 νης τῆς σελήνης, ἐλαττοῦσθαι δὲ μειουμένης· ἔτι δὲ κράτιστον
 καιρὸν εἶναι πρὸς τὸ γενέσθαι σύλληψιν τὸν ἐαρινόν· ἐν μὲν
 10 γὰρ τῷ χειμῶνι πεπεκνωμένων τῶν σωμάτων δυσσύλληπτα γί-
 νεσθαι τὰ σπέρματα, καὶ συλληφθῆ δὲ, μένειν ἄτροφα παρα-
 πησίως τοῖς ἀφειθέσι κατὰ γῆς· καὶ γὰρ ταῦτα ² κωλύεσθαι
 χειμῶνος ἀναφῦναι· τῶν δὲ ζώων ὅσα χειμῶνος ἀποτίκτεται,
 ταῦτα δύστροφα γίνεσθαι· τῷ θέρει δὲ πάντα ³ ποιεῖσθαι ἄτονα
 15 τῇ πολλῇ διαφορῆσει· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ σπέρματα ⁴ καὶ τὰ
 συλληπτικὰ μέρη τούτων, ὃν τρόπον καὶ ὅλα τὰ σώματα. Ταῦτα
 δὲ καὶ δίχα λόγου δυσωπεῖν ἱκανῆ καθέστηκεν ἢ ἀπὸ τῶν Φαι-
 νομένων μαρτύρησις· ἐν παντὶ μὲν [γὰρ] χρόνῳ καὶ γινομένης

¹ τοὺς λοβοὺς τοῦ ἥπατος αὖξεσθαι μ. π. τ. σ., ἐλαττοῦσθαι δὲ μ. codd. —
² κωλύεται codd. — ³ ποιεῖν codd. — ⁴ κατὰ συλλ. codd.

terrestria enim cum coelestibus conspirare; et velut pleraque
 animalia marina bene nutrita sunt crescente luna, male
 vero decrescente, et murium domesticarum iecinoris fibrae
 maiores fiunt crescente luna, minuuntur vero decrescente,
 ita etiam facultates seminis nobis et ceteris animantibus
 augeri crescente luna, decrescente contra minui. Tum etiam
 optimam esse opportunitatem conceptionis tempus vernale;
 hieme enim densatis corporibus difficulter semen concipi,
 quin etiamsi concipiatur, male nutritum manere instar eius,
 quod terrae committitur, nam hoc quoque quo minus hieme
 pullulet impediri; inter animantia vero ea, quae hieme na-
 scuntur, difficulter enutrirī; aestate vero omnia debilitari
 propter multam perspirationem, quapropter item semina et
 partes illa concipientes, sicuti et integra corpora. Haec
 autem vel citra ratiocinationem suspecta reddit phaenome-
 norum testimonium. Nam omni tempore et fieri et fructus

καὶ τελεσφορουμένας τὰς συλλήψεις θεωροῦμεν. Εἰ δέ τινες
κακοθερεῖς οὔσκι φύσεις χειρόν ἔχουσι ¹ θέρους, ἢ πάλιν κακο-
χειμέροι χειμῶνος, οὐκ εἰς τὰς ὥρας ἀποβλέφομεν, εἰς δὲ τὸ
ποιὸν κατὰστημα τοῦ σώματος. Κοινῶς γὰρ τοῦτον ὑποτιθέμεθα
5 τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ καὶ ἀνευθεῖς καὶ ἀβαρεῖς καὶ πανταχόθεν εὐ-
άρεστόν ἐστι τὸ σῶμα· πρὸς δὲ τὰς μεταβολὰς τῆς σελήνης εἴ-
τις ἐγένετο καὶ τῶν ἡμετέρων μετακόσμησις σωμάτων, πάντως
ἂν καὶ ταύτην ἐτετηρήκειμεν, ὃν τρόπον ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ τῶν
δοστέων. Εἰ δὲ μηδὲν τι τοιοῦτον ἐπὶ τῶν ἡμετέρων γινόμενον
10 τετήρηται σωμάτων, ἔσται μὲν πιθανὸς, ψευδὴς δὲ πᾶς ὁ τοι-
οῦτος λόγος.

Κ Ε Φ. ια'.

Εἰ ὑγιεινὴ ἐστὶν ἡ σύλληψις.

Ἔνιοι τὴν σύλληψιν ὑγιεινὴν εἶναι νομίζουσιν, ὅτι πᾶν φυ-
15 σικὸν ἔργον ὠφέλιμόν ἐστι· φυσικὸν δὲ ἐνέργημα καὶ ἡ σύλληψις·

¹ θεωρίας codd.

perfectos proferre videmus conceptiones. Sin nonnullae na-
tura sua aestatem aegre ferentes aestivo tempore peius se
habent, vel contra hiemem moleste ferentes hieme, non
anni tempestates respiciemus, sed peculiarem corporis con-
stitutionem. Communiter enim illud tempus commendamus,
quo nec cuiusquam rei indigens, nec gravatum, sed omni
modo recte valens sit corpus. Quodsi pro lunae vicissitu-
dinibus etiam corporum nostrorum quaedam esset mutatio,
eam utique observavissemus, veluti in muribus et ostreis;
sin nihil eiusmodi in nostris corporibus fieri animadvertamus,
quivis eiusmodi sermo ad persuadendum quidem apte erit
compositus, sed tamen falsus.

CAPUT XI.

Num salubris sit conceptio.

Nonnulli opinantur salubrem esse conceptionem, quia
quaelibet functio naturalis utilis est; naturalis autem functio

δεύτερον, ὅτι στραγγῶς τινὲς καθαιρόμεναι καὶ ὑστερικὰς ὑπο-
 μένουσαι θλίψεις, συλλήψεσι χρησάμεναι τῶν ὀχληρῶν ἀπηλ-
 λάγησαν. Πρὸς ταῦτα δὲ λεκτέον, ὅτι καὶ ἡ κάθαρσις φυσικὸν
 ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐχὶ ὑγιεινὸν, ὡς ὑπεμνήσαμεν. Οὐ πάντως
 5 γε μὴν, εἴ τι ἀφέλιμόν ἐστι, τοῦτο καὶ ὑγιεινόν. Ἀμέλει καὶ
 τὸ καθαιρεσθαι καὶ συλλαμβάνειν ἀφέλιμόν μὲν ἐστὶν εἰς γέ-
 νεσιν ἀνθρώπων, οὐ μὴν ὑγιεινὸν ταῖς κυοφορούσαις· συλλαβοῦ-
 σαι μὲν [γὰρ] τάχα οὐκ ἀπαλλάσσονται τῶν προὔπαρχόντων
 περὶ τὴν ὑστέραν ὀχληρῶν, ἀπαλλασσόμεναι δὲ τούτων, τότε
 10 συλλαμβάνουσιν· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τῆς συλλήψεως ἀπαλλάσσονται,
 βοήθημα γίνεται νόσων ἢ σύλληψις, οὐ τηρητικὸν τοῦ ὑγιαίνειν,
 ὥσπερ οὐδ' ἡ φλεβοτομία διὰ τοῦτο ὑγιεινὸν γίνεται παρά-
 λημμα, διότι λύει νόσους. Κατὰ δὲ τὸ προηγούμενον λεκτέον,
 ὡς πολλὰ μὲν δυσχερῆ παρέπεται ταῖς κυοφορούσαις βαρουμέ-
 15 ναις καὶ τὴν κίσσαν ὑπομενούσαις. ¹Ἢδη δὲ γνωστέον, ὅτι καὶ
 τὴν ²ἐνὶ τῷ ζῳῷ αὐτάρκη τροφὴν μερισθῆναι δεῖ πρὸς δύο ζῳῶν
 θρέψιν τε καὶ αὐξήσιν, ὥστε μηκέτι μένειν αὐτάρκη τῇ κυοφο-

1 ἡδη γνωστέον codd. — 2 ἐν τῷ ζῳῷ codd.

est quoque eoneptio. Tum propterea quod quaedam mu-
 lieres stillatim purgatae et suffocationes uterinas passae, a
 molestiis illis, quum eonepissent, liberatae sunt. Adver-
 sus quae in medium proferre licet, purgationem item opus
 naturale esse, sed non sanitati prodesse, quemadmodum
 diximus. Neque enim prorsus etiam sanitati prodest quod-
 eumque est utile. Profecto et purgari, et eoneipere utile
 est ad hominum procreationem, non tamen gravidarum sa-
 nitati proficuum; nam eum eoneperint saepe non liberantur
 eirea uterum molestiis, quae ante iis erant; sed postquam
 his liberatae sunt demum eoneipiunt. Quin vel etiamsi
 liberentur, eoneptio remedium morborum est, non vero
 eonservat sanitatem; sicuti neque venae sectio ideo sanitati
 prodesse eonsenda est, quia morbos solvit. Praesertim vero
 praedicandum multas molestias esse mulieribus gravidis, quum
 graventur et piea laborent. Et vero tenendum alimentum uni
 animanti sufficiens distribuendum esse ut duo nutriantur et
 creseant, adeo ut non amplius satis maneat gravidae. Quod-

ρούση· ¹ πᾶν γὰρ, ὃ τῷ κυοφορουμένῳ προσμερίζεται, τοῦτο κατ' ἀνάγκην ἀφαιρεῖται τῆς κυοφορούσης· οὐ γὰρ ἐνδέχεται πλείονα λαμβάνειν αὐτήν, ὡς καὶ ἀπαναλώσεως γινομένης πλείονος· οὐδὲ γὰρ οἴσει τὴν οἰκονομίαν τῆς πλείονος τὸ τῆς
 5 πέψεως ἔργον. Εἰ τοίνυν ² λαμβάνει μὲν ὅσην δύναται πέσσειν, τῆς πεσομένης δὴ τὸ προστιθέμενον τῷ κυοφορουμένῳ τῆς κυοφορούσης ἀφαιρεῖται· τὸ δ' ἐλαττωτικὸν οὐχ ὑγιεινὸν, οὐδὲ ἡ σύλληψις ὑγιεινή. Ὅτι δὲ τὴν ἀτροφίαν καὶ τὴν ἀπουσίαν καὶ
 10 καὶ τῶν ἐνκρυῶν· ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν γῆν ὁμοιότητος, ἣτις ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαναλοῦται πρὸς τὰς ἐπαλλήλους καρπογονίας, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς καρποὺς κατ' ἔτος ἀναφέρειν.

Κ Ε Φ. ιβ'.

Τίνα σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι συλλήψεως.

15 Ἡ σύλληψις ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ συγκράτησις εἶναι

¹ πάντα γὰρ τῷ codd. — ² λαμβανόμενος ἢν δύναται πέσσειν τῆς δὲ πεσομένης· τὸ codd.

eumque enim foetui tribuitur, necessario gravidæ adimitur; neque enim hæc plura sumere valet pro modo, quo plus consumitur; nam concoctionis functio non feret maioris copiae dispensationem. Itaque si tantum alimenti accipiat, quantum concoquere possit, id, quod de concocto foetui accedit, gravidæ detrahitur. Quod autem deminutionem facit, sanitati non prodest, neque vero conceptio sanitatem promovet. Graviditates autem pravam nutritionem et debilitatem et senium præmaturum facere, ipsa facta ostendunt; tum etiam similitudo eum agro, qui adeo consumitur in sibi succedentes segetum proventus, ut fruges quotannis proferre non valeat.

CAPUT XII.

Quæ sint signa futuræ conceptionis.

Conceptio (ἡ σύλληψις) nomen habet inde quod est eom-

τοῦ σπέρματος· καλεῖται δὲ κύησις παρὰ τὸ κεύθῃσις ¹ εἶναι·
τὸ γὰρ κεύθειν ἐστὶ τὸ κρύπτειν, καὶ τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ ² δὴ
συνειλημμένον κρύπτεται. Κατ' ἔννοιαν δὲ σύλληψις κράτη-
σις ἐπίμονός ἐστι σπέρματος ἢ ἐμβρύου, ἢ ἐμβρύων
5 ³ ἢ ἐν ὑστέρα διὰ φυσικὴν αἰτίαν. Κράτησις μὲν,
κατοχὴ γὰρ ἐστὶν ἢ σύλληψις· ἐπίμονος δὲ, διὰ τὸ ⁴ σχεδῶς
ἐνιαίως κρατεῖσθαι τὸ σπέρμα καὶ παραυτίκα πάλιν ἀποπτύε-
σθαι, τὸ δὲ τοιοῦτον μὴ εἶναι σύλληψιν. Σπέρματος ⁵ δὲ
ἢ ἐμβρύου, ὅτι κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους, ὅτε ἀκμὴν
10 ἀδιατύπωτός ἐστιν ὁ γόνος, ἢ σύλληψις σπέρματος ὑπάρχει,
μετὰ δὲ τοὺς πρώτους χρόνους, τετυπωμένου τοῦ κατὰ γαστρὸς
καὶ μηκέτι ὄντος ⁶ σπέρματος, οὐ παύεται ⁷ μὲν οὕσα σύλληψις,
ἔστι δὲ οὐ σπέρματος, ἀλλ' ἐμβρύου· μεταβέβληται γὰρ ἤδη
τὸ σπέρμα καὶ φύσις ἐστὶ, κατὰ προκοπὴν δὲ καὶ ψυχὴ καὶ
15 ⁸ οὐκέτι σπέρμα. Διὸ καὶ τῆς συλλήψεως διαφορὰν τινες
⁹ εἰσάγοντες τὴν μὲν τελείαν ¹⁰ λέγουσιν, τὴν δὲ ἀτελεῖ.

1 εἶναι τοῦτ' ἐστὶν ἀπόκρυψις τὸ γὰρ codd. — 2 δὲ codd. — 3 ἢ codd.
4 σχετικῶς codd. — 5 δὲ ἐμβρ. codd. — 6 τοῦ σπερμ. codd. — 7 μένουσα
codd. Emendavit Daremb. — 8 οὐκ ἔστι codd. — 9 ἄγοντες codd. —
10 ἀτελεῖ λέγουσιν ὡς τὴν πρώτην, τὴν δὲ τελείαν ὡς τὴν δευτέραν codd.

prehensio seminis; appellatur autem κύησις (graviditas), quia
est κεύθῃσις (occultatio); nam κεύθειν est κρύπτειν (occultare);
id autem, quod in utero conceptum est, occultatur. Ex
nostra definitione *conceptio* est *comprehensio permanens semi-*
nis, vel foetus, vel foetuum in utero propter causam natura-
lem. *Comprehensio* quidem, nam *conceptio* est *retentio*;
permanens vero, quia nonnumquam brevi tempore semen
retinetur, sed statim rursus respuitur, cuiusmodi quid *con-*
ceptio non est. *Seminis* autem, *vel foetus*, quia primis tem-
poribus eum semen plane informe est, *conceptio* est *seminis*;
post prima vero tempora, *conformato* eo, quod est in utero,
neque amplius semen referente, non desinit esse *conceptio*;
est autem tunc *conceptio* non *seminis*, sed *foetus*. Nam
mutatum iam est semen et natura quaedam est et tractu
temporis fit quoque animus, neque amplius semen est.
Itaque nonnulli *conceptionem* distinguentes, hanc dixerunt

Ἔνεκα δὲ τοῦ τὰ δύο τῆς συλλήψεως εἶδη περιλαβεῖν σπέρματος ἔφαμεν ἢ ἔμβρύου· διὰ δὲ τὸ καὶ διδυμά ποτε ἢ τριδυμα συλλαμβάνεσθαι προστεθείκαμεν ἢ ἔμβρύου. Ἐν μήτρᾳ, παρ' ὅσον οὐκ ἐν ὁποίῳ δήποτε μέρει κράτησις ἐπίμονος τοῦ σπέρματος ἢ σύλληψις ἐστίν, ἀλλ' ἢ ἐν ὑστέρᾳ· καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἐν τοῖς σπερματικοῖς περιέχεται πόροις, ¹ κρατεῖται μὲν ἐπιμόνως, ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο σύλληψις. Ἐπὶ τέλει δὲ πρόσκειται διὰ φυσικὴν αἰτίαν, ἐπεὶ πολλάκις κρατεῖται τὸ σπέρμα καὶ ἐπιμόνως καὶ ἐν ὑστέρᾳ, ² διὰ ψύξιν μεμυκότες τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας, καὶ τὸ ἔμβρυον δὲ ἐν ταῖς δυστοκίαις, ἀλλ' αἱ ταιαῦται κρατήσεις οὐκ εἰσὶ συλλήψεις· οὐ γὰρ ὑπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, ὑπὸ δὲ τῆς παρὰ φύσιν ἀποτελοῦνται. Διαφέρει δὲ ἀνάληψις συλλήψεως· ἀνάληψις μὲν γὰρ ἐστίν ἡ Φορὰ τοῦ σπέρματος ἐπὶ τὸν πυθμένα τῆς ὑστέρας, σύλληψις δὲ ἢ μετὰ τὴν Φορὰν κράτησις τε καὶ ³ προσκόλλησις· καὶ ἀνάληψις μόνου μὲν ἐστὶ σπέρματος, σύλληψις δὲ καὶ ἔμβρύου. Τούτων οὕτω προδιακεκα-

1 κρατεῖ codd. — 2 καὶ διὰ codd. — 3 συγκόλλησις codd.

perfectam, illam *imperfectam*. Ut igitur utramque conceptionis speciem complecteremur, *seminis*, vel *foetus* diximus. Quia vero subinde gemelli, vel trigemini concipiuntur, vel *foetuum* addidimus. *In utero*, prouti retentio seminis stabilis in parte qualibet non est conceptio, sed ea, quae fit in utero. Nam quo tempore in meatibus seminalibus continetur, retinetur quidem constanter, sed non est conceptio. Tandem adpositum est *propter causam naturalem*, quia semen saepe et constanter et in utero retinetur ostio uteri propter refrigerium clauso; quin foetus etiam in partu difficili, eiusmodi retentiones non sunt conceptiones. Nam non profluunt ex actione aliqua secundum naturam, sed fiunt contra naturam. *Receptio* autem seminis a *conceptione* differt; *receptio* enim est advectionio seminis ad uteri fundum, *conceptio* vero retentio et agglutinatio post advectionem; et *receptio* quidem solius est seminis, *conceptio* vero foetus quoque. Hisec igitur antea illustratis tenendum nonnullos affirmavisse conceptionem ita fieri, ut non sentiat. Itaque

θαρμένων ἰστέον ὡς τινὲς μὲν ἀκατάληπτον ἔφασαν συναυτῶν.
 Καθ' ἡμᾶς οὖν ἐκ τῶν πλείονων ὑφ' ἐν [ἀγομένων] καὶ μετὰ
 διορισμοῦ ποιήσασθαι δεῖ τὴν σημείωσιν τῆς συλλήψεως· οἷον ἐκ
 τοῦ κατὰ τὸ πέρασ τοῦ πλησιασμοῦ Φρικῶδους συναισθήσεως
 5 ἀντίληψιν γεγονέναι ¹ τῆ γυναικί καὶ τὸ στόμιον μεμυκέναι
 τῆς ὑστέρας μετ' εὐαφείας καὶ τρυφερίας· ἐν γὰρ ταῖς ψύξεσι
 καὶ ταῖς Φλεγμοναῖς ² συμπίπτει μὲν, ἀλλὰ μετὰ ἀπηνείας
 καὶ σκληρίας· [καὶ τοῦ] μὴ ἐπικαθυγραίνεσθαι δὲ τῷ σπέρ-
 ματι τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ἢ ἐπ' ὀλίγον, ἀνιεμένου ³ πάντως
 10 τοῦ πλείονος ὑγροῦ· μετὰ δὲ τινα χρόνον καὶ τοῦ τὴν ἐπίμη-
 νον κάθαρσιν ἐπέχεσθαι, ἢ ἐπ' ὀλίγον φαίνεσθαι, βαρυτέραν δὲ
 γίνεσθαι τὴν ὀσφῦν καὶ λεληθότως ἐπαίρεσθαι τοὺς μαστοὺς
 μετὰ τινος ἐπιπόνου συναισθήσεως, ὑπανατρέπεσθαι δὲ τὸν στό-
 μαχον καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ στήθους ἀγγεῖα κυρτὰ καὶ πελιὰ Φαι-
 15 νεσθαι, καὶ τὰ ⁴ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν ὑπόχλωρα, ποτὲ δὲ καὶ
 σπίλους μελανίζοντας ἐπιπολῆς ταῖς ὄψεσιν ἐπιτρέχειν καὶ τὴν
 λεγομένην ἐΦηλὴν γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε κίσσαν

1 Post *γυναικί* Dietz c marg. ms. uncinis intersepta intulit versns fere
 quatuor, quae Sorani non esse videntur. — 2 *συμπίπτειν* codd. — 3 *παν-
 τὸς* codd. — 4 *κοῖλα* codd.

secundum nostram opinionem e pluribus simul sumptis et
 cum iudicio coniecturam de conceptione e signis deducere
 oportet. Veluti ex horripilationis mulieri sub amplexus
 finem abortae sensu et uteri ostii clausione cum teneritu-
 dine et mollitudine; nam in refrigerationibus et inflamma-
 tionibus connivet quidem, sed cum rigiditate et duritie.
 Tum inde, quod pudendum muliebre post coïtum non
 humectetur semine, aut exiguo, quum omnino humor nimius
 demittatur. Post lapsum aliquem temporis etiam e men-
 struorum retentione, vel e parva copia apparentibus; e lum-
 bis gravioribus factis et sensim oborto mammaram turgore
 cum aliquantuli doloris sensu; tum e stomachi subversione
 et vasis in pectore flexuosis et lividis se prodentibus et
 partibus sub oculis e viridi pallescentibus, et maculis ni-
 gris subinde in summa faciei cute quoque apparentibus,
 et ex *ephelide*, quam vocant, aborta; postea vero etiam e

ἐπιφάνεσθαι, καὶ πρὸς λόγον τῆς τοῦ χρόνου προκοπῆς διογκοῦσθαι τὸ ¹ ὑπογάστριον· εἶτα καὶ κινήσεως τοῦ κατὰ γαστρὸς ἀντιλαμβάνεσθαι τὴν ² κυοφοροῦσαν.

Κ Ε Φ. ιγ'.

5 Τίνα κατὰ τοὺς ἀρχαίους σημεῖα τοῦ ἄρρεν εἶναι τὸ κυοφορούμενον ἢ θήλυ.

Ἱπποκράτης τοῦ μὲν ἄρρεν κύειν Φησὶν εἶναι τό τ' εὐχρυστέραν ὑπάρχειν τὴν κύουσαν καὶ εὐκίνητοτέραν· καὶ τὸν δεξιὸν μαζὸν μείζονα ἔχειν καὶ εὐογκότερον καὶ πληρέστερον καὶ
10 μάλιστα τὴν θηλὴν ἐπαίρεσθαι· τοῦ δὲ θήλυ τὸ μετ' ὠχριάσεως ὀγκωδέστερον εἶναι τὸν εὐώνυμον μαζὸν καὶ μάλιστα τὴν θηλὴν, ἀπὸ ψευδοῦς ὑπολήψεως ἐπὶ ταύτην ἐλθὼν τὴν ἀπόφασιν·
³ ᾤετο γὰρ ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς ὑστέρας συλληφθέντος τοῦ σπέρματος ἄρρεν ἀποτελεῖσθαι, ἐν δὲ τοῖς εὐωνύμοις,

1 ἐπιγ. codd. — 2 Post κυοφοροῦσαν quae habet Dietz Sorani non esse videntur. — 3 ὥστε γὰρ codd.

piea, quae obveniat, et ex hypogastrii tumore pro temporis progressu maiore facto; denique ex foetus motu, quem gravida sentiat.

CAPUT XIII.

Quae secundum antiquos sint signa masculinum esse foetum, an femininum.

Hippocrates foetus masculini signum esse dicit colorationem esse gravidam et ad motum alacriorem, et mammam dextram maiorem habere et tumidiorem et plenioram, praecipueque papillam erigi; femellae vero eum pallido faciei colore tumidiorem esse mammam sinistram maximeque papillam, falsa opinione ut hoc affirmaret adductus; putabat enim semine in dextris uteri partibus concepto masculinum foetum enasci, sin in sinistris, femellam fieri. Quod verum

θῆλυ. Τοῦτο δὲ ὡς οὐκ ἀληθὲς ἐν τοῖς Φυσικοῖς περὶ ζωογονίας
 1 παρίσταμεν ὑπομνήμασιν. Οἱ δὲ, εἰ μὲν ἄρρεν εἶη τὸ κατὰ
 γαστρὸς, ὀξυτέρας καὶ σφοδροτέρας παρέπεσθαι τὰς κινήσεις
 Φασὶν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῆς κυούσης, εἰ δὲ θῆλυ, καὶ
 5 βραδυτέρας καὶ νωθροτέρας μετὰ τοῦ καὶ τὴν κύουσαν δυσκίνη-
 τον εἶναι καὶ ἀσωδεστέραν τῇ 2 δυνάμει. Ταῦτα δὲ τοῦ πιθανοῦ
 μᾶλλον ἢ τοῦ ἀληθοῦς ἔχεται, παρ' ὅσον ἐπὶ τῆς ἐναργείας ὀρῶμεν
 3 τότε μὲν ταῦτα, τότε δὲ καὶ τὰ ἐναντία 4 παρηκολουθηκότα.

Κ Ε Φ. ιδ'.

10 Τίς ἡ τῶν συνειληφυσιῶν ἐπιμέλεια.

Ἡ τῶν συνειληφυσιῶν ἐπιμέλεια τρίχρονός ἐστιν· ἡ μὲν γὰρ
 ἐστὶ τῶν πρώτων χρόνων, εἰς τήρησιν τοῦ καταβληθέντος σπέρ-
 ματος· ἡ δὲ τῶν δευτέρων πρὸς παρηγορίαν τῶν ἐπιγινομένων

1 παρίσταμαι codd. — 2 Habentur post δυνάμει plura apud Dietzium
 interpolata, quae suppressa sunt. — 3 τότε ταῦτά τε καὶ τὰ ἐναντία τε π.
 codd. Emendavit Daremb. — 4 Item post παρηκολουθηκότα spuria plura
 omisimus.

non esse in commentariis physieis de animantium genera-
 tione docuimus. Alii vero, si maseulus sit foetus, acriores
 et vehementiores consequi motus eius, quos gravida perci-
 piat; sin femella sit, et tardiores, et segniores, gravidâ ipsâ
 simul aegrius se movente et corporis viribus molestius se
 habente. Sunt tamen haec magis ad persuadendum com-
 parata quam eum veritate coniuncta, siquidem re vera alio
 tempore illa, alio contraria fieri videmus.

CAPUT XIV.

Quae mulierum, quae conceperint, sit curatio.

Curatio gravidarum trium est temporum; una enim est
 primi temporis ad conservationem seminis immissi; altera
 secundi temporis, ut symptomata supervenientia mitigentur,

συμπτωμάτων, καθάπερ ἢ τῆς ἐπιγινομένης κίσεως· ἢ δὲ τῶν
 τελευταίων καὶ πλησίων ἤδη τῆς ἀποκνήσεως ἔστιν, εἰς τε τὴν
 τοῦ ἐμβρύου τελείωσιν καὶ εἰς εὐχερῆ τῆς ἀποτέξεως ὑπομονήν·
 5 ἐξ ὧν περὶ τῆς πρώτης κατὰ τὸ παρὸν ποιησόμεθα τὴν ἐπί-
 σταν ὑπερβολὴν καὶ κινήσιν σωματικὴν τε καὶ ψυχικὴν· ἐξίεται
 γὰρ τὸ σπέρμα καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ λύπην καὶ χαρὰν αἰφνί-
 διον ¹ καὶ ταραχὴν, καὶ γυμνασίαν σφοδρὰν, καὶ βιαίους κητο-
 10 μᾶλλον ² τὰ ἐπὶ τὰ ἰσχία, ³ βάρους ἄρσιν, πηδήματα, σκλη-
 ρὰς καθέδρας, ⁴ Φαρμακείαν καὶ δριμέων πταρμικῶν προσφορὰν,
 ἔνδειαν, ἀπεψίαν, μέθην, ἔμετον, ⁵ κοιλιολυσίαν καὶ χαλασμόν
 διὰ τινος τῶν θερμαίνειν ⁶ δυναμένων, καὶ τὸ κοινότερον πᾶν τὸ
 βιαιὴν κινήσιν ἐπάγον, δι' ὧν ἔκτρωσις ἀποτελεῖται. Τούτων
 15 οὖν τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας ὑπάρχοντα πεφυλάχθαι
 προσῆκεν, καὶ δι' ἡρεμίας κλινήρη τὴν συνειληφυῖαν τηρεῖν πρὸς

1 καὶ καθόλου δεῖ μόνως τηρεῖν ταραχὴν κ. τ. ε. codd. — 2 τοῦ ἔπειτα
 ἰσχίων codd. — 3 βάρους mss. — 4 φαρμακείας δριμέων καὶ πταρμικῶν προσφ.
 mss. — 5 κοιλιολυσίαν ῥύσιν αἵματος διὰ ῥινῶν καὶ αἰμορροΐδος ἢ ἄλλου τόπου
 καὶ χαλ. κ. τ. ε. codd. — 6 δυναμένων καὶ διὰ πυρετὸν δὲ σφοδρὸν καὶ ῥίγος
 καὶ σπασμὸν καὶ τὸ κοιν. codd.

veluti si piea oriatur; tertia postremi temporis partique
 iam proximi, ut foetus perfectus evadat et ut partus facile
 feratur; de quarum prima iam videbimus. Conceptione
 igitur iam facta oportet vitare quidquid tum eorpori tum
 animo est nimium, nimiumque movet. Semen enim reiicitur
 et propter metum et propter tristitiam et gaudium subitaneum,
 et perturbationem, et vehementem exereitationem, et vio-
 lentas spiritus retentiones, tusses, sternutationes, ietus,
 lapsus maximeque in eoxendices, oneris sublevationem, sal-
 tus, duras sedes, medicamentorum purgantium usum, et
 acrium sternutationem moventium administrationem, inediam,
 eruditatem, ebrietatem, vomitum, alvi fluxum, et relaxa-
 tionem per eorum aliquod, quae ealefaciendi faeultatem
 habent et, ut summatim dieam, id omne, quod motum ve-
 hementem indueit, quippe quae abortum faeiant. Horum
 igitur illa, quae in nostra sunt potestate, vitare oportet et

- μίαν ἢ δευτέραν ἡμέραν, ἀπεριεργῶς χρωμένην ἀλείμματι, χάριν τοῦ καὶ ὄρεξιν ἀνακύψαι καὶ τὴν δοθεῖσαν τροφὴν ἐξοικειωθῆναι· παραιτεῖσθαι δὲ καὶ τὴν τοῦ ὑπογαστρίου τρέψιν, ἵνα μὴ διὰ τῆς τοπικῆς συγκινήσεως, ἀποσπασθῇ τὸ ¹ προσκολλώμενον σπέρμα· συναλείφειν δὲ αὐτὴν ἐλαίῳ νεοτριβεῖ καὶ ὀμφακίζοντι· καὶ τροφὴν σιτώδη δίδοναι καὶ ὀλιγωτέραν· τὸ λουτρὸν δὲ παραπέμπειν, εἰ δυνατὸν, ἕως ἑπτὰ ἡμερῶν· ὑποπίπτου γὰρ τῆ τοῦ ὅλου σώματος ἀραιώσει καὶ τὴν τρυφερίαν τοῦ ² σπέρματος συνεκλύσει, χωρὶς εἰ μὴ νομίζοι τις, ὅτι τὰ ³ μὲν μήπω βεβαίως ³ συγκεκολλημένα τραύματα προσδίστησι τὸ βαλανεῖον καὶ τὰ πυκνότερα τῶν ἀθλητῶν ἀνίησι σώματα, τὸ σπέρμα δὲ οὐκ ἂν ἐκτῆξοι τρυφερὰν ἔτι καὶ νεοπαγῆ τὴν σύστασιν ἔχον. Ἐνθεν οὐκ ἀλλότριον καὶ τὸν οἶνον ἀποδοκιμάσαι μέχρι καὶ τῶν ἴσων ἡμερῶν εἰς τὸ μὴ βιαίας καὶ πληκτικῶς ¹⁵ γίνεσθαι τὰς ἀναδόσεις· ὡς γὰρ τὰ κατεαγένητα τῶν ὀστέων μὴ κινούμενα πῆγνυται τοῖς μορίοις, οὕτω καὶ τὸ σπέρμα πρὸς τὴν

¹ κολλώμενον codd. — ² σώματος codd. — ³ κεκολλ. codd.

quiete decumbentem servare eam, quae couceperit, uno alteroque die, modica utentem motione, ut tum appetitus erigatur, tum alimentum exhibitum in propriam corporis substantiam convertatur. Abstinentum autem ab hypogastrii frictione, ne locorum commotione semen agglutinatum detrahatur. Illinere vero illam oportet oleo recens expresso et ex olivis immaturis, et alimentum farinaecum idque parva copia exhibendum. Balneum, si fieri possit, intra primos dies septem non administrandum est, nam quum ex iis sit rebus, quae universi corporis rarefactionem adferant, unâ quoque seminis mollitudinem dissolvit. Nisi quis existimet, nondum firmiter conglutinata vulnera balneum vel magis ut dehiseant facere et densissima athletarum corpora relaxare, semen vero, molle quum sit et recens compactum, non esse eliquaturum. Quare non est absonum vinum quoque per eundem dierum numerum seponere, ne vehementes fiant et affligentes eius per corpus distributiones; quemadmodum enim ossa diffracta non mota partibus suis

ὑστέραν ἔμφυσιν ἀσφαλῆ καὶ ἰσχυρὰν ¹ ἀπολαμβάνει μὴ συν-
 τινασσόμενον ὑπὸ τῶν κινεῖν δυναμένων. Οὐ μὴν ἕως πλείονος
 τούτοις πάλιν ἐνδιατριπτέον, ἵνα μὴ, τοῦ σώματος ἐξασθενού-
 τος διὰ τὴν ὑφαίρεσιν τοῦ οἴνου καὶ τῆς τροφῆς, καὶ ἡ μήτρα
 5 συνατουήσῃ· κατ' ὀλίγον δὲ μεταθετέον· ² ἔπειτα δὲ τὴν δευτέ-
 ραν ἡμέραν τῆ διὰ διφρου ἢ μακρᾶς καθέδρας χρηστέον αἰάρα·
 τὴν γὰρ διὰ τῶν ὑποζυγίων, ὡς κατασεύουσιν ἰσχυρῶς, ἀπο-
 δοκιμαστέον· εἶτα περιπάτω σχολαίῳ τε καὶ κούφῳ καὶ ὀλίγῳ,
 πρὸς λόγον ἐκάστης ἡμέρας αὐξανομένῳ, καὶ τροφαῖς ταῖς ἐκ
 10 τῆς μέσης ὕλης, οἷον ἰχθύων τοῖς μὴ λιπαροῖς καὶ κρεῶν τοῖς
 μὴ καταπιμέλοις καὶ λαχάνοις τοῖς μὴ δριμέσι· Φεύγειν δὲ
 πᾶν τὸ δριμύ, καθάπερ σκόροδα, κρόμμυα, πράσα, τάριχα καὶ
 τὰ δριμέα τῶν βρωμάτων· ταῦτα μὲν γὰρ φθειρεται ῥαδίως·
 τὰ δριμέα δὲ ³ πνευματοῖ καὶ ἄλλως ἐστὶ τμητικὰ καὶ λεπτυ-
 15 τικὰ, παρὸ καὶ ἐπὶ τῶν χρονίως νοσοῦντων εἰς τὴν οἶον ἐκτύ-
 λωσιν δοκιμάζομεν. Παντελῶς δὲ ἐστὶν ἀνεπιλόγιστον μὴ συ-
 νιδεῖν, ὅτι τὰ ξαίνοντα καὶ ἰσχυαίνοντα καὶ ῥινῶντα τὴν ὄλην

¹ ὑπολαμβάνει codd. — ² ἐπ' αὐτὰ codd. — ³ πνεύματα ὅτι καὶ
 codd.

firmantur, ita quoque semen non concussum iis, quae mo-
 vere id possunt, cum utero tuto et fortiter concreseit. Non
 tamen per plures dies his rebus insistendum, ne corpore
 debilitato propter vini et alimenti subtractionem simul etiam
 uterus infirmus fiat. Pedetentim tamen mutatio fieri debet.
 Postea autem secundo die gestatione in sella, vel longo
 sedili utendum; nam ea, quae iumentis fit, improbanda,
 quippe quae valde coneuat. Dein lenta et leni et pauea
 deambulatione pro ratione singulis diebus adaueta uti debet,
 et cibus de materie mediae facultatis, veluti piscibus haud
 pinguibus et carnibus non admodum pinguedinosis, et oleri-
 bus minime acribus. Quodvis autem acre vitare oportet,
 veluti cepas, allium, porrum, salsamentum et eibos acres.
 Illa enim facile eorumpuntur, aeria vero flatulenta sunt;
 tum etiam incidunt et attenuant, quapropter in diuturnis
 quoque morbis laborantibus ea probamus, ut veluti callo-
 sitates discutiamus. Omnino autem inconsiderati est non

σύγκρισιν καὶ τὰ πεπυκνωμένα ¹ δὴ ἐκτυλοῦντα ² ταῦτα διὰ τῆς ἀναδόσεως προσμερισθέντα τοῖς τῆς ὑστέρας τόποις πολὺ μᾶλλον διατήξει τὸ σπέρμα μὲν ὅν, ὅσον καὶ οὕτω ³ διακεκρατυσμένον τῇ πήξει. Φυλάττεσθαι δὲ καὶ συνουσίαν· ⁴ καὶ γὰρ
 5 καὶ αὕτη κίνησιν ἐμποιεῖ, κοινότερον μὲν τοῖς ὅλοις σώμασι, μάλιστα δὲ τοῖς περὶ τὴν ⁵ ὑστέραν τόποις ἡρεμίας δεομένοις· ὡς γὰρ ὁ στόμαχος ἡρεμῶν μὲν ἐγκατέχει τὴν τροφήν, τινασσόμενος δὲ πολλάκις ἀπορρίπτει τὸ ληφθὲν δι' ἐμέτων, οὕτω καὶ ἢ μήτρα μὴ τινασσομένη μὲν κρατεῖ τὸ σπέρμα, σαλευομένη
 10 δὲ ἀφίησι. Βαλκωνεῖω δὲ χρῆσθαι θερμότερῳ καὶ τῶν ἀέρων ἕνεκα καὶ τῶν ὑδάτων, χωρὶς ἐγχερονισμοῦ καὶ πολλῆς ἐξιδρώσεως, εἰς τὸ μὴ θρυπτόμενον ἐξατονίζεσθαι τὸ σῶμα· χρῆσθαι δὲ καὶ ψυχρῶ ⁶ συμμέτρως, ὡς μὴ Φρικώδη γενέσθαι συναίσθησιν· μετὰ δὲ τὴν ἀποθεραπείαν ⁷ οὐ δεῖ ἐσθίειν, ἕως ἂν ἡρεμήσῃ τὸ σῶμα
 15 καὶ ἢ ταραχὴ τοῦ πνεύματος καὶ ὁ σαλὸς τῶν ὑγρῶν ἀπογαληνωθῇ. Προπίνειν δὲ μέχρι πλείονος ὕδωρ, ἀλλ' ὕστερον, εἰ σύνηθες, καὶ

1 διεκτυλῶντα codd. — 2 ταῦτα πολὺ διὰ codd. — 3 διακεκρατημένον codd. — 4 καὶ γὰρ αὕτη codd. — 5 ἀριστεράν codd. — 6 συμμέτρῳ codd. — 7 δεῖ ἐσθῆσιν apud Dietz. δεῖ ἐσθῆσιν codd.

perspicere ista constitutionem rodentia et attenuantia et limantia, et callose densata dissolventia in alimenti per corpus distributione uteri locis advecta multo magis eliquatura esse semen, quod mucosum est, prouti nondum coactione firmatum est. Abstinentum vero quoque a coitu, nam is item motum inducit, communiter quidem universo corpori, at maxime tamen locis circa uterum quiete indigentibus. Nam sicuti stomachus quiescens alimentum retinet, saepe vero concussus quod recepit per vomitum abiicit, ita uterus quoque non concussus semen quidem retinet, iactatus contra demittit. Balneo autem calidiorum vaporum causa tum aquarum utendum absque diuturniore in eo mora et sine multa sudatione, ne corpus emollitum debilitetur. Utendum etiam frigido modice, ne horripilationis sensus oboriatur. At post apothepiam cibum sumere non oportet antequam corpus conquievit, et spiritus perturbatio et humorum iactatio sedatae sunt. Per plures autem dies ante cibum aquam bibere convenit, sed postea,

- οινάριον ὀλίγον. Μηδεὶς δὲ ὑπολαμβάνετω ¹ ὅτι, κἂν παραβαι-
 νούσης τινὸς ἕνια τῶν εἰρημένων ἢ πάντα μὴ γίνηται τοῦ συλ-
 ληφθέντος ἔκτρωσις; οὐχὶ πάντως ² ἠδίκηται τὸ συλληφθέν· ³ βέ-
 βλαπται γὰρ ὥστε καὶ ἀτονώτερον γίνεσθαι καὶ ἀναυξητότερον
 5 καὶ δυστροφώτερον, — κατὰ τὸ κοινὸν εὐαδίκητον ὄν, εὐάλωτον
 τε τοῖς βλάπτουσι, — καὶ κακόμορφον καὶ κατὰ ψυχὴν ἀγενές·
 χωρὶς εἰ μὴ τῶν μὲν οἰκοδομουμένων πᾶς, ὅστις ἂν πεπηγόσιν ἐπω-
 κοδόμηται τοῖς θεμελίοις οἴκος, δυσπερίτρεπτος μένει ἐν πλείοσι
 10 χρόνοις, ὅσα δὲ σαυροῖς καὶ ἀπήκτοις, ῥαδίως καὶ πρὸς ὀλίγην
 ἀφορμὴν ἀπορρίπτεται, — τῶν δὲ ζώων ἢ γέννησις οὐκ ἂν ἔσται
 διάφορος παρὰ τὸ τοῖς πρώτοις ὡσανεὶ στοιχείοις καὶ θεμελίοις
 διαφόροις ἔξερεισθῆναι. — Τοῦ σπέρματος δὲ ἀποπτυσθέντος
 καταληφθήσεται μὲν τὸ γεγονός ἐκ τοῦ κάθυγρον τὸν γυναι-
 κεῖον κόλπον ὑπάρχειν, διορθώσεως δὲ τεύξεται πρὸς τὸ μὴ καὶ
 15 δεύτερον τὴν αὐτὴν τῆς συλλήψεως ἀποτυχίαν γενέσθαι. Καὶ
 διὰ τοῦτο περιαιρεῖν μὲν, εἴ τις σωματικὴ κίνησις [αἰτία ἐστίν]·
 παραμυθεῖσθαι δὲ τὴν ψυχὴν, εἰ βιωτικαὶ φροντίδες ⁴ συνετά-

1 διότι codd. — 2 ἠδικῆσθαι codd. — 3 βεβλάφθαι γὰρ ὡςπερ codd. —
 4 συνετάρασαν codd.

si mos ferat, etiam tenuis vini pauxillum. Ne quis tamen existimet, quia non fit seminis eonepti abortus, etiamsi nonnullae quaedam ex dietis, vel etiam omnia transgredi-
 antur, eoneptum semen minime laedi. Nam utique laesum id est, ita ut et debilius fiat et minus bene ereseat et nutriatur, quippe summatim faeile laeditur et a rebus noxiis prompte affeitur, ita ut difforme evadat et anima destituatur. Nisi forte futurum sit, ut inter aedificia domus quaelibet firmo fundamento superstrueta per longum tempus ineon-
 cussa maneat, quae contra eaduco et infirmo, faeile et quavis de causa deiiciatur, animantium vero generatio non sit di-
 versa, prouti primis quasi elementis et fundamentis diversis stabiliatur. At resputum esse semen inde eognoseimus, quod sinus muliebris liquore madefactus est. Restituetur vero malum, ne iterum eoneptio frustretur. Quapropter areendus est, si quis motus eorporis in eausa sit; animum vero eonsolari oportet, si eurae eirea vitae sustentationem

ραξαν αὐτήν· τουοῦν δὲ τὰ μέρη μετὰ τῶν ὄλων, εἰ περὶ ὑστέραν ἢ ἀτονία. Καὶ τοιαύτη μὲν ἢ περὶ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς συνειληφείας ἐπιμέλεια, ἐπὶ δὲ προκοπούσης τῆς κυοφορίας ἢ καλουμένη γίνεται κίσσα, καὶ περὶ ταύτης λέγομεν ἀκολούθως.

5

Κ Ε Φ. ιε'.

Περὶ κίσσης.

Τὸ περὶ τὸν δεύτερον μῆνα συμβαῖνον ταῖς κυούσαις πάθος ¹ κίσσαν ὠνομάσθαι λέγουσιν οἱ μὲν ἐκ μεταφορᾶς ὀρθῶς τινος οὕτω ² λεγομένης· ὡς γὰρ τὴν πτηνὴν κίσσαν ποικίλην 10 εἶναι ποικιλίας ἕνεκα καὶ Φωνῆς, οὕτω καὶ τὸ προκείμενον σύμπτωμα ποικίλων ὀρέξεων ἀποτελεσματικὸν ὑπάρχειν· τινὲς δὲ ἀπὸ τοῦ κισσοῦ· καὶ γὰρ οὗτος ποικίλλει ἐν περιπλοκαῖς. Ἐπιγίνεται δὲ ταῖς πλείσταις τῶν κυοφορουσῶν περὶ τεσσαρακοστὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμέραν, ἔτι δὲ μέχρι τεσσάρων μηνῶν ὡς

¹ κίσσα ὠνομάσθαι· λέγουσι δὲ τοῦτο οἱ μὲν codd. — ² λεγομένης κίσσης codd.

eum conturbaverint; partes vero una eum universo corpore roborari oportet, ubi uterus debilitatus est. Atque huiusmodi quidem est gravidæ euratio eirea primum tempus; procedente autem graviditate pica, quæ vocatur, oritur, de qua deinceps diemus.

CAPUT XV.

De pica.

Affectionem, quæ gravidis eirea seeundum mensem accidit, κίσσαν (picam) appellatam esse dieunt alii nomine translato ab ave, quæ ita dicatur; quemadmodum eum κίσσα avis sit vario colore et voce, ita quoque symptoma, de quo agitur, varios appetitus facere; quidam vero ἀπὸ τοῦ κισσοῦ (ab hederâ), quippe quæ planta item sit varia amplexibus suis. Oboritur autem plerisque gravidis eirea quadragesimum fere diem, tum usque ad quartum mensem

ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔπεται, ἐνίαις δὲ καὶ τάχιον, ἢ βράδιον ¹ ἄρ-
 χεται καὶ παραμένει πάλιν τισὶ μὲν ὀλιγωτέρας, τισὶ δὲ μέχρι
 πλείονος, σπανίως δὲ τισι μέχρι τῆς ἀποτέξεως, τισὶ δ' οὐδ'
 ὄλως ἐπηκολούθησεν. Πυχρέπεται δὲ ταῖς ἐν τῷ πτόματι τυγ-
 5 χανούσαις ἀνατροπῇ στομάχου ἦτοι πλάδος, ² ἀνορεξία ποτὲ
 μὲν πρὸς πάντα, ποτὲ δὲ πρὸς τινα, καὶ τῶν ἀσυνήθων ὄρεξις,
 οἶον γῆς, ἀνθρώπων, ἐλίκων ἀμπέλου καὶ ὀπώρας ἄωρου τε καὶ
 ὀξώδους, ὄξυρεγμία, βραδυπεψία, καὶ ταχεῖα διαφθορὰ σιτίων·
 ἐνίαις δὲ καὶ ἔμετος ἐκ διχοστημάτων κατὰ πᾶσαν προσφορὰν,
 10 ³ ἢ καὶ βάρος καὶ ἀλγήματα κεφαλῆς καὶ σκοτώματα, ἀπορία
 τε καὶ ὤμων χυμῶν πλῆθος, καὶ ὠχρότης καὶ ἀτροφία καὶ κοιλίας
 σκληρία, τισὶ δὲ καὶ διάτσις στομάχου, θώρακος ἀλγημα, καὶ
⁴ ταῖς αὐταῖς ἐνίοτε καὶ πυρέτια λεπτὰ καὶ μαστῶν ἐπίδιογκώσεις·
 τὸ δὲ ἔπαρμα τῶν ἀγγείων τισὶ μὲν πρασίζον τι, τισὶ δὲ πελιδνόν·
 15 ἐνίαις δὲ καὶ ἀνάχυσις ἰκτεριώδης. ⁵ Τῆς πρώτης οὖν συναισθήσεως

¹ ἔρχεται codd. — ² Ante ἀνορεξία et paulo post ante ὄξυρεγμία omissa
 sunt aliena quaedam apud Dietzium interpolata. — ³ ἢ καὶ βάρος καὶ σκο-
 τώματα καὶ ἀλγήματα κεφαλῆς codd. — ⁴ τῶν αὐτῶν codd. — ⁵ Ante τῆς
 versus nonnullos e Galeno ductos omisimus.

ut plurimum consequitur; nonnullis vero etiam citius, vel
 tardius incipit, rursusque perseverat in aliis brevius, in
 aliis diutius, raro tamen in nonnullis usque ad partum;
 in quibusdam vero omnino non apparet. Consequitur autem
 cas, quae in casu versantur, subversio stomachi, vel re-
 dundans in eo humor, appetitus defectus alio tempore om-
 nium, alio quorundam eiborum, et insuetorum appetentia,
 veluti terrae, carbonum, vitis pampinorum et immaturorum
 et acidulorum fructuum horaeorum, acidi eructatio, coctionis
 tarditas, et cita eiborum corruptio; nonnullis etiam vom-
 itiones per intervalla temporis ad omnia, quae obferuntur;
 vel etiam gravitas et dolores capitis et visus hebetudo, et
 anxietas, et crudorum humorum redundantia, et pallor, et
 macies, et alvi duritas, quibusdam etiam stomachi distentio,
 pectoris dolor, iisdemque subinde etiam accidunt febriculae
 leves, et mammaram intumescencia; vasa vero surgentia in
 aliis porri quodammodo referunt eolorem, in aliis livida
 sunt; nonnullis etiam auriginus color suffunditur. Cum

- γενομένης πρὸς μίαν ἡμέραν συστολὴν παραλαμβάνειν, ἕνεκα τοῦ μὴ κινούμενον τὸν στόμαχον πρὸς τὸ κατὰ Φύσιν διὰ τῆς ἡρεμίας ἀτάραχον φυλαχθῆναι, μηδὲν εὐλαβούμενον, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι δυσὶ ζῴοις ὅσῃν δήποτε δεῖ παραθεῖναι τροφήν·
- 5 ἢ γὰρ οὐκ ἐπιτηδείως τῷ σώματι διδομένη τροφή φθείρεται καὶ οὐ μόνον οὐ τρέφει, ἀλλὰ προσκακοῖ καθάπερ τὰ τέλεια τῶν σωμάτων, οὕτω καὶ τὰ νεοπαγῆ σπέρματα. Διόπερ ἀνατάσει χρηστότεον· καὶ γὰρ οἱ πλείοντες συστολῇ χρησάμενοι ¹ πρὸς μίαν ἡμέραν τὴν ναυτίαν οὐχ ὑπομένουσιν, ἢ οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον· τῇ
- 10 δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ σὺν ἀλείμματι μὲν ἀποθεραπευτέον, τροφήν δὲ δοτέον ὀλίγην εὐκατέργαστον, οἷον ὄρν ἀπαλδὸν, ἢ πόλτον, καὶ τι τῶν μὴ καταπιμέλων πτηνῶν, καὶ ποτὸν ὕδωρ, οὐ πολὺ, ψυχρὸν δέ, εἰ σύνηθες, χάριν τοῦ παραστέλλεσθαι τὸν πλάδον τοῦ στομάχου· ταῖς δὲ ἐξῆς ἡμέραις πρὸ τοῦ ἀλείμματος προ-
- 15 καταψῆν αὐτῶν τὸ σῶμα δι' ὀθονίων τρυφερῶν ἄχρι συμμέτρου Φοινιγμοῦ. Μετὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας λουτρῷ χρῆσθαι ζεστοτέρῳ καὶ οἰναρίῳ συμμέτρῳ, καὶ κινήσει ταῖς δι' αἰώρας.
- 1 πρὸ μιᾶς ἡμέρας codd.

igitur malum sentire ineipiunt, uno fere die abstinentiam a cibis imperare oportet, ut ventriculus minime ad motum naturalem adactus quiete a turbis arceatur; neque verendum, ut vulgus dicere solet, necesse esse, ut duobus animantibus quam plurimum alimentum praebeatur; nam nutrimentum haud opportune corpori oblatum corrumpitur ac non solum non alit, sed insuper detrimento est tum adultorum corporibus, tum recens eoacto semini. Quapropter eibi usum differre oportet; nam navigantes quoque uno die abstinentia utentes, aut omnino non, aut non tanta vomituritione tentantur; postridie vero apothecia fiat cum unetione; dandum autem paucillum eibi facile subigendi, veluti ovum sorbibile, vel pulterem, et aliquantulum de volucris haud pinguibus, et pro potu aquam, non multam, sed frigidam, si luie adsueverit mulier, ut redundans in stomacho humor minuatur; sequentibus autem diebus ante unetionem corpus abradere oportet linteis mollibus, donec modice rubeat. Post primos autem dies calidiore balneo

Φορεῖω τὸ πρῶτον καὶ καθέδρᾳ, καὶ περὶ πᾶσι, ἀναφωνήσεσι τε καὶ ἀναγνώσεσι μετὰ πλάσματος, καὶ γυμνασίοις τοῖς δι' ὀρχήσεως, κωρύκου τε καὶ σφαίρας, καὶ τρίψεως·
 5 οὕτω γὰρ εὐμαρῶς ἀποκουφίζεται τὰ σώματα τῶν τῆς κίσεως ὀχληρῶν. Ἐφαίρουμένου [δὲ] τοῦ καθ' ἡμέραν λουτροῦ τὸ παρὰ μίαν ¹ δὴ καὶ παρὰ δύο παραλαμβάνομεν. Πολλῆς δὲ οὔσης ἀνατροπῆς καὶ ² πλάδης τοῦ στομάχου πυκνωτικῆς χρηστέον ἐμβροχαῖς κατὰ τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν δι' ἐλαίου
 10 ὤμοτριβοῦς καὶ ὀμφακίζοντος, ἐρίων προσπεριελθόντων· καὶ ῥόδινον δὲ καὶ μήλινον καὶ μύρσινον καὶ μαστίχινον καὶ νάρδινον ἐπισυστροφεῖ τὸν στόμαχον ὑπτιώμενον· ἢ διὰ τινος τούτων κηρωτάριον ἐπαλείφειν. Εἰ δὲ εὐτονωτέρας χρεῖα στύψεως γένοιτο διὰ τοὺς ἐμέτους, ³ ἐπιθέμασι χρηστέον ἐξ ὧν εἰσι Φοίνικες
 15 ξηροὶ προβρεχθέντες ἢ ἐψηθέντες ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ ἢ ὀξυκράτῳ, καὶ μῆλα ⁴ κυδώνια παραπλησίως ἐφθὰ κατ' ἰδίαν ἢ μετὰ τῆς

1 δὲ codd. — 2 πλάδης ἕως τοῦ στ. codd. — 3 ἐπιθέματι codd. — 4 καὶ κυδώνια codd.

utendum et vino tenui modico et motibus per gestationem primum in lectica et sedili, ac postea curru, et deambulationibus, et recitationibus, et lectionibus cum gesticulatione, et exercitiis per saltationem, corycum et pilam, et frictionem. Specialiter stomachum roborat cibo sicco ex pane uti; ita enim facile corpora levantur a picae molestiis. Subtracto autem balneo quotidiano, altero vel tertio quoque die id praescribimus. At ubi multa est stomachi subversio et humoris in eo redundantia, stomacho et ventri imponantur lintea imbuta adstringentibus, oleo recens expresso et ex olivis immaturis, et lana insuper circumvolvatur; unguentum etiam rosaceum et de malis, et myrtinum, et mastichinum, et nardinum erigunt subversum stomachum; — vel ceratum quoque ex horum aliquo paratum inungi potest. Sin fortiore adstrictione opus fuerit propter vomitiones, epithematis utendum ex eo genere, cuius sunt palmulae siccae antea maceratae, vel coctae in vino austero, vel in posca, et mala cydonia item cocta, per se, vel coniunctim

πρὸς τοὺς Φοίνικας συμπλοκῆς, ἢ μετὰ τινος τῶν εἰρημένων
 κηρωταρίων· εἰ δ' ἐπιτείνειν θελήσκιμεν τὴν δύναμιν καὶ στυ-
 πτηρίας ὑγρᾶς ἢ ξηρᾶς, ἀλόης τε καὶ μαστίχης καὶ ῥόδων τε
 καὶ κρόκου καὶ οἰνάνθης καὶ σιδίων, ὀμφακίου καὶ κηκίδων, ὑπο-
 5 κιστίδος τε ¹ καὶ ἀκακίας καὶ πάλης ἀλφίτων. Παραμένοντος
 δὲ τοῦ ἐμέτου καὶ τῆς τῶν σιτίων ἀποβολῆς ἀρμόσει τὰ μὲν
 ἄκρα διαδεδυμύειν· τῇ γὰρ τούτων πυκνώσει συνδιατίθεται καὶ
 ὁ στόμαχος· καὶ εἰς ζεστὸν ὕδωρ τὰ αὐτὰ καταβάπτειν· καὶ
 γὰρ τοῦτο τῇ ἐπιτάσει πυκνωτικόν. Κατὰ δὲ τοῦ στομάχου,
 10 τῆς κοιλίας πλατύστομον σικύαν μεθ' ὑποβολῆς πλείονος Φλογὸς
 κολλᾶν· εἰ δὲ μὴ, καὶ δευτέραν κατὰ μεταφρένου· ² τῇ γὰρ
 παρελκύσει ἐπέχουσιν αὐτὰ τὸν περὶ τῷ στομάχῳ ρευματισμόν·
 πόνου δὲ συμπεπλεγμένου τῷ ρεύματι, στυπτικὸν μὲν τῇ δυ-
 νάμει καταπλασματίον ἐπιριπτέσθω, ³ θερμὸν δὲ τῇ μίξει,
 15 καθάπερ ἢ ἀμήλυσις [ἐξ] ὄξυκράτου, καὶ μάλιστα ταύτης ἢ
 διὰ κριθίνων ἀλεύρων, ἢ πυρίνων ἀσήστων. Μάλιστα δὲ προνοη-
 τέον τοῦ διατάσσειν τροφᾶς εὐστομάχους, εὐδιοικήτους τε καὶ

¹ ἢ ἄ. ἢ π. ἄ codd. — ² χρῆ γὰρ παραπλησίως ἐπέχουσιν codd. — ³ θερμῷ
 δὲ τῇ καθέξει codd.

cum palmulis, vel cum cerato aliquo e supra dictis. Quodsi
 vires augere velimus horum remediorum, adiungemus alumen
 liquidum, vel siccum, aloên et mastichen, et rosas, et
 vitis florem, et malicorium, et uvae immaturae succum, et
 gallas, hypocistida, et acaciam, et polentae florem. Vo-
 mitione autem perseverante et ciborum reiectione conducit
 extremas corporis partes devincire; nam harum densatione
 componitur etiam stomachus; easdemque in aquam calidam
 immergere oportet, quae intentione ad condensationem con-
 fert. Ad os ventriculi vero cucurbitam orificio amplo mul-
 taque flamma subiecta affigere convenit; quin, si minime
 iuuet, insuper alteram ad dorsum; scilicet revulsione hac
 humorum ad ventriculum adfluxum revocant. Sin dor-
 lor ad fluxionem accedat, facultate adstringens, mistione
 vero calidum cataplasma adiiciatur, veluti erit farina ex
 posca et praesertim hordeacea, vel triticea, non cribrata.
 Praecipue autem videndum ut imperes cibos, qui facile

δυσθάρτους, οἷον ᾧδον ἀπαλόν καὶ χόνδρον δι' ὕδατος ψυχροῦ,
 ἢ ὄξυκράτου, ἢ μετὰ πυρήνων βροῦς, ἢ ἀλφίτων πόλτον φαθα-
 ρώτατον καὶ μάλιστα τὸν διὰ τῆς ὀρύζης· καὶ τῶν πτηνῶν τὰ
 μὴ καταπίμελα, φαφαρωτέρων δὲ ἔχοντα τὴν σάρκιν, καθά-
 5 περ ἀτταγῆνα, φάσσαν, πέρδικα, νήσσας ἀγρίας, κίχλας,
 κοστύφους, περιστερὰς, ὄρνεις κατοικητηρίους, καὶ τούτων μάλ-
 ιστα τὰ στήθη· καὶ τῶν ἀγριμαίων κρέας λάγειον ἢ δορκά-
 δειον· τῶν δ' ἄλλων τὰ ἐρίφεια, καὶ τῶν τρυφερῶν χοιρίων
 βύγχι, πόδας, ὄστα, κοιλίας, μήτρας· τῶν δὲ ἀπὸ θαλάσσης
 10 ὁμοίως τὰ στερεόσαρκ· τούτων δὲ εἰσι τρίγλαι, κάραβοι, κα-
 ρίδες, κήρυκες, σφόνδυλοι, πελωρίδες, πορφύραι· λαχάνων δὲ
 σέρην ᾧμῆν τε καὶ ἐφθῆν, σίσαρον, ἀνδράχνην, ἀρνόγλωσσον,
 ἀσπάραγον ἄγριον· τῶν δὲ ἀπὸ ταμείου ἐλαῖαι κολυμβάδες,
 μῆλα κυδώνια, καὶ τούτων μάλιστα τὸ ὀπτόν· τὸ μὲν γὰρ
 15 ᾧμὸν δυσκατέργαστον, τὸ δὲ ἠψημένον ὕδατι τὴν πολλὴν στύ-
 ψιν ἀποβάλλει, τὸ δὲ περιπλασθὲν καὶ ἀποπτηθὲν μετὰ τοῦ
 τηρεῖν τὴν ποιότητα προσλαμβάνει τὸ εὐκατέργαστον. Εἰ δὲ

a ventriculo subigantur, et facile per corpus distribuantur,
 nec prompte corrumpantur; veluti ovum sorbibile et alicam
 cum aqua frigida, vel cum posca, vel cum granati nu-
 cleis, vel e polenta pultem exhibeas, quae facile conte-
 ratur, et in primis ex oryza; et volucres non pingues, sed
 carne, quae facile comminatur, veluti attagenes, palum-
 bes, perdiees, anates feras, turdas, merulas, columbas,
 gallinas, earumque pectora praesertim; et de agrestibus
 carnes leporinas, vel de capra sylvestri, de reliquis vero
 cervinas, et tenellorum porcellorum rostra, pedes, aures,
 ventriculos, uteros. Ex marinis vero pariter earne solida
 praedita, e quorum genere sunt mulli, carabi, carides,
 buccinae, sphondyli, pelorides, purpurac. Ex olcribus in-
 tybus sumatur crudus et coctus, siser, portulaca, plantago,
 asparagus sylvester. Ex iis vero, quae e cella pomaria de-
 promuntur olivae muria conditae, mala cydonia, ex iisque
 praesertim quod assatum est, nam quod crudum est difficul-
 ter subigitur, quod vero coctum in aqua, magnam partem
 adstringendi facultatem deponit; quod contra obductum et

- ἔφθον αὐτό τις βούλοιτο λαβεῖν, ¹ ἐπιδιακείμενον αὐτὸ καλάμοις ἔψητέον, ἢ κρεμαστέον διὰ τινος, ὥστε μὴ τοῦ ὕδατος ἄπτεσθαι, διὰ δὲ τῆς [τῶν] ἀτμῶν ² ἀναφορᾶς λαβεῖν τὴν ἔψισιν. Δοτέον δὲ καὶ ἄπιον, ἢ μέσπιλον, ἢ σοῦρβιν, ἢ σταφυλὴν τὴν
- 5 ἀπὸ κύθρας, ἢ κρεμαστήν, — πνευματοῖ γὰρ ἢ πρόσφατος, — καὶ ἀμύγδαλα. Προνοητέον δὲ ὅπως μὴδὲν ἢ τῶν προσφερομένων ἐκ καρυκευμάτων· τὸ γὰρ ποικίλον καὶ περιέργον τῆς ἀρτύσεως βραδυπεψίας καὶ διαφθορᾶς σιτίων ποιεῖ. Πρὸ δὲ τοῦ λαβεῖν τὴν τροφήν ³ εἴ τι συρρὺν ὑγρὸν πιέζει τὸν στόμαχον,
- 10 ⁴ κωλυτέον αὐτὸ δίχρα συγκινήσεως ἐπιπολάσαι, διὰ [δὲ] τῶν ἐμέτων ἐκβαλεῖν· μὴ προεξαντληθὲν γὰρ αἴτιον αὐτὸ γίνεται τοῦ τὴν ἐπιφερομένην φθείρεσθαι τροφήν. Ἐνιοὶ δὲ τῶν ἑτεροδόξων καὶ προηγουμένως παρήνεσαν χλιερὸν ὕδωρ προπίνειν, εἴτα καθιέναι τοὺς δακτύλους καὶ ἔμετον ἐπιτηδεύειν. Οἱ δ' αὐτοὶ
- 15 φασι δριμέος μὲν καὶ πυράδους πλεονάσαντος ὑγροῦ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν στόμαχον ἀναδάκνοντος καὶ πυροῦντος, ἀνδράχνης

¹ ἐπιδιακείμενων αὐτῶ καλάμων codd. — ² φορᾶς codd. — ³ ἔτι codd. et ἐπὶ pro πιέζει. — ⁴ οὐ κωλυτέον codd.

exassatum est cum facultatem suam servat, tum facile subigitur. Quodsi quis coctum sumere velit, superimpositum arundinibus coquendum est, vel aliquo modo suspendendum, ita ut aquam non attingat, sed per vaporum adscensum coctionem accipiat. Dandum quoque pirum, vel mespilum, vel sorbam, vel uvam in olla reconditam, vel suspensam, — recens enim flatum gignit, — et amygdala. Cavendum autem ne quid eorum, quae offeruntur, sit e dulciariis; varia enim et superflua condiendi ratio tardas ciborum concoctiones et corruptiones eorum facit. Quodsi ante alimenti assumptionem humor aliquis in ventriculum confluens hunc opprimat, impediendum quo minus sine commixtione superfluitet, sed per vomitum eiiciendus est; nam nisi antea reiiciatur, causa fit corruptionis cibi superingesti. Nonnulli vero eorum, qui alienae sunt opinionis imprimis praeceperunt, ut aquam tepidam biberent, dein digitis immisiss vomitum provocarent. Idemque affirmant acri et fervido humore redundante et idcirco stomachum mordente et urente

- ἀπόβρεγμα ἢ ἀπόζεμα δίδοναι πίνειν, ἢ καὶ αὐτὴν ἐσθίειν, πέ-
 πονά ¹ τε καὶ σικύων σπέρμα μεθ' ὕδατος, καὶ γλυκὺν Κρητικόν,
 ἢ ἀβρότονον, ἢ ἀψίνθιον, ἢ Συριακῆς νάρδου ἀπόβρεγμα, ἢ
 Κρητικῆς τραγοριγάνου· παχέος δὲ καὶ γλίσχρου, ῥαφανίδας μετ'
 5 ὄξυμέλιτος καὶ ταρίχου, ² καὶ τὸ διὰ νάπυος, καὶ ὕσσωπον δι'
 ὕδρομέλιτος ἀποξεσθὲν, ἅπερ παντελῶς ἀμέθοδα· δεῖ γὰρ οὐκ
 εἰς τὰς τῶν ³ χυμῶν ἀποβλέπειν διαφορὰς, εἰς δὲ τὴν ποιὰν
 τοῦ σώματος· εἶτα δύσπεπτοι αἱ ῥαφανίδες, πνευματικὸς δ' ὁ
 γλυκὺς, ⁴ τὸ δ' ἀψίνθιον πρὸς ἔκτρωσίν ἐστὶν ἐπιτήδειον· ὥστε
 10 φυλακτέον τὰς τούτων δόσεις. Ταῖς δὲ πρὸς τὰ βλαβερὰ τῶν
 κουσῶν ἐπιθυμίαις τὸ μὲν πρῶτον ἐνστατέον διὰ λόγων, ὡς
 τῆς ἀπ' αὐτῶν βλάβης καὶ τὰς ἐπιθυμίας ποιούσης παραλό-
 γως ⁵ καὶ τὸν στόμαχον κακούσης, οὕτω δὲ καὶ τὸ κατὰ γα-
 στρὸς, διὰ τὸ μήτε καθαρὰν, μηθ' ἀρμοδίαν ἐπισπᾶσθαι τροφὴν,
 15 ἀλλὰ τοιαύτην, ὅποιαν ἐπιπέμψαι δύναται τὸ σῶμα κακῶς
 διακείμενον· καὶ γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπορρέου ὕδωρ, καθαρᾶς

1 δὲ codd. — 2 καὶ τὸ διὰ νάπυος καὶ ὕσσωπου, δι' ὕδρομ. Dietz. — 3 γυ-
 ναικῶν codd. — 4 τὸ ἀψ. codd. — 5 ἢ καὶ τὸν codd.

portulacae infusum, vel decoetum in potu esse dandum,
 vel ipsam comedendum, item peponem et eueumeris semen
 eum aqua, et vinum Cretieum dulce, vel abrotonum, vel
 absinthium, vel nardi Syriaci infusum, vel tragorigani Cre-
 tici. Sin erassus et viseosus humor sit, radieulas eum oxy-
 melle praescribunt et salsamento, et remedium eum sinapi,
 et hyssopum in aqua mulsa decoetum, quae omnia sunt
 plane absurda; neque enim humorum diversitates respicere
 oportet, sed quae diversitas sit corporis; praeterea radieulae
 difficulter eoneoquantur, vinum dulce flatum gignit, absin-
 thium vero abortum provocare valet, ita ut ab horum ad-
 ministratione abstinendum sit. Gravidarum vero noeivorum
 appetentiae primum resistere oportet admonitione, tanquam
 quod noxa ab illis profecta etiam praeter rationem appetitus
 illos inferat et stomachum laedat, atque ita etiam foetum,
 quia non attrahat alimentum purum, nee congruum, sed
 eiusmodi, quale adferre potest corpus non reete valens;
 nam aqua quoque de terra defluens, si haec pura sit, pel-

μὲν οὔσης, διαυγές ἐστι, βορβορώδους δὲ, θολερόν. Εἰ δ' ἀνιαρῶς ἔχοιεν, κατὰ μὲν τὰς πρώτας ἡμέρας οὐδὲν προσενεκτέον· ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας μὴ τυγχάνουσαι ὧν θέλουσι, τῇ δυσθυμίᾳ τῆς ψυχῆς ἀπισχνοῦσι καὶ τὸ σῶμα· πρὸς δὲ τὸ

5 κουφότερον ἀδικηθῆναι πρῶτον μὲν ὑποδεικτέον, ὅπως μὴ πρὸ τῆς ἀποθεραπείας τοῦ σώματος λάβωσι καὶ τὸ ¹ ἐπιθυμητὸν, ὅπου καὶ τὸ κατὰ γένος ἀφελιμὸν ποτε λαμβανόμενον ἀδικεῖ· καὶ μὴ κατ' ἴδιαν, μετὰ δὲ τῆς συμφερούσης τροφῆς, [ἴνα] τῇ παρὰ ταύτης εὐχυλίᾳ ² κατακρατηθῇ· κατ' ὀλίγον δέ· τὸ γὰρ

10 περισσώτερον ³ καὶ μᾶλλον ἀδικεῖ μεταξὺ τῆς ἄλλης τροφῆς· ἀλλὰ μήτε ⁴ πρότερον· γυμνοῦ γὰρ ἄψεται τοῦ στομάχου· μήθ' ὕστερον· ⁵ ἐπιπολάσαν γὰρ καὶ τὴν ἄλλην προσδιαφθείρει τροφήν. Καὶ τοιαύτη μὲν ἢ τῆς κίσεως ἐπιμέλεια· τὴν δὲ τῶν ἐξῆς χρόνων ἀκολούθως ⁶ προσυπογραπτέον.

1 ἐπιθυμητικὸν codd. — 2 κατακρατηθῇ ἤγουν κατακέρασθῃ κατ' ὀλίγον· τὸ γὰρ codd. — 3 καὶ in codd. ante μεταξὺ legitur. — 4 πρῶτον codd. — 5 ἐπὶ πολλάς γὰρ ἂν καὶ codd. — 6 προσυπαρκτέον eodd.

lucida est, sin lutulenta sit, turbida. Quodsi id aegre ferant, primis diebus nihil praebendum est; post aliquot dierum lapsum vero non assequentes quod expetunt, propter animi contristationem etiam corpore emaciantur. Ut autem levius afficiantur, primum quidem praecipendum, ut ne ante corporis apotherapiam quoque sumant delicias suas, quo tempore vel id, quod summatim utile est, si assumatur, nonnumquam nocet; — item ne per se id sumant, sed cum alimento congruo, ut huius succorum bonitate subigatur; — tum parva copia ut sumant; — nam quod nimium est vel magis nocet, si inter reliquos cibos ingeratur; — sed neque prius est sumendum; — nam stomachum nudum offendet; — nec post alios cibos; — nam supernatans reliquum quoque alimentum corrumpit. Ac huiusmodi quidem est picae curatio; ea vero, quae subsequentium est temporum, deinceps describenda erit.

Κ Ε Φ. ις'.

Τίς [ή] ἀπὸ τῆς κίσσης μέχρις ἀποτέξεως
 1 γινομένης ἐπιμέλεια.

Τίνα μὲν τρόπον κατὰ τὸν τῆς κίσσης χρόνον ἄγειν δεῖ τὴν
 5 κυοφοροῦσαν, ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν· λοιπὸν δὲ ἤδη τούτου πε-
 ριγραφήντος τοῦ συμπτώματος, ἀκολούθως καὶ τὴν μετὰ [τὴν]
 κίσσην ἐπιμέλειαν ὑπογράψαι. Δεῖ τοίνυν πρὸς λόγον 2 τῆς δυ-
 νάμεως αἰώραις τε χρῆσθαι ποικίλαις καὶ περιπάτῳ καὶ ἀνα-
 Φωνήσῃ καὶ ἀναγνώσει καὶ ἀλείμματι καὶ ἀνατρίψει καὶ
 10 τροφαῖς ἀφθονωτέραις, πλὴν ὥστε περιγίνεσθαι τῶν προσφερο-
 μένων, οἴνω τε καὶ λουτροῖς τοῖς κατὰ συνήθειαν καὶ τῇ παρ'
 ὄλῳ διαχύσει τῆς ψυχῆς καὶ ὕπνοις ἱκανοῖς. Δυσπαθεστέρου
 3 γὰρ γινομένου τοῦ σώματος ἢ κύουσα μὲν ἄμεινον ὑγιαίνει καὶ
 4 παρασκευάζεται τὰς ἀδῖνας εὐτονώτερον ἐνεγκεῖν, τὸ 5 δ' ἔμβρυον
 15 νοστιμωτέρας καὶ ὑγιῶς καὶ αὐτάρκους μεταλαμβάνει τροφῆς.

1 γινομένη codd. — 2 τε τῆς codd. — 3 δὲ codd. — 4 παρασκευάζει
 codd. — 5 ἔμβρυον δὲ ν. codd.

CAPUT XVI.

Quae curatio sit a pica inde donec partus fiat.

Qua ratione picae tempore degere oporteat gravidam, antea ostendimus. Quo symptomate descripto iam superest, ut statim eurationem post picam subiungamus. Oportet igitur pro virium modo gestationibus uti variis et deambulatione et recitatione et lectione et unetione et frictione, et eibis copiosioribus, non tamen ultra quam qui oblatis superari queant, et vino, et balneis pro consuetudine, et summam animi oblectatione, et somnis, qui satis sint. Nam ubi corpus ita est constitutum, ut a morbis minus facile afficiatur, ipsa gravida quidem meliore fruitur valetudine et praeparatur, ut fortius dolores ad partum ferre possit; foetus vero magis nutrientis et sani et sufficientis alimenti particeps fit. Septimo autem mense a validioribus motibus

Κατὰ δὲ τὸν ἔβδομον μῆνα τὰς μὲν σφοδρότερας κινήσεις ὑφαι-
 ρετέον καὶ μάλιστα τὰς διὰ τῶν ὑποζυγίων, ¹ ταῖς δ' ἄλλαις
 προσεκτικώτερον χρηστέον, ἐπισφαλῆς γὰρ ὁ σπαραγμὸς, ἐν
 ἀρχῇ μὲν μῆνι προσεχομένου τοῦ σπέρματος εὐτόνως, μὴδ' εἰς
 5 τὴν πῆξιν ² κεκρατυσμένου καὶ διὰ τοῦτο ῥαδίως τοὺς ³ ἀποσπα-
 σμοὺς λαμβάνοντος, ὕστερον δὲ [διὰ] τὸ βαρυαχθὲς εἶναι τε-
 λειούμενον τὸ κατὰ γαστρὸς, ὅτε δεῖ φυλάττεσθαι, μὴ διὰ τὸν
 πλείονα σάλον τοῦ χορίου ῥαγέντος ἀποκριθῆ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ
 συλλεγόμενον ὑγρὸν, ἐπὶ ξηρῷ δὲ τῇ κηύσει κατασπώμενον τὸ
 10 ἔμβρυον τὸν κοινὸν πρὸς τὴν κυοφοροῦσαν κίνδυνον ὑπομένη.
 Κατὰ δὲ τὸν μέσον χρόνον ἀνύποπτος μὲν ἡ κίνησις, μικρομε-
 γέθους ἔτι ὄντος τοῦ κατὰ γαστρὸς καὶ ἀσφαλῶς προσεχομένου,
 καὶ ⁴ μῆνι χάλασμα πολὺ τοῦ χορίου μὴδὲ διάτασιν εἰληφό-
 τος, συνέχοντος δὲ μᾶλλον τὸ ἔμβρυον. Ἐπιθεωρεῖν δὲ δίκαιον
 15 τὴν τῆς γαστρὸς διόγκωσιν καὶ ⁵ μὴ τίνα σημεῖα παρέπεται
 σύνεγγυς οὔσης τῆς ἀποτέξεως, ἅπερ ἀναγράφομεν ὕστερον.
 Εἰ μὲν γὰρ προφαίνοιτό τι τοιοῦτον, εὐτρεπίζειν δεῖ τὰ πρὸς τὴν
 ἀπότηξιν· ⁶ δέδειχε γὰρ ἢ ⁷ ἐνέργεια μὲν καὶ τὰ ἐπτάμηνα γό-

1 τοῖς δ' ἄλλοις codd. — 2 κεκρατυμένου codd. — 3 ἀσπασμοὺς codd. —
 4 μῆπου codd. — 5 μὴ τίνας ἢ μαῖα codd. — 6 δέδωκε codd. — 7 ἐνέργεια
 μὴ καὶ τὰ codd.

abstinendum, maximeque ab iis, qui per iumenta fiunt,
 reliquis vero circumspectius utendum; periculosa enim est
 laceratio, principio quidem nondum firmiter adhaerente se-
 mine, neque ad coactionem roborato, ideoque facile de utero
 detracto; postea vero, quia gravior est foetus perfectus,
 quo tempore cavendum ne maiore iactatione rupto chorio
 secernatur quidem humor in eo collectus, sicco vero partu
 devectus foetus commune cum gravida periculum incurrat.
 Intermedio vero tempore suspicione vacat motus, cum etiam
 nunc parvus sit foetus et firmiter utero adhaerent, necdum
 chorion multum relaxatum sit, nec distentum, idque foetum
 validius retineat. Tutum autem est etiam ventris tumorem
 respicere et num quae signa sint propinquantis partus, quae
 infra describemus. Nam si quid eiusmodi apparuerit, quae
 ad partum sunt necessaria apparere oportet. Experientia enim
 docuit septimestres quoque partus esse vitales; sin minus,

νιμα τυγχάνειν· εἰ δὲ μὴ, τοῖς ¹ ὑποδεδειγμένοις χρῆσθαι. Φυλάτ-
 τεσθαι δὲ κατὰ τὰς τρίψεις, ὄγκουμένων πλείον τῶν μαστῶν,
 θλίβειν τὰς ὑπεροχὰς αὐτῶν· εὐχερῶς γὰρ ἀγανακτοῦντες ἀπο-
 στασιν ὑπομένουσι· διὸ καὶ τὰς συνήθεις στηθοδεσμίας ² ἐπιχα-
 5 λάσαι εἰς παραδοχὴν τῆς ἐπιδιογκώσεως τῶν ³ μερῶν. Τοῦ δὲ
 ὄγδδου μὴνδῃ ἐνστάντος, ὃν κατ' εὐφημισμὸν λέγουσιν εἶναι
 κοῦΦον, [καὶ] βαρύνοντος, καὶ δυσἀρέστησιν καὶ τὴν ἄλλην κα-
 κοπάθειαν ἀποτελοῦντος, τὸ τῆς τροφῆς πλῆθος ⁴ ἐπισυνείργειν·
 10 κινήσεις δὲ παραλαμβάνειν μόνας τὰς διὰ Φορείου, ἢ μακρᾶς
 καθέδρας, πλὴν εἰ μὴ μέχρι διαχύσεως ὀρεχθῆ τις τοῦ περι-
 πατῆσαι. Πλείους δὲ οὔσης τῆς δυσφορίας καὶ ἀνατείνειν ἀρ-
 μόσει πρὸς μίαν ἡμέραν, ὥστε διὰ τῆς ἡρεμίας ἐκλυθῆναι
 τὸ δυσἀρέστημα· ταῖς γὰρ τῶν πολλῶν ψυχρολουσίαις οὐ προ-
 σεκτέον, ὅτι συστολὰς οὐ φέρουσι αἱ κυοφοροῦσαι, καθ' ἃς
 15 ἀκαίρως τρεφόμεναι φέρουσι καὶ πλείονα τὴν κάκωσιν· φθειρο-
 μένης γὰρ τῆς τροφῆς οὐ μόνον οὐ τρέφονται διὰ τῶν ἐφθαρ-
 μένων, ἀλλὰ καὶ βαροῦνται· παρρητιτέον δὲ μέχρι τινδὸς καὶ τὸ

1 ὑποδεδειγμένοις codd. — 2 ἐπιχαλῶσαι et ἐπιχαλῶσαν codd. — 3 ἡμερῶν
 codd. — 4 ἐπισυνεργεῖν codd.

utendum iis, quae praecepimus. Cavendum autem inter
 fricandum mammis magis turgentibus ne premas earum pro-
 minentias; nam facile laeduntur et abscessus in iis fiunt.
 Quapropter etiam solitae peetoris vincturae relaxandae sunt,
 ut partium intumescantiam capere possint. Octavo vero
 mense, quem euphemismo *levem* esse dicunt, et gravante et
 molestiam et cetera mala adferente, alimenti eopiam inhi-
 bere oportet. Motus autem soli permittendi sunt in lectica,
 vel longo sedili; nisi forte non ultra animi oblectationem
 mulier ambulare velit. Maioribus vero molestiis obortis, uno
 die differre oportet, ita ut quiete molestiae solvantur. Bal-
 neis enim frigidis, quae plebs deamat, non est utendum,
 quia gravidae adstrictiones non ferunt, sub quibus extra
 tempus opportunum alimentum eapientes vel peius se ha-
 bent; corruptis enim cibus, non solum corruptis non aluntur,
 sed etiam gravantur. Aliquamdiu praeterea a balneo quoque
 abstinendum. Amplexus vero gravidis omni tempore noci-

βαλανεῖον. Ἡ συνουσία δὲ πάντοτε ταῖς κυφορούσαις ἐπιβλαβῆς διὰ τε τὸν σάλον καὶ διὰ τὸ τὴν ὑστέραν ἀναγκάζεσθαι τὴν ἐναντίαν τῷ τῆς συλλήψεως ἔργῳ κίνησιν ὑπομένειν. Ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις μῆσι καὶ μᾶλλον, μὴ δι' αὐτὴν βαγέντος

5 τοῦ χορίου τὸ πρὸς τὴν τῆς ἀποτέξεως χρεῖαν ἠτοιμασμένον ὑγρὸν ἔμπροσθεν τοῦ δέοντος ¹ ἀποκρίνηται. Τὸν δὲ ὄγκον τῆς γαστρὸς, ² ἤνπερ ἀποκρεμασθῆ καὶ βαρῦς [ἦ], διὰ τελαμῶνος ἀναληπτέον· τούτου δὲ τὴν μεσότητα αὐτῷ κάτωθεν ὑποθετέον τῷ τῆς κοιλίας ὄγκῳ· τὰς δὲ ἀρχὰς τῶν πλευρῶν ἐκατέρωθεν

10 ἀναχθείσας χιαστέον, εἴτα ἐπὶ μετάφρενον καὶ ὤμους ὑπερθετέον, ³ πρόσθεν δὲ κατὰ ⁴ περιειλημένης Φασκίας ἀφαιμακτιστέον. Περιαιλιπτέον δὲ καὶ κηρωτῆ τὸν ὄγκον δι' ὀμφακίον ἐλακίου καὶ μυρσίνου· τονουμένου γὰρ τοῦ δέρματος ῥῆξι οὐχ ὑπομένει, τηρεῖται δὲ ἀρρυτίδωτον. Μετὰ δὲ τὸν ὄγδοον μῆνα

15 τὸν μὲν τελαμῶνα λυτέον, ⁵ ἵνα συνεγγιζούσης ἤδη τῆς ἀποτέξεως, ⁶ συνεργήσῃ τὸ βάρος εἰς δευτέραν ἀποκύησιν· συνεχεστέροις δὲ χρηστέον τοῖς λούτροις εἰς παρασκευὴν τῆς τῶν μερῶν ἀνέ-

1 ἀποκρίνει codd. — 2 εἴπερ codd. — 3 προσθέντας κατὰ codd. — 4 περιειλημένης codd. — 5 εἶναι codd. — 6 συνεργήσει δὲ codd.

vus propter iactationem et quia uterus conceptioni contrarium motum necessario subire debet. Postremis autem mensibus vel magis ab eo cavendum, ne per eum rupto chorio humor ad partus utilitatem paratus ante tempus profundatur. Ventrīs autem tumorem, si is propendeat et gravis sit, excipere oportet fascia, cuius mediam partem ipsi ventris tumori subiicere oportet, extrema vero ab utroque latere sursum ducta decussare, dein dorso et humeris superimponere, ab anteriore vero parte cum fascia circa corpus obvoluta nodis connectere. Tumoris autem circuitum item illinere oportet cerato cum oleo ex uvis immaturis et myrtino; roborata enim cutis ruptionem non patitur et a rugis libera servatur. Post mensem autem octavum fascia solvenda est, ut partu iam appropinquante pondus adiuvet ut celerius edatur. Magis autem continenter utendum est balneis ad praeparationem relaxationis partium, et natationibus in aqua dulci et calida; nam thermalis aciores quum habeat

σεως καὶ ¹ νήξει ταῖς ἐν ὕδατι γλυκεῖ καὶ θερμῷ· τὰ γὰρ αὐτοφυῆ δριμυτέρας ἔχοντα τὰς ποιότητας οὐδὲν διαφέρει τῶν εἰς Φθορὰν ὑποτιθεμένων Φαρμάκων· καὶ τοπικώτερον δὲ τὰ μερίδια χαλαστέον πυρίαις, ἐγκαθίσμασι τοῖς διὰ λινοσπέρμου, ἢ τή-
 5 λεως, ἢ μαλάχης ² ἀφεψημάτων, ἐγχυματισμοῖς δὲ δι' ἐλαίου γλυκέος· ἔτι δὲ πεσσοῖς τοῖς διὰ χηνείου στέατος καὶ μυελῶν. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μαῖα συνεχῶς τῷ δακτύλῳ περιαλείφουσα τὸ στόμιον τῆς ὑτέρας ³ διαστελλέτω καὶ μάλιστα τῶν πρωτοτόκων καὶ ἀνωδῶν καὶ ἐπάνδρων καὶ σκληροσάρκων καὶ μεμυωμέ-
 10 νων τῷ τραχήλῳ τῆς μήτρας. Τοῦ δὲ περὶ [τῶν μέχρι] τῆς ἀποτέξεως λόγου αὐτάρκως διειλημμένου καὶ τὸν περὶ τῆς χρήσεως τῶν Φθορίων ἀναγκαστῶν διορίσαι.

Κ Ε Φ. ιζ'.

Εἰ Φθορίοις καὶ ἀτόκιοις χρηστέον καὶ πῶς.

15 Ἀτόκιον δὲ Φθορίου διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ οὐκ ἔα γενέσθαι

¹ ῥήξει codd., νήξει Dietz. — ² ἀφεψήμασιν codd. — ³ Post διαστελλέτω et mox post τῷ τραχ. τῆς μήτρας interpolata nonnulla reieci.

facultates, non differt a medicamentis, quae subduntur, ut partus abigatur. Et ipsa loca magis respicientem partes relaxare oportet fomentis, insessibus paratis cum lini seminis, vel foeni Graeci, vel malvae decoctis, et iniectionibus ex oleo dulci, item pssis cum pinguedine anserina et medullis. Ipsa praeterca obstetrix continenter digito inungens uteri ostium aperiat ac praesertim in iis, quae primum partum editurae sunt, et moleste se habentibus, et virilibus, et durae carnis mulieribus et museulosam uteri cervicem habentibus. Descripto iam satis loco de iis, quae usque ad partum faciendae sint, necesse est ut etiam de usu remedium partum abigentium exponamus.

CAPUT XVII.

Num partum abigentibus et sterilitatem inducentibus remediis utendum sit et quo modo.

Differt remedium ἀτόκιον ab eo, quod Φθόριον appellant

- σύλληψιν, τὸ δὲ φθείρει τὸ συλληφθέν· διὸ ἀκόλουθόν ἐστι περὶ
 Φθόριον διαλαβεῖν καὶ ἀτοκίω. Εἴπομεν οὖν ἄλλο Φθόριον
 καὶ ἄλλο ἀτόκιον· τὸ δὲ ἐκβόλιον οἱ μὲν συνωνυμεῖν τῷ
 Φθόριῳ λέγουσιν, οἱ δὲ διαφέρειν τῷ μὴ ἐν Φαρμάκοις νοεῖσθαι,
 5 κατασεισμοῖς δὲ καὶ πηδήμασιν, εἰ τύχοι· διὸ καὶ τὸν Ἴππο-
 κράτην παραιτησάμενον τὰ Φθόρια παραλαβεῖν ἐν τῷ περὶ
 παιδίου Φύσεως [τοῦ] ἐκβαλεῖν χάριν τὸ πρὸς πυγὰς πηδᾶν.
 Γεγένηται δὲ στάσις· οἱ μὲν γὰρ ἐκβάλλουσι τὰ Φθόρια τὴν
 Ἴπποκράτους προσκαλούμενοι μαρτυρίαν λέγοντος ¹ οὐ δώσω δὲ
 10 οὐδενὶ Φθόριον, καὶ ὅτι τῆς ἰατρικῆς ἐστὶν ἴδιον τὸ τηρεῖν καὶ
 σώζειν τὰ γεννώμενα ὑπὸ τῆς Φύσεως· οἱ δὲ μετὰ διορισμοῦ
 συντάσσουσιν αὐτά· τὰ δὲ αὐτὰ λέγουσι καὶ περὶ ἀτοκίων, οἷς
 καὶ ἡμεῖς συναينوῦμεν· περὶ τούτου οὖν πρῶτον ὑποδείξομεν.
 Τινὲς τῶν γυναικῶν ἐν γαστρὶ ² συλλαβοῦσαι κινδυνεύουσιν ἐν
 15 ταῖς ἀποτέξουσιν ἢ διὰ στενότητα τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας,
 ἢ μικρᾶς ὄλης τῆς μήτρας ὑπαρχούσης καὶ μὴ δυναμένης
 1 οὐδ' ἂν et οὐδᾶς δὲ codd. — 2 συλλαμβάνουσαι codd.

Graeci; illud enim conceptionem fieri non sinit, hoc cor-
 rumpit id, quod conceptum sit; unde sequitur exponendum
 esse de remediis partum corrumpentibus et de steriles red-
 dentibus. Itaque diximus aliud quid esse Φθόριον, aliud
 quid ἀτόκιον; at ἐκβόλιον alii idem quod Φθόριον significare
 perhibent, alii diversum esse, quandoquidem non de medi-
 eamentis nomen intelligitur, sed fortasse de concussionibus
 et saltibus, quare Hippocratem aiunt Φθόρια repudiantem
 in libro *de natura pueri* partum abigendi causa saltum,
 quo nates pedibus feriuntur, admittere. Orta autem est
 dissensio: alii enim τὰ Φθόρια reiciunt ad Hippocratis verba
 provocantes dicentis „nec cuiquam foetum corrumpendi causa
 remedium abortum provocans exhibebo,” et quia artis me-
 dicinae munus est quae natura generat tueri et servare; alii
 vero cum delectu ea admittunt. Eadem autem affirmant de
 remediis sterilitatem facientibus; cum quibus nos quidem
 consentimus; itaque hae de re primum exponemus. Quae-
 dam mulieres, quando conceperunt, in partu periclitantur
 vel propter angustiam colli uteri, vel quia matrix tota parva

ὑπουργῆσαι μέχρι τελειώσεως, ἢ κατὰ τοῦ στομίου κονδυλώματα
 καὶ βραγάδας ἐχούσης, ἢ τινος ἐμφεροῦς περιστάσεως ἐγκειμένης,
 αἷς πολλῶ μὲν ἄμεινόν ἐστι μὴ συλλαβεῖν· εἰ δ' ἄρα συλλά-
 βουεν, βέλτιόν ἐστι διαφθεῖραι τὸ ἔμβρυον τολμῆσαι ¹ ἢ ἐκτέ-
 5 μνειν. ² Εἰ δὲ τοῦ φθεῖρειν τὸ συλληφθὲν πολὺ μᾶλλον συμφέρει
 τὸ μὴ συλλαβεῖν, ³ ἀναγκαῖον οὖς εἰρήκαμεν ἐπιτηδεῖους εἶναι
 καιροῦς πρὸς σύλληψιν φυλάττεσθαι πρὸς συνουσιασμόν· ⁴ καὶ
 ἐν τοῖς πλησιασμοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνουσίας, ὅταν ὁ ἀνὴρ
 ἀποκρίνειν τὸ σπέρμα μέλλη, κατέχειν χρὴ τὸ πνεῦμα καὶ
 10 μικρὸν ὑφέλκειν ἑαυτὴν, ὡς μὴ πορρωτέρω ἐν τῷ κύτει τῆς μή-
 τρας τὸ σπέρμα ἀκοντισθῆναι, καὶ ⁵ διαναστᾶσαν εὐθέως καὶ
 ὀκλάξ καθίσασαν καὶ περιμαλάξασαν τὸν κόλπον ἐπιμελῶς πταρ-
 μὸν κινεῖν, ἢ καὶ ψυχρὸν πίνειν. Συνεργεῖ δὲ τῇ ἀσυλληψίᾳ
 καὶ τὸ διαχρεῖειν τὸ στόμα τῆς ὑστέρας ἐλαίῳ παλαιῷ, ἢ μέ-
 15 λιτι, ἢ κεδρία, ἢ ὀποβαλσάμῳ κατ' ἰδίαν, ἢ καὶ μετὰ ψιμυ-
 θίου, ἢ κηρωτῆ ὑγρᾷ διὰ μυρσίνου καὶ ψιμυθίου, ἢ στυπτηρίᾳ

1 ἢ ἐκτ. ex Aëtio. — 2 εἰς γὰρ τὸ μὴ φθεῖρειν codd. — 3 ἀναγκαῖον διὸ
 τοίνυν οὖς codd. — 4 Ante καὶ codd. οἷον ἀρχομένων ἢ ληγόντων τῶν κατα-
 μήνων. — 5 δι' ἀναστάσεως codd.

est, nec sufficere valet usque ad infantis maturitatem, vel
 quia in orificio suo habet condylomata et fissuras, vel quia
 aliud quid eiusmodi mali inest, quibus multo est utilius
 omnino non concepisse. Quodsi tamen conceperint, praestat
 audere foetum corrumpere quam eum excidere. At si multo
 utilius est non concepisse quam conceptum foetum corrup-
 pere, necesse est illa tempora, quae conceptioni opportuna
 esse diximus, ad amplexum vitare mulierem. Tum in con-
 gressu eo coitus tempore, quo vir semen iam iam emissurus
 est, spiritum eam cohibere oportet et paululum sese sub-
 ducere, ne profundius in uteri cavum semen eiaculetur, et
 statim surgere et subductis genibus subsidere, et sinum ac-
 curate leniter circum detergere, quo facto sternutationem
 provocet, vel aquam frigidam bibat. Ne autem conceptio
 fiat, iuvat etiam orificium uteri illinere oleo vetusto, vel
 melle, vel cedria, vel opobalsamo per se, vel etiam cum
 cerussa, vel ccrato liquido cum oleo myrtino et cerussa,

- ὕγρῳ πρὸ τοῦ πλησιάζειν, ἢ ¹ χαλβάνη μετὰ οἴνου· ἢ ἐρίου
 τρυφεροῦ μαλὸν ἐντιθέναι εἰς τὸ στόμα τῆς μήτρας, ἢ πρὸ τῶν
 συνουσιῶν πεσσοῖς χρῆσθαι [τοῖς συ]στέλλειν τε καὶ πυκνοῦν
 δυναμένοις· τὰ γὰρ τοιαῦτα, εἰ μὲν στυπτικὰ εἶη καὶ ψυκτικὰ καὶ
 5 ἐμπλαστικὰ, μῦειν παρασκευάζει τὸ στόμα τῆς μήτρας πρὸ τοῦ
 καιροῦ τῆς συνουσίας καὶ οὐκ ἐᾷ παρελθεῖν εἰς τὸν πυθμένα ² αὐ-
 τὸν τὸ σπέρμα, καὶ ³ ἐρεθίζοντα οὐ μόνον τὸ τοῦ ἀνδρὸς σπέρμα
 ἐναπομεῖναι ἐν τῷ κύτει τῆς μήτρας οὐ συγχωροῦσιν, ἀλλὰ καὶ
 ἐτέραν ὑγρότητα ἐξ αὐτῆς ἔλκουσιν. Μνημονεύομεν δὲ ἐνίων
 10 καὶ κατ' εἶδος· — πιτύος Φλοιδόν, ῥοῦν βυρσοδεψικόν, ἐκάστου
 ἴσον, τρῖβε μετὰ οἴνου ⁴ στεμφυλίτου καὶ προστίθει μετρίως πρὸ
 τῆς συνουσίας ⁵ περιεληθέντος ἐρίου, καὶ μετὰ ὥρας δύο ἢ τρεῖς
⁶ ὑφαιροῦσα συνουσιαζέτω· — ἄλλο· πάνακος ρίζης, γῆς Κι-
 μαωλίας ἀνὰ ἴσον κατ' ἴδιαν καὶ ὁμοῦ μεθ' ὕδατος τρῖβε, καὶ
 15 γλοιῶδες γενόμενον ὡσαύτως προστίθει· — ἢ σιδίων νεαρῶν τὸ
 ἐντὸς λεάνας μεθ' ὕδατος προστίθει· ἢ σιδίων μέρη β', κηκίδων

¹ χαλβάνην codd.; sequor Aëtium. — ² αὐτοῦ codd. — ³ ἐρεθίζονται οὐ μ. τὸ
 τοῦ ἀ. σ. ἐναπομεῖναι καὶ ἐν τῷ κ. τῆς μ. οὐ συγχωροῦσιν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ codd. —
⁴ στεμφ. Aëtius; codd. omm. — ⁵ περιεληθέντος codd. — ⁶ ἀραιρ. codd.

vel alumine liquido ante amplexum, vel galbano cum vino,
 vel mollis lanae floccum in uteri ostium introduxisse, vel
 ante congressum cum viro uti pennis constringendi et den-
 sandi facultatem habentibus. Talia enim remedia, si quidem
 adstringentia sint et refrigerantia, faciunt ut ante coitus
 tempus os uteri conniveat, nec permittunt ut ad fundum
 ipsum semen perveniat; atque irritantia non solum non
 sinunt viri semen in uteri cavo manere, sed vel alium
 humorem ex utero attrahunt. Nonnulla autem etiam spe-
 cialiter memorabimus: — pini corticis, rhoës coriariorum,
 singulorum partes aequales contere cum vino e vinaceis
 confecto et modice appone lana obvolutum ante coitum, et
 sublato post horas duas vel tres amplexu utatur. Alius: —
 panacis radices, terrae Cimoliac, singularum partes aequales
 per se et cum aqua contere et viscidum factum eodem modo
 appone; — vel malicorii recentis partem internam cum aqua
 contritam appone; — vel malicorii partes duas, gallarum

- μέρος ἐν λειώσας ἀνάπλασσε βαλάνια μικρὰ καὶ ὑποτίθει μετὰ τὴν λήξιν τῶν καταμνηνίων· — ἢ στυπτηρίαν ὑγρὰν, ῥόας κελύφους τὸ ἐντὸς διέναι μεθ' ὕδατος, καὶ δι' ἐρίου προστίθει· — ἢ κηκίδος ὀμφακίνης, σιδίων τοῦ ἐντὸς, ζιγγιβέρεως ἀνὰ < β'· ἀνάπλασσε μετ' οἴνου ὀρόβων ¹ μεγέθη καὶ ξήρανε ἐν σκιᾷ καὶ
- 5 πρὸ τῆς συνουσίας δίδου ² προστίθεσθαι· — ἢ ἰσχάδων σάρκαας λειώσας μετὰ νίτρου προστίθει· — ἢ σίδια μετὰ κόμμεως ἴσου καὶ ῥοδίνου ἴσου προστίθει· εἶτα μελίκρατον ³ ἐπιρροφεῖν· Φυλάττεσθαι δὲ τὰ ἐπιπολὺ δριμέα διὰ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἐλκώσεις· ἅπασι δὲ χρώμεθα μετὰ τὴν ἀπόληξιν τῶν καταμνηνίων. Ἐνίοις
- 10 δὲ δοκεῖ καὶ ἅπαξ τοῦ μηνὸς ὁπὸν Κυρηναϊκὸν πίνειν ὕσον ἐρεβίνθου πλῆθος ἐν δυσὶ κυάθοις ὕδατος, ὡς καταμνήνια ἐπισπώμενον· — ἢ ὀποπάνακος καὶ ὀποῦ Κυρηναϊκοῦ καὶ πηγάνου σπέρματος ἀνὰ ὀβολῶ β' περιπλάσαντα κηρῶ δίδοναι καταπίνειν, εἶτα κραμάτιον ἐπιρροφεῖν, ἢ ἐν κραματίῳ πίνειν· — [ἢ]
- 15 λευκοῖου σπέρματος καὶ μυρσίνης ἀνὰ τριῶβολον, σμύρνης δρα-
- 1 μεγέθει codd. — 2 προστ. ἐν μέσῳ· ἢ ἰσχ. codd. — 3 ἐπιρρ. ὁμοίως codd.

unam, laevigatas efforma in parvas glandulas et suppose post mensium cessationem; — vel alumen liquidum et mali Punici corticis partem internam cum aqua misce et lana exceptum appone; — vel gallae immaturae, malicorii partis internae, gingiberis, singulorum drachmas duas cum vino efforma in globulos pisi magnitudinis et siccatos in umbra ante coctum adponendos praebe; — vel caricarum carnes cum nitro laevigatas appone; — vel malicorium cum pari gummi copia et olei rosacei appone; dein aquam mulsam in sorbitione sumere oportet. Vitanda vero valde acria propter ulcerationem hinc profluentem. Utimur autem his omnibus post menstruorum cessationem. Nonnullis vero probatur etiam semel quoque mense succum Cyrenaicum bibere ad pisi magnitudinem cum duabus aquae heminis, quippe menstrua prolicientem; — vel opopanacis et succi Cyrenaici et rutae seminis, singulorum obolos duos cera obductos devorandos praebere; dein vinum aqua dilutum superbibere, vel ipsa illa in vino aqua temperato bibere; — vel violae albae seminis et myrti, singulorum triobolum,

χμῆν, πεπέρεως λευκοῦ κόκκου β' μετ' οἴνου ἐφ' ἡμέρας τρεῖς
 διδόναι πίνειν. — ἡ εὐζώμου σπέρματος ὀβολὸν ἕνα, σπονδυλίου
 ἡμιόβολον πιεῖν μετὰ ὄξυμέλιτος. Ἀτόκιον δὲ ἐστὶ καὶ τὸ τῶν
 χαλκείων ὕδωρ, ἐν ᾧ ὁ σίδηρος ἀποσβέννυται, συνεχῶς πινόμενον
 5 καὶ μάλιστα μετὰ τὴν λῆξιν τῶν καταμηνίων. Ταῦτα δὲ οὐ
 μόνον κωλυτικὰ συλλήψεως ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ φθαρτικὰ τῆς
 ἡδῆ συνεστῆσης· καθ' ἡμᾶς δὲ πλείων ἐστὶν ἡ ἀπὸ τούτων κά-
 κωσις φθειρόντων μὲν καὶ ἀνατρεπόντων τὸν στόμαχον, πλη-
 ρούντων δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ συμπάθειαν ἐπιφερόντων. Οἱ δὲ
 10 καὶ περιάπτοις ἐχρήσαντο πολλὰ τῷ τῆς ἀντιπαθείας λόγῳ
 ποιεῖν νομίζοντες, ἐν οἷς μήτρας ἡμιόνων καὶ τὸν ἐν τοῖς ὠσίν
 αὐτῶν ῥύπον, καὶ ἄλλα πλείονα τούτων, ἅπερ ἐπὶ τῶν ἀποτε-
 λεσμάτων φαίνονται ψευδῆ.

Γενομένης δὲ συλλήψεως, τὸ μὲν πρῶτον ἕως λ' ἡμερῶν τὰ
 15 ἐναντία ποιεῖν οἷς ἐμπροσθεν εἰρήκαμεν εἰς ¹ τὸ διαλυθῆναι τὸ
 συλληθὲν, περιπατοῦσαν εὐτόνως καὶ διὰ ζευκτῶν κατχαιομένην,
² καὶ πηδᾶν, καὶ βαστάζειν τὰ ὑπὲρ δύναμιν βάρη, ἀφεψήμασι

¹ δὲ τὸ codd. — ² Ante καὶ πηδᾶν codd. εὐτόνως.

piperis albi grana duo eum vino per dies tres bibenda prae-
 bent; — vel erueae seminis obolum dimidium eum oxymelle
 bibere iubent. Sterilitatem quoque facit aqua officinarum
 fabrorum ferrariorum, in qua ferrum exstinguitur, continenter
 epota ae maxime post menstruorum cessationem. Haec autem
 non solum conceptionem prohibent, sed etiam factam pes-
 sumdant. Ex nostra vero opinione maius est ab iis ortum
 damnum, quum stomachum corrumpant et subvertant et
 caput repleant et consensum inferant. Alii etiam amuletis
 uti solent opinati per antipathiam egregium quid ea esse
 effectura, in quibus sunt uteri mularum et sordes ex earum
 auribus; quae tamen, si eventum respiciamus, fallacia esse
 deprehenduntur.

Facta autem conceptione primis triginta diebus contraria
 facere oportet iis, quae antea praecepimus, ut semen con-
 ceptum dissolvatur, fortiter ambulantiem et eurrum conenti
 se patientem et salientem et onera vires superantia gesta-
 tem; utendum autem decoctis urinam depellentibus, quae

δὲ διουρητικοῖς ¹ χρῆσθαι τοῖς δυναμένοις καὶ καταμήνια κινεῖν,
 καὶ τὴν γαστέρα λαπάττειν, καὶ κλύζειν δριμυτέροις κλύσμασι,
 θερμῷ τε ἐλαίῳ καὶ γλυκεῖ ποτὲ μὲν ἐγχυματιζομένην, ποτὲ
 δὲ συναλειφομένην ὄλην, καὶ τριβομένην εὐτόνωσ καὶ μάλιστα
 5 περὶ τὸ ἐφήβαιον καὶ τὸ ² ὑπογάστριον καὶ τὴν ὄσφυν, καὶ
 λουομένην καθ' ἡμέραν ἐν τῷ μὴ λίαν ζεστῷ ὕδατι γλυκεῖ, καὶ
 τοῖς λουτροῖς ἐγχρορίζουσιν, καὶ προπίνουσιν οἰνάριον, καὶ δριμυ-
 φαγοῦσαν. Εἰ δὲ μὴ, καὶ τοπικῶς ἐγκαθίζουσιν εἰς ἀφέψημα
 λινოსπέρμου, τήλεως, μαλάχης, ἀλθαίας, ἀρτεμισίας καὶ κα-
 10 ταπλασσομένην τοῖς αὐτοῖς, ἐγχυματιζομένην δὲ τῷ παλαιῷ
 ἐλαίῳ κατ' ἰδίαν, ἢ καὶ μετὰ πηγάνου χυλοῦ, ποτὲ δὲ καὶ
 μέλιτος, ἢ ἱρίνω, ἢ ἀψινθίῳ σὺν μέλιτι, ἢ ὀποπάνακι, ἢ ἀλῶς
 χόνδρω μετὰ πηγάνου καὶ μέλιτος, ἢ μύρῳ Συριακῷ· κὰν ἐπι-
 μένη, καταπλασσομένην μηκέτι τοῖς κοινοῖς καταπλάσμασιν,
 15 ἀλλὰ τοῖς διὰ θερμίνου ἀλεύρου μετὰ χολῆς ταυρείας ³ καὶ
 χρωμένην τοῖς ὁμοιογενέσι τῶν ἐπιθεμάτων, ἐν οἷς ἔστι καὶ

¹ χρῆσθαι codd. — ² ἐπιγ. codd. — ³ καὶ ἀψινθίου ὁμοιογενέσι codd. Apud
 Aëtium ἀψινθίου non lego.

item menses provocare valeant; ventremque emollire oportet
 et eluere iniectionibus per anum acrioribus, et oleo calido
 et dulci interdum iniectione facta, interdum totam mulie-
 rem inungendo et fortiter fricando praecipue pubem et imum
 ventrem et lumbos; et quotidie eam lavare debetis non
 nimis calida aqua dulci; atque in balneo illi commorandum
 est et antea bibendum aliquantulum vini tenuis et acrium
 ciborum csus commendandus. Sin haec non iuvent, etiam
 insessu partes immergere oportet decocto foeni Graeci,
 malvae, althaeae, artemisiae, iisdem item in cataplasmate
 adhibitis, iniecto vero oleo vetusto per se, vel etiam cum
 rutae succo, subinde etiam cum melle, vel oleo irino, vel
 absinthio cum melle, vel opopanace, vel salis flore cum
 ruta et melle, vel balsamo Syriaco. Quodsi tardet abortus,
 non amplius communibus cataplasmatibus utendum, sed cum
 lupinorum farina paralis et felle taurino, et utendum eiusdem
 generis epithematis. Inter quae hocce quoque refertur: —
 cyclaminis, cucumeris sylvestris, artemisiae, singulorum

- τοῦτο· — κυκλαμίνου, ἐλατηρίου, ἀρτεμισίας ἀνὰ ¹ < ε', ἀψινθίου, κολοκυνθίδος < γ', ² κόκκοι Κνίδιοι κ', νίτρου < η', ὀποπάννακος < α', συκίου ἀγρίου ρίζης < ε', θερμῶν πικρῶν, χελιδονίας ρίζης, λευκοῦ σπέρματος, ἢ τῆς ρίζης < ζ', κυπρίνου
- 5 ἐλαίου τὸ ἀρκοῦν εἰς τὸ ἔμπλαστρον ποιῆσαι τὸ Φάρμακον· προπυριάσας δὲ τὸ ὑπογαστριον ἀφειψήματι ἀρτεμισίας ἐπιτίθει καὶ κατὰ τῆς ὀσφύος· ἐπικειμένον δὲ τοῦ ἐπιθέματος δίδου ἐντιθέναι τῷ κόλπῳ ἰσχάδας μετὰ νίτρου, ἢ τι τῶν παραπλησίων, ἢ διαχρίεσθαι κεδρία μετ' ἐλαίου παλαιοῦ. Μὴ διαλυο-
- 10 μένου δὲ πρὸς ταῦτα τοῦ σπέρματος ἐπὶ τὰ δραστικώτερα τῶν Φθορίων παραγίνεσθαι, μὴ εἰκῆ, μηδὲ ὡς ἔτυχε· κινδυνώδης γάρ ἐστι πᾶσα ἐμβρύου Φθορὰ καὶ μάλιστα ὅταν ἀπαθῆς καὶ ἰσχυρὰ τῷ σώματι ἢ γυνὴ τυγχάνῃ καὶ σκληροτέρῃ καὶ πυκνοτέρῃ τὴν μήτραν ἔχουσα. Διὸ φυλάττεσθαι μὲν τὸν δεῦτερον μῆνα
- 15 καὶ τὸν τέταρτον· κατὰ γὰρ τινὰ λόγον Φυσικὸν βαρύτερες καὶ ³ δυσαρεστήσεις, καὶ νωθρίαί, καὶ πρὸς τὸ νοσεῖν ἐπιτηδεϊότης κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς ἀρτίοις μῆσιν· αἰρεῖσθαι δὲ ἓνα χρόνον, τὸν

1 οὐγγ. ε' mss.; sequor Aëtium. — 2 κόκκους κνίδης καὶ mss.; pro καὶ scripsi κ'; alius liber καὶ om., neque habet Aëtius. — 3 δυσαρεστησῆται codd.

dr. v., absinthii, colocynthidis dr. iii., grana Cnidia numero xx., nitri dr. viii., opopanaeis dr. j., fœus agrestis radicis dr. v., lupinorum amarorum, ehelidonii radiceis, violae albæ seminis, vel radicis dr. vi.; olei cyprini quantum sufficit, ut emplastrum fiat remedium. Antea vero foto imo ventre decocto artemisiae impone et lumbis quoque admove; epithemate vero imposito, simul immittendas praebe in sinum earieas eum nitro, vel aliud quid eiusmodi, vel illinatur cedria eum oleo vetusto. Scilicet vero his administratis non dissoluto ad efficaciora Φθόρια deveniendum est; non tamen ut fors fert, nec sine circumspectione; nam quaelibet foetus corruptio periculosa est, ac maxime quando sano et robusto corpore est mulier et utero duriore et densiore. Quapropter secundum mensem et quartum vitare oportet; naturae enim necessitate quadam gravitates et molestias et torpores et promptam in morbis proelivitatem plerumque pares menses adferunt. Eligendum autem solum tempus mensis tertii,

τοῦ τρίτου μηνός, μήτε πρότερον, μήτε ὕστερον. Τὴν δὲ μέλ-
 λουσαν Φθείρειν χρῆ πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν λουτροῖς συνεχέσι
 χρῆσθαι καὶ ὀλιγοτροφίᾳ καὶ πεσσοῖς μαλακτικοῖς, καὶ οἴνου
 ἀπέχεσθαι· εἶτα Φλεβοτομεῖν καὶ πλεῖον ἀΦαιρεῖν. Τὸ γὰρ
 5 ὑπὸ Ἰπποκράτους εἰρημένον ἐν τοῖς ἀΦορισμοῖς, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ
 στεγνοπαθούσης, ¹ ἀλλ' ἐπὶ ὑγαινούσης ἀληθές· γυνὴ ἐν γασ-
 τρὶ ἔχουσα Φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει· ὡς γὰρ
 ἰδρῶς καὶ οὔρον ἢ σκύβαλον ὑπερχαλωμένων τῶν περιεχόντων
 τὴν οὐσίαν αὐτῶν, οὕτω καὶ τὸ συλληφθὲν ἐκπίπτει προδιστα-
 10 μένης τῆς μήτρας. Μετὰ δὲ τὴν Φλεβοτομίαν καὶ ζευκῶ
 κατασειστέον· ἐνεργέστερος γὰρ νῦν ὁ βρασμὸς ἐπὶ προητονη-
 κόσι τοῖς τόποις, καὶ πεσσοῖς δὲ μαλακτικοῖς χρηστέον. Εἰ δὲ
 πρὸς Φλεβοτομίαν ἀλλοτρίως ἔχοι τις καὶ ἄτονος εἴη, προαινέ-
 ναι μὲν τοὺς τόπους ἐγκαθίστασι καὶ λουτροῖς καὶ πεσσοῖς μα-
 15 λακτικοῖς καὶ ὑδροποσίᾳ καὶ ὀλιγοσιτίᾳ καὶ κοιλιολυσίᾳ, καὶ
 κλύσμα τι προστιθέσθω μαλακτικόν, μετὰ δὲ ταῦτα πεσσοῦς
 Φθόριος. Αἰρεῖσθαι δὲ τούτων τοὺς μὴ ἄγαν δριμεῖς, ἵνα μὴ
 1 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ codd.

nec prius, nec tardius. Quae vero foetum corruptura est, eam duobus tribusve diebus ante continenter balneis uti oportet et cibis paucis et pennis emollientibus; vino autem abstinendum est; dein vena illi secari debet et multum sanguinis detrahendum est. Nam quod ab Hippocrate in aphorismis dicitur, licet de adstrictione laborante non valeat, de sana omnino verum est: „mulieri gravidae si vena secetur, abortum patitur.” Nempe sicuti sudor et urina vel faeces relaxatis partibus horum substantiam continentibus excernuntur, ita quoque semen conceptum utero antea dilatato. Post venae sectionem autem etiam curru veeta concutienda est; efficacior enim iam est conquassatio partibus antea debilitatis; praeterea pennis emollientibus utendum. Sin mulier venae sectionem non ferat, et debilis sit, primum quidem partes muliebres relaxare oportet insessibus et balneis et pennis emollientibus et aquae potione et paucio cibo, et ventris exsolutione, et per anum infundere remedium emollicens, posteaque pessum corrumpendi eausa supponere. Ex

πλείονα συμπάθειαν καὶ θερμασίαν ἐπάγωσι. Ἔστι δὲ πεσσὸς
 Φθόριος ἀσφαλῆς ὁ τοιοῦτος· ¹ Ἰρεας, χαλβάνης, κόκκου Κνι-
 δίου, τερεβινθίνης ἀνὰ < α' μετὰ Σουσίνου, ἢ ῥοδίνου, ἢ κυ-
 5 κπρίνου ² ἀνειληθέντα [ἐρίφω] προλουσαμένη προστιθέσθω καὶ δια-
 κρατεῖτω δι' ὅλης νυκτὸς, ἔωθεν δὲ ἐγκαθιζέτω εἰς ἀφέψημα
 τήλεως, ἢ ἀρτεμισίας, καὶ εἰ μὴ ὑπακούοι, μετὰ τὸ λουτρὸν,
³ δεύτερον ὑποτιθέναι. Ἄλλος· — λευκοῦ σπέρματος, νίτρου,
 ἀψιυθίου ἴσον προστίθει ἐν ἐρίφω μετ' οἴνου· — ἢ πηγάνου Φύλλων,
 δαφυίδων, σμύρνης ἀνὰ < β' μετ' οἴνου προστίθει. Χρῶ δὲ καὶ
 10 τοῖς πρὸς τὰ ἐπεχόμενα ἐμμήνια ἀναγραφομένοις βοηθήμασι
 πᾶσι καὶ τοῖς ἐπιθέμασι. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παρ' ἄλλοις
 εἴρηται· Φυλάσσεσθαι δὲ δεῖ τὰ λίαν πληκτικὰ καὶ τὸ κατα-
 λύειν τὸ ἐμβρυον διὰ τινος ἐπάκμου· κίνδυνος γὰρ τρωθῆναί τι
 τῶν παρακειμένων. Μετὰ δὲ τὴν Φθορὰν ὡς Φλεγμονὴν θερα-
 15 πευτέον.

1 Pondera ex Aëtio dedi. — 2 ἀναληφθέντων codd. — 3 ὕστερον codd.

his autem non valde acres deligendi, ne nimium consensum
 et calorem moveant. Tutus autem quo foetus corrumpatur
 pessus est huiusmodi: — iridis, galbani, grani Cnidii, te-
 rebinthinae, singulorum dr. i., cum oleo Susino, vel rosaceo,
 vel cyprino; lana obvoluta post balneum apponat et con-
 tineat totam noctem; mane vero insideat decocto foeni Graeci,
 vel artemisiae, et nisi cedat, post balneum alterum sup-
 ponere oportet. Alius: seminis violae albae, nitri, absinthii
 partes aequales appone in lana cum vino; — vel rutae
 foliorum, baccarum lauri, myrrhae, singulorum dr. ii. cum
 vino suppone. Verum utere etiam remediis, quae ad men-
 struorum retentionem describentur, omnibus et epithematis.
 Multa vero alia apud alios memorata sunt; vitanda autem
 valde laedentia, itemque solutio foetus instrumenti ope
 acuminati; nam periculum est, ne partem aliquam vicinam
 vulneres. Post foetus corruptionem eadem quae adversus
 inflammationem curatio convenit.

Κ Ε Φ. ιγ'.

Τίνα σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι Φθορᾶς.

Μελλούσης δὲ γίνεσθαι τῆς τοῦ ἐμβρύου Φθορᾶς ταῖς Φθει-
 ρούσαις παρακολουθεῖ κένωσις ὑδατώδους, εἶτα ἰχωρώδους, ἢ
 5 ὑφαίμου ὑγροῦ καὶ ¹ οἶον ἀποπλύματος κρεῶν· ὅταν δὲ πρὸς τῇ
 ἀπολύσει ὑπάρχη, αἵματος καθαροῦ· ἐπὶ τέλει δὲ ² θρόμβων
 αἵματος, ἢ σαρκὸς ἀδιατυπώτου, ἢ διατετυπωμένου παρὰ τὴν
 τοῦ χρόνου διαφορὰν. Ταῖς δὲ πλείσταις βάρους καὶ πόνος
 ὀσφύος καὶ ἰσχυῶν καὶ ἥτρου, βουβώνων, κεφαλῆς, ὀφθαλμῶν,
 10 ἄρθρων, στομάχου δῆξις, περίψυξις, περιῖδρωσις, λιποθυμία,
 ποτὲ δὲ καὶ Φρικώδης πυρετός· ἐνίαις δὲ καὶ σπασμοὶ ἐπιγίνον-
 ται ὀπισθοτοικοὶ ἢ ἐπιληπτικοί· ταῖς δὲ καὶ λυγμὸς, ἢ σφυ-
 γμὸς, ἢ ἀφωνία. Ταῦτα δὲ μάλιστα παρέπεται ταῖς ἐκ Φαρ-
 μακείας Φθειρούσαις, ταῖς δὲ χωρὶς τινος ἐπιτηδεύσεως ἐκτιρω-
 15 σκούσαις ³ προγίνεται, καθὼς Φησιν Ἰπποκράτης, παράλογος

¹ οἶον ἀποπλύματα κρεῶν codd. — ² θρόμβοι codd. — ³ προσγίνεσθαι mss.

CAPUT XVIII.

Quae signa sint instantis partus corruptionis.

Instante foetus corruptione mulieribus, quae eum corrumpunt, accidit evaeuatio humoris aquosi, dein saniosi, vel sanguinolenti et veluti loturae carniū. Ubi vero dissolutio in propinquo est, sanguinis puri, tandem vero sanguinis eoagulorum, vel carnis informis, vel conformatae pro temporis diversitate. Plerisque autem oboriuntur gravitas et dolor lumborum et coxendicium et imi ventris, inguinum, capitis, oculorum, articulorum, morsus stomachi, totum corpus friget, sudant, animo linquntur, interdum febris invadit eum horripilatione; nonnullis etiam accidunt spasmi opisthotonici, epileptici; aliis etiam singultus, vel pulsatio, vel vox iis deficit. Quae quidem maxime illis oboriuntur, quae ex medicamento sumpto partum corrumpunt; iis vero, quae sponte sua abortum patiuntur, sit, uti

μαστῶν ἰσχνωσις· ὡς δὲ Διοκλῆς Φησι, ψύξις μηρῶν, βάρως ἐγκλιζόμενον ὀσφύϊ πρῶτον, εἶτα τῆς ¹ ἀποτέξεως

Κ Ε Φ. ιθ'.

5 Τίνα κρούσης τῆς γυναικὸς ἐντὸς τῆς μήτρας
Φύονται.

Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς συλλήψεως γεννᾶται ἐν αὐτῇ τὸ χο-
ριον τὸ ἔξωθεν περιέχον ὅλον τὸ ἔμβρυον, καὶ μετ' αὐτὸ ἕτεροι
δύο ὑμένες, ὃ τε ἀλλαντοειδῆς καλούμενος, διπλοῦς ἐπικεί-
μενος τοῖς μέρεσι τοῦ ἔμβρυου, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἀμνιδὸς προ-
10 σαγορευόμενος, λεπτὸς, πάντοθεν περιβεβλημένος τῷ ἔμβρῳ.
Ἡ δὲ ² γέννησις τοῦ χορίου γίνεται τὸν τρόπον τοῦτον. Καθάπερ
ἐπὶ τῶν ᾧων μετὰ τὸ κέλυφος ἔνδοθεν ὑμῆν ³ ὑπόκειται τῷ
ὀστράκῳ [ἐπὶ] τῇ διαφύσει τοῦ περικειμένου, κατὰ τὸν αὐτὸν

1 Post ἀποτέξεως apud Dietz. sequuntur versus sex ab hoc loco, qui
abrumpitur, alieni. Perierunt signa τῆς ἀποτέξεως ἐγγιζούσης! — 2 γένεσις
codd. — 3 ὑέρκεται codd.

Hippocrates dicit, mammarum extenuatio praeter rationem; uti dicit Diocles, femorum frigus, gravitas primum sedem suam habens in lumbis, dein partu

CAPUT XIX.

*Quae sint quae intus in utero crescant cum
gravida est mulier.*

Graviditatis autem tempore in utero oritur *chorion* ab exteriori parte totum foetum circumdans, et post id duae aliae membranae: illa, quae *allantoïdes* appellatur, duplex partes foetus obvolvens, et post hanc *amnios* appellata, tenuis, undique foetui circumdata. Modus autem, quo *chorion* oritur, is est. Quomodo in ovis post putamen intus membrana subest testae, ut separetur ab eo, quod circumdat, eodem modo etiam in gravidis e semine orta membrana

τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν κυοφορουσῶν ἐκ τοῦ σπέρματος ὑμῖν γενόμενος ἔνδοθεν ¹ ὑπόκειται τῇ ὑστέρα συναφῆς ἑαυτῶ καὶ ἀστόμωτος ὑπάρχων, προσπεφυκὸς δὲ ἔνδοθεν τῷ πυθμένι τῆς μήτρας καὶ συγκεκριμένος ἐκ νευρῶν καὶ φλεβῶν τε καὶ ἀρτηριῶν, σαρ-
 5 κὸς τύπος τις πορφυροῦς κατὰ χροάν, τῷ σχήματι ἐμφερῆς κισωρίου φύλλω, παχὺς μὲν καθ' ὃ προσπέφυκε τῷ πυθμένι τῆς μήτρας, ὑμενάδης δὲ κατὰ τὰ ἄλλα καὶ λεπτός, δι' ἣν αἰτίαν μικρὸν ὑστερον ἐροῦμεν. Οὗτος δὲ κέκληται χόριον καὶ ἀγγεῖον καὶ δεύτερον καὶ ὑστερον καὶ πρόρρηγμα. Χό-
 10 ριον μὲν ἀπὸ τοῦ κεχωρηκέναι τὸ ἔμβρυον καὶ ² τὰ σὺν αὐτῷ· καθὼς δὲ ἄλλοι λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ ἐκ πολλῶν συνεστάναι, καθάπερ ὁ χορός· ἀγγεῖον δὲ διὰ τὸ ἐμπεριστεγγεῖν τὸ ἔμβρυον ἀγγεῖω παραπλησίως· δεύτερον δὲ καὶ ὑστερον, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἔμβρύου κομιδὴν ἐπακολουθεῖ· πρόρρηγμα δὲ διὰ τὸ
 15 προρρήγυσθαι καὶ τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν ἀποκρίνειν εἰς ἀπαλωτέραν τοῦ κατὰ γαστρὸς ἀπότηξιν. Ἀπὸ μέντοι τῶν σαρκωδестέρων ³ τῶν κατὰ πυθμένα μερῶν ἄνωθεν ἀπομηκύνεται τι σῶμα
 1 ὑπερχ. τὴν ὑστέραν σ. αὐτῶ codd. — 2 τὸ codd. — 3 καὶ τῶν codd.

intus in utero inest sibi eontinua et orificii expers, adnata vero intus fundo uteri et composita e uervis, venis et arteriis, species quaedam carnis, colore purpureo, forma ciborii folium referens, erassa quidem parte, qua fundo uteri adnata est, membranacea vero reliquis sui partibus et tenuis propter causam, quam paulo post exponemus. Appellatur autem Graece χόριον et ἀγγεῖον et δεύτερον et ὑστερον et πρόρρηγμα. Χόριον quidem, quia complectitur (χωρέει) foetum et ea, quae una cum foetu adsunt; at, prouti alii dieunt, quia e multis compositum est, veluti chorus. Ἀγγεῖον autem (i. e. vas), quia perinde ac vas foetum in se continet. Δεύτερον et ὑστερον (secundinae), quia foetus emissionem consequitur. Πρόρρηγμα vero (i. e. quod ante rumpitur), quia ante (partum) rumpitur et humorem contentum secernit, ut lenior fiat foetus in lucem emissio. A partibus autem magis carnosus in uteri fundo sitis, superioribus producit corpus quoddam tenue, quod inseritur medio foetus hypogastrio, ubi umbilici locus est; et ipsum

λεπτὸν, ἐμφύεται δὲ κατὰ μέσον τὸ τῶν ἐμβρύων ¹ ὑπογά-
στριον, ἔνθα τόπος ὀμφαλοῦ· καὶ αὐτὸ δὲ ² τὸ τῷ ἐμβρύῳ ἐμ-
φυόμενον ὡς σῶμα καλοῦμεν ὀμφαλόν. ³ Συγκέκριται δ' ἐκ
τεττάρων τὸν ἀριθμὸν ἀγγείων, δύο φλεβωδῶν καὶ δύο ἀρτηριῶν,
5 δι' ὧν εἰς θρέψιν ὕλη αἱματικὴ καὶ πνευματικὴ παρακομίζεται
τοῖς ἐμβρύοις. Ἐμφύεσθαι δὲ ταῦτα Ἐμπεδοκλῆς μὲν εἰς τὸ
ἧπαρ οἶεται, Φαιδρὸς δὲ εἰς τὴν καρδίαν· οἱ δὲ πολλοὶ τὰς φλέ-
βας μὲν εἰς τὸ ἧπαρ ⁴ οἶονται, τὰς ἀρτηρίας δὲ εἰς [τὴν] καρδίαν.
Ἡρόφιλος δὲ τὰς φλέβας μὲν εἰς τὴν κοίλην φλέβα, [τὰς] δὲ
10 ἀρτηρίας εἰς τὴν ⁵ παχεῖαν ἀρτηρίαν τὴν παρατείνουσιν τοῖς
σπονδύλοις· πρὸ δὲ τῆς εἰς αὐτὴν ἐμφύσεως παρὰ τὴν κύστιν
αὐτὰς πλαγιοφορεῖσθαι παρ' ἑκατέρας πλευράς. Εὐδήμος δὲ ἀπλῶς
κατὰ τὸν [τοῦ] ἐμβρύου φησὶν ὀμφαλὸν συνάγεσθαι τὰ ἀγγεῖα
κάντεῦθεν διαλύεσθαι πρὸς τὰ ⁶ κενὰ τὰ κάτω τοῦ διαφράγμα-
15 τος. Τὸ δὲ πέμπτον ἀγγεῖον, ⁷ ὅπερ οὐρητιῆρα αὐτοὶ ὀνο-
μάζομεν, πρὸς ἀπάντων μὲν οὐραχῶς καλεῖται, ὃς τῷ πυθμένι
τῆς κύστεως ἐμπεφυκέναι λέγεται, καὶ διὰ τοῦτον τὸ οὔρον τοῦ

1 ἐπιγ. codd. — 2 τὸ ἐμβρυον ἐμφυόμενον codd. — 3 συγκ. δὲ τὸν ἀρι-
θμον ἀγγείων codd. — 4 ὀρώνται codd. — 5 τραχεῖαν codd. — 6 καινὰ κέ-
ρατα κάτω codd. — 7 ὅπερ ἀρτηρίαν οὕτως ὀνομ. codd.

quoque id, quod foctui inseritur, tanquam partem, appel-
lamus *umbilicum*. Compositum autem est e quatuor nu-
mero vasis, duobus venosis et duabus arteriis, per quae
vasa ad nutritionem foetus materia sanguinea et spiri-
tuosa illis advehitur. Empedocles autem putat illa ieci-
nori inseri; Phaedrus cordi, plerique vero opinantur venas
ad hepar, arterias ad cor ferri. Herophilus autem venas
quidem ad venam cavam, arterias ad crassam arteriam,
quae iuxta vertebrae protenditur, sed ante insertionem in
eam iuxta vesicam eas oblique ab utroque latere decurrere.
Eudemus vero solum affirmat ad foetus umbilicum unâ ferri
vasa, inde dissolvi ad inanitates infra diaphragma. Quintum
autem vas, quod ipsi *ureterem* vocamus, ab omnibus *ura-*
chus appellatur, qui fundo vesicae inseri dicitur, ac per
hunc foetus urinae exitus conceditur ad chorion, urinae
vero emissio per urethram post partum demum fit. Hac

ἐμβρύου τὴν παρακομιδὴν λαμβάνει εἰς τὸ χόριον· ἡ δὲ διὰ τῆς οὐρήθρας ἀπούρησις μετὰ τὴν ἀπότηξιν γίνεται. Διὰ τοῦτο μέντοι καὶ λεπτότερος ὁ ὕμνη ἐκ τῶν κάτωθεν μερῶν ἐστι, ¹ διὰ τὸ καὶ τῆ δριμύτητι καὶ τῷ πλήθει τοῦ περισσώματος καὶ τῷ
 5 βρίθει τοῦ ἐμβρύου τείνεσθαι καὶ λεπτὸν ποιεῖσθαι. Χρησιμεύει μέντοι τὸ περισσώμα τοῦτο καὶ εἰς τὸ προανακουφίζειν τὸ ἔμβρυον καὶ εἰς τὸ κατὰ τὰς ἀποτέξεις ῥηγνυμένου τοῦ χορίου προεκχεῖσθαι καὶ τὰ μέρη προδιαβρέχειν εἰς ὄλισθον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ χορίου καὶ τοῦ ὀμφαλοῦ. Διαφωνία δὲ γεγένηται
 10 περὶ τοῦ ἑτέρου χιτῶνος. Οἱ πολλοὶ μὲν γὰρ Φασι καὶ αὐτῷ τῷ ἐμβρύῳ προστυγχάνειν ἕτερον χιτῶνα καλούμενον ἀμνιῶν, ὃς ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων ζῴων διὰ στερεότητα μὴ λεπτυνόμενος ² αἰσθητός ἐστιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων λεπτυνόμενος ὑπὸ τῆς τῶν παρακεχυμένων ὑγρῶν δριμύτητος οὐχ εὐ-
 15 ρίσκεται καθ' ὅλον τὸ σῶμα, μόνον δὲ κατὰ τὰς εὐρυχωρίας, οἶον ῥινῶν, στόματος, δακτυλίου. ³ Γεγονέναι δὲ αὐτὸν λέγουσιν ὑπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαίως εἰς τὸ μὴ διαφθεῖρεσθαι τὸ ἔμβρυον, τὸ περικεχυμένον τοῦ περισσώματος ὑγρὸν ἔλκον, δριμύ-

¹ διὸ καὶ δριμύτητι τοῦ περισσώματος καὶ τῷ πλήθει καὶ τῆ δριμύτητι τοῦ ἐμβρύου γίνεσθαι καὶ λεπτὸν π. codd. — ² ἐσθῆτος codd. — ³ γέγονεν. οἱ δὲ codd.

igitur de causa etiam tenuior est membrana partibus suis inferioribus, quia tum acrimonia tum copia excrementicii humoris, tum pondere foetus tenditur et extenuatur. Liquor autem ille excrementicius etiam utilis est, ut ante partum sublevetur foetus et ut chorio rupto in partu prius effundatur et partes antea irriget, ut foetus facilius elabatur. Atque haec quidem de chorio et de umbilico sufficiant. Dissentiunt autem de altera membrana. Plerique enim affirmant ipsi quoque foetui insuper alteram esse membranam *amnion* appellatam, quae in brutis animantibus propter solidam suam substantiam non attenuatur, ita ut percipi possit, in hominibus contra attenuata propter acrimoniam humorum adfusorum non reperitur super totum corpus, sed solum ad spatia vacua, velut narium, oris, ani. Eam autem a natura factam esse affirmant ex necessitate, ne foetus corrumpatur circumfusum, acrem et perniciosum humorem excrementi-

- καὶ Φθαρτικὸν ὑπάρχον. Ἔνιοι δὲ τὸν ὑμένα τοῦτον ¹ οὐκ εἶναι
 Φασιν· οὔτε γὰρ εὐρίσκεται κατὰ τὰς ἀποτέξεις, ² οὔτε τὸ
 πᾶν εὐχρηστος· τὸ δὲ ὑγρὸν οὐκ ἔνι τοιοῦτον· εἰ δὲ καὶ τοι-
 οῦτον ἦν, εὐεπίγνωστον ἐγένετο τῇ Φυσικῇ συνηθείᾳ· καὶ ἄλλως
 5 ³ οὐδὲ δύναται διὰ τοῦ στόματος ⁴ ἔλκεσθαι τῷ τὴν ἀναπνοὴν
 γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ· πρὸς δὲ τὸ εἶκον ἢ ἐπίκρισις γίνεται·
 μηδενὸς οὖν εἶκοντος ἐν τοῖς ἐμβρύοις οὐκ ἂν ἡ παρεΐσδοδος γέ-
 νοιτο τοῖς ὑγροῖς. Εἰ δὲ καὶ Φυσικῆς ἐδεῖτο σκέπης, αὐταρκες
 ἦν μόνος τὰς εὐρυχωρίας ὑμένι διαπεφράχθαι καὶ μὴ ὄλω τῷ
 10 σώματι κηθῶνα περικεῖσθαι· καίτοι [τῷ] συμπεπτωκέναι καὶ τὸ
 στόμα τοῦ ἐμβρύου καὶ ⁵ τὸν δακτύλιον μὴ σαζομένης τῆς εὐ-
 ρυχωρίας κωλύεται τὸ βιαζόμενον εἰσερεῖν· τὸ δὲ ὄλον οὐκ ἐν τῇ
 εὐρυχωρίᾳ τοῦ χορίου τὸ ὑγρὸν ⁶ ἔνεστιν, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἔμβρυον,
 ἀλλ' ἐν τῷ πάχει τοῦ χορίου, ποιεῖ δὲ τόπον ἑαυτῷ καθ' ὑπο-
 15 Φορὰν, ὥστε διπλοῦν γίνεσθαι τὸ χόριον, ἐνιάκις δὲ καὶ τριπλοῦν
 δι' ἣν αἰτίαν καὶ [τοῦ] ὑπεζωκότος πολλὰκις ⁷ ῥαγέντος καὶ

1 μὴ codd. — 2 μήτε τοῦτον et μήτε τόπον codd., tum εὐχρηστον. —
 3 μηδὲ δύνασθαι codd. — 4 ἔλκεσθαι τοῦτο τὸ et ἔλκ. τοῦτο τῷ codd. — 5 ὁ
 δάκτυλος codd. — 6 ἔστιν mss. — 7 ῥαγέντων mss.

eium hauriens. Nonnulli autem membranam illam omnino non existere perhibent; neque enim eam in partu reperiri; neque omnino utilem esse, scilicet humorem illum eiusmodi non esse; quin etiamsi eiusmodi esset, facile eum ferri propter naturalem consuetudinem; nee praeterea illum per os attrahi posse, quia respiratio fit per umbilicium; versus illud autem, quod eedit, accessio fit; itaque, quum nihil in foetu eedat, non fiet humorum intromissio. Quin si naturali integumento indigeret, suffecerit solas aperturas membrana oclusas esse, non toti corpori eam esse circumdatam; eum tamen connivent in foetu tum os, tum anus, nullâ apertura relieta, si quid vi adigitur, impeditur quo minus influat. Sed ille humor omnino non inest in cavo chorii, in quo foetus est situs, sed in chorii crassitudine; parat autem sibi locum, in quo esse possit, quia deorsum fertur, ita ut duplex fiat chorion, quin interdum etiam triplex; quapropter etiam membranâ subtensâ ruptâ et mo-

συμμέτρων ὑγρῶν ἀποκριθέντων τῷ δακτύλῳ τῆς μαΐας συνεχῆς ἀκμὴν ὑμὴν ὑποπίπτει· διαιρεθέντος δὲ τούτου πολλῶν ὑγρῶν ἀποκριθέντων ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἔμβρυον· ὅπερ οἱ πολλοὶ διακρούεσθαι πειρώμενοί Φασι κατ' ἐπισύστασιν ὑδατίδων τὰ προεπιφαι-
 5 νόμενα τῶν ὑγρῶν προαποκρίνεσθαι, ῥηγνυμένων μὲν τῶν ὑδατίδων, μένοντος δὲ τοῦ χορίου συνεχοῦς, οἷς καὶ ἡμεῖς ¹ συνηνοῦμεν ἐπὶ πολὺ, πρότερον ἢ τὰ φαινόμενα τῇ συστάσει τοῦ ἀμνιοῦ ὑμένος μεμαρτύρηκεν.

Κ Ε Φ. κ'.

10 Τίνα σημεῖα προηγεῖται τῆς μελλούσης γίνεσθαι κατὰ φύσιν ἀποτέξεως.

Εἰς προπαρασκευὴν τῶν εἰς τὴν ἀπότηξιν ἐπιτηδείων εὐχρηστον μαθεῖν τὰ σημεῖα τῆς μελλούσης [γίνεσθαι] ἀποκυήσεως. Παρέπεται δὲ ταῖς μελλούσαις ἀποτίκτειν περὶ τὸν ἕβδομον, ἢ τὸν

¹ συναινοῦμεν mss.

dico humore excreto, omnino continuitatem membranae attingit digitus obstetricis. Verum hae quoque rupta multoque liquore effuso sequitur etiam foetus. Quam rem negare studentes plerique dicunt, hydatidibus subortis primum prodeuntem liquorem ante exeerni, ruptis nempe hydatidibus, integro vero manente chorio. Cum quibus nos quidem summatim consentiebamus antequam ipsae res testimonio fuerunt amnion membranam omnino existere.

CAPUT XX.

Quae signa antecedant instantem partum secundum naturam.

Ad praeparationem rerum ad partum necessariarum utile est ediscere signa partus instantis. Partum autem edituris eirea septimum, vel nonum, vel decimum mensem adest

- ἔννατον, ἢ τὸν δέκατον μῆνα βάρως ἤτρου καὶ ¹ ὑπογαστρίου μετὰ πυρώσεως τοῦ γυναικείου αἰδοίου, ἄλγημα βουβώνων καὶ ὀσφύος, καὶ δῆξις πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς ὑστέρας. Ἡ δὲ ὑστέρα προτχωρεῖ τῷ αἰδοίῳ, ὥστε βραδίως τὴν μαΐαν σημει-
- 5 ουμένην ἄψασθαι ² αὐτῆς· τὸ δὲ στόμιον μετὰ ³ τρυφερίας ἀναπέπτωται διεστὸς μετὰ τοῦ ἐπινοτίζεσθαι. Πρὸς λόγον δὲ τοῦ συνεγγισμοῦ τῆς ἀποτέξεως συμπίπτει μὲν τὰ ἰσχία καὶ τὸ ⁴ ὑπογάστριον, συνογκοῦται δὲ μετὰ βουβώνων ἐφήβριον, καὶ συνεχῆς γίνεται πρὸς ἀπούρησιν προθυμία. Φέρεται δὲ
- 10 ὑγρὸν γλίσχρον, εἶτα καὶ αἷμα ταῖς πλείσταις, ῥηγνυμένων τῶν ἐν τῷ χορίῳ λεπτῶν ἀγγείων· τῷ δὲ καθιεμένῳ δακτύλῳ εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον περιφερῆς ὄγκος ὑποπίπτει παρόμοιος ὡς. Καὶ ⁵ διὰ φλεγμονὴν δὲ ὁ πόνος παρηκολούθησεν· διακριθῆσεται δὲ τῷ μεμυκέναι τὸ στόμα τῆς ὑστέρας καὶ ἀνεξη-
- 15 ράνθαι.

1 ἐπιγ. codd. — 2 αὐτῆς καὶ διεστῆκεν αὐτῆς τὸ στόμα μετὰ εὐαρείας καὶ καθυγρασμοῦ· τὸ δὲ codd. — 3 τρυφερώς ἀναπίπτεσθαι καὶ διεστὸς codd. — 4 ἐπιγ. codd. — 5 διαφθεγγομένην et διαφθεγγομέν codd.

ponderis sensus in imo ventre et hypogastrio cum ardore pudendi muliebris, dolor inguinum et lumborum, et morsus in infima matricis parte. Uterus autem propius accedit ad pudendum, ita ut obstetrix explorans facile eum attingat. Osculum autem cum mollitudine expansum est, apertum, simulque madet. Pro modo, quo partus sensim magis appropinquat, collabuntur coxendices et hypogastrium, sed una cum inguinibus pubes intumescit, et contiñens est ad urinam mittendam proritatio. Effluit autem humor viscidus, tum etiam plerisque sanguis, ruptis tenuibus in chorio vasis; et digito in sinum muliebrem immisso obviam fit tumor rotundus, ovo similis. At propter inflammationem quoque dolor consequi solet; qui tamen eo ipso dignoscetur, quod uteri ostium connivet et resiccatum est.

Κ Ε Φ. κα'.

Τίνα δεῖ παρασκευάζειν πρὸς τὴν ἀποκύησιν.

Ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν γενομένης ἀποκύσεως προπαρασκευάζειν δεῖ ἔλαιον, ὕδωρ θερμὸν, θερμάσματα, σπόγγους τρυφεροῦς, ἔριον, ἐπιδέσμους, ὑποκεφάλαιον, ὄσφραντικά, ¹ δίφρον μαιωτικὸν, κλίνας δύο οἶκόν τε ἐπιτήδειον. Ἐλαιον μὲν εἰς τοὺς ἐγχυματισμοὺς καὶ τὰς ἐπιβροχάς· ὕδωρ δὲ θερμὸν χάριν τοῦ ἀποπλυθῆναι τοὺς τόπους· θερμάσματα δὲ πρὸς τὴν παρηγορίαν τῶν ἀδίνων· σπόγγους δὲ [τρυφεροῦς] πρὸς τοὺς ἀποσπογγισμούς· ἔρια δὲ πρὸς τὸ σκεπασθῆναι τοὺς τῆς γυναικὸς τόπους· ἐπιδέσμους δὲ πρὸς τὸ σπαραγανθῆναι τὸ ἀποτεχθέν· ὑποκεφάλαιον δὲ, ἵνα ἐπ' αὐτῶ τεθῆ τὸ ἔμβρυον ὑπὸ τὴν ² ἀκύνουσαν, ἕως ἂν κομισθῆ καὶ τὸ χόριον· ὄσφραντικά δὲ καθάπερ γλήχωνα, γῆς βῶλον, ἄλφιτόν τε καὶ μῆλον ³ Κυδώνιον, καὶ ⁴ [εἰ] ὁ καιρὸς ἐπιτρέπει, καὶ κίτριον, καὶ σίκυον πέπον, καὶ

¹ δίφρον μ. ἢ καθέδραν codd. — ² κύουσαν codd. — ³ καὶ κυδ. codd. — ⁴ καὶ κίτριον πέπον καὶ σίκυον πᾶν τὸ ἔμφ. codd.

CAPUT XXI.

Quas res ad partum in promptu habere oporteat.

Ad partum, qui fit secundum naturam, antea comparare oportet oleum, aquam calidam, fetus, molles spongas, lanam, fascias, pulvinar, odorama, sellam obstetriciam, lectulos duos et eubiculum idoneum. Oleum quidem ad iniectiones et irrigationes; aquam calidam, qua partes abluantur; fetus ad dolorum mitigationem; spongas molles ad abstergendum; lanam, qua contegantur partes muliebres; fascias, quibus infans obvolvatur; pulvinar, ut illi foetus imponatur sub parturiente, donec etiam chorion extractum sit; odorama autem, veluti pulegium, terrae glebam, polentam et malum Cydonium, et, si anni tempus ferat, malum quoque Medium et cucumerem maturum et quodvis aliud eiusdem generis, ut reficiatur parturiens; sellam autem

πᾶν τὸ ἐμφερὲς τούτοις εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἀποκρούσης· δίφρον
 δὲ μαιωτικὸν, ἵνα ἐπὶ τούτου σχηματισθῆ ἡ τίκτουσα. Δεῖ δὲ
 κατὰ τὴν μεσότητα τοῦ δίφρου καὶ καθὸ μέρος ἐπικουφίζουσι
 μνησιδῶς σύμμετρον εὐρυχωρίαν ἐκκεκόφθαι ¹ πρὸς τὸ μῆτε μεί-
 5 ζονος αὐτῆς ὑπαρχούσης ² μέχρι τῶν ἰσχίων καταφέρεισθαι, μῆτε
 τούναντίον ³ στενῆς πιέζεσθαι τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ὅπερ χα-
 λεπώτερον· τὴν γὰρ πλατυτέραν ἔκτρησιν ἐνδέχεται προσεκπλη-
 ροῦν βράκη ⁴ παρεμβάλλουσαν. Τοῦ δὲ ὅλου δίφρου τὸ σύμπαν
 10 ναῖκας· σύμμετρον δὲ καὶ τὸ ὕψος· ταῖς γὰρ μικρομεγέθεσιν
 ὑποπόδιον ὑποτιθέμενον [ἄν] ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον. Τῶν δὲ
⁵ ὑπὸ τῆς ἔδρας πλευρῶν τὰ μὲν ἐκ πλαγίων ⁶ σανίσιν ἐσκε-
 πάσθω, τὸ δὲ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπισθεν ⁷ ἀνεφάχθω πρὸς τὴν
 λεχθησομένην ἐν ταῖς μαιώσεσι χρεῖαν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν
 15 κατὰ μὲν τὰ ⁸ πλάγια δύο εἶδη ⁹ τυγχανέτω τῷ διαπήγματι
 πρὸς τὸ κατὰ τὰς ¹⁰ ἐντάσεις ἐπ' αὐτὰ τὰς χεῖρας ἐνστηρίζειν·

1 πρὸς τε codd. — 2 μῆτε μικροτέρας μέχρι codd. — 3 στενήν εἰς τὸ μὴ
 πιεζ. codd. — 4 παραβαλλ. codd. — 5 ἀπὸ codd. — 6 θλα . . . σανίσι
 codd. — 7 ἀνεφάχθη codd. — 8 πλάγια μέρη codd. — 9 τυγχάνει τῷ διαπ.
 codd. — 10 ἐντάσεις ἐπ' αὐτάς τὰς χρεῖας ἐνστηρίζειν mss.

obstetriciam, ut in ea mulier in partu apte collocetur. Debet
 autem in media sella et ea parte, qua opem ferunt, mo-
 dicum spatium semilunare excisum esse, ut ne, quum
 iusto maius sit, ad coxendices usque deorsum feratur, nec
 contra, quum angustum sit, prematur pudendum muliebre,
 quod etiam molestius est; nam ampliorem aperturam licet
 adimplere pannis intro adaptatis. Totius autem sellae
 amplitudo omnis satis sit, ut etiam carnosiores mulieres
 capere possit. Modica sit quoque eius altitudo; nam mi-
 noris staturae mulieribus scabellum suppositum id quod
 deficit explebit. De partibus vero, quae sub sede sunt,
 laterales assibus contegantur; anterior vero et posterior
 apertae sint, ad usum in re obstetricia, de quo dicitur.
 In reliquis vero partibus duas a latere habeat formas (ro-
 tundatas) sellae structura, ut in contentionibus manus illis
 firmiter imponere possit mulier. A posteriore vero sit pla-
 num reclinatum, ita ut lumbi et coxendices habeant, quod

ἐξόπισθεν δὲ ἀνάκλιτος [ἔστω], ὥστε καὶ τὴν ὄσφυν καὶ τὰ
 ἰσχία τὸ ἀντιβαῖνον ταῖς ὑπαναχωρήσεσιν ἔχειν. Εἰ γὰρ καὶ
 γυναικὸς ἐξόπισθεν ¹ ἐστώσης ἀνακλιθεῖεν, τῷ ἀνωμάλῳ σχημα-
 τισμῷ ² παρεμποδίζουσι τὴν ³ ἐπ' εὐθείας τοῦ ἐμβρύου Φοράν.
 5 Ἔνιοι δὲ κατὰ τὰ κάτω μέρη τοῦ δίφρου ἐκθετὸν ἄξονα προσ-
 βάλλουσιν ἐξ ἑκατέρου μέρους περιαγωγὰς ἔχοντα καὶ ⁴ τύλον
 παρὰ τὸ κυκλοτερές, ἵνα ἐν ταῖς ἐμβρυουλκίαις περιθέντες βρό-
 χους τοῖς βραχίσιον, ἢ ἄλλοις μέρεσι τοῦ ἐμβρύου καὶ τὰ ἄκρα
 ἀποδήσαντες πρὸς τὸν τύλον τῆς περιχωγῆς, τὴν ὀκλὴν ⁵ ποιή-
 10 σονται, μὴ συνιέντες τὸ κοινὸν, ὅτι τὴν ἐμβρυουλκίαν ἐπὶ κα-
 τακειμένῃς δεῖ γίνεσθαι τῆς δυστοκούσης. Δεῖ δὲ τοιοῦτον εἶναι
 [τὸν] δίφρον, οἷον ⁶ εἰρήκκαμεν, ἔμπροσθεν ἐκτετμημένον· ἐγκόι-
 λου δὲ ⁷ γενομένου ἔτι ἐξόπισθεν ⁸ προστίθενται ὡς συν-
 ἦθως τοῖς δέρμασι ⁹ κατερραμμένα· κλίνας δὲ δύο, τὴν μὲν
 15 τρυφερῶς ἐστρωμένην πρὸς τὴν μετὰ τὸ τεκεῖν ἀνάπαυλαν, τὴν
 δὲ σκληρὰν πρὸς τὴν ἐν ταῖς ἀποτέξεσι κατὰκλισιν, ὥστε μὴ

1 ἐξώσης ἀνακλιθεὶν ἐν τῷ codd. — 2 παραποδ. codd. — 3 εὐπάθειαν
 codd. — 4 τύλον, ἵνα ἐν ταῖς ἐμβρυουλκίαις περιτιθέσθαι βρόχους, ἢ παρὰ κυ-
 κλοτεροῦς τοῖς βραχίσιον ἢ ἄλλοις μέρεσιν τοῦ ἐμβρύου καὶ τὰ ἄκρα ἀποδησαμέ-
 νων πρὸς codd. — 5 ποιήσονται codd. — 6 εἰρήκαμεν ἢ καθέδραν ἔμπροσθεν
 ἢ καὶ ὀπισθεν ἐκτετμημένην codd. — 7 γενομένης codd. — 8 προστίθενται τε
 ὡς codd. — 9 κατερραμμένης codd., i. e. κατερραμμένοις.

resistat ecssioni deorsum. Nam ctiamsi muliere a tergo
 adstante reclinentur, inaequali habitu impediunt, quo minus
 foetus rectâ procedat. Nonnulli vero ad infimas sellae partes
 prominentem axin addunt, utrimque habentem rotam et ad
 orbicularem rotac partem clavum ligneum, ut in foetuum
 extractione brachiis aliisque partibus foetus laqueis circum-
 datis et (laqueorum illorum) extremis clavo rotae adnexis
 extrahant, non perspicientes commune praeceptum, extra-
 ctionem foetus in difficulter parientibus fieri debere mu-
 liere decumbente. — Oportet autem sellam eiusmodi esse,
 qualem diximus, ab anteriore exeisam; excavatae vero a
 posteriore parti adiciuntur vulgo loris consuta; lectuli
 vero sint duo: alter molliter stratus, in quo mulier post
 partum requiescat; alter durus, in quo cum partum edit
 decumbat, ita ut lectulo non contrito supina iaceat pedibus

¹ κατατετριμμένης [τῆς] κλίνης ἐν ὑπτίῳ τῷ σχήματι [κατα-
 κεῖσθαι], συνηγμένων μὲν τῶν ποδῶν, διεστώτων δὲ τῶν μηρῶν,
 προϋποκειμένου δὲ τοῖς ἰσχίοις τινός, ὥστε καταφερὲς γενέσθαι
 τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον. Τοὺς δὲ πόρους τὸ μὲν πρῶτον τῇ διὰ
 5 θερμῶν τῶν χειρῶν προσαφῆ πραῦνεν, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα βρέ-
 χειν ῥάκη ἐλαίῳ γλυκεῖ καὶ θερμῷ καὶ ἄνωθεν ἐπιρρίπτειν καθ'
 ὑπογαστρίου τε καὶ πτερυγομάτων καὶ συνεχέστερον θερμῷ κα-
 ταβρέχειν τῷ ἐλαίῳ· παρατιθέναι δὲ καὶ κύστιν ἐλαίου πεπλη-
 ρωμένην ² θερμοῦ. Δίισταμένου δὲ τοῦ στόματος τῆς ὑστέρας
 10 ἢ καὶ θερμῷ ἐλαίῳ προλιπάνουσα τὰς χεῖρας τὸν
 τῆς εὐωνύμου χειρὸς λιχανὸν δάκτυλον ἀπωνυχισμένον ³ καθιέτω
 πρῶτος τῇ ⁴ περιαγωγῇ προδιαστέλλουσα τὸ στόμιον, ὥστε τὸ
 πρόχειρον τοῦ χορίου μέρος ⁵ ἐπιπροπίπτειν· τῇ δεξιᾷ δὲ χειρὶ
 τοὺς τόπους ἐλαιοχυτεῖτω φυλασσομένη τὸ ἐκ τῆς ἐψήσεως κε-
 15 ντισμένον ἔλαιον. Τοῦ ⁶ προρρήγματος δὲ τὸ μέγεθος [ῥῶυ]
 λαμβάνοντος ὑπὸ τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας, εἰ μὲν ἀσθενὴς εἴη
 ἢ κυοφοροῦσα καὶ ἄτονος, τὴν μαίωσιν ἐπὶ κατακειμένης αὐτῆς

¹ κατα τρυμένης codd., κατατετριμμένης Lob. — ² θερμοῦ δεῖ, ἰσταμένου δὲ
 codd. — ³ καθιέτω codd. — ⁴ προσαγωγῇ codd. — ⁵ ἐπιπροπίπτει codd. —
⁶ πρῶτου δὲ τὸ μέγεθος λαμβ. codd.; in P ante λαμβ. lacuna voculae.

ad se mutuo admotis, femoribus vero a se dimotis, ante
 supposita aliqua re sub coxendicibus, adeo ut deorsum
 vergat pudendum muliebre. Dolores vero primum calen-
 tium manuum contrectatione lenire oportet, postea pannos
 madefacere oleo dulci ac calido, quos superiniicias hypo-
 gastrio et pudendi alis et continenter oleo calido irri-
 gabis. Adponenda quoque vesica oleo calido plena. Ostio
 autem uteri aperto vel etiam oleo calido
 illitis manibus digitorum indicem sinistrae manus resecto
 ungue immittat leniterque circumducendo ostium sensim
 magis aperiat, ita ut pars chorii in promptu sita prolaba-
 tur. Dextra vero manu partibus oleum infundat evitans
 illud, quod coctione raneidum sit factum. Verum quando
 velamentorum foetus vesica prominens ovi magnitudinem
 aequiverit sub uteri ostio, si debilis et laxa sit parturiens,
 auxilium illi ferre debetis decumbenti, quippe hic modus

ποιητέον, ¹ ὡς ἀσχυλότερος οὗτος ὁ τρόπος καὶ ἀφοβώτερος· εἰ
 δ' εὐτονος τυγχάνει, ² διαναστατέον αὐτὴν [καὶ] κατὰ τοῦ μαιω-
 τικοῦ λεγομένου δίφρου ³ καθιστέον καὶ ἐλαίῳ κεχλιασμένῳ ἐγ-
 χυματιστέον πρὸς τὸ τῆς κυοφορούσης ἄψυκτον·
 5 ⁴ ἐπιτιθέσθω δὲ καὶ τοῖς ποσὶν αὐτῆς σκέπης ἔνεκεν. Τρεῖς δὲ
 γυναῖκες ὑπηρετίδες ἔστωσαν προσηνῶς δυνάμεναι τὸ δειλὸν πα-
 ραμυθῆσαι τῆς κυοφορούσης, καὶ μὴ πεπειραμέναι τῶν τοκετῶν
 τυγχάνωσιν, ὧν δύο μὲν ἐκατέρωθεν, μία δὲ ἐξόπισθεν διακρα-
 τοῦσα πρὸς τὸ μὴ διὰ [τοῦς] πόρους τὴν ⁵ ἀποκίουςαν παρεγ-
 10 κλίνειν· μὴ παρόντος δὲ τοῦ μαιωτικοῦ δίφρου καὶ ἐπὶ μηροῖς
 γυναικὸς καθεζομένης ὁ αὐτὸς δύναται γενέσθαι σχηματισμός.
 Δεῖ δὲ τὴν γυναῖκα τυγχάνειν εὐτονον καὶ [ἰκκύνη] τὸ βάρος
 ἐνέγκαι τῆς ⁶ ἐφεδραζομένης, ἵνα παρὰ τὰς ἰσθμιας κατέχειν
 αὐτὴν δύνηται. Λοιπὸν δὲ ἡ μαῖα περιζωσαμένη κοσμίως ἄνωθεν
 15 καὶ κάτωθεν καθεζέσθω μὲν ἀντικρυς τῆς ἀποικτιούσης τάπει-
 νοτέρα· δεῖ γὰρ ἐξ ὑπερκειμένων εἰς τὰ ὑποκείμενα τὴν ἐξολκὴν
 γίνεσθαι τοῦ ἐμβρύου. Τὸ δὲ εἰς τὸ γόνυ καθίξειν αὐτὴν, ὡς

1 ὃν ἀσχυλότερος codd. — 2 διαστατέον codd. — 3 καθιστέον θερμοῦ ἐλαίου
 καὶ κατακεχλιασμένου ἐγχυμ. codd. — 4 ὑποτιθέσθω codd. — 5 κύουσαν codd. —
 6 ἐφεδραζομένης γυναικὸς, ἵνα codd.

minus laedet eumque minus reformidant mulieres. Sin ro-
 busta sit, eam exurgere iubebis et in sella obstetricia,
 quam voeamus, collocabis et oleum tepidum iniicies
 ut ne refrigeretur parturiens; imponatur vero pedi-
 bus quoque eius contegendi gratia. Sint autem mulieres
 tres, quae opem ferant et blande timidum parturientis ani-
 mum erigere possint, etiamsi ipsae partum minime sint
 expertae. Quarum duae quidem ab utroque latere, una a
 tergo, quae sustineat parturientem, ne dolorum tempore
 inelinetur. Deficiente vero sella obstetricia simili habitu
 componi potest in femoribus mulieris consistentis. Debet
 autem mulier esse robusta et satis valens viribus, ut onus
 ferre possit insidentis, ita ut in doloribus eam sustinere
 queat. Ceterum obstetrix supra et infra modeste eineta
 adsideat e regione parturientis loco paulo humiliore, nam
 de superioribus versus inferiora extractio foetus fieri debet.

ἔδοκίμασάν τινες, μετὰ τοῦ δυσέργους καὶ ¹ ἄσχημον· ὡσαύτως
 δὲ καὶ τὸ ἐστῶσαν ἐν βόθρῳ χάριν τοῦ μὴ ἐξ ὑπερκειμένου τὰς
 χειρὰς ἐπιβαλεῖν, ὡς ἠξίωσεν Ἡρων· τοῦτο γὰρ οὐ μόνον
 ἀπρεπές, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον ἐπὶ τῶν ² διστέγων οἴκων. Κα-
 5 θεξέσθω τοίνυν ἡ μαῖα διεστῶτας τοὺς μηροὺς ἔχουσα καὶ μικρὸν
 τὸν εὐώνυμον προσκεκλιμένον πρὸς τὸ εὐεργές τῆς εὐωνύμου
 χειρὸς, ἔμπροσθεν, ὡς εἴρηται, τῆς ἀποτικτούσης· τοὺς μὲν γὰρ
 πλαγίους τοῦ δίφρου πῶδας ἀποπεφράχθαι ³ παραινῶμεν, τὰ
 δὲ ἐξόπισθεν εἰς ἀναγκαίαν κατέχεται χρεῖαν ὑπὸ τῆς ὑπηρε-
 10 τούσης ⁴ εἰς πτύγματος ὑπόθεσιν· τὸν γὰρ ⁵ δακτύλιον αὐτῆς
 ἀποκρατεῖν ⁶ δεῖ διὰ τὰς ἐν τῇ ἐντάσει γινομένας προπτώσεις
 καὶ ῥήξεις. Εἴτα καλὸν καὶ τὴν ὄψιν τῆς κυοφορούσης ⁷ φαί-
 νεσθαι τῇ μαίᾳ, ἢ τις παραμυθεῖσθω τὸ δειλὸν αὐτῆς εὐαγγελ-
 ιζομένη τὸ ἄφοβον καὶ τὴν εὐτοκίαν. Εἴτα ⁸ δεῖ ἐγκόπτειν
 15 εἰς τὴν λαγόνα ⁹ τὸ πνεῦμα παραινεῖν ¹⁰ δίχα κραυγῆς, μετὰ

1 ἄσχημόνως codd. — 2 διστέγων et δυσέργων codd. — 3 παραινουμένου
 mss. — 4 εἰς πτύσματος γὰρ ὑπόθεσιν — 5 δάκτυλον codd. — 6 δεῖ codd. —
 7 φαίνεσθαι, τῇ μαίᾳ τις codd. — 8 δεῖ codd. — 9 τῷ πνεύματι codd. —
 10 τὸ δίχα codd.

De genu vero opem ferre, quod nonnulli probarunt, mole-
 stum est et indecorum. Itemque in fovea stantem eam
 opem ferre, ne e loco elevatiore manus admoveat, quod
 voluit Hero; quippe quod non tantum indecorum, sed
 eiusmodi, ut fieri non possit in aedibus duorum tabulatorum.
 Adsideat autem obstetrix dimotis femoribus sinistroque pau-
 lulum inclinato, ut manu sinistra facilius auxilium adferre
 possit, e regione parturientis, uti dictum est; nam sellae
 pedes, qui a lateribus sunt, clausos esse cupimus; partes
 vero a tergo necessarium in usum a muliere adstante oc-
 cupantur, ut linteum conduplicatum supponatur. Nam par-
 turienti podicem sustinere oportet propter procidentias et
 rupturas ex contentione virium in partu fieri solitas. Item
 decet vultum parturientis obstetrici conspicuum esse, quae
 eius animum timidum erigere debet praedicans nullam cur
 timcat esse causam partumque rite procedere. Tum eam
 exhortari oportet, ut spiritum lateribus inanibus abdominis
 impellat sine clamore, sed potius cum gemitu et spiritum

στεναγμοῦ δὲ μᾶλλον καὶ κατοχῆς πνεύματος. Ἔνιαι γὰρ τῶν
 1 ἀπείρων μᾶλλον τοῖς ἄνω μέρεσι ² ἐντεινόμεναι καὶ τὸ πνεῦμα
 μὴ ἀπωθούμεναι πρὸς τὸ κάτω, βρογχοκίχλας ἐποίησαν· ἔνθεν
 εἰς τὴν ἀκώλυτον δίοδον τοῦ πνεύματος λύειν τε τὴν ζώνην
 5 προσῆκεν αὐτῶν καὶ τὸ στήθος πάσης ἐλευθεροῦν περιειλήσεως
³ κατὰ τὴν ἰδιωτικὴν πρόληψιν, καθ' ἣν τὰ γυναικίαια δεσμὸν
 οὐδένα βούλεται τυγχάνειν. Διὰ τοῦτο δὲ [δεῖ καὶ] τὰς τρί-
 χας λύειν· διὰ ⁴ γὰρ τὴν προειρημένην αἰτίαν τάχα ⁵ δὴ καὶ
 ἢ λύσις τῶν τριχῶν εὐτονίαν ἀποτελεῖ τῆς κεφαλῆς. Παραι-
 10 νετέον οὖν αὐταῖς συνεντείνειν τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ἀποφεύγειν
 τὰς ὠδίνους, ἀλλ' ὅτε πάρεισιν αὐται, τότε μάλιστα προσβιά-
 ζεσθαι. Φυλασσέσθω δὲ ἡ μαῖα τὸ εἰς [τοῦς] γυναικίους κόλ-
 πους [καὶ εἰς τὸ] πρόσωπον τῆς τικτούσης ἐνατενίζειν, ὅπως
 μὴ αἰδουμένης συσταλῆ τὸ σῶμα· δακτύλῳ δὲ κυκλοτεροῶς δια-
 15 στελλέτω ⁶ τό τε στόμιον [τῆς] ὑστέρας [καὶ] τὰ πτερυγώματα
 καὶ ἀνατρέχει τὸ στόμιον αὐτῆς, ποτὲ δὲ καὶ προκύπτει.
 7 Πειθηνίους οὖν δεῖ καθιστάναι τοὺς δακτύλους ἐν τῷ καιρῷ
 τῆς διαστολῆς καὶ τὸ ἔμβρυον ἐπισπᾶσθαι προσενδιδούσαν μὲν

1 μᾶλλον ἀπείρων codd. — 2 ἐντ. τὸ πν. καὶ codd. — 3 οὐ κατὰ codd. —
 4 δε codd. — 5 δε codd. — 6 τὸ δε στ. ὑστέρας τὰ πτ. codd. — 7 πειθηνίως codd.

cohibendo. Nonnullae enim rem haud expertae potius superioribus partibus intentis ad inferiores minime adpulso spiritu gutturis hernias provocarunt. Quapropter ad liberum spiritus pertransitum convenit zonam illis solvere et pectus ab omni vinculo liberare; e vulgari opinione, secundum quam mulierculae nullum vinculum esse volunt. Quare crines etiam solvi debent; nam propter causam, quam supra diximus, omnino capillitii solutio capitis robur facit. Monendae igitur sunt, ut spiritum intendant, nec dolores ad partum subterfugiant, sed maxime his urgentibus vires quoque simul intendant. Verum obstetrix ne continenter oculorum obtutum in muliebrem sinum, vel in vultum parturientis intendat cavendum, ne praepudore corpus contrahatur; sed digito in circuitu aperiat uteri ostium et pudendi alas et retrahitur eius osculum, mox vero etiam prominet. Paratos igitur habeat di-

ὅτε εἰς ¹ ἑαυτὴν ἢ μήτρα συνέλκεται, προσηγῶς δὲ ἐπισπωμένην, ὅτε διαστέλλεται. Τὸ γὰρ ἐν τῷ καιρῷ τῆς συστολῆς τοῦτο ποιεῖν Φλεγμονῆς, ἢ αἱμορραγίας, ἢ κατασπασμοῦ τῆς μήτρας ἀποτελεστικόν. Χερσὶ δὲ τὸν ὄγκον ² ἐκ πλαγίων ὑπὲρτίδες
 5 ἐστῶσαι πρὸς τοὺς κάτω τόπους πρῶως ³ ἐρειδέτωσαν. Λοιπὸν δὲ ἢ μαῖα δι' ἑαυτῆς ἀποδεχέσθω τὸ ἔμβρυον προῦποβεβλημένου βῆκους κατὰ τῶν χειρῶν, ἢ, ὡς αἱ ἐν Αἰγύπτῳ ποιοῦσι, ⁴ λεπτῆς παπύρου ξυσμάτων, πρὸς τὸ μήτε ἀπολισθάνειν αὐτὸ, μήτε θλίβεσθαι, τρυφερῶς δὲ ἐφεδρᾶσθαι. Συναποκριθέντων μὲν οὖν καὶ
 10 τῶν δευτέρων, τὰ ἐξῆς ποιητέον· εἰ δ' ὑπομένει τὸ χόριον, κατακειμένης μὲν τῆς τικτούσης πλῆσιον θετέον τὸ βρέφος.

Κ Ε Φ. κβ'.

Περὶ ἐγκατεχομένων δευτέρων.

Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔμβρυου πολλάκις ὑπομένει τὸ χόριον

¹ αὐτὴν mss. — ² ἐκ πλ. οὖν codd. — ³ ἐρειθισθωσαν codd. — ⁴ λευκῆς codd.

gitos tempore dilatationis et foetum tunc attrahat; cedit autem, quando uterus in se contrahitur, leniter autem attrahat, cum is relaxatur. Nam si contractionis tempore id facias, inflammationem et sanguinis fluxum, vel uteri de tractionem facies. Mulieres autem a latere adstantes molem leniter manibus deorsum urgeant. Ceterum obstetrix sola per se infantem excipiat, aute in manus subiccto panno, vel, sicuti Aegyptiae faciunt, tenui papyro raso, ne elaboratur, vel prematur, sed ut molliter sustentetur. Secundinis igitur item excretis cetera facere oportet; sin chorion remaneat, infantem prope mulierem deponat.

CAPUT XXII.

De secundinis retentis.

Foetu autem in lucem edito saepe remanet chorion et

καὶ δυσχερείας ἐπιφέρει μεταβάλλον καὶ συστρέφον περὶ ¹ ἑαυτὸ
 τὴν ὑστέραν καὶ διὰ τοῦτο πόνους κεφαλῆς καὶ ἤτρου, καὶ συ-
 νολκὰς ἢ πνιγμοὺς ἀποτελεῖ, ποτὲ μὲν ἔτι σῶζον τὴν πρὸς τὸν
 ὀμφαλὸν τοῦ ἐμβρύου συνέχειαν, ποτὲ δὲ ἀπεσπασμένον,
 5 ἀπρόοπτος τοῦ ἐμβρύου κατενεχθέντος, ἢ τῆς μαΐας ἀπείρους
 τὸν ἀποτιλμὸν ἐργασαμένης, καὶ ποτὲ μὲν ἀποκεκρυμμένον,
 ποτὲ δὲ ἀπὸ μέρους προκύπτον. Ἴπποκράτης μὲν οὖν πταρμι-
 κοῖς χρῆται καὶ συνάγει τὰ πτερύγια τῆς βίβδος, ἵνα διὰ τῆς
 τοῦ πνεύματος εἰς τὸ βάθος ἐμπτώσεως ἐκπέσῃ τὸ χόριον. Εὐ-
 10 ρύφων δὲ ὁ Κνίδιος οὐραγωγοῖς χρῆται ποτίσμασι τοῖς ἀπὸ δι-
 κτάμνου καὶ ἐλελισφάκου, καὶ πεσσοῖς τοῖς αἰμαγαγοῖς διὰ
 στρουθίου καὶ Ἰλλυρικῆς ἴρεως καὶ κανθαρίδων καὶ μέλιτος, καὶ
 κατασεισμῶ τῶν διὰ τῆς κλίμακος προσδεδεμένης τῆς καμνύουσης.
 Εὐήνωρ δὲ καὶ ² Σώστρατος καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Προυσιεὺς ἐπι-
 15 λαμβάνεσθαί Φασι δεῖν τοῦ προέχοντος καὶ οὕτως ἐξέλκειν. Δίω
 δὲ καὶ τοῖς δι' ἐλελισφάκου χρῆται καὶ σμύρνης καὶ σελίνου
 σπέρματος ποτίσμασι. Τινὲς δὲ ὑποθυμιῶσιν οἶον ἄσφακτον,
 τρίχας ἀνθρωπείας, κέρας ἐλάφειον, χαλβάνην, μελάνθιον, ἀρ-
 1 αὐτὸ codd. — 2 σῶστρος codd.

molestias parit uterum mutans et circum se contrahens,
 atque hac de causa dolores capitis et imi ventris, et con-
 tractiones, vel suffocationes facit, nonnumquam etiam nunc
 suam servans cum foetus umbilico coniunctionem, nonnun-
 quam abruptum, foetu praeter expectatum educto, vel ob-
 stetrice imperite avellentc, atque alias occultum, alias pro
 parte prominens. Hippocrates igitur sternutatoriis utitur et
 narium alas comprimit, ut spiritu in profundum adacto chorion
 elabatur. Euryphon autem Cnidius urinam propellentibus
 potionibus utitur eum dictamno, salvia et pennis sanguinem
 elicientibus cum struthio et iride Illyrica et cantharidibus
 et melle et mulieris concussione ope scalae, cui aegrotans
 adligata sit. Evenor et Sostratus et Apollonius Pruseusis
 aiunt partem prominentem esse apprehendendum atque ita
 extrahendum. Dio utitur etiam potionibus cum salvia et
 myrrha et apii semine. Nonnulli suffumigant v. c. bitumen,
 capillos humanos, cornu cervi, galbanum, nigellam, arte-

- τεμισίαν. Στράτων δὲ ὁ Ἐρασιστράτειος εἰς χύτραν ἀργυρᾶν ἢ χαλκῆν κασσιτέρῳ περικεχυμένην ἀρώματα βάλλει, νάρδον, ¹κασίαν, ἔτι δὲ πράσιον, ἀρτεμισίαν, δίκταμνον, Σούσινον, ῥόδινον, μέλι, καὶ κρατήσας τὸ πωμάτιον αὐλίσκον περιτίθειν, 5 οὗ τὸ ἕτερον πέρασ εἰς τὸ γυναικεῖον ἀρμόζει αἰδοῖον καὶ πυριᾶ τοὺς τόπους δι' ὀλίγου πυρὸς ἀναθερμαίνων τὰ ἀγγεῖα. Μαντέας δὲ παρκατακλίνει τὸ βρέφος τοῖς μηροῖς τῆς κυύσης, ἵνα διὰ τῆς οἰκείας φύσεως καὶ κινήσεως τούτου ἐφέλκῃται τὸ χόριον· μὴ σωζομένης δὲ τῆς πρὸς τὸ βρέφος τοῦ χορίου συνεχείας μο-
- 10 λύβδου μέγεθος ἐκ τοῦ προέχοντος ἀποκρεμάσαι [κελεύει], ἵνα τῷ βάρει κατασπασθῇ τὸ χόριον. Πάντα δὲ μοχθηρὰ τὰ προειρημένα· διὰ μὲν γὰρ τῶν πταρμικῶν ὁ πλείων σπαραγμὸς παραυτίκῃ μὲν τὸν ἐξ αἰμορραγίας, ὕστερον δὲ τὸν ἐκ νευρικῆς συμπαθείας ἀποτελεῖ φόβον· τὰ δὲ ποτίσματα κακοῖ τὸν στό-
- 15 μαχον καὶ ἀνατρέπει· τὰ δὲ αἰμαγωγὰ πεσσάρια δάκνοντα καὶ ἀνελκοῦντα σπασμοὺς καὶ συνολκὰς καὶ συμπαθείας παρασκευάζει· πλήσσει δὲ βιολίως καὶ ὁ κατασεισμὸς· τὸ δὲ ὄπωπσόν ἐπι-

¹ κασίαν codd.

misiam. Strato Erasistratus in ollam argenteam, vel aeneam stanno obductam aromata iniicit, nardum, casiam, tum marrubium, artemisiam, dictamnnum, oleum Susinum, rosaceum, mel, et obfirmato operculo tubulum circumponit, cuius alterum extremum in pudendum muliebre immittit et locis suffumigat vasa pauco igne calefaciens. Manteas adponit infantem femoribus parturientis, ut propria natura et motu eius chorion detrahatur; non servata vero chorii cum infante continuitate, iubet plumbi pondus e parte prominente suspendere, ut gravitate chorion detrahatur. Sunt autem omnes memoratae methodi vitiosae. Nam nimia vulsio per sternutatoria facta statim quidem a sanguinis profluvio, postea a nervoso consensu periculum infert; potiones vero ventriculum corrumpunt et subvertunt; suppositoria vero sanguinem educunt, quum mordcant et ulcera faciant, convulsiones et contractiones et consensus inducunt; concussio vero item vehementer laedit; et quomodocumque facta chorii attractio propter vulsionem adfert inflammatio-

σπαῖσθαι τὸ χορίον διὰ τὸν σπαραγμὸν φλεγμονὴν ἐπιφέρει καὶ ἀδύνατον ὅπου μέμυκε τὸ στόμιον καὶ οὐδὲν προπίπτει τοῦ χορίου μέρος· τὰ δὲ ὑποθυμιάματα δριμύτητι τὴν φλεγμονὴν αὔξει καὶ συμπληροῖ τὴν κεφαλὴν. Διὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον ἢ ἀπὸ τῶν ἀρωμάτων πυρῖα περίεργός ἐστι, καὶ ὁ κατὰ τὸ ἕτερον πέρασ τιθέμενος εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον ἀγλίσκος τῆ διαδότει πυρούμενος περιφλέγει τοὺς τόπους. Πολέμιον δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ μελύβδου βιαίως τὴν ἔκφυσιν ἀποσπᾶν, καὶ μᾶλλον ἤδη φλεγμονῆς ὑπαρχούσης· ¹ ἢ δὲ τοῦ χορίου διὰ τοῦ λίνου ² σφίγξις ἄτονος μὲν οὔσα περιολισθήσει πάντως, εὔτονος δὲ συμπάθειν οἶσει καὶ λιποθυμίαν· ἀλλ' οὐδὲ πάντοτε προέχει [τι] τοῦ χορίου· καὶ τὸ διὰ τῆς κινήσεως τοῦ βρέφους, ἐπιβλαβές· δεῖ γὰρ ἐμπείρως τὴν ὀλκὴν γίνεσθαι. Διὸ σαζομένης τῆς πρὸς τὸν ὀμφαλὸν αὐτοῦ συνεχείας ἐπὶ χειρῶν μιᾶς ὑπὲρ ῥέτιδος δεῖ τιθέναι τὸ βρέφος ὑπεστρωμένον ῥάκουσ· εἶτα διὰ τοῦ συμπεφυκότος οὐραχοειδοῦς ἐντέρου τῷ ὀμφαλῷ τρόπον τινὰ ὀδηγούμενον ἐπικαθιέναι δεῖ τὴν χεῖρα [καὶ] πειθηνίως διὰ τῆς ἐφ' ἐκάτερα τὰ μέρη [ἀντιπεριαγωγῆς], συνεντεινομένης ἅμα

1 ἦτοι codd. — 2 σφιξασα codd.

nem, nec fieri potest, ubi ostium connivet, neque ulla pars chorii procidit; suffitus autem acrimonia sua inflammationem augent et caput replent. Ob eandem causam fatus cum aromatis otiosus et tubulus altero suo extremo pudendo muliebri introductus transmissione calefactus partes amburit. Inimicum quoque appensione plumbi violenter abstrahere excrescentiam, idque magis ubi iam adest inflammatio. Chorii deligatio vero lintei ope, si laxa est, prorsus delabitur, sin valida, consensus infert et animi deliquium; praeterea ne semper quidem pars chorii prominet. Quin extractio per motum infantis item noeiva, nam tractio perite fieri debet. Quare servata eius cum umbilico coniunctione manibus mulieris alicuius adstantis infantem committere oportet, substrato panno. Dein quodammodo ad ductum umbilico adhaerentis urachiformis intestini manum immittere oportet et, adiuvante simul puerpera, circumagendo manum in utranque partem leniter sine vul-

- τῆς κυύσης, ἄνευ σπαραγμοῦ τε καὶ ἀποσπασμοῦ κομίζεσθαι τὸ χόριον. Εἰ δὲ πλείονος χρεῖα εἴη διατριβῆς, τὸ βρέφος ἀπολύειν τῆς πρὸς τὸ κρατοῦν συνεχείας καὶ ¹ ταῦτα ποιεῖν δεῖ. Καὶ εἰ μὴ ὄλως ² ἐμπέφυκε, τὸ ἔμβρυον ³ ἤδη παραλαβεῖν·
- 5 κατασχέειν ⁴ γὰρ ἀρμόσει τὸ ὑπερέχον καὶ ἡρέμα παράγειν ἐπανιέντα ὅτε συστέλλεται τὸ στόμιον, ἐφελκόμενον δὲ ὅτε διίσταται. Μηδενὸς [δὲ] προκύπτουτος μέρους, ἐν διαστάσει δὲ τοῦ στομίου μένοντος, λελιπασμένην τὴν χεῖρα καθιένει καὶ εἰ μὲν ἀπολελυμένον τῆς πρὸς τῇ μήτρᾳ συμφύσεως τὸ χόριον καὶ εἰς ⁵ ἑαυτὸ
- 10 συνεστραμμένον [εἴη], ἐπισπᾶσθαι λαβόμενον· εἰ δὲ συμπεφυκὸς, ἀπλώσαντα τοὺς δακτύλους ⁶ ἔνδοθεν πειρᾶσθαι διὰ τῆς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀντιπεριαγωγῆς ἀπολύειν αὐτὸ πειθηνίως. Οἱ γὰρ ἀπείρως κατ' εὐθὺ τείνουσες καὶ τὴν ὑστέραν ἐπεσπάσαντο πολλάκις εἰς ἐκτροφήν. Μὴ ἐπακούοντες δὲ τοῦ δευτέρου πρὸς
- 15 τοὺς ἡρεμωτέρους ἐπισπασμούς, ἢ καὶ μεμυκότες τοῦ στομίου καὶ φλεγμαινόντος, καταλείπειν αὐτὸ ⁷ δεῖ καὶ ὡς φλεγμονὴν θεραπεύειν δι' ἐγχυματισμοῦ καὶ ⁸ καταπλάσεως τῶν μορίων καὶ

1 ταῦτα codd. — 2 ἐμπεφύκει codd. — 3 εἶδει codd. — 4 παραρμόσει codd. — 5 αὐτὸ mss. — 6 ἐνδοξον codd. — 7 καὶ δικαίως mss. — 8 καταπλάσμάτων μυρίων καὶ θ. τ. codd.

sione et distractione chorion eximere. Sin diuturniore mora opus sit, infantem solvere oportet de coniunctione eum adhaerente chorio atque eadem agere. Quodsi omnino non adhaereat, infantem iam excipere debet; nam conduceet prominens illud prehendere et leniter adducere remittendo eum osculum contrahitur, attrahendo eum aperitur. Nihil vero prominente et orificio dilatato manente manum pinguedine illitam immittere oportet et, quando chorion solutum est coniunctione cum utero et in sese convolutum, prehensum attrahere. Sin adhaereat, digitis explicatis tentandum ut intra in utramque partem circumagendo id leniter solvas. Qui enim imperite in directum attrahunt, saepe etiam uterum ad inversionem attrahunt. At secundinas placidius factis attractionibus non obsequentes, vel osculo connivente et inflammato, relinquere oportet et quasi inflammatio sit, curare per incisiones et cataplasmata partibus admota et cibum calidum. Remittente enim inflam-

θερμῆς τροφῆς. Ἄνιεμένης ¹ γὰρ τῆς Φλεγμονῆς ἀπολύεται τὸ
 ἀλλότριον καὶ κατὰ διαμύδησιν ἐκπίπτει, καθ' ὃν τρόπον καὶ
 ἐνιάκις συναπέπλευσε τοῖς ὑγροῖς ² κῶλον ἕξαρθρον καὶ [τοῖς]
 μετὰ [τὴν] Φλεγμονὴν καταρτισμοῖς ἐπηκολούθησεν· χωρὶς εἰ μὴ
 5 βάσεις μὲν χοιράδων προσφυεῖς καταλείπουσί τινες ³ ἕως εἰς
 διαμύδησιν γενομένην, τὸ δὲ χόριον ἐμπεφυκὸς κατηγγειωμένως
 σπλάγχχνῳ μετὰ βίας ἀποσπάσαι δεῖ καὶ μὴ καταλείπειν τῷ
 χαλασμῷ δυνάμενον πειθηνίως περιμυθεῖσθαι.

[Λεῖπει κεφάλαια ἓν ἢ δύο, εἰ μὴ πλείονα.]

10

Κ Ε Φ. κγ'.

Περὶ ⁴ σπαργώσεως μαστῶν.

Μέρος τι τῆς τῶν ἀποκεκυηκυῖάν ἐπιμελείας καὶ τὸ περὶ τοῦ
 προκειμένου διαλαβεῖν. Κατὰ γὰρ τὴν ἐπιφορὰν τοῦ γάλακτος

1 ὁὲ codd. — 2 καὶ κῶλον ἕξαρθρον μετὰ codd. — 3 ὡς διαμ. codd. —
 4 σπαργνώσεως codd.

matione dissolvitur alienum illud et madore putrefactum
 elabitur; quemadmodum subinde quoque membrum exarti-
 culatum unâ cum humoribus de sede sua motum post in-
 flammationem sedatam reductionibus cessit; nisi forte radices
 strumarum adnatas nonnulli relinquunt, donec madore eom-
 putruerint, ehorion vero vasorum ope viseeri adhaerens
 violenter extrahendum est, non relaxationi permittendum,
 quum leniter eireum putrescere possit.

[Perierunt hoc loco unum, duo, vel plura fortasse capita.]

CAPUT XXIII.

De mammaram ex lacte turgore.

Pars quaedam eurationis puerperarum est quoque, de re,
 de qua nunc agimus, decernere. Ad lactis adfluxum enim

- διογκούμενοι ¹ συντόμως οἱ μαστοὶ βαροῦνται τὸ πρῶτον· εἶτα καὶ ἀλγοῦσι καὶ διατεινόμενοι πυροῦνται καὶ τὸ τοιοῦτον καλεῖται ² σπάργωσις. Δεῖ τίνυν ὡς πρὸς Φλεγμονὴν ποιήσασθαι τὴν ἀπόστασιν καὶ καταρχὰς μὲν χρῆσθαι τοῖς ἡρέμα στύφουσιν, οἷον
- 5 σπόγγω καθαρῷ ὄξυκράτῳ βεβρεγμένῳ ἢ Φοίνιξι λείοις μετὰ ἄρτου καὶ ὄξυκράτου, καὶ ἐπίδεσμεῖν καὶ σφίγγειν ἐπιμελῶς καὶ ἡσυχῶς προστετυπωμένοις [ἐπιδέσμοις]. ³ Συναυξήσεως δὲ γενομένης ⁴ τῆς διατάσεως, ἢ θρομβώσεως, καταπλάσμασι τοῖς ἀνετικοῖς, οἷον ἄρτῳ δι' ὕδρελαιού ἢ ὕδρομέλιτος καλῶς μεμαλαγμένῳ, ἢ
- 10 λινοσπέρμῳ καὶ ⁵ πυρῷ ἢ τήλει μεθ' ὕδρομέλιτος καταπλασθέντων· εἰ δὲ μὴ φέροιεν τὸ βῆρος οἱ μαστοὶ, καταβροχῆ διὰ γλυκέος ἐλαίου καὶ θερμοῦ προπερικειμένων ⁶ πυρῶν, καὶ καταθλίβων προπυριᾶν διὰ τῶν σπόγγων ἀποθλιβομένων εἰς ὕδωρ θερμὸν, ἢ εἰς ἀφέψημα τήλεως ἢ μαλάχης, ἢ ⁷ λινοσπέρμου.
- 15 Διαπυήσεως [δὲ] γενομένης ἐκλαμβάνειν τὸ ὑγρὸν, ὡς ἐν τοῖς χειρουργουμένοις ὑπεδείξαμεν· παρακμαζούσης δὲ τῆς Φλεγμονῆς

1 συντόμως codd. — 2 σπαργάνωσις codd. — 3 συναυξ. ἂν codd. et tum: εἰ δὲ ἀποσβέσται βούλει τὸ γάλα, χρῶ στυπτηρίᾳ καὶ ψυλλίῳ μετ' ὄξους καὶ κοριάνδρῳ ἢ ἀνδράχῃ. — 4 καὶ διατάσεως ἢ θρομβώσεως καταπλ. codd. — 5 πυρὶ codd. — 6 πυρὶ φέρων codd. — 7 ἀπὸ σπερμού codd.

simul tumentes mammae primum gravantur, dein etiam dolent et distentae incenduntur; cuiusmodi quid appellatur σπάργωσις, *intumescencia*. Oportet autem veluti adversus inflammationem administrare quae morbum abigant, et primum quidem uti leniter adstringentibus, sicuti spongia pura poscâ imbuta, vel palmulis laevigatis cum pane et poscâ atque deligare mammas et accurate atque leniter constringere fasciis ad ipsarum formam accommodatis. In crescente vero distentione, vel lacte in mammis coacto, cataplasmatis relaxantibus, veluti pane cum oleo et aqua, vel cum aqua mulsa rite subacto, vel lini semine et tritico, vel foeno Graeco cum aqua mulsa contegantur. Sin mammae pondus non ferant, irrigatio fiat ope olei dulcis calentis ante supericcto tritico, et antea dum comprimis eas fove spongiis ex aqua calida expressis, vel decocto foci Graeci, vel malvae, vel seminis lini. Suppuratione vero orta humorem excipere debebis, quemadmodum in libris de chi-

κρηρωτὴν ἐπιβάλλειν καθ' ἑαυτήν. Εἰ δὲ μὴ μέλλοι δι' ἑαυτῆς ἢ ἀποκυήσασα τὸ βρέφος ¹ ἀνατρέφειν, καὶ λίθου πυρίτου ἰκανῶς λελειωμένου μέρος τι συμπλέκειν· εἶτα κατ' ὀλίγον πεπιεσμένη χρῆσθαι τῇ τῶν μαζῶν περιειλήσει· συμπιπτόντων γὰρ τῶν
 5 ἀγγείων καλύεται τὸ ἐπιφερόμενον καὶ οὕτω τὸ γάλα σβέννυται. Εἰ δὲ μὴ, μᾶλλον ἐμπλεονάζειν ταῖς πυρίαις καὶ ταῖς ² προστυπωθείσαις ἐπιδέσει· παραιτεῖσθαι ³ δὲ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ παραισθήσει τῶν μαζῶν ἐκμύζησιν, ὡς τοῦ ἀποθηλασμοῦ διὰ τῆς ἐκκρίσεως ⁴ παρακουφίζοντος τὴν διάτασιν· πᾶν γὰρ τοῦναντίον
 10 πρὸς τὴν τῆς ἐκμύζησης ⁵ συναίσθησιν πλείον ἐπὶ τοὺς τόπους συντρέχει, καὶ πρὸς τὴν περίθλασιν ἀγανακτοῦσιν αἱ θηλαί. Φυλακτέον δὲ καὶ τὴν δι' ἄλμης καὶ δεξιάλμης καὶ θαλάσσης πυρίαν· ὑπὸ γὰρ τῆς δριμύτητος ἢ φλεγμονῇ παροξύνεται. Τινὲς δὲ κυπέρῳ καταχρίουσι μετ' οἴνου καὶ κρόκου τοὺς μαζοὺς· ἔνιαι
 15 δὲ κυπρίνῳ καὶ κισσῆρει λελειοτριβημένῳ· τινὲς δὲ κυμίνῳ μεθ' ὕδατος ἢ ⁶ ἐλαίου, ἢ στυπτηρίᾳ ὑγρᾷ μετ' ὄξους καὶ ῥοδίνου, ὡς

1 ἀνατρέφειν codd. — 2 πρὸς τυπώσεις συνεπιδέσει codd. — 3 δεῖ codd. — 4 τοῦ παρακ. codd. — 5 οὖν αἴσθησιν codd. — 6 ἐλαίῳ στυπτηρία ὑγρᾷ codd.

rurgia indicavimus; decrescente vero inflammatione solum ceratum per se iniciendum est. Quodsi puerpera non ipsa infanti lac suum praebitura sit, etiam aliquantulum lapidis pyritae apte laevigati addere oportet; tum uti mammarum obvolutione paululum comprimente; collapsis enim vasis adfluxus humoris advecti praepeditur, quo facto lac exstinguitur. Sin non, magis perseverandum in fotibus et deligationibus ad mammae formam adaptatis. Abstinentium vero a mammarum in primo molestiae sensu exsuctione, quasi suctione per lactis excretionem distentionem sedante; nam plane contrario modo ad sensum exsuctionis plus humoris ad locos confluit, tum etiam papillae ex contusione dolent. Abstinentium quoque a fotu cum muria et muria cum aceto et aqua marina; acrimoniâ enim inflammatio exacerbatur. Nonnullae autem cypero cum vino et croco mammas illinunt. Aliae vero oleo cyprino et pumice laevigato; aliae cymino cum aqua, vel oleo, vel alumine liquido cum aceto et oleo rosacco mellis consistentiâ; aliae in cataplasmate adponunt

μέλιτος γενέσθαι πάχος· αἱ δὲ καταπλάττουσι κυμίνῳ μετὰ σταφίδος, τῶν γιγάρτων προεξηρημένων, ἢ σισάμῳ μετὰ μέλιτος· αἱ δὲ τριβόλοις χλωροῖς ἠψημένοις ἐν ὄξει, ἢ κισσῶ, ἢ συκοῖς χλωροῖς, ἢ πιτύροις ὁμοίως ἠψημένοις· θρομβώσεως δὲ
 5 γενομένης, σελίνῳ, ἢ ἠδυόσμῳ, ἢ κράμβη μετ' ἄρτου. Τούτων δὲ τὰ μὲν δριμέα παραιτητέον δι' ὄλου, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν
 ἵ ὑποστύφοντα καταρχὰς παραληπτέον, τὰ δὲ παρηγορικῶς ἀνιέντα κατὰ τοὺς ἐξῆς χρόνους. Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τῆς λεχοῦς ἐπιμέλεια· τίς δὲ ἡ τοῦ βρέφους, ἐξῆς ὑποδεικτέον.

10

Κ Ε Φ. κδ'.

Περὶ τῆς τοῦ βρέφους ἐπιμελείας.

Ὁ περὶ παιδοτροφίας λόγος ἐστὶ μὲν πλατὺς καὶ πολυμερής· ἐν αὐτῷ γὰρ ἐξετάζεται τίνα τῶν γεννηθέντων πρὸς ἀνατροφὴν ἐστὶν ἐπιτήδεια, καὶ πῶς ὀμφαλοτομητέον καὶ σπαργανωτέον

1 Ante ὑποστ. eieci otiosam superiorum quorumdam repetitionem.

cyminum cum uva passa exemptis nucleolis, vel sesamum cum melle; aliae tribolos virentes in aceto coctos, vel hederam, vel ficus recentes, vel furfures simili modo coctos; lactis vero coagulis ortis apium, vel mentham, vel brassicam cum pane. Ex his autem acria omnia vitare oportet; de reliquis vero ea, quae paululum adstringunt, principio in usum vocanda, quae sedant et relaxant subsequentibus temporibus. Atque eiusmodi quidem est puerperae curatio; deinde vero docendum, quomodo infantem curare oporteat.

CAPUT XXIV.

De curatione infantis.

Sermo de infantis enutritione amplus sane et multipartitus. In eo nempe inquiritur quinam recessus natorum apti sint, qui enutriantur, et qua ratione umbilicus rescandus

καὶ ἀποσμηκτέον τὸ ἀνατρεφόμενον, καὶ τίνα τρόπον λουτέον,
καὶ πῶς κατακλιτέον. καὶ ¹ ποδαπὴν ἐκλεκτέον τιθῆναι, ποῖον
τε τὸ ἄριστον γάλα καὶ τί πρακτέον ἐκλιπόντος αὐτοῦ, καὶ
5 πότε καὶ πῶς ἀπογαλακτιστέον τὰ βρέφη, περὶ τε ² ὀδοντοφυ-
σεως καὶ τῶν κατὰ χρόνους αὐτοῖς ἐπιγινομένων συμπτωμάτων.
Ἵνα δὲ μὴ δυσπερίγραφος ἢ πραγματεία γένηται, διὰ συντό-
μων ὑφ' ἐν παραδώσομεν. Ἡ τοίνυν μαῖα τὸ βρέφος ³ ὑποδε-
ξαμένη ⁴ εἰς τὴν γῆν ἀποτιθέσθω, ⁵ προσεπιθεωρήσασα πότερον
ἄρρεν τὸ ἀποκεκυμημένον ἐστὶν ἢ θῆλυ, καὶ καθὼς γυναιξὶν ἔθος
10 ἀποσημαινέτω.

Κ Ε Φ. κέ'.

Πῶς γνωρίζεται τὸ πρὸς ἀνατροφὴν ἐπιτήθειον.

Κατανοεῖται δὲ καὶ πρότερον, ⁶ εἰ εἰς ἀνατροφὴν ἐστὶν ἐπιτή-
θειον ἢ εὐδαμῶς. Κριθήσεται δὲ τὸ πρὸς ἀνατροφὴν εὐφυὲς ἐκ

1 ποταπὴν codd. — 2 ὀδοντοποιήσεως codd. — 3 ἀποδεξαμένη codd. —
4 πρότερον εἰς codd. — 5 προσεπιθ. codd. — 6 ἢ codd.

sit, et quomodo infans fasciis involvendus sit, et quomodo
detergendus et lavandus, et quomodo decumbere eum oporteat,
et cuias nutrix sit eligenda, et quale sit lac optimum,
et quid agendum sit illo deficiente, et qua ratione et quando
infantes ablactare oporteat, et de dentitione, et de symptoma-
tis diversis illis temporibus accidentibus. Ne vero disciplina
haec aegre circumscribatur, brevi eam comprehendemus.
Obstetrix igitur infantem receptum humi deponat, inspiciens
ante num mas sit, an femella, quae in luccin sit edita,
idque, sicuti mulierum mos fert, annunciet.

CAPUT XXV.

Quomodo noscatur infans ad enutritionem idoneus.

Observet autem prius etiam, num qui enutriatur aptus
sit, nec ne. Diudicabitur autem is, qui natura sua ad

τοῦ τὴν ἀποκυήσασαν ὑγιεινῶς ἐν τοῖς τῆς κυοφορίας βεβιωκέναι
 χρόνοις· ¹ αἱ νοσηλεῖαι γὰρ τοῦ σώματος καὶ μάλιστα συναδι-
 κοῦσι τὸ κατὰ γαστρὸς τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς αὐτοῦ θεμέλια
² θραύσασαι· δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ὀφείλοντα καιρὸν ἀπο-
 5 κεκυῆσθαι, μάλιστα μὲν τὸν ἐννατὸν μῆνα καὶ εἰ τύχοι βρά-
 διον, ἤδη δὲ καὶ τὸν ἔβδομον· εἶτα λοιπὸν ἐκ τοῦ τεθέν ἐπὶ γῆς
 εὐθέρως αὐτὸ κλαυθμυρίσαι μετὰ τόνου τοῦ προσήκοντος· τὸ γὰρ
 ἕως πλείονος ἀκλαυστὶ διάγον, ἢ καὶ παρέργως κλαυθμυρίζον ἐν
 ὑπόπτῳ διὰ τινὰ περίστασιν τοῦτο πάσχον· ἐκ τε τοῦ πᾶσι
 10 τοῖς μέρεσι καὶ μορίοις καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ³ ἄρτιον ὑπάρχειν
 καὶ τοὺς πόρους ἔχειν ἀπαρεμποδίστους, οἷον ⁴ ἄτων, ῥινῶν,
 Φάρυγγος, οὐρήθρας, δακτυλίου, καὶ τὰς ἐκάστου [μορίου] Φυ-
 σικὰς κινήσεις μὴ νωθρὰς, ⁵ μηδὲ ἐκλύτους [ἔχειν], καὶ τὰς
 τῶν ἄρθρων κάμψεις τε καὶ ⁶ ἐκτάσεις μεγέθει τε καὶ σχήματι
 15 [ἀρμοζούσας], καὶ τὴν πᾶσιν ἐπιβάλλουσιν εὐαισθησίαν, ἣν γνω-
 ρίζομεν καὶ τῆς ἐπιφανείας ἐπερείδοντες τοὺς δακτύλους· κατὰ

¹ ἐνοσηλῆς γὰρ καὶ μάλιστα τοῦ σώματος συναδι κουτέτω κατὰ γ. codd. —
² θραύουσι codd. — ³ αἷτιον codd.; ἄρτιον Aëtius. — ⁴ τῶν codd.; ἄτων
 Aëtius. — ⁵ καὶ μηδὲ codd. — ⁶ ἐκτάσεις codd.

educandum est idoneus, inde, quod puerpera in sanitate vi-
 tam degerit graviditatis tempore; nam aegritudines corporis
 maxime unâ etiam laedunt foetum prima eius vitae funda-
 menta labefactantes. Secundo loco inde, quod debito tem-
 pore in lucem sit editus, praesertim quidem nono mense,
 vel tardius, tum etiam septimo. Dein ceterum inde quod
 humi depositus statim debita vocis contentione ploret; nam
 qui longiore tempore sine ploratu degit, vel leviter et per
 intervalla tantum plorat, suspicionem movet propter malum
 quoddam sibi accidens se id pati. Tum etiam inde quod
 omnibus membris et partibus et sensibus apte conformatus
 sit, et meatus, veluti aurium, narium, gutturis, urethrae,
 ani, expeditos habeat et cuiusvis partis motus naturales nec
 tardos, nec debiles, et artuum flexiones et extensiones ma-
 gnitudine et forma congruas, et promptam omnium quae eum
 attingunt perceptionem, quam etiam detegimus ex illius
 corporis superficie, cum digitos imprimimus; secundum na-

Φύσιν γάρ ἐστι τὸ πρὸς ἕκαστον ἀλγεῖν τῶν νυσσόντων ἢ θλι-
βόντων· ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων τοῖς εἰρημένοις τὸ πρὸς ἀνατρεφῆν
1 ἀνεπιτήδειον.

Κ Ε Φ. κς'.

5

Πῶς ὀμφαλοτομητέον.

Μικρὸν δὲ τοῦ βρέφους ἀπιρεμήσαντος μετὰ τὸν ἐκ τῆς ἀπο-
κυήσεως βρασμὸν, βαστάζειν αὐτὸ καὶ τὴν ὀμφαλοτομίαν 2 πα-
ραλαμβάνειν. Δεῖ δὲ τέσσαρας δακτύλους 3 διαστήσαντα ἀπὸ
10 τοῦ μηδεμίαν γενέσθαι περίθλασιν· πάσης δὲ ὕλης τμητικώτα-
τός ἐστιν ὁ σίδηρος. Αἱ πολλαὶ δὲ τῶν μαιουμένων ἡλφ ἢ κα-
λάμῳ, ἢ ὀστράκῳ, ἢ τῷ λεπτῷ τοῦ ἄρτου δοκιμάζουσι τὴν
ἀποκοπὴν, 4 λίνῳ βικίῳ ἀποσφίξασαι τῷ δυσσιώνιστον εἶναι τὴν
ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ σιδήρου τομὴν, ὅπερ παντελῶς 5 καταγέ-

1 ἐπιτηδ. codd. — 2 ἀπολαμβάνειν codd. — 3 διαστήσαντας codd. —
4 ἢ λινωζιαίῳ ἀποσφίξας εἰς τὸ δυσσιων. codd. — 5 καταγέλαστόν ἐστιν αἰ τὸ
κλέειν codd.

turam enim est infantem dolere ex omnibus, quae pungunt
vel premunt. Ex iis vero, quae supra dietis contraria sunt,
eognoseimus eum, qui non idoneus est quem educemus.

CAPUT XXVI.

Quomodo umbilicum resecare oporteat.

Quum infans paululum requieverit a concussione in partu,
eum tollere oportet et ad umbilici resectionem procedere.
Relieto autem spatio digitorum quatuor a ventre abseindere
oportet umbilicum aenti alieuius instrumenti ope, ne ulla
fiat contusio; omnium autem materierum ad secandum aptis-
simum est ferrum. Pleraeque autem obstetriees elavo, vel
arundine, vel testa, vel tenui panis crustula recidere ma-
lunt, lini ope violenter constrictum, quia mali ominis sit
primo tempore facta per ferrum sectio; quod omnino ridi-

λαστον, εἰ τὸ κλαίειν αὐτὸ δυσσιώνιστόν ἐστιν· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ γεννηθὲν ἄρχεται τοῦ ζῆν. ¹ Ὅπως [οὔν] μήτε διαπριζομένου τοῦ σώματος, μήτε περιθλωμένου συμπάθεια γένηται καὶ διαγανάκτησις, ἄμεινον ἀδεισιδαιμόνως ² σμιλίω τὸν ὀμφαλὸν
 5 ἀποκόπτειν, εἴτα τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον ἐκθλίβειν, ὅπερ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰ μὴ πεπηγὸς αἷμα· κάπειτα τὸ ἄκρον τῆς διακοπῆς ἀποσφίγγειν ³ ἐρίω ἐστραμμένω, ἢ μίτω, ἢ κροκῦδι, ἢ τινι παραπλησίω· τὸ γὰρ λίνον ἐκτέμνον τὴν τρυφερίαν τῶν σωματίων δυσυπομονήτους ἀλγηδόνας ἀποτελεῖ. Τὸ δὲ ἀποβροχί-
 10 ζειν τὸ μέρος, ὡς ὑπεδείξαμεν, ἀναγκαῖον, ὥστε μὴ τῆς αἱμορραγίας ἐπιγίνεσθαι κίνδυνον, τῶν ⁴ ἐνταῦθα ἀγγείων τὸ ἀπὸ τῆς κούσης αἷμα καὶ πνεῦμα διακονικῶς ἐπικεχορηγηκότων τῷ σώματι τοῦ βρέφους· διὸ τινες μὲν μετὰ τὴν ἀποκοπὴν ἐπέκασαν τὸν ὀμφαλὸν δι' αὐλοῦ θερμανθέντος, ἢ διὰ τοῦ πλατέος
 15 τῆς μήλης· ὅπερ ποιεῖν ἡμεῖς ἀποδοκιμάζομεν· τὰ γὰρ ἐπικαέντα περιωδυνίας καὶ φλεγμονὰς σφοδρὰς ὑπομένει. Μὴ ἐξηρημένον δὲ τοῦ χορίου, κατὰ δύο τρόπους ἀποβροχίζειν δεῖ τὸν ⁵ οὐραχὸν

1 ὅπως μήτε διὰ πριζόμενον τὸ σῶμα μήτε περιθλώμενον codd. — 2 σμιλίω ἄλλον τὸν ὀμφαλὸν κόπτειν codd. — 3 ὡς ἐρίω codd. — 4 ἐντεῦθεν codd. — 5 οὐραχὸν codd.; vide supra p. 109, vs. 16.

culum, si quidem ipse ploratus, a quo vivere incipit infans, mali est ominis. Ne igitur parte fissa, vel circum contusa consensus vel irritationem adferat, praestat sine superstitione scalpello umbilicum recidere, dein quod in eo continetur exprimere, quod nihil est aliud nisi sanguis coactus, et postea extremum resectum constringere lana contorta, vel filo, vel flocco, vel simili aliqua re alia; linum enim incidens partium mollitudinem intolerabiles dolores suscitatur. Laqueo autem, quemadmodum diximus, partem constringere necesse est, ne sanguinis profluvii periculum superveniat, quum vasa, quae eo loco adsunt, sanguinem et spiritum a grava ad corpus infantis ex officio suo transmittant. Quapropter nonnulli post resectionem fistula calefacta, vel lato specilli extremo adusserunt umbilicum, quod facere nos quidem minime suademus; partes enim adustae vehementes dolores et inflammationes patiuntur. Chorion vero non extracto duobus locis urachum devincire oportet et dein in-

καὶ τότε μεταξὺ διακόπτειν, ἵνα διὰ μὲν τοῦ ἐτέρου βρόχου τὴν τοῦ βρέφους αἰμορραγίαν προφυλαξώμεθα, διὰ δὲ θατέρου τὴν τῆς ἀποκεκυηκίας· ἔτι γὰρ αὐτῇ προσέχεται τὸ χόριον. Μετὰ δὲ τὴν ὀμφαλοτομίαν οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ὡς οἱ Γερμανοὶ καὶ
 5 [οἱ] Σκύθαι, τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ καθιᾶσι τὸ βρέφος στερεοποιήσεως χάριν ¹ καὶ τοῦ μὴ φέρον τὴν ψύξιν, ἀλλὰ πελιούμενον ἢ σπώμενον, ὡς οὐκ ἄξιον ² ἐκτροφῆς, ἀπολέσθαι. Τινὲς δὲ οἰνάλμη, τινὲς δὲ καθαρῶ λούουσιν οἴνω, τινὲς δὲ οὐρῶ παιδὸς ἀφθόρου, τινὲς δὲ μυρσίνη λεπτῇ ³ συμπεπασμένον ἢ
 10 κηκίδι. Τούτων δὲ ἕκαστον ἡμεῖς ἀποδοκιμάζομεν· τὸ ψυχρὸν μὲν γὰρ διὰ τὴν πολλὴν καὶ ἀθρόαν πύκνωσιν, ⁴ ἥς εἰ μέτοχον ἦν τὸ γεννηθὲν, πάντα ⁵ βλάπτει· τῆς δὲ ἐξ αὐτοῦ βλάβης τὸ ἀποτελεσμα λανθάνει μὲν ἐπὶ τῶν δυσπαθεστέρων, ἐλέγχεται δὲ ⁶ ἐπὶ τῶν εὐπαθῶν σπασμοῖς καὶ ἀποπληξίαις ἀλίσκομένων.
 15 Οὐ μὴν ⁷ ἐπεὶ τὴν βλάβην οὐκ ἤνεγκε, ζῆσαι μὴ ⁸ βλαβέντα οὐκ ἠδύνατο· καὶ τὰ δυσπαθέστερα βελτίω τὴν ἀνκτροφὴν ἔξει

¹ καὶ τὸ codd. — ² ἐκτροφῆσεως codd. — ³ συμπεπασμένη κηκίδι codd. — ⁴ ἥς ἀμέτοχον ἢ τὸ γένν. codd. — ⁵ βλάπτειν codd. — ⁶ ὑπὸ codd. — ⁷ ἐπὶ codd. — ⁸ βλαβέν codd.

termedium dissecare, ut altero laqueo sanguinis profluvium infantis, altero puerperae praeventamus; nempe chorion etiamnunc cum hac cohaeret. Post umbilici recisionem vero plerique barbari, veluti Germani et Seythae, quin etiam nonnulli e Graecis, aquae frigidae immergunt infantem, ut solidescat, et ut, si refrigerationem minime ferat, sed lividus fiat vel convellatur, moriatur, quasi eum enutrire non sit operae pretium. Quidam vero muria eum vino, alii vino puro eum lavant, alii urina pueri venerem non experti, alii postquam myrti pulvere vel gallae eum consperserint. Quae singula nos quidem reprobamus; aquam frigidam propter insignem et subitanam densationem, cuius si infans particeps fuerit, quodvis adfert damnum; damni autem illius effectus latet quidem in robustioribus, in lueem autem prodit in debilibus, qui convulsionibus et apoplexiis tentantur. Nee tamen quia damnum ferre non potuerunt, censendi sunt vivere non potuisse, si damnum illis illatum non fuisset; quin robustiores infantes melius enutrirī poterunt, si omnino

μηδὲ ὄλως ἀδικούμενα· κἀν ἤ δὲ χρεία ψύξεως, αὐτάρκης ἢ ἐπὶ τοῦ ἀέρος ψύξις, δι' ἣν εὐθέως κλαυθμυρίζει ξενοπαθῶντα τῇ ψύξει διὰ ¹ τὸ ἀπὸ θερμῆς συνεχοῦς ² προεληλυθέναι. Ὁ δὲ οἶνος διὰ τὴν ἀποφορὰν πληκτικὸς καὶ καρῶδης οὐ μόνον τῶν
 5 οὔτω τρυφερῶν παιδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἤδη τελείων· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ οὔρον, ὅτι δυσῶδες· αἱ μυρσίαι δὲ καὶ [αἱ] κηλίδες στύφουσι μὲν, οὐκ ἀποσμήχουσι δέ. Χρεῖα δὲ τῶν ³ μετὰ στύψεως ἀποσμηχόντων, ἵνα ὁ Φυσικὸς τοῦ γλίσχρου [τοῦ] ⁴ αἵματος ἐπίπαγος ἀπὸ τῶν σωματῶν ἀποτακῆ μετὰ τοῦ πήγνυσθαι τὴν
 10 ἐπιφάνειαν καὶ δυσάλωτον εἰς τὴν τῶν ἐξανθημάτων γένεσιν ἀποτελεῖσθαι· διόπερ τοῦ ἀλισμοῦ ὁ τρόπος ⁵ οὔτος παραλαμβανέσθω.

Κ Ε Φ. κζ'.

Περὶ ⁶ ἀλισμοῦ.

¹ Ἡ λεπτόν καὶ χυῶδες ἄλας, ἢ νίτρον, ἢ ἀφρόνιτρον λαβόντα

¹ τὸ μὴ ἀπὸ codd. — ² προεληλυθέναι τῆς μήτρας. ὁ δὲ codd. — ³ ἀπὸ codd. — ⁴ αἵματος καὶ ὁ τῶν σωματῶν ἐπίπαγος ἀποτακῆ codd. — ⁵ οὔτως ἂν ἀποτελεῖσθαι codd. — ⁶ ἀλισμὸν etiam apud Hebraeos fuisse usitatum docet Ezechiel. xvi vs. 6.

non laeduntur. Quodsi refrigeratione opus sit, suffieit refrigeratio in aëre, propter quam statim plorant, quia frigori minime adsueverunt, quum e calore haud interrupto in lucem prodeant. Vinum autem propter exhalationem ferit et in soporem addueit non solum tam teneros infantes, sed etiam adultos; similiter quoque urina, quia male olet; myrti ramuli vero et gallae adstringunt quidem, sed non detergent. Opus vero est detergentibus, quae simul adstringant, ut naturale coagulum eius, quod viseidum est in sanguine, a partibus liquatione removeatur, dum superficies corporis solida redditur, ne facile patiatur exanthematum proventum, eum euratione robur illi comparatum est. Itaque modum sale conspergendi infantem huncce sequi oportet.

CAPUT XXVII.

De salis adspersione.

Vel sal tenue et lanuginosum, vel nitrum, vel spumam

δεῖ συμπάσσειν τὸ βρέφος φυλασσόμενον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
 τὸ στόμα· τὸ γὰρ παρεμπέσον τοῖς μέρεσι τούτοις ἔλκωσιν ἐρ-
 γάζεται καὶ διαπύρωσιν ἢ ¹ Φλεγμονήν. Μήτε δὲ πολλῶ τῶ
 ἀλλὶ συμπάσσειν· διὰ γὰρ τὴν πλείονα δριμύτητα βρυώδης ἀκμὴν
 5 καὶ ἀσθενῆς ἄγαν ἢ σύγκρισις διαβιβρώσκειται· μήτε ὀλίγῳ, διὰ
 τὸ μὴ ἰκανῶς στερεοποιεῖσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐνδέχεται δὲ
 τρυφεροῦ τοῦ βρέφους ὄντος τοὺς ἄλας [σὺν] μέλιτι δεῖν ἀνα-
 κόψαι, ἢ ἐλαίῳ, [ἢ] χυλῶ πτισάνης, ἢ τήλεως, ἢ μαλάχης·
 μετὰ δὲ τὸ ἀποσμῆξαι τὸ σῶμα δεῖ χλιαρῶ ἀπολούειν ὕδατι
 10 καὶ ἀποπλύνειν τὸ περικείμενον ² γλίσχρασμα πᾶν· εἶτα ἐκ δευ-
 τέρου τὸ αὐτὸ ποιεῖν καὶ ³ ἐμπάσσειν μὲν τοὺς ἄλας, θερμότερῳ
 δὲ τῶ ὕδατι ⁴ ἀπολούειν καὶ δακτύλοις ἀποθλίβειν τὸ ἐγκείμενον
 ταῖς ῥισὶ ⁵ γλοιῶδες. Ἀποκαθαίρειν δὲ καὶ τὸ στόμα καὶ τοὺς
 τῶν ὠτων πόρους· ἐγχυματίζειν δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλαίῳ·
 15 ⁶ ἀποσμῆξαι γὰρ ἀγαθὸν τούτων ⁷ τὸ παχύτατον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν,
⁸ οὗ μὴ γενομένου κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμβλυωπεῖν συμβαίνει τὰ

1 πνευμονήν codd. — 2 νίτρασμα codd., sequor Aëtium. — 3 συμπάσσειν
 codd. — 4 μᾶλλον ἀπολούειν codd. — 5 γλίσχρασμα codd., sequor Aëtium. —
 6 σμηξαι codd. — 7 τῶν παχυτάτων ἐν α. ὑγρῶν codd. — 8 οὐ μὴν γινομ.
 codd.

nitri sumere oportet et infantem eo conspergere, eavere
 tamen ab oculis et ore; nam quod his partibus illabitur
 ulcerationem facit et exeandeseentiam et inflammationem.
 Neque multo sale conspergere oportet, nam propter nimiam
 aerimoniam constitutio admodum fluxa et tenera multum
 eorroditur; neque vero exiguo, quia superfieies non satis
 consolidabitur. Fieri autem poterit, quum mollis sit infans,
 ut sales eontundere oporteat cum melle vel oleo, vel ptisa-
 nae sueeo, vel foeni Graeci, vel malvae. Postquam autem
 eorpus deteriseris, aqua tepida eolluere oportet atque ita
 auferre omne, quod adhaeret, viseidum; dein idem iterum
 faciendum et sal quidem adspergendum, sed ealidiore aqua
 abluendum et digitis exprimenda materies viseida, quae na-
 ribus inhaeret. Expurgare etiam oportet os et meatus au-
 rium; etiam oculis infundere oportet oleum, nam utile est
 de iis abstergere erassissimum, qui iis inest, humorem;
 quod nisi fiat, plerumque infantes dum enutriuntur visus

- τρεφόμενα. Διὰ δὲ τοῦ σμικροῦ δακτύλου προαπωνυχισμένου
 τὸ δακτύλιον διαστέλλειν καὶ διαιρεῖν τὸ περιπεφυκὸς αὐτῶ πολ-
 λάκις σῶμα λεπτὸν καὶ ὑμενώδες εἰς ¹ ἀπαρεμπόδιτον τῶν πε-
 ριττωμάτων ἔκδοσιν· παραχρῆμα γοῦν ἐκκρίνεται τὸ καλούμενον
 5 συνήθως μικρώνειον· κατὰ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ πτυγμάτιον ἐπιρ-
 ρίψαι ἐλαιοβραχῆς ἢ καὶ ἔριον· τὸ δὲ κύμινον ὡς δριμύ παραι-
 τεῖσθαι δεῖ. Τοῦ μέντοι ² καταλειφθέντος ὀμφαλοῦ τὸ ἀπο-
 σφιχθὲν ἔνιοι μὲν τῶ μηρῶ προσέδησαν· ἄμεινον δὲ διπλώσαντα
 καὶ ἐριδίῳ περιτυλιξάντα πράως ἐντιθέναι κατὰ τὴν μεσότητα
 10 τοῦ ὀμφαλοῦ· τάχα γὰρ καὶ τῶ βάρει ³ πιεζόμενον τὸ μέρος εἰς
 εὐμορφοτέρην κοίλωσιν τυπωθήσεται. ⁴ Τινὲς δὲ τῶν βαρβάρων
 ἀγγειολογοῦσι τὰ βρέφη καὶ συμπάττουσι τέφρα προαδικοῦντες
 τὰ πήξεως καὶ δυσπαθείας δεόμενα. Πέρσαι δὲ προαποξυροῦσι
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εὐγενείας σημεῖον τὸ περὶ τὰς τρίχας αὐ-
 15 τῶν ὑπολαμβάνοντες δύσρητον.

1 ἀπαραπ. codd. — 2 καταληφθέντος codd. — 3 πιεζόμενον codd. —
 4 Quae sequuntur aberraverant ad p. 129, vs. 7, post ἐπερεθισμός ἐστιν,
 unde revocavi.

hebetudine laborant. Digito vero minimo, cui unguis re-
 sectus sit, anum dilatare oportet et partem tenuem et mem-
 branaceam, quae saepe circum adnata est, perforare, ut ne
 impedimento sit libero excrementorum exitui; statim igitur
 secernitur quod vulgo *meconium* appellatur. Umbilico vero
 conduplicatum pannum, vel lanam oleo madentem iniicies;
 cyminum vero, quum acre sit, vitari debet. Relicti autem
 umbilici partem constrictam nonnulli quidem femori ad-
 nectunt; praestat tamen eam conduplicare et lanae paxillo
 obvolutam leniter medio umbilico imponere; nempe pondere
 eius pressa pars ad pulcriorem excavationem efformari pote-
 rit. Barbarorum vero nonnulli infantibus vasa legunt cosque
 cincre conspergunt, ante tempus laedentes qui confirmari
 et roborari debent. Persae vero prius eorum capita ton-
 dent, signum nobilitatis esse existimantes quod de eorum
 capillitio nihil affirmari potest.

Κ Ε Φ. κη'.

Περὶ σπαργανώσεως.

Μετὰ δὲ τὸν ἀλισμὸν καὶ τὴν ἀπόλουσιν σπαργανούν τὸ
 βρέφος. Ἀντιγένης μὲν οὖν τὴν ¹ Θεσσαλικὴν λεγομένην πα-
 5 ραλαμβάνων σπαργάνωσιν εἰς ξύλον μεσόκοilon καὶ παράμηκες
 βάλλει ψίεθον χόρτου πλήρη, ἢ ἀχύρων· εἶτα ἐπιστρώνουσι ῥάκος
 καὶ τὸ βρέφος ² κατακλίνει ἐπ' αὐτοῦ κατειλημένον ἄχρι τῆς
 ὀσφύος ῥάκεσι καὶ ταινίαις· εἶτα καὶ πρὸς κατάδεσμον κηρίας
 10 δεῖ ³ ἐμβαλλομένας διὰ τῶν πλαγίων ἐκκοπῶν, ὡς τὸ ξύλον ἔχειν
 διαδέσεως· ὅθεν δεῖ διαπλάσσειν μὲν ὡς ἔχει ἕκαστον φυσικοῦ
 σχήματος, [καὶ] εἴ τι παρὰ τὸν τῆς ἀποκνήσεως χρόνον διέ-
 στραπται, τοῦτο ρυθμίζειν καὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μετάγειν
⁴ σχῆμα· εἰ δέ τι παραθλιβέν ⁵ ἐξώδηκεν, ψιμυθίῳ περιχρίειν
 15 λελειοτριβημένῳ μεθ' ὕδατος, ἢ λιθαργύρῳ· καταπιθεμένην δὲ

1 θασσαλικὴν codd. — 2 κατακλινῶν codd. — 3 ἐμβαλλόμενον codd. —
 4 σχήμασι δέ τι παραθλίβειν codd. — 5 ἐξοῖδηκεν codd.

CAPUT XXVIII.

De fasciatione.

Post salis adspersionem et ablutionem infans fasciis ob-
 volvendus est. Antigenes quidem igitur Thessalicam fasciandi
 methodum sequens ligno in medio excavato et oblongo
 iniicit stoream foeno vel palcis impletam; dein insternit
 pannum infantemque ad lumbos usque pannis et fasciis ob-
 volutum superinclinat; tum ad devineicendum fascias ligat
 emissas per exeisiones laterales, quas lignum habere debet.
 Aegre vero tolerabilis et durus hic deligationis modus est;
 quare ad eum habitum, qui cuique parti ex natura est
 proprius, singulas componere oportet et si qua pars tem-
 pore partus distorta est, hanc rite disponere et ad formam
 naturalem redigere; sin membrum aliquod compressum in-
 tumuerit, id cerussa cum aqua laevigata, vel lithargyrio

- αὐτὸ πρῶως ἐπὶ τῶν ἰδίων μηρῶν ¹ συνεσκεπασμένον ἔριψ ἢ ῥά-
 κει, χάριν τοῦ μὴ ψυγῆναι γεγυμνωμένον ἐν τῇ κατὰ μέρος
 σπαργανώσει, λαμβάνειν τελαμῶνας ² ἔρεοῦς καθαροῦς, τρυφε-
 ροῦς τε καὶ μὴ λίαν τετριμμένους, τοὺς μὲν τριῶν δακτύλων
 5 τῶ πλάτει, τοὺς δὲ τεσσάρων· ἔρεοῦς μὲν διὰ τὸ τῆς ὕλης προ-
 σηνές καὶ διὰ τὸ περισφίγγεσθαι τοῖς ἰδρῶσι τοὺς λινοῦς· τρυ-
 φεροῦς δὲ χάριν τοῦ μὴ μετὰ περιθλάσεως τὴν σκέπην τρυφεροῖς
 ἔτι [τοῖς] σώμασι καθεστῶσι παρέχειν· ³ καθαροῦς δὲ καὶ μὴ
 βαρεῖς, ἵνα κοῦφοι ᾧσι καὶ μὴ δυσώδεις, μηδὲ νιτρούμενοι τὴν
 10 ἐπιφάνειαν δάκνωσι· μὴ λίαν δὲ τετριμμένους· οἱ καινοὶ μὲν γὰρ
 βαρεῖς ὑπάρχουσιν, οἱ δὲ τριβακοὶ λίαν ψυχροὶ καθεστῶσι, ποτὲ
 δὲ καὶ τραχεῖς καὶ παντελῶς εὐδιάσπαστοι· μὴ ἔχοντας δὲ
⁴ παρειάς, μηδὲ παραστροφίδας, ἵνα μὴ ἐντέμνωσι, μηδὲ ἀνω-
 μάλους, [ἵνα μὴ] ⁵ ἂ μὲν μᾶλλον θλίβωσιν, ἂ δὲ ἤττον· συμ-
 15 μέτρος δὲ κατὰ τὸ πλάτος· οἱ στενοὶ μὲν γὰρ τέμνουσιν, ⁶ οἱ
 πλατεῖς δὲ οὐ πιέζουσιν, ἀλλὰ ῥυτιδοῦνται· τριῶν δὲ καὶ τεσ-

1 συνεσκεπασμένων codd. — 2 ἔρεοῦς τε καθαροῦς codd. — 3 καθαροὶ δὲ
 ἵνα κοῦφοι καὶ μὴ βαρεῖς ᾧσι codd. — 4 παρωὰς codd. — 5 ἂ μὲν μ.
 θλί-
 βουσιν, ἂ δὲ ἤττον codd. — 6 οὐ πλατεῖς codd.

illinere oportet; ipsum autem infantem leniter suis femori-
 bus nutrix imponat contectum lana, vel panno, ne nudatus
 refrigeretur in singularum partium fasciatione; sumat autem
 fascias laneas, puras, molles, nee valde detritas, alias tres
 digitos latas, alias quatuor; laneas quidem propter materiae
 mollitudinem et quia vincula lintea sudoribus imbuta nimis
 premunt; molles vero, ne partibus, quae etiamnunc tenerae
 sunt, lacdant, dum tegumentum iis praebent; mundas vero,
 nee graves, ut leves sint et ne foeteant, nee nitro imbutae
 superficiei mordeant; non valde detritas vero; novae enim
 ponderosae sunt, valde detritae autem frigidae, quin inter-
 dum asperae et omnino facile dilaeerantur; neque pro-
 minentias habeant, nec limbos, ne incidant; neque inae-
 quales sint, ne alias partes magis, alias minus premant;
 modice sint latae; nam angustae quidem incidunt, latae
 vero non premunt, sed rugas contrahunt; tres vero et
 quatuor digitos latae, ut aliae ad artus accommodentur,

σάρων δακτύλων, ἵνα μὲν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν κώλων ἀρμόσωσιν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ θώρακος. Λαβοῦσα τοίνυν τὴν ἀρχὴν τοῦ τελαμῶνος κατὰ τοῦ ἀκροχείρου τιθέτω καὶ τὴν ¹ ἐπέλιψιν ἐγκύκλιον ἀγέτω κατὰ τῶν δακτύλων ἐκτεταμένων· εἶτα κατὰ τοῦ
 5 ἐπικαρπίου, πῆχέως τε καὶ βραχίονος, πιέζουσα μὲν τὰ κατὰ τοὺς καρπούς ἡσυχῇ, τὰ δὲ ἄλλα μέχρι μασχάλης ἀνιῖσα. Τῷ δὲ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὴν ἑτέραν σπαργανώσασα τῷ θώρακι λοιπὸν κυκλοτερόως περιειλείτω [τινὰ] τῶν πλατυτέρων τελαμῶνων, ὁμκλῶς μὲν ἐπὶ τῶν ἀρρένων ² πιέζουσα τὴν ἐπίδεσιν, μᾶλ-
 10 λον δὲ τὰ κατὰ τοὺς μαστοὺς σφίγγουσα [ἐπὶ] τῶν θηλειῶν, ἀνιῖσα δὲ τὸ περὶ τὴν ὀσφύν· ³ εὐπρεπέστερον γὰρ ἔστιν ἐπὶ γυναικῶν τοῦτο τὸ σχῆμα. Μετὰ δὲ ταῦτα σπαργανοῦν κατ' ἰδίαν ἑκάτερον τῶν σκελῶν· τὸ γὰρ ζυγώσασαν αὐτὰ γυμνὰ συνεπίδεσμεῖν ὁμοῦ, ποιητικόν ἔστιν ἐλκώσεως· ⁴ αἱ γὰρ τρυφερῶν
 15 ἀκμῆν ⁵ ἔτι τῶν σωματῶν παραθέσεις τῇ πυρώσει ταχέως [Φλεγμονὰς καὶ ἔλκη] ⁶ ἐποίησαν· τὰς δὲ περιειλήσεις τῶν τελαμῶνων ἕως ἄκρων ποιεῖσθω δακτύλων, ἀνιῖσα μὲν τὰ κατὰ τοὺς

1 ἐπίλυσιν εἰς κύκλιον codd.; mavisne εἰς κύκλον? nihil obstat. — 2 πιέζουν τὴν ἐνδεσῖν codd. — 3 ἀπρεπεστ. codd. — 4 γὰρ καὶ codd. — 5 ἐπὶ codd. — 6 ἐπεὶ καὶ εἰς τὰς δὲ codd. Possis etiam [παρατρίμματα] ἐποίησαν scribere.

aliae ad thoracem. Prehensum igitur fasciae extremum summae manui adponat et obvolutionem in orbem circumducat extremis digitis, dein manus carpo et ulnae et brachio, leniter quidem premens partes ad carpos, reliquas vero ad axillas usque a compressione liberas servans. Eodem autem modo altera quoque obvoluta manu, ceterum circa thoracem in orbem circumducat aliquam e latioribus fasciis; in masculis quidem aequabiliter deligationem adprimens, magis vero in femellis partes circa mammas stringens, et laxae lumborum locum circumdans; nam haec forma mulieribus magis est congrua. Hoc quidem facto fasciare debet separatim singula crura; nam nuda coniunctim ea deligare ulcerationem inducit; adpressiones enim ad se invicem partium, quae etiam nunc plane molles sunt, cito excandescunt inflammationem et ulcera facere solent. Circumvolvatur autem fascias usque ad extremos digitos, laxae tamen circum fe-

- μηρούς καὶ τὰς γαστροκνημίας, σφίγγουσα δὲ τὰ πρὸς τοῖς γόνασι καὶ ταῖς ἰγνύαις τὰ τε κατὰ τοὺς ταρσοὺς καὶ τὰ σφυρὰ, ἵνα τὰ μὲν ἄκρα πλατύνηται τῶν ποδῶν, τὰ δὲ μέσα συνάγῃται. Μετὰ δὲ ταῦτα παραβάλλουσα τοὺς μὲν βραχίονας τοῖς
- 5 πλευροῖς, τοὺς δὲ πόδας ἀλλήλοις, πλατεῖ τελαμῶνι κυκλοτερῶς ὄλον τὸ βρέφος ἀπὸ θώρακος ἄχρι ποδῶν κατειλείτω· παραβεβλημένοι γὰρ αἱ χεῖρες ἔνδοθεν τῆς περιειλήσεως εἰς ἕκτασιν ἐθίζονται· παχυντικαὶ δὲ τῶν νεύρων αἱ μέχρι πλείονος τῶν ἄρθρων εἰσὶ συζεύξεις, ὥστε καὶ ἀγκύλας ἐπιφέρειν· τῷ μέντοι
- 10 ¹ τὸ πρῶτον κατειληθῆσαι τὰ χέρια κωλύεται διὰ τῆς ἀτάκτου παραφορᾶς διχστρέφεσθαι· πολλάκις δὲ καὶ διὰ τοῦ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς δακτύλους ἐπιφέρειν κακῶς ² διατίθεται τὰς ὄψεις· μεταξὺ μέντοι τῶν ἀστραγάλων καὶ τῶν γονάτων, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀγκώνων, ἔριον παρεντιθέσθω πρὸς τὸ μὴ ἐλκοῦσθαι
- 15 τὰς ἐξοχὰς τῆ βιαιοτέρᾳ θλίψει καὶ παραθέσει τῶν μερῶν. Τὸ δὲ κεφάλιον σκεπαζέσθω κυκλοτερεῖ περιειλήσει βράκος, ἢ ἐρίου τρυφεροῦ τε καὶ καθαροῦ· ἐνδέχεται δὲ καὶ ὑπὸ τὸ μετάφρενον ἐπίμηκες καὶ πλατὺ βράκος ἢ ἔριον προῦποβάλλειν· εἶτα μετὰ
- 1 πρὸς τὸ κατεῖλ. codd. — 2 διατίθεσθαι codd.

mora et gastrocnemias, stringens vero partes ad genua et poplites et tarsos pedis et malleolos, ut extremi pedes lati reddantur, mediae vero partes contrahantur. Quo facto brachia ad latera adplicans, pedes vero ad se invicem, lata fascia in orbem totum infantem a thorace ad pedes usque obvolvat; intra obvolutionem enim lateribus adplicatae manus extensioni adsuescunt; diurnae autem articulorum devinctiones nervos crassos reddunt, adeo ut vel ancyloses inferant; cum tamen primo tempore parvulae manus obvolvuntur, impediuntur, quo minus irregularibus motibus distorqueantur; quin saepe infantes digitos oculis admoventes eorum aciem laedunt. Verum inter malleolos et genua, tum etiam inter cubitos lanam interponere debet, ne nimis forti pressione et adpositione partium prominentiae ulcerentur. Capitulum autem contegatur in orbem circumvoluto panno vel lana molli et pura. Poterit etiam dorso subiici oblongus et latus pannus, vel lana; dein post supra de-

τὴν ἔμπροσθεν εἰρημένην σπαργάνωσιν δίχα τοῦ ἕξωθεν ἑνὸς καὶ κοινῷ κατὰ πάντων τελαμῶνος ἀναδιπλοῦν τὸ ὑποκείμενον βράκος ἢ τὸ ἔριον, πρῶτον μὲν κατὰ τὰ ἄνω μέρη ὑπὸ τὸν τράχηλον, εἶτα καθ' ὅλου τοῦ νηπίου δίχα τῆς κεφαλῆς· ὕστερον δὲ πλα-
 5 τυτέρῳ τελαμῶνι καὶ ὠσανεὶ πέντε δακτύλων τὸ πλάτος ὅλον περιτυλίττειν τὸ βρέφος· τὴν δὲ κεφαλὴν, ὡς ὑπεδείξαμεν, σκέπειν. Ἐνδέχεται δὲ καὶ δύο μὲν ὑποστρωννύναι βράκη, ἢ ἢ τὸ μὲν εὐμέγεθες καὶ τὸ ὅλον περιλαβεῖν σῶμα δυνάμενον, τὸ δὲ χάριν τοῦ μόνην τὴν ὀσφῦν περιελαθεῖν αὐτάρκες εἰς ὑπο-
 10 δοχὴν τῶν σκυβάλων· οὐδὲ γὰρ, ὡς ¹ ἐπαχθῆς, τῷ ἔριῳ μὲν καθαροῦ τὸν θώρακα μετὰ τοῦ ² ὑπογαστρίου [δεῖ] περιλαβεῖν· τὰ δὲ ³ λοιπὰ, ὡς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν.

Κ Ε Φ. κθ'.

Περὶ τῆς τοῦ βρέφους κατακλίσεως.

15 Εἶτα τὸ βρέφος κατακλίνειν, ⁴ μὴ ἐπὶ στερεοῦ τινοῦ καὶ
 1 ἐπαχθέντος ἔριῳ codd. — 2 ἐπιγ. codd. — 3 λοιπὰ περιλαβεῖν ὡς codd. —
 4 μήτε ἐπὶ codd.

scriptam fasciationem praeter exteriorem illam et omnibus communem fasciam subiectum pannum vel lanam conducere oportet, primum quidem ad partes superiores sub cervice, dein iuxta totum infantem, excepto capite; tandem vero latiore fascia fere quinque digitorum latitudine totum infantem obvolvere oportet; caput vero eo modo, quem diximus, contegendum est. Potest etiam fieri, ut duo panni substernantur, ita ut alter sit magnus et qui totum corpus capere possit, alter qui sufficiat, ut solos lumbos circumdet, quo faeces excipiantur; neque enim, quippe molestum est, thoracem cum epigastrio lana pura comprehendere oportet; reliquas vero partes, quemadmodum diximus.

CAPUT XXIX.

De infantem recubandi ratione.

Dein infantem reclinari oportet non in solido aliquo et

- ἀντιτύπου, καθάπερ πράττουσι Θραῖκές τε καὶ Μακεδόνες ὀμα-
λαῖς σανίσιν ἐπικαταδεσμοῦντες τὰ βρέφη χάριν τοῦ περιπλατέα
τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ ἰνίον ¹ αὐτῶν ἀποτελεσθῆναι·
συμβαίνει γὰρ οὕτως ἔλκοῦσθαι τε καὶ περιθλάσθαι τὰ σώματα
5 διὰ τὴν ἀπῆνειαν τῶν ὑποκειμένων καὶ ἀπρεπῆ τὴν κεφαλὴν
ἀποτελεῖσθαι σὺν τῷ, καὶ εἰ τοῦτο εὐπρεπές ἐστι τὸ σχῆμα,
διὰ τῆς περὶ τὰ λουτρά πλάσεως ἀκινδύνως ² αὐτοῖς καὶ ἀσυμ-
παθῶς ἀποδοθῆσεσθαι κατὰ τρυφεροῦ τινός· συμμέτρως οὖν κατα-
κλινέσθω ³ λαπαρῶς, διὰ τὸ πάλιν τῇ πολλῇ συννεύσει διαστρέ-
10 φεσθαι τὴν ῥάχιν, ἢ τὸν τράχηλον. Κατακλιτέον [οὔν] τὸ βρέφος
εἶον κατὰ προσκεφαλαίου πεπληρωμένου κναφάλων, εἰ δὲ μὴ,
⁴ χόρτου ἀπαλοῦ, σωληνοειδῶς κοιλαινομένης τῆς στρωμνῆς, ὥστε
τὸ βρέφος ⁵ δύνασθαι περικυλισθῆναι· μετέωρον δὲ ποσῶς σχη-
ματίζέσθω τὸ ⁶ κεφάλιον· διόπερ οὐ κάτω πως ἐν ταῖς σκάφαις
15 ἐστρωμέναις ⁷ εἶν δεῖ κατακλινέσθαι· καὶ τὰ ἐπιβλήματα, πρὸς
λόγον τῆς ὥρας θερμότερα ἔστω ἢ τριβακώτερα· τὰ δὲ ὑποκεί-
μενα κατὰ μέρος ψυχέσθω καὶ ἀλλασσέσθω πρὸς τὸ μῆτε περι-

1 αὐτῷ codd. — 2 αὐτάς codd. — 3 λαπαρῶς τε πάλιν διὰ τὴν πολλὴν σὺν
νυξίν διαστρ. codd. — 4 χάρτου codd. — 5 τίθεσθαι codd. — 6 κεφάλιον
codd. — 7 εἶσθαι codd., sine δεῖ.

duro, quemadmodum Thraeces faciunt et Macedones, aequalibus axiulis infantes illigantes, ut in latum extendantur partes circa eervicem et occiput. Ita enim fit, ut partes uleerentur et contundantur propter duritiem subiectorum et ut caput difforme evadat, quum tamen, si re ipsa pulehra sit illa forma, sine periculo et sine consensu illi dari poterit per efformationem, quae fiat tempore balnei, idque dum molliter deeumbit. Modice molliter igitur deeumbat, quia in casu contrario insigni ineurvatione spina dorsi vel eervix distorquetur. Itaque infantem reebare oportet in pulvinari oppleto tomento, sin non, mollibus paleis, eanalis in modum efformato strato ita ut infans circumvolutari possit. Capitulum vero aliquanto elevatiore habitu ponatur, quare ne in alveis stratis in profundo ut deeumbat permittendum est; stragula vero pro anni tempestate diversa ealidiora sint, vel magis attrita; quae substernuntur vero singillatim refrigerentur (in aëre) et mutantur, ne infanti frigus ad-

ψύξαι, μήτε τῆς δυσωδίας πληρῶσαι τὸ βρέφος· ὅθεν τινὲς καὶ
 Φύλλα ἔστρωσαν ἢ δάφνης, ἢ μυρσίνης κατ' ἐπιτήδευσιν εὐω-
 δίας· οἱ δὲ καὶ αὐτὴν φυλασσόμενοι τὴν εὐωδίαν, ὡς πληκτικὴν,
 ἀπεδοκίμασαν αὐτά. Τὸν οἶκον δὲ δεῖ καθαρὸν εἶναι καὶ συμ-
 5 μέτρως θερμὸν, καὶ μηδὲ ἄγαν ἔχοντα πληκτικὴν ἀποφορὰν,
 μηδὲ περιουσίαν, ¹ παρὸ καὶ τὰ κωνωπίων ἀφθονα τῆς ψυχῆς
 ἐπερεθισμός ἐστιν. Μετὰ μέντοι τὴν [ἀπὸ] τῆς σπαργανώσεως
 κατάκλισιν ἔαν τὸ βρέφος ² ἡρεμεῖν καὶ πάσης ἀπέχεσθαι
 προσφορᾶς μέχρι δύο κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμερῶν· καὶ γὰρ βράσ-
 10 σεται πανταχόθεν ἀκμὴν καὶ πολλῆς ἔτι καθ' ὅλον τὸ σῶμα
 μητροφᾶς τροφῆς ἐστὶ πλήρες, ἣν ὀφείλει διοικῆσαι πρῶτον, ἵνα
³ κατὰ καιρὸν ἄλλην λάβῃ, χωρὶς εἰ μὴ πρότερον ἐπιδείξειεν ἢ
 ὄρεξις, ὅπερ τίνι τρόπῳ σημειωτέον ὑποδείξομεν ὕστερον. Μετὰ
 δὲ τὸ διαστῆσαι δοτέον ἐκλείχειν τροφήν, μὴ τὸ βούτυρον, βαρὺ
 15 γὰρ ἐστὶ καὶ κακοστόμαχον, ⁴ ἀλλὰ μηδὲ ἀβρόττον μετὰ βου-
 τύρου, δριμύτερον γὰρ ⁵ τοῦτο καὶ ταρακτικόν, ἀλλὰ μηδὲ κάρ-

¹ παρὸ καὶ οἱ τὰ τῆς ψυχῆς ἀφθονα καὶ κωνωπίων ἐπεριθέσης ἐστὶν codd. —
² ἡρεμῆ codd. — ³ κατὰ καιρὸν εὐκαίρως codd. — ⁴ ἀδικεῖν, ἀλλ' οὐδὲ codd. —
⁵ καὶ τοῦτο καταρακτικόν, ἀλλ' οὐδὲ codd.

ferant eumque foetore suo repleant; quare nonnulli etiam
 folia straverunt lauri vel myrti boni odoris gratia; alii con-
 tra, ipsum bonum odorem quippe irritantem vitantes, illa
 reiecerunt. Cubiculum autem purum sit ac modice calidum,
 neque valde irritantem habeat exhalationem, nec nimium
 splendorem; praeterea eulieum quoque vis animi irritamen-
 tum est. At postquam fasciatione peracta infans reeubuerit,
 sibi relinquendus est, ut requiescat, et per duos plerumque
 dies a quavis eibi vel potus administratione abstinendum;
 nam omnino undique agitur et toto suo corpore etiam-
 nune materno alimento est repletus, quod primum quaqua-
 versum distribui debet, ut opportunum aliud sumat, nisi
 forte prius praebendum esse appetitus ostenderet, quem e
 quibus signis cognoseamus postea docebimus. Verum post
 illam moram delingendum praebere debes eibum, minime
 vero butyrum; est enim grave et stomacho inimicum; neque
 vero abrotanum cum butyro, quod acrius est et ventrem

δαμον, ¹ μηδὲ μακτὸν ἄλφιτον, — τὸ κάρδαμον μὲν γὰρ ἔστι δριμύ, καὶ τὸ ἄλφιτον τραχυῆνον φλεγμονὴν ἐργάζεται, πάντως δὲ ἐπιξάνει τὴν κατάποσιν, — μέλι δὲ συμμέτρως ἐφθόν· τὸ μὲν γὰρ ὤμὸν ἐμπνευματοῖ καὶ δριμύ τυγχάνει, μᾶλλον δὲ τὸ
 5 ² ὑπερηψημένον, τὸ δ' εὐμέτρως ἀπεφθὸν ἀνακαθαίρει τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν. Δεῖ δὲ τῷ δακτύλῳ τὸ στόμα τοῦ βρέφους ἡρέμα διαχρίειν, εἶτα χλιαρὸν ὑδρομέλι ³ παρενστάζειν· διὰ ⁴ τούτου γὰρ τὸ μὲν ἄργον καὶ παχὺ τῆς ὕλης λεπτοποιεῖται· διατείνεται δὲ ἡ ὄρεξις εἰς ὑπόμνησιν· διανοίγεται δὲ ἡ
 10 κατάποσις· εὐοδία δὲ καὶ ἀνακαθάρσει τῶν πόρων ἢ ἀνάδοσις ἐτοιμάζεται, [καὶ οὕτω] τρέφεται ἢ σύγκρισις. Τῇ δὲ ὑστεραία τῶν ἡμερῶν μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν γάλακτι λοιπὸν τρέφειν ἔκ τινος τῶν τιθεύειν καλῶς δυναμένων· τὸ γὰρ μητρῶον ἕως ἡμερῶν ⁵ τριῶν ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαῦλόν ἐστι, ὡς ἂν παχὺ καὶ
 15 τυρώδες ἄγαν, καὶ διὰ τοῦτο δύσπεπτον καὶ ἄργον καὶ ἀκατέργαστον, καὶ ἀπὸ σωμαίων κευκακοπαθηκότων καὶ ἐκτεταραγμένων φερόμενον καὶ τσαούτην μετακόσμησιν εἰληφότων, ὅσῃν ἐροῦμεν

1 οὐδὲ codd. — 2 ὑπερηψ. τυγχάνει codd. — 3 παραστάζειν codd. — 4 τούτο codd. — 5 εἴκοσιν codd., τριῶν legisse videtur Aëtius; confer ipsum Soranum paulo post.

deturbat; sed neque nasturtium, nec polentam subaetam; nasturtium enim aere est et polenta apredinem inducens inflammationem facit ac deglutitionem omnino radit; sed mel praebendum est modice decoctum, nam erudum flatum gignit et aere est, magis etiam quod supra modum est coctum; quod vero modice est decoctum expurgat stomachum et ventrem. Leniter autem digito os infantis illinere oportet, dein aquam mulsam tepidam instillare, qua iners et crassa materies tenuis redditur, appetitus vero intenditur ut eibum expetat; aperitur autem deglutitionis via, facillique facto meatuum pertransitu iisque repurgatis alimenti distributio prompta redditur, atque ita corporis constitutio nutritur. Postridie vero curationis dein lacte infantem nutrire oportet de muliere, quae rite lac praebere possit; nam lac maternum ad quartum usque diem fere pravam esse solet, quippe crassum et easeosum ideoque eoneoetu difficile et iners et aegre subigendum et de partibus, quae aegrotarunt, et eon-

συμβαίνουσιν μετὰ τὴν ἀποκύψιν, ἰσχυρομένου καὶ ἀτονούντος καὶ ἀχρυσούντος τοῦ σώματος, ¹ πολλὴν αἵματος ἀπόκρισιν ὑπομένοντος, τὰ πολλὰ δὲ καὶ πυρέττοντος, ὧν χάριν πάντων τὸ μητρῶον γάλα μέχρις ἂν εὐσταθήσῃ τὸ σῶμα ² συντάσσειν ἄτο-
 5 πόν ἐστίν. Διὸ καὶ ³ Δημοσθενῆ ἐπιμεμπτέον κελεύοντα παρα-
 χρῆμα τῷ βρέφει τὴν μητέρα τὸν μαστὸν ὀρέγειν, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τῆς φύσεως τὸ γάλα ποιῆσαι πρότερον ⁴ οἰκονομησάσης [ὡς] καὶ τὴν τροφὴν εὐθέως τὸ βρέφος ἔχειν. Μεμπτέον δὲ καὶ τοὺς ἀποδεξαμένους αὐτὸν ἐπὶ τούτων, καθάπερ καὶ τὸ βιβλίον ὠνό-
 10 μασαν Ἀπολλώνιον· πιθανῶ γὰρ λόγῳ σοφίσασθαι τὴν ἐνάργειαν θέλουσιν. ⁵ Εἰ δὲ μὴ παρήλθῃ τις εὐπόρως τὸ γάλα παρέχειν δυναμένη, ταῖς πρώταις τρισὶν ἡμέραις μόνῳ τῷ μέλιτι χρηστέον, ἢ καὶ τὸ ⁶ αἴγειον αὐτῷ γάλα συμπλεκτέον· εἶτα τὸ μητρῶον ἐπιχορηγητέον, τοῦ πρώτου προεκμυζηθέντος διὰ μεираκίου τινὸς,
 15 βαρὺ γάρ ἐστιν, ἢ πρῶτος διὰ χειρῶν ἀποθλιβέντος, ἐπεὶ καὶ δυσεκμύζητόν ἐστι τὸ παχυμερές καὶ δυνάμενον ἐπὶ τῶν ἀρτι-

1 καὶ πολλὴν codd. — 2 σύντασιν codd.. — 3 δαμαστειν codd. — 4 ἐν οἰκονομήσειν εὐθέως καὶ τὴν τροφὴν codd. — 5 εἰ δὲ εὐπόρως παρήλθῃ τις τὸ γάλα codd. — 6 ἀγγεῖον αὐτῶν codd.

turbatae sunt, proveniens, et quae tantam mutationem subierunt, quantam post partum editum fieri dieemus, corpore extenuato et debilitato et pallente, quum insignem sanguinis iaeturam passum sit, et praeterea plerumque febricitante; quibus de eausis omnibus lac maternum, donec corpus ad quietem redierit, praescribere absurdum est. Quare Demosthenes quoque reprobandus, qui iubet matrem statim infantem mammam porrigere, quum natura ideireo prius lac parare instituerit, ut infans statim quoque alimentum haberet. Reprehendendi quoque illi, qui eum in his rebus sunt secuti, quemadmodum eius librum etiam Apolline dignum vocarunt; oratione enim ad persuadendum excoitata ipsam experientiam ludificare volunt. Sin deficiat mulier, quae largiter lac praebere possit, primis tribus diebus solo melle est utendum, vel caprinum quoque lac eum eo coniungendum est; postea lac maternum dandum, primo ante exsucto per puerulum, nam grave est, vel manibus leviter expresso,

γενῶν διὰ τὴν τρυφείαν τῶν οὐλῶν ἐπινασθῆναι. Παρεχούσης δὲ τῆς ¹ περιστάσεως τὰς τιθεύειν δυναμένας, ἐκλέγειν δεῖ τὴν ἀρίστην καὶ οὐ πάντως τὴν μητέρα, πλὴν εἰ μὴ καὶ περὶ ταύτην ὑπάρχει τὰ ὀφείλοντα ταῖς ἀρίστοις συμβεβηκέναι τιθάϊς.

5 ἄμεινον γὰρ τῶν ἄλλων ἐπίσης ἐχόντων τῷ μητρῷ γάλακτι τρέφεσθαι τὸ νήπιον· τοῦτο γὰρ οἰκειότερον αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰ γεννηθέντα συμπαθέστεραι μᾶλλον αἱ μητέρες γίνονται· καὶ ὡς φυσικώτερον πρὸ τῆς ἀποτέξεως, ² οὕτω καὶ μετὰ τὴν ἀπότεξιν ἀπὸ τῆς μητρὸς τρέφεσθαι. Κωλύοντος δὲ τινος, τὴν ἀρίστην

10 ἐκλέγειν τιθῆναι, ὥστε ³ μὴ τὴν μητέρα ⁴ προγηρᾶσαι διὰ τῆς ἐκμυζήσεως καθ' ἡμέραν δαπανωμένην· ὡς γὰρ [ἄρουρα] μετὰ τὴν σπορὰν ἀποδοῦσα τοὺς καρποὺς ἀτουεῖ καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὸ ἐπὶ πλείον ἄκαρπος γίνεται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ γυνὴ τρέφουσα τὸ ἀποτεχθῆν ⁵ εἶτα καὶ προγηράσκει μίαν προ-

15 σφερομένην τροφὴν, ⁶ καὶ τὸ ἀπουσιαζόμενον εἰς τὴν τοῦ γεννηθέντος ἀνατροφὴν ἀτροφώτερον ἀναγκάζει γίνεσθαι τὸν ὄγκον.

1 παραστ. codd. — 2 τοῦ codd. — 3 μὴδὲ codd. — 4 προσγ. codd. — 5 εἶτε καὶ πρὸς γῆρας καὶ μίαν codd. — 6 ἡ codd.

quum haud facile exsugatur materies crassa et quae in recens natis propter gingivarum mollitudinem accumulari potest. Opportunitate vero ferente mulieres, quae lac praebere possint, optimam deligere oportet, nec semper matrem, nisi forte huic quoque insint, quae optimis nutricibus inesse debent; nam ceteris paribus, praestat infantem nutrirī lacte materno; hoc enim illi magis accommodatum est, ac matres prolem suam prae aliis diligunt; et quemadmodum ante partum, ita quoque post partum cum rerum naturā potius congruum est infantem a matre alimentum suum accipere. Quodsi quid sit, quod impediat, optimam nutricem eligere oportet, ne mater ante tempus senescat, exhausta quotidiana exsuctione; nam sicuti post sationem fructibus redditis arvum debilitatum est, ideoque in posterum sterile fit, ita etiam mulier infantem aleus deinde quoque ante tempus senescit, quum unum tantum alimentum accipit et id, quod seccedit ad infantis nutritionem necessario facit, ut corporis moles minus bene alatur. Melius igitur matri res cedit, ut

Ἄμεινον οὖν ἢ μήτηρ ἀπαλλάξει πρὸς τε τὴν ἑαυτῆς ἀνάκτησιν καὶ πρὸς τεκνοποιίαν ἄλλων ¹ ἀναπαυσαμένη καὶ τοῦ ὑπάρχειν τὸν μαστὸν ἐν ἀποτάσει· καθάπερ γὰρ καὶ τὰ λαχανευόμενα πρὸς ² τῶν κηπευόντων ἐν ἄλλῃ μὲν γῆ σπείρεται χάριν τῆς
 5 ἀναφυήσεως, εἰς ἄλλην δὲ μεταφυτεύεται πρὸς τὴν εὐχερῆ τελείωσιν, ἵνα μὴ μία πρὸς ἀμφότερα κακοπαθήσῃ, ³ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ βρέφος ἔρρωμενέστερον ἂν γένοιτο γεννηθὲν μὲν ὑφ' ἑτέρας, τρεφόμενον δὲ ὑπ' ἄλλης, ἐὰν ἢ τεκνώσασα διὰ τι πάθος ἐμποδίζηται τὴν τροφὴν ἐπιχορηγεῖν.

10

Κ Ε Φ. λ'.

Περὶ ἐκλογῆς τιτθῆς.

Ἐκλεκτέον δὲ τὴν τιτθὴν οὔτε νεωτέραν τῶν εἴκοσιν, οὔτε πρεσβυτέραν ἐτῶν τεσσαράκοντα, προκεκυηκυῖαν δις ἢ τρίς, ἄνοσον, εὐεκτοῦσαν, εὐμεγέθη τῷ σώματι καὶ εὐχρυστέραν, μαστοῦς

¹ ἀναπαυσαμένην codd. — ² τὴν τῶν codd. — ³ κατὰ δὲ τὸν codd.

ipsi vires restituantur et liberos progignat, si requiescat ab aliis (laboribus) et a mammae irritatione. Nam quemadmodum plantae hortenses ab hortulanis in alia terra seruntur, ut pullulent, in aliam vero transportantur, ut faeile adoleseant, ne una terra ex utroque munere damnum aecipiat, eodem modo infans quoque robustior evadet, si ab alia muliere generetur et ab alia enutriatur, quando puerpera propter aliquam affectionem impeditur, quo minus alimentum ei praebeat.

CAPUT XXX.

De delectu nutricis.

Eligenda est nutrix, neque iunior quam viginti annorum, neque aetate provector quam annorum quadraginta, quae bis vel ter ante partum ediderit, morbis non laboret, bono

- ἔχουσιν συμμέτρους, χαλίνους, μαλακοὺς, ἀρρυσώτους, καὶ θη-
 λὰς μῆτε μεγάλας, μῆτε μικροτέρας, καὶ μῆτε πυκνοτέρας,
 μῆτε ἄγχι σφραγγώδεις καὶ ἀθροῦν ἀφείσας τὸ γάλα, σάφρονα,
 συμπαθῆ καὶ [Φιλόστοργον], ἀόργιστον, καθάρειον, Ἑλληνίδα.
- 5 Τούτων δὲ ἕκαστον παρακειμένους ἔχει τοὺς ἐπιλογισμοὺς· ἀκμά-
 ζουσιν μὲν γὰρ, ὅτι αἱ νεώτεραι ἀπειροὶ παιδοτροφίας ὑπάρ-
 χουσι καὶ ἀμελεστέραν ἔτι καὶ παιδικὴν ἔχουσι τὴν γνώμην·
 [μὴ] πρεσβυτέραν δὲ, διὰ [γὰρ] τὴν ἀτονίαν τοῦ σώματος
¹ ὕδαρες γεννῶσι τὸ γάλα, ταῖς δὲ ἀκμαζούσαις ² συνευτονεῖ πᾶν
- 10 Φυσικὸν ἔργον· προκεκυηκυῖαν δὲ δις ἢ τρίς, ὅτι αἱ πρωτοτόκοι
 μὲν ἀκμὴν παιδοτροφίας ἀγύμναστοι καὶ παιδικὸν ἔτι καὶ ἀμέ-
 γεθες καὶ πυκνότερον τὸ σύγκριμα τῶν μαστῶν ἔχουσιν· αἱ δὲ
 πολλάκις μὲν ἀποκυήσασαι, πολλάκις δὲ νηπιοτροφήσασαι, ³ ῥα-
 κέσσαι λεπτὸν καὶ οὐκ ἀκμαῖον ἀποτελοῦσι τὸ γάλα· [ἄνοσον
- 15 δὲ, ὅτι τὸ γάλα ὑγιὲς μὲν] καὶ τρόφιμον ἕξ ὑγιεινοῦ σώματος,
 νοσῶδες δὲ καὶ Φαῦλον ἐκ νοσεροῦ, καθάπερ καὶ τὸ διὰ τῆς γῆς

¹ ὕδαρες τε codd.; fueritne olim scriptum ὕδαρες τε καὶ ὀλίγον? — ² συ-
 ευτονεῖν codd. — ³ ῥακωῖσαι codd.

corporis habitu, magnae staturae et boni coloris, modicas
 mammas habens, laxas, molles, sine rugis, et papillas nec
 magnas nec nimis parvas, et nec iusto densiores, nec valde
 cavernosas et confertim lac emittentes, continens, misericors
 et infantum amans, in iram non proclivis, munditiam ser-
 vans, Graeca. Harum proprietatum singulae suam sibi ha-
 bent rationem. In aetatis flore nempe eam esse oportebit,
 quia iuniores minime experientia noverunt infantis enutritio-
 nem et animo etiam nunc sunt negligentiore et puerili; non
 aetate proveciorem esse oportet, propter corporis debilita-
 tem, nam propter corporis infirmitatem lac aquosum pro-
 ferunt; in iis vero, quae in aetatis flore sunt, quaevis functio
 naturalis simul viget; bis autem vel ter partum edidisse
 debuerit, quia primiparae in infantum enutritione minime
 exercitatae sunt et mammarum constitutionem habent pu-
 erilem et parvam et densiorem; sin saepe pepererint et saepe
 infantibus alimentum praebuerint, concompactae, tenue nec
 maturum lac producant. Morbis autem sit libera, quia lac

Φαύλης ῥέον ὕδωρ καὶ αὐτὸ γεννᾶται Φαῦλον, ταῖς ἐκ τῶν
 εὐρυχαριῶν διαφθειρόμενον ποιότησιν· εὐεκτοῦσαν ¹ δὲ, καὶ τοῦ
 αὐτοῦ μὲν χάριν, ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸ μὴ ῥαδίως [πρὸς] τὰς ὑπη-
 ρεσίας καὶ τὰς νυκτερινὰς Φροντίδας ἐξασθενεῖν, διὰ τοῦτο δὲ
 5 καὶ τὸ γάλα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ χειρόν· εὐμεγέθη δὲ τῷ σώ-
 ματι· τροφιμώτερον γὰρ τῶν ἄλλων ἐπίσης ἔχόντων τὸ ἀπὸ
 μεγάλων σωμάτων γάλα· εὐχρυστέραν δὲ, μείζων γὰρ ἐπὶ
 τῶν τοιούτων αἰτία ἐπὶ τοὺς μαστοὺς ἀναφέρειν τὴν ὕλην, ὥστε
 πλεῖον τὸ γάλα γίνεσθαι· μαστοὺς δὲ ἔχουσαν συμμέτρους· οἱ
 10 μικροὶ μὲν γὰρ ὀλίγον ἔχουσι τὸ γάλα, οἱ ὑπέρογκοι δὲ, καὶ
 περιττότερον τοῦ δέοντος, ὥστε μετὰ τὴν τιτθείαν, εἰ μὲν ὑπο-
 μένοι τὸ πλεῖον, μηκέτι νεαρὸν αὐτὸ πρὸς τοῦ βρέφους ἔλκυ-
 σθήσεσθαι, τρόπῳ δὲ τινι προδιεφθαρμένον· εἰ δὲ πᾶν ἀποθηλά-
 ζοιτο δι' ἄλλων παιδιῶν ἢ καὶ ἐτέρων ζώων, καταλυθήσεσθαι γα-
 15 λουχοῦσαν· εἶθ' οἱ μείζονες καὶ βαροῦσιν ἐπιπίπτοντες τοῖς ² τρε-

1 δὲ τουτέστιν εὐσαρκόν τε καὶ ῥωμαλέαν καὶ τοῦ αὐτοῦ codd. — 2 τρεφομέ-
 νοις· ἄλλως τε τινὲς ὑπολαμβάνουσιν ὀλιγότερον πολλάκις ἔχειν τὸ γάλα
 πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς σαρκὸς αὐτῶν δαπαναμένης τῆς εἰς αὐτοὺς φερομένης τροφῆς
 καὶ οὐκ εἰς τὸ πλῆθος τοῦ γάλακτος· χαύνους codd.

a sano corpore profectum sanum est, et rite alit, a corpore
 adversa valetudine afflieto pravum et morbosum, quemad-
 modum aqua etiam per terram vilem perfluens ipsa quoque
 prava in lucem prodit, corrupta proprietatibus latebrarum,
 unde provenit. Sit autem bono corporis habitu, eiusdem
 quidem rei gratia, sed etiam ne facile ex ministerio et euris
 nocturnis aegrotet, atque ideo etiam lae deterius fiat.
 Magna vero corporis forma; ceteris enim paribus magis alit
 lae, quod a magnis corporibus prodit. Bono vero sit eo-
 lore; nam in his maior est eausa eur materies adfluens
 mammas petat, ita ut plus laetis paretur. Mammas autem
 habeat modicas; nam parvae parum laetis habent, supra
 modum vero magnae plus quam requiritur, ita ut post
 lactationem si redundans illud immaneat, futurum sit, ut
 non amplius recens ab infante hauriatur, sed quodammodo
 iam ante eorruptum; sin omne exsugeretur, sive per alios
 puellos, sive per alia animalia, futurum est ut mulier lac

- Φομένοις· χαύνους δὲ καὶ μαλακοὺς καὶ ἀρρυσώτους· ¹ οἱ πυκνοὶ μὲν γὰρ καὶ σκληροὶ ὀλίγον ² τὸ γάλα ποιοῦσιν, οἱ ῥυσοὶ δὲ καὶ ῥακώδεις, ὥσπερ ἐν τοῖς γραῶδεσι καὶ ἀραιαῖς συγκρίμασιν, ³ ὑδαρές· τὰς δὲ θηλὰς μῆτε μεγάλας, μῆτε μικράς·
- 5 αἱ μεγάλαι μὲν [γὰρ] ⁴ θλίβουσι τὰ οὔλα καὶ τῆ καταπόσει κωλύουσι συνεργεῖν τὴν γλῶσσαν· αἱ δὲ μικραὶ δύσληπτοι τυγχάνουσι καὶ κατ' ὀλίγον ⁵ ἐκδιδοῦσι τὸ γάλα, διὸ κακοπαθοῦντα τὰ βρέφη πρὸς τὰς ἐκμυζήσεις ταῖς λεγομέναις ἀφθαις εἴωθε περιπίπτειν· μῆτε πυκνοτέρως, μῆτε σηραγγώδεις ἄγαν
- 10 καὶ ἀθρόον τὸ γάλα προίεμένας· στενόποροι μὲν γὰρ οὐ ῥαδίως ἄνευ τοῦ θλίβεσθαι τὸ γάλα προῖᾶσιν, ὥστε κακοπαθεῖν ἐν ταῖς ἐκμυζήσεσι τὰ βρέφη, μὴ ἐπιχορηγομένου τοσούτου γάλακτος, ὅσον ἐσπούδακεν ἐπισπάσασθαι· [αἱ] δὲ ἄγαν σηραγγώδεις κίνδυνον ἐπάγουσι πνιγμοῦ, πρὸς γὰρ τὴν ἐκμύζησιν ἀθροῦν ἐπι
- 15 φέρεται τῷ στόματι τὸ γάλα· σάφρονα δὲ πρὸς τὸ συνουσίας ἀπέχεσθαι καὶ μέθης, καὶ λαγνείας, καὶ τῆς ἄλλης ἡδονῆς, καὶ

1 Ante οἱ codd.: καὶ μῆτε φανεροῖς καταπεπλεγμένοις τοῖς ἀγγείοις, μῆτε θρομβώδεις συστάσεις ἐνεωρουμένας ἔχοντες. — 2 Ante τὸ γάλα mss. ferunt: καὶ καταπεπλεγμένοι τοῖς αἰτίοις ὀλίγον κ. τ. ἐ. — 3 ὑδαρεῖς οἱ δὲ θρομβώδεις συστάσεις ἔχοντες, παχὺ καὶ ὑπανώμαλον· τὰς δὲ κ. τ. ἐ. codd. — 4 θρομβοῦσι codd., sequor Oribasium. — 5 ἐκροφοῦσι codd.

habere desinat; tum maiores mammae gravant, quum illabantur infantibus; sint autem laxae et molles nec rugatae; nam densae ac durae parum lactis parant; rugosae vero et affectae veluti in vetularum et in rarorum corporum constitutionibus, aquosum; papillas vero habeat nec magnas, nec parvas, nam magnae premunt gingivas et impedimento sunt, quo minus lingua deglutitionem adiuvet; parvae vero non facileprehenduntur et per parvas copias lac emittunt, quapropter infantes exsuctione laborantes, aphthis, quae dicuntur, affici solent; nec densiores sint, nec nimis cavernosae et quae confertim lac demittant; nam quae meatus angustos habent, nisi premantur, acgre lac emittunt, ita ut infantes exsuctione fatigentur, quum non tantum lactis praebatur, quantum haurire studuerunt; valde cavernosae vero periculum suffocationis adferunt; nam dum sugit infans confertim eius ori lac adfluit. Sit autem nutrix continens

ἀκρασίας· αἱ συνουσίαι μὲν γὰρ μετὰ τοῦ τὴν πρὸς τὸ τρεφόμενον Φιλοστοργίαν ἀποψύχειν περισπασμῶ τῆς ἐκ τῶν ἀφροδισίων ἡδονῆς ἔτι καὶ φθείρουσι τὸ γάλα καὶ μειοῦσιν, ἢ τελείως ἀφανίζουσι τὰς διὰ τῆς μήτρας ἐρεθίζουσαι καθάρσεις, ἢ συλ-
 5 λήψεις ἀποτελοῦσαι· διὰ δὲ τὰς μέθας πρῶτον μὲν ἡ γαλουχοῦσα βλάπτεται καὶ τῆ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ γάλα διαφθείρει· δεύτερον δὲ, ὕπνῳ δυσδιεγέρτῳ κατε-
 χομένη καταλείπει τὸ βρέφος ἀνεπιμέλητον, ἢ καὶ ¹ κίνδυνος ἐπ' αὐτῷ καταπίπτει· τρίτον ἡ τοῦ πλείονος οἴνου ποιότης συ-
 10 ναναδίδοται τῷ γάλακτι, καὶ διὰ τοῦτο ναθρὰ καὶ καρῶδη, ποτὲ δὲ καὶ ἔντρομα καὶ ἀπόπληκτα καὶ σπασμῶδη τὰ τρεφόμενα γίνονται βρέφη, καθάπερ συὸς τρύγα προσενεγκαμένης καροῦται καὶ σκοτοῦται τὰ γαλουχούμενα· συμπαθῆ δὲ καὶ Φιλόστοργον, ἵνα καὶ τὰ τῆς ὑπηρεσίας ἀόκνως ² παρέχη· ἔναι
 15 γὰρ οὕτως ἔχουσιν ἀπαθῶς πρὸς τὸ γαλουχούμενον, ὥστε μηδὲ ἐπὶ πολὺ κλαυθμυρίζοντος αὐτοῦ ποιήσασθαι πρόνοιαν, ἀλλὰ μηδὲ

¹ κινδυνῶδες codd., et καταπίπτει. — ² παρέχη καὶ ἀγογγύστως, quod corruptum καὶ ἀνοργιστως refert, neque huius loci est. Vid. noster paulo post.

ut abstineat amplexu, et ebrietate, et libidine, et reliqua voluptate et intemperantia; nam amplexus praeterea quod caritatem erga infantem restinguunt, diversione facta per voluptatem ex veneris usu, etiam lac corrumpunt, vel minuunt, vel prorsus extinguunt, excitantes purgationes per uterum, vel conceptionibus occasionem praebentes; in ebrietatibus vero primum quidem nutrix noxas patitur tum animo, tum corpore, ideoque etiam lac corrumpit; tum somno profundo detenta infantem sibi relinquit, neque eum curat; vel etiam periculum est, ne in eum illabatur; tertio nimii vini facultas cum lacte redditur, quare torpidi et somnolenti, quin nonnumquam etiam tremuli fiunt infantes et in apoplexias et convulsiones incidunt, quemadmodum suis, quae vini faecem devoraverit, porcelli sopore et vertigine tentantur. Sit autem nutrix misericors et infantum amans, ut sine mora ministerii sui officia praestet; nam quaedam eo usque infantem, cui lac praebent, negligunt, ut ne cum

- ¹ μετασχηματίσαι τὸ ² τέκνον, ἑᾶσαι δὲ ἐφ' ἐνὸς σχήματος, ³ ὥστε
πολλάκις διὰ τὴν θλίψιν προκακοπαθοῦν ναρκῶν τε καὶ Φαύλας
⁴ διατίθεσθαι τὸ νευρῶδες· ἀόργιστον δὲ, ὅτι φύσει συνεξομοιοῦ-
ται τὰ τρεφόμενα ταῖς τρεφούσαις, καὶ διὰ τοῦτο βαρύθυμα
5 μὲν ἐξ ὀργίλων, ἐπιεικὴ δὲ ἐκ μετρίων γίνεται· καὶ ἄλλως μα-
νιῶδεις εἰσὶν αἱ θυμούμεναι καὶ φόβῳ κλαυθμυρίζουσι ποτὲ τὸ βρέ-
φος ἐπισχεῖν μὴ δυνάμεναι ρίπτουσι ἐκ τῶν χειρῶν, ἢ κατα-
στρέφουσι ἐπικινδύνως· διόπερ οὐ δεισιδαίμονα δεῖ καὶ θεοφό-
ρητον εἶναι τὴν γαλοῦχον, ἵνα μὴ παραλογισθεῖσά ποτε καὶ
10 μανιῶδῶς σαλευθεῖσα κινδύνῳ τὸ βρέφος περιβάλλῃ· καθάρειον δὲ
δεῖ εἶναι τὴν τιτθὴν, ἵνα μὴ διὰ τὴν τῶν σπαργάνων ὀσμὴν ὁ
στόμαχος ἐκλύηται τῶν νηπίων, ἀγρυπνῇ τε διὰ τοὺς ὀδαξι-
σμούς καὶ τὴν ⁵ ὕστερον ἔλκωσιν ὑπομένῃ· Ἑλληνίδα δὲ, χάριν
τοῦ τῇ καλλίστῃ διαλέκτῳ ἐθισθῆναι τὸ τρεφόμενον ὑπ' αὐτῆς.
15 Ἐχέτω δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον δυοῖν ἢ τριῶν μηνῶν γάλα· τὸ
μὲν γὰρ πρόσφατον ἄγαν, ὥς ἐλέγομεν, παχυμερέστερον καὶ

¹ σχηματίσαι codd. — ² κοινὸν codd. — ³ ὡς codd. — ⁴ διατίθησι codd. — ⁵ ὑστεροέλκωσιν codd.

diu iam ploraverit quidem eius euram habeant, quin ne alio quidem habitu infantem reponant, sed in eodem manere sinant, ita ut saepe iam ante laesi nervi torpeant et male se habeant. Ne vero iracunda sit, quia naturâ infantes nutricebus suis similes fiunt, ideoque morosi ex iracundis, morigcri e sibi temperantibus fiunt; tum vero furiosae sunt iracundae et quum infantem nonnumquam prae metu plorantem compescere nequeunt, eum e manibus abiciunt, vel perieuloso modo in caput convertunt; quapropter minime supersticiosam esse et numine agi nutricem oportet, ne iudicio forte aberrans et furore agitata infantem in perieulum inducat. Munditiem autem servet, ne propter fasciarum factorem infantis stomachus exsolvatur, vel vigiliis vexetur propter morsus, vel postea ulcerationem patiat. Graeca vero sit, ut infans ab ea nutritus puleherrimo sermoni adsuescat. Habcat autem lac fere duorum, vel trium mensium; admodum recens enim, sicuti diximus, crassum est et difficulter digeritur; vetustum contra parum alit et

δυσδιοίκητον· τὸ δὲ παλαιὸν, ἄτροφον καὶ λεπτόν. Ἐνιοὶ δὲ
 φασι, ὅτι δεῖ τὴν ἄρρην μέλλουσαν τρέφειν ἄρρην τετοκέναι,
 τὴν δὲ θῆλυ πάλιν θῆλυ, οἷς οὐ προσεκτέον· οὐ γὰρ θεωροῦσιν,
 ὅτι δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ γάλακτος αἱ τὰ δίδυμα τεκοῦσαι
 5 τρέφουσι, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἄρρην, τὸ δὲ θῆλυ· κοινῶς δὲ καὶ
 πᾶν γένος ζῶων τῇ αὐτῇ τροφῇ χρῆται καὶ τὸ ἄρρην καὶ τὸ
 θῆλυ· καὶ διὰ τοῦτο [οὐ] πάντως ἢ τὸ ἄρρην γίνεται θηλύτερον,
 ἢ τὸ θῆλυ ἀρρηνικότερον. Δεῖ δὲ τοῖς ἀσφαλῶς καὶ εὐτυχῶς
 τραφησομένοις παιδίοις πλείονας παρεσκευάσθαι γαλούχους· ἐπι-
 10 σφαλῆς γὰρ τὸ πρὸς μίας τρεφόμενον ¹ συνηθίσθαι, καὶ νοσῆσαι
 δυναμένης αὐτῆς καὶ ἀποθανεῖν, ὀπηνίκα τῇ ἀλλαγῇ τοῦ γά-
 λακτος ποτὲ μὲν ξενοπαθοῦν λυπεῖται τὸ νήπιον, ποτὲ δὲ καὶ
 παντελῶς ἀποστρεφόμενον λιμῶ διαφθείρεται.

Κ Ε Φ. λα'.

15 Περὶ δοκιμασίας γάλακτος.

Δεῖ δὲ καὶ αὐτὸ προσεχέστερον τὸ γάλα κρίνειν, ὅπως ἄριστον
 1 συνηθίσθαι codd.

tenue est. Nonnulli vero perhibent eam, quae masculum
 infantem enutritura sit, masculum peperisse debere, quae
 vero femininum, femellam; quibus obsequendum non est;
 neque enim perspiciunt gemellos in lucem edentes eodem
 lacte eos alere, quorum unus puerulus, altera puella sit,
 summatim autem quodvis animalium genus eodem alimento
 utitur, sive mares sint, sive femellae, nec propterea vel
 mas effoeminatior fit, vel femella virilior. Infantibus vero,
 qui tuto et fortunate enutrientur, paratae esse debent plures
 nutrices; anceps enim est uni infantem adsuevisse, quum
 illa aegrotare et mori possit, quo tempore mutatione lactis
 novitate alimenti laborans interdum quidem laeditur, inter-
 dum etiam, quum id plane aversetur, fame perit.

CAPUT XXXI.

De lactis probatione.

Oportet autem ipsum quoque lac accuratius diiudicare,

- ἤ. Δοκιμάζεται δὲ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ τὴν τιτθὴν τοιαύτην ὑπάρχειν, οἷαν τὴν ἀρίστην ὑπεδείξαμεν· δεύτερον ἐκ τοῦ τὸ ὑπὸ ταύτης τρεφόμενον παιδίον εὐεκτικὸν ὑπάρχειν· οὐ μὴν ¹ εἴ τι σημεῖόν ἐστι τοῦ ἐπιτηδείου γάλακτος τὸ εὐεκτικὸν ἐξ αὐτοῦ
- 5 τρεφόμενον παιδίον, διὰ τοῦτο καὶ τοῦναντίον τοῦ Φαύλου σημεῖον ἂν γένοιτο, καθάπερ ὑπολάβοι τις [ἂν], τὸ ἀπρόφητον παιδίον· ἐνδέχεται δὲ τὸ γάλα μὲν ἐπιτηδείον εἶναι, τὸ δὲ παιδίον ὑπὸ τινος νοσήματος ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὴν εὐεκτικὴν θρέψιν· καὶ γὰρ τῶν τελείων οἱ νοσοῦντες ἀτροφοῦσι καὶ τῆς ἀρίστης
- 10 τροφῆς μεταλαμβάνοντος τοῦ σώματος, φθείροντες τὸ θρέψαι δυνάμενον, καθάπερ καὶ τὰ ὀξηρὰ τῶν ἀγγείων ἀφανίζει καὶ τὸν ἐγχεόμενον οἶνον εἰς αὐτὰ κἂν ἄριστος ἤ. Τρίτον ἐκ τῶν συμβεβηκότων τῷ γάλακτι, χρώαε, ὁσμῆς, συστάσεως, πήξεως, τῆς πρὸς γεῦσιν ποιότητος, τῆς ἐν χρόνῳ δυσμεταβλη-
- 15 σίας· χρώαε μὲν, εἰ λευκὸν ἐστι συμμέτρως· τὸ μὲν γὰρ πελιδνόν, ἢ ὑπόχλωρον ἔφθαρται, τὸ δὲ γυψῶδες, παχύ καὶ δυσοικονόμητον, τὸ δὲ ξανθὸν ἄπεπτον καὶ ἀκατέργαστον, καὶ διὰ
- 1 ἐτι codd.

ut sit optimum. Probatum vero primum quidem inde, quod nutrix sit eiusmodi, qualem praestantissimam esse ostendimus; secundo loco inde, quod infans ab ea enutritus bono sit corporis habitu; nec tamen etiamsi boni lactis signum sit, infantem, qui id sumat, bono esse habitu corporis, idcirco etiam contra pravi signum erit, quod opinari aliquis possit, infans male nutritus; potest autem lac esse bonum, infans vero impediri morbo, quo minus ita alatur, ut bonum corporis habitum acquirat; nam illi quoque adulti, qui morbo laborant, male nutriti sunt, etiamsi corpus optimo alimento fruatur, quum id, quod alere possit, corrumpant, quemadmodum etiam dolia acescentia vinum infusum pesumant, licet sit optimum. Tertio vero loco ex iis, quae accidunt lacti, circa colorem, odorem, consistentiam, coactionem, facultatem saporis, diuturnam immutabilitatem. Quod ad colorem attinet, num modice album sit videbimus; nam lividum, vel pallide virescens, corruptum est, quod gypsi colorem refert, crassum et digestu difficile; flavum

- τοῦτο τὴν αἵματώδη χροάν ἐμφαίνει. Ὅσμησ ¹ δέ· οὐ γὰρ δεῖ
 δυσῶδες, ἢ βρωμῶδες, ἢ ² τυρῶδες, [ἢ] ὀξίζον [ὑπάρχειν]· πᾶν
 γὰρ τὸ τοιοῦτον κακόχυμον. Συστάσεως δέ, λεῖον καὶ ὀμαλὸν
 καὶ συνεχές ἑαυτῷ· τὸ γὰρ ἰνῶδες καὶ διαφύσεις ἔχον ἐρυθρὰς
 5 ἢ σαρκουειδεῖς, ἄπεπτον. Πήξεως δέ καὶ παχύτητος, εἰ μετριο-
 παγές· τὸ μὲν γὰρ ὑγρὸν καὶ λεπτότερον καὶ ὑδαρές, ἄτροφον
 καὶ κοιλίας ἐκταρακτικόν· τὸ δὲ παχὺ καὶ ³ παγῶδες, δυσκατέρ-
 γαστον καὶ ὁμοιον τοῖς ἀδρότερον μεμασημένοις σιτίοις ἀπο-
 φράττει τοὺς πόρους καὶ τὰς κυριωτάτας τοῦ σώματος κατέχον
 10 διαπνοὰς τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπάγει· τὸ δὲ ἀνώμαλον
 καὶ τὴν ὡς λεπτοῦ καὶ τὴν ὡς παχέος κατασκευάζει βλάβην.
 Γνωρισθήσεται [δὲ] τὸ μετριοπαγές διὰ τοῦ ἐπισταγὲν αὐτὸ
 ὄνυχι, ἢ φύλλῳ δάφνης, ἢ ἄλλῳ τινι παραπλησίως λείῳ πρῶ-
 ῶς πλατυνθῆναι καὶ ὥσπερ ἐν τῷ αὐτῷ σαλευόμενον μεῖναι
 15 σχήματι· τὸ μὲν [γὰρ] εὐθέως ἀπορρέον, ὑδαρές· τὸ δὲ μελι-
 τοειδῶς συστραφέν ⁴ καὶ μένον ἀκίνητον, παχὺ· τὸ αὐτὸ δὲ κα-

1 δὲ χάριν codd., in quo fortasse latet infra inserendum ὑπάρχειν. —
 2 τυρῶδες codd., sequor Aëtium. — 3 παγῶδες codd. — 4 κείμενον codd.

vero concoctu difficile et subactu, quapropter sanguineum
 eolorem ostendit. Ex odore autem diiudicatur; nam nec
 male olere debet, vel gravis odoris esse, nec caseosum,
 neque acescere; omne enim, quod huiusmodi est, pravos
 humores facit. Consistentia autem sit laevis et aequalis et
 particulis inter se continuis; nam quod fibras habet et strias
 innatas rubras, vel carnosas, aegre concoquitur. Coactione
 vero et crassitudine probatur, si modice cogatur; nam li-
 quidum et tenuius, et aquosum parum alit et ventrem de-
 turbat; quod vero crassum est et facile cogitur, difficile
 subactu est, ac similiter atque cibi non satis manducati
 meatus ocludit, et praecipua corporis spiracula obsidens
 vitae periculum inducit, quod vero inaequale est cum tenuis,
 tum crassi noxas adfert. Lac autem mediae consistentiae
 ex eo cognoscetur, quod instillatum ungui, vel lauri folio,
 vel alii rei similiter lacvi, lente in latum extenditur et
 quasi in eadem manet forma, cum commovetur; nam id,
 quod statim defluit, aquosum est; quod vero mellis in

ταλαμβάνεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ διπλασίονος ὕδατος ἐπιστάξαι
τὸ γάλα· καὶ πρὸς ὀλίγον αὐτὸ διαμεΐναν ὕστερον διαλυθῆναι
¹ λευκὸν εἰς τὸ ἔσχατον διαφυλαχθέν· τὸ μὲν γὰρ εὐθὺς δια-
λυόμενον, ὕδαρές· Φαῦλον δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ εἰς ἰνώδεις κατ-
5 λύοιτο ² κτηδόνας, οἰονεὶ ἀπόπλυμα κρεῶν· τοῦτο δὲ καὶ ἀπεπτον.
Τὸ δὲ μέχρι πλείονος χρόνου μὴ σκορπιζόμενον καὶ ³ ὑφιστάμε-
νον, ὥστε τοῦ ὕδατος ἀποχυθέντος εὐρεθῆναι περὶ τῶ πυθμένι
τυρῶδες, παχὺ καὶ δυσδιάλυτον. Διὰ δὲ τῆς πρὸς τὴν γεῦσιν
ποιότητος, εἰ γλυκὺ καὶ στομῶδες· τὸ γὰρ ὑπόδριμυ, ἢ δξιζον,
10 ἢ πικρὸν, ἢ ἀλμυρίζον ἢ στρυφνόν, καὶ ἐν τῶ ἐπιστάζεσθαι τοῖς
ὀφθαλμοῖς δριμύτητός τινος παρέχον ἔμφασιν, μοχθηρόν. Διὰ
δὲ τῆς ἐν χρόνῳ δυσμεταβλησίας· ἄριστον [γὰρ] τὸ μὴ ἀπο-
ξυνόμενον ταχέως ἐν τῶ τίθεσθαι, μηδὲ ποιοῦν ὄρρον, ἢ παν-
τελῶς ὀλίγον· νόστιμον γὰρ τὸ τοιοῦτον· τὸ δὲ ἀποξυνόμενον
15 εὐχερῶς ἐν τῶ τίθεσθαι καὶ πολλὸν ἐργαζόμενον ὄρρον, ἄνοστον.
Φαῦλον δὲ καὶ τὸ ἀφρῶδες· ⁴ πνευματοῖ γὰρ, καὶ τὸ ἔπαφρον

¹ λευκὸν δὲ ὡς ἔσχατον διαφυλ. codd. — ² κοτυληδόνας codd. — ³ ὑφιζά-
μενον codd. — ⁴ πνεύματι codd.

modum cogitur et sine motu remanet, crassum est. Idem
autem inde quoque colligitur quod duplici aquae copiae
lac instillatum et brevi tempore persistens postea dissolvi-
tur, ad extremum usque album suum servans colorem; nam
quod statim dissolvitur, aquosum est; deterius etiam, si in
fibrosa filamenta dissolvatur, quemadmodum carniū lotura;
quod etiam concoctu difficile est. Quod autem post lon-
giorem moram non dissipatur et subsidet, ita ut aqua effusa
cascosum in vasis fundo deprehendatur, crassum est et aegre
dissolvitur. Sapore vero lac probamus, si sit dulce et gra-
tum, nam quod subacre est, vel acescens, vel amarum,
vel salsuginosum, vel austerum et oculis instillatum acri-
moniae sensum aliquem suscitāt, pravum est. Immutabili-
tate vero per longius tempus; optimum enim id, quod non
cito acescit, ubi deponitur, nec multum seri praebet, vel
nullum omnino; tale enim bene alit; quod vero, ubi se-
ponitur, facile acescit et multum seri praebet, parum alit.
Pravum est quoque spumosum, nam flatum gignit, et spuma

τοῦ ὕγροῦ ¹ εἰς πομφόλυγας διογκούμενον κατὰ παράθεσιν γί-
 νεται [αἰτία] πνεύματος πλείονος· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ παχύτητος
 τοῦτο τεκμήριον· διορισθήσεται δὲ ἐκ τοῦ τὰς ἐπιγινομένηας πομ-
 5 φόλυγας ἐπιμένειν ἄχρι πλείονος, ὡς ἂν τοῦ πνεύματος κωλυ-
 μένου συντόμως διαπνεῖσθαι διὰ τὴν παχύτητα τοῦ γάλακτος.
² Ζητεῖται δὲ καὶ πότε δεῖ τὸ γάλα δοκιμάζειν· οἱ πλείους μὲν
 Φασιν, ὅτι εἰ μὴδὲν τὰ περὶ τὴν διαίταν ἡμάρτηται τῆς τιθῆς,
 εὐπέπτωκε δὲ καὶ ὑπνωκεν αὐτάρκως καὶ ἀποτέτριπται τὸ πε-
 10 ρίσσευμα, νῆστις δὲ ἀκμήν ἐστιν, ³ μὴδὲν δὲ Φαρμακῶδες
 εἰληφυῖα· τὸ γὰρ φύσει καλὸν γάλα διὰ τὴν ⁴ προσάγουσαν κα-
 κοδαιτησίαν λοξόφαυλον εἶναι μεταβαλὸν πρὸς ὀλίγον, ὡς καὶ
 τὸ πνεῦμα τῶν ἀπέπτων δυσῶδες γίνεται προσκαίρως, οὐκ ἐν-
 διαθέτως· τινὲς δὲ τοῦναντίον μετὰ κακοδαιτησίαν· τὸ γὰρ μὴδὲν
 15 πρὸς ⁵ τὰ [εἰς] φαῦλον αὐτὸ τρέπειν δυνάμενα διαφθειρόμενον,
 ἄριστον. Ἡμεῖς δὲ ἀμφοτέραις ταῖς διαίταις τὸ γάλα κρίνομεν·
 τὸ γὰρ ἐπὶ μηδεμίᾳ διαίτῃ φθειρόμενον, ἄριστον· τὸ δὲ μὴδ'

1 καὶ εἰς codd. — 2 ζητεῖσθαι codd. — 3 μὴδὲν φαρμάκω δὲ συνειληφυῖα
 codd. — 4 προσάγουσαν codd. — 5 τὰ φαῦλα codd.

liquoris in bullas extumescens, dum partibus eorporis ad-
 ponitur, causa fit iusto pluris spiritus; idem interdum eras-
 situdinis signum est: quod definitur inde quod bullae ex-
 ortae diutius persistent, quippe spiritu lactis spissitudine
 impedito, quo minus brevi tempore dissipetur. Praeterea
 quaeritur, quando lac probare oporteat; plerique dicunt,
 si nullum peccatum in nutrieis victus ratione sit commis-
 sum, si bene cibum coneoxerit, et satis dormiverit, et ex-
 crementa deiecerit, prorsus vero iciuna sit, nec quidquam,
 quod medicamenti loco sit, sumserit; nam lae indole sua
 bonum protracto pravo vitae regimine sensim mutari et
 pravum fieri, quemadmodum eruditate laborantium spiritus
 aliquamdiu foetidus redditur, non tamen constanter; alii
 contra lae probandum esse opinantur post pravam vietus
 rationem; optimum enim esse, quod minime corrumpitur
 iis, quae id in pravum vertere possint. Nos vero utroque
 vitae regimine lae diiudicamus; nam quod nullo vitae re-
 gimine eorrumpitur, praestantissimum est; id vero, quod

ἐν τῇ ὑγιεινῇ τὰς κακίας ἀποβάλλον, φαυλότατον· τὸ δὲ καταλλήλως τῇ διαίτῃ τρεπόμενον, μέσον· ὅθεν καὶ πρὸς τὸ ἄριστον αὐτὸ ¹ παραμένει.

Κ Ε Φ. λβ'.

5

Πῶς διαιτητέον τὴν τροφόν.

Οὐ παρέργως δὲ δεῖ προνοηκέναι τῆς τιτθῆς, ἵνα μῆτε φθειρομένου τοῦ γάλακτος νοσηλεύηται τὸ βρέφος, μῆτε ἐνδεοῦς γενομένου ἀτροφήσῃ τὸ νήπιον καὶ κακῶθῃ τὴν κατάποσιν, ² ἔλκον μὲν τὴν θηλὴν ἐπὶ πλείονα χρόνον, οὐχ εὐρίσκον [δὲ] ἐκπλη-
 10 ρῶσαι τὴν ὄρεξιν. Ἀρμόζει τοίνυν τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀκίνη-
 σίαν τοῦ σώματος φεύγειν· παχὺ γὰρ ἐπ' αὐτῆς καὶ δυσδιοικητοῦ
 τὸ γάλα γίνεται· χρῆσθαι δὲ καὶ γυμνασίοις, ³ μὴ τοῖς βα-
 ρυτέροις καὶ ἀθλητικοῖς· ἐπιπονώτερα ⁴ γὰρ ἢ κατὰ γυναικίως

1 παραμένει codd. — 2 ἔλκωμεν codd. — 3 οὔτε codd. — 4 δὲ codd.

ne in sano quidem vitae regimine pravitates suas deponit, vilissimum; quod vero una cum victus ratione commutatur, medium locum tenet; et eiusmodi quoque esse pergit, si cum optimo comparetur.

CAPUT XXXII.

Quam victus rationem nutrici praescribere oportet.

At minime obiter nutrici prospicere oportet, ne corrupto lacte infans aegrotet, nec deficiente eo recens natus parum alatur eiusque guttur laedatur, quum diu papillam attrahat, sed non reperiat quo appetitum suum expleat. Conducit igitur otium et quietem corporis vitare, quippe quibus crassum et digestu difficile lac redditur. Utendum practerea exercitationibus, iisque nec gravioribus neque athleticis; nam hae laboriosiores sunt quam pro muliere et materie impensa

ἐστὶ ταῦτα, καὶ, τῆς ὕλης περιελκομένης εἰς τὴν εὐεκτικὴν τοῦ
 σώματος θρέψιν, ἔλαττον ἀεὶ τὸ γάλα γίνεται· τοῖς δὲ μετρίοις
 τε καὶ κούφοις. Διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τῶν ὕπνων ἐγειρο-
 μένη τῆς κοίτης μὴ παραυτικά ἐξανιστάσθω πρὶν τῆς τροφῆς
 5 αἰσθηταὶ διοικουμένης καὶ τοῦ μὲν ὑποχονδρίου κούφου, τῆς
 γαστρὸς δὲ λαγαραῆς καὶ τῶν ἐρυγῶν διακένων, καὶ μήτε κα-
 πνωδῶν, μήτε ὀξωδῶν· εἶτα περὶ τὴν διάτριψιν ἀσχοληθεῖσα
 τῶν περισσευμάτων ἐπὶ περίπατον ἐξίτω, μετὰ δὲ ταῦτα ¹ ἐπὶ
 τὴν δι' ὑποζυγίων αἰώραν· ἐπιτηδεύετω δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις
 10 ἐκείνοις διαπονεῖν τὸν ὄγκον, οἷς δύναται μὲν σαλευθῆναι πάντα
 τὰ μέρη, ἐπὶ ² πλείον δὲ τὰ περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὤμους,
 ἔνεκα τοῦ τὴν τροφὴν ἐκεῖ φέρεσθαι μᾶλλον. Ἐκ δὲ ³ τούτων
 ἐστὶν ἢ τε διὰ σφαιράς παιγνία καὶ μάλιστα τῆς διακένου
 καὶ [ἦ] διὰ τῶν κούφων ἀλτηρῶν βολή· ταῖς δὲ πενιχροτέ-
 15 ραις τὸ ἐρέσσειν, ἢ καὶ ἀνιμᾶν κάδον, ⁴ καὶ τὸ πτίσσειν, καὶ
 ἀλθήειν καὶ σιτοποιεῖν καὶ στρωννύναι κοίτην, καὶ ὅσα κατ' ἐπί-
 κυψιν πρὸς τὴν ἀποτελεῖται τοῦ σώματος. Τὰ τε γὰρ ἄνω μέρη
 γυμνάζεται μᾶλλον καὶ ἀπαιωρούμενοι μέχρι πλείονος οἱ μαστοὶ,

1 καὶ τὴν codd. — 2 πλείονα codd. — 3 τοῦ codd. — 4 καταπεσεῖν codd.

in nutritionem, qua bonus corporis habitus comparetur,
 lactis copia continenter decrescit, sed modicis utendum et
 levibus. Quapropter ne, cum primum e somno expergescit,
 statim de lectulo surgat, antequam animadvertat cibum esse
 digestum et hypochondrium leve esse, ventrem vero laxum
 et eructationes inanes, nec fumosas, neque acescentes. Dein
 tempore dato excrementorum detersioni exeat deambulatum,
 posteaque ut iumentis vehatur; operam autem det, ut iis
 quoque exercitiis corpus elaboret, quibus omnes quidem
 partes commoveantur, magis vero illae, quae circa manus
 sunt et humeros, ut eo alimentum maiore copia advehatur.
 Ex his autem est lusus cum pila praecipueque cava et
 iactus halterum levium; pauperibus vero utile est remigare,
 vel cado lori ope aquam haurire, et pinsere et molere et
 panem praeparare et lectulum sternere et quae corpore ali-
 quantum prono peraguntur. Nam partes superiores plus
 exercentur et diutius dependent mammae, ita ut neque ipsae

- ¹ ὥς μήτε αὐτοὺς μένειν ἀργούς· νοστιμώτερον γὰρ καὶ πλείον ἀποτελοῦσι τὸ γάλα, τῆς ὕλης ἐπ' αὐτοὺς ἀφθόνως φερομένης. Διὸ καὶ λελυμένους αὐτοὺς αἰεὶ μὲν ἔχειν συμφέρει πρὸς τὸ μὴ διὰ τῆς περιειλήσεως ἀνακοπήν γενέσθαι τοῦ γάλακτος· μάλιστα
- 5 δὲ περὶ τὸν καιρὸν τῶν γυμνασίων, ἕνεκα τοῦ συγκινηθῆναι ὅλοις τοῖς σώμασιν. Μετὰ δὲ τὰ γυμνάσια ταῖς μὲν πλείοσιν ἡμέραις ἐπὶ μόνου μένειν τοῦ ἀλείμματος. τὰ λουτρά γὰρ ἐξυδατοῖ τὸ γάλα· ἐκ διαστήματος δὲ καὶ λουσάσθω, μὴ τῷ θερμῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ψυχρῷ ² μετὰ τὸ θερμόν. Ἐν δὲ τῇ τροφῇ
- 10 τὰς μὲν κακοχύμους καὶ ἀτρόφους καὶ δυσπέπτους παραιτεῖσθαι, τὰς εὐχύμους δὲ καὶ τροφίμους καὶ εὐοικονομήτους παραλαμβάνειν· κατ' εἶδος δὲ παραιτεῖσθαι πράσα ³ καὶ κρόμμυα, σκόροδα, ῥαφάνους, ὄσπρια, καὶ πάντα τὰ ταριχευτά· δριμύ γὰρ ποιεῖ τὸ γάλα· καὶ τὰ πλείονα τῶν λαχάνων· ἀτροφα γάρ ἐστι καὶ
- 15 ὑδαρῆ· κρέα τε προβάτεια καὶ βόεια, μάλιστα δὲ τούτων [τὰ] ὀπτὰ, κακοστόμαχα [γὰρ] καὶ δυσδιοίκητα, καὶ κἀκόχυλα

¹ τοῦ μήτε codd. — ² μετὰ τοῦ θερμοῦ codd. — ³ καὶ τὰ κρόμυα, σκόροδα, ταρίχους, ῥαφ. codd.

otiosae maueant, nam melius alens et copiosius lac proferunt, materie largiter ad eas adfluente. Quare conducit eas semper solutas habere, ne earum obvolutione lactis repulsio fiat, praesertim vero exercitationum tempore, ut una cum toto corpore moveantur. Post exercitationes vero maiore dierum numero eam solum ungere oportet; balnea enim lac aquosum reddunt; per intervalla tamen lavetur quoque non solum calida, sed post calidam etiam frigida. In cibis vero illi, qui pravi succi sunt et parum alunt et concoctu sunt difficiles, vitandi sunt; usurpare contra oportet qui boni sunt succi et multum alunt et facile digeruntur. Specialiter vero repudiare oportet porrum et allium et cepas, legumina et quodlibet salsamentum; nam lac reddunt acre; et olera pleraque; parum enim alunt et aquosa sunt; item carnem ovillam et bubulam praecipueque assatam, quum stomacho inimica sit et digestu difficilis; sunt illae carnes etiam pravi succi, nempe ut abundanter lac praebeant. Sumat autem panem purum subactum et fermen-

ταῦτα πρὸς γάλακτος ἀπόδοσιν ἐκτενοῦς. Λαμβάνειν δὲ καθα-
 ρὸν ἄρτον πεπονημένον τε καὶ ζυμίτην ἀπὸ σιτανίων γεγυότα
 πυρῶν, ¹ ῥῶν λεκίθους, νεοσσούς περιστερῶν καὶ τῶν κατοικιδίων
 ὀρνίθων, ἰχθῦς τε πετραίους, λάβρακας, τρίγλας καὶ κοινῶς
 5 τοὺς εὐστόμους τε καὶ εὐστομάχους, καὶ εὐχύμους, καὶ τὰ τῶν
 νεωτέρων χοίρων κρέα ² ἢ τὸν ἐγκέφαλον. Φεύγειν δὲ πᾶν τὸ
 πολυάρτυτον καὶ κεκαρυκευμένον· κολακεῦον γὰρ ἐπὶ πολὺ τὴν
 γεῦσιν ἀπεψίας παρασκευάζει, δι' ἧς Φαρμάσσεται τὸ γάλα
 τοῖς ἐν τῷ σώματι παραπλησίως. Διὸ καὶ τῆς συμμετρίας τῶν
 10 λαμβανομένων στοχάζεσθαι χρὴ, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆθος ἀπεψία
 γένηται, ληθῆῃ δὲ ὅσα ῥαδίως πεφθίηται, καὶ μάλιστα εἰ
 διὰ τὴν τοῦ βρέφους ἐπιμέλειαν καὶ ἀγρυπνία παρεμπίπτουσιν·
³ ὠρισμέναις δὲ δεῖ καὶ ταῖς εἰρημέναις τροφαῖς χρῆσθαι τὴν
 γαλουχοῦσαν. Λαμβανέτω δὲ ταῖς πρώταις ἡμέραις ἑπτὰ καὶ
 15 κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ αἰεὶ τὴν ἀπλὴν καὶ εὐοικονόμητον τροφήν,
 οἷον ῥόφημα πολὺ, τὸ λιπαρώτερον, καὶ ῥὰ καὶ ἄρτον καὶ πο-
 τὸν ὕδωρ· εἰ δύνατον δὲ, καὶ πρὸ μιᾶς τοῦτο διδόναι· λεπτότερον

1 ὠλιθάτους, ἐγκέφαλον κυχλῶν, νεοσσούς codd. — 2 ἢ τὸν ἐγκ. dedi e supra
 omissis ἐγκ. κυχλῶν; vid. infra in hoc capite. — 3 ὠρισμένοις codd.

tatum, de tritico sitaneo paratum, ovorum vitellos, pullos
 columbinos et gallinaceos, et pisces saxatiles, labraces,
 turdas et summatim qui grati saporis sunt et ventriculo
 amici et boni succi, et iuniorum porcellorum carnes, vel
 cerebrum. Fugiendum autem quodcumque multum conditum
 est, et cum intritis exquisite praeparatum, nam sapor
 multum blandientia cruditates inducunt, per quas lac in-
 ficitur perinde atque humores in corpore. Quapropter etiam
 ad modicam copiam eorum, quae assumuntur, mentem ad-
 vertere oportet, ne propter nimiam cruditas oriatur, sed ut
 capiatur tantum, quantum facile concoquatur, maximeque
 ubi propter infantis curam etiam vigiliae futurae sunt.
 Dictis autem cibis etiam definita ratione est utendum nu-
 trici. Sumat autem primis septem diebus, quin fere semper,
 alimentum simplex et quod facile digeratur, veluti multam
 sorbitionem eamque pinguiorem, et ova, et panem, et in
 potu aquam; si quidem fieri possit, etiam pridie illud ali-

γὰρ ἐκ τούτου καὶ εὐκκατεργαστότερον τὸ γάλα γίνεται· τοιούτου γὰρ τὸ βρέφος χρῆζει βρυῶδες ἔτι τυγχάνον καὶ στενόπορον, ὥστε δυσδιόδευτον εἶναι πρὸς τὸ παχύτερον ἀκμὴν γάλα. Μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἑβδομάδα καὶ ἰχθυΐδιον τρυφερὸν σὺν ταῖς εἰρημένοις,
 5 ἢ νέων χοίρων σάρκας ἢ ἐγκεφάλους ἕως δευτέρως καὶ τρίτης ἑβδομάδος, ὥστε τροφικώτερον τὸ γάλα γίνεσθαι. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ¹ ἑβδομάδα τροφικωτέρως ὕλης καὶ τῶν μέσων λαμβανέτω τι πτηνῶν· εἴθ' οὕτως πρὸς λόγον τῆς τοῦ βρέφους τονώσεως καὶ ἀυξήσεως, καὶ τῶν μειζόνων· εἶτα καὶ κρέας λάγειον
 10 ἢ δορκάδειον ἢ ἐρίθειον· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ χοίρειον· τὸ γὰρ ἐκ τῆς εὐτροφωτέρως ὕλης γάλα, τροφικώτερον· ὕστερον δὲ ποικίλοις χρήσθω σιτίοις, ἵνα καὶ τὸ βρέφος ἐθίξῃ πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων· συναναφέρονται γὰρ αἱ ποιότητες τῶν λαμβανομένων τι σὺν τῷ γάλακτι· διὸ καὶ τὸ μὲν τῶν αἰγῶν εὐστο-
 15 μωτερόν ἐστι καὶ παραστῦφον, ἐπεὶ τοιαύταις πόαις χαίρουσιν αἱ αἴγες τρεφόμεναι· τὸ δὲ τῶν προβάτων, ἀστομώτερον καὶ

¹ ἐβδ. τουτέσται πηγνυμένου τοῦ νηπίου καὶ δεκτικῷ γινόμενου τροφ. codd.

mentum praebendum est; nam eo lae tenuius fit et eoneoetu facilius, cuiusmodi infanti opus est, quum etiamnunc sit tener et meatus angustos habeat, ita ut lae prorsus erassum pertransire non facile possit. Post primos vero dies septem etiam pisciculus mollis cum ante dietis concedendus est, vel iuniorum porellorum carnes, vel etiam cerebrum, usque ad secundum vel tertium dierum septenarium, ita ut lae magis alens evadat. Post secundum vero vel tertium dierum numerum septenarium etiam materiae magis alentis aliquantum et de avibus mediae magnitudinis sumat; dein prouti infans robustior fit et excreseit etiam de maioribus; dein etiam earnem leporinam, vel de capra sylvestri, vel cervinam, postea etiam porcineam; nam lac de magis nutriente materie proveniens ipsum quoque plus nutrit. Tandem variis eibus eam uti oportet, ut infantem varietati facultatum adsuefaciat; nam eorum, quae sumuntur, facultates cum lacte una communicantur; propter quam causam caprinum quidem sapore est gratius et aliquantulum adstringens, quia eiusmodi herbis vesci capellae deamant, ovillum vero minus gratum

¹ γλύκιον, ὅτι τοιαύτη καὶ ἡ τροφή τῶν προβάτων· τὸ δὲ ποτὸν ὕδωρ ἄχρι μὲν τεσσαράκοντα ἡμερῶν λαμβανέτω τὸ ἐλάχιστον· τὸ δ' ἐντεῦθεν οἰνομέλιτος μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν ² ποσόν. Διευτονήσαντος δὲ τοῦ βρέφους καὶ παγέντος καὶ μετὰ εὐτροφία: εὐχρόησαντος, οἰνάριον πινέτω λευκόν, διαυγές, ἀθάλασ-
 5 σον, μετρίως ὑπαύστηρον, μέσον δὲ κατὰ τοὺς χρόνους, ἀλλ' ³ ἄπαξ τὸ πρῶτον καὶ διὰ τινων ἡμερῶν, εἴτα καὶ παρὰ δύο καὶ παρὰ μίαν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ καθ' ἡμέραν καὶ οὐ μόνον ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δὶς· εἴτα καὶ ὅσον ἰκανὸν παρηγορήσαι τὸ δίψος· οὕτω γὰρ ἀβλαβῶς τὸ βρέφος ὑπὸ τοῦ πεποιωμένου τῷ οἴνω
 10 τραφήσεται γάλακτος, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀβλαβῶς τὴν δύναμιν ταύτην φέρειν οὐ πεφυκός. ⁴ Μὴ ἀπορήση δὲ τις πᾶς οἶν ἀπάσας ⁵ ἐν ὑστέρα ὑπάρχον πρὸ τῆς ἀποτέξεως ἔφερε τὰς εἰρημένους ποιότητας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ οἶνον καὶ ποικίλην τροφήν προσφερομένης· πρὸς ὃν λεκτέον, ὅτι ταῖς τῆς μητρὸς
 15 δυνάμεσι τότε διοικούμενον, ὥσπερὲι μέρος, οὐκ ἔκαμνεν· μετὰ δὲ τὴν ἀπότεξιν, ἰδίᾳ χρησάμενον ὑποστάσει καὶ ἀσθενεῖς ἔτι

1 γλυκὺ ὃν codd. — 2 πόσιν codd. — 3 ἄπαξ δὲ κατὰ τὸ πρῶτον codd. —
 4 μὴ διαφορήσει τις codd. — 5 ὕστερον codd.

et dulcius, quia tale etiam alimentum ovium est; aquam vero in potu sumat dies quadraginta saltem; dein vini melliti aliquantulum uno alteroque die. Infante autem robustiore facto et solidiore et, quum bene alatur, simul bene colorato, vini aliquantum sumat albi, pellucidi, sine aqua marina addita, modice subausteri, medioeriter vetusti, sed primum semel et quibusdam diebus intermediis relietis, tum tertio et altero quoque die, postea vero etiam quotidie, nec semel tantum, sed etiam bis; tandem quantum sufficiat ad sitim explendam; qua ratione infans eitra damnum nutrietur lacte vini facultate imbuto, quum antea naturâ suâ facultatem illam ferre non potuerit. Neque quaerat aliquis, qui fiat ut quum in utero sit omnes supra dictas facultates ferat, matre et vinum et eibos varios sument; huic respondendum est eo tempore factum, tanquam qui pars sit matris, huius facultatibus nutritum, non acgrotare; sed post partum, quum per se subsistat, et functiones vitales in eo

τὰς ἐνεργείας ἔχον, εὐμαρῶς ἐπὶ τὸ πληκτικώτερον πάσχει· καθ' ὃν τρόπον· καὶ τὰ φυτὰ προσηνωμένα μὲν ἔτι τοῖς μεγάλοις δένδροις καὶ τῇ τούτων συνδιοικούμενα στερεότητι καρποφορεῖ τε καὶ ἀνέμων ἐμβολὰς ὑποφέρει, χωρισθέντα δὲ καὶ πρὸς 5 ἰδίαν ὑπόστασιν φυτευθέντα βραδίως ἐξ ὀλίγης βλάπτεται. ¹ Οὐ τοίνυν ἐκ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι τὴν γαλουχὸν ἐξ οἴνου νῦν νομιστέον μηδὲ τὸ βρέφος κακωθήσεσθαι· διαλογιστέον δὲ ² ὅτι κατὰ τὴν αὐτοῦ σύστασιν εὐτονώτερος ὁ οἶνος· ἔνθεν τὰ πολλὰ τῶν ἀμελῶς τρεφομένων ἐπιληπτικοῖς ἀλίσκεται σπασμοῖς.

10

Κ Ε Φ. λγ'.

Τί ποιητέον σβεννυμένου τοῦ γάλακτος, ἢ φθειρομένου, ἢ παχυνομένου, ἢ λεπτυνομένου.

Ἐλαττουμένου δὲ τοῦ γάλακτος ³ [ἢ] καὶ [παντάπασι] σβεννυμένου, ἢ παχυνομένου, ἢ λεπτυνομένου, ἢ φθειρομένου πα-

¹ οὐκ ἐκ τοῦ τοίνυν μὴ codd. — ² ὅτι τῆς κατὰ τοῦ συστάσεως εὐτονώτερον codd. — ³ Uncis intersepta Aëtio debentur.

sint debiles, facile affici a re aliqua irritante, sicuti etiam surculi cum magnis arboribus etiam nunc coniuncti et simul sustenti harum solida materie fructus ferunt et ventorum impetum perferunt; ab illis vero separati et per se transplantati facile a parvo eorum impetu laeduntur. Non tamen existimandum, quia nutrix a vino non laeditur, neque infantem noxas esse experturum, sed iudicandum est, vinum pro eius constitutione esse valentius; unde plurimi infantes negligenter enutriti convulsionibus epilepticisprehenduntur.

CAPUT XXXIII.

Quid agendum sit, lacte exstincto, vel corrupto, vel crassiore, vel tenuiore facto.

Decrescente vero lacte, vel etiam prorsus exstincto, vel crassiore, vel tenuiore facto, vel corrupto, infantem alii

ραδοτέον τὸ βρέφος· καλὸν μὲν γὰρ ἑτέρας τιτθῆς γάλα διδόναι. Μὴ ἐπιτρεπούσης δὲ τῆς περιστάσεως, τὴν παροῦσαν διαιτᾶν, ὡς μὴ νόσῳ περιπεσεῖν τὸ βρέφος. Ἀποσβεννυμένου τοίνυν τοῦ γάλακτος, ¹ ἐπιθεωρητέον πότερον διὰ νόσον γίνεται τοῦτο με-
 5 ρικὴν ὑστέρας, ἢ καὶ ἄλλων τινῶν τόπων, ἢ καὶ [δι'] ἔλου τοῦ σώματος ἀτροφίαν κοινῶς ἐλαττοῦται τὸ γάλα, ἢ φυσικῶς μη-
 κέτι τῆς φύσεως τοσοῦτον ἀπογεννᾶν δυναμένης, ὅσον ² ἰκανόν ἐστι τῶ τρεφομένῳ. Κἂν μὲν τις νοσᾶδης ὑποπίπτῃ διάθεσις, ταύτην δεῖ ἀκολούθως ἀνασκευάζειν· τοῦ γὰρ πάθους λυθέντος
 10 καὶ ὁ ³ παρεμποδισμὸς λύεται τῆς ἐνεργείας· ἐὰν δὲ μὴ διὰ πάθος, γυμνασίῳις δεῖ χρῆσθαι τοῖς ἀνειμένοις καὶ περιπάτοις καὶ τρίψεσι ταῖς δι' αὐτῆς καὶ ταῖς δι' ἄλλων μετὰ κατοχῆς πνεύματος, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ τοὺς μαστοὺς τρίβειν ἡμέρα. Χρῆ-
 15 τῆ διαχύσει τῆς ψυχῆς, καὶ τοῖς δυναμένοις μάλιστα γυμνάζειν τὰ ὑπερκειμένα μέρη· διὰ τούτων γὰρ εἰς ⁴ εὐτροφίαν ἀγομένου

1 Ita Aëtius, θεωρητέον codd., cum spatio vacuo ante vocem. — 2 ἰκανῶς codd. — 3 παραποδ. codd. — 4 ἀτροφίαν codd.

tradere oportet; nam utile est alius nutricis lac illi prae-
 bere. Rebus vero id non ferentibus, nutrici praesenti victus
 rationem praescribere oportet eiusmodi ut ne in morbum
 infans incidat. Laete igitur extincto considerandum est,
 num hoc fiat propter morbum solius uteri, vel etiam aliorum
 quorundam locorum, an propter universi corporis nutritio-
 nem communiter laesam lactis copia minuatur, an natu-
 raliter, non amplius tantum producere quocumque naturâ,
 quantum infanti sufficeat. Et si qua morbosa conditio ad-
 sit, eam secundum ipsius rationem tollere oportet; affectione
 enim soluta solvitur etiam impedimentum functionis. Sin
 non propter affectionem, exercitationibus utendum est le-
 vioribus et deambulatione et frictionibus, tum quas ipsa
 faciat, tum quas aliae peragant, cum spiritus retentione;
 sub finem praeterea leniter mammam fricare oportet. Uten-
 dum quoque declamatione et balneo et alimentis boni succi
 et animi obletatione et iis, quae praesertim superiores cor-
 poris partes exerceant, nam corpore horum opo ad bonam

τοῦ ὄλου σώματος, ¹ συνευτροφεῖ καὶ τὰ περὶ τοὺς μαστούς. Συνεχεστέρα δὲ ἔστω καὶ ἡ ἐκμύζησις· πρὸς γὰρ τὴν τοιαύτην αἰσθησιν ὕλης ἐπιφορὰ γίνεται πλείονος. Μνησίθεος δὲ δις τῆς ἡμέρας ἐμέτω χρήσθαι παραινεῖ, μὴ ἐφιστὰς ὅτι διὰ τῶν ἐμέ-
 5 των διαφθορὰ γίνεται μᾶλλον, χωρὶς εἰ μὴ χρόνιον νόσημά τι θέλοι διορθώσασθαι. Τινὲς δὲ τοῖς ἀρωματικοῖς ποτήμασιν ἐχρή-
 σαντο καὶ τοῖς καταποτίοις [τοῖς διὰ] τοῦ γάλακτος λεγομένοις· ἔδοσαν δὲ καὶ τοὺς μαστούς ἐσθίειν τῶν πολυγαλακτούντων τῆ
 Φύσει ζῴων· οἱ δὲ γλαῦκάς τε καὶ νυκτερίδας ἔκαυσαν καὶ τὴν
 10 σποδιὰν αὐτῶν τοῖς πινομένοις ἐπέπασσον, ἢ μεθ' ὕγροῦ τινὸς
² τοῖς μαστοῖς ἐπέχρion, ³ ἄνπερ ἀποδοκιμαστέον ἕκαστον· τὸν
 γὰρ στόμαχον ἀνατρέποντα καὶ ⁴ διαφθορὰν ἐργαζόμενα διπλα-
 σιάσει τὴν ⁵ ἀτροφίαν. Πλείονος δὲ γενομένου γάλακτος τοῖς
 εὐτονωτέροις γυμνασίοις τὰ σώματα ⁶ δεῖ καταπυκνοῦν. Πα-
 15 χυτέρου δὲ ὄντος, λουτροῖς τε ⁷ χρήσθω καὶ τροφαῖς βοφηματά-
 δεσι καὶ τοῖς ὀλιγοτρόφοις τῶν προσφερομένων καὶ ὑδροποσίᾳ.
 Τινὲς δὲ, ὧν εἰσιν οἱ περὶ Μοσχίωνα καὶ Πάριν, ἔδοσαν καὶ ῥα-

¹ συνευτρέφει codd. — ² τοὺς μαστούς codd. — ³ ἄπερ codd. — ⁴ φθορὰν codd. — ⁵ ἀποτροφίαν codd. — ⁶ δεῖ codd. — ⁷ χρῆ ὡς codd.

nutritionem restituto, etiam mammae simul bene aluntur. Magis etiam continens fiat exsuetio, nam ad huius sensum plus materiae ad partes advehitur. Mnesitheus autem bis quoque die vomitionibus uti suadet, non animadvertens per vomitiones maiorem fieri eiborum corruptionem, nisi forte morbum aliquem diuturnum pellere velit. Nonnulli vero aromaticis uti solent potionibus et pilulis διὰ τοῦ γάλακτος (eum laete paratis) dietis, praebuerunt praeterea comedendas mammas animalium natura sua multum laetis parantium; alii ululas et vespertiones eomburunt et einces potui inspergunt, vel cum liquore aliquo mammis illiunt, quae singula reprobanda sunt; nam stomaehum subvertunt et corruptionem eiborum inferunt, ita ut duplicent nutritionis defectum. Laete vero nimis abundante validioribus utendum est excretionibus, ut corpora densentur. Crassiore autem facto nutrix utatur balneis et eibis sorbitionis forma et alimentis parum nutrientibus, et aqua pro potu sit. Quidam autem,

Φανίδας καὶ ταρίχους, οἷς οὐ συγκαταθετέον· διὰ γὰρ τῆς
 δριμυφαγίας, ¹ εἰ καὶ τὸ πάχος τέμνοιτο τοῦ γάλακτος, [ἡ]
 ποιότης αὐτοῦ φθαρεῖσα καὶ δηκτικὴ γενομένη μᾶλλον [βλάψει].
 Λεπτοτέρου δὲ τοῦ γάλακτος γενομένου, τὰ μὲν λουτρά ἀπο-
 5 δοκιμαστέον ἐξυδατωτικὴν φύσιν ἔχοντα. Χρηστέον δὲ τροφῆ
 πόλοις σκευαζομένοις ἐκ Φαρῶς τε καὶ χόνδρου, καὶ ὥσιν ῥο-
 φητοῖς καὶ στροβίλοις καὶ ποσὶ χοιρείοις καὶ τοῖς ἀκροκωλίοις·
 γλίσχρον γὰρ τι καὶ κολλῶδες ὃν ἐν τούτοις [παχύνει τὸ γάλα].
 καὶ ἐριφείοις κρέασι, ποτὲ μὲν ὀπτοῖς, ποτὲ δὲ ἐφθοῖς, καὶ
 10 οἰναρίῳ τῆς γε τοῦ βρέφους ² προκοπῆς ἐπιτρεπούσης. Διαφθει-
 ρομένου δὲ τοῦ γάλακτος, ὅπερ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀπεψιῶν
 γίνεται καὶ συνουσιῶν καὶ τῆς κακοχυμοτέρας τροφῆς, ὑφαιρε-
 τέον μὲν τούτων ἕκαστον, εἰς δὲ τὴν εὐχυλον καὶ ὑγιεινὴν
³ ὑποστρεπτέον δάιαιταν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν γαλουχῶν ταῦτα·
 15 ἀνακαμπτέον δὲ ⁴ ἐπὶ τὴν τοῦ βρέφους ἐπιμέλειαν.

1 ἡ κατὰ τὸ π. codd. — 2 παρακοπῆς codd. — 3 ἐπιτρεπτέον codd. —
 4 ἐπὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν codd.

inter quos Mosehio et Paris, etiam radículas et salsamentum
 praebent, quibus obsequendum non est; nam, etiamsi forte
 acri illo cibo crassitudo lactis incidatur, eius facultas corrupta
 et mordax facta potius nocebit. Lacte contra tenuiore facto,
 a balneis abstinendum, quia natura sua partes aquosas red-
 dunt. Pro cibo vero utendum pulte e farina et alica parata
 et ovis sorbilibus et strobilis et pedibus porcellorum et ex-
 tremis artubus, — nam viscerum aliquid et glutinosi inest, quod
 lac crassum reddit, — et carnibus cervinis, alias assis, alias
 coctis, et vini paxillo, infantis scilicet incremento permit-
 tente. Corrupto vero lacte, quod plerumque fit propter
 cruditates et amplexus et alimentum mali fere succi, singula
 haec semovenda sunt et ad victum boni succi et sanum
 redeundum est. Atque haec quidem de nutrice; redeun-
 dum nunc ad curationem infantis.

Κ Ε Φ. λδ'.

Περὶ λουτροῦ καὶ τρίψεως τῶν βρεφῶν.

Προσεκτέον τοίνυν ἀκριβέστερον τοῖς λουτροῖς, ἵνα μήτε συνεχῶς λούηται τὸ βρέφος, μήτε ἐπὶ πολὺ καθέψηται διὰ τῆς
 5 ¹ ἐπαντλήσεως, ὅπερ αἱ πλεῖσται πράττουσι γυναῖκες· τρεῖς γὰρ αὐτὸ λούουσι δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μέχρι τῆς ἐκλύσεως καταντλοῦσιν, ἠδόμεναι τῷ μετὰ τὸ λουτρὸν αὐτὸ κεκοπωμένον ἠσυχάζειν τε καὶ κοιμᾶσθαι. Τοῦτο δ' ἐστὶ βλαβερώτερον· ἄτονον γὰρ γίνεται τὸ σῶμα καὶ εὐπαθές καὶ εὐπερίψυκτον καὶ
 10 πρὸς πᾶσαν βλάβην εὐάλωτον· ἐξοχώτερον δὲ κεφαλὴν πέφυκεν ἀδικεῖσθαι καὶ τὰ περὶ τὰς αἰσθήσεις, ὅθεν καὶ καθ' ἡμέραν μὲν ² αὐτὸ δεῖ λούειν, οὐδέποτε δὲ νυκτὸς, ἀλλ' οὐδὲ δὶς, εὐδὲ τρεῖς· μόνου δὲ, ὅταν ³ ἐπείγῃ τι μολυνόμενον ἐπὶ πλεῖον ἢ ἐξανθήμασι τραχυνόμενον. Ὁ δὲ τρόπος ὁ τοῦ λουτροῦ καὶ τῆς
 15 τρίψεως τοιοῦτός ἐστιν· δεῖ πρῶτον οἰκημάτιον ἐκλέγειν συμμέ-

¹ ἐξαντλήσεως codd. — ² τὸ codd. — ³ ἐπὶ γῆν τι codd.

CAPUT XXXIV.

De balneo et frictione infantum.

Mentem autem accuratius advertere oportet ad balnea, ne infans continenter lavetur, nec multum coquatur adfusionem, quod pleraeque mulieres faciunt; ter enim quotidie intra diei et noctis spatium eum lavant et ad eius exsolutionem usque aquam adfundunt, gaudentes eum post balneum defatigatum scilicet quiete se habere et dormire. Verum hoc potius nocet; nam corpus debile redditur et morbis facile afficitur et facile refrigeratur et a quavis potentia nocente statim laeditur; prae ceteris vero caput illius facile offenditur et sensus instrumenta, quare interdum quidem eum lavare oportet, sed numquam noctu, nec bis, nec ter; solum autem, si quid urgeat, quia nimis sordibus inquinatus est, vel exanthematis exasperatus. Modus autem balnei et frictionis hic est: primum cubiculum seligere

τρωσ θερμὸν καὶ τὴν αὐγὴν ἀποκλίνειν· καθίσασαν δὲ τὴν μαῖταν
 καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων ἀπλώσασαν ὠμόλινον
 ῥάκος, ¹ ἐπ' αὐτοῦ κατακλίνειν τὸ βρέφος καὶ ἀποσπαργανώσα-
 σαν ἀλείφειν ἐλαίῳ χλιαρῷ· εἶτα κατέχουσιν τῇ εὐανύμῳ χειρὶ
 5 τὸν δεξιὸν βραχίονα ὑπὸ τὴν μασχάλην, ὥστε τὸ στήθος αὐτοῦ
 τῷ πῆχει προσαναπαύεσθαι παρεγκεκλιμένου ποσῶς ἐπὶ τὸ δεξιὸν
 πλευρὸν, καταντλᾶν ² διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὕδωρ θερμὸν ³ καὶ
 εὐκρατον ὡς πρὸς τὴν τοῦ βρέφους εὐαρέστησιν· τὸ γὰρ ὡς
 πρὸς ἡμᾶς εὐκρατον ζεστότερον ἀκμὴν τῷ νηπίῳ διὰ τὴν ὑπερ-
 10 βάλλουςαν τρυφερίαν τοῦ σώματος· παρεπιχέειν δὲ τινα κατὰ
 λόγον ἀρμόσει ὕδωρ θερμὸν, ⁴ ἐπεὶ ψύχεται τὸ πρῶτον, καὶ κα-
 ταντλεῖν μέχρις ἂν εὐανθὲς γένηται τὸ σῶμα καὶ ὀμκλῶς θερ-
 μόν· εἶτα στρέφειν τὸ βρέφος καὶ ὑπτιοθέντος αὐτοῦ προσα-
 πολοῦειν καὶ ἀποκαθαίρειν τὰ μηρία καὶ τὴν ἔδραν καὶ τὰ περι
 15 τὸν τράχηλον καὶ τὰ περι τὰς μασχάλας, ῥύπος γὰρ αὐτοῖς
 περιφύεται· κἄπειτα λοιπὸν εἰς καθαρὸν ὕδωρ ἢ ἐλαιον ἀποβα-
 πτομένῳ τῷ λιχανῷ τὰ ἐγκείμενα τῷ στόματι σιέλα κομίζεσθαι

1 ἔπειτα κατακλ. codd. — 2 τε διὰ codd. — 3 εὐκρ. καὶ codd. — 4 ἐπι-
 ψύχεται codd.

oportet modice calidum et lucem declinare; nutrix autem
 sedens et supra femora et genua expanso panno e lino crudo,
 super hunc infantem reclinare debet et fasciis demptis eum
 inungere oleo tepido; tum sinistra manu prehensio infantis
 brachio dextro sub axilla, ita ut eius pectus cubito nutri-
 cis accumbat, quum simul aliquantulum in dextrum latus
 inclinatus sit, dextra manu nutrix adfundere debet aliquan-
 tum aquae calidae et bene temperatae, ita ut infantis sensui
 grata sit; nam quae pro nostro sensu tepida est, plane fer-
 vens est recens nato propter insignem corporis mollitudinem;
 apte tamen aliquis pro ratione affuderit aquam calidam,
 quia prima illa refrigescit, est autem adfundenda, donec
 corpus rubescat et aequabiliter calcat. Dein infantem con-
 vertere oportet et supinum reclinatum abluere et expurgare
 femora et anum et partes circa cervicem et axillas, nam
 his sordes adhacrent; et postea aquae purae vel oleo in-
 tincto digito indice in ore accumulata salivam remove

καὶ ἡσυχῇ γλῶττάν τε καὶ οὔλα καὶ χαλινὰ διαψηλαφῶν·
 κούφως δὲ θλίβειν τὸ ἤτρον εἰς ὑπόμνησιν ἀπουρήσεως· μετὰ
 δέ τινος ἡμέρας καὶ διὰ γαλακτώδους ὕδατος μετὰ τὸ θερμὸν
 ἐθίξειν αὐτὸ λούσθαι χάριν τῆς πρὸς τὴν ψυχρολουσίαν συνη-
 5 θείας, ὅφ' ἥς δυσπερίψυκτον φυλαχθήσεται. Μετὰ δὲ τὸ λου-
 τρὸν ἐκ τῶν σφυρῶν ¹κρατούμενον ἐπὶ κεφαλὴν αὐτὸ δεῖ κρε-
 μνᾶν χάριν τοῦ ²διάστασιν λαμβάνειν τοὺς σπονδύλους καὶ
 εὐκαμπῆ τὴν ῥάχιν ἀποτελεῖσθαι καὶ τὰ νεῦρα καθάπερ ἐκ
 συστροφῆς τινος ἀπλοῦσθαι· ἀπείτα προσηνῶς αὐτὸ σχηματίζ-
 10 ζειν κατὰ τῶν τῆς λελουκίας μηρῶν καὶ τῶ προῦποκειμένων
 ῥάκει ³ἀμολίνῳ περιβληθὲν ἐκμάσσειν. Εἶτα συναλείφειν ἐκτε-
 νῶς καὶ τρίβειν μετὰ διαπλάσμοῦ μέρος ἕκαστον, ὥστε τὸ λε-
 ληθότως ⁴ἀκμὴν ἀδιαμόρφωτον εἰς τοὺς κατὰ φύσιν διατυπω-
 θῆναι χαρακτῆρας. Διακρατήσασα ⁵οὖν ἡ τιτθὴ ποτὲ μὲν τὸν
 15 καρπὸν μετὰ ⁶ἀποτάσεως τῆς δεξιᾶς χειρὸς λοξὴν κατὰ ῥάχως
 ἀπὸ εὐωνύμου γλουτοῦ τὴν τρίψιν ἀγέτω· ποτὲ δὲ καὶ τὸ δεξιὸν
 σφυρὸν κατασχοῦσα πάλιν ἀπὸ τῆς εὐωνύμου ἀμοπλάτης ἐπὶ

¹ αὐτὸ κρατούμενον codd. — ² διάστασιν codd. — ³ ἡ ἀμολ. codd. —
⁴ ἕκαστον ἀκμὴν codd. — ⁵ γὰρ οὖν codd. — ⁶ ἀποστάσεως codd.

oportet, et leniter linguam et gingivas et oris angulos at-
 terere; leviter autem comprimi debet imus venter, ut ad
 urinae emissionem impellatur; lapsis vero nonnullis diebus
 tepida post calidam eum ablui assuefaciemus, ut etiam ablu-
 tionis aquâ frigidâ factae adsuescat, qua a refrigeratione
 tutus servabitur. Post balneum vero malleolis' apprehen-
 sum capite deorsum vergente suspensum tenere oportet, ut
 vertebrae extendantur et flexibilis reddatur spina dorsi et
 ut nervi quasi e convolutione quadam explicentur; tum
 leniter eum componere oportet supra femora mulieris, quae
 illum lavaverit, pannoque illo ante substrato e lino crudo
 confecto eireunvolutum detergere. Porro largiter eum inun-
 gere oportet et partes singulas, dum conformantur, fricare,
 ita ut quodcumque clam plane informe sit, ad naturalem
 suum characterem efformetur. Nutrix igitur alias pre-
 henso simulque tenso carpo dextrae manus secundum
 spinam dorsi a sinistra nate inde in obliquum frictionem

τὸ δεξιὸν ἀγέτω σκέλος. Εἴτ' ἐπὶ ῥάχιν ἀνακλάτω τὰ κῶλα,
 δεξιὸν μὲν ἀκροπόδιον ἀριστερῶν προσάγουσα χειρὸς ἄκρῳ, εὐώ-
 νυμον δὲ δεξιῶν· μαλάσσεται γὰρ οὕτω τὰ νεῦρα τῶν ἄρθρων,
 [ἄν] ἕκαστον εὐκίνητότερον ταῖς ποικίλαις περιαγωγαῖς ἀπότε-
 5 λεῖται καὶ, εἴ τι γλισχρῶδες ¹ συνισταμένου τοῦ ζῶου παραιρε-
 δύετο τοῖς ἄρθροις, ² ἐκθλίβεται. Μετὰ δὲ τὴν καθ' ἐν μάλαξιν,
 ἀμφοτέρω τὰ σκέλη πρὸς ἀλλήλα συνάγουσα διὰ μὲν τῆς ἐτέρας
 χειρὸς ³ μετ' ἀποτάσεως συνεχέτω· διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ὅλον κατὰ
 μήκος τριβέτω· καὶ τοπικῶς ἰγνύας μὲν ἐκπλατυνέτω τῇ τοῦ
 10 θένυρος ἐπικωγῇ· σφυρὰ δὲ ἀλλήλοις προσηγμένα ⁴ ζυγούτω τε
 καὶ ῥυθμιζέτω κατὰ τὴν ἀνάτριψιν τὴν ἀπὸ τῶν ⁵ πτερυῶν [καὶ]
 τὰς προτέρας ὑπεροχὰς καταστελλέτω διορθουμένη τὸ ἐκ πτερυῶν·
 εἴτα προσανακλάτω τὰ κῶλα τοῖς πυγαίοις προσάγουσα τὰς
 πτέρυγας· ἐντεῦθεν δὲ καὶ πλατεῖαις ταῖς χερσὶν ἐπ' εὐθείας τε
 15 καὶ ⁶ κατὰ περισπασμὸν ἐξομαλιζέτω τὴν ῥάχιν· εἴτα τῶ με-
 γάλῳ δακτύλῳ κάτωθεν ἀπὸ μεσοπυγαίου ἕως ἰνίου ⁷ κατ' ἀπό-

¹ συνισταμένῳ τῶ ζῶῳ codd. — ² ἐνθλ. codd. — ³ μετ' ἀποτάσεως codd. —
⁴ ζυγῶν τε codd. — ⁵ στέργων codd. — ⁶ τὰ codd. — ⁷ κατὰ ποσὴν θλ.
 codd.

dirigat; alias dextro malleolo apprehenso contra a sinistra
 scapula inde ad dextrum crus dirigat. Tum retro ad spinam
 artus reflectat, extremam pedis dextri partem extremae ma-
 nus sinistrae adducens, sinistram vero dextrae; nam ita
 nervi articulorum emolliuntur, qui singuli mobiliores red-
 duntur variis circumductionibus, et si quid viscosi, dum
 animans componebatur, intra articulos introit, id exprimi-
 tur. At post partium singularum emollitionem utrumque
 crus inter se adducens altera manu extendat simul et teneat,
 altera vero manu totum secundum longitudinem fricet et
 specialiter poplites in latum extendat manus volam adpli-
 cans; malleolos autem ad se adductos connectat et componat
 inter fricandum a calcibus inde et priores prominentias re-
 ducat, quod a calcibus inde est dirigens. Dein artus retro
 flectat calces ad nates adducens; postea planis manibus
 recta et cum circumtractione spinam dorsi acquabilem red-
 dat; tum digito medio a loco inter nates ad occiput usque

- τασιν θλίβουσα ἐπικολαινέτω ¹ αὐτήν [καὶ πάλιν] ἀπὸ τραχή-
 λου ἕως ἱεροῦ ὀστέου κατ' εὐθειαν, ² ἵνα μετὰ τοῦ εὐπρεποῦς καὶ
 ἢ μετ' ³ εὐκινήσεως τῶν σπονδύλων σύνθεσις ἀποτελεσθῇ· μετὰ
 δὲ ταῦτα διὰ τοῦ μεγάλου καὶ λιχανοῦ δακτύλου τὰ περὶ τὰ
 5 πυγαῖα ταῖς ἐμπιέσεσιν ⁴ εὐπρεπείας ἕνεκα κολαινέτω· συνε-
 στραμμένης δὲ τῆς χειρὸς ἐπαγωγῇ τὰ ὑπὲρ τὸν ἔσχατον τῆς
 ῥάχως σπόνδυλον λεληθότως ἀπωθείσθω πρὸς τὸ μὴ γενέσθαι
 λόρδωσιν· οὕτω δὲ καὶ κατὰ νότου καὶ μεταφρένου χάριν τοῦ
 δυσεξιύβωτα καὶ [μὴ] ἀνώμαλα εἶναι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ κε-
 10 φάλιον πρῶτον μὲν [κατὰ] περιχρωγῆν ἑκατέρᾳ χειρὶ τριβέτω
 στρογγύλως· δεύτερον δὲ πως ⁵ ὑποτυπούτω αὐτὸ, ποτὲ μὲν ἐξ
⁶ ἀντιθέτων τῶν χειρῶν ⁷ ἢ μὲν κατ' ἰνίου, ἢ δὲ κατὰ μετώπου
 τασσομένη, ποτὲ δὲ ἢ μὲν κατὰ κορυφῆς, ἢ δὲ ὑπ' ἀνθεραῶνα·
 εὐρυθμιζέτω δὲ δεξιῶς τὸ κρανίον, ὥστε μὴ προμηκέστερον ἢ
 15 φοξὸν ἀποτελεσθῆναι· ποτὲ δὲ καὶ κινεῖτω προσεπαίρουσα τὸ
 κεφάλιον καὶ ἀποτεινέτω γυμνασίας ἕνεκα τῶν τενόντων καὶ κι-

1 τὴν codd. — 2 ἵνα ἢ μετὰ codd., et ἀπρεποῦς. — 3 εὐκινήσεως codd. —
 4 εὐπρεπείας codd. — 5 ὑπὸ τὸ αὐτὸ codd. — 6 ἀντιθέτων codd. — 7 ἢ
 codd., et sic item in seqq., ubi ἢ dedi.

et rursus contra a cervice ad os sacrum usque in directum
 extendens et premens spinam dorsi excavet, ut una cum
 pulchra forma etiam compositio vertebrarum cum mobilitate
 acquiratur. Postea digito medio et indice partes circa
 nates impressione digitorum decorae formae gratia excavet;
 contractae vero manus applicatione partes super extremam
 spinæ vertebram sensim detrudantur, ne λόρδωσις (spinæ
 flexura versus anteriora) nascatur; simili quoque modo se-
 cundum dorsum et spinæ partem, quae pone diaphragma
 est, ne facile gibbositas oriatur et ut aequales sint illae
 spinæ partes. Hoc facto capitulum utramque manum in
 orbem circumagendo secundum rotunditatem suam fricet,
 deiu id quodammodo conformet oppositis inter se manibus,
 alias altera ad occiput, altera ad frontem applicata, alias
 altera ad verticem, altera sub mento. Aptæ autem cranium
 efformet, ut neque oblongius sit, neque acuminatum red-
 datur. Numquam etiam attollens capitulum moveat et

νήσεως τῶν σπονδύλων, ἐπεὶ δι' ἑαυτοῦ ταῦτα τὰ μέρη κινεῖν
 ἀδυνατεῖ τὸ ¹ νήπιον. Τούτων δὲ ἐπιμεληθεῖσα στρεφέτω τὸ
 βρέφος καὶ τὰ ἔμπροσθεν συναλειφέτω καὶ διὰ τινων ἡμερῶν
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγχυματιζέτω καὶ μὴ καθ' ἡμέραν. ² ὀφθαλ-
 5 μίαι γὰρ ἐντεῦθεν ἐνίοις ἐπακολουθοῦσιν ἐλκουμένων ποτὲ καὶ τῶν
 ὑμένων. Τριβέτω δὲ πάλιν ἀπὸ ἀκρωμίου κατὰ μίαν ἀποτετα-
 μένην χειῖρα· καῖπειτα λοιπὸν αὐτὰς ἀντιπαραλασσέτω ³ περὶ
 στερνὸν ἕως ἐπὶ πλευρὰς ἄγουσα καὶ περιπτύσσουσα, καθάπερ
 ἐπὶ τῶν ⁴ παρεμβαινόντων εἴωθε γίνεσθαι, μετὰ ποσῆς ⁵ ἐκτά-
 10 σεως. Προσανατριβέτω δὲ κοιλίαν καὶ θώρακα καὶ καθ' ἓν πάλιν
 σκέλος [ἐκάτερον] ἀποτεταμένον, εἴθ' ὑφ' ἓν ἐξυγωμένα τὰ δύο·
 διασαλευέτω δὲ καὶ τὰς ἐπιγονατίδας, ἵνα μὴ δυσκίνητοι τῇ
 συμβολῇ τῶν κώλων καθιοῦνται, καὶ προσεκπλατυνέτω χάριν
 εὐμορφίας ἀπλῆ τῇ χειρὶ κατὰ μῆκος ἀντιπαραγομένη, συνηγ-
 15 μένων πρὸς ἄλληλα τῶν σκελῶν. Τριβέτω δὲ τοῖς ἀντίχερσιν
 ἑκατέρωθεν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς· [καὶ] περιπλαττέτω καὶ τὸν
 μυκτῆρα, διεγείρουσα μὲν αὐτὸν ἐπὶ σιμῶν, θλίβουσα δὲ ἐπὶ

1 νήπιον τούτου. τῶν δὲ ἐπιμεληθείσας τρεφέτω codd. — 2 ὀφθαλμιᾶ codd. —
 3 περιστερόν ὃ ὡς ἐπὶ codd. — 4 παραμβανόντων codd. — 5 ἐκστάσεως codd.

extendat, ut tendines exerceantur et vertebrae moveantur,
 quum recens natus per se partes illas movere non valeat. Et
 postquam haec procuraverit, infantem convertat, et partes
 anteriores inungat et aliquot dierum intervallo oculis suc-
 cum aliquem infundat, sed non quotidie; nonnullis enim
 hinc lippitudines abortae sunt, subinde etiam membranis
 oculi exulceratis. Fricet autem rursus ab humero summo
 inde singulas deinceps manus extensas et dein singulas ad
 oppositum latus circa pectus usque ad costas adducat et
 circa complicet, quemadmodum in altum locum adseenden-
 tes facere solent, et aliquantum extendat. Fricet insuper
 ventrem et thoraecm et rursus singula deinceps crura ex-
 tensa, tum coniunctim utrumque simul; commoveat etiam
 patellas, ne aegre motae connexionem artuum considant, etiam
 in latum eas extendat manu plana circumducta secundum
 longitudinem, cruribus ad se invicem admotis. Fricet quoque
 singulis pollicibus oculos, et nasum quoque in debitam for-

- γρυπῶν, προσαναστέλλουσα ἐφ' ὧν τὸ γρυπὸν οὐ κατὰ μετεω-
 ρισμόν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, κατὰ προπέτειαν δὲ τῶν περὶ τὸ
 1 σφαιρίον ἄκρων ἐπισπώμενη ² ἀνεσταλμένα τὰ πτερυγώματα
 τῶν ῥινῶν. Εἰ δὲ ἄρρην τὸ νήπιον ὑπάρχον φαίνοιτο λειπόδερμον,
 5 τρυφερῶς ἐπισπάσθω τὴν ἀκροποσθίαν, ἣ καὶ διὰ κροκύδος συ-
 νεχέτω πρὸς διακράτησιν· ἐλκομένη γὰρ ἐκ τοῦ πρὸς ὀλίγον καὶ
 συνεχῶς ἐπισπώμενη ῥαδίως ἐπιδίδωσι καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἀπο-
 λαμβάνει μῆκος καλύπτουσα τὴν βάλανον καὶ συνεπιζομένη τὴν
 φυσικὴν εὐμορφίαν τηρεῖν. Προσαναπλαστέτω δὲ καὶ τὸν ὄσχεον
 10 ἐκ τῶν συμμηριῶν καὶ, ἵνα μὴ θλίβηται, ὑποβάλλουσα ἔριον κατὰ
 τῶν μηρῶν οὕτως ³ αὐτὸν ἀποτιθέτω. Μετὰ δὲ τὸν διαπλασμόν
 σπαργανούσθω τὸ βρέφος ὀλίγω λελιπασμένον ἐλαίῳ· τὸ γὰρ
 πλεῖον ⁴ ἀποψήχεται καὶ οὐκ ἐᾷ μένειν τὰ σπάργανα ἐδρασμένα,
 καὶ ὀλισθανόντων καὶ περιτρεπομένων διαστρέφεται τὰ κῶλα.
 15 Συμφέρει δὲ ποτε καὶ κηρῶ Τυρρηνικῶ ἀνιέντα ἐλαίῳ πρὸ τῆς
 σπαργανώσεως ἀλείφειν τὰ σώματα· μαλάσσει γὰρ ⁵ οὗτος καὶ

1 πτερὸν codd. — 2 δὲ ἀνεστ. codd. — 3 αὐτὸ codd. — 4 ψήχεται codd. —
 5 οὕτως codd.

mam effingat, eum attollens in simum habentibus, depri-
 mens contra in iis, qui sint adunco, et in his quidem non
 reprimens nasum qua parte prominentia maxime prostet,
 verum adducens ad extremum apicem deorsum vergentem
 narium alas sursum retractas. Quodsi in masculo infante
 pudendi cutis deficiat, leniter attrahat praeputium, vel etiam
 flocco circumdatum retineat; sensim enim attractum et con-
 tinenter adductum facile cedit et naturalem acquirit longi-
 tudinem, ita ut glandem praetegat et assuefiat ut pulchram
 formam, quam natura illi esse voluit, servet. Praeterea
 etiam efformet scrotum ex interfemineo et ne comprimatur
 lana a parte femorum subiecta id reponat. Post confor-
 mationem vero fasciis obvolvatur infans pauxillo olei inun-
 ctus; nam quod nimium est detergitur, nec firmiter adplicari
 sinit fascias, quibus declabentibus et in circuitu revolutis
 membra distorquentur. Nonnunquam etiam utile est ante
 obvolutionem fasciarum partes inungere cera Tyrrhenica,
 quae emollit et corporis molem calefacit, tum etiam ad

θάλπει τὸν ὄγκον· ἔτι δὲ προστρέφει καὶ λευκαίνει τὸ σῶμα. Μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν ἐκμυζᾷτω τὰ ὦτα καὶ τοὺς μυκτῆρας τοῦ βρέφους, ὅπως μὴ ὑπομείναι ὑγρὸν τρυφεροῦς ¹ ἔτι τυγχάνου-
τας τοὺς Φυσικοὺς πόρους βλάβῃ.

5

Κ Ε Φ. λ ε'.

Πῶς δεῖ καὶ πότε διδόναι τῷ βρέφει τὸν μαστόν.

Διαστήσασα δὲ ὀλίγον, ὥστε τὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ ταραχὴν
[καταστήναι], ² αὐτὸ παρατιθέτω· τὸ γὰρ εὐθέως παρέχειν τὴν
τροφὴν ἐπιβλαβὲς οὐ μόνον νηπίῳ, ἀλλὰ καὶ τελείῳ· πεπυρωμένη
10 γὰρ ἢ σύγκρισις ἀθρόως ἐπισπᾶται τὴν τροφήν καὶ διαφθείρει·
καὶ αὐτὴ [ἢ] γαλουχοῦσα, εἴπερ ἀπὸ βαλανείου τυγχάνει
[οὔσῃ], διαστήσασα ³ τὸ αὐτάρκες [διδότω τὸ γάλα], καὶ προλαμ-
βανέτω πρότερον ὑδάτιον· οὐ γὰρ τεταραγμένῳ τῷ σώματι μόνον
⁴ ἐπιβλαβὲς λαμβάνειν τὴν τροφήν, ἀλλὰ καὶ [ἢ] ἀπὸ

1 ἐπιτυχ. codd. — 2 αὐτῷ codd., et παρατιθέντων. — 3 τῷ τὸ codd. —
4 ἐπιβλαβῶς codd.

nutritionem confert et albedinem corpori impertit. Post
balneum vero nutrix exsugat aures et uares infantis, ne
liquor restitans meatibus naturalibus, qui etiamnunc sunt
teneri, noceat.

CAPUT XXXV.

*Quo modo et quando infanti mammam praeberere
oporteat.*

Tempore autem aliquo lapso, ita ut perturbatio a balneo
conquieverit, eum mammae admoveat; nam statim alimen-
tum dare non solum recens nato, sed etiam adulto nocet; con-
stitutio enim incensa confertim alimentum attrahit et cor-
rumpit. Atque ipsa nutrix, si recens e balneo redcat, differat
satis diu lac suum infanti praeberere, atque antea pauxillum
aquae bibat; neque enim perturbato solum corpori nocet
alimentum sumere, sed nocet etiam alimentum, quod a

- τεταραγμένου [του] σώματος τροφή βλάβπει. Καὶ τὸ νήπιον οὖν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ διαστησάτω, καὶ ἡ τροφὸς ἀπαμελξάτω τὸ ¹ παρεγκείμενον τοῖς μαστοῖς, καὶ ἀποθλίψατα τὸ ² ὑπὸ τῆς ταραχῆς διεφθαρμένον γάλα, τότε δίδότω καθαρὰν τροφὴν εὐ-
- 5 σταθοῦντος τοῦ σώματος. Ἄεὶ μέντοι παρέχουσα τὸν μαστὸν καθεξέσθω καὶ προστερισαμένη ταῖς ἀγκάλαις τὸ βρέφος ποσῶς ἀνάρροπον ἐπὶ ³ πλευρὸν ἐσχηματισμένον, ποτὲ μὲν δεξιὸν, ποτὲ δὲ εὐώνυμον, ἐντιθέτω τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ τὴν θηλήν. Καθεξέσθω μὲν οὖν οἶον ἐπινευουκῖα, ἐπειδὴπερ ὑπτιωμένης
- 10 αὐτῆς ἢ καταρρόπου ἐσχηματισμένης δυσκολωτέρα γίνεται ἢ κατὰποσις, ὥστε ποτὲ μὲν ἀνταποδίδοσθαι τὸ πινόμενον, ποτὲ δὲ καὶ πνιγμοῦ γίνεσθαι παραίτιον· τοῦ αὐτοῦ δὲ χάριν καὶ τὸ βρέφος ποσῶς ἀνάρροπον ἐσχηματίσθω, μὴ διηνεκῶς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν πλευρὸν· πρῶτον μὲν [γὰρ] εἰς τὸ ἐναλλάξαι ἐφ' ἑκατέ-
- 15 ρου ⁴ δεῖ μαστοῦ τρέφεσθαι· δεύτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μετὰ τὴν λύσιν τῶν σπαργάνων ⁵ παντῶτε κατεχομένην τὴν δεξιὰν μελέτην ὑπομεῖναι τῆς ἀνεργησίας. Ἐνθειῖσα μέντοι τὸν μαστὸν, ὡς

1 παρακειμ. codd. — 2 ἀπὸ codd. — 3 πλευρὰν codd. — 4 δὲ codd. — 5 μὴ παντ. codd.

perturbato corpore provenit. Itaque infans quoque post balneum aliquamdiu moretur, et nutrix emulgeat lac, quod mammis inest, et expresso quod per perturbationem corruptum est, tum demum alimentum purum corpore composito praebeat. Semper autem, cum mamam praebet, sedeat et infantem capite aliquantum elevatiore et in latus compositum cubitis ad pectus sibi adplicet, idque alias in latus dextrum, alias in sinistrum, papillamque eius labiis immittat. Sedeat igitur quasi corpore antrosum supra eum inflexo, quandoquidem, ubi in dorsum reclinatur, vel eo habitu ut deorsum vergat, deglutitio difficilior fit, ita ut nonnumquam reddatur quod deglutitum est, nonnumquam etiam suffocationis causa fiat. Eadem de causa infantem quoque capite aliquanto elevatiore componere oportet, sed non continenter in latus dextrum inclinare; primum enim quidem commutandi causa utraque mamma nutriri debet, tum etiam ne post fasciarum solutionem manus dextra sem-

εἶρηται, πρὸ τοῦ τὸ νήπιον ¹ ἐπισπάσασθαι τὴν θηλὴν πρῶτως
² ἐκθλιβέτω τὸ γάλα πρὸς ὑπόμνησιν τῆς ὀρέξεως καὶ εἰς τὸ
μὴ κακοπαθεῖν ἐπὶ πολὺ τὸ νήπιον τὴν πρῶτην βιαζόμενον ὀλκὴν.
'ΑΦ' ὕπνου δὲ ἢ τροφῆς ὑπάρχουσα παντότε περιπατεῖτω δια-
5 τριψαμένη καὶ σαλεύουσα τοὺς μαστοὺς, [καὶ] οὕτω τὸ γάλα
τῶ τρεφομένῳ παρεχέτω· διατμίζεται γὰρ τὸ περισσὸν καὶ λύ-
εται τὸ παχυμερὲς ἐκ τῆς τοιαύτης προδιακινήσεως. ³ Μικρὸν
δὲ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ προδιακατέχουσα μετὰ τὸ συμμέτρου
μετασχεῖν γάλακτος κοιμιζέτω καθ' οἷας ὑπεδείξαμεν κοίτης
10 πρόσποτόν ⁴ τε καὶ ἔγκλιον καθεδρίῳ· παντότε δὲ ἄνωθεν τι
περιβαλλέσθω σκέπης ἕνεκεν, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς ⁵ αὐτοῦ ἐπικα-
λυπτέτω διὰ τινας, οὐ μόνον τῇ τρυφερίᾳ πρὸς πᾶν τὸ παρεμ-
πεσεῖν δυνάμενον εὐαδικήτους ὑπάρχοντας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ
πλείονος φωτὸς καὶ τῆς ἀναιδестέρως αὐγῆς εἰωθότῃ ἀποστρα-
15 βοῦσθαι. Μὴ συγκοιμάσθω δὲ τὸ βρέφος αὐτῇ καὶ μάλιστα ἐν
ἀρχαῖς, ἵνα μὴ ἀπρόοπτος ἐπικυλισθεῖσα περιθλάσεως, ἢ πνιγμοῦ
γένηται παραιτία· διὸ καὶ παρακείσθωσαν αἱ βαυκάλαι τῇ κλίνῃ,

1 ἐπισπασθῆναι codd. — 2 ἐκθλιβέτω codd. — 3 μικρὰ et mox αὐτὰ
codd. — 4 δὲ codd. — 5 αὐτῶν codd.

per contenta in consuetudinem inertiae deveniat. Immissa
autem, uti dictum est, mamma, antequam infans papil-
lam attrahat, leniter lac exprimat, ut appetitus excitetur
et ne damnum accipiat recens natus prima suetione diu
vi continuata. Quodsi nuper e somno exsurrexerit nutrix,
omnino deambulet mammas fricans et eommoventis, atque
ita lac infanti praebeat; nam redundans exhalat et quod
nimis crassum est dissolvitur facta antea eiusmodi commo-
tione. Paulisper vero cubitis eum amplexa tenens, post-
quam modicam laetis copiam acceperit, somno tradat infan-
tem in eubili, quale descripsimus, ita ut conspici possit et
ad sellulam reclinet; semper vero tegumenti gratia aliquid
superiniiciatur; vel oculos aliquo contegat, non solum quia
pro teneritudine sua e quavis re, quae illabi possit, facile
laeduntur, sed etiam quia luce nimia et fulgore clariore
distorqueri solent. Ne autem infans eum illa dormiat,
praesertim primis temporibus, ne ex improvise super eum

¹ καὶ ἐνίοτε τι σπουδάζῃ τὸ βρέφος ἔχειν, ἢ σκάφη κατὰ τῆς κλίνης ἐπιτιθέσθω. Παραραινέον δὲ τῆ τροφῶ καὶ ὥστε μὴ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἢ νυκτὸς δίδοναι τὸ γάλα· διὰ γὰρ τὴν ἀμετρίαν νόσοις ἀλίσκεται πρὶν ἐξοικονομῆσαι τὸ πρῶτον ἕτερον λαμ-
 5 βάνον, καὶ οὕτω διαφθεῖρον τὸ πρῶτον, καὶ μάλιστα νυκτὸς. Πλεονάκις μὲν οὖν παρέχειν τὸν μαστὸν, παρ' ὅσον τὴν αὐτάρκη τροφὴν οὐ δύναται [παραυτίκα] λαμβάνειν· καὶ γὰρ τὸ γάλα φύσει ² πλησμονῶδες, ὥστε κόρον ἐμποιῆσαι τῶ νηπίῳ πρὶν ἢ αὐταρκες αὐτῶ πρὸς τὴν διάθρεψιν παρατεθῆναι. Καὶ αὐτὸ δὲ
 10 τὸ βρέφος, κάμνον διὰ τὴν ἀτονίαν τοῦ ἐπισπᾶσθαι ἄχρι πλείονος τὴν θηλὴν, ἀφίσταται πρὸ τοῦ λαβεῖν τὸ αὐταρκες· παρὸ πλεονάκις μὲν αὐτῶ δεῖ τὸ γάλα δίδοσθαι, πλὴν οὐκ ἀδιαλείπτως, οὐδὲ πρὸ τοῦ λουτροῦ, πολὺ δὲ μᾶλλον οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς βαλανείοις, ὅπερ ἀπαραιτήτως ποιοῦσιν αἱ γυναῖκες ῥαδίως κλαῖον
 15 αὐτὸ σιτῆσαι ἐθέλουσαι· διαφθειρομένου ³ γὰρ καὶ ἀποξυνομένου τοῦ γάλακτος κακοῦται τὸ νευρῶδες [καὶ] ἐπιληψίαί τε καὶ ἀποπληξίαί γίνονται. Πάντων δὲ χαλεπώτατον καὶ εἰς προφυλακὴν

¹ καὶ ἐνιον τι codd. — ² πλησμόνως τε κόρον codd. — ³ δὲ codd.

devoluta contusionis, vel suffocationis causa fiat; quapropter etiam cunae prope adstent lectulo et, si quando infans vehementer aliquid desideret, scapha lectulo imponatur. Admonenda quoque est nutrix ne per totum diem vel noctem lac praebeat; nam propter insignem copiam novum accipiens infans antequam prius sit digestum, morbis afficitur, cum etiam prius corrumpit, maximeque noctu. Frequenter igitur mammam praebeat, quia alimentum sufficiens statim capere non potest, nam lac cuiusmodi naturae est, ut prompte repleat, ita ut satietatem infanti adferat antequam satis illi sit advectum ad nutritionem. Atque ipse infans propter debilitatem defatigatus papillam diutius attrahendo desistit prius quam satis acceperit; quapropter saepius illi lac praebere oportet, nec tamen sine intermissione, neque ante balneum, neque sane in ipsis balneis, quod, nisi vetes, mulieres faciunt facile ploranti cibum praebere volentes. Corrupto enim et accscente lacte laeduntur nervi et epilepsiae atque apoplexiae oriuntur. Pessimum vero omnium, ne infans

τοῦ μηδὸλως αὐτὸ κλαῦσαι τὴν θηλὴν ¹ αἰὲ τῷ στόματι ² ἐγκαταλιπεῖν αὐτοῦ κοιμωμένου· θλιβομένων γὰρ τῶν μωξωτήρων καὶ ἀποφρασσομένου τοῦ στόματος, καὶ βαρυνομένου τοῦ Φάρυγγος, ἔσθ' ὁπότε τοῦ γάλακτος χωρὶς ἐκμυζήσεως ἐπιρρέοντος τὸ νή-
 5 πιον πνίγεται. Ἄλλως δὲ μὴ διὰ τὸ κλαίειν παντὸτε [τὸν] μαστὸν αὐτῷ παρέχειν· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῷ συμφέρει ποτὲ καὶ ὁ κλαυθμὸς· γυμνάσιον γὰρ φυσικὸν τούτοις εἰς τόνωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, πρὸς τε τὴν διάτασιν διευρυνομένων τῶν πόρων ἢ ἀνάδοσις τῆς τροφῆς ἔυχε-
 10 ρεστέρα παρασκευάζεται· πλὴν οὐχ ἕως πλείονος ³ κλαίειν ἀνετέον αὐτό· καὶ γὰρ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδικεῖ καὶ τῆς εἰς ὄσχεον ἐντέρων καττολισθήσεως αἴτιον γίνεται· δεύτερον οὐ διὰ μόνην ⁴ ἔνδειαν κλαυθμυρίζει τὸ βρέφος, ἀλλὰ καὶ διὰ σφίγξιν ἢ θλίψιν κακῶς ἐσχηματισμένον, ἢ διὰ δῆξιν περισσωμάτων, ⁵ ἢ ζῆου
 15 τινὸς ⁶ νυγμὸν, ἢ πλῆθος τροφῆς ἔτι βαρούσης τὸν ὄγκον, ἢ ῥῆγος, ἢ καὶ τὸ μὴ δύνασθαι διαχωρῆσαι, σκληροτέρου ⁷ παρεγκειμένου τοῖς ἐντέροις περισσεύματος, ἢ διὰ ⁸ δυσαρέστησιν,

1 δει codd. — 2 καταλιπεῖν codd. — 3 πλὴν codd. — 4 εὐδῖαν codd. — 5 καὶ codd. — 6 ἢ νυγμὸν codd. — 7 παρακειμένου. — 8 δυσαρέστησιν ἄλλως ἢ ποσὸν ὧν ἕκαστον ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται σημειῶσθαι δὲ πέφυκεν, ὥστε codd.

omnino ploret, papillam semper in eius ore relinquere, cum dormit; compressis enim naribus atque ore ocluso, et gravatis faucibus, lacte subinde vel sine suetione adfluente, infans suffocatur. Profecto sane non semper quia plorat mammam illi praebere oportet. Primum enim vel ploratus ipse nonnumquam utilis est; naturalis enim est exercitatio ad spiritus et organorum respiratoriorum corroborationem, et ad distentionem dilatatis meatibus distributio alimenti per eorpus facilius obtinetur. Non tamen nimis diu eos plorare sinere debet; nam id oculos laedit et intestinorum in scrotum descensus causa fit. Tum vero non solum propter alimenti inopiam infans plorat, sed etiam propter constrictionem, vel pressionem, si pravo habitu decumbat, vel propter morsum exerementorum, vel animalis nescio cuius punitionem, vel eopiam alimenti etiamnunc eorpus gravantis, vel rigorem, vel quia alvum ponere nequit, solidiore exeremento in intestinis praesente; vel propter molestiae sensum, vel

ἢ δι' ἄλλο τι ὁποῖον δὴ πέφυκεν, ὧν ἕκαστον ἐφ' ὅσον ἐνδέ-
 χεται σημειούσθω, ὥστε κατ' ἄλληλα πρᾶξιαι τοῖς ὀχλοῦσι καὶ
 1 μὴ πάντως ἐπὶ τὸ δοῦναι τὸν μαστὸν τῷ βρέφει παρελθεῖν.
 Ὅτι μὲν οὖν θλίβεται, γνωρίσομεν τῷ δακτύλῳ τὴν θλίψιν τῶν
 5 τελαμώνων καταλαμβάνοντες καὶ περιούμενον ἄκρον ἰδόντες ἢ
 μὴ κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένον· ὅτι δὲ δάκνεται ἢ νύσσεται ὑπό-
 τινος, διὰ τὸ αἰφνίδιον κραυγᾶσαι μῆτε μετασχηματισθὲν, μῆτε
 ἐσφιγμένον ὑπὸ τῶν σπαργάνων· ὅτι δὲ βαρεῖται διὰ πλείονος
 τροφῆς παράθεσιν, διὰ τοῦ ἀσᾶσθαι καὶ 2 ἐρυγιάζεσθαι, πολ-
 10 λάκις δὲ καὶ μετέωρον ἔχειν τὸ ὑποχόνδριον· καὶ τούτου [δὲ]
 μαθεῖν πρόσεστι, ποσάκις πέπωκε γάλα· ὅτι δὲ ῥιγοῖ, διὰ τοῦ
 πυκνοῦσθαι καὶ συστρέφεσθαι καὶ ἀπεψύχθαι, ποτὲ δὲ καὶ πε-
 πελιῶσθαι τὰ γυμνά, καὶ τὸν ὄγκον, ἐν ᾧ τρέφεται, φαίνεσθαι
 ψυχρόν· ὅτι δὲ καυματίζεται, διὰ τοῦ θερμότερου μὲν ἡμᾶς ἀν-
 15 τιλαμβάνεσθαι τοῦ ἀέρος, ἐρυθραίνεσθαι δὲ καὶ πνευστιᾶν τὸ
 νήπιον, ἢ πολλακίς παρὰ τὸ δέον σκεπάσμασι περιβεβλησθαι·
 ὅτι δὲ παρὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ σκύβαλον καὶ δυσδιαχώρητον,

1 οὐ codd. — 2 ῥυγιάξ. codd.

aliud quid quaecumque, quac singula, quantum fieri po-
 test signis suis cognoscere oportet, ita ut faciamus quod
 noxis illis adversum est, nec semper eo recurratur ut in-
 fanti mamma praebeat. Premi igitur infantem dignoscemus
 digito pressionem fasciarum sentientes et videntes extremam
 aliquam partem corporis livescere, vel non compositam esse
 secundum naturam suam; cum autem aliqua re morderi vel
 pungi, e ploratu subitanco, cum neque alieno habitu sit
 compositus, nec fasciis constrictus. Nimio cibo cum gra-
 vari noverimus e nausea et ructibus, saepe etiam ex hy-
 pochondrio in tumorem sublato; praeterca etiam inde co-
 gnosci poterit, si reputemus quoties lac biberit. Infantem
 autem rigore teneri novimus, ubi densatur et contrahitur,
 et refrigeratur; interdum quoque inde, quod partes nudatae
 livescunt et quod moles, in qua nutritur, frigida videtur.
 Eum ardore vexari patebit inde, quod aërem ambientem
 calidiorem esse sentimus, infantem vero rubere vel anhelare
 observamus, vel praeter modum stragulis esse coopertum.

ἐκ τοῦ μετὰ διατάσεως καὶ συνολικῆς τοῦ σώματος κλαίειν ἔνεστι
 γυνῶναι· ἔτι δὲ [διὰ] δυσαρέστησιν καὶ ὁποιαυδήποτε νόσον,
 διὰ τοῦ συνάγεσθαι τοῖς χαρακτῆρσι καὶ ἀποστρέφεσθαι τὸν
 μαστὸν ἐπὶ μηδεμίαν τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων αἰτιῶν. Τὸ δὲ
 5 τῆς τροφῆς ὀρεγόμενον, διὰ τοῦ μηδενὸς τῶν εἰρημένων παρόντος
 τὰ χεῖλη μὲν σαλεύειν, τὸ δὲ στομάτιον ἀνοίγειν καὶ μάλιστα
 1 εἴ τις τῶ ἑαυτοῦ δακτύλῳ παράψαιτο, διὰ τῆς ἀφῆς εἰς
 ὑπόμνησιν ἄγων τῆς θηλῆς· ἔτι δὲ διὰ τοῦ προσεπιθεωρῆσαι
 2 πόσῳ μὲν εἴωθεν ἀρκεῖσθαι γάλακτι, πόσον δὲ ἔλαβε νῦν, καὶ
 10 3 εἴτι ἐπὶ πολὺ ὁ μεταξὺ γεγένηται χρόνος καὶ ὑποχόνδριον 4 κα-
 θεῖτο· τότε γὰρ παρέχουσα τῶ βρέφει τὸν μαστὸν ἢ γαλοῦχος
 εἰς διόρθωσιν τῶν διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς κλαυθμυρίζοντων,
 οὐ διαμαρτῆσεται. Φυλάττεσθαι δὲ καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι
 τοῦ γάλακτος εὐθέως αὐτὸ κινεῖν· καὶ γὰρ οἱ τέλειοι μετὰ τρο-
 15 φῆν αἰωρούμενοι βλάπτονται φθειρομένης τῆς τροφῆς, πολλῶ δὲ
 μᾶλλον τὸ ἀκμὴν νήπιον, διὰ τε τὴν τρυφερίαν τοῦ σώματος

1 εἴτις ἑαυτοῦ δάκτυλον παρ. codd. — 2 πόσον codd. — 3 ἔτι codd. —
 4 καθεῖντο codd.

Eum autem plorare propter durum excrementum et quod
 difficulter deponat, novimus inde, quod eum intentione et
 contractione corporis plorat. Propter molestiae sensum vero
 et morbum qualemeumque constabit eum plorare, quando
 vultus lineamenta contorquet et mammam aversatur, nulla
 de causa earum, quas ante memoravimus. Alimenti autem
 desiderium ploratus causam esse cognoverimus inde, quod
 nulla re supra dicta praesente labia commoveat, et osculum
 aperiat, maximeque si quis digito suo attingat, attactu illo
 papillam illi in mentem revocans; tum etiam inde quod con-
 sideretur quanto laetis contentus esse soleat, et quantum
 nunc ceperit, et num sat longum sit tempus a postremo
 quo alimentum ceperit, et num hypoehondrium consederit;
 nam ita rebus se habentibus si nutrix infanti mammam prae-
 beat, ut melius degant infantes propter alimenti deside-
 rium plorantes, minime peccabit. Cavendum etiam, ne sta-
 tim postquam repletus sit lacte infantem moveamus; nam
 vel adulti post coenam gestatione usi laeduntur alimento

καὶ διὰ τὸ φύσει πως εὐεπιπόλαστον εἶναι τὸ γάλα, δι' ἣν αἰτίαν ὡς εἰκὸς καὶ τὰ βρέφη συνεχέστερον ¹ ἔξεραῖ πρὸς τὴν ἄτακτον καὶ ἀδιάλειπτον κίνησιν ναυτιῶντα καὶ ² ἀνατρεπόμενα τὸν στόμαχον τοῖς δυσθιλάστοις τῶν πλοῖζομένων ἐμφερῶς. Διὰ
 5 τοῦτο καὶ τὰ οὕτω τρεφόμενα πλαδαρὸν ποιεῖ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς νόσους ³ εὐεπηρέαστον, ὅμοιόν τι πάσχοντα τοῖς σιτευομένοις ἐρίφοις, ⁴ οὓς οἱ κατ' ἐπιτήδευσιν λιπαροὺς ποιῆσαι θέλοντες, ὅταν πληρωθῶσι τοῦ γάλακτος, ἐν σπυρίδι κρεμάσαντες κινουῖσι δι' ὄλης ἡμέρας τε καὶ νυκτός· οὕτω γὰρ διὰ τὸν σά-
 10 λον τῆς τροφῆς εἰς ὅλα τὰ σώματα φερομένης ⁵ διοικεῖται, καὶ ἐμπιπλάται μέρος ἕκαστον. Εἰ δὲ ἐπιμόνως κλάοι τὸ βρέφος ἀπὸ τῆς γαλακτοποσίας, ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ διακρατεῖτω ἐρεθισμοῖς τισι καὶ ψελλίσμασι καὶ φωναῖς προσηγέσι παρηγοροῦσα τὸν κλαυθμὸν, μήτε δὲ ἐκφοβοῦσα, μήτ' ἐπιταράττουσα
 15 ψόφοις τισὶν ἢ ἄλλαις ἀπειλαῖς· ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐκπληξίς αἰτία παθῶν γίνεται ποτὲ μὲν σωματικῶν, ποτὲ δὲ

1 ἔξεραῖ codd. — 2 ἀνατρεπόμενα ὅμοια τοῖς δυσθ. codd. — 3 εὐεπηρέαστα codd. — 4 ὡς codd. — 5 διοικεῖ codd.

corrupto, multo magis vero infans cum propter corporis teneritudinem, tum quia lac natura sua fere supernatat; quapropter, uti videtur, infantes etiam frequenter id eructant propter inordinatum et non interruptum motum vomituri- entes et subversum stomachum habentes, instar eorum ex navigantibus, qui motum in mari aegre ferunt. Idcirco qui ita enutriuntur humore reduudans corpus sibi acquirunt et morbis facileprehenduntur, similiter fere affecti ac satiati hoedi, quos qui pinguefacere volunt, cum lacte eos repleverint, in corbe suspensos per integrum diem et noctem agitant. Ita enim cibus iactatione per totum corpus distributus in nutrimentum vertitur et partes singulae replentur. Quodsi continenter infans ploret postquam lac duxerit, intra cubitos eum contineat, irritationibus aliquantulis et balbutiendo et vocibus lenibus ploratum sedans, minime vero eum perterritans, nec conturbans sonis quibusdam, vel praesertim minis; nam terror inde exortus causa fit affectuum tum corporis, tum animi. Itaque non statim a

ψυχικῶν. Οὐκ εὐθέως οὖν μετὰ τὴν τροφὴν αἰωρητέον, ἀλλὰ ἢ ¹ μετὰ τὸ αὐτὴν ἀναδοθῆναι, ἢ πρὸ τροφῆς· πρὸς ἀναλογίαν δὲ τῆς ἔξεως καὶ διὰ τῆς αἰώρας κινήσις ἐπιτηδεύεσθω, τὸ πρῶτον μικρὸν σαλευομένης τῆς σκάφης, ἢ τῆς βαυκάλης κρεμα-
 5 μένης, ἢ ἐπὶ διαγωνίων λίθων ² ἐπηρεισμένης, εἰς ὕστερον δὲ καὶ ³ διὰ φορείου· μετὰ δὲ τέσσαρας μῆνας καὶ τῆς τροφοῦ διακρα-
 10 τούσης ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ καὶ περιπατούσης, ἢ διὰ ζεύ-
 γους αἰωρουμένης· τὸ γὰρ βαστάζειν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτὸ καὶ
 κινεῖν ἀποδοκιμάζομεν· θλιβόμενοι γὰρ οἱ διδυμοὶ ποτὲ μὲν ἀνα-
 τρέχουσι εἰς τὰ ὑπερκείμενα, ποτὲ δὲ διαλύονται, καὶ οὕτως οἱ
 μὲν γίνονται κρυψόρχαιοι, οἱ δὲ εὐνοῦχοι. ⁴ Δεῖ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ
 τῶν κατὰ πρόβασιν τῶν χρόνων παραγγελμάτων ἐπιθεωρεῖν.

Κ Ε Φ. λς'.

Περὶ τῆς τοῦ ὀμφαλοῦ ἀποπτώσεως.

15 Καὶ πρῶτον μὲν, μετὰ τρεῖς, ἢ τέσσαρας ἡμέρας, ἢ ⁵ ὀποσσοῦν,

1 μετ' αὐτὴν codd. — 2 ἐπηρεισμένης. — 3 διάφορος μετὰ codd. —
 4 αἱ δὲ codd. — 5 ὀπωσοῦν codd.

cibo motu agitandum, sed vel postquam digestus is est, vel ante cibum sumptum. Pro ratione vero corporis habitus etiam motus per gestationem paretur, primum quidem scapha paululum commota, vel cunabulis suspensis, vel oblique positis lapidibus innitentibus; tandem vero etiam lecticae ope. Quatuor vero mensibus lapsis etiam nutrice cubitis eum amplexa et ambulante, vel curru vecta moveatur; nam humeris impositum gestare atque ita movere reprobumus; pressi enim testes interdum recurrunt ad superiora, interdum vero dissolvuntur; unde alii cryptorchides evadunt, alii eunuchi. Verum etiam reliqua, quae pro temporis progressu usu veniunt, monita considerare oportet.

CAPUT XXXVI.

De umbilici lapsu.

Ac primum quidem post dies tres, vel quatuor, vel quot-

τοῦ ὀμφαλοῦ ¹ κατὰ μαρασμὸν ἀποπεσόντος, τὸ ὑπολειφθὲν ² κατὰ τὴν βάσιν ἐλκῦδριον ἀποθεραπεύειν. Αἱ πολλαὶ μὲν οὖν γυναῖκες καύσασαι χοίρειον ἀστράγαλον, ³ ἢ κοχλίας, ἢ βολβοὺς καὶ λειοτριβήσασαι ἐπιπάσσουσιν· αἱ δὲ μόλυβδον κεκαυ-
 5 μένον καὶ ⁴ πεπλυμένον, σφονδύλῳ τῷ ἐριουργικῷ παραπλησίως σχηματίσασαι, κατὰ τῆς τοῦ ὀμφαλοῦ χώρας ἐρείδουσι, διὰ τὸ ἐμφυκτικὴν εἶναι τὴν ὕλην ἐπουλωθισομένης τῆς ἐλκώσεως, διὰ δὲ τὸ βαρεῖαν εὐπρεπῶς εἰς κοιλότητα τυπωθισομένου τοῦ ὀμφαλοῦ.

Κ Ε Φ. λζ'.

10

Πότε καὶ πῶς παραλυτέον.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ τῶν σπαραγάνων αὐτὸ δεῖ λύειν· ἔνιοι μὲν οὖν περὶ τεσσαρακοστὴν ἡμέραν τοῦτο ποιοῦσιν· οἱ πολλοὶ δὲ περὶ τὴν ἐξηκοστὴν· οἱ δὲ καὶ μακροτέραν ταύτης προθεσμίαν ὀρίζουσιν. Ἡμεῖς δὲ περιπήξεως ἕνεκα πρὸς διαστροφὴν

¹ καταμερασμὸν codd. — ² καὶ κατὰ codd. — ³ καὶ λειοτριβήσασαι κοχλίας ἢ βολβοὺς ἐπιπασσ. codd. — ⁴ πεπλυμένον ἄμεινον δὲ τοῦτο καὶ σφονδ. codd.

cumque demum, umbilico emortuo et delapso, ulcusculum ad huius basin relictum persanare oportet. Pleraeque igitur mulieres ustis porcelli talo, vel cochleis, vel bulbis, et laevigatis conspergunt. Aliac plumbum ustum et lotum in formam verticuli, quo lanam nentes utuntur, efformatum ad umbilici locum adprimunt, ut, quum refrigerans sit matcries, ulcusculum cicatricem ducat, et ut, quum gravis sit, decore umbilicum in cavum efformet.

CAPUT XXXVII.

Quando et quo modo infans e fasciis sit solvendus.

Temporis progressu cum etiam e fasciis exsolvere oportet. Nonnulli quidem igitur circa quadragesimum diem id faciunt, plerique vero circa sexagesimum; alii etiam longius remotum tempus rei constituunt. Nos vero consolidationis

¹ σχηματισμὸν εὐχρηστὸν φαμεν τὰ σπάργανα· ² τότε [δὲ] παρεκλύειν αὐτὰ δοκιμάζομεν, ὅτε ἤδη μετρίως πεπηγὸτος τοῦ σώματος, οὐκέτι φόβος ἐστὶ τοῦ διαστραφῆναί τι μέρος αὐτῶν. Τοῦτο μὲν [οὔν] ἐφ' ὧν [μὲν] διὰ βελτίονα σώματος σύστασιν, 5 τάχιον, ἐφ' ὧν δὲ δι' ἀσθενεστέραν σύγκρισιν βράδιον ³ παραγίνεται. Δεῖ δὲ μηδὲ ἀθρόως, μηδὲ ὑφ' ἐν πάντα λύειν τὰ σπάργανα· πᾶσα γὰρ αἰφνίδιος εἰς τὸ ἐναντίον μεταβολὴ ξενοπαθείας ἀποτελεστική. Πρῶτον μὲν [οὔν] μίαν ἐλευθερῶσαι χεῖρα καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας τὴν ἑτέραν· εἶτα καὶ τοὺς πόδας. Προ- 10 εκλύειν δὲ τὴν δεξιάν· ἐπικρατηθεῖσα γὰρ κατὰ τοὺς τὴν εὐώνυμον πρῶτον λῦσαι φθάσαντας ἀτονωτέρα γίνεται ⁴ τῷ βράδιον τῆς ἑτέρας ἐπὶ τὸ γυμνάσιον ἔλθειν, ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἀριστερόχειρας ἐνίους ⁵ γίνεσθαι. Πηγνυμένου δὲ τοῦ βρέφους μᾶλλον, καὶ τὸ ἐν οἴκῳ λουτρὸν δεῖ παραιτεῖσθαι, χρῆσθαι δὲ 15 βαλανεῖα μῆτε ἐπὶ πολὺν χρόνον, μῆτε πεπυρωμένῳ· τὸν γὰρ κατ' οἶκον ἀέρα προσηνώς καὶ ὀμαλῶς εὐκρατον οὕτως οὐκ ἐνδέ-

¹ χρηματισμὸν codd. — ² τότε παρεκλέλειν codd. — ³ περιγίνεται codd. — ⁴ τοῦ codd. — ⁵ γίνεσθαι codd.

gratia adversus distorsionem habitum utilem esse dicimus faseiationem. Tum vero eas solvere suademus, quando iam modice densato corpore non amplius metus est, ne aliqua pars eorum distorqueatur. Hoc quidem igitur in aliis propter meliorem corporis constitutionem citius, in aliis propter debiliorem corporis fabricam tardius contingit. Oportet autem nec confertim, neque eodem tempore omnes solvere fascias; quaelibet enim subitanea in contrarium mutatio novitate molestiam parit. Itaque primum unam manum liberare oportet, et post dies aliquot alteram, dein etiam pedes. Prius autem dextra exsolvenda; nam vinculis contenta, secundum eorum morem, qui sinistram prius solvunt, debilior fit, quia tardius quam sinistra ad exercitationem devenit, ita ut vel hac de causa nonnulli laevi fiant. Infante vero magis robusto facto etiam balnea domestica repudianda sunt, contraque publico utendum, nec diu protracto, nec valde calefacto. Nempe aërem domi tam leniter et acquabiliter tepidum reddere non datur. Quodsi nuper fasciis involu-

χεται παρασκευάζειν. Ἐὰν δὲ ἀκμὴν σπαργανούμενον τὸ βρέφος ἐλκωθῆ διὰ τὴν τῶν τελαμώνων παράτριψιν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ποιητικὴν ἐλκώσεως αἰτίαν, παραιτεῖσθαι δεῖ τὰ σπάργανα καὶ ἀπλοῦν αὐτῷ περιτιθέντα χιτωνάριον ἀποθεραπεύειν τὰ ἔλκη.

5

Κ Ε Φ. λη'.

Πῶς δεῖ καθίζειν καὶ περιπάτησιν ἀσκεῖν.

Καθίζειν δὲ καὶ ἀνίστασθαι τοῦ βρέφους πειράζοντος, βοηθεῖν αὐτοῦ τοῖς κινήμασι δεῖ· τάχιον μὲν γὰρ προθυμούμενον καθίζειν καὶ μέχρι πλείονος εἴωθε κυρτοῦσθαι καμπτομένης τῆς ῥάχως διὰ τὸ μήπω τὰ σώματα τόνον ἔχειν· προπετέστερον
10 δὲ ¹ ἀνισταμένου καὶ περιπατεῖν θέλοντος, διαστρέφεται κατὰ τοὺς μηροὺς τὰ σκέλη. Τοῦτο δὲ καὶ μᾶλλον ἐπὶ Ῥώμῃς γινόμενον θεωρεῖται, καθὼς μὲν τινες ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ψυχροῖς ὕδασιν ἢ πόλιν κάτωθεν διαιρεῖται καὶ τὰ σώματα περιψύχεται

1 ἀνιστάμενον et mox θέλοντα et διαστρέφεσθαι codd.

tus infans exulceretur propter fasciarum attritum, vel aliam quandam causam, quae ulcera faciat, repudiandae sunt fasciae et simplicem tuniculam illi induere oportet et ulcera persanare.

CAPUT XXXVIII.

Quomodo infantem exercitare oporteat, ut sedere et ambulare discat.

Quando sedere et surgere tentat infans, eius motibus succurrendum est; nam ante debitum tempus et diutius sedere cupiens incurvari solet spina dorsi inflexa, quia partes nondum robur habent; cum vero nimio studio exsurgit et circumire vult, crura ad femora inflectuntur. Quod magis etiam Romae fieri videmus; uti nonnulli opinantur, quia locis depressis urbs aquis frigidis dividitur et corpora facile

ῥαδίως· καθὼς δὲ τινες λέγουσι καὶ διὰ τὰς συχνὰς τῶν γυναι-
 κῶν συνουσίας, ἢ διὰ τὸ μετὰ μέθην ταῖς συμπλοκαῖς χρῆσθαι·
 τὸ δ' ἀληθὲς διὰ παιδοτροφίας ἀπειρίαν· οὐ γὰρ ἔγκειται το-
 σαύτη στοργὴ ταῖς ἐν τῇ πόλει γυναιξίν, ὡς τὸ καθ' ἕκαστον
 5 ἐπιβλέπειν, ὃν τρόπον πράττουσιν αἱ καθαρῶς Ἑλληνίδες. Μη-
 δένος [οὔν] ἐπιθεωροῦντος τὰ κινήματα τῶν βρεφῶν διαστρέφεται
 τὰ κῶλα τῶν πλείστων· ὅλον γὰρ τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ἐπί-
 κειται τοῖς σκέλεσι, στερεὸν δὲ καὶ ἀπόκροτον τὸ ἔδαφος, ὡς
 ἂν κατὰ τὸ πλεῖστον λίθοις ἐστρωμένον· ὅταν οὔν ἀντίτυπον μὲν
 10 ἢ καθ' οὗ κλίνει, βαρὺ δὲ τὸ ἐπικείμενον, τρυφερὸν δὲ τὸ βα-
 στάζον, κατ' ἀνάγκην τὰ κῶλα ὑπενδίδωσι μῆπω τῶν ὀστέων
 τετονωμένον. Ἐνθεν, ὅταν καθίζειν πρῶτον ἄρξῃται, περιβολαῖς
 ἱματίων αὐτὸ, οἷονεὶ παραθέσει τῶν ἀνακρατεῖν αὐτὸ δυναμένων,
 διερειστέον καὶ οὐ μέχρι πολλοῦ τὸ πρῶτον· προκόπτον δὲ μᾶλ-
 15 λον ἕως τοῦ ἔρπειν καὶ πρὸς μικρὸν ἐξανίστασθαι, παρὰ τοῖχον
 αὐτὸ διαστήσαντα καταλιπεῖν· κατὰ ¹ πρὸςβασιν δὲ καὶ πρὸς
 δίφρον ὑπότροχον. Οὕτως ἐκ τῆς κατὰ βραχὺ συναυξήσεως

1 πρόσβασιν codd.

refrigerantur; uti vero alii dicunt, propter frequentes mu-
 lierum amplexus, vel quia ebriac venere utuntur; re ipsa
 autem propter imperitiam artis infantem educandi; nempe
 in mulieribus urbanis non tantus insitus est prolis amor,
 ut singula eo spectantia observent, quemadmodum origine
 Graecae faciunt. Nemine igitur ad motus infantis animum
 advertente plerorumque artus distorquentur; nam totum
 corporis onus cruribus incumbit, solidum autem et reper-
 cutiens est solum, quippe fere lapidibus stratum. Quando
 igitur renititur id, cui insistit, grave vero est quod incum-
 bit, et molle id quod gestat, necessario artus cedunt, os-
 sibus nondum debitum robur nactis. Hinc, quando primum
 sedere incipit, circumiectis vestimentis eum, quasi apposis
 fulcimentis, erigere oportet, ac primum quidem haud diu.
 Quodsi magis accedat ad tempus, quo repat et paululum
 surgat, ad parietem eum collocare et ibi sibi relinquere
 oportet per temporis intervalla; et, ut progredi discat, ad
 sellam, quae infra rotas habeat. Ita e sensim adaucta

μελετήσῃ τὴν ἐπίβασιν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς κινήσεως·
ἐξῆς δὲ καὶ περὶ τροφῆς ὑποδεικτέον.

Κ Ε Φ. λθ'.

Πότε καὶ πῶς ἀπογαλακτιστέον τὸ βρέφος.

- 5 Μέχρις οὖν συνδιαπαγῆ τὸ νήπιον, μόνῳ διατρεφέσθω γά-
λακτι· στενῶν γὰρ ἔτι τῶν ἀραιομάτων ὑπαρχόντων, ἐπισφα-
λές ἐπὶ τὴν στερεωτέραν ¹ προέρχασθαι τροφὴν, βραδυποροῦσαν
μὲν πρὸς τὰς ἀναδόσεις διὰ τὴν στενότητα τῶν πόρων, θλίβου-
σαν δὲ πᾶν τὸ δοκοῦν αὐτὴν ὑποδέχασθαι. Διὸ καὶ αἱ ² προ-
10 πετέστεραι μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἤδη πειράμεναι
διδόναι τὴν σιτάδι τροφὴν, ὅπερ μάλιστα ποιοῦσιν ἐξαντλεῖν τὸ
γάλα βαρυνόμεναι, [ἀμαρτάνουσι·] Φαῦλον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν
ἐναντίων, ἤδη τοῦ σώματος ἐστερωμένου, μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ
τροφὴν ἄλλην, οὐ μόνον ὅτι πλαδαρὸν γίνεται τὸ σῶμα καὶ διὰ

¹ προσερχ. codd. — ² προπετισμέναι codd.

exercitatione incedere discet. Et haec quidem de motu;
sequitur ut de alimento exponatur.

CAPUT XXXIX.

*Quomodo et quando infans de mamma
depellendus sit.*

Donec igitur infans firmior factus fuerit, solo lacte nu-
trendus est, nam quum raritates etiamnunc angustae sint,
periculosum est ad solidius alimentum devenire, quippe
quod lente procedit ad distributionem ob meatuum angu-
stiam et premit quodcumque id recipere videatur. Qua-
propter festinantiores iam post quadragesimum diem cibum
farinaceum praebere conantes, — quod maxime faciunt,
quia lac suum exhauriri aegre ferunt, — peccant; pravum
autem contra etiam corpore iam consolidato non transire
ad aliud alimentum; non solum quia corpus madore repletur

- τοῦτο εὐπαθὲς τὸ ἐκ τοῦ γάλακτος τρεφόμενον ἐπὶ πλεόν, ἀλλὰ καὶ αἷτιον νόσου ¹ γινόμενον εὐχερῶς ἀποξύνεται τὸ γάλα· παρ' ἣν αἰτίαν πεπηγότος ἤδη τοῦ σώματος καὶ δεκτικοῦ στερεωτέρας γιγνομένου τροφῆς, — ὅπερ οὐκ ἂν ἔμπροσθεν εὐτυ-
- 5 χηθεῖν τῶν ² ἐξ μηνῶν, — καὶ τῇ σιτώδει τροφῇ ψωμίζειν τὸ νήπιον ³ ἀρμόζει, ψιχίοις τρυφεροῖς ἐξ ὑδρομέλιτος, ἢ γάλακτος, ἢ γλυκέος, ἢ οἰνομέλιτος· μετὰ ταῦτα δὲ δοτέον καὶ ρόφημα τὸ ἀπὸ τοῦ χόνδρου καὶ πόλτον δίυγρον καὶ ῥὸν ροφητόν. Μεταξὺ δὲ τῆς τροφῆς φυλακτέον δίδοναι τὸ γάλα πιεῖν· δυσδι-
- 10 οίκητος ⁴ γὰρ ἡ τροφή γίνεται τῷ ἐπινήχεσθαι τῇ ὑγρότητι τοῦ γάλακτος, καὶ τὸ δίψος οὐ παρηγορεῖται· διὸ καὶ ἔκδιψόν ποτε γένηται μετὰ τὴν τροφήν τὸ βρέφος, ὕδωρ ἢ ὕδαρες οἰνάριον δοτέον αὐτῷ διὰ τῶν πεφιλοτεχνημένων θηλῶν· ἀβλαβῶς γὰρ ἐκ τούτων κατ' ὀλίγον ὡς ἐκ τῶν μαστῶν τὸ ὑγρὸν ἔλκει· ποτὲ
- 15 μέντοι καὶ ἀρτίδιον ἀπαλὸν ἐκ κραματίου προσφέρειν ἐστίν. Οἱ γὰρ διὰ τῶν μασητῶν τῆς τροφῆς ψωμισμοὶ διὰ τὴν συμπλοκὴν τοῦ φλέγματος ⁵ βλαβεροί· τῶν ἀρτυμάτων δὲ καὶ τὸν

1 γινομένης codd. — 2 ἐξαμήνων codd.; vide infra in hoc capite. — 3 ἀρμόζοι codd. — 4 δὲ codd. — 5 βλαβερόν codd.

adeoque facile morbos patitur id quod diutius e lacte nutritum est, sed etiam, quum causa morbi fit, facile lac acescit. Quapropter consolidato corpore et solidius alimentum recipere valente, — quod non contingit ante sextum mensem, — etiam farinaceum cibum infanti praebere convenit, micam panis mollem ex aqua mulsa vel lacte, vel musto, vel vino mellito. Postea vero etiam sorbitio ex alica praebenda et puls aquosa et ovum sorbibile. Cavendum autem ne inter cibum lac bibendum des; nam cum alimentum lactis humori supernatat, difficulter distribuitur per corpus, nec sitis restinguitur; quare, si forte siticulosus sit post cibum infans, aqua vel vinum aquosum illi praebendum est ope papillarum facticiarum; nam ex his citra noxam sensim humorem, veluti ex mammis, haurit; nonnumquam tamen etiam panis teneri aliquantulum ex aqua cum vino obferre illi licet. Nempe cibum manducatum eius ori intrudere nocivum est propter mucum, qui commiscetur.

- μήκωνα καὶ τὸ σήσαμον καὶ πᾶν τὸ ἀρτυματῶδες ἀποδοκιμα-
 στέον· ἕκαστον γὰρ τούτων καὶ ἐπὶ τελείων δυσκατέργαστον.
 Εὐχερῶς δὲ ἤδη τοῦ βρέφους λαμβάνοντος τὴν σιτώδη τροφήν
 καὶ τῆς τῶν ὀδόντων ἀναφυήσεως ὑπισχυομένης ¹ τὴν τῶν στε-
- 5 ρεμνιωτέρων διαίρεσίν τε καὶ τελείωσιν, — ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ
 πλεῖστον περὶ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἑξάμηνον γίνεται, — λε-
 ληθότως καὶ κατ' ὀλίγον ἀποσυνεθίζειν αὐτὸ τοῦ μαστοῦ καὶ
 ἀπογαλακτίζειν τῷ προστιθέναι ² μὲν τῷ πλήθει τῆς ἄλλης τρο-
 φῆς, ὑποσπᾶν δὲ τῆς ποσότητος τοῦ γάλακτος· οὕτω γὰρ ἂν
- 10 μᾶλλον τὸ βρέφος ἀποσυνεθισθήσεται ἀλύτως κατὰ βραχὺ τῆς
 πρώτης ἀποχωροῦν συνηθείας. Ἄμα δὲ ἀπεριέργως σβεσθήσεται
 τὸ γάλα τῆς τιτθευούσης τὸ νήπιον τῆ κατὰ μικρὸν ὑφαίρῃσει
 τῆς ἐκμυζήσεως· τὸ γὰρ πικροῖς τισι καὶ δυσώδεσι περιχρῆειν
 τὰς θηλάς καὶ ἀθρόως ἀπογαλακτίζειν αὐτὸ βλαβερὸν διὰ τε
- 15 τὸ ³ τῆ ἀθρόα μεταβολῆ ἕνισμὸν ἐμποιεῖν καὶ διὰ τὸ κακοῦσθαι
 ὑπὸ τῶν Φαρμάκων, [ὡς] τὸν στόμαχόν ποτε πάσχειν. Ἄρι-
 στος δὲ καιρὸς ἀπογαλακτισμοῦ τὸ ἔαρ, ὑγιεινότερον δὲ εὐκρασίαν

1 καὶ τὴν mss. — 2 μὲν γὰρ τῷ codd. — 3 ἐν τῇ codd.

Et condimentis vero papaver et sesamum, quin quodcumque condimentosum est, reicere oportet; quippe quae singula etiam adultis subactu sunt difficilia. Infante vero iam facile cibum farinosum capiente et dentium proventu etiam solidiorum ciborum comminutionem et subactionem promittente, — quod plerumque circa tertium vel quartum semestre contingit, — clanculum et sensim de mamma ut desuescat curandum est et ut de lacte depellatur, adiuciendo ad copiam reliquorum ciborum, detrahendo vero de copia lactis; ita enim potissimum infans citra noxam desuescet sensim recedens de pristino more. Simul vero etiam sine molestiis mulieris mammam infanti praebentis lac exstinguetur pedetentim facta exsuctionis deminutione. Scilicet amaris quibusdam et male olentibus papillas inungere et derepente cum de lacte depellere, nocivum est; quia e subita mutatione novitas noxam adfert et quia laeditur medicamentis illis, ita ut subinde ventriculus aegrotet. Optima vero opportunitas infantem de lacte depellendi est ver, quippe

τοῦ περιέχοντος· Φαῦλος γὰρ ὁ κατὰ Φθινόπωρον· τότε γὰρ, διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ περιέχοντος ἐπινόσως διακειμένου τοῦ παντὸς σώματος, φυλάσσεσθαι δεῖ τὰς τῶν ἑθῶν μεταβολὰς ἐχούσας τι δυσάρεστον ἐκ τῆς ξενοπαθείας. Οὐ προσεκτέον δὲ Μνησι-
 5 θέω τε καὶ Ἀριστάνακτι βράδιον ἀξιούσιν ἀπογαλακτίζειν ἕξ μῆσὶ τὸ θῆλυ διὰ τὸ ἀσθενέστερον ὑπάρχειν· οὐχ ὁρῶσι γὰρ ὅτι πολλῶν ἀρρένων ἕνια θηλυκὰ βρέφη καὶ ἰσχυρότερα καὶ σαρκώδεστερα. Δεῖ δὲ μηδενὸς τὸ νήπιον ἀποξενοῦν, μῆτε οἰνοποσίας, ¹ μῆτε ὑδροποσίας, μῆτε ψυχρολουσίας, μῆτε θερμολου-
 10 σίας, μῆτε ἀλείμματος· καλὸν γὰρ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἕθος πρὸς τὰ ὠφέλιμα ποιεῖν· τοῦ δὲ δις λούειν μὴ πρότερον ἀφίστασθαι πρὶν ἢ γενέσθαι τὴν ὀδοντοφύησιν. Εἰ δὲ κάτογκον εἶη τῷ σώματι τὸ βρέφος καὶ δύσπνουν, δεήσει τὸ πλῆθος τῆς σαρκὸς ² συνεργεῖν διὰ τοῦ τὴν μὲν τροφὸν ὀλιγοτρόφοις καὶ ἥττοσι
 15 τροφαῖς χρῆσθαι καὶ ὑδροποτῆσαι, τῷ δὲ βρέφει μὴ πολλάκις τὸ γάλα παρέχειν, καὶ κινήσει χρῆσθαι ταῖς διὰ τῶν ³ χειρα-

¹ μῆτε ἀλείμματος· καλὸν γὰρ μῆτε ὑδροποσίας, μῆτε ψυχροποσίας, μῆτε θερμοποσίας εὐθύς κ. τ. ε. codd. — ² συνεργεῖν mss. — ³ χειραμεξιών codd.

quod tempus anni salubrius est propter aëris temperationem; nam deterior auctumnalis tempestas; tunc enim, propter aëris inaequabilitatem toto corpore minus recte valente, cavendum est a solitarum rerum immutatione, quae propter novitatem facile incommoda pariat. Non tamen obsequendum Mnesitheo et Aristanacti, qui sex mensibus tardius de lacte depellere volunt femellam, quia debilior sit; neque enim perspiciunt nonnullas femellas esse multis maseulis infantibus et robustiores et carnosiores. A nulla vero re alienare oportet infantem, neque a vini, neque ab aquae potione, neque a frigido, neque a calido balneo, neque ab unctione; bonum enim est statim a principio utilibus rebus eum adsuefacere; a balneo vero bis de die non prius desistendum est quam cum dentes erumpunt. Quodsi tumidum infanti sit corpus et difficulter spiret, copiam carnis eohibere oportet, ita ut nutrix cibis minus alentibus et paucioribus utatur et aqua illi pro potu sit, infanti vero ne frequenter lae praebet et motu utatur in parvo vehi-

μαξίον, καὶ φύσει δὲ βορὸν ἢ τὸ νήπιον καὶ πλείονος ὀρεγόμενον τροφῆς ἢ ἥς δύναται κρατεῖν, ἀποπερισπᾶν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ψυχαγωγίαις τισὶ καὶ παιγνίαις, [καὶ] τὸ ψώμισμα διαιρεῖν καὶ ξηρὸν ἀρτίδιον αὐτῷ δίδοναι, καὶ τὸ γάλα ποιεῖν ὀλιγοτροφώτερον·
 5 τὸ ὑναντίον δὲ πλείονος τροφῆς κρατεῖν δυνάμενον, ἥττονος δὲ στεργόμενον, τῇ ποικιλίᾳ δελεάζειν τῶν προσφερομένων· κινεῖ γὰρ τὴν ὄρεξιν ἢ ¹ καινότης τῶν παρατεθέντων. Εἰ δὲ ἀπογαλακτισθὲν νόσῳ περιπέσοι, πάλιν αὐτὸ δεῖ μετάγειν ἐπὶ τὸ γάλα καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν νόσον ² ἀναλαβεῖν τὸ σωματίον
 10 καὶ οὕτως ἀπογαλακτίζειν.

Κ Ε Φ. μ'.

Περὶ ὀδοντοφυήσεως.

Περὶ δὲ τὸν ἑβδομον μῆνα γινομένης τῆς ὀδοντοφυίας, ὑφ' ἧς φλεγμοναὶ γίνονται τῶν οὐλῶν καὶ σιαγόνων τε καὶ τενόντων,

1 κενότης codd. — 2 καὶ ante ἀναλ. codd.

culo, quod manibus trahitur. Quodsi natura vorax sit infans et plus cibi appetat quam subigere valeat, eius animum distrahere oportet oblectamentis quibusdam et ludis, et eibum dividere, et sieei panis aliquantulum illi praebere, et lac minus alens reddere. Sin contra plus cibi digerere possit, sed minus appetat, illum oblatorum varietate pellicere oportet; exeat enim appetitum novitas propositorum. Quodsi de lacte depulsus in morbum ineidat, rursus ad lac reducere infantem oportet et postquam morbus eesserit et corpus restitutum sit, tum demum de laete desuefacere.

CAPUT XL.

De dentitione.

Circa septimum autem mensem dentibus erumpentibus, unde inflammationes fiunt gingivarum et maxillarum et ten-

- ἔμπροσθεν μὲν προφυλακῆς χάριν οὐδὲν δεῖ τῷ νηπίῳ διδόνα
 1 τῶν μασήσεως δεομένων· περιθλώμενα γὰρ τὰ οὖλα διαγα-
 νηκτεῖ καὶ δυσδιαίρετα γίνεται τυλωθέντα. Πᾶν δὲ τούναντιον
 ἀπὸ τοῦ πέμπτου μηνὸς λελιπασμένῳ τῷ δακτύλῳ συνεχῶς
 5 παρὰ τὸ λουτρὸν 2 τὰ οὖλα ψηλαφᾶν καὶ μαλάσσειν ὀριθείῳ
 στέατι· 3 δεῖ δὲ καὶ 4 λίπασμά τι προσδιδόναι τῷ βρέφει ταῖς
 χερσὶ κατέχειν μεῖζον ἢ [ᾶς] καταπιεῖν δύνασθαι, πρὸς τὸ καὶ
 ἀποθηλάζειν τοῦ νοτισμοῦ καὶ μὴ ἀπρεπῶς τὰ οὖλα διαμαλάσ-
 σειν 5 παρὰ τὴν τῆς πιμελῆς μαλακότητα. Κατὰ δὲ τὴν ὄδον-
 10 τίασιν αὐτὴν, καὶ μάλιστα τῶν ὀδόντων παρακυψάντων ἤδη,
 τοῦτο μὲν οὐκέτι δεῖ ποιεῖν· πρὸς γὰρ τῷ ἐπιπόνως διαστραφῆναι
 τὰ φατνία σπαδονίζοντος τοῦ παιδίου 6 περι[λείπει] τοῖς ὀδοῦσι
 κατὰ τὸν ἐφέλκυσμόν τὰς τῆς πιμελῆς κτηδόνας. Παραρτεῖσθαι
 δὲ δεῖ καὶ τὸ βούτυρον καὶ τὰ δριμέα τῶν διαχρισμάτων·
 15 ἐρεθίζεται γὰρ δακνόμενα τὰ φλεγμαίνοντα· παραπέμπειν δὲ

1 τὰ μ. δεόμενα codd. — 2 τὸ οὖλον codd. — 3 Ante δεῖ eieci emblemata, quod emendatum describo: καὶ ὁ λέγειος δὲ ἐγκέφαλος ὡσαύτως τῷ τῆς ἀντι-
 παθείας λόγῳ ποιεῖ τότε πρὸς ἀνιῶντα οὖλα. — 4. λιπάσματι προσδιδόναι codd. —
 5 περι codd. — 6 περι codd.

dinum, antea quidem praecavendi gratia minime infanti praebere oportet quae manducari debeant; illis enim gingivae irritantur et callosae faetae difficulter perforantur. Plane vero contrario modo a quinto inde mense digito pinguedine uneto frequenter in balneo gingivas atterere et pinguedine gallinacea emollire expedit. Praebendum etiam in super infanti manibus tenendum frustulum pinguedinis, maius quam quod deglutiatur, ut de humore aliquid sugat et ne supra modum gingivae emolliantur propter pinguedinis teneritudinem. In ipsa vero dentitione maximeque dentibus iam prodeuntibus id non amplius faciendum est; nam praeterquam quod dentium alveoli eum dolore distorquentur infante laniente in attractione circa dentes relinquuntur fibrae pinguedinis. Verum etiam butyrum repudiare oportet et linimenta aeria, nam partes inflammatae adrosae irritantur; itemque utpote noeiva repudianda gingivarum scalpelli ope incisio. Utendum autem lanuae mollis

ὡς ἐπιβλαβῆ καὶ τὴν διὰ τοῦ σμιλίου διαίρεσιν. Χρῆσθαι δὲ
 τρυφερῶν ἐρίων καὶ καθαρῶν ἐπιβολῇ [κατὰ] τραχήλου καὶ κε-
 φαλῆς καὶ σιαγόνων, ἐμβροχῇ τε τῶν αὐτῶν δι' ἐλαίου γλυ-
 κέος καὶ θερμοῦ, [καὶ] παρενσταζομένου καὶ τοῖς ἀκουστικοῖς
 5 πόροις· ἐπιμενούσης δὲ τῆς φλεγμονῆς καὶ καταπλάσμασι τοῖς
 διὰ γύρεως, ἢ τήλεως, ἢ λινοσπέρμου, πυρίᾳ τε τῇ διὰ σπόγγ-
 γων καὶ μάλιστα τῶν οὕλων· ἔτι δὲ καὶ μέλιτι συμμέτρως
 1 ἀπέφθω ταῦτα διαχρίειν· καὶ τὸ λουτρὸν, εἴαν μείζων ἢ συμπά-
 θεια τυγχάνη, παραιτεῖσθαι 2 δεῖ, καὶ τὴν τροφὸν ἐπ' ὀλιγοσι-
 10 τίας καὶ ὑδροποσίας τηρεῖν, ῥοφηματώδη τροφὴν λαμβάνουσιν,
 καὶ τῷ διδόναι τὸν μαστὸν ἡρέμα τῇ χειρὶ τὸ γάλα 3 παρενθλί-
 βουσιν, ὡς διὰ τὴν ἐκμύζησιν τὸ νήπιον κακοπαθοῦν σφοδρο-
 τέραν ὑπομένει τὴν φλεγμονήν.

Κ Ε Φ. μ'.

15 Περὶ φλεγμονῆς παρισθμίων.

φλεγμηνάντων δὲ τῶν παρισθμίων ἡμεῖς μὲν τοῖς αὐτοῖς
 1 ἀρέπτω codd. — 2 δε codd. — 3 παρναθλιβ. codd.

et purae ad collum et caput et maxillas applicatione; tum
 easdem partes irrigare oportet oleo dulci et calido, quod
 item in meatus auditorios instillandum. Persistente autem
 inflammatione etiam cataplasmatibus ex polline, vel foeno
 Graeco, vel lini semine utendum, et fotu per spongas
 praecipueque gingivarum. Tum melle modice decocto eas
 partes illinere oportet, et balneum, si maior consensus sit,
 minime administrandum, nutricem vero intra pauci cibi
 esum et aquae potionem continere oportet, ita ut cibum in
 sorbitione sumat; praeterea, cum infanti mammam praebet,
 leniter lac manu in infantis osculum exprimat, nam ex-
 suctione laeditur, ita ut maiorem inflammationem patiatur.

C A P U T X L I.

De tonsillarum inflammatione.

In tonsillarum inflammatione nos quidem iisdem utimur,

χρώμεθα παρενστάζοντες μελίκρατον καὶ πτισάνης χυλόν· αἱ
 τροφοὶ δὲ κυμίνῳ πεφρυγμένῳ δι' ὕδατος καταπλάσσουσι τὸν
 ἀνθερεῶνα, τὰ δὲ παρίσθμια παρατρίβουσιν ἄλατι καὶ παλαίῳ
 ἐλαίῳ· καὶ διὰ μιᾶς χειρὸς ἑκατέρων ἐπιλαμβανόμεναι τῶν
 5 σκελῶν ἐπὶ κεφαλὴν σχηματίζουσι τὸ βρέφος μεταξὺ θύρας καὶ
 τῶ βρέγματι προσάπτονται τοῖς ¹ τῆς στέγης ποσὶν [ἐΦ'] ὁδοῦ,
 καὶ τοῦτο ποιῶσιν ἐπτάκις, ὅπερ σχῆμα συμπληρωτικὸν τοῦ
 κεφαλίου [καὶ] διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν παρίσθμίων. Ἡ δὲ ² παρά-
 τριψις καθ' ἑαυτὴν μὲν παροξυντικὴ τῆς φλεγμονῆς· διὰ δὲ
 10 τὴν δριμύτητα ³ καὶ πληκτικὴν ἀποφορὰν καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων
 τὸ κύμινον τῆς κεφαλῆς ἐστὶ συμπληρωτικόν.

Κ Ε Φ. μβ'.

Περὶ ἄφθης.

Ἄφθης δὲ γενομένης, — ἥτις ἔλκος μὲν ἐστὶν ἐπιπόλλιον ἐν τῇ
 15 εὐρυχωρίᾳ τοῦ στόματος νεμόμενον, — μικρᾶς μὲν ἐσχάρας οὔσης,

¹ τῆς γῆς codd. — ² παράθλιψε codd. — ³ τῶν ἄλλων καὶ μᾶλλον τὸ κύ-
 μινον καὶ πλ. ἀπορ. codd.

instillantes aquam mulsam et ptisanæ succum. Nutrices
 vero cyminum tostum cum aqua in cataplasmate mento ap-
 ponunt; tonsillas autem affricant sale et oleo vetusto; at-
 que una manu apprehenso utroque crure infantem in caput
 versum inter ianuam collocant, ita ut vertice attingat po-
 stes in limine; quod septies faciunt; qui habitus capitulum
 replet ideoque tonsillas etiam; affricatio vero per se quidem
 inflammationem auget; at propter acrimoniam et irritantem
 halitum cyminum vel magis quam cetera caput replet.

CAPUT XLII.

De aphthis.

Aphthis autem oris, — quæ non sunt nisi ulcera super-
 ficialia in cavo oris serpentina, — si parva est crustula, os

μέλιτι δεῖ τὸ στόμα διαχρίειν · μείζονος δὲ μετὰ ξηρασίας μὲν
καὶ Φλεγμονῆς, καταπλάσσειν τοῖς χαλαῖν ¹ δυναμένοις
οἶον διὰ Φακοῦ καὶ σιδίων · κατὰ δὲ τοῦ ἔλκουσ ἐνδοθεν χρῆσθαι
² τῆ ἀνθηρᾶ, τῶ ἡλιώφ, τῶ ἄνθει τῶν ῥόδων, ἢ κυπέρω ἢ μυρσί-
5 νης καρπῶ. Ποσῶς δὲ τῆς ὑγρασίας κρατηθείσης τῆ διὰ μύρων
στοματικῆ καὶ τῆ διὰ κωδειῶν, καὶ τῆ δι' ἀρνογλώσσου μετὰ
μέλιτος, ἢ τινι ³ ἄλλῳ στυπτικῶ χυλῶ ἐνωθέντι μετὰ ⁴ μέλι-
τος, καὶ εἰ ξηρὰν ἐμφυσᾶν ἐθέλεις, καὶ ῥόδων Φύλλα κεκομμένα,
καὶ τὸ ἄνθος τῶν ῥόδων, καὶ κρόκος, καὶ ὀλίγον σμύρνης, καὶ
10 ἢ κηκίς, καὶ ὁ λιβανωτὸς, καὶ ὁ Φλοιὸς τοῦ λιβάνου ὁμοῦ τε
καὶ ἰδίᾳ ⁵ ἕκαστον, [καὶ] ἐπὶ τούτοις μελίκρατόν τε καὶ ῥόας
γλυκείας ὁ χυλός. Τὸ δὲ θριξὶ περιειλεῖν τὸν δάκτυλον καὶ ἀπο-
βάπτειν εἰς ἔλαιον ἢ μέλι καὶ ἀποσμήχειν τὰ ἔλκη, καθάπερ
αἱ τροφοὶ πράττουσι καὶ μάλιστα τούτων αἱ Σύραι, παραιτη-
15 τέον · ἀποσπωμένων ⁶ γὰρ τῶν ἐσχαρῶν ἐνυβριζόμενα τὰ ⁷ ἔλκη
παροξύνονται.

1 Post δυναμ, deficiunt nonnulla, ubi mentio facta fuit aphtharum cum multa humoris abundantia. — 2 τὴν ἀνθηρὰν ἡλιώφ codd. — 3 ἄλλων στυπτικῶν χυλῶν codd. — 4 μέλιτος βοηθεῖ καὶ ἴρις μετὰ μέλιτος codd. — 5 ἕκαστον μέλιτι δευόμενα codd. — 6 δὲ codd. — 7 βρέφη codd.

melle illinere oportet; sin maior cum siccitate quidem et inflammatione, in cataplasmate admovenda quae relaxandi facultatem habent veluti cum lente et malicorio. Intus vero ad ulcus utendum Anthera, et Heliaeo, et rosarum flore, vel cypero, vel myrti fructu. Humorundum redundantia vero paululum superata, remedio ori destinato cum moris parato, vel eo, quod cum capitibus papaveris, vel eo, quod cum plantagine paratur, cum melle, vel alio quodam succo adstringente coniuncto cum melle. Quodsi pulverem inflare velis, rosarum folia contusa et rosarum flos, et crocus et paululum myrrhae, et galla, et thus, et cortex arboris thuris simul vel singula per se (inflanda); quo facto sumatur aqua mulsa vel succus mali Punici dulcis. Verum digitum crinibus obvolvere et olco vel melli immittere atque ulcera detergere, quemadmodum nutrices facere solent, atque inter eas praesertim Syriac, reprobandum est; detractis enim crustulis laesa exacerbantur ulcera.

Κ Ε Φ. μγ'.

Περὶ ὀδαξισμῶν καὶ ἐξανθημάτων.

Πρὸς δὲ τοὺς ὀδαξισμοὺς τοῦ σώματος πυρία χρησιμεύει
καὶ [τὸ διαχρίειν τὴν ἐπιφανείαν] ἀφθόνῳ ἀλείμματι δι' ἐλαίου
5 ἀπέφθου, συντακέντος ὀλίγου κηροῦ χάριν τοῦ παχύτερον γενέσθαι
τὸ ἔλαιον [καὶ] τοῖς σώμασιν ἐπιμένειν ἕως πλείους. Πρὸς δὲ
τὰ ἐξανθήματα καὶ τὰς Φλυκταίνας καὶ τὰ κάθυγρα τῶν κατὰ
τῆς ἐπιφανείας ἀποτελουμένων ἐλκῶν τὴν ¹ ἄλμην καὶ τὸ οὔρον
² διὰ τὴν δριμύτητα παραπέμπομεν. Ἀσμένως ³ οὔν δέχεσθαι, —
10 ὅταν ⁴ δὲ ἀπανθήσῃ καλῶς, τμητικαῦτα ἤδη θεραπεύειν · θερμῶ
[οὔν] λούομεν ἀφεψήματι ῥόδων, ἢ Φακοῦ · καὶ πλείους στύψεως
χρήζομεν, μυρσίνης, ἢ σχίνου, ἢ βάτου, ἢ σιδίω. Τὰ δὲ
μᾶλλον ἠλκωμένα καταπλάσσομεν ⁵ ἄρνογλώσσῳ μετ' ἄρτου, ἢ
σέριδι, ἢ πάλῃ ἀλφίτων μετὰ ἀνδράχνης, ἢ αἰεζόφου, ἢ κοτυ-
15 λιδόνοσ, ἢ ῥόδοις ξηροῖς ἢ χλωροῖς ἠψημένοις μετὰ μελιλώτου,

¹ ἀλμην codd., ἄλμην Aëtius. — ² καὶ codd. — ³ δε codd, — ⁴ οὔ
codd. — ⁵ ἄρνογλωσσον μετ' ἄρτων, ἢ σέριν, ἢ πάλῃ codd.

CAPUT XLIII.

De pruritu et exanthematis.

Adversus pruritem corporis iuvat fots et superfieiem
illinere unguento copioso ex oleo deeoeto eum eerae ali-
quantulo admixto, ut oleum erassius fiat et diutius partibus
adhaereat. Adversus efflorescentias vero et bullas, et hu-
mida uleera in superfieie enascentia muriam et urinam pro-
pter aerimoniam reieimus. Lubenter igitur exeipere oportet
exanthemata; ubi vero pulehre defloruerint, tum demum
euratio suscipienda. Lavamus igitur deeoeto ealido rosa-
rum, vel lentis; sin adstringentiora requirantur, myrti, vel
mastiehes, vel rubi, vel malieorii. Quae vero magis ex-
uleerata sunt euramus eataplasmate e plantagine eum pane,
vel eiehoreo, vel polentae polline cum portulaca, vel sem-
pervivo, vel cotyledone, vel rosis sieeis, vel reentibus,
eoetis eum meliloto, vel palmulis; illinimus autem unguenta

ἢ Φοίνιξι· καταχρίομέν τε τοῖς διὰ λιθαργύρου καὶ ψιμυθίου, καὶ στυπτηρίας, καὶ ὄξους, καὶ μυρσίνου, ἢ ῥοδίνου, ἢ σχινίνου. Παιδαμένον δὲ τοῦ ρευματισμοῦ καὶ τῆς πολλῆς ἀποκρίσεως τῶν ἰχθῶρων, [εἰ] τὰ ἔλκη φαίνοιτο φλεγμαίνοντα, δι' ὑδρελαίου θερ-
 5 μου λούομεν, [ἢ δι'] ἀφεψήματος λινοσπέρμου, ἢ τήλεως, ἢ τῶν ῥιζῶν τῆς ἀγρίας μαλάχης· τὰ δὲ ἔλκη περιχρίειν τῷ λευκῷ τῶν ῥῶν ἀνακοπέντι καὶ ὑγρῷ συμπλακέντι κηρωτῇ. Μετὰ δὲ τὴν ὑπέκλυσιν τῆς φλεγμονῆς, εἰς ῥυπαρία τις ὑπομένη, διὰ μέλιτος μετρίως ἀφεψηθέντος, ἵνα τὸ δριμύ καὶ τὸ δικτικόν
 10 ἀποβάλλῃ, ¹ προαποκαθαίρομεν αὐτὴν, ἢ φακῶ μετὰ μέλιτος· ἀρμόζει δὲ τὸν φακὸν περιεπτισμένον ἔψειν, ἵνα στυπτικὸν τὸ πίτυρον ὑπάρχον ἀποβάλλῃ· καθαρῶν δὲ γενομένων τῶν ἐλκῶν, διὰ λιθαργύρου λείου, ἢ ψιμυθίου, ἢ τῇ διὰ ² χυλῶν ἀνειμένη ποσῶς ἀναπληροῦμεν τὰ ³ κοῖλα. Μετὰ δὲ τὴν ἐξίσωσιν ἀπου-
 15 λώσεως χάριν τὴν διὰ λαδάνου παραλαμβάνομεν, ἢ τὴν δι' ῥῶν, ἢ τὴν διὰ κριθῶν, ἢ τὴν διὰ καδμίας, ῥοδίῳ προσανειλημμένην· καὶ ῥύπτειν δῆπου τοῖς νίτροις μαλακώτερον· οὐ γὰρ οἴσει τὰ

1 προσαποκ. codd. — 2 χυλοῦ codd. — 3 ποικίλα codd.

eum lithargyrio, et eerussa, et aluminc, et aceto, et oleo myrtino, vel rosaceo, vel mastichino. Fluxione vero et multae saniei seerctione sedata, si ulcera inflammata videantur, oleo cum aqua calido lavamus, vel decocto seminis lini, vel foeni Graeei, vel radicum malvae sylvestris; ulecribus vero illinatur album ovorum contusum et liquido cerato admistum. At post inflammationis resolutionem, si sordes remaneant, melle modice decoeto, ut aerimoniam et morsum deponat, eas prius repurgamus, vel lenticula cum melle; utile autem est lentem pinsam equere, ut furfures adstringentes deponat. Ulecribus autem purgatis lithargyrio laevigato, vel eerussa, vel pastillo eum sueeis (διὰ χυλῶν) aliquantum diluto eava opplemus. Postquam vero aequabilia faeta sunt, ut cicatrix formetur, pastillum cum labdano usurpamus, vel cum ovis, vel eum hordeo, vel eum Cadmia unguento rosaceo exceptum. Tum fortasse nitris lenius abstergendum; nempe fortiora non feret. Utilissimum

ἰσχυρότερα. Κάλλιστον δὲ καὶ τὴν τιθὴν δικιτᾶσθαι γλυκυτέρῳ τρόπῳ· κάλλιστον δὲ καὶ τὸ παιδίον αὐτὸ διαιτῆσαι [ὡς] μήτε ἐμπιπλᾶν αὐτὸ, μήτε αὖ σφόδρα ἐνδεῶς. Ἐὰν δὲ ἐφίστηται ἢ κοιλία τοῦ παιδὸς, τότε μέλιτος ἐγχεόντας ἔψειν ὡς βα-
 5 λάνιον· ἐὰν δὲ μὴδὲ οὕτως ὑπακούῃ, τῆς τερεβινθίνης παρεμβάλλειν ὅσον ἐρέβινθον· παρυγραυνομένης δὲ τῆς κοιλίας κέγχρον μάλιστα προσφέρειν.

Κ Ε Φ. μδ'.

Περὶ ῥωχμοῦ τε καὶ βηχός.

10 Ῥώχοντος δὲ τοῦ νηπίου διὰ τὸ πολὺ φλέγμα συλλέγειν, ἔνιοι μὲν τὰ διὰ καρδαμάμου καὶ κυμίνου καὶ κνίδης σπέρματος καὶ πεπέρεως ἐκλείγματα παραλαμβάνουσιν. Ἡμεῖς δὲ ταῦτα διὰ τὴν δριμύτητα παραπέμφαντες, ὅτι δάκνοντα ρευματίζει καὶ πλείονος γίννεται αἴτια φλεγμονῆς, μελίκρατον συνεχῶς ἐνστά-
 15 ζομεν· κὰν καταπίνῃ τὸ φλέγμα μῆπω δυνάμενον πτύειν, πα-

etiam est nutricei vietus rationem praescribere modi dulcioris. Praeterea utilissimum infanti ita eibum praebere, ut neque repleatur, neque valde indigeat alimento. Quodsi infanti alvus subsistat, mellis aliquantum in vas iniceti coquere oportet, ut glans fiat. Sin ne sic quidem obsequatur, terbinthinae eireiter ervi magnitudinem addere licet; ventre vero humefaeto milium praesertim obferre debes.

CAPUT XLIV.

De gutturis stridore et tussi.

Quando infantis guttur stridet, quia multum mucie collegit, nonnulli quidem linetus eum cardamomo et cymino et urticae semine et pipere usurpant. Nos vero hisee propter aerimoniam repudiatis, quia morsu suo fluxionem faciunt et maioris inflammationis causa fiunt, frequenter aquam mulsam instillamus. Quodsi pituitam deglutiat, quia ex-

ραθλίβομεν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐμέτου γινομένου τὸ καταποθὲν εὐχερῶς ἐκκρίνεται. Βήσσοντος δὲ τοῦ βρέφους τοῖς διὰ στροβιλίων καὶ ἀμυγδάλων καὶ Φρυκτοῦ λινοσπέρμου καὶ γλυκυρρίζης χυλοῦ καὶ πιτυῖδων καὶ τραγακάνθης καὶ μέλιτος
 5 σκευαζομένοις ἐκλείγμασι χρώμεθα, ¹ παραιτούμενοι καὶ νῦν τὰ δριμέα · προσερεθίζεται γὰρ ἡ βήξ ἀκμὴν πρόσφατος ὑπάρχουσα · παραιτούμεθα δὲ καὶ τὸ λουτρόν.

Κ Ε Φ. με΄.

Περὶ σειριάσεως.

10 Σειριάσεως δὲ γενομένης, — ἢ τις, ὡς μὲν Δημήτριός Φησιν ἐν τῷ ² σημειωτικῷ, οὐδὲν ἄλλο πλὴν καυσώδης ἐστὶ πυρετός, ὡς δὲ ἔνιοί Φασι φλεγμονὴ τῶν περὶ τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰς μῆνιγγας μερῶν, ὥστε κοιλότητα τοῦ βρέγματος καὶ τῶν ὀφθαλ-

¹ παραιτούμεθα codd. — ² σημειωτικῷ παραδίδουσιν οὐδὲν codd.

spuere nondum potest, eius linguam deprimimus, atque ita vomitu exorto, id, quod devoratum est, facile reiicitur. Tussiente vero infante linctibus utimur cum strobilis et amygdalis, et semine lini tosto, et succo glycirrhizae, et pineae fructibus, et tragacantha, et melle paratis, nunc quoque acria vitantes; nam his magis etiam tussis, cum admodum recens est, irritatur. Quin etiam balnea repudiamus.

CAPUT XLV.

De Siriasi, i. e. de infantis insolatione sub canicula.

Siriasi vero orta, — quae sicuti Demetrius quidem dicit in opere de morborum signis, nihil est, nisi febris ardens, sed, ut alii dicunt, inflammatio partium circa cerebrum huiusque membranas, ita ut consequatur excavatio verticis et oculorum cum pallore et exsiccatione corporis et appe-

μῶν παρακολουθεῖν μετ' ἀχριάσεως καὶ ξηρασίας τοῦ σώματος καὶ ἀνορεξίας, — ὡς πρὸς Φλεγμονὴν πάντα δεῖ ποιεῖν. Σείριον δὲ τὸ πάθος οἱ μὲν [καλοῦσιν] ἀπὸ τοῦ ἄστρου διὰ τὴν πύρωσιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ βρέγματος κοιλότητος, ὅτι σιρὸς
 5 παρὰ τοῖς γεωργοῖς λέγεται σῶμα κοῖλον, εἰς ὃ τὰ σπέρματα
 1 βαλόντες φυλάττουσιν. Ὁφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ τοῦ ῥοῦ τὸ ἐρυθρὸν 2 ἀνεθέν τε ῥοδίνῳ καὶ πτύγματος τρόπον τιθέμενον κατὰ τοῦ βρέγματος καὶ συνεχῶς ἀλλασσόμενον· ἢ ἐπὶ τοῦ 3 αὐτοῦ τιθέναι ἡλιοτροπίου χυλὸν, [ἢ] κολοκύνθης ξέ-
 10 σματα, [ἢ] σικύου πέπονος τὸ περικείμενον τῇ σαρκὶ δέρμα, ἢ στρύχνου κηπευτοῦ τὸν χυμὸν μετὰ ῥοδίνου.

Κ Ε Φ. μς'.

Περὶ ρευματισμοῦ κοιλίας.

Ῥευματιζομένου 4 δὲ τοῦ βρέφους τὴν κοιλίαν, τὸ μὲν λου-

1 βάλλοντες codd. Tum lacunam notavi. Primum non apte verba post lacunam, quam sumo, cohaerent cum antecedentibus; tum vero nonnulla deesse patet, si conferas Aëtium IV. 13., ubi manifesto Soranum describit. — 2 ἀνεθέντι ῥοδίνου codd. — 3 αὐτοῦ βρέγματος codd. — 4 δὲ Aëtius., οῦν codd.

titus defectu, — omnia sunt tentanda tanquam adversus inflammationem. *Sirium* autem affectum appellant alii ab astro propter incendium, alii vero a verticis excavatione, quia σιρὸς apud rusticos audit res quaedam cava, in quam frumenta coniciunt ut asservent Iuvat autem eos etiam ovi vitellus dilutus olco rosaceo et in modum lintei conduplicati ad verticem appositus et frequenter mutatus; vel eidem parti imponere oportet heliotropii succum, vel cucumeris ramenta, vel cucumeris peponis cutem, quae circa carnem est, vel strychni hortensis succum cum oleo rosaceo.

CAPUT XLVI.

De ventris fluxione.

Infante autem fluxionem ventris patiente balneum et gestationes sibi relinquimus; utimur vero epithematis adstrin-

- τρὸν καὶ τὴν αἰώραν παραιτούμεθα, χρώμεθα δὲ τοῖς στυπτικοῖς τῶν ἐπιθεμάτων, καὶ δι' ὀπτικοῦ καυτηριδίου ¹ κυάθου ἐνίεμεν ² χυλὸν ἀρνογλώσσου ἢ τινος τῶν ὁμογενῶν, ἃ τὸ σύνολον καὶ ἐπὶ τῶν τελείων πασχόντων ἐγκρίνομεν, ἕως ἢ δύναμις ἐπιτρέ-
 5 πει. Μαστὸν δὲ λαμβάνοντος αὐτοῦ τὴν τροφὸν διαιτῶμεν τῷ περὶ τὸ βρέφος πάθει καταλλήλως, ἀλουτεῖν κελεύοντες καὶ ὑδροποτεῖν, καὶ τροφὰς λαμβάνειν σταλτικὰς· συναναφέρεται γὰρ ³ αὐτῶν ἢ ποιότης, ὥστε τὸ νήπιον εἰς συναίσθησιν αὐτῆς μᾶλλον ἔρχεσθαι. Καθὼς γὰρ αἱ σύες αἶρας φαργοῦσαι σκοτοῦσι
 10 τοὺς ὑπ' αὐτῶν τρεφομένους γαλαθνοῦς, αὐταὶ μὴ σκοτούμεναι, καὶ ὡς τῶν αἰγῶν σκαμμωνίαν νεμηθεισῶν, οἱ ὑπ' αὐτῶν τρεφόμενοι ἔριφοι καθαίρονται τὴν κοιλίαν, καίτοι τῶν αἰγῶν μὴ ρευματισθεισῶν, οὕτω διὰ τὴν προσφορὰν τῶν σταλτικῶν σιτίων ἤττον μὲν ἢ τροφὸς ἀντιλαμβάνεται τῆς σφίγγεως, μᾶλλον δὲ
 15 τὸ βρέφος τῷ ἐξ αὐτῆς γάλακτι τρεφόμενον. Διὸ καὶ τοῦναντίον, [εἰ] ἀδιαχώρητον μένει μέχρι πλείονος, ⁴ τῇ τροφῷ δίδομεν τὰ μαλάσσοντα τὴν κοιλίαν· καίτοι γὰρ ⁵ καθολικῶς, ἕως τῷ

¹ κύαθον codd. — ² χυλοῦ codd. — ³ αὐτῶ codd. — ⁴ εἰ τῆ codd. — ⁵ ἢ καθολ. codd.

gentibus et cauterii auribus destinati extremo cavo iniicimus succum plantaginis, vel aliquem eiusdem generis, quae summatim in adultis aegrotantibus etiam probamus, quantum per vires licet. Quodsi mamma ei praebeatur, nutrici praescribimus victus rationem, quae infantis affectioni adversa sit, imperantes ut aquam pro potu bibat et cibos sumat adstringentes; nam cum lacte communicatur horum facultas, ita ut infans magis quam nutrix eam persentiat. Quemadmodum enim sues lolio vescentes obfuscant oculos tenellorum a se nutritorum, ipsae vero visus hebetudine non afficiuntur, et quemadmodum, si caprae scammoniâ pascantur, hoedi ab iis nutriti ventre purgantur, licet ipsae caprae minime fluxionem patiantur, ita quoque ex esu ciborum adstringentium nutrix minus adstrictionem experitur, sed magis infans, qui eius lacte alitur. Quapropter contra, si infans aliquamdiu alvum non exoneraverit, nutrici ventrem relaxantia praebeamus. Nempe summatim quamdiu lacte infans alitur victus

γάλακτι τρέφεται τὸ βρέφος, καταλλήλως τῇ νόσῳ τοῦ νηπίου τὴν τροφὸν διαιτιῶμεν· τοῖς δὲ ἐπιθέμασιν ἢ καταπλάσμασιν ἢ καταβροχαῖς ἐπὶ τοῦ νηπίου χρώμεθα καταλλήλως. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπογαλακτισθέντος σιτίον αὐτῷ κατάλληλον ¹ τῷ πάθει
 5 συντάσσομεν, ἅπερ ἐκ τῶν θεραπευτικῶν ῥηθησομένων ² ἔστι μετενεγκεῖν. Τὸ δὲ πόσων ἐτῶν αὐτὸ ³ γενόμενον παιδαγωγῶ παραδοτέον καὶ ποδαπῷ τούτῳ, καὶ ἣν συνήθειαν αὐτῷ κατασκευαστέον πρὸς τοὺς γονεῖς, ὅτε μὴ τρέφεται παρ' αὐτοῖς, καὶ πᾶν τὸ ἐμφερῶς ζητούμενον τούτοις, οὐ κατ' ἰατρικὰς ἔστιν
 10 ὑποθήκας, Φιλοσοφωτέρων δὲ τὴν διάταξιν ἔσχηκεν, ὥστε παρὰ τρόπον ἄλλοις ἐπιτρέψαντες Φιλοσοφεῖν ⁴ αὐτοὶ τὸν περὶ παιδοτροφίας λόγον ἔνθαδε τελειοῦμεν. Συναπηρτυκότες δὲ ⁵ οὕτω πάντα τὸν περὶ τῶν κατὰ φύσιν λόγον, ἀναγκαίως ἐπάνιμεν εἰς τὸ πλεῖστον δυναμῶν τῶν λεγομένων περὶ τῶν παρὰ φύσιν
 15 συνισταμένων περὶ τὰς γυναῖκας· καὶ ἵνα καθαρὸν γένηται τὸ ἰδίωμα τῆς πραγματείας, περὶ αὐτοῦ πρώτων ⁶ ἐξετάσομεν τοῦ κατὰ τὸ σημερινόμενον, εἰ ἴδια πάθη γίνονται γυναικῶν.

1 τῶν παθῶν codd. — 2 ἔστιν codd. — 3 γενόμενον codd., unde γενομένων apud Dietz. — 4 αὐτοῖς codd. — 5 αὐτῶν codd. — 6 ἐξετάσομεν codd.

rationem morbo infantis adversam praescribimus nutrici; epithematis vero, vel cataplasmatibus, vel irrigationibus ipsi infanti adhibitis huiusque morbo contrariis utimur. Infanti vero de lacte depulso cibum imperamus affectioni ipsi oppositum, qualis quidem ex iis, quae de curatione dicuntur morborum, transferri potest. Sed quaestio quot annis natum paedagogo tradere oporteat, et cuius is esse debeat, et quomodo parentibus assuefiat, quando non apud illos educatur et his similes aliae, non sunt fori medici, sed potius ad philosophiam referendae, ita ut aliis extra ordinem philosophari permittentes ipsi sermonem de infantum enutritione hoc loco concludamus. Ita autem ad finem perducto toto de iis, quae secundum naturam sunt, sermone, necesse est ut redeamus ad res praecipuas, quae dicuntur de iis, quae contra naturam mulieribus accidunt; et ut tractatus sermo clarus fiat, primum secundum verborum significatum inquiramus, num mulieribus proprii sint morbi.

Κ Ε Φ μζ'.

Εἰ ἔστιν ἴδια πάθη γυναικῶν.

Ἡ σκέψις προτείνεται καὶ οὕτως, εἰ ἔστιν ἴδια πάθη θη-
λειῶν, παρόσον ἐστὶν εἶδος μὲν ἡ γυνή, γένος δὲ τὸ θῆλυ·
5 τὸ δὲ ἴδιον λέγεται μὲν πολλαχῶς, πρὸς δὲ τὰ παρόντα διχῶς,
τό τε μὴ ἐτέρου, καθ' ὃ σημαίνόμενον ἐσθῆτά τις ἰδίαν εἶναι
Φησιν ὡς ιδιόκτητον, καὶ τὸ μὴ ἀλλότριον, καθ' ὃ σημαίνό-
μενον ἐκάτερος τῶν ἀδιαιρέτων ἀδελφῶν ἴδιον ¹ λέγει τὸ χωρίον,
ἢ τὸ ἀνδράποδον καὶ τὸ καθ' ἐκάτερον πάντως ² ὑπάρχον· περι-
10 δὲ τοῦ προτέρου τῶν σημαυνομένων ἐστὶν ἡ σκέψις. Πάθος δὲ
λέγεται τὸ μὲν κατὰ φύσιν, οἷον τὸ συλλαμβάνειν καὶ ἀπο-
τίκτειν καὶ γάλα ποιεῖν· τὸ δὲ παρὰ φύσιν, οἷον πυρέττειν· καὶ
τοῦ παρὰ φύσιν τὸ μὲν ὡς καθόλου καὶ γενικόν, οἷον τὸ στε-
γνόν, τὸ δὲ μερικόν καὶ ὑποβεβηκός, οἷον τὸ φρενιτικόν, ἢ λη-

¹ λεγέτω χωρ. codd. — ² ὑπάρχοντος codd.

CAPUT XLVII.

Num morbi sint mulieribus proprii.

Proponitur quaestio etiam hoc modo: num sint affectiones *femellis* propriae; prouti species quidem est *mulier*, genus vero *femella*. Sed *proprium* multifariam dicitur; quod tamen ad rem, de qua agitur, attinet, duplici ratione: *quod non alius est*, quo significato vestimentum aliquis proprium esse dicit, nempe quod ipse possidet, et *id, quod non alienum est*, quo sensu uterlibet fratrum, quibus patrimonium etiam nunc commune est, proprium appellat fundum, vel servum, qui omnino etiam alterius est. De priore autem significato nunc quaeritur. *Affectus* autem dicitur partim qui secundum naturam est, veluti concipere et partum edere, et lac parare; partim qui contra naturam est, veluti febricitare. Et eorum, quae contra naturam sunt, aliud summatim et generis adinstar sumitur, veluti adstrictum; aliud specialiter et tanquam ad speciem aliquam referendum, veluti affectus

θαργικόν. Ἐνέστηκε δὲ μάλιστα ὁ λόγος [περὶ] τοῦ παρὰ φύσιν καθόλου τε καὶ κατὰ μέρος· ἡ δὲ ζήτησις εὐχρηστος ἕνεκα τοῦ μαθεῖν, εἰ καὶ ἰδίας τινὸς θεραπείας χρῆζουσιν αἱ γυναῖκες. Καὶ γεγένηται ¹ δὴ διαφωνία· τινὲς μὲν γὰρ ὑπολαμβάνουσιν ἴδια
 5 πάθη γίνεσθαι γυναικῶν, καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας, καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν γυναικείων, καὶ τῶν Ἐρασιστρατείων Ἀθηνίων, ² καὶ τῶν Ἀσκληπιαδείων Μιλτιάδης [ὁ] Ἐλαιούσιος ἐν τῷ τρισκαιδεκάτῳ τῶν χρονίων, καὶ Δημήτριος ὁ Ἀπαμεύς· τινὲς δὲ μὴ γίνεσθαι, καθάπερ κατὰ τοὺς πλείστους Ἐρασίστρα-
 10 τος καὶ Ἡρόφιλος, ὡς παραρρησιμείωται, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μῦς ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τρίτῳ [περὶ] τῆς αἰρέσεως, καὶ Ἀσκληπιάδης κατὰ τοὺς πλείονας, καὶ ὁ Φιλαλήθης Ἀλέξανδρος, [καὶ] Θεμισῶν τε καὶ Θετταλὸς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν. Εἰς μέντοι τὴν συνηγορίαν τοῦ ἴδια πάθη γίνεσθαι γυναικῶν τοιαῦτά τινα ³ φέ-
 15 ρεται· γυναικείους τινὰς λέγομεν ἰατροὺς, ὅτι τὰ γυναικῶν θεραπεύουσι πάθη, καὶ μαίαις ὁ βίος ἐν ταῖς νόσοις εἴθε παρακαλεῖν, ὅταν αἱ γυναῖκες ἴδιόν τι πάσχωσι καὶ ὁ μὴ κοινόν

1. δὲ codd. — 2 Codd. καὶ M. τῶν Ἀσκληπιαδείων Ἐλαιούσιος κ. τ. ε. —

3 φέρεσθαι codd.

phreniticus, vel lethargicus. Institutus autem sermo est maxime de affectu praeter naturam, cum universali, tum speciali; quacstio nempe utilis est, ut noscamus num etiam sibi propria curatione mulieres indigeant. Orta vero dissensio est: nonnulli enim opinantur proprias esse affectiones mulierum, quemadmodum empirici et Diocles libro primo de morbis mulierum, et inter Erasistrateos Athenio, et inter Asclepiadeos Miltiades Elaeusius libro decimo tertio de morbis chronicis, et Demetrius Apamcus; alii vero non esse, sicuti secundum plurimos Erasistratus et Herophilus, uti notatum est, et Apollonius Mys in libro primo et tertio de secta, et Asclepiades secundum plures, et Alexander Philalethes et Themiso et Thessalus eorumque discipuli. Ut autem defendatur opinio, esse proprias mulieribus affectiones, talia quaedam adferuntur: dicimus quosdam esse mulierum medicos, quia affectiones mulierum sanant; et homines solent obstetrices ad morbos vocare, quando mulieres pro-

ἔστι πρὸς τοὺς ἄνδρας· φύσει τε τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος διαφέρει
μέχρι τοῦ ¹ καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ζήνωνα τὸν Ἐπικούρειον εἰπεῖν
ἀτελεῖς μὲν εἶναι τὸ θῆλυ, τέλειον δὲ τὸ ἄρρεν· ὃ δὲ τῆ ὅλη
φύσει διαφέρει, τοῦτο καὶ ἰδίας ἐπιδέχεται πείσεις. Ἔτι γε
5 μὴν ἢ μήτρα μέρος ἴδιον γυναικῶν, καὶ τὰ ἐνεργήματα τῆς
μήτρας ἐπὶ μόνων τούτων ἔστιν, οἷον κάθαρσις, σύλληψις, ἀπό-
τεξις· τούτων οὖν τὰ λείποντα γέγραπται ἐν τῷ τέλει [τῶν]
² κατὰ σφίνωσιν. Πάθῃ δὲ ἑπτὰ πρῶτα καὶ ἀπλᾶ, διόπερ
οὐδὲν ἴδιον ὑποστήσεται πάθος γυναικῶν. Καὶ Ἡρόφιλος ἐν τῷ
10 μαιωτικῷ Φησι τὴν ὑστέραν ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις μέρεσι
πεπλέχθαι, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν δυνάμεων διοικεῖσθαι, καὶ τὰς
αὐτὰς ³ παρεγκειμένας ἔχειν ὕλας, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίων
νοσοποιεῖσθαι, καθάπερ πλήθους, πάρχους, διαφορᾶς τῶν ὁμοίων.
Οὐδὲν οὖν ἴδιον πάθος γυναικῶν πλὴν τοῦ κυῆσαι καὶ τοῦ τὸ
15 κυθῆν ἐκθρέψαι καὶ ἀποτεκεῖν καὶ τὸ γάλα πεπᾶναι καὶ τὰ
ἐναντία τούτοις. Οἱ δὲ Ἀσκληπιάδαιοι κατασκευάζοντες ὡς

¹ καὶ Z. καὶ A. τὸν Ἐπικ. codd. — ² καὶ codd. — ³ παρακειμένας
codd.

prium quid patiuntur et quod illis cum viris haud com-
mune sit; et natura sua femella a mare tantopere differt,
ut et Aristoteles et Zeno Epicureus vel dicant, imperfectam
esse femellam, marem vero perfectum; quod autem tota
natura sua differt, idem etiam proprias sibi recipit affecti-
ones. Praeterea uterus pars mulieribus propria est et uteri
functiones in his solis fiunt, veluti menstrua purgatio,
conceptio, partus; illa igitur, quae quidem ex his deficiunt,
descripta sunt in fine loci de morbis cum adstrictione. Sunt
autem affectus primi et simplices septem, ita ut nullus su-
persit affectus mulieribus proprius. Et Herophilus in libro
de re obstetricia dicit uterum ex iisdem ac reliquas partes
compositum esse, et iisdem facultatibus regi, et eandem
materies in se continere, et ex iisdem causis morbis affici,
veluti a copia, crassitudine, differentia similium. Nullus
igitur mulieribus proprius affectus, nisi graviditas, et foetum
alere et in lucem cdere, et lac maturare, et his contraria.
Asclepiadei vero demonstrantes nullam esse mulieribus af-

οὐδὲν ἐστὶ πάθος ἴδιον γυναικῶν Φασὶν, ὅτι τὸ θῆλυ τοῖς ἄρρεσιν ἐκ τῶν αὐτῶν συγκεκρίται, ¹ ὥσπερ στοιχείων, τῶν ὄγκων καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας νοσοποιεῖται, τούτέστι τῆς ἐνστάσεως · ταύτην γὰρ τῶν πλείστων ² παθῶν συνεκτικὴν εἶναί Φασι καὶ ³ διὰ τῶν
 5 αὐτῶν θεραπεύεσθαι ποιουμένων τε καὶ προσφερομένων · οὐδὲν οὖν ἴδιον πάθος θηλειῶν · κοινὴ γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ Φυσιολογία καὶ ἡ αἰτιολογία καὶ ἡ θεραπεία ⁴ παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ σώματος. Θεμίσων δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἔτι διὰ τοῦτό Φασι μὴ εἶναι ἴδιον πάθος γυναικῶν. Καὶ τούτοις μὲν συναινοῦμεν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τοὺς ἄλλους ⁵ Φαμὲν ταῖς ἀποδείξεσι · μήτε γὰρ τριπλεκὲς εἶναι ἡμῶν τὸ σῶμα, καὶ διακεκρίσθαι μὲν τὰς ὕλας, αἰτίαν δὲ προκταρτικὴν μὲν πληθῶραν εἶναι τοῦ αἵματος, συνεκτικὴν δὲ τὴν μετέρασίν τε καὶ σφύνωσιν. Πάθη δὲ ἑπτὰ κατὰ γένος [εἶναι], οὐκ ἀληθὲς, ὡς παρίσταμεν διὰ πολλῶν ἐν ἑτέροις · εἶτα
 15 παρὰ τὴν ποιὰν τῶν πρώτων [στοιχείων] συμπλοκὴν ἐνδέχεται μέρος ἐπὶ θηλειῶν γεγενῆσθαι ⁶ ὑποδιάφορον · καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ

1 στοιχείων ὥσπερ τῶν ὄγκων codd. — 2 καθ' ὧν codd. — 3 δι' αὐτῶν codd. — 4 In mss. Θεμισ. δὲ καὶ Θεσσ. ἐπὶ ante παρὰ. — 5 ταῖς ἀποδείξεσι · φαμὲν γὰρ οὔτε τὸ τριπλ. codd. — 6 ἐπιδ. codd.

fectionem propriam affirmant femellam ex iisdem ac maris moleculis, tanquam ex elementis, esse compositam et eadem de causa in morbos incidere, i. e. propter stationem; hanc enim plerorumque affectuum esse causam continentem aiunt, iisdemque tum factis, tum oblatis curari; itaque nullam esse affectionem femellis propriam. Communis enim illarum et physiologia et aetiologia et curatio eum reliquis corporis partibus. Themiso vero et Thessalus etiam idcirco dicunt non esse affectionem propriam mulieribus. Ac eum his quidem consentimus, reliquos vero peccare suis demonstrationibus dicimus; neque enim triplex esse corpus nostrum, et materies quidem esse distinctas, causam autem praedisponentem quidem esse sanguinis redundantiam, continentem vero esse in aliena transfusionem et adstrictionem. Septem autem secundum genus esse affectiones verum non est, uti alio loco multis argumentis demonstravimus; tum in qualicumque illa primorum elementorum compositione fieri potest, ut pars in femellis paulum diversa facta sit; nam etiam

μέρη διαφέροντα κατὰ πολὺ διὰ τῆς ποιᾶς συγκρίσεως τῶν
 1 ὀγκίων ὁ Ἐρασίστρατος Φησι γεγονέναι· κἄν μὴ διαφέρῃ τῶν
 ἄλλων, ἐνδέχεται πάσχειν 2 αὐτῶν διαφόρως, ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ
 μέρος ποτὲ μὲν στεγνοπαθεῖ, ποτὲ δὲ ρευματίζεται· τὰ δὲ ὅμοια
 5 καὶ πρὸς Ἡρόφιλον λεκτέον καὶ πρὸς Ἀσκληπιάδην καταψευδό-
 μενον μὲν τῶν στοιχείων, καταψευδόμενον δὲ καὶ τῆς αἰτίας.
 Εἶτα καὶ τὴν ἔνστασιν οὐ πάντων, ἀλλὰ τῶν πλείστων συνε-
 κτικὴν εἶναι Φησιν [αἰτίαν] διὰ τὸ τὸν βούλιμον καὶ ὕδρωπα
 καὶ τὸν πρὸς τῇ ὑπεκλύσει πυρετὸν ὑπ' ἄλλης αἰτίας συνέχεσθαι·
 10 δύναται τοίνυν ὅσον ἐφ' 3 ἑαυτοῦ συστήναι τι πάθος ἴδιον γυναι-
 κῶν οὐχ ὑπ' ἐνστάσεως γενόμενον ὡς ἐπὶ τῶν δυστοκίῶν. Κατὰ
 ψιλὴν μὲν οὖν τὴν ἀπόφασιν πάντες οὔτοι καλῶς ἠνέχθησαν,
 κατὰ δὲ τὰς ἀποδείξεις ἐσφάλησαν· ἡμεῖς μέντοι κατὰ φύσιν
 ἴδια πάθη λέγομεν γυναικῶν, οἷον τὸ συλλαμβάνειν καὶ ἀπο-
 15 τίπτειν καὶ γαλακτουργεῖν, εἰ ταῦτα βούλεται τις τὰ ἔργα πάθη
 προσαγορεύειν. Παρὰ φύσιν δὲ κατὰ γένος μὲν οὐδαμῶς, κατ'
 εἶδος δὲ καὶ κατὰ μέρος· ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀναβεβηκόσι,

1 ἀγκιστων codd. — 2 αὐτῶ codd. — 3 ἑαυτῶν codd.

reliquas partes multum diversas esse factas affirmat Era-
 stratus propter peculiarem compositionem elementorum; quin licet ab aliis non differant, possunt tamen alio modo
 quam illae affici, quia vel eadem pars alias adstrictione
 laborat, alias fluxione. Similia autem item adversus Hero-
 philum et adversus Asclepiadem valent, falsa dicentem de
 elementis et falsa item affirmantem de causa. Tum station-
 nem non omnium, sed plerorumque affectuum causam con-
 tinentem esse dicit, quia fames lupina et hydrops et febris
 ab exsolutione alia causa continetur. Potest tamen quantum
 per se constare affectus aliquis mulieribus proprius non e
 statione natus, veluti in partus difficultate. Nuda igitur
 affirmatione hi omnes vere dixerunt, sed demonstrationibus
 falsi sunt. Nos vero secundum naturam affectiones mulie-
 ribus proprias esse dicimus, veluti concipere et partum edere
 et lac parare, si quis affectus appellare velit illas actiones.
 Contra naturam vero secundum genus quidem minime, spe-
 cialiter vero et pro parte. Nam quod attingit ad morborum

κοινῶς τοῖς ἄρρεσι νοσεῖ τὸ θῆλυ στεγνωσπαθοῦν καὶ ρευματιζόμενον ὀξείως ἢ χρονίως, τὰς τε αὐτὰς τῶν καιρῶν διαφορὰς ὑπομένον καὶ τὸ μέγεθος τῆς νόσου, καὶ τὴν ἀτουσίαν τῆς δυνάμεως, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις, ἔλκεσί τε καὶ τραύμασι,
 5 διαφορὰς· ὅσον δὲ ἐπὶ τοῖς κατὰ μέρος καὶ ἰδικὴν ἔχουσι τὴν παραλλαγὴν, ἰδίαις κέχρηται πάθεσι, τουτέστι συμπτωμάτων χαρακτηῆρσι διαφοροῖς· ὅθεν καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατὰ γένος ἀγεται θεραπείαν, ὅπερ πλατύτερον διὰ τῶν ἐξῆς ῥηθισομένων ἔσται κατανοῆσαι.

10

Κ Ε Φ. μγ'.

Περὶ ἐποχῆς ἐμμήνων καὶ στραγγῆς καὶ μετὰ
 πόνου καθάρσεως.

Τῶν ὑπαγομένων διαίτη παθῶν περὶ πρώτης διαλαμβάνομεν
 ἐποχῆς ἐμμήνων, ἐπεὶ καὶ πρῶτον ἔργον ὑστέρας ἢ καθάρ-
 15 σεις. Διαφέρει δὲ τῆς ἐποχῆς ἢ μετὰ πόνου στραγγῆ

genera, communiter eum maribus aegrotat femella adstri-
 etione et fluxione, idque aeuto modo, vel diuturno, eas-
 demque temporum differentias experitur et morbi magnitu-
 dinem et virium debilitatem, et differentias in alienis, nempe
 vulneribus et ulceribus. Quod autem attinet ad morbos
 speciales et qui proprias habent differentias, proprios ha-
 bet affectus, sive diversas symptomatum notas. Unde fit, ut
 seeundum genus eidem submittantur eurationi, quod amplius
 e dein dieendis percipere licebit.

CAPUT XLVIII.

*De menstruorum retentione et stillatim cum dolore
 facta purgatione.*

Ex affectionibus, quae vietus regimini subiiciuntur, pri-
 mum exponemus de menstruorum retentione, quandoquidem
 primum uteri officium est purgatio. Differt autem a reten-

¹ κάθαρσις· καὶ παντελής μὲν οὖν κάλυσίς ἐστι τοῦ διὰ μή-
 τρης φερομένου κατὰ φύσιν αἵματος ² ἡ ἐποχὴ, παρεμποδισμὸς
 δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἢ στραγγὴ κάθαρσις. Ἐτερον δὲ ἐστὶ καὶ
 τὸ μὴ καθαιρέσθαι τοῦ ἐπέχεσθαι τὸ ἔμμηνον· τῇ
 5 μὲν γὰρ ἐποχῇ ³ αἰεὶ τὸ μὴ παρεῖναι τὴν κάθαρσιν συμβέβηκε·
 τῷ δὲ μὴ καθαιρέσθαι οὐ πάντως καὶ τὸ ἐπέχεσθαι τὸ ἔμμηνον,
 οἷον ἐπὶ προηλικίων καὶ πρεσβυτίδων καὶ ἄλλων τινῶν ἐμμερῶν·
 ἄτοπον γὰρ ἐπὶ τούτων ἐποχὴν λέγειν ἐμμήνων, ἐφ' ὧν οὐδὲ
⁴ παρέγκειται τὸ καθαρῆσθαι. Ἐντεῦθεν ἐπαναβεβηκὸς μὲν
 10 τὸ μὴ καθαιρέσθαι, ⁵ κοινὸν καὶ τοῦ παρὰ φύσιν καὶ [τοῦ]
 κατὰ φύσιν· ὑποβεβηκὸς δὲ καὶ πάντοτε παρὰ φύσιν τὸ ἐπέ-
 χεσθαι τὸ ἔμμηνον. Τῶν οὖν μὴ καθαιρομένων αἱ μὲν μηδὲν
 ἔχουσαι πάθος οὐ καθαιρόνται φυσικῶς, ἢ διὰ τὴν ἡλικίαν,
 καθάπερ αἱ λίαν νέαι καὶ πάλιν πρεσβυτίδες, καὶ συνειληφύται,
 15 καὶ ἀνδράδεις καὶ στεῖραι, φωνάσκοι τε καὶ γυμναστικάι, ⁶ ἢ
 μηδενὸς ἐπ' αὐτῶν εἰς κάθαρσιν περισσεύοντος, ἐξαναλισκομένου

¹ κάθαρσις, ὡς καὶ τῆς ἰσχυρίας ἢ στραγγουρίας καὶ ἰσχυρία παντελῶς μὲν οὖν
 codd. — ² ἡ ἐποχὴ δὲ παραποδισμὸς τῆς codd. — ³ καὶ codd. — ⁴ παράκειται
 codd. — ⁵ καὶ κοινὸν codd. — ⁶ καὶ codd.

tione cum dolore et stillatim facta purgatio; et retentio igitur
 plena quidem est cessatio fluxus sanguinis per uterum ferri
 soliti, stillatim vero facta purgatio est secretionis eius im-
 pedimentum. Est autem aliud quid etiam non purgari,
 aliud quid fluxum menstruum retineri. Nam cum retentione
 semper quidem coniuncta est fluxus menstrui absentia, sed
 cum absentia eius non semper coniuncta est eius retentio,
 veluti in iunioribus et in vetulis, aliis quibusdam similibus;
 absurdum enim loqui de menstruorum retentione in iis,
 quibus ne insit quidem, quod expurgetur. Hinc genus
 est non purgari, idque commune iis, quae contra naturam,
 et iis quae secundum naturam sunt; species vero et omni
 modo contra naturam, menstruum fluxum retineri. Inter
 eas igitur, quae non purgantur, aliae nullo affectu labo-
 rantes secundum naturam non purgantur, sive propter aeta-
 tem, sicuti iuniores et contra vetulae, sive quia conceperunt,
 item viriles et steriles, quae vocis aliisque exercitationibus

[δ'] ὑπὸ τῶν γυμνασίων, ἢ μεταβάλλοντος εἰς σάρκας· αἱ δὲ
 διὰ νόσον τῆς μήτρας, ἢ τοῦ ἄλλου σώματος, ἢ ἑκατέρων·
 ὑστέρας ¹ μὲν, τοῦ ἀτρήτου λεγομένου συμπτώματος ὑποστάντος,
 ἢ περιτυλώσεως, ἢ σκίρρου, ἢ Φλεγμονῆς, ἢ οὐλῆς ἐφ' ἑλκώσει
 5 γενομένης, ἢ μύσεως περὶ τὸ στόμιον διὰ τε ἄλλα καὶ μακρὰν
 χηρείαν, ἢ παρεγκλίσεως· τοῦ ² δὲ ἄλλου σώματος, οἷον ἀτρο-
 Φίας περὶ αὐτὸ γινομένης καὶ πολλῆς ἰσχνώσεως καὶ συντήξεως,
 ἢ πιμελώδους σαρκὸς παρεγχύσεως, ἢ καχεξίας, ἢ πυρετῶν
 καὶ μακρᾶς ἀρρωστίας, ἢ δι' αἰμορροΐδων, ἢ δι' ἐμέτων, ἢ τῆς
 10 διὰ ῥινῶν αἰμορραγίας, τῆς ὕλης εἰς ταῦτα τὰ μέρη ³ μετα-
 βαλλομένης. Σημειωτέον τοίνυν ⁴ τὴν ἡλικίαν τῆ ἐντεύξει, ἢ
 τῆ ἀνακρίσει τοῦ πλήθους τῶν ἐτῶν· τὴν δὲ σύλληψιν γνωρίζομεν
 ἐξ ὧν ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν· τὰς δὲ ἀνδράδεις συγκρίνομεν ἐκ
 τῆς ὄψεως· τὸ δὲ ἐπιτήδευμα καὶ τὸν βίον ἐκ τῆς ἀνακρί-
 15 σεως· τὰς δὲ διὰ νόσον τῆς μήτρας, ⁵ τῆ τοῦ ἄλλου σώματος

1 μέντοι ἀτρήτου codd. — 2 τε codd. — 3 μεταλαμβάνομένης codd. —
 4 τῆ ἡλικία τῆ ἐντεύξει γνωρίζομένη τῆ ἀνακρίσει τοῦ πλήθους τῶν ἐτῶν, τὴν
 δὲ συλλ., ἐξ ὧν ἔμπρ. codd. — 5 ἢ codd.

sunt deditae, sive quod nihil iis superfluum est, quod expurgetur, sed eonsumitur propter exereitia, vel commutatur in carnes. Aliae vero propter morbum uteri, vel reliqui corporis, vel utriusque, — utero quidem symptoma, quod atresiam vocant, patiente, vel callositate, vel seirrho, vel inflammatione orta, vel facta cicatrice post ulcerationem, vel eonivente uteri ostio propter alias causas et longam viduitatem, vel inelinatione facta. Reliqui autem corporis vitio, — veluti eum minime nutritur et multum extenuatur et contabescit, vel orta multa carne pinguedinosa, vel pravo habitu, vel febribus et morbo diuturno, vel propter haemorrhoidas, vel vomitiones, vel sanguinis per nares profluvium; materie nempe ad illas partes derepente conversa. Aetatem igitur aestimare oportet conspectu dum eum iis congredieris, et in annorum numerum inquirendo; conceptionem autem cognoscimus ex iis, quae supra diximus; viriles vero conspectu agnoscimus; munus autem et vitae gens interrogatione; eas, quae propter morbum uteri non

- ὕγιειά· τὰς δὲ διὰ πάθος περὶ τοὺς γυναικείους τόπους, ¹ τῶ ἄλλου ὄγκου ὑποπίπτειν, καὶ πρότερον πεφηνυῖαν τὴν κάθαρσιν μηκέτι παρεῖναι, τῆς γυναικὸς ἔτι ἀκμαζούσης, καὶ βάρους ὀσφύος, ἢ διάτασιν ἢ πόνον ἐφηβαίου τε καὶ βουβώνων παρακολουθεῖν, ἢ ἀνατροπὴν στομάχου καὶ ὑπτίωσιν, ἢ ἤχρον τε τῶν ὠτων καὶ ² πα-
- 5 ρεμποδισμὸν τῆς δράσεως, ἢ κεφαλῆς βάρους, ἢ πόνον, ἢ πύρωσιν προσώπου καὶ κύρτωσιν ἀγγείων τῶν περὶ τὸ ἵνιον, καὶ τὰς ῥίζας τῶν ὀφθαλμῶν ἀλγεῖν. Συνδραμόντος δὲ ποτε τοῦ μὴ καθαιρέσθαι διὰ τινὰ τῶν κατὰ φύσιν προφάσεων, οἷον εἰ τύχοι σύλληψιν
- 10 παρεῖναι, καὶ πάθος τῶν εἰωθότων ³ ἐπέχειν τὸ ἔμμηνον, ἐπισυντιθέντες τὰς σημειώσεις καταλαμβάνομεν, ⁴ ὅτι μὴ τῶ τοῦ πάθους λόγῳ γέγονεν ἢ ἐποχὴ· κἂν διαλάβῃ δὲ, βλαβερὸν οὐδὲν, ἐπεὶ μηδὲν ἐξαιρέτως πρὸς τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμμήνων πράττομεν, ἐξ εὐθείας δὲ πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην νόσον ἀνασκευάζομεν,
- 15 εἴτε ἐπέχει τὸ ἔμμηνον, εἴτε καὶ μὴ. Τὰς μὲν οὖν δίχρα πάθους μὴ καθαιρομένους δι' ἡλικίαν φυσικῶς οὐ δεῖ θεραπεύειν· οὐδὲν

1 τῶν ἄλλων codd. — 2 παραποδισμὸν codd. — 3 ἐπέχει codd. — 4 ὅτι δ μὴ codd.

purgantur, reliqui corporis sanitate; quae propter affectionem aliquam locorum muliebrium, quia alienus tumor se offert et quod antea fieri solita purgatio non amplius adsit, mulieri etiamnunc in aetatis flore degente, et quod gravitas lumborum, vel pubis et inguinum contentio vel dolor sit, vel subversio et resupinatio stomachi, et aurium tinnitus et visus impedimentum, vel capitis gravitas vel dolor, vel faciei incendium et prominentia vasorum in occipite, et quod oculorum radices dolent; quum autem concurrat absentia purgationis propter causam aliquam secundum naturam, veluti ubi conceptio locum habuit, eum affectione aliqua earum, quae fluxum menstruum impedire solent, coniungentes signorum utriusque rei significatum animadvertimus retentionem non esse factam propter hunc affectum; quin etiamsi hoc lateat, non nocebit, quia peculiare nihil adversus menstruum retentionem agimus, sed statim quemlibet, qui subsit, morbum pellimus, sive hic menstrua retineat, sive non. Quae igitur citra morbum non purgantur propter

γὰρ ἐνοχλοῦνται, καὶ ἄλλως μεταθεῖναι Φύσιν ἢ ἀδύνατον, ἢ οὐ βῆδιον, ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ ἐπισφαλές. Εἰ γὰρ ἐναντίωται τῷ κατὰ Φύσιν τὸ παρὰ Φύσιν, ἀνάγκη τὸ κατὰ Φύσιν ¹ μεταβαλλόμενον εἰς τὸ ἐναντίον γενέσθαι παρὰ Φύσιν. Τὰς δὲ διὰ
 5 γυμναστικὴν ἀγωγὴν ἢ ἀναφανήσεις εὐτόνους μὴ καθαιρομένας, οὐδὲ ² ταύτας δεῖ θεραπεύειν, ἅτε ³ μηδὲν πάθος ἐχούσας. ⁴ εἰ δ' ἔνεκα τοῦ μὴ συλλαμβάνειν ἐπιζητοῖεν τὴν κάθαρσιν, τρυφερότερον αὐτὰς ἀκτέον κατ' ⁵ ἐπίστασιν τοῦ ἐμπράκτου τῆς διαίτης, ἵνα ⁶ μὲν θηλύτερα τὰ σώματα γένηται. Τὰς δὲ διὰ
 10 τι πάθος μὴ καθαιρομένας ἀκολούθως τῷ πεποιηότι πάθει τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμμήνων θεραπευτέον, περικόπτοντα μὲν τὸν ὑμένα ἢ τὴν σάρκα ἐπὶ τῶν ἀτρήτων, μαλάσσοντα δὲ καὶ μετασυγκρίνοντα τὴν περιτύλωσιν καὶ τὸν σκίρρον, χαλαῶντα δὲ παρηγορικῶς τὴν Φλεγμονὴν, λεπτύνοντα δὲ ὡς ἔστι τὴν οὐλὴν,
 15 ἀνιέντα δὲ τὰς μύσεις καὶ παρεγκλίσεις, ἀναλαμβάνοντα δὲ

1 μεταλαμβάνόμενον codd. — 2 αὐτὰς codd. — 3 μηδὲ codd. — 4 ἠδὲναι κατ' οὐ μὲ συλλ. codd. — 5 ἐπίστασιν codd. — 6 μὴ codd.

aetatem et naturaliter, eas minime curare oportet; neque enim molestias experiuntur, et praeterea naturam immutare aut non possumus, aut difficile est, quin nonnumquam periculosum. Nam si ei, quod secundum naturam est, oppositum est id, quod est contra naturam, necesse est quod secundum naturam est, mutatum in contrarium, aliquid fieri, quod sit contra naturam. Neque vero eas, quae propter exercitiorum rationem, vel vocis contentiones robustae factae non purgantur, curare debemus, quippe quae nullam habent affectionem. Quodsi tamen, quia non concipiunt, purgationem sibi expetant, mollius vitae genus iis imperandum est, ut desistant de laborioso vitae genere, ut earum corpora magis muliebria reddantur. Has autem, quae propter affectionem non purgantur, curare oportet convenienter eum affectu, qui retentionem menstrui fluxus faciat, membranam vel earuneulam resecentes in non perforatis, emollientes vero et metasynertitiae tractantes callositatem et scirrhum, inflammationem lenientes et relaxantes, cicatricem quantum licet attenuantes, connivens ostium et inclinatum

καὶ σαρκῶντα τὰς ἰσχυὰς καὶ ἀτρόφους, μεταβάλλοντα δὲ τὰς
καχεξίαις καὶ τὴν πιμελὴν καθαιροῦντα, καὶ λούοντα μὲν τὰς
πυρεσσοῦσας, ἀνασκευάσαντα δὲ πᾶν ἀρρώστημα ἢ νέον, ἢ
χρόνιον, καὶ τὰς μὲν αἱμορροΐδας αἴροντα, ἀναστέλλοντα δὲ τὸν
5 ἕμετον καὶ τὴν ἀπὸ ρινῶν αἱμορραγίαν, ὧν ἑνὸς ἐκάστου τὴν
ἰδιὴν ἐπιμέλειαν ἐκ μέρους μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις θεραπευτικοῖς
εἰρήκαμεν, ἀπὸ μέρους δὲ ἐνταῦθα παραδώσομεν. Ἀρμόσει μὲν-
τοι, καὶν διὰ ¹τινα περὶ τῷ ἄλλῳ σώματι νόσον ἐπέχεται τὸ
ἔμμηνον, καὶ τοπικῶς τῆς μήτρας ἐπιμελεῖσθαι διὰ τρίψεως καὶ
10 τῶν στερεοποιεῖν δυναμένων, καθὼς μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. Ἐπεὶ
δὲ κοινῶς στεγνώσεως περὶ τὴν ὑστέραν γενομένης ποτὲ μὲν παν-
τελῶς ἐπέχεται τὸ ἔμμηνον, ποτὲ δὲ στραγγῶς φέρεται καὶ
μετὰ πόνων, — ὅπότε στρόφοι συνεδρεύουσι καὶ ὀδύνη βουβῶνων,
ὄσφυος, ἐπιβαίου, ποτὲ δὲ κεφαλῆς τε καὶ τραχήλου τενόντων
15 ² καὶ ὀμμάτων, καὶ ἰσχυῶν [τε] καὶ μηρῶν, καὶ μαστῶν διογκώ-
σεις, [καὶ] ἀνορεξίαι καὶ πύρωσις τε καὶ ἀναξηρασμὸς τῶν
γυναικείων τόπων, ἅπερ κατὰ τὴν προθεσμίαν γίνεσθαι τῆς κα-

1 τὴν mss. — 2 τε ὀμμ. codd.

remittentes; extenuatas vero et male nutritas reficientes
et ad carnosum habitum restituentes, pravum corporis ha-
bitum mutant et pinguedinem auferentes, et febriculosas
quidem lavantes et affectum quemvis sive recentem, sive
diu persistentem removens, et haemorrhoides tollentes, et
vomitus et sanguinis de naribus profluvium compescens;
quorum singulorum propriam curationem partim quidem in
reliquis libris de morborum curatione tradidimus, partim
hoc loco trademus. Congruum tamen erit, etiamsi propter
reliqui corporis morbum menstrua retineantur, etiam ipsi
uteri loco curam adhibere frictione et iis, quae consolidare
possunt, quemadmodum paulo post dicemus. Sed quoniam
communiter circa uterum facta adstrictione interdum quidem
prorsus retinetur fluxus menstruus, interdum etiam guttatim
fertur et cum dolore, — quodsi fiat, tormina adsunt et
inguinum dolores et lumborum, pubis, nonnumquam capitis
et cervicis tendinum et oculorum et coxendicum et femo-
rum, et mammarum intumescens, et ciborum aversiones

θάρσεως τῶν οὕτως δικκειμένων συμβαίνει, — ἐκθυσόμεθα τὴν ἐπιμέλειαν. Ὅταν οὖν ἀρχὴν τινα οἱ πόνοι λαμβάνωσιν, ἢ παντελῶς ἐπισχεθῆ τὸ ἔμμηνον, κατακλιτέον ἐν οἰκίματι συμμέτρως ἀλεινῶ τε καὶ Φωτεινῶ, καὶ Φυλακτέον ἐφ' ἡσυχίας, 5 ἐγρηγόρσεως δὲ καὶ παντὸς [πόνου] ἀποχῆς καὶ κούφης διακρατήσεως τῶν ἄκρων καὶ τῶν ἐν περιωδυνία μερῶν· οὐ μόνον γὰρ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀναχαλᾶται τῶν ἐσφιγμένων ἕκαστον, ἀλλὰ καὶ τῆ τῆς ἐπερείσεως ἀντιβάσει κουφίζεται τὸ σφυγματῶδες τοῦ ἀλλήματος. Εἰ δὲ μὴ ¹ ἐνδιδοίη, καὶ θερμάσματά τινα 10 παραληπτέον, ἢ τοι ῥάκη θερμὰ, ἢ ὠμόλινα καὶ ἔρια, καὶ πυριαιτῆρας θερμοῦ ὕδατος πεπληρωμένους, ἢ κύστεις θερμὸν ἔλαιον περιεχούσας, ἢ ὠμήλυσιν ἐν μαρσίποισι ² χλιαρὰν, ἢ σπόγγον ἐν ζεστῶ ὕδατι ἀποτεθλιμμένον ³ καὶ ῥάκει περιελημμένον, ὥστε μὴ ψυγῆναι ἐκ τῆς νοτίδος τοὺς τόπους, παρηγορηθῆναι δὲ πειθηνίως 15 διὰ τῆς τῶν ἀτμῶν ἐπιφορᾶς· μετὰ δὲ ταῦτα μαλακὸν καὶ καθαρὸν ἔριον ἐλαίῳ γλυκεῖ καὶ θερμῶ διαβραχέν καὶ ἀποθλιβέν περιβλητέον ἐφιβραίῳ καὶ ⁴ ὑπογαστρίῳ σὺν ὀσφύϊ καὶ ἰσχύϊς, ⁵ εἶτα

1 ἐνδιδοίη codd. — 2 χλιαροῖς codd. — 3 καὶ ῥάκη περιελημμένα codd. — 4 ἐπιγαστρίῳ codd. — 5 ἕνα codd.

et locorum muliebrium incendium et siccitas, quae fieri solent statuto purgationis tempore in ita se habentibus, — curationem exponemus. Quando igitur oriri incipiunt dolores, vel menstruus fluxus omnino interceptus est, reelinare mulierem oportet in cubiculo modice calido et lucido, et quietem illi servare, et a vigiliis et quovis labore eam tutam praestare, et leviter eorporis summitates et partes dolentes constringere; nempe non solum calido innato relaxatur quaevis pars constricta, sed etiam renisu adversus pressionem levatur pulsationis sensus ex dolore ortus. Sin non remittat, etiam fofus in usum vocandi, sive panni calidi, sive linteum crudum et lana, et vasa (lenticularia) aqua repleta calida, vel vesicae oleum calidum continentis, vel cataplasmata e farina tepida in sacculis, vel spongia ex aqua calida expressa et panno obvoluta, ut ne loci propter humorem refrigerentur, sed sensim leniantur vaporum admotione; quo facto mollis et pura lana oleo dulci et calido madens et

- συνεχῶς θερμότερῳ προσεμβρεκτέον, καὶ διακλυσμα καὶ ποτὸν ὑδῶρ δοτέον θερμόν. ΚούΦης δὲ οὔσης τῆς ἐπιτάσεως, καὶ ὑπνοῦν ἐπιτρεπτέον· χρηστέον δὲ καὶ καταπλάσμασι τοῖς διὰ λινოსπέρμου, ἢ ἄρτω Φυρατῶ δι' ὑδρομέλιτος θερμοῦ καὶ τοῖς ὑποδεί-
- 5 χθισομένοις ἐγκαθίσμασι· καὶ τῆς πρώτης ἐνστάσης ¹ διακρίτου τῆ διὰ τοῦ ἀλείμματος ἀποθεραπεία προσκλύσματί τε καὶ τροφῆ θερμῆ καὶ ἀπλῆ· πεσσοῖς δὲ χρηστέον τοῖς παρηγορεῖν δυναμένοις, ἀπλουστέροις μὲν τοῖς διὰ χυλοῦ τήλεως, [ἦ] λινოსπέρμου, [ἦ] μαλάχης γλοιωδῶν γενομένων μετ' ἐλαίου καὶ πιμελῆς χηνός·
- 10 συνθέτοις δὲ τοῖς τοιούτοις· κηροῦ Τυρρηνικοῦ, πεπέρεως λευκοῦ ἀνά γο. α', τερεβινθίνης L δ', στέατος χηνείου ² γο. α', Φοινίκων πατητῶν γο. δ', ῥοῦ λέκιθος α', ἐλαίου τηλίνου τὸ ἀρκοῦν· — ἕτερος τοιόσδε· στέατος χηνείου καὶ Φασιανικοῦ καὶ ὀρνιθείου ἀνὰ ³ γο. α', οἰσύπου L δ', ἐγκέφαλοι χηνῶν πρό-
- 15 σφαττι β', κηροῦ γο. γ', χρῶ· χρῶ δὲ καὶ τῶ λιβάνῳ λεγομένῳ πεσσοῦ καὶ τῶ ἐννεαΦαρμάκῳ καὶ τοῖς παραπλησίοις τοῖς

¹ διὰ τρίτου codd. — ² γο. α'. ἐν ἄλλῳ γο. δ'. φοιν. codd. — ³ γο. α'. ἐν ἄλλῳ γ'. οἰσύπου L δ'. codd.

expressa adponenda pubi et hypogastrio cum lumbis et coxendicibus; dein continenter calidiore madefaciendae sunt partes et pro collutione et potu aqua calida praebenda. Quodsi accessus levis sit, ut somnum capiant permittendum; utendum quoque cataplasmatibus cum lini semine, vel pane cum aqua mulsa subacto et insessionibus, de quibus dicitur; et primo triduo praesente curatione per unctionem utendum et affusione et cibo calido et simplice. Utendum autem pennis, qui sedandi facultate sunt praediti, simplicibus quidem cum succo foeni Graeci, vel seminis lini, vel malvae, viscosis redditis admisto oleo vel pinguedine anserina; compositis vero huiusmodi: cerac Tyrrenicae, piperis albi, singularum unc. I, terebinthinae dr. IV, pinguedinis anserinae unc. I, palmularum calcatarum unc. IV, vitellus ovi unus, olei cum foeno Graeco quantum sufficit. — Alius eiusmodi: pinguedinis anserinae et phasianii et gallinae, singularum unc. I, crebra recentia anserum duo, cerac unc. III, his utere; utere vero item passo Libano

πρὸς Φλεγμονὰς καὶ σκληρίας μήτρας ἀναγραφομένοις. Σφο-
 δροτέρων δὲ τῶν περιαιδυιῶν οὐσῶν ἔμπροσθεν τῆς ¹ διακρίτου ἢ
 καὶ ἐν αὐτῇ Φλεβοτομητέον ἀπ' ἀγκῶνος τοῦ ἀντικειμένου τοῖς
 μᾶλλον [πεπονηκόσι] πρὸς τὸ ἀσкулτότερον ἀπὸ τῶν ἤττων
 5 πεπονθότων γενέσθαι τὴν ἀφαίρεσιν. Πάντων δὲ ἐπ' ἴσης κακο-
 παθοῦντων, ἀπὸ τοῦ εὐανύμου, πρὸς τὸ τὴν δεξιὰν χεῖρα ταῖς
 ὑπηρεσίαις ² ἀπαραμποδίστον σώζεσθαι. Τὴν δὲ ἀπὸ σφυροῦ
 Φλεβοτομίαν παραιτητέον, ἕως ἂν τὰ ἐν τοῖς βραχίουσιν ἀγγεῖα
 Φαίνηται καὶ μηδεμίαν Φλεγμονὴν περὶ αὐτοῖς ἢ πρόδηλος· ἢ τε
 10 γὰρ στάσις τὴν ἀσθενοῦσαν ³ σκύλαι ἂν, καὶ ἰσχυρότερα τὰ
 παρὰ τοῖς ἀστραγάλοις ἀγγεῖα ἐστίν. Μετὰ δὲ τὸ ἐκλυθῆναι
 τὴν ἀπὸ τῆς Φλεβοτομίας ταραχὴν ἀποθεραπευτέον τὸ σῶμα
 καὶ ἐγκλιστέον εἰς ὑδρέλαιον θερμὸν, ἢ τήλεως, ἢ λινοσπέρμου,
 ἢ μαλάχης ἡμέρου τε καὶ ἀγρίας ἀφέψημα. Διαστήσαντα
 15 δὲ τὰ πτερυγώματα τῷ ⁴ αἰδίῳ ἐγχυματιστέον ⁵ ἔλαιον καὶ
 ὠδὸν κατ' ἰδίαν ἢ μετὰ τινος τῶν εἰρημένων ἀΦεψημάτων εἰς
 γλοιοῦ πάχος ⁶ ἀνακοπέντα· εἶτα καὶ τοῖς τόποις ἐρίου τι μαλ-

1 διὰ τρίτου codd. — 2 ἀπαραποδίστωσ codd. — 3 σκύλαι καὶ codd. —
 4 αὐτῷ codd. — 5 ἔλαιον καὶ ὠδὸν codd. — 6 ἀνακοπέντων codd.

dicto et Enneapharmaco, et similibus, qui adversus uteri
 inflammationes et indurationes describentur. Sin dolores
 sint vehementiores, ante triduum, vel etiam in illo ipso
 vena secanda in cubito ex adverso locorum maxime affe-
 etorum, ut eum minore laesione detractio fiat de minus
 laborantibus. Omnibus vero partibus pariter affectis a si-
 nistro cubito, ut manus dextra libera servetur, quae ope-
 ribus subministret. Venae sectionem autem de malleolo
 repudiare oportet, quamdiu vasa in brachio conspici pos-
 sunt, neque ulla inflammatio circa ea appareat. Nam statio
 aegrotantem laedet et vasa ad malleolos nimis sunt angusta.
 Postquam autem perturbatio ex venae sectione orta exsoluta
 est, corpus refeiendum est et insidendum in oleo eum aqua
 misto calido, vel feni Graeci, vel seminis lini, vel malvae
 hortensis et sylvestris decocto. Dimotis vero alis in pu-
 dendum iniiciendum est oleum et ovum per se vel eum
 aliquo decocto e supra dictis ad glutinis spissitudinem

θακοῦ παραθετέον βεβρεγμένου τοῖς αὐτοῖς ὑγροῖς, κἄπειτα τὸ
 πῖλημα περιβλητέον. Καὶ τῆς ταραχῆς ὑπεκλυθείσης ὕδωρ
 δοτέον ¹θερμὸν, διάκλυσμα καὶ ποτὸν, παρηγορίας τοῦ δίψου
 χάριν καὶ εἰς ἀταλαίπωρον κατεργασίαν ²τῆς τροφῆς· μετὰ δὲ
 5 τὸ πόμα τροφὴν ἀπλῆν, κούφην, ὀλίγην, ἔνθερον, ῥοφημα-
 τώδη, καθάπερ τὸν ἐξ ὕδατος χόνδρον, ἢ τὸν διὰ μελικράτου
 μετρίως ἀποξεσθέντος, ἢ τὸ ῥοφητὸν διὰ μέλιτος ἢ ἐλαίου καὶ
³ἀνήθου, ἢ ὀλίγων ἀλῶν, ἢ ἄρτον ἐξ ὕδατος, εἰ δὲ μὴ, μετὰ
 ῥοφητῶν ῥῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς τροφῆς ὀλίγης γενομένης διαστά-
 10 σεως ἐπιτρεπτέον ὑπνοῦν· ἐντεῦθεν δὲ μέχρι παρακμῆς λεπτῶς
 ἀκτέον καὶ παρὰ μίαν δοτέον τὴν τροφήν· εἰ δὲ μὴ κατησθέ-
 νηκεν ἡ δύναμις τοῦ σώματος, σικύαις χρηστέον ⁴κούφαις μὲν
 τὸ πρῶτον καὶ οὐκ ἐν ἀνέσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιτάσει
 πρὸς παρηγορίαν ἀλγῆματος πρῶτως ἐπιτιθεμέναις ἄνευ τοῦ πολ-
 15 λὴν ἐπιφέρειν συνολκὴν· τὸ σφοδρότερον γὰρ τοῦ ἐπισπασμοῦ
 παρεκλύειν ἔστι παρὰ τι μέρος τοῦ ⁵χείλους τῆς σικύαις ἰσχυρῆς
 παρεντιθεμένης σπαθομήλης· ὕστερον δὲ καὶ μετ' ἀμυχῶν ἐπι-

1 διάκλυσμα θερμὸν codd. — 2 ἢ τῆς codd. — 3 ἀνήθων codd. — 4 κω-
 φαῖς codd. — 5 χυλοῦ codd.

coneuusso. Dein etiam locis apponendum lanæ mollis ali-
 quantum iisdem humoribus irrigatum, quo facto vellus super-
 iniiciendum est. Atque exsoluta perturbatione aqua prae-
 beatur calida pro collutione et in potu, propter sitim et
 ut facile alimentum digeratur; post potum vero exhibeatur
 cibus simplex, levis, aliquantum calidus in sorbitione, veluti
 aliea ex aqua, vel eadem cum aqua mulsa modice decocta,
 vel sorbitio cum melle oleove et anetho, vel salis pauxillo,
 vel panis ex aqua, sin non, cum ovis sorbilibus. Tempore
 vero aliquo post cibum lapsu permittendum, ut somnum
 capiant, deinde ad decrementum morbi usque tenui victu
 utendum et alternis diebus cibus exhibendus. Quodsi cor-
 poris vires non sint debilitatae, eucurbitis utendum primum
 quidem siccis, nec tantum remissionis tempore, sed etiam
 exacerbationis leviter admotis ad dolorem levandum, ita
 ut minime adferant multam contractionem; vehementiam
 enim attractionis minuere licet subiecto parti alicui marginis

πολαίων ἐν ἀκμῇ μὲν τοῦ πάθους, ἐν ἀνέσει δὲ τῆς ἐπιτάσεως, κατ' ἐφηβαίου καὶ ¹ ὑπογαστρίου· μενούσης δὲ τῆς κατασκευῆς καὶ βδέλλαις, ² προσεπιβληθέντος αὐταῖς ὀθόνιου πρὸς τὸ μὴ ψύχειν· δραστικώτερον δὲ ἀφαιμάσσουσιν αὐται διὰ σικύας τῶν
 5 τόπων προεξογκωθέντων διὰ τῶν ἐμβαλλομένων τιλτῶν ἔλλυχνίων, ἵνα μὴ διὰ τῶν ἄλλων λιπαινομένων τῶν μερῶν κωλυθῇ τὰ ζῶα ἀψασθαι τῶν ἡλαιωμένων. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόπτωσιν αὐτῶν, εἰ μὲν ὀλίγον εἶη τὸ ἀποσπασθὲν αἷμα, σικύας ἐπιβλητέον ὡς ἐνδέχεται τόποις· εἰ δὲ μὴ, τιλματίοις σκεπαστέον τὰ
 10 δῆγματα καὶ κατ' αὐτῶν ³ ἐλαιοβραχέες τι ὀθόνιον ἐφαπλωτέον καὶ εἶτα ἔριον· ἐντεῦθεν δὲ τοῖς χαλαστικοῖς χρηστέον καταπλάσμασιν, ὅσον ἄρτω μετὰ πιμελῆς προσφάτου φυραθέντι υἱίας τεθερμασμένης, ἢ μετὰ τῶν ριζῶν τῆς ἀγρίας ⁴ μαλάχης ἠψημένων καὶ καλῶς λειανθειῶν, ἢ λινοσπέρμῳ μετὰ γύρεως,
 15 ἢ τήλεως, ἢ τοῖς τρισὶν ὕφ' ἐν ⁵ ἠψημένοις μετὰ ἐλαίου καὶ μέλιτος καὶ τοῦ ἀφεψήματός τῆς ⁶ μαλάχης, ἢ τήλεως· ἀλλακτέον δὲ τὰ πρῶτα συνεχῶς· διὰ γὰρ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ψύ-

1 ὑποχονδρίου codd. — 2 προυποβληθέντες codd. — 3 ἐλαιοβραχέσθω ὀθόνιον καὶ ἐφαπλ. mss. — 4 μολόχης ἐψημένης κ. κ. λειανθείσης ἢ λινοσπέρμου codd. — 5 ἐψημ. codd. — 6 μολόχης codd.

cucurbitae tenui specillo. Postea vero etiam cum scarificatione superficiali in affectus quidem vigore, sed in declinatione paroxysmi ad pubem et hypogastrium. Tardante vero morbi in sanationem mutatione etiam hirudinibus utendum superiniecto panno linteo ne partes refrigerentur; hirudines vero fortius sanguinem detrahunt, si loci antea in tumorem sublatis sint ope cucurbitae iniectione ellychniis vulsis, ne aliis usurpatis pinguedo partibus adhaereat, quae animalia impediat, quo minus partes olco obductas attingant. Postquam autem deciderint, si paucus sanguis detractus sit, cucurbitae admoveantur locis, ubi fieri possit; sin non, flocculis morsus contegendi et supra linteum oleo madens extendatur, tum lana imponatur. Dein relaxantibus cataplasmatibus utendum, veluti pane cum recenti pinguedine porcina calcfacta subacto, vel cum radicibus malvae agrestis coctis et rite laevigatis, vel semine lini cum polline, vel foeno Gracco, vel tribus his unâ coctis cum oleo et melle et decocto

- χεται καὶ ἀποξύνεται διὰ τὴν ἐκ τῆς Φλεγμονῆς πύρωσιν· ἐμπεπλάσθω δὲ μήτε ἐπὶ λεπτὸν ἄγαν· καὶ γὰρ ψύχεται συντόμως καὶ ξηραίνεται ῥαδίως· μήτε ἐπὶ πάχος, βχρεῖται γὰρ τὰ Φλεγμλίνοντα. Χρηστέον δὲ καὶ τῇ εἰς τὴν ἔδραν ἐνέσει τοῦ
- 5 θερμοῦ ἐλαίου μέχρι κυάθων τεσσάρων καὶ πεσσοῖς ἀπεριέργοις· ἐξήμαρτον γὰρ οἱ παλαιοὶ τοὺς αἵμαγωγγοὺς λεγομένους ¹ ἐντάσσοντες εἰς κατασπασμὸν αἵματος καὶ ποτήματα τὰ αὐτὰ ² πρᾶσσειν δυνάμενα, οὐχ ὀρῶντες ὅτι τὰ μὲν ποτήματα φθείρει καὶ ἀνατρέπει τὸν στόμαχον, τὰ δὲ πρόσθετα καταξύνοντα τὴν
- 10 ὑστέραν ἐσχαροῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσλύτους καὶ βαθείας καὶ κακοῦθεις ἐλκώσεις ἀποτελεῖ, καὶ οὐλὴν ἐπὶ τὰς ἐλκώσεις γίνεσθαι πάσης σαρκὸς τῆς κατὰ φύσιν πυκνοτέραν ³ οὔσαν, ὥστε τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν ἐπέχειν. Τὸ δὲ ὅλον ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ποτήματα καὶ πρόσθετα δριμείας ὄντα δυνάμει εἰσθίξει τὴν
- 15 Φλεγμονήν· οὕτω δὲ καὶ τοὺς πόνους διπλασιάζει καὶ τὸν τῆς καθάρσεως ἐπιτείνει ⁴ παρεμποδισμόν· ὡς γὰρ οὐδὲ Φλεγμλινόντων τῶν ὀφθαλμῶν συμφέρει δριμέσι χρῆσθαι κολλουρίοις,

¹ ἐντάσσομεν codd. — ² παρέχειν codd. — ³ οὔσης codd. — ⁴ παραποδ. codd.

malvae, vel foeni Graeci; prima vero illa frequenter renovanda sunt; nam et morâ refrigerantur et acescunt propter incendium ex inflammatione; cataplasma vero neque sit tenuius, nam statim refrigeratur et facile exsiccatur; neque sit contra crassius, nam pondere partes inflammatae gravantur. Utendum quoque olei calidi in anum iniectione copia usque ad heminas quatuor et pennis simplicibus; nam veteres peccarunt sanguinem educentes, qui vocantur, praescribentes, ut illum humorem detraherent, et potiones eiusdem facultatis, non perspicientes potiones quidem corrumpere et subvertere stomachum, suppositoria vero utrum rodentia crustas provocare adeoque aegre sanabilia et profunda et maligna ulcera facere, et cicatricem ulceribus supervenire omni carne secundum naturam densiorem, ita ut menstruam purgationem cohibeat. Summatim omnes eiusmodi potiones et suppositoria omnia, quum acris sint facultatis, inflammationem irritant, itaque dolores duplicant et purgationis impe-

οὐδὲ δυσουρίας ¹ γενομένης ἢ τεινεσμοῦ τῶς ἀμύσσειν δυναμέ-
 νοις, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τῆς μήτρας Φλεγμαινούσης
 ἐν ταῖς μετὰ περιωδυνίας καθάρσεσι τὰ δριμέα δεῖ παραλαμ-
 βάνειν· τοιαῦτα γὰρ τὰ δοκοῦντα παρ' αὐτοῖς αἰμαγωγὰ, κα-
 5 θάπερ ἐλατήριον, ἐλλέβορος μέλας, πυρέθρον, ὀποπάναξ, οἷς αἰ
 γυναῖκες καὶ πρὸς τὸ Φθεῖραι πολλάκις ἐχρήσαντο. Καθάπερ
 οὖν ² ἀποδοκιμαστέον πᾶν τὸ δριμὺ καὶ ἀμυκτικόν, παραλη-
 πτέον ³ δὲ τὸ παρηγορικῶς ἀνιέναι δυνάμενον· κράτιστος δὲ
 πεσσὸς ⁴ ἐλαίῳ βραχὲν ἕριον γλυκεῖ καὶ θερμῷ, καὶ τήλεως
 10 χυλῷ ἢ λινοσπέρμου, ἢ μαλάχης μετὰ τοῦ ἐλαίου γλοιώδους
 ἀνκοπεΐσης, [ἦ] μετὰ τινος τούτων συνεψηθὲν στέαρ πρόσφα-
 τον χήνειον, ἢ ὀρνίθειον, ὥστε τὸ ἐφιστάμενον πιμελῶδες ἀπο-
 σῦραι καὶ εἰς ἕριον χρεῖσαι, καὶ ῥοῦ λέκιθος τούτοις συλλειο-
 τριβηθεῖσα, ποτὲ δὲ καὶ διὰ μέλιτος ἀπέφθου συντακεῖσα, καὶ
 15 μελίλωτον ἐν γλυκεῖ καθεψηθὲν, ἢ πατητοῦ Φοίνικος ἢ ἔνδοθεν
 σάρξῃ ὁμοίως ⁵ συνεψηθεῖσα τῷ γλυκεῖ, περιηρημένου τοῦ ἕξωθεν

1 γνομ. codd. — 2 ἐχρῆν ἀποδ. codd. — 3 δὲ codd. — 4 ἐλαιον ἐρίῳ
 βραχὲν γλυκὺ καὶ θερμὸν καὶ χυλὸν ἢ λ. ἢ μολόχης codd. — 5 ἐψηθεῖσα codd.

dimentum augment. Nam sicuti neque oculis inflammatis
 prodest acribus uti collyriis, neque urinae difficultate oborta
 vel tenesmo scarificandi facultate praeditis, ita neque utero
 inflammato in purgationibus cum intenso dolore acria sunt
 usurpanda; nimirum talia sunt, quae illis sanguinem ducen-
 tia remedia videntur, sicuti elaterium, veratrum nigrum,
 pyrethrum, opopanax, quibus mulieres non raro uti solent,
 ut partum abigant. Quemadmodum igitur reiiciendum quod-
 vis acre et scarificans, in usum vocandum est quod sedare
 et relaxare possit. Optimus vero pessus est lana irrigata
 oleo dulci et calido, et succo foeni Graeci vel seminis
 lini, vel malvae cum viscosa olei parte contusa, vel cum
 horum aliquo cocta recens pinguedo anserina, vel gallina-
 cea, ita ut supernatans pingue dematur et lanac illinatur;
 et ovi vitellus una eum his laevigatus; nonnumquam etiam
 cum melle decocto colliquatus; et melilotus in musto decocta;
 vel calcatae palmulae earo interna similiter detracta mem-
 brana externa, quippe quae adstringit, cum musto cocta.

ὑμένος· παραστύφει γὰρ οὗτος. Χρηστέον δὲ καὶ πυρίᾳ τῇ διὰ
 σπόγγων ἀποθλιβομένων εἰς ὕδωρ θερμὸν, ἢ ὑδρέλαιον, ἢ ἀφέ-
 ψημα τήλεως, ἢ λινοσπέρμου, ἢ μαλάχης ἡμέρου ἢ ἀγρίας·
 συνεχῶς δὲ ἀλλασσέσθωσαν οἱ σπόγγοι ¹ προὔπορριφθέντος ὀθο-
 5 νίου καὶ ἀφθόνως ἐλαίῳ θερμῷ περιχρισμένων τῶν μερῶν εἰς τὸ
 ἀπεριψύκτους μεῖναι τοὺς τόπους. Προκοπῆς δὲ γενομένης περὶ
 τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διὰ κλινιδίου κρεμαστοῦ δοκιμαστέον
 κίνησιν. Παρακμαζούσης δὲ τῆς διαθέσεως, εὐθέως μὲν ἢ κά-
 θαρσις ἐπιφαίνεται· μετὰ δὲ τὴν ἀπόληξιν αὐτῆς τοῖς ἀναλη-
 10 πτικοῖς χρηστέον, λουτρῶ, ποικίλῃ τροφῇ, ὄνῳ καὶ αἰῶρα,
 περιπάτοις, γυμνασίοις, τρίψεσι ² τοῦ τε ὅλου σώματος καὶ τῶν
 περὶ τὴν ὑστέρα. ³ Ἐἴ τι μέντοι πρὸς τὴν τοπικὴν τῆς ὑστέ-
 ρας τρίψιν αἰ διὰ ψιλῶν τῶν χειρῶν παραφοραὶ περίθλασιν
 φέρουσι, καθ' ὃν καιρὸν εἰς εὐμεγέθη λεκάνην ἐγκαθίζουσα ἢ
 15 κάμνουσα λουμένη ⁴ καταβαίνει εἰς τὴν ἔμβασιν, σπόγγους
 πλατεῖς καὶ μαλακοὺς τῶ ἤτρῳ περιτιθέναι καὶ [τοῖς] ἰσχίοις, καὶ
 ἡρέμα προσεντυπώσαντα ταῖς χερσὶ παράγειν τῆδε κάκεισε, [καὶ]
 κατ' ὀλίγον παραύξειν τὸ τῆς τρίψεως πλῆθος. Δοκιμαστέον

¹ προουποριφέντος codd. — ² τῶν τε ὅλων σωματων codd. — ³ ἔτι μέντοι
 codd. — ⁴ καταβαίνειν codd.

Utendum praeterea fotu per spongas expressas ex aqua cali-
 da, vel olco cum aqua, vel decocto foeni Graeci, seminis
 lini, vel malvae hortensis, vel sylvestris. Frequenter vero
 renoventur spongiae subiecto ante linteo et partibus oleo
 calido abunde unctis, ne loci refrigerentur. Verum in cura-
 tionis progressu probandus etiam motus in sella suspensa.
 Decrescente vero affectione statim purgatio apparet; quae
 postquam cessaverit, reficientibus utendum est, balneo, cibo
 vario, vino et gestatione, ambulatione, exercitationibus,
 frictionibus totius corporis et partium circa uterum. Quodsi
 tamen in uteri frictione in ipsis locis facta attactus manus
 nudaе contusionem adferat, eo temporis momento, quo
 aegrotans magnae pelvi cum lavatur insidens in solium
 descendit, spongas latas et molles imo ventri circumdare
 oportet et coxendicibus et lumbis manibus adpressas huc
 illuc movere et sensim frictionis modum augere. Probanda

δὲ καὶ κηρωτὰς διὰ ¹σαμψυχίνου, ἢ Σουσίνου, ἢ τινος τῶν ἐμφερῶν, οὐ μόνον ἐντιθεμένας, ἀλλὰ καὶ διαχριομένας κατὰ τοῦ στομίου καὶ τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας, ὁπότε δὴ καὶ τοὺς μαλακτικωτέρους πεσσοὺς παραληπτέον, ἐξ ὧν ἐστὶν ὁ διὰ κη-
 5 ροῦ καὶ ῥητίνης τερεβινθίνης καὶ ταυρείου στέατος καὶ γλυκέος ἐλαίου, ἢ κυπρίνου, τοσούτου κατὰ τὸ πλῆθος, ὥστε τὰ λοιπὰ ²ἐμβληθέντα γλοιώδη γενέσθαι. Καὶ ὁ διὰ χυλῶν πεσσοὺς σκευα-
 ζόμενος, καὶ πᾶς ὁ διὰ μυελῶν καὶ στεάτων καὶ σπερμάτων ἀντικῶν· ἐν δὲ τούτοις ἐστὶ καὶ τὸ διὰ σαμψύχου λεγόμενον
 10 ἄκοπον· μεγαλωφελῆς δὲ καὶ ἡ εἰς ἔλαιον ἔμβασις. Χρονίσαν-
 τος δὲ τοῦ πάθους κατὰ μὲν τὰς ³ἐπιτάσεις τὴν αὐτὴν παρα-
 ληπτέον ἐπιμέλειαν· ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασι πρῶτον μὲν τὴν ἀναληπτικὴν, ἧς τὴν ὕλην εἰρήκαμεν, συμπαραληφθέντος τινὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τῶν ἐμπείρων ἀλειπτῶν· δευτέραν δὲ τὴν
 15 μετασυγκριτικὴν, ἐν ἧ δεῖ πρὸ μιᾶς ἡμέρας συστέλλειν· εἰ δὲ μὴ ἀντέχοι τις, ἐπ' ὀλιγοσιτίας καὶ ὕδροποσίας τηρεῖν· εἴτα μερίσαι τὸν ἄρτον, ὃς οὐ ῥαδίως πλείστου δύναται περιγενέσθαι·

1 σαμψύχου codd. — 2 βληθέντα mss. — 3 ἐπιτάσεις codd.

etiam cerata cum oleo maioranae, vel Susino, vel eiusmodi alia, non solum imposita, sed etiam illita ostio et collo uteri; quo tempore etiam molliores pessos usurpare oportet, inter quos qui paratur cum cera et resina tercinthinae et pinguedine taurina et oleo dulci, vel cyprino, tanta copia, ut reliqua iniecta glutinosa reddantur. Item pessus cum succis paratus et quivis cum medullis et adipe et seminibus relaxantibus, e quibus etiam est remedium dictum ἄκοπον cum maiorana paratum. Multum etiam iuvat in oleum immersio. In diuturniore vero affectionis mora in exacerbationibus quidem eandem curationem usurpare debetis, sed intermissionum tempore primum quidem reficientem, cuius materiam exposuimus, in auxilium vocato ad subministrandum perito aliquo unctore; secundo vero loco metasycriticam, in qua pridie a cibo abstinendum; sin sit quae non ferat, intra paucorum ciborum esum et aquae potionem continenda est; tum in partes dividendus panis illi, quae plurimum non facile subigat; primum autem eum in duas partes di-

μερίσαι δὲ εἰς δύο μέρη καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἡμισυ εἰς τρία μέρη
 διαιρεῖν ἴσα, τὸ δὲ ἕτερον τῆ ἑξῆς ἡμέρᾳ διδόναι μετὰ τὴν συ-
 στολὴν σὺν ταριχίοις καὶ τοῖς δριμέσι ¹ προσοψήμασιν ἡμέραις
 5 δυσὶν ἢ τρισὶν, ἢ τέσσαρσιν· εἶτα ἀλλάσσειν εἰς τὴν μέσσην
 ὕλην, λάχανα καὶ τοὺς τρυφερωτέρους ἰχθύας καὶ ἐγκεφάλους·
² εἶτα ἀλλάσσειν εἰς τὰ πτηνὰ καὶ εἰς τὰ ῥύγχι ὕεια πρό-
 σφατα, καθ' ἑκάστην μετέλευσιν ἀπὸ ποιότητος ἐπὶ ποιότητα
 προσλαμβάνοντα τῶν τριῶν τοῦ ἡμίσεως ἄρτου μερῶν ἐν μέρος·
 καὶ τῆ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ τῆς μετελεύσεως ὑφαιροῦντα τὸ οἶ-
 10 νάριον καὶ τὸ λουτρὸν, τῆ δὲ ἑξῆς ἑκατέρους χρώμενον. Ἐπὶ
 πάσης ³ δὲ ἐπιμονῆς τῆς δριμυφαγίας συνδοκιμάζειν δεῖ καὶ τὰ
 τοπικὰ τῶν βοηθημάτων ἐν τῆ ἑξῆς ἡμέρᾳ τῆς ἀπὸ ποιότητος
 εἰς ποιότητα μεταβάσεως, ⁴ ποτὲ μὲν σικύαις χρώμενον μετα-
 συγκριτικάις, ποτὲ δὲ παροπτήσεσι, ποτὲ δὲ δρώπακι κατ' ἐφι-
 15 βαίου καὶ ὀσφύος [διὰ] νίτρου τε καὶ ἄλῶν καὶ τῶν ἀμυκτικῶν
⁵ σμηγμάτων, ποτὲ δὲ πυρίφ καὶ ἐγκαθίσμασι ⁶ καὶ κατακρου-
 νισμῶ διὰ θαλάσσης καὶ τῶ διὰ σινάπεως Φοινιγμῶ. Μὴ ἀνα-

1 προσοψήμασι codd. — 2 εἴτ' ἄλλαις ἴσαις τὰ πτηνὰ καὶ ἰσαριθμοῖς ὕεια
 πρόσφ. codd. — 3 δὲ ἐπὶ μόνῃς mss. — 4 ποτὲ δὲ σικύαις χρώμενον μετα-
 συγκριτικάις, ποτὲ δὲ παροπτήσι codd. — 5 σμηγμ. σὺν σινάπιδμασι codd. —
 6 διὰ θαλ. καὶ τῶ διὰ σινάπεως φοιν. καὶ κατακρ. codd.

videre oportet et alterum dimidium in tres partes aequales
 dividendum, alterum vero postridie abstinentiae praebendum
 cum salsamentis et aeribus opsoniis per dies duos, vel tres,
 vel quatuor; tum transeundum ad materiem mediae facultatis,
 ad olera et pisees molliores et cerebra: tum transeundum
 ad volueres et ad rostra suilla recentia, dum in singulis
 transitionibus ab una facultate ad alteram sumitur pars
 una de dimidii panis tribus. Ac primo quidem transitionis
 die vinum et balneum subtrahere oportet, postridie vero
 utroque utendum. Ubicumque vero persistis in aerium
 eiborum esu, etiam remedia ad ipsa loca utilia adhibenda
 postridie transitus ab una facultate ad alteram, ita ut alias
 eueurbitulis metasyncreticis utaris, alias adustionibus, alias
 dropaeae ad pubem et lumbos eum nitro et sale et unguentis
 scarificantibus, alias fotu et in sessionibus, et affusione aquae
 marinae et rubefactione per sinapi. Morbo vero non su-

σκευαζομένου δὲ τοῦ πάθους οὐκέτι μόνον ἀπὸ συστολῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ διὰ βραφανίδων ἀρκτέον ἐμέτου. Χρηστέον δὲ καὶ μαλάγμασι τοῖς ἀμύσσειν δυναμένοις, οἷον ¹ τῷ διὰ δαφνίδων, τῷ διὰ σπερμάτων, καὶ πεσσοῖς ² ὁμοίας δυνάμεως, ὧν εὐκαι-
 5 ρος ἢ χρῆσις μετὰ τὴν ἀπόληξιν τῆς καθάρσεως· δεῖ γὰρ τοι ὅτε σύνεγγύς ἐστίν ἢ ³ προθεσμία τὰ δραστικὰ καὶ συγκι-
 νοῦντα παραιτεῖσθαι. Κατὰ μέρος δὲ ἐν τοῖς προσθέτοις ἐστὶ πῆγανον λεῖον μετὰ μέλιτος, ἢ κόνυζα ἢ λεπτόφυλλος καλου-
 10 ἀλῶν, τὰ τε διὰ κυμίνου, πεπέρεως, ἀψινθίου, ⁵ οἰσώπου, βου-
 τύρου, ἐλαίου παλαιοῦ καὶ τῶν ὁμοίων ὡς κυάμου μέγεθος εἰς πεσσὸν ἐγχριστέον, καὶ καταβαπτέον εἰς ἔλαιον γλυκὺ, ἢ Σου-
 σινὸν, ἵνα τὸ πολὺ τῆς δόξεως ἀπαμβλυνηθῇ καὶ ⁶ προσθετέον
 15 ἀλειπτέον, καὶ τὸν δακτύλιον ἔνδοθεν διαχριστέον· ὃν τρόπον γὰρ περιγραφομένων ἔσθ' ὅτε τῶν δυστραπέλων ⁷ ὀφθαλμιῶν

1 τὸ διὰ δ., τὸ διὰ codd. — 2 ὁμ. δυν. ἐχομένοις codd. — 3 προθεσμία τῆς καθάρσεως codd. — 4 ἢ ἄλλων codd. — 5 οἰσώπου codd., in quo οἰσώπου fortasse latet. — 6 παραθετέον codd. — 7 ὀφθαλμικῶν codd.

blato, non solum iam incipiendum ab abstinentia a cibis, sed etiam a vomitionibus radicularum ope. Utendum praeterea malagmatis, quae ineidere valeant, veluti eo, quod cum baccis lauri paratur, et eum seminibus, et pennis eiusdem facultatis, quorum usus opportunus post purgationis cessationem; nempe quando tempus purgationi statutum in propinquo est, vehementiora et commoventia repudiare oportet. Specialiter vero inter suppositoria referuntur: ruta laevigata eum melle, vel conyza cognomine tenuifolia, vel uva passa sine nueleolis laevigata eum nitro vel sale, et quae parantur cum cymino, pipere, absinthio, lanarum sordibus, butyro, oleo vetere et similibus, quae ad fabae magnitudinem pesso illinenda, qui pessus illitus immittendus in oleum dulce, vel Susinum, ut nimia mordacitas obtundatur, et apponendus osculo uteri. Iisdem vero etiam inguina illinere oportet et sedes intus unguenda. Nam quemadmodum subinde limitatis lippitudinibus difficilibus palpebrae

σκληρὰ γίνεται καὶ τραχέα τὰ βλέφαρα, καὶ διὰ τοῦτο χρή-
 ζει δριμύων καὶ μετασυγκριτικῶν κολλουρίων εἰς παντελεῖ τοῦ
 πάθους ἀνασκευῆν, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὴν ὑστέραν, ὑπεκλυομέ-
 νης ποτὲ τῆς Φλεγμονῆς, σκληρὰ μείναντα, οἷον τραχέα καὶ
 5 περίτυλα, ¹ δέεταιί τινος εἰς μετάσυγκρισιν δῆξεως· [καὶ] μὴδὲ
 οὕτως λυομένης τῆς διαθέσεως, τῷ λευκῷ σπαρακτέον ἔλλεβόρω
 καὶ μετ' αὐτὸ δοκιμαστέον ἀποδημίαν μακροτέραν καὶ αὐτο-
 φυῶν ὑδάτων χρήσιν καὶ τὸ σύνολον τῆς ψυχῆς διάχυσιν. Οὕτω
 γὰρ ἐξ ἐπιμονῆς τε τῶν αὐτῶν καὶ προσθέσεως τῶν σφοδροτέ-
 10 ρων λυομένου τοῦ πάθους ἢ κάθαρσις ² ἀπαρεμπόδιστος γίνεται.

Στραγγὴ κάθαρσις δὲ ὀνόμασται ἐκ τοῦ κατὰ σταγόνα
 καὶ μετ' ὀδύνης χαλεπῆς, τρυχούσης τὸ βάθος, ἐκκρίνεσθαι τὸ
 αἶμα. Φαίνεται δὲ παραπλήσιά τινα γίνεσθαι ἐπὶ τῆς ὑστέρας
 παθήματα τοῖς συμβαίνουσι παθήμασιν ἢ συμπτώμασι τῇ οὐ-
 15 ρόδοχῳ κύστει· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνης ἢ τελείως ἐπέχεται τὸ οὔρον
 καὶ λέγεται ἰσχυρία, ἢ κατὰ σταγόνα φέρεται καὶ λέγεται
 στραγγουρία, ἢ μετὰ δυσχερείας τινὸς φέρεται καὶ λέγεται

1 καὶ δέεταιι codd. — 2 ἀπαρπ. codd.

durae et asperae fiunt, ideoque requirunt collyria acria et
 metasyncritica, ut morbus radicitus evellatur, ita etiam quae
 soluta inflammatione dura remanent circa uterum, prouti
 sunt aspera et callosa, indigent morsu aliquo, ut habitu
 mutentur. Quodsi neque sic affectus solvatur, veratro albo
 convellere oportet, ac dein praeciendum est, ut iter diu-
 turnius faciant et aquis thermalibus naturalibus utantur et
 summam ut animum remittant. Ita enim perseveratione
 in iisdem et additione valentiorum affectione soluta purgatio
 libere procedit.

Purgatio vero per stillicidium appellata est, quia guttatim
 et cum gravi dolore, qui profunda loca laedit, sanguis
 excernitur. Videntur autem similes quidam circa uterum
 affectus nasci affectibus iis et symptomatis, quae circa
 vesicam urinariam accidunt; nam in illa quoque vel plane
 cohibetur urina, quod dicitur *urinae retentio*, vel guttatim
 effertur, quod dicitur *urinae stillicidium*, vel cum molestia
 aliqua evehitur, quod *urinae difficultatem* nuncupant. Quinque

δυσουρία. Πέντε δὲ τὸν ἀριθμὸν κατ' εἶδος αἰτίαι τὴν στραγγὴν ἐργάζονται κάθαρσιν, — πόρων στένωσις ποικίλως γινομένη, δυνάμειος ἀσθένεια, αἵματος πλῆθος, αἷμα φλεγματώδες, αἷμα τραυῶδες. Τάναντία τοίνυν τῆ παρεμποδῶν γινομένη αἰτία μη-
 5 χανητέον ἐστί· καὶ τὸ μὲν πλῆθος κενωτέον, τὸ δὲ πάχος λεπυντέον, τὴν δὲ ἀσθενῆ δύναμιν ῥωστέον, τὴν δὲ τῶν πόρων στένωσιν ἀνοικτέον· ζητητέον μέντοι τὴν αἰτίαν τῆς στενώσεως καὶ ταύτην περιαιρετέον· ἀρθέντων γὰρ τῶν ἐργαζομένων τὴν διάθεσιν αἰτίων καὶ ἡ κάθαρσις ἀπαρεμποδίστως διὰ πάσης ὁδύ-
 10 νης ἀπαντᾷ. Ὅπως δὲ χρὴ ἐνίστασθαι πρὸς ἕκαστον τῶν αἰτίων τὰ μὲν ἤδη προεῖρηται ἐν ταῖς ἀρχαῖς, τὰ δὲ ἐφεξῆς ἐν τοῖς κατὰ πάθος εἰρήσεται. Νυνὶ δὲ πρόκειται λέγειν ὅπως δεῖ παραμυθεῖσθαι τὰς ἐμπιπτούσας ἐν τοῖς παροξυσμοῖς χαλεπὰς ὁδύνας. Ἀρχομένων τοίνυν τῶν παροξυσμῶν κατακλίνειν δεῖ
 15 τὴν πάσχουσαν ἐν οἰκῆματι συμμέτρως μὲν ἀλεινῶ, μηδὲ φωτεινῶ σφόδρα· ταινίαις δὲ περιλαβεῖν ἄκρα χειρῶν καὶ ποδῶν· μηδενὶ δὲ ¹ παρερεθίζοντι πεσσοῦ χρῆσθαι, ἐφ' ὑδροποσίας τε

1 παρερεθίζοντι codd.

vero numero speciales causae sunt purgationem per stillidium facientes: meatuum angustia vario modo orta, virium debilitas, sanguinis abundantia, sanguis mucosus, sanguis faeculentus. Contraria igitur causae impedimentum inferenti facienda sunt; et abundantia quidem evacuanda, crassitudo attenuanda, vires debiles corroborandae, meatuum angustia aperienda. Quaerenda tamen causa angustiae, eaque tollenda est. Sublatis enim causis, quae affectui occasionem praebent, etiam purgatio nullo dolore impedita continget. Quomodo autem singulis causis adversari oporteat, partim principio dictum est, partim vero in singularum affectionum expositione dicetur. Nunc vero praecepiendum quo modo sedare oporteat dolores graves in exacerbationibus ortos. Ingrucntibus igitur exacerbationibus, aegrotantem reclinare oportet in cubiculo modice calido, neque valde lucido. Fasciis vero circumdandae manuum et pedum summitates, minime vero subditicio pesso irritante utendum, sed intra aquae potionem continendae sunt et cavendum a potionibus

τιηρεῖν καὶ φυλάττεσθαι τὴν πάντων δριμέων πομάτων καὶ σι-
 τίων προσφορὰν καὶ μάλιστα φυσῶδων· θάλπειν τε τὸ ἕτρυν
 καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὰ ἰσχία ποικίλοις κεχρημένον θερμά-
 σμασι, τοῦτο μὲν ἕρια οἰσυπηρὰ εἶναι καὶ ῥοδίνῳ θερμῶ βεβρεγ-
 5 μένῃ ἐπιτιθέναι τῷ ὑπογαστρίῳ καὶ ἐφίβαιῳ, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς
 λεγομένοις φακωτοῖς πυριατηρίοις κεχρημένον. Εἰ δὲ ἐπιμένει
 ἢ ὀδύνη καὶ ἢ δύναμις ἀντέχει, τέμνειν δεῖ τὴν ἐναγκώνιον
 φλέβα καὶ ἀφαιρεῖν πρὸς δύναμιν, καὶ πάλιν ταῖς αὐταῖς ἐμ-
 βροχαῖς χρῆσθαι. Εἰ δὲ ἔτι ἐπιμένει ἢ ὀδύνη, καταπλάττειν
 10 τοῖς διὰ λινოსπέρμου καὶ ἄρτου καὶ ὑδρομέλιτος, ἔσθ' ὅτε δὴ
 καὶ τερεβινθίνης συντακείσης· χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς ἐγκαθίσματιν
 ἐν ἀφεψήματι ἀλθαίας, λινოსπέρμου, τήλεως, ἀνήθου, πηγά-
 νου, ἀρτεμισίας· καὶ σπόγγοις ¹ δὲ ἐκ τοῦ τοιούτου ἀφεψήμα-
 τος πυριᾶν τὸν κόλπον· καὶ πήγανον λεῖον μέλιτι ἀναλαβὼν
 15 καὶ ἐμπλάσας ὀθονίῳ ἐπιτίθει τῇ ἕβῃ καὶ τῷ ὑπογαστρίῳ· ἐνίοτε
 δὲ καὶ αὐτὸ τὸ αἰδοῖον τῷ τοιούτῳ καταπλάσματι σκέπειν· καλὸν
 δὲ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κόλπον ἐγχέειν διὰ μητρεγχύτου ἔλαιον,

1 τε codd.

quibusvis irritantibus et ciborum maximeque flatulentorum
 esu; fovendus autem imus venter et hypogastrium et coxen-
 dicees variorum folium administratione; partim quidem ad-
 hibentor lanae sordidae vino et oleo rosaceo calido irrigatae
 ad hypogastrium et pubem; partim etiam utendum lenticularibus
 vasis fotui destinatis. Quodsi dolor persistat et
 vires conserventur, venam in cubito secare oportet et pro
 virium modo sanguinem detrahare et iterum iisdem uti ir-
 rigationibus. Quodsi vel sic dolor persistat, cataplasma
 admovendum cum lini semine, et pane, et aqua mulsa,
 cum iis liquata subinde terebinthina. Utendum praeterca
 in sessionibus in decocto althaeae, lini seminis, foeni Graeci,
 anethi, rutae, artemisiae, tum spongiis huiusmodi decoctis
 madentibus sinum muliebrem fovere oportet; et rutam lac-
 vigatam melle exceptam et linteo illitam pubi et hypoga-
 strio impone; nonnumquam etiam ipsum pudendum eiusmodi
 cataplasmate contegendum est. Utile quoque est per fistulam
 iniectionibus in uterum accommodatam in sinum infundere

ἐν ᾧ ἀφήψηται ¹ πηγάνου βραχὺ καὶ τῆλις, εἶτα διηθηθὲν καὶ
 προσλαβὸν βούτυρον, τερεβινθίνην καὶ ² οἰσύπου τὸ κηρωτοειδές·
 τὸ αὐτὸ δὲ καὶ διὰ τῆς ἕδρας ³ ἐνιέναι ὅσον κυάθους γ' ἢ δ'.
 Ἐπιθέμασι δὲ χρηστέον πρῶτον μὲν τῷ τετραφαρμάκῳ, ἢ τῷ
 5 βρομίῳ, ἢ τῷ διὰ χυλῶν ⁴ ἀνεθέντι, ἔπειτα τῷ διὰ μελιλώτων
 καὶ τῷ διὰ σπερμάτων καὶ τῷ πολυαρχίῳ, ὡς ἂν ἡ χρεῖα
 ἀπαιτῆ. Εἰ δὲ κατὰ τινα δυστροπίαν ἀντιβαίνοι τὸ σύμπτωμα
 καὶ κατὰ περίδον ἢ ἄτακτον ἐνοχλοῖη καὶ μὴ πείθοιτο τοῖς
 προειρημένοις βοηθήμασιν, ἐπὶ τὰ δραστικώτερα παραγίνεσθαι
 10 χρῆ καὶ σικύας προσβάλλειν ἤτρῳ καὶ βουβῶσι, πρῶτον μὲν
 χωρὶς κατασχασμοῦ τρίς ἢ τετράκις αὐτὰς ἐπιβάλλοντα· εἰ δὲ
 ἐπιμένοι, καὶ κατασχάζειν καὶ ἔλκειν σύμμετρον αἷμα. Ἰκαναὶ
 δὲ καὶ βδέλλαι μετὰ τὴν τῶν σικυῶν χρῆσιν προστιθέμεναι τοῖς
 τόποις ἔλκειν σικύας οὐχ ἥττον. Χρῆσθαι δὲ μετὰ ταῦτα καὶ
 15 ἐπιθέμασι καὶ δρώπαξι Φοινίσσειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένους,
 ἀνατρίβειν τε τοὺς τόπους συνεχῶς καὶ μαλθακῶς ἐλαίῳ μεθ'

1 πηγάνου codd. — 2 οἰσώπου et ἰσώπου codd. — 3 ἐνιέναι codd. —
 4 ἀναλυθέντι codd.

oleum, cui incoctum sit pauxillum rutae et foenum Graecum, dein colatum et cui adiungatur butyrum, terebinthina et lanac sordidae pinguedo, quae ccratum refert. Idem remedium etiam in anum iniiciendum est, ad heminas fere tres vel quatuor. Epithematis vero utendum, primum quidem tetrapharmaco, vel bromio, vel quod διὰ χυλῶν vocatur diluto, tum cum melilotis parato, et cum seminibus confecto et polyarehio, prouti res praesens postulat. Quodsi propter pertinaciam aliquam symptoma persistat, et per periodos vel irregulariter molestiam pariat, neque auxiliis ante dictis obtemperet, ad efficaciora transeundum est; cucurbitulas nempe imo ventri admoveere oportet et inguinibus et primum quidem siccis ter vel quatuor adponere; sin vel sic persistat, scarificandum et modice sanguis detrahendus. Hirudines etiam post cucurbitularum adpositionem locis admotae non minus quam hae sanguinem detrahere valent. Postea vero etiam epithematis utendum et dropaeibus, quae superficiem rubefacere possint, et continenter partes fricandae, idque

ἀλῶν λειοτάτων· καὶ γυμνάζειν συμμέτροις γυμνασίοις παραι-
τουμένους τὴν πολλὴν βιάδισιν, χρωμένους δὲ τῇ αἰῶρα· ἔπειτα
τοῖς αὐτοφύεσιν ὕδασι χρῆσθαι καὶ αὐτῇ τῇ θαλάσῃ ψυχρᾷ
ἐμβιβάζειν συνεχῶς.

5

Κ Ε Φ. μθ'.

Περὶ αἱμορραγούσης ὑστέρας.

Ἀπὸ δυστοκίας, ἢ ἐκτρώσεως, ἢ ἀναβρώσεως δι' ἔλκωσιν,
ἢ ¹ ἀναστομώσεως, ἢ ἐξ οἰασδήποτε προφάσεως ῥήξεως ἀγγείων
αἱμορραγία γίνεται μήτρας· καὶ πρόδηλος μὲν αὐτῆς ἢ κατὰ-
10 ληψις ἐξ ἀθρόας καὶ ἀμέτρου Φορᾶς αἵματος· συνεδρεύει δὲ
ταῖς καμνούσαις ἀσθένεια, ῥάκωσις, ἰσχνωσις, ἄχροια καὶ κατ'
ἐπιμονὴν ἀνορεξία· δοκεῖ δὲ ποτε καὶ περιοδικῶς ² ἄπαντᾶν.
Ἔστι δὲ τὸ σύμπτωμα χαλεπὸν· οὔτε γὰρ δακτύλων ἐπερεί-
σεσιν, οὔτε ἀγκίστρων ³ ἐπάρσεσιν, οὔτε μοτῶν διασφηνώσεσιν,

1 ἀναστομῶσιν et mox ῥῆξιν codd. — 2 ἄπαντα codd. — 3 καὶ ἐπάρσ. codd.

leniter oleo et sale admodum laevigato; et corpus exercen-
dum mediocribus exercitiis, ita ut multam ambulationem
repudiemus, sed utamur gestatione. Deinde aquis therma-
libus naturalibus uti oportet et aegrotantem frequenter
aquae marinae frigidae immittere.

CAPUT XLIX.

De utero sanguinem profundente.

A partu difficili, vel abortione, vel erosione propter ul-
cerationem, vel osculorum vasorum dilatatione, vel quomodo-
cumque facta vasorum ruptura, sanguinis ex utero proflu-
vium oritur, cuius ingressus manifestatur confertim facta et
copiosa sanguinis effluxione; consequitur autem aegrotantes
debilitas, infirmitas, emaciatio, pallor et perpetua ciborum
aversio; quin interdum etiam certis temporis intervallis
redire videtur. Grave autem symptoma est; neque enim

οὔτε βρόχων περισφίξεσιν, οὔτε διαρραφαῖς χρῆσθαι δυνατόν
 ἔστιν. Οὐκ ἀπὸ τῆς ὑστέρας δὲ ¹ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ
 γυναικείου κόλπου φέρεται τὸ αἷμα· καὶ τινες σημειούμενοι τὸν
 5 τόπον, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰδοίου φασὶ λεπτὸν καὶ ξανθὸν καὶ
 θερμὸν ² φέρεσθαι, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας παχύτερον καὶ ³ με-
 λάντερον καὶ ψυχρότερον. Ἄσφαλέστερον δὲ διορίσαι τὸ πεπον-
 θὸς μέρος ⁴ ἐνέσται διοπτρισμὸν ⁵ παραλαμβάνοντι· τῆς ἐπιμε-
 λείας μέντοι χάριν συμφέρει κατάκλισις ἐν οἰκίματι μικροτέρῳ
 καὶ σκοτεινῷ καὶ μετρίως ἀναψύχοντι κατὰ κλίνης στερεᾶς,
 10 ἀκινήτου, μετεωρότερα τὰ πρὸς τοὺς πόδας ἐχούσης, ἡρεμία
 τε καὶ τὸ ἐφ' ἐνὸς μένειν ⁶ σχήματος, συναγωγὴ τε τῶν μη-
 ρῶν καὶ ⁷ διαπλοκὴ χιοειδῆς, καὶ σπόγγων πλατέων, καθαρῶν,
 τρυφερῶν ἐν ψυχρῷ ὕδατι βραχέντων ἢ ὀξυκράτῳ, ἢ ὄξει, κατ'
 ἰδίαν ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ αἰδοίου καὶ τοῦ ἐφηβαίου, καὶ τῆς
 15 ὀσφύος, καὶ τῶν ἰσχυίων, ὕστερον δὲ καὶ κατὰ [τοῦ] ⁸ στήθους

1 μάλλον codd. — 2 φέρεσθαι τὸ αἷμα codd. — 3 μελανώτερον codd. —
 4 ἐνέσται codd. — 5 παραλαμβάνοντας codd. — 6 σχήματος προκλητικὴ γὰρ
 ῥύσεως πᾶσα κινήσις συναγωγὴ codd. — 7 διὰ πληκτικὴ μμητικὸν γὰρ χαρα-
 κτηρὸς ἔστι τὸ σχῆμα καὶ σπόγγων codd. — 8 στήθους νεαροπ. καὶ συνεχ. codd.

digitorum appensione, neque vasorum uncinorum ope sub-
 levatione, neque per linamenta facta compressione, neque
 laqueorum constrictione, neque suturis uti licet. Non solum
 vero ab utero, sed etiam a sinu muliebri sanguis fertur;
 nonnulli autem signis loca distinguere studentes affirmant,
 sanguinem de pudendo provenientem esse tenuem et flavum
 et calidum; qui contra ab utero fluat esse crassiorem et
 nigriorem et frigidiorum. Tutius autem locum affectum de-
 finire poterimus, quando speculo uteri (διόπτρῳ) utimur.
 Curandi vero gratia proderit decubitus in cubiculo haud
 magno et obscuro et quod modice refrigeret, in lectulo
 solido, stabili, partibus a pedibus elevatioribus, et quies,
 et eundem servare habitum, et femorum ad se adplicatio,
 et cruciatim complicatio, et spongiarum latarum, mundarum,
 mollium aquâ frigida madentium, vel aquâ cum aceto, vel
 aceto per se, appositio ad pudendum et pubem et coxen-
 dices, postea vero etiam ad pectus, ita ut continenter novae

καὶ συνεχέστερον νεαροποιουμένων, καὶ τῶν ἄκρων ¹ πρόστυπος
 διακράτησις καὶ διάσφιγξις, ² καὶ ἢ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ κάθεισις,
 καὶ τοῦ προσώπου περισπογγισμὸς δι' ἀκραιφνοῦς ὕδατος, καὶ ἐκ
 διαστήματος καταρριπισμὸς, καὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβροχὴ δι' ἐλαίου
 5 ψυχροῦ νεοτριβοῦς, καὶ καταρρόφησις ³ ὄξους, καὶ ἐγκαθίσματα
 μέχρι βουβώνων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, ἢ ὀξύκρατον, ἢ καθαρὸν ὄξος,
 ἢ ἀφέψημα μύρτων, ἢ ῥόδων ξηρῶν, ἢ κηκίδος ὀμφακίτιδος,
 ἢ μυρσίνης καὶ φακῶν, ἢ σχίνου, ἢ σιδίω, ἢ βάτου θαλίας,
 ἢ δρυὸς φύλλων, ἢ ἰτέας, ἢ ⁴ ῥόδος βυρσοδεψικῆς. Εἰ δὲ ἐκ
 10 τῆς διαναστάσεως σκυλμὸς ὀχληρότερος, ἢ διὰ ⁵ κλυστηριδίου,
 ἢ μητρεγχύτου τῶν εἰρημένων ⁶ ἔν τι ἐγχυματιζέσθω, ἢ χυλὸς
 ἀρνογλάσσου, ⁷ ἢ πολυγόνου, ἢ σέρεως, ἢ στρύχνου, ἢ ⁸ ψυλ-
 λίου, ἢ περδικίου. Εἰ δὲ καὶ ⁹ ἐπιμένοι αἰμορραγοῦσα, καὶ
 ἀκακίας, καὶ ὀπίου ὄξει διειμένου, ἢ ὁμοῦ πάντα, ἢ πρὸς ἔν,
 15 ἢ ὀμφακίου πλῆθος ¹⁰ ὡς δύο κυάθων· καὶ τρυφερὸν ἔριον ἐνί

1 πρόστυπῆς codd. — 2 Ante καὶ reieci emblemata: τὸ γὰρ ἐκ τῆς θλιψέως
 πύκνωμα μέχρι τοῦ πάσχοντος διαφέρεται (lego ἀναφέρεται) μέρους. — 3 ὄξους
 ἐγκαθίσμασι τε μέχρι codd. — 4 ῥόδας codd. — 5 κλυστηριδίων codd. —
 6 ἐνός τινος codd. — 7 ἢ χυλὸς πολυγ. libri. — 8 ψαλίου codd. — 9 ἐνι μένοι
 αἰμορραγοῦσι codd. — 10 ἕως codd.

apponantur, et extremorum valida per manus compressio et
 constrictio, et immissio in aquam frigidam, et vultus per
 spongas abstersio, et per intervalla temporis flabellatio et
 capitis irrigatio oleo frigido recens expresso, et aceti sor-
 bitio, et insessio ad inguina usque in aqua frigida, vel
 aqua cum aceto, vel aceto puro, vel decocto myrtilorum,
 vel rosarum siccatarum, vel gallae immaturae, vel myrti
 ramulorum et lenticulae, vel mastiches, vel malicorii, vel
 rubi frondis, vel foliorum quercinorum, vel salicis, vel rhois
 coriariorum. Si surrectio molestiorem lacionem adferat,
 vel per fistulas alias, vel per eam, quae in usum iniectio-
 num in uterum confecta sit, eorum, quae dicta sunt aliquid
 iniiciatur, vel succus plantaginis, vel polygони, vel intybi,
 vel strychni, vel psyllii, vel helxines. Quodsi vel sic san-
 guinem fundere pergeret, etiam hypocistidis et acaciae, et
 opii aceto diluti, sive omnia simul usurpenter, sive sin-
 gula, vel succi uvae immaturae circiter duae heminae et lana

τινι τῶν εἰρημένων χυλῶν διάβροχον ¹ διὰ δακτύλου, ἢ μῆλης
 παρεντιθέμενον τῷ στόματι τῆς ὑστέρας, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐν-
 τεῦθεν τῆς αἰμορραγίας ὑπαρχούσης· ὅταν γὰρ ἀπὸ τῶν ἄνωθεν,
 σφηνούμενον τὸ ἔριον συστέλλει τὴν ῥύσιν, ἐγκατέχει δὲ ² ἢ
 5 εὐρυχωρία τὸ ἀποκριθὲν· ὁπότε τρυφερὸν καὶ καθαρὸν σπογγά-
 ριον ³ ἐπίμηκες ὡσαύτως διάβροχον ὡς ἔσωτάτω παρεντιθέσθαι
 προσήκει, ἵνα τὸ ἀποκρινόμενον παραλαμβάνηται καὶ μὴ θρομι-
 βούμενον συμπαθείας ἐξάπτῃ καὶ φλεγμονάσ· ἐκ διαστημάτων
 δὲ τὸν σπόγγον ἀλλάσσειν. Ἀρμόσει δὲ καὶ σικύας ⁴ προσκολ-
 10 λᾶν κατ' ὀσφύος [καὶ] βουβάνων τε καὶ λαγόνων, εἰ δὲ δυνατὸν
 εἶη, καὶ [κατ'] ἰσχυίων μετὰ πυρὸς πολλοῦ, καὶ προσκειμένας
 εἶναι χρόνον ἰκανόν· ⁵ εἶτα πρῶως ἀποσπᾶν. Ἐπιθέμασι δὲ χρῆ-
 σθαι καθ' ὧν τοὺς σπόγγους ἐπερρίψαμεν, Φοίνιξιν ἐν οἴνῳ
 αὐστηρῷ, ἢ ὄξει βεβρεγμένοις μετὰ κηρωτῆς ῥοδίνης, ἢ μηλί-
 15 νης, ἢ μυρσίνης Φύλλων λειῶν, ἢ μεσπίλων, ἢ στυπτηρίας, ἢ
 ἀλόης, ἢ οἰνάνθης, ἢ ὑποκίστιδος, ἢ ἀκακίας, ἢ κηκίδος ὀμφα-

1 καὶ διὰ δ. codd. — 2 τὴν εὐρυχωρίαν codd. — 3 ἐπίμηκες προστίθεται·
 ὡσαύτως δὲ ἄβροχον ὡς ἔσωτάτω παρεντιθέσθαι προσήκει codd. — 4 κολλᾶν codd. —
 5 εἶτα καὶ πρ. codd.

mollis madida aliquo suceorum memoratorum digito, vel spe-
 eillo introduceatur uteri osculo, idque magis etiam sanguine
 ex hoc effluente; nam si a partibus superioribus uteri pro-
 veniat, lana arcte conclusa effluxum cohibet, eavum uteri
 autem continet sanguinem secretum; quod si fiat, parvam spon-
 giam oblongam itidem madefactam quam maxime fieri potest
 in profundum immittere oportet, ut excretus sanguis reei-
 piatur, neque in grumos conversus consensum faciat et in-
 flammationes; per temporis intervalla autem spongiam eum
 alia commutare debebis. Congruum erit praeterea cucurbitas
 adponere ad lumbos et inguina et laterum inanitates; quod
 si fieri possit, etiam ad coxendices eum magna flamma;
 tum relinquendae sunt tempore satis longo, posteaque leniter
 detrahendae. Utendum etiam epithematis ad ipsa illa loca,
 quibus spongas admovimus, c palmulis in vino austero,
 vel aeeto maceratis, eum cerato rosaeco, vel melino, vel
 myrtinis foliis laevigatis, vel mespilis, vel alumine, vel aloë,
 vel vitis flore, vel hypocistide, vel acacia, vel galla in-

κίνης, ἢ ἐλαίου νεοτριβοῦς, ἢ ῥοδίνου, ἢ μυρσίνου, ἢ σχινίνου, ἢ μηλίνου, ἢ πάλιν ¹ διὰ τινος πόας στυφούσης καὶ ψυχούσης, οἶον ἀνδράχνης, ὑσκυάμου, ἀρνογλώσσου, φυλλίου, στρύχνου, περδικίου, πολυγόνου, σέρεως μετὰ πάλης ἀλφίτου καὶ ὄξους,
 5 ἢ Φοινίκων, ἀλλασσομένων πάντων συνεχέστερον. Εὐτουτέροις δὲ χρῆσθαι τοῖς πεσσοῖς, οἶον κηκίδι, μάννη, χαλκίτιδι ἔξ ἴσου μετὰ ² γλυκέος, ἢ σποδῶ σπόγγου ὑγρᾷ πίσει βραχέντος, ἢ ξηρᾷ τρυγὶ μετὰ τινος τῶν στυφόντων χυλῶν. Εἰ δὲ πρὸς ³ ἀνάβρωσις εἶη, καὶ τῷ διὰ χάρτου μέλανι μετ' ὄξους,
 10 ἢ τινι τῶν πρὸς τοὺς δυσεντερικοὺς ἀναγραφομένων τροχίσκων· καὶ γὰρ εἰ γίνεται τις ἐκ τούτων ἐσχάρωσις, εὐμαρῆς ἢ πρὸς ταύτην ὑπάντησις, ⁴ κρατουμένης ἐν τῷ ζῆν τῆς καμνουσύης. Διδόναι δὲ καὶ τροφήν, προαποσπογγίσαντα τὸ πρόσωπον, μετὰ ψυχροῦ ὕδατος· ἔστω δὲ ἡ τροφή ὄρυζα ἐκ ψυχροῦ ὕδατος, ἢ
 15 ὄξυκράτου, ἢ χόνδρος, ἢ ἄρτος καὶ ἀπαλὸν ὄρν δι' ὄξους· ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τινος ἡμέρας καὶ ⁵ σέρις ἢ ἀρνώγλωσσου δι'

1 τῆς διὰ codd. — 2 γλυκέος οἴνου codd. et tum, ἢ σποδοῦ, ἢ τῆς ὑγρᾶς πίσεως ἢ σπόγγου βραχέντος, εἴτα καὶ ἐντὸς εἰσαχθέντος codd.; cf. Moschion, p. 84. — 3 ἀνάβρωσις codd. — 4 κρατουμένη codd. — 5 σέρις codd.

matura, vel oleo recens expresso, vel rosaceo, vel myrtino, vel mastichino, vel melino; vel etiam cum herba aliqua adstringente et refrigerante, veluti portulaca, hyoscyamo, plantagine, psyllio, strychno, helxine, polygono, intybo cum polentae polline et aceto, vel palmulis, frequenter inter se commutatis. Pessi autem validiores usurpandi, veluti cum galla, manna thuris, chalcitide, partibus paribus cum musto, vel cinere spongiae pici liquidae intinctae, vel vini faece siccata cum succo aliquo adstringente. Quodsi insuper erosio adsit, etiam remedio nigro cum charta ex aceto, vel trochisco aliquo eorum, qui adversus intestinorum difficultatem praescribuntur, uti debemus; nam etiamsi forte ex his crustula nascretur, huic rei facile occurritur, modo in vita manserit aegrotans. Praebendum insuper alimentum cum aqua frigida, vultu ante spongia detergo; sit autem pro cibo oryza ex aqua frigida, vel aqua cum aceto, vel alica, vel panis et ovum sorbile cum aceto; postea vero et diebus

ὄξους καὶ ῥοῦ ὀλίγου νεοτριβοῦς, καὶ μετὰ τὸ καλῶς ἐψηθῆναι
 [καὶ] ἔλαιον, νεοτριβῆς καὶ αὐτὸ, καὶ μῆλον ¹ Κυδώνιον ὀπτὸν,
 ἢ ἐφθὸν ἄπιον· καὶ σάρκιον ἀπὸ στήθους φάσσης ἠψημένης ἐν
 ὄξυκράτῳ, ἢ μύρτοις ἐνδοθεν ἐκπεπληρωμένη, ἢ πέρδικος, ἢ
 5 ἀτταγῆνος, ἢ τινος τῶν ἐμφερῶν τούτοις. Ὑπερβάντων δὲ τῶν
 τῆς συμπαθείας χρόνων, καὶ οἰνάριον δοτέον· στερεᾶς δὲ παν-
 τελῶς γενομένης, καὶ λουτρόν. Τὴν δὲ Φλεβοτομίαν, ἣν ἄλλοι
 τε παρέλαβον καὶ Θεμίσων μεταγωγῆς ἕνεκα τῆς ὕλης, ἀπο-
 δοκιμάζομεν· χαλᾶ μὲν γὰρ ἡ Φλεβοτομία, πύκνωσιν δὲ καὶ
 10 συστολὴν τὸ αἰμορραγοῦν ἀπαιτεῖ, καὶ οὐ δεῖ μετὰγειν τὴν
 ὕλην, ἀλλὰ κατέχειν. Ἐπισφαλὲς δὲ καὶ τὸ Φλεβοτομεῖν, ὅτι
 μὴ ² κρατηθείσης μὲν τῆς Φορᾶς τοῦ αἵματος ἐκ τῆς Φλεβο-
 τομίας, ἀνάγκη τάχιον τὴν κάμνουσαν ἀπολέσθαι, ὡς ἂν ἀπὸ
 διπλῆς δαπανηθεῖσαν αἰμορραγίας· κρατηθείσης δὲ οὕτως, ὥστε
 15 Φλεγμονὴν ὕστερον, ὡς ἀπὸ σκυλμοῦ πλείονος, ἐπιγίνεσθαι,
 κατάλληλον τρόπον ὁ κίνδυνος· εἰ μὲν γὰρ Φλεβοτομήσαιμεν,

1 καὶ κυδ. codd. — 2 κρατηθεῖσαν codd.

aliquot lapsis etiam intybum, vel plantago eum aceto et
 aliquantulo rhois recens triti, et postquam satis coctum
 sit oleum quoque, item recens expressum, et malum
 Cydonium tostum, vel pyrum coctum, et carnis aliquan-
 tum de pectore palumbi cocti in posea, vel myrti baceis
 farcti, vel perdieis, vel attagenis, vel de aliquo alio ex
 eodem genere. Consensus vero temporibus superatis etiam
 vini pauxillum praebendum et, eum erosio plaue consolidata
 sit, etiam balneum. Venae sectionem vero, quam alii et
 Themiso in auxilium vocarunt materiem derivandi gratia,
 reieimus; nam venae sectio relaxat, pars autem sanguinem
 fundens requirit densationem et contractionem, neque ma-
 teries derivanda, sed continenda est. Praeterea aneeps re-
 medium est venae sectio, quia si fluxus sanguinis minime
 sistatur, necesse est ut aegrotans vel citius pereat, quippe
 quae duplici sanguinis profluvio exhauriatur. Quodsi ita
 in vita servetur, ut postea, quippe ex maiore laesione,
 inflammatio oriatur, periculum huic respondens nascitur;
 nam si venam secemus, derepente mulierem in perniciem

συντόμως ἀπολέσαιμεν [ἂν] τὴν γυναῖκα ¹. Φλεβοτομοῦντες μετὰ Φλεβοτομίαν καὶ αἱμορραγίαν· πάλιν δὲ εἰ μὴ ἀφέλοιμεν αἷμα, Φλεγμονῆς μεγάλης ὑπαρχούσης, ἀβσθήητον περιψόμεθα τὴν κάμνουσαν· οὐδὲν γὰρ οὕτω ² διακόπτοι ἂν τὸν ἐν Φλεγμονῇ
 5 κίνδυνον ὡς Φλεβοτομία. Φασὶ ³ δὲ τινες καὶ κατὰ ἀντιπάθειαν ἕνια ποιεῖν, καθάπερ μαγνήτην λίθον καὶ τὸν ἄσιον, καὶ λαγωῦ πυτίαν καὶ ἄλλα τινὰ τῶν περιάπτων, οἷς ἡμεῖς οὐ προσέχομεν· οὐκ ἀποκαλυτέον δὲ τὴν παράληψιν αὐτῶν· καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἐξ εὐθείας παρέχει τὸ περιάπτων, ἀλλ' οὖν δι'
 10 ἐλπίδος εὐθυμοτέραν τὴν κάμνουσαν τάχα παρέξει.

Κ Ε Φ. ν'.

Περὶ ῥοῦ γυναικείου.

Ὁ καλούμενος γυναικεῖος ῥοῦς κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Φιλαλήθης ἐν τῷ πρώτῳ λέγει τῶν ⁴ γυναικείων,

¹ φλεβοτομοῦντες in mss. infra post πάλιν δὲ legitur. — ² διακόπτοιτο ἐν φλεγμονῇ codd. — ³ δὲ ἔνοι codd. — ⁴ γυναικείων ῥοῦς ἐστὶ codd.

coniciemus, quum post venae sectionem et sanguinis fluxum sanguinem de vena detrahimus; sin contra sanguinem non detrahimus, ubi magna inflammatio est, aegrotantem sine auxilio sibi relinquemus. Nihil enim tantopere praecidet inflammationis periculum quam venae sectionis. Nonnulli autem contendunt quaedam etiam iuvare per antipathiam, veluti magnetem lapidem, itemque asium, et coagulum leporinum et alia quaedam amuleta, quibus nos nihil tribuimus. Nee tamen eorum usus prohibendus; nam etiamsi amuletum rectâ nihil praestet, at spe ostentâ fortasse animum aegrotantis eriget.

CAPUT I.

De fluxu muliebri.

Fluxus muliebris, quem vocant, secundum antiquos, ut ait Alexander Philalethes in primo libro de morbis mulie-

πλείονος ἔστιν αἵματος. Φορὰ διὰ μήτρας μετὰ παρεκτάσεως
 χρόνου· κατὰ δὲ Δημήτριον τὸν Ἡροφίλειον Φορὰ ὑγρῶν διὰ
 μήτρας μετὰ παρεκτάσεως χρόνου, τῷ μὴ αἱματώδη μόνον
 ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε ἄλλοτε κατὰ χρόνον γίνεσθαι βούν· καθ' ἡμᾶς
 5 δὲ βρυσματισμός ἔστιν ὑστέρας χρονίζων αἰσθητῶς ἀποκρινομένου
 πλείονος ὑγροῦ. Διαφοραὶ δὲ αὐτοῦ κατὰ μὲν Ἀσκληπιάδην
 καὶ ἄλλους τινὰς δύο· εἷς μὲν γάρ ἐστιν ἐρυθρὸς, ἄλλος δὲ
 ὑδατώδης καὶ λευκός· κατὰ δὲ τὸν Δημήτριον παρὰ τὴν χροάν
 καὶ τὴν δύναμιν· παρὰ μὲν οὖν τὴν χροάν· ¹ ὁ μὲν γάρ ἐστι
 10 λευκός, πτισάνης χυλῶ παραπλήσιος, ὁ δὲ ὑδατώδης, ὁ δὲ
 ἐρυθρὸς, ὁ δὲ μέλας, ὁ δὲ ὕφαιμος σαρκί πεπλυμέναις ὄμοιος,
 ὁ δὲ ἀνώμαλος, ὁ δὲ ὠχρός· παρὰ δὲ τὴν δύναμιν ὁ μὲν ἐστιν
 ἀργός, καὶ ἄνευ δήξεως καὶ ἀλγύματος φέρεται, ὁ δὲ φέρεται
 μετὰ δήξεως καὶ ἀναβρώσεως καὶ συναισθήσεως ἐπωδύνου, ἐν
 15 τῷ καιρῷ τῆς ἀποκρίσεως ἐπιφέρων. Λέγει δὲ καὶ τὸν μὲν ἀφ'
 ὄλου φέρεσθαι τοῦ σώματος, τὸν δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας, τὸν δὲ
 ἀπ' ἄλλου τινὸς μέρους, καὶ ² τὰς τούτων διαφορὰς ἐπεξέρχεται
 1 ὅς μὲν codd. et in seqq. deinceps ὅς δέ. — 2 τῆς codd. et tum τούτων
 διαφορᾶς· ἐπεξέρχονται δὲ μετὰ σημ.

bribus, est nimii sanguinis per uterum effusio eum tempo-
 ris diurnitate; at seeundum Demetrium Herophileum
 effusio humorum per uterum per tempus longum protraeta,
 quia non solum sanguinolentus, sed etiam alio tempore
 alius pro opportunitate oritur fluxus. Seeundum nostram
 autem opinionem est uteri fluxio diuturna, in qua mani-
 festo sat multus humor exeernitur. Sunt vero seeundum
 Aselepiadem et alios quosdam duae eius diversitates: altera
 enim rubra est, altera aquosa et alba. At seeundum De-
 metrium differt pro colore et pro faeultate. Pro colore igitur;
 nam alius fluxus albus est, uti ptisanæ suceus, alius aquo-
 sus, alius ruber, alius niger, alius sanguinolentus, similis
 earnibus lotis, alius inaequalis, alius pallidus. Pro faeul-
 tate vero alius est iners et citra morsum et dolorem fertur;
 alius contra fertur eum morsu et erosione et dolorifeco con-
 sensu, quem tempore, quo exeernitur, infert. Dieit prae-
 terea alium de toto corpore provenire, alium de utero,
 alium ab alia quadam parte; et harum differentias enumerat

- μετὰ σημειώσεως, ἅς μακρὸν ἄμα καὶ ἄχρηστον ἐξιστορεῖν· ἐπὶ παντός γὰρ βρουματισμοῦ καὶ ὄλων τῶν σωμάτων καὶ μερικῶς τῆς ὑστέρας ἐπιμελεῖσθαι ¹ προσῆκεν. Λέγεται δὲ ὁ λευκὸς ῥοῦς τοῦ ἐρυθροῦ δυστραπελώτερος, ὡς διὰ στενωτέρων Φερόμενος πόρων. Ἡμεῖς δὲ κατὰ κοινὸν ² σημειωσόμεθα τὸν ῥοῦν ἐκ τοῦ συνεχῶς καθυγραίνεσθαι τοὺς τόπους διαφόροις κατὰ χροῶν ὑγροῖς, τὴν δὲ κάμνουσαν ἀχροεῖν καὶ ἀτροφεῖν καὶ ἀνορεκτεῖν, κὰν τοῖς περιπάτοις πολλάκις δυσπνοεῖν καὶ κατοιδηκότητας ἔχειν τοὺς πόδας· κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς διόισι τὸ πάθος
- 10 αὐτοῦ τῷ τὸν μὲν χωρὶς πόνου ὑπάρχειν, τὸν δὲ μετὰ πόνου καὶ χωρὶς ἐλκώσεως, τὸν δὲ μεθ' ἐλκώσεως Φλεγμαινούσης, ἢ ῥυπαρᾶς, ἢ καθαρᾶς.
- Εἰ δὲ καὶ ποτήμασί τις ἐθέλοι [χρηῖσθαι], μὴ Φαρμακώδεσι καὶ δριμέσιν, ἀλλ' ἠπίοις τε οἶον
- 15 λωτοῦ πρισμάτων ἀπόβρεγμα κατ' ἰδίαν, ἢ μετὰ δυοῖν ὀβολῶν Σαμίας γῆς ἐν δυσι κυάθοις ὕδατος· εἰ δὲ καιρὸς ἐπιτρέπει, καὶ μετ' οἴνου αὐστηροῦ, ἢ σὺν αὐτῷ λαγωῦ ἢ μόσχου ³ πυτία

1 προσῆκον codd. — 2 σημειωσόμενοι codd. — 3 πιτύαν codd.

earumque signa describit; — quas exponere longum sit et inutile, quia in quavis fluxione tum totius corporis, tum specialiter uteri curatio suscipi debet. Dicitur autem fluxus albus curatu difficilior esse quam ruber, quandoquidem per tenuiores meatus effertur. Nos vero summatim fluxum suis signis cognoscimus inde, quod loci continenter madefiunt humoribus colore diversis, quod aegrotans pallet et emaciatur, cibos non appetit, et inter ambulandum saepe difficulter spirat, et pedes tumidos habet. Specialiter vero eius affectio differt, quod alius quidem sine dolore est, alius cum dolore et sine ulceratione, alius cum ulceratione, quae inflammationem coniunctam habet, vel sordida, vel pura.

.

Quodsi quis etiam potionibus uti velit, ne purgantibus utatur et acribus, sed lenibus et veluti loti ramentorum succus maceratione paratus, per se, vel cum obolis II. terrae Samiae in heminiis II. aquae. Ubi per opportunitatem licet, etiam cum vino austero, vel cum co leporis, vel vituli

ἢ ἀρνός, ἢ ¹ ἐλάφου, ἢ γίγαρτα λεῖα, ἢ μύρτα, ἢ σῖδια, ἢ Φλοιὸν πίτυος, ἢ τι τῶν ἐμφερῶν ἐπιπασσόμενον τῷ ποτῶ μέχρι δυοῖν δραχμῶν, ἢ ἀφέψημα Φοινίκων Θηβαϊκῶν, ἢ καὶ Κυδωνίων μήλων. Ὅτε δὲ μετὰ πόνου φέρεται, χυλὸν ἐνετέον τράγου, 5 ἢ χόνδρου, ἢ πτισάνης διὰ μητρεγχύτου κλυστηριδίου, καὶ τοῖς θερμοῖς κατὰ δύναμιν χρηστέον καταπλάσμασι καὶ τροφαῖς ἐν-θέρμοις τε καὶ λεπταῖς. Ὅτε δὲ μεθ' ἐλκώσεως, ἐπὶ μὲν ταῖς φλεγμαινούσαις τοῖς αὐτοῖς πάλιν χρηστέον, οἷς ² ἐπὶ μετὰ περιωδυνίας καὶ χωρὶς ἐλκώσεως ρευματισμοῦ. Εἰ δ' εἴη ρυ- 10 παρὰ, ὥστε τρυγῶδες εἶναι τὸ φερόμενον, ἢ καθάπερ ἐπὶ δυσεντερικῶν, ποῦ μὲν [τοῖς] ἀνακαθαίρειν, ποῦ δὲ τοῖς ἐπουλοῦν δυναμένοις, ὧν μνημονεύσομεν μικρὸν ὕστερον περὶ τῶν ἐν μή-τρα διαλαμβάνοντες ἐλκῶν. Εἰ δὲ χρονίσας ὁ ῥοῦς ποτὲ μὲν ³ ἐπιτάσεις, ποτὲ δὲ διαλείμματα λαμβάνοι, κατὰ μὲν τὴν 15 ἐπίτασιν τοῖς ἀπλοῖς παρηγορίας ἔνεκεν χρηστέον· κατὰ δὲ [τὰ] διαλείμματα τοῖς τονοῦν καὶ μετασυγκρίνειν δυναμένοις, οἷον

1 ἐλάφου, πεπτικὴ γὰρ κατὰ δύναμιν ἐστίν, ἢ γίγαρτα codd. Adnotatio est, quam reicio, in qua non πεπτικὴ, sed στυπτικὴ fuit scriptum. — 2 ἐστὶ μὲν codd. pro ἐπὶ μετὰ. — 3 ἐπιθέσεις et paulo post ἐπίθεσιν codd.

coagulo utimur, vel agni, vel cervi; vel uvarum acinis laevigatis, vel myrto, vel malicorio, vel cortice pini, vel alio quodam simili, potioni inspergentes ad drachmas duas usque; vel decocto palmularum Thebaicarum, vel Cydoniorum etiam malorum. Ubi vero cum dolore fit profluvium, succus iniiciendus est tragi, vel alicae, vel ptisanæ, ope fistulae iniectionibus in uterum destinatae; et cataplasmatibus calidae facultatis utendum et alimentis calidis et tenuibus. Quando vero ulcera quoque adsunt, in inflammatione affectis iisdem rursus utendum, quibus in fluxione cum vehementibus doloribus et sine ulceribus. Sin sordida sint, ita ut materies profluens vini faecem referat, vel qualis in dysenteria reicitur, partim repurgare, partim ad cicatricem perducere valentibus utendum, quorum mentionem facimus paulo post, ubi de ulceribus in utero disseremus. Quodsi diuturnum factum profluvium alias exacerbationes, alias intermissiones habeat, in exacerbationibus quidem utendum

αἰώρῃ ¹ διὰ Φορείου, περιπάτῳ, ἀναφωνήσει, ἀλειπτικῇ ἐπιμε-
 λείᾳ, λουτρῶ, οἰναρίῳ, ποικίλῃ τροφῇ, παροπτήσεσιν, ἡλιώσεσι,
 σικύαις ² μετασυγκριτικαῖς, δρώπαξι, τρίψεσι διὰ γυμνῶν τῶν
 χειρῶν, ἢ δι' ὠμολίνου, ἢ ψιλώθρῳ, ἢ σμήγμασι μετασυγκρι-
 5 τικοῖς, σιναπισμῶ, ἐμέτῳ ἀπὸ ῥαφανίδων, δριμυφαγία καὶ τῇ
 κατὰ κύκλον ἀγωγῇ, ³ κατακρουνισμοῖς, κολύμβοις ἐν ὕδασιν
 αὐτοφύεσιν, ἀλλαγίᾳ ἀέρων διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, ἐγκαθί-
 σμασί τε καὶ πεσσοῖς τοῖς ἀμύσσειν δυναμένοις. Τὴν δὲ ἐπὶ
 τοῦ αἱματώδους ⁴ ῥοῦ Φλεβοτομίαν ἀπὸ ἀγκῶνος ἢ ῥινός, ἢ
 10 μετώπου, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, καὶ νῦν ἀποδοκιμάζομεν, μὴ
 σφοδρότερας περιωδυνίας ἐπειγούσης· συστολῆς γὰρ χρήζει τὸ
 πάθος, οὐκ ἀνέσεως, ἣν ἢ τοῦ αἵματος ἀφαίρεσις πέφυκε παρέ-
 χειν. Στεγνωθείσης δὲ τῆς ῥύσεως φυλάττεσθαι χρὴ ἐπὶ χρόνῳ
 πολλῶ περιπάτους τραχεῖς καὶ τρίψεις πολλὰς τοῦ ὑπογαστρίου
 15 καὶ τῆς ὀσφύος, δριμυφαγίαν τε καὶ [τὰ] θερμαίνοντα καὶ
 Φυσώδη καὶ διουρητικὰ πάντα τῶν ἐσθιομένων· μήτε δὲ κοιλίαν

¹ διαφόρῃ codd. — ² μετασυγκριτικοῖς, ita ut ad δρώπαξι referatur, codd. — ³ κολυμβοῖς, κατακρουν. codd. — ⁴ ῥοῦς codd.

simplicibus leniendi gratia, per intermissiones vero robo-
 rantibus et metasyncriticis, veluti gestatione in lectica, am-
 bulatione, vociferatione, inunctionis apparatu, balneo, vini
 pauxillo, cibo vario, adustionibus, insolationibus, cucur-
 bitis metasyncriticis, dropacibus, frictionibus manu nuda,
 vel linteo crudo, vel remedio depilatorio, vel unguentis
 metasyncriticis, sinapismis, vomitu a radiculis, acrium ci-
 borum esu, et curatione quae per cyclum fit, affusionibus,
 et natationibus in aquis thermalibus naturalibus, mutatio-
 nibus aëris terrâ et mari, in sessionibus et pennis arrodendi
 facultate. Venae sectionem vero in fluxu sanguinolento,
 de cubito, vel naso, vel fronte, ut supra diximus, nunc
 etiam reiicimus, nisi vehementior dolor urgeat; affectus
 enim contractione, non relaxatione indiget; hanc autem
 sanguinis detractio facere solet. Fluxu autem condensato
 per longum tempus evitare oportet deambulationes arduas
 et multas hypogastrii et lumborum frictiones, ciborumque
 acrium csum et calefacientia et flatulenta et urinas moventia

κινεῖν καὶ τὰ λουτρὰ σπανίως παραλαμβάνειν καὶ διὰ χρόνου·
 φυλάττεσθαι δὲ καὶ πνεύματος κατοχὴν· ὑπομνηστικὰ γὰρ τοῦ
 πάθους τὰ τοιαῦτα πάντα.

Κ Ε Φ. να'.

5

Περὶ ὑστερικῆς πνιγός.

Ἡ ὑστερικὴ πνιξὴ κέκληται μὲν συνθέτως ἀπὸ τοῦ πάσχον-
 τος τόπου καὶ συμπτώματος ἑνός, — λέγω ¹ δὴ τοῦ πνιγμοῦ·
 κατ' ἔννοιαν δὲ ἐστὶν ἐποχὴ ἀναπνοῆς μετὰ ἀφωνίας καὶ κα-
 τοχῆς αἰσθήσεως διὰ ποιὰν περὶ ² τὴν ὑστέραν διάθεσιν. Προ-
 10 κατάρχει δὲ τοῦ πάθους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπάλληλος ἔκτρα-
 σις, ὤμοστοκία, χηρεία μακρὰ, κράτησις ἐμμήνων καὶ συνήθους
 κνήσεως περιγραφῆ, πνευμάτωσις ὑστέρας. Παρέπεται δὲ ταῖς
 ἐν τῷ πάθει τυγχανούσαις παροξυσμοῦ γινομένου κατάπτωσις,
 ἀφωνία, βαρῦπνοια, κατάληψις αἰσθήσεως, συνέρεισις ὀδόντων
 1 δέ codd. — 2 τῆς ὑστέρας codd.

alimenta quaevis; nec ventrem solvere oportet et raro ac
 per temporis intervalla balneis utendum; cavendum quoque
 a spiritus retentione; quippe cuius generis omnia affectio-
 nem revocant.

CAPUT LI.

De suffocatione uterina.

Suffocatio uterina nomen obtinuit compositum a parte
 affecta et symptomate uno, nempe suffocatione. Eius autem
 notio est retentio spiritus cum vocis defectu et suppressione
 sensus propter morbum aliquem uteri. Antecedit autem
 morbum plerumque abortio saepius repetita, partus prac-
 maturus, diuturna viduitas, retentio menstruorum et solitae
 graviditatis circumscriptio, flatulentia uteri. Accidit autem
 affectione detentis insultu oborto, ut humi procumbant,
 voce destituantur, difficulter spirent, sensus intercipiatur,

- ¹ καὶ πρισμὸς, συνολική τε σπασμώδης τῶν ἄκρων, — ποτὲ δὲ πάρεσις μόνον, — ὑποχονδρίων μετεωρισμὸς, μήτρας ἀναφυγή, θώρακος διόγκωσις, τῶν καταπλεκόντων τὸ πρόσωπον ἀγγείων κύρτωσις, περίφυξις, περιϊδρωσις, ἀσφυξία παντελής, ἢ βρα-
 5 χύς ἄγαν ὁ σφυγμὸς, καὶ ² συντόμως κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ-
 νίστασθαι τῆς κκατπτώσεως, καὶ ἀναφέρειν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 περὶ τῶν γεγονότων, ἀλλγεῖν κεφαλὴν τε καὶ τένοντας, ἐνιάκισ
 δὲ καὶ παρακόπτειν. Παράκειται δὲ τῷ ὑστερικῷ πάθει διὰ
 τὴν ἀφωσίαν καὶ τὴν κατάληψιν τῶν αἰσθήσεων τὸ ἐπιληπτικόν,
 10 ³ καὶ ἀποπληκτικόν, καὶ καταληπτικόν, καὶ ληθαργικόν, καὶ
 τὸ ἀπὸ ἐλμίνθων ἄναυδον, ὧν ἀπάντων ὑφ' ἐν διακριθήσεται τῷ
 τὴν ὑστέραν ἐπὶ τούτων κατὰ φύσιν εὐρίσκεσθαι, ⁴ ἢ μὴ ἐπὶ
 πολὺ ⁵ κκακωμένην, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερικοῦ σφοδρῶς φλεγμαι-
 νουσαν καὶ ἀναδεδραμηκυῖαν, καὶ τῷ τὰς μὲν ὑστερικὰς ὡς ἐπὶ
 15 τὸ πλεῖστον τοῦ πκροξυσμοῦ περὶ ὧν ἔπαθον ἀναφέρειν, τὰς δὲ
 ἐν τοῖς ἄλλοις πάθεσι μηδαμῶς, καὶ τὰς μὲν ὑστερικὰς προη-
 γουμένως ἐσχηκέναι μέμψιν ὑστέρας, τῶν ἄλλων δὲ τὰς μὲν ἐξ

¹ καὶ τριμὸς σπασμ. συνολική τε codd. — ² σύντομος codd. — ³ ἢ codd. —
⁴ εἰ μὴ codd. — ⁵ καὶ κκακωμένην codd.

dentes collidant iisque strideant, convulsione contrahantur artus, — alias solum ut resolvantur, — ut praecordia in tumorem attollantur, uterus sursum refugiat, thorax intumescat, vasa per vultum decurrentia turgore distendantur, ut frigeant, sudent, ut pulsus plane cesset, vel admodum sit parvus, et ut aegrotantes plerumque derepente exsurgant a prolapsu et semper fere referant de iis, quae facta sint, ut capite et tendinibus doleant, nonnullis quoque ut delirant. Affinis autem est affectioni uterinae propter vocis defectum et sensuum interceptionem morbus Herculeus, et apoplexia, et catalepsia, et lethargus, et vocis defectus a vermibus, a quibus omnibus statim distinguetur eo, quod in his uterus secundum naturam se habere deprehenditur, nisi ex longo tempore laboret, sed in affectione uterina valde inflammatus et sursum refugiens; et quod hystericæ plerumque enarrant quid passae sint, eae vero, quae ceteris illis morbis laborant, minime; et quod hystericæ tan-

ἐλμίνθων ἀφώνους ἐντέρων καὶ κοιλίας, τὰς δὲ λοιπὰς κεφαλῆς
 πόνον ἔχειν, καὶ τῶ ταῖς μὲν ἐπιληπτικαῖς ἀφρὸν ἐπιφαίνε-
 σθαι καὶ σφυγμῶν μέγεθος, ταῖς δὲ ὑστερικαῖς οὐκέτι, — καὶ
 τῶ ταῖς μὲν ἀποπληκτικαῖς σφοδρὸν εἶναι τὸν σφυγμὸν, ταῖς
 5 ὑστερικαῖς δὲ ἀμυδρὸν εἶναι· τῶν δὲ καταληπτικῶν τῶ τὴν μὲν
 κατάληψιν ἐν πυρετοῖς γίνεσθαι μετὰ τοῦ διατετάσθαι τὰ βλέ-
 Φαρα καὶ συνηρικέναι τοὺς ὀδόντας πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ πυρετοῦ,
 κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν ἀνίσθαι, τὴν δ' ὑστερικὴν πνίγα καὶ ἄνευ
 πυρετοῦ καὶ μετὰ τοῦ ἐπιμεμυκέναι τὰ βλέφαρα· τῶν δὲ λη-
 10 θαργικῶν ἴδιον τὸ ἐν πυρετῶ καταφέρεσθαι καὶ μέγαν εἶναι τὸν
 σφυγμὸν, ἅπερ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῶν ὑστερικῶν· τῶν δὲ δι' ἔλ-
 μινθας ἀφώνων τὸ ἐκβοᾶν ἐκ διαστημάτων καὶ ἀνώμαλον καὶ
 διαλείποντα τὸν σφυγμὸν ἔχειν. Τοιαύτη μὲν οὖν ¹ ἢ πρὸς τὰ
 παρακείμενα πάθῃ τῶν ὑστερικῶν διάκρισις· ἔστι δὲ τῶ γένει
 15 στεγνὸν καὶ σφοδρὸν καὶ κατ' ὀξύτητα γινόμενον καὶ κατὰ
 χρονιότητα· διὸ τούτοις ἀκόλουθον εἶναι δεῖ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν.
 Τῆς μὲν οὖν ἐπιτάσεως γινομένης κατακλίνειν δεῖ τὴν κάμνουσαν

1 καὶ ἡ codd.

quam causam antecedentem uteri vitium aliquod accusant,
 e reliquis contra illae, quae propter vermes voce destituun-
 tur, intestinorum et ventris, ceterae autem capitis dolorem
 patiuntur; et quod in epilepticis spuma apparet et pulsus
 magnitudo, in hystericis vero minime; et quod apoplecticis
 pulsus est validus, hystericis vero debilis. A catalepticis
 autem eo differunt, quod catalepsis in febribus oritur cum
 palpebrarum distentione et dentium collisione ante febris
 maximum vigorem, cum in ipso vigore remittuntur, suffo-
 catio contra uterina et sine febre fit, et palpebris conni-
 ventibus. Lethargicis autem proprium est, ut in febre
 sopore involvantur, ut magnus sit pulsus, quae non acci-
 dunt hystericis; a vocis defectu propter vermes, quod eo
 laborantes per intervalla exclamant et inaequalem atque
 intermittentem habent pulsum. Eiusmodi igitur est discri-
 men inter hystericas et affines affectiones; est autem genus
 morbi adstrictum et vehemens, sive acuta ratione oriatur,
 sive tempore diu trahatur; quapropter curatio etiam his

- ἐν οἰκήματι συμμέτρως ἀλεινῶ καὶ Φωτεινῶ, καὶ ἀσκύλτως
 τὴν κατάπτωσιν ἀνακαλεῖν, κινοῦντα μὲν τὴν γένυν, χλια-
 σμακτα κατὰ μετώπου ἐπιτιθέντα, πρῶως ἐξαπλοῦντα πᾶν τὸ
 συνελκόμενον, διακρατοῦντα τῶν ἄκρων ἕκαστον καὶ [διὰ] συμ-
 5 Φίλων χειρῶν ¹ προσαφῆς θάλποντα πᾶν τὸ κατεψυγμένον·
 εἶτα διὰ σπόγγου θερμῶ ὕδατι βραχέντος περιμάσσοντα τὸ
² πρόσωπον. Εἰ δὲ τὰ τῆς ἀφωνίας ἐπιμένει, καὶ σικύαις
³ κούφαις χρώμεθα κατὰ βουβώνων, ἐφηβαίου τε καὶ τῶν πα-
 ρακειμένων, εἶτα τρυφερῶν καὶ καθαρῶν ἐρίων ἐπιβολαῖς καὶ
 10 πολλῇ ⁴ καὶ ἀδιακόπῳ μέχρι τινὸς τῆ δι' ἐλαίου γλυκέος κατα-
 βροχῆ, καὶ τῆ παντὸς ἄκρου διὰ τῶν ἐρίων ⁵ περιειλήσει· εἶτα
 θερμοῦ ὕδατος ἐπιδιίσταμένη τῆ γένυϊ παρενστάζειν. Ἄνευχεθεῖσα
 δὲ ἀπὸ τοῦ παροξυσμοῦ ἐπ' ἀσιτίας τηρεῖσθω· μετὰ δὲ ταῦτα
 καὶ μελικράτῳ καὶ τῆ διὰ κρεμαστοῦ κλινιδίου κινήσει [χρήσθω].
 15 Πausαμένης δὲ τῆς ἐπιτάσεως, εἰ μὴ τις ἀτονία κωλύει, ⁶ ἢ
 μὴ πρὸ πολλοῦ εἶη δεδομένη τροφή, Φλεβοτομίᾳ χρηστέον, εἶτα

1 πρὸς ἀφῆν codd. — 2 πρόσωπον· ἔχει γὰρ τι ζώπυρον ὁ τοῦ προσώπου πε-
 ρισπογγισμὸς· εἰ δὲ codd. — 3 κωφαῖς codd. — 4 καὶ διακόπῳ codd. — 5 πε-
 ρειλήσει· διαπρεσβεύεται γὰρ τὸ ἀπὸ τῶν περάτων χάλασμα μέχρι τῶν μέσων·
 εἶτα codd. — 6 εἰ codd.

accommodata esse debet. Insultu igitur facto aegrotantem
 reclinare oportet in cubiculo modice calido et lucido, et
 citra offensionem cam e lapsu revocare maxillam movendo,
 ad frontem fatus admovendo, leniter quaecumque partem
 contractam explicando, firmiter continendo extremitates sin-
 gulas, et manuum iunctarum attactu calefaciendo quod-
 cumque refrigeratum est; postea spongia aqua calida ma-
 dente vultum abstergendo. Quodsi vocis defectus persistat,
 etiam cucurbitulis siccis utimur ad inguina, pubem et partes
 vicinas; dein iniicimus lanam mollem et puram et aliquam-
 diu citra defatigationem largiter oleo dulci partes irri-
 gamus, et extrema omnia lanâ obvolvimus; tum aquae
 calidae aliquantum maxillâ diductâ ori instillamus. Cum
 autem ex insultu morbi ad se redierit, ciborum abstinentia
 imperanda est; postea vero aqua mulsa et motu in lectulo
 suspenso utatur. Sedata vero morbi vehementia, nisi de-
 bilitas quaedam impediatur, vel nisi per longum tempus cibum

ἐγχυματισμῶ δὲ ἐλαίου γλυκέος καὶ ¹θερμοῦ καὶ καταβροχῆ ,
 [καὶ] διακλύσματι τε καὶ ποτῶ, ὕδατι θερμῶ, καὶ ἀποχῆ τρο-
 Φῆς ἕως ²διατρίτου, καὶ ταύτῃ τὸ μὲν πρῶτον ἀποθεραπεύειν·
 τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ³τροφῆ ῥοφηματώδει, καὶ ἀπὸ ταύτης τῆ
 5 παρὰ μίαν δόσει μέχρι τοῦ βεβαίως παρακμάσαι τὴν περὶ τὴν
 μήτραν γενομένην ἀπειλὴν, καὶ ἀναλαβόντας [χρῆσθαι] κατα-
 πλάσμασι τοῖς ἐπὶ τῶν μετὰ πόνου καθαιρομένων παραδοθεῖσι,
 καὶ πυρίαις ταῖς διὰ σπόγγων, καὶ τοῖς ἀνετικοῖς ἐγκαθίσμασιν,
 ὧν τῆς ὕλης ἐμνημονεύσαμεν, καὶ πεσσοῖς τοῖς διὰ στεάτων
 10 καὶ μυελῶν, καὶ τήλεως καὶ μαλάχης, Σουσίνου τε ⁴καὶ κυ-
 πρίνου ἐλαίου, καὶ τῆ διὰ κλυστήρος ἐνέσει τοῦ ἐλαίου ἢ ὕδρε-
 λαίου, καὶ μᾶλλον εἰ σκύβαλον εἴη ⁵κατεσχημένον. Παρακμα-
 ζούσης δὲ τῆς διαθέσεως κηρωταῖς καὶ μαλακτικωτέροις πεσσοῖς,
 εἴτα τροφῆ ποικίλῃ, κἄπειτα λουτρῶ καὶ ὕστερον οἴνω. Πολλά-
 15 κίς δὲ τῶν παροξυσμῶν γινομένων καὶ τῶν ἀνέσεων, καὶ διὰ
 τοῦτο χρονίσαντος τοῦ πάθους, κατὰ μὲν τοὺς παροξυσμοὺς ἀρ-
 μόσει τοῖς ὑποδειγμένοις χρῆσθαι· κατὰ δὲ τὸ διάλειμμα

¹θερμοῦ ὕδατος codd. — ²διὰ τρίτου codd, — ³τροφή ῥοφηματώδης
 codd. — ⁴ἢ codd. — ⁵Post κατεσχ. codd.; θλίβει γὰρ τὸ περίσσωμα πα-
 ρακειμένην τὴν μήτραν.

non ceperit, vena secunda est; tum iniiciendum oleum dulce
 et calidum, eodemque irrigatio facienda et pro collutione
 et potu aqua calida praebenda, et ad triduum usque a
 cibo abstinendum, in ipsoque illo primum corporis apo-
 therapeia fiat, posteaque cibus exhibeatur in sorbitione,
 quo facto altero quoque die cibus praebendus, donec pe-
 riculum quod uterus minatur plane evanuerit; refectâ tum
 muliere utendum cataplasmatibus, quae praescripta sunt ad-
 versus difficilem purgationem menstruam, et fomentis per
 spongas et relaxantibus insessionibus, quarum materiam
 tradidimus, et pennis cum pinguedine et medullis et focno
 Graeco et malva, et unguento Susino et cyprino et olei
 vel olei cum aqua per clysterem iniiectione, maximeque
 quando facces duriores retentae sunt. Morbi vero vi fracta,
 utemur ceratis et magis emollientibus pennis, dein cibo
 vario, postea balneo, tandem vino. Sin saepe insultus re-
 deant et intermissiones, ita ut morbus in longum protra-

πρῶτον ἀναλαμβάνειν τὴν κάμνουσαν διὰ ποικίλης αἰώρας καὶ
 περιπάτου, καὶ ἀναγνώσεως, καὶ ἀναφωνήσεως, καὶ ἀλειμμα-
 των, καὶ γυμνασίων, καὶ λουτρῶν, καὶ ποικίλης τροφῆς· εἴτα
 μετασυγκρίνειν διὰ δριμυφαγίας, δρώπακος, σικυῶν, παροπτῆ-
 5 σεως, εὐτόνου τρίψεως μερικῆς, συμπασμάτων, ἐγκαθισμάτων
 δριμέων, πεσσῶν, μαλαγμάτων ἀμυκτικῶν, σιναπισμοῦ καὶ τῆς
 κατὰ κύκλον ἀγωγῆς. Εἰ δὲ μὴ λύοιτο ἢ διάθεσις, καὶ τῷ δι'
 ἔλλεβόρου λευκοῦ σπαραγμῶ μετὰ τοὺς ἀπὸ ῥαφανίδων ἐμέτους,
 ἀποδημίας τε ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ [τοῖς] αὐτοφυέσι [τῶν]
 10 ὕδατων, ὧν ἀπάντων τὴν ἐπιδέξιον χρῆσιν ἐν τοῖς περὶ βοηθη-
 μάτων ὑπομνήμασιν ἐφωδεύκαμεν. Οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν ἀρχαίων,
¹ εἰ καὶ μικροῦ δεῖν πάντες ἑτερόδοξοι, δυσάδεσιν ὄσφραντοῖς
 ἐχρῶντο, οἷον θριξὶ κεκαυμέναις καὶ ἔλλυχνίοις ἀπεςβεσμένοις,
 ἐλαφείῳ τε κέρατι τεθυμιαμένῳ, ἐρίῳ κεκαυμένῳ, ² γναφάλοισ
 15 κεκαυμένοις, πίσση ὕγρᾳ, ³ κεδρία, ἀσφάλτῳ, σφονδυλίῳ,
 πευκεδάνῳ δέρματι τε καὶ ῥάκεσιν [ἐγχρίσαντες, καὶ] καστο-

¹ οἱ καὶ μικροῦ δὴ πάντες codd. — ² φαλλοῖς codd. — ³ κεδρία σφονδ.
 πευκεδ. δέρματι τε καὶ ῥάκεσι καστορίῳ διαχρίσαντες τὴς ρίνας καὶ τὰ ὦτα,
 πίσση κεδρία, ἀσφάλτῳ, κόρεσι codd.

hatur, utile erit in exacerbationibus iis, quae ante prae-
 cepimus, uti: in intermissione vero primum aegrotantem
 reficere oportet gestatione varia et deambulatione, et lectione,
 et recitatione, et unctionibus, et exercitiis, et balneis,
 et cibis variis. Dein metasyncritice curanda est ope acrium
 ciborum esus, dropace, cucurbitulis, adustione, partium
 singularum frictione valida, pulverum adspersione, insessio-
 nibus acribus, pennis, malagmatis arrodentibus, sinapismis,
 et curatione per periodos in circuitu. Quodsi morbus non
 tollatur, etiam vulsione per veratrum album post vomitiones
 a radiculis uti oportebit, et itineribus per mare et terram,
 et aquis thermalibus naturalibus, quorum omnium rectum
 usum in commentariis de medicamentis perlustravimus. Ve-
 terum autem plerique, licet fere omnes inter se dissentiant,
 foetidis materiis olfaciendis utebantur, veluti crinibus ustis,
 et ellychniis extinctis, et cornu cervi in fumigatione, et
 lana usta, tomento usto, pice liquida, cedria, bitumine,
 spondylio, peucedano, pelli vel pannis illitis, et castorio,

ρίῳ διαχρίσαντες τὰς ρίνας [καὶ] κόρεσι τεθλασμέναις καὶ πᾶσιν ἤδη τοῖς βαρυόσμοις εἶναι νομιζομένοις, ὡς τῆς ὑστέρας ἀπὸ τῶν δυσωδῶν Φευγούσης· ἔνθεν καὶ κάτωθεν ¹ ἐθυμίασαν τὰ εὐώδη καὶ πεσσοὺς παρέλαβον διὰ νάρδου στάχυος [καὶ] στύρακος
 5 πρὸς τὸ τὴν μήτραν ἃ μὲν Φεύγουσαν, ἃ δὲ διώκουσαν ἐκ τῶν ὑπερκειμένων τόπων εἰς τοὺς ὑποκειμένους μεταστῆναι. Ἐξῶθεν δὲ τούτων Ἴπποκράτης τὰς μὲν ἀΦειψήματι κράμβης ἐπότισε, τὰς δὲ ὀνείῳ γάλακτι, καὶ ὡς εἰλεωδῶς στροφουμένης τῆς μήτρας αὐλίσκον ἐνθεις χαλκευτικῆς φύσης εἰς τὸν γυναικεῖον κόλπον
 10 ἐφύσα διαστολὴν ἐπιτηδεύων. Διοκλῆς δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν γυναικειῶν συνάγει μὲν τὰ πτερύγια τῆς ρίνος, ἀνοίγει δὲ τὸ στόμα καὶ πταρμικῶ χρῆται, καὶ τῇ χειρὶ τὴν ὑστέραν εἰς τοὺς ὑποκειμένους ἀποθλίβει τόπους διὰ τῆς εἰς τὸ ὑποχόνδριον ἐπερείσεως, καὶ τὰ σκέλη θερμῶ καταντλεῖ. Μαντίας δὲ κα-
 15 στορίῳ καὶ ἀσφάλτῳ ποτίζει δι' οἴνου· μελλούσης δὲ τῆς ² ἀναφορᾶς, καταυλήσει ³ χρῆται καὶ τυμπάνοις. Ξενοφῶν δὲ καὶ Φῶς τὸ ἀπὸ λαμπτήρων εἰσφέρει καὶ ἤχους ἐπιτηδεύει πλείονας,

1 ἐπιθέμασιν ἐθυμ. codd. — 2 κνοφορίας codd. — 3 χρῆσθαι codd.

nares illinentes, et cimicibus contusis, verbo omnibus, quae mali odoris esse reputantur, quippe utero a male olentibus refugiente; hinc etiam ab inferiore fumigationes usurparunt boni odoris cum spica nardi et styrace, ut uterus illa fugiens, haec vero expetens de locis superioribus ad inferiora migraret. Praeterea vero Hippocrates aliis decoctum crambes bibendum dedit, aliis lac asininum, et, quasi ex ileo tormina uterum vexarent, fistulam follis fabri ferrarii in sinum muliebrem immisit et flatum in eum impulit, ut ita uteri dilatationem obtineret. Diocles vero in libro tertio de morbis mulierum narium alas comprimit, os contra diducit, et sternutatorio utitur et uterum manu ad loca inferiora deprimit praecordia comprimens et cruribus aquam calidam adfundit. Mantias vero castorium et bitumen ex vino bibendum praebet; morante autem aegrotantis resuscitatione tibiarum inflatu et tympanis utitur. At Xenophon etiam lumen a facibus in auxilium vocat et sonitus complures parat, ferrum cote acuendo et vasa aenea percutiendo et

- ἀκονῶν καὶ τύπτων χαλκώματα καὶ χορδάς. Ἀσκληπιάδης δὲ
 πταρμικῶ χρῆται καὶ τὰ ὑποχόνδρια τελαμῶσι διασφίγγει καὶ
 ἐμβοῶ καὶ ταῖς ῥισίν ὄξος ἐμφυσᾷ, κατὰ δὲ τὸ διάλειμμα συ-
 νουσίαν ¹ δοκιμάζει καὶ ὑδροποσίαν. Μεμφόμεθα δὲ πάντα
 5 εὐθέως πλῆσσοντασ τὰ φλεγμαίνοντα καὶ κάρους κατασκευά-
 ζοντασ διὰ τῆσ ἐκ τῶν δυσωδῶν ἀποφορᾶσ· οὐ γὰρ ὡσ θῆριον
 ἐκ Φωλεῶν ἢ μήτρα προέρπει, τερπόμενῃ ² μὲν τοῖσ εὐώδεσι,
 Φεύγουσα δὲ [τὰ] δυσώδη, διὰ δὲ τὴν ἐκ τῆσ φλεγμονῆσ
 σφίγγξιν ³ συνέλκεται καὶ τὰ [μὴ] φλεγμαίνοντα κατὰ συμ-
 10 πάθειαν· χαλεπὸν δὲ καὶ τὸν στόμαχον ποτήμασι κακοῦν φαρ-
 μακώδεσι καὶ δριμύσιν· ἢ δὲ ὑπὸ τῆσ χαλκευτικῆσ φύσησ
 ἐκθλιφίσ εἰσ τὸ αἰδοῖον τῆ πνευματώσει προδιατείνει τὴν ὑστέ-
 ραν, ἱκανῶσ ἤδη τῶ λόγῳ τῆσ φλεγμονῆσ διατεταμένην· ἢ δὲ
 τῶν πταρμικῶν χρῆσισ τῶ τιναγμῶ καὶ τῆ δριμύτητι τῶν φαρ-
 15 μάκων μετασυγκρίνει τὰ χρονίσαντα· διόπερ παροξύνει ⁴ μὲν ἐν
 τῆ ἐπιτάσει τὴν διάθεσιν, οὐ βίας ⁵ δεομένην, ἀλλὰ πραιΐσμοῦ·

1 δοκιμάζειν codd. — 2 μέντοι codd. — 3 συνελκοῦθαι codd. et tum:
 χαλεπὸν δὲ καὶ τὰ φλεγμαίνοντα κατὰ συμπάθειαν τὸν στόμαχον codd. — 4 τῆ
 μὲν ἐπιτ. codd. — 5 δεομένησ codd.

chordas pulsando. Asclepiades sternutatorio utitur et prae-
 cordia fasciis constringit et ad aures aegrotantis acclamat,
 et naribus acetum inflat; intermissionis vero tempore cibum
 suadet et aquae potionem. Nos vero omnes reprobamus,
 quum statim quae inflammata sunt irritent, et altum so-
 porem inducant exhalatione male olentium; neque enim ut
 fera e latibulis uterus prodit gratis odoribus allectus, male
 olentia refugiens, sed adstrictione per inflammationem con-
 trahuntur etiam quae inflammata non sunt propter consen-
 sum; itemque periculosum est stomachum laedere potioni-
 bus medicamentosis et acribus; expressio autem (flatus) per
 fistulam follis fabri ferrarii in pudendum uterum inflatione
 magis etiam distendit, cum iam satis est distentus ipsa
 inflammatione; usus vero sternutatoriorum conquassatione et
 remediorum acrimonia metasynerisin facit diuturno morbo
 afflictarum; quapropter durante quidem intentione morbum
 aggravat, qui sibi non vim factam expetit, sed lenimentum.

πληκτικοὶ δὲ καὶ οἱ ψόφοι καὶ οἱ τῶν χαλκωμάτων ἤχοι, καὶ τῶν διὰ τὴν φλεγμονὴν εὐπαθῶν ἐρεθιστικοί· πολλαὶ γοῦν καὶ τῶν ὑγιαίνουσῶν ἀπὸ τοιοῦτων ψόφων ἐκεφαλάλγησαν· ἐπιβλαβὲς δὲ καὶ τὸ ἐμφυσηθὲν ὄξος· ὡς γὰρ τὰς ἔξωθεν φλεγμονὰς, 5 οὕτω καὶ τὰς ἔνδοθεν πᾶν τὸ στῦφον ἐπιτείνει· βλαβερόν καὶ τὸ διὰ χορδῶν ἢ τελαμώνων περισφίγγειν ἔξωθεν φλεγμαίνουσιν τὴν ὑστέραν, οὐδὲ κατάπλασμα φέρειν ἀβαρῶς δυναμένην διὰ τὴν ἐκ τῆς περιθλάσεως ἐπίτασιν· τὸ δὲ ὑδροποτεῖν οὐκ ἀσύμφορον· ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ βλαβερόν ἐστι, ῥώσεως δεομένης 10 τῆς κακνοῦσης, ἢ μετασυγκρίσεως, [ἢ] γίνεται καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τὸ κρᾶμμα μετελεύσεως· συνουσία δὲ παρασκευαστικὴ πᾶσιν ἀτονίας· διὰ τοῦτο οὐ συμφέρει μηδενὸς προσγινομένου βελτίονος ¹κακοῦσα τὸν ὄγκον. εἰς ἀτονίαν· ²ἢ δὲ διὰ τοῦ ψυχροῦ τῆς κεφαλῆς καταιόνησις ἔνεκα τοῦ παύσασθαι τὴν ἀφωϊαν 15 καταφανῶς ἐστὶν ἀτεχνος· τῇ φύξει γὰρ ἐπιπυκνουμένου τοῦ σώματος, διὰ τὴν ἐπίτασιν τῆς φλεγμονῆς δυσανακλητοτέρα δει γίνεσθαι τὴν καταφορὰν.

1 κακοῦ codd. — 2 ἢ μὲν γὰρ διὰ τοῦ ψυχροῦ τῆς δὲ κεφ. codd.

Sonitus autem et aeneorum vasorum tinnitus percellunt easque, quae vel propter inflammationem facile laeduntur, irritant; quin multae vel sanae ex eiusmodi sonis capitis dolorem contrahere solent. Nocet etiam inflatum acetum; nam sicuti inflammationes externas, ita etiam internas quidquid adstringit intendit. Nocivum quoque chordarum, vel fasciarum ope uterum inflammatum constringere, qui ne cataplasma quidem sine molestia fert propter intentionem ex circumfacta collisione. Aquae vero potio non est inutilis; nonnumquam tamen nocet, quia opus est ut aegrotans corroboretur, vel metasyncritice curetur, quod obtinetur etiam transitu facto' ad vinum aqua temperatum. Concubitus autem semper debilitat, quapropter non prodest, cum melius nihil accedit, quia debilitando corpori officit. Capitis autem frigidâ perfusio, ut vocis defectus cesset, manifesto arti repugnat, nam corpore ex refrigerio densato propter inflammationis intentionem difficiliter ex sopore expergiscunt.

Περὶ γονορροίας.

Οὐκ ἐπὶ μόνων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ γυναικῶν ἀποτελεῖται
 γονορροία· ἔστι δὲ σπέρματος ἔκκρισις χωρὶς προθυμίας καὶ ἐν-
 5 τάσεως ἐκ μικρῶν Φέρουσα διαστημάτων, ὥστε τὸν ὄγκον ὠχραί-
 νεσθαι καὶ ἀδυναμεῖν καὶ συντήκεσθαι· χαλαῖται γὰρ ἡ μήτρα
 καὶ ἀδυναμία παρέπεται καὶ συντήκεται τὰ σώματα κατὰ
 βραχύ· συρρεῖ γὰρ πρὸς τὴν μήτραν κατ' ὀλίγον ἢ ἀπὸ τοῦ
 σώματος ὕλη ἀλλοίωσιν βραχεῖαν ἐν τοῖς τόποις ὑπομένουσα,
 10 καθάπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιῶντων τὸ δάκρυον· χρονίζει δὲ εἴθε
 τὸ πάθος τῷ γένει ροῶδες ὑπάρχον. Διὸ προσφάτου μὲν αὐτοῦ
 τυγχάνοντος, ὥσπερ ἐν τοῖς παροξυσμοῖς, παρηγορικῶς ἀκτέον
 καὶ τὰ ἡρέμα στύφοντα καὶ στέλλοντα προσακτέον· ἐγκαθίζειν
 μὲν οὖν αὐτὰς χρὴ εἰς τὰ στύφοντα ἀφεψήματα καὶ ψυχρό-
 15 τερα, οἷον ῥόδων, μυρσίνης, σχίνου, βάτου, καὶ τῶν ὁμοίων·
 καὶ περιχρίειν τὸ ἦτρον καὶ τοὺς βουβῶνας ¹ ἀκακίαν καὶ ὑπο-
 1 ἀκακίαν καὶ ὑποκυστίδα codd.

CAPUT LII.

De seminis profluvio.

Seminis profluvium non solum in viris fit, sed etiam in
 mulieribus. Est autem excretio seminis sine veneris desi-
 derio et sine contentione per parva temporis intervalla facta,
 ita ut corpus pallescat et debilitetur et contabescat. Re-
 laxatur enim uterus et sensim corpora contabescunt; nam
 pedetentim ad uterum defertur de corpore materies parvam
 locis illis mutationem passa, sicuti lacrimae in lippitudini-
 bus; solet autem morbus esse diuturnus et genere suo ad
 fluxiones refertur. Quapropter ubi recens est, veluti in
 exacerbationibus, leniter tractandus est et leviter adstrin-
 gentia et cohibentia administranda sunt. Eas igitur insidere
 oportet decoctis adstringentibus et frigidioribus, v. c. rosa-
 rum, myrti, lentisci, rubi et similium; atque imum ven-
 trem et inguina illinere debemus acacia et hypocistide cum

κίστιδι μετ' οἴνου αὐστηροῦ καὶ ¹ τοῖς παραπλησίοις· καὶ τοῖς
 διὰ Φοινίκων καὶ Κυδωνίων καὶ μυρσίνης καταπλάσμασι καὶ
 κηρωταῖς χρῆσθαι. Ἐλασμα δὲ μολύβδου πλατὺ καὶ λεπτὸν
 ὑποβλητέον τῇ ὀσφύϊ, καὶ μὴ τρυφερὰ ἔστω τὰ ὑποστρώματα,
 5 τραχέα δὲ μάλλον. Ἐμέτοις δὲ χρηστέον καὶ τοῖς ἀπὸ τροφῆς
 μὲν, μάλιστα δὲ νήστεσι· καὶ γυμνάζειν τὰ ἄνω μέρη καὶ
 τρίβειν ἐπὶ πολὺ· μὴ λιπαίνειν δὲ ὅλως, μηδὲ θερμαίνειν τὰ
 πεπονητότα μέρη· ποτίζειν ² δὲ ἀλικακάβου ῥίζης ἐξηρασμένης
 ἐν σκιά ἄ' μεθ' ὕδατος, ἢ ἄγνου σπέρματος ὁμοίως, ἢ καν-
 10 νάβεως, ἢ πηγάνου σπέρματος· τροφὰς δὲ δίδοναι μὴ διαλελυ-
 μένας, μηδὲ ῥοφηματώδεις, μηδὲ γεννητικὰς τοῦ σπέρματος, ἢ
 ἐρεθιστικὰς, ἀλλὰ ξηροφαγεῖν τὰ πλεῖστα καὶ τῶν πτηνῶν τι
 λαμβάνειν ὀπτὸν καὶ οἶνον ὀλίγον κηρρότερον. Φεύγειν δὲ καὶ
 τὰ λοιπὰ ἐρεθιστικὰ τῶν ἀφροδισίων, ὡς μηδὲ ἐν ζωγραφίᾳ
 15 χαρακτῆρας δεικνύειν εὐμόρφους, ³ μηδὲ περὶ τῶν συμπλοκῶν
 διηγεῖσθαι, μηδὲ περὶ τῆς ἀπουσίας λόγους τίθεσθαι, στυγνὰς
 δὲ τὰς διαγωγὰς ποιεῖσθαι καὶ ἀναγνώσεις ὁμοίας, καὶ διηγήματα.

1 τὰ παραπλήσια codd. — 2 τε codd. — 3 μήτε περὶ τοὺς τῶν συμπλο-
 κῶν λόγους διηγεῖσθαι, μηδὲ τοὺς περὶ τῆς ἀπουσίας codd.

vino austero, aliis eiusdem generis; item utendum cata-
 plasmatis et ceratis cum palmulis et malis Cydoniis et
 myrto. Lamina vero plumbi lata et tenuis lumbis subiiciatur,
 nec mollia sint quae substernantur, sed potius aspera. Vo-
 mitionibus autem utendum a cibo quidem, maxime tamen
 ieiunis; atque exercitare et diu fricare oportet partes su-
 periores, minime contra inungere nec calefacere locos affe-
 ctos. In potionem danda solani radicis in umbra siccatae
 dr. I. cum aqua, vel seminis agni casti simili modo, vel
 cannabis rutaeve seminum; cibi vero ne sint diluti, neque
 in sorbitione, nec qui semen gignant, vel irritent, sed
 plerumque siccum alimentum eas sumere oportet et de vo-
 lucribus assatum aliquid concedendum, et pauillum vini
 flavescentis. Vitanda praeterca reliqua omnia, quae veneris
 desiderium excitent, ita ut neque monstres imagines pictas
 formosas, neque de amplexibus loquantur, neque de eorum
 abstinentia sermones miscant. Severi autem sint conventus,

Χρονιζούσης δὲ τῆς διαθέσεως καὶ γυμνασίῳ χρησθαι καὶ ἀφι-
δρώσεσι, καὶ τρίψεσι, καὶ βαλανείοις ψυχροῖς· ῥοδίνῳ δὲ συνε-
χῶς χριστέον τὸ ἥτρον καὶ τὴν ὀσφῦν. ¹ Χρηστέον δὲ καὶ τοῖς
ἐπὶ τῆς τῶν ἀνδρῶν γονορροίας καὶ ὀνειρώξεως προγεγραμμένοις
5 βοηθήμασι· διαλείμματος δὲ γενομένου ² τοῖς τονοῦσι καὶ με-
τασυγκρίνουσι τοπικῶς καὶ τὴν ὅλην σύγκρισιν, ὧν τὰς ὕλας ἐκ
τῶν πρόσθεν εἰρημένων μετενεκτέον.

Κ Ε Φ. νγ'.

Περὶ ἀτονούσης μήτρας.

10 Ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα μόρια τοῦ σώματος, οὕτω καὶ ἡ μή-
τρα ἐνίοτε ἀτονεῖ. Παρέπεται δὲ ταῖς ³ πασχούσαις συνου-
σίας ἀποστροφῆ, ἔκκρισις πνευμάτων, πλεονασμὸς καταμη-

¹ Apud Aëtium h. l. sermo est de fluxu spermatis acrioris et huius
curatione; contra omittitur quod de roborantibus et metasyncriticis se-
quitur. Cf. Praef. — ² τὰ τονοῦντα καὶ μετασυγκρίνοντα codd. — ³ τοι-
αύταις πασχούσαις codd., om. vero Aëtius ms. τοιαύταις.

similesque lectiones et narrationes. In longum vero pro-
tracto affectu etiam exercitationibus utendum et desudatio-
nibus, et frictionibus, et balneis frigidis, et frequenter
imum ventrem et lumbos oleo rosaceo inungere oportet.
Utendum praeterea remediis ad seminis profluvium in viris
et nocturnas in somnio seminis emissiones descriptis. In-
termissione vero facta roborantibus et partium et totius
corporis constitutionis metasyncrison efficere valentibus ute-
mur, quorum materies ex ante dictis huc transferenda.

CAPUT LIII.

De utero debilitato.

Quemadmodum reliquae corporis partes, ita etiam uterus
nonnumquam debilitatur. Consequitur autem eas, quae eius-
modi quid patiuntur, amplexus aversatio, excretio flatuum,

νίων, δις ἢ τρίς τοῦ μηνὸς ἐπιφαινομένων ἀτάκτως μελάνων
 ὕδατωδῶν. ¹ καὶ οὐ κατέχουσι τὸ καταβαλλόμενον σπέρμα τοῦ
 ἀνδρὸς, ἀλλ' ² ἀπορρεῖ αἷς μὲν εὐθὺς μετὰ τὴν συνουσίαν ἢ
 ὀλίγον βράδιον, αἷς δὲ μετὰ ἡμέρας τινὰς, αἷς δὲ καὶ δια-
 5 τυπωθὲν, ἀλλαις δὲ καὶ νεκρωθὲν ἢ παντελῶς ἄτροφον καὶ τοῖς
 χρόνοις ἐλλιπές, ὥστε γίνεσθαι ποτε μὲν ἔκροιαν, ποτὲ δὲ ἔκτρω-
 σιν, ποτὲ δὲ ³ ὠμοτοκίαν· τὰ δὲ μὴ φθαρέντα ἔμβρυα ἄτροφα
 καὶ ἀσθενέστατα γίνεται. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῶν καταμηνίων
 παρέπεται βάρος τοῦ ὑπογαστρίου, ὀσφύος, σκελῶν· ὁ στόμα-
 10 χος κακοπραγεῖ, καὶ τούτου ἐνίοτε ἀναθυμιάσεων περὶ τὴν κε-
 φαλὴν γινομένων τὰ αὐτὰ συμπτώματα ταῖς ⁴ ὑστερικῶς πνι-
 γομέναις παρέπεται· ἐνίοτε δὲ καὶ μελαγχολικαῖς παρανοίαις
 περιπίπτουσιν αἱ πάσχουσαι καὶ μανίαις. Συμβαίνει δὲ τὸ
 πάθος ἐκ συνεχῶν κνήσεων καὶ διατάσεων, καὶ μάλιστα ὅτε
 15 μεγάλα εἶη τὰ ἔμβρυα. Μετενεκτέον δὲ [εἰς] τὴν θεραπείαν

1 Ante καὶ mss.: ἀκρατησία τοῦ σπέρματος ἐκρεῖ γὰρ μετὰ τὴν συνουσίαν. —
 2 Haec turbata ordine in mss. in ordinem redegimus. — 3 Post ὠμοτ.
 codd.: ἔκροια μὲν οὖν ἐστὶν ἀποπτυσμὸς τοῦ σπέρματος μετὰ τὴν συνουσίαν,
 μετὰ πρώτην, ἢ δευτέραν ἡμέραν· ἔκτρωσις δὲ ἢ μετὰ δεύτερον ἢ τρίτον μῆνα
 φθορὰ τοῦ ἐμβρύου· ὠμοτοκία δὲ ἢ σύγγυς τῆς τελειώσεως πρὸ ὥρας ἀπότεξις. —
 4 ὑστερικαῖς codd.

menstruorum fluxus abundans, quum bis terve quoque mense
 inordinate appareant nigra, aquosa; neque retinent immis-
 sum viri semen, quod vel statim post coitum defluit, vel
 paulo tardius, aliis post aliquot dierum intervallum, aliis
 vel conformatum, aliis etiam emortuum, vel omnino ema-
 ciatum, et debito tempore non completo, ita ut alias effluxus
 fiat seminis, alias abortus, alias partus praematurus. Men-
 struorum vero tempore consequitur gravitas ventris imi,
 lumborum, erurum, stomaehus moleste affectus est, e quo
 subinde vaporibus ad caput adseudentibus eadem oriuntur
 symptomata, quae utero suffocatis; quin subinde in deliria
 melancholica et mentis alienationem quae ita laborant in-
 cidunt. Accidit autem affectus post frequentem gravidita-
 tem et uteri distentiones, praeicipueque eum foetus magni
 sunt. Ad eurationem autem ex ante dietis transferenda sunt
 quae firmitatem et robur reddere valeant partibus affectis;

ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων τὰ δυνάμενα τόνον ἐντιθέσθαι καὶ
 ῥώμην τοῖς πεπονθόσι μορίοις· ὡς γὰρ χρονίου ῥοῶδους τοῦ πά-
 θους ἐπιμελεῖσθαι προσῆκεν. Σταλτικοῖς μὲν [οὔν] κατὰ τὰς
 1 ἐπιτάσεις χρώμεθα, τονωτικοῖς δὲ καὶ μετασυγκριτικοῖς κατὰ
 5 τὰ διαλείμματα. Δεῖ μέντοι μὴ ἀποπτυσθέντος εὐθέως τοῦ
 σπέρματος τῆ συλλήφει συνεργεῖν, ὡς ἐν ἀρχαῖς ὑπεδείξαμεν.
 Φθορᾶς δὲ προσδοκωμένης ἔσεσθαι, καθάπερ διὰ τοῦ προηγου-
 μένου σκέμματος παρεστήσαμεν, ² ἢ καὶ τοῦ ἐμβρύου διεφθαρ-
 μένου, πρὸς μὲν τὴν ἔκκρισιν ἀποσυνεργοῦντα δεῖ πολλὴν ἡσυ-
 10 χίαν ἄγειν καὶ ἀναρρόπως κατακλίνειν [τὴν κάμνουσαν] καὶ
 σπόγγους ἀποτεθλιμμένους ἐν ὄξυκράτῳ περιβάλλειν ἐφηβαίῳ
 καὶ ὄσφύϊ· πολλάκις γὰρ οὕτως ἔκτρωσις ἐκρατήθη, τοιαύτης
 ἐπιμελείας πρὸς διαίρεσιν πρόσφατον συνταχθείσης. ³ Ἐγκαθί-
 σματα οὔν παραλαμβάνειν χρὴ τὰ στύφοντα, χλιαρὰ μέντοι
 15 τῆ ἀφῆ· καὶ ἐγχυματιστέον τὴν ὑστέραν ῥοδίῳ χλιαρῷ, ἢ

1 ἐπιθέσεις codd. — 2 Ante ἢ καὶ codd. ferunt: ἰσχυρομένων τε παραλόγως τῶν μαστῶν, ὡς Ἱπποκράτης φησὶν, καὶ ψυχομένων τῶν μηρῶν, ὥσπερ ἐσημειώσατο Διοκλῆς. Mihi ab aliena manu e cap. 18° huc delata et adscripta videntur. — 3 Ante ἐγκαθ. codd. ἐφθαρμένου δὲ τοῦ κατὰ γαστρὸς διὰ τῶν ἀνετικῶν συνεργητέον τῆ τελείᾳ ἀποβολῆ.

nempe affectionem tanquam diuturnam fluxionem curare oportet. Itaque in exacerbatione quidem adstringentibus utimur; in intermissionibus vero corroborantibus et metasyncriticis. Semine vero non statim reiecto conceptionem adiuuare oportet, sicuti initio operis nostri ostendimus. Sin abortum exspectemus futurum, quemadmodum superiore disquisitione docuimus. Ubi vero corruptio foetus exspectatur, eius excretioni adversari oportet et multam quietem servare et aegrotantem reclinare, ita ut partes superiores corporis declives sint, inferiores contra elevatiores; et spongiae ex aqua cum aceto expressae pubi et lumbis circumponendae sunt; saepe enim ita abortio superata est, quando eiusmodi curatio adversus recentem ab utero seiunctionem foetus in usum vocabatur. Itaque in sessiones administrare debetis adstringentes, sed quae ad tactum sint tepidae; atque in uterum iniicere oportet oleum rosaceum tepidum,

ναρκισσίνῳ, ἢ Σουσίνῳ, ἢ μηλίνῳ· καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ ὑπο-
 γάστριον ἀλειπτέον καὶ τὴν ὀσφύν· γυμνάζειν δὲ συνεχῶς ὅλον
 τὸ σῶμα γυναικὶ πρέπουσι γυμνασίοις· τροφαῖς δὲ χρηστέον
 ὀλίγαις μὲν, κρεῶδεσι δὲ καὶ ἡρέμα ὑποστυφούσαις, καὶ οἶνον
 5 ὁμοίως στύφοντα μετρίως κερρὸν δίδόναι· ὀλίγον δὲ ἔστω τὸ πλῆ-
 θος τοῦ πινομένου, μᾶλλον γὰρ ἢ δίψα ἐπιτηδεῖα τῷ πάθει·
 παραιτεῖσθαι δὲ τὰ διὰ γάλακτος καὶ τυροῦ σκευαζόμενα πάντα
 καὶ πᾶσαν κάθαρσιν καὶ ¹ κοιλιολυσίαν.

Κ Ε Φ. νδ'.

10

Περὶ παραλύσεως μήτρας.

Παραλύεται δὲ ἡ μήτρα πολλάκις δι' ἄλλας μὲν αἰτίας καὶ
 δι' ἐπάλληλον ἔκτρωσιν· παρέπεται δὲ ταῖς πασχούσαις συνου-
 σίας ἀποστροφῇ, κατάψυξις τοῦ στομίου τῆς μήτρας καὶ τὸ
 ἀτροφώτατον αὐτὸ καὶ λαπαρώτατον καὶ οἶονεὶ ῥακωδέστατον

¹ κοιλιολυσίαν πόνους καὶ δυσκρασίας codd.

vel narcissinum, vel Susinum, vel melinum; similibusque
 hypogastrium et lumbos inungere oportet. Totum autem
 eorpus frequenter exereendum est exereitiis mulieri aecom-
 modatis. Cibis autem utendum paucis quidem, sed de carne,
 et qui leniter aliquantum adstringant; itemque vini similiter
 adstringentis modiee fulvi aliquantum dandum. Sit autem
 potus eopia parva; potius enim sitis eum affectione congruit.
 At vitanda sunt quae eumque cum laete et easco parantur,
 et purgatio et ventris fluxio quaevis.

C A P U T LIV.

De uteri resolutione.

Resolvitur autem saepe uterus cum aliis de eausis, tunc
 propter frequenter repetitam abortionem. Consequitur vero
 laborantes amplexus fastidium, refrigeratio oseuli uteri,
 quod tabidum et valde laxum et quasi detritum est, et

ὑπάρχειν καὶ χαλαῶσθαι τὸν τράχηλον καὶ ἀναισθητεῖν. Καὶ ποτὲ μὲν ἐποχὴ τῶν καταμηνίων γίνεται τελεία, ¹ ποτὲ [δὲ] καὶ ἄτακτος ἀπόκρισις καὶ ² παρεμποδισμὸς [τῆς ἐκκρίσεως·] ποιεῖ δὲ τοῦτο πρὸς τοὺς περιπάτους ὡς ἀλλοτρίου τινὸς ἐγκεί-
 5 μενου [αἴσθησιν], καὶ πρὸς σύλληψιν τοῦ σπέρματος ἀπραξίαν ἐν ταῖς συνουσίαις, ἢ μηδὲως παρατιθεμένου τῇ μήτρᾳ, ἢ καθάπερ ἐξ ἀψύχου κύτους ³ ἀποδομένου παραυτίκα· ποτὲ δὲ κατὰ συμπάθειαν τῶν παρακειμένων καὶ ἀπροαίρετος ἐκκρίσις οὖρων ἢ σκυβάλου, καὶ ἀπευθυμένου βάρους. Στεγνὸν δὲ τὸ
 10 πάθος καὶ πολυχρόνιον, ποτὲ μὲν ⁴ ἐπιτάσεις ἔχον, ποτὲ δὲ ⁵ διαλείμματα. Τὴν μὲν οὖν ἐπίτασιν ἐκ βάρους καταληψόμεθα καὶ δυσαισθησίας καὶ ῥύσεως πλείονος· τὸ δὲ διάλειμμα ἐκ τῶν ἐναντίων. Μετενεκτέον δὲ τὴν θεραπείαν ἐκ τῶν εἰρημένων περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμμήνου καὶ τῆς στραγγῆς καὶ μετὰ πόνου
 15 ⁶ καθάρσεως.

1 ποιεῖ δὲ τοῦτο codd. h. l. ferunt. — 2 παραποδ. codd. — 3 οὐκ ἀποδ. codd. — 4 ἐπιθέσεις codd. — 5 διάλειμμα codd. — 6 Codd. in fine insuper habent: καὶ καστορίου πόσις συνεχῆς καὶ πεσσῶν θερμαινόντων προσαγωγή καὶ ἐγχυματισμῶν καὶ ἀλειμμάτων.

relaxatum est uteri collum et sensus expers. Atque interdum quidem plena fit menstruorum retentio, interdum eorum exeretio inordinata et impedimentum effluxionis; facit autem hoc ut inter ambulandum sensus oriatur, quasi corpus alienum eo loco continueatur, et in coitu inertiam econceptio- nis, sive semen ad uterum omnino non aecedat, sive statim tanquam e vase vitae experte reddatur. Nonnumquam etiam propter partium vicinarum consensum involuntaria urinae vel faecis exeretio fit et recti gravitas oritur. Strieta vero affectio est et diuturna, quae alio tempore exacerbationes, alio intermissiones habet. Exacerbationem igitur eognoscemus ex ponderis sensu et difficultate pereceptionis et maiore fluxione; intermissionem vero e contrariis. Curationem autem transferre oportet ex iis, quae dieta sunt de menstruorum retentione et de stillatim et cum dolore facta purgatione.

Κ Ε Φ. νέ'.

Περὶ παρεγκλίσεως καὶ ἀποστροφῆς καὶ
ἀναδρομῆς μήτρας.

Τοῖς ἀγκυλωθεῖσι δακτύλοις παραπλησίως τὸ στόμιον τῆς
5 ὑστέρας καὶ ὁ τράχηλος ἀποστροφῆς καὶ παρεγκλίσεις ὑπομένει,
ποτὲ μὲν εἰς τὰ πλάγια, ποτὲ δὲ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ποτὲ δὲ εἰς
τὰ ὀπίσω, — καὶ ποτὲ μὲν ἄνω ¹ προσαναφεύγει, ποτὲ δὲ κάτω
[χωρεῖ]· καὶ γίνεται ταῦτα φανερά τῇ τε καθέσει τῶν δακτύλων
² καὶ τοῖς παρακολυθοῦσι σημείοις· τῇ μὲν γὰρ εἰς τὰ πλάγια
10 παρεγκλίσει τοῦ καταλλήλου μηροῦ γίνεται τάσις καὶ πόνος
καὶ νάρκη, ποτὲ δὲ καὶ ἀτροφία καὶ κατάψυξις καὶ ³ παρεμ-
ποδισμὸς τοῦ περιπατεῖν, ἢ καὶ ἴστασθαι· τῇ δὲ εἰς τὰ ἔμ-
προσθεν καὶ ἄνω παρεμποδισμὸς οὔρων καὶ περίτασις ἐφθαιίου,

¹ ποτὲ δὲ κάτω ποτὲ δὲ προσαναφεύγει καὶ γίν. mss. — ² Ante καὶ in codd. legimus: καταλαμβάνεται γὰρ διὰ τῆς ἀφῆς, εἰς ὁ μέρος γέγονεν ἢ διαστροφή. — ³ παραποδ. codd. tum h. l. tum seqq.

CAPUT LV.

*De inclinatione et aversione et sursum recessione
uteri.*

Instar digitorum curvatorum osculum uteri eiusque collum
aversiones et inelinationes patiuntur, alias versus latus alte-
rutrum, alias in anteriorem, alias in posteriorem partem, et
alias quidem sursum refugit, alias deorsum eedit. Quae qui-
dem manifestantur digitorum immissione et signis rem eomi-
tantibus. Nam ex inelinatione in latus alterutrum oritur
tensio et dolor et stupor femoris respondentis; praeterea non-
nunquam emaciatio et refrigeratio et impedimentum ambu-
lationis, vel etiam stationis. Ex ea vero, quae in anteriorem
partem et sursum fit, impedimentum urinae emissionis et
contentio pubis, quibusdam vero etiam impotentia standi.

τισὶ δὲ καὶ τὸ ἀδυνατεῖν ἴστασθαι· τῆς δὲ εἰς τοῦπίσω καὶ
 κάτω, παρεμποδισμὸς ἐκκρίσεως σκυβάλων ἢ Φυσῶν καὶ δυ-
 σεργία τις ἐν τῷ καθίξειν, καὶ μᾶλλον ¹ ὅσον ἂν μᾶλλον ἐπὶ
 τὸν δακτύλιον ἢ παρέγκλισις γένηται. Ταῦτα δὲ πάντα συμ-
 5 πτάματα στεγνώσεως· τῆς γὰρ Φλεγμονῆς ² ὑποκειμένης πάν-
 τως γέγονεν ἢ σκληρία τις ἢ ³ μερική τις σφίγξις
 Καθ' ἡμᾶς
 δὲ καὶ νῦν σκοπεῖν προσῆκεν εἰς τὴν διάθεσιν καὶ εἴτε Φλεγμονῇ
 γέγονεν, εἴτε κοινῶς στέγνωσις, ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς πα-
 10 ραιτεῖσθαι δεῖ πᾶν τὸ δριμῦ καὶ δηκτικὸν, χρῆσθαι δὲ τοῖς
⁴ παρηγορικῶς χαλαρὰν δυναμένοις· ἐν δὲ ταῖς ἀνέσεσι καὶ τοῖς
 ἀνασκευαστικωτέροις προσέρχασθαι· χρονίσαντος δὲ τοῦ πάθους
 καὶ τοῖς μετασυγκριτικοῖς, ὧν τὰς ὕλας καὶ τὰς ἐπιδεξίους
 χρήσεις ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων μετενεκτέον.

¹ ὅσον ἄνω ἢ ὅσον ἐπὶ τὸν δ. codd. — ² ὑπερκειμ. codd. — ³ μερικῆς τινος
 σφίγξεως codd. — ⁴ παρηγορικῶς codd.

Illi vero, quae in posteriorem partem et deorsum fit, pro-
 prium est impedimentum excretionis faecum et flatuum et
 difficultas quaedam in sessione, coque maior, quo magis
 uterus in anum reclinetur. Sunt autem haec omnia sym-
 ptomata adstrictionis; nam quum inflammatio subsit, omnino
 aut durities quaedam orta est, aut partis alicuius constrictio

 Secundum nostram vero opinionem nunc etiam aegrotantis
 conditionem respicere decet et sive inflammatio facta sit,
 sive communiter adstrictio, in exacerbationibus quidem acria
 et mordacia quaelibet vitanda sunt, utendum contra est iis,
 quae sedandi et relaxandi facultatem habent; in remissio-
 nibus vero ad ea, quae plus valent ad morbum abigendum,
 deveniemus. Affectu vero in longum protracto etiam ad
 metasyncritica transeundum, quorum materias et aptus usus
 ex supra dictis transferre oportet.

Κ Ε Φ νς'.

Περὶ ἐμπνευματώσεως μήτρας.

1 Ἐμπνευματοῦσθαι πέφυκεν ἡ ὑστέρα μετὰ τοὺς τοκετοὺς ἐκ ψύξεως μύσαντος τοῦ στομίου, ἢ θρόμβου 2 παρεσφηνωθέν-
 5 τος αὐτῶ, τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. Συνίσταται δὲ ἡ ἐμπνευμάτωσις ποτὲ μὲν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ κύτους τῆς μήτρας, ποτὲ δὲ ἐν αὐτῶ τῶ σώματι αὐτῆς ἢ τῶν πνευμάτων ἀπόληψις γίνεται. Παρέπεται δὲ ταῖς πασχούσαις διόγκωσις τοῦ ἥτρου ἢ καὶ ὄλου τοῦ 3 ὑπογαστρίου, ὡς ἐπὶ τοῦ τυμπανίτου ὕδρωπος, πόνοι τε
 10 παρακολουθοῦσι νυγματώδεις διήκοντες μέχρι διαφράγματος καὶ στομάχου, διατεινομένων οὐδὲν ἥττον ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν· τισὶ δὲ καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν αἰσθησις τῆς ὀδύνης γίνεται [καὶ κατ'] ὀσφύος τε καὶ κτενός, καὶ συμπάθεια κεφαλῆς. Εἰ μὲν οὖν τὸ πνεῦμα ἐν τῶ κοιλώματι τῆς ὑστέρας εἴη συνηθροισμέ-

1 Caput apud Dietzium principio saltem admodum corruptum. De nonnullis in praef. monui, de aliis dicam ad textum, quem exhibeo. — 2 παρασφ. codd. — 3 ἐπιγ. codd.

CAPUT LVI.

De uteri inflatione.

Uterus flatusus fieri potest post partum ex refrigerio connivente ostiolo, vel coagulo illi impactato, instar aliarum partium. Flatulentia autem colligitur alio tempore intra cavum uteri, alio vero tempore in ipsa eius substantia flatum fit interceptio. Consequitur laborantes intumescencia imi ventris, vel etiam totius hypogastrii, sicuti in hydrope tympanite, et dolores comitantur pungentes ad septum medium et stomachum usque protensi, non minus distentis utrinque lateribus; quibusdam vero etiam circa umbilicum doloris sensus oboritur et ad lumbos et pectinem, et capitis consensus. Quodsi igitur flatus cavo uteri contineatur ibique collectus sit, fiunt borborygmi et crepitus quidam,

νον, παρέπονται βορβορυμοὶ καὶ ψόφοι τινὲς αἰσθητοὶ ἐν ταῖς μετακλίσεσιν, ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἐντέρων, ἐπειδὴν στρόφος καταλάβῃ, καὶ πρὸς τὸν διὰ τῆς χειρὸς ῥαπισμὸν ἤχος τυμπανώδης· ἔστι δ' ὅτε καὶ τοῦ πνεύματος γίνεται ἐκφύσησις διὰ
 5 τοῦ γυναικείου αἰδοίου, ὥστε αὐτὰς τὰς πασχούσας αἰσθάνεσθαι.
¹ Εἰ δὲ ἡ ἐμπνευμάτωσις ² ἐν αὐτῷ τῷ σώματι τῆς ὑστέρας συσταίῃ, αἱ ὀδύνας σφοδρότεραι καὶ δυσιατότεραι εἰσὶ· καὶ ποτὲ μὲν εἰς ³ τὰ δεξιὰ, ποτὲ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ τὴν ἐνέρεισιν ποιουμένης, ποτὲ μὲν ὁ ἕτερος τῶν βουβώνων, ποτὲ δὲ ἀμφοτέροι
 10 [ἐντείνονται], ἔτι δὲ καὶ ψόαι καὶ ἰσχύια συναλγεῖ τισί· καὶ τὰ τῆς συμπαθείας τῆς πρὸς τὴν ὑστέραν σημεῖα ⁴ ἐφορᾶται· καὶ κατὰ τὴν τῶν δακτύλων θλίψιν εἴξις ἀντιμεταβατικὴ ποσῶς, ταχεῖα δὲ πάλιν ἐπιδιόγκωσις· ποτὲ δὲ καὶ στρόφος καὶ διαδρομὴ νυγματώδης καὶ οἰονεὶ σφυγμὸς· καὶ πρὸς τὰ θερμαί-
 15 νοντα ὁ κουφισμὸς· εἶτα μετ' ὀλίγον ⁵ ὁ παροξυσμὸς, ψόφος τε καὶ βορβορυμὸς αἰσθητὸς, ὡς ⁶ εἴσω τοῦ πνεύματος διατρέ-

1 ὅταν δὲ codd.; dedi ei propter optat. εἴη. — 2 ἐν ταῖς ἀδήλοις πόροις αὐτοῦ τοῦ σώμ. codd. — 3 τὸ δεξιὸν, ποτὲ δὲ εἰς τὸν ἀριστερὸν βουβῶνα τὴν ἐρείδησιν ποιουμ. codd. — 4 ἐφορᾶται, οἷον τευόντων ἀλγήματα καὶ κεραλῆς καὶ τὰ λοιπά· καὶ κατὰ codd. — 5 παροξ. ὁ ψ. codd. — 6 εἴσω codd.

qui auditur ubi aegrotans in lectulo se convertit, quem-
 admodum etiam in intestinis, quando torminaprehendunt,
 et ad manus adpulsum sonus tanquam tympani; nonnum-
 quam etiam flatus expulsio fit per pudendum muliebre, ita
 ut ipsae laborantes eam percipiant. Sin flatulentia in ipsa
 substantia uteri collecta sit, dolores sunt vehementiores et
 curatu difficiliorcs; et quum uterus mox potius in dextram,
 mox potius in sinistram partem incumbat, alias inguinum
 alterutrum, alias utrumque intenditur, quin etiam psoae et
 coxendices item in nonnullis dolent; apparent quoque signa
 consensus cum utero; et ad digitorum pressionem cessio quae-
 dam cum aliquantula resistentia, et cito recurrens intumescencia,
 nonnumquam etiam tormina et dolores pungentes vagi et quasi pulsatio, a quibus levamen adferunt calefacientia; tum brevi exacerbatio fit et crepitus et borborygmus, qui percipi potest, quasi flatu intus huc illuc recurrente. Semen autem, quod in concubitu immittitur, dissolvitur.

χοντος · τὸ δὲ ἐνιέμενον ἐν τῇ συνουσίᾳ σπέρμῃ διαλύεται · τὰ
 δὲ τῆς ¹ ἀνοιδήσεως τισὶ μὲν αἰεὶ διχμῆναι, τισὶ δὲ διὰ τινος
 χρόνου γίνεται. Καὶ νῦν δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ² ὡς ἐπὶ στεγνῆς
 συντακτέον ³ δι' ἐγχυματισμῶν ἀνετικῶν καὶ καταπλασμάτων,
 5 κούφων τε σικυῶν καὶ μετὰ κατασχασμοῦ, καὶ παντὸς ἥδη
 τοῦ ὁμογενοῦς τούτοις βοηθήματος. Τροφὰς δὲ λαμβανέτωσαν
 μὴ δυσπέπτους τε καὶ δυσκαταπονήτους καὶ δριμείας καὶ πνευ-
 ματωτικὰς, ἀλλὰ τὰς ῥαδίως καταπονεῖσθαι δυναμένας · καὶ
 ἐμβροχὰς δι' ἐλαίου θερμοῦ καὶ γλυκέος, ἐν ᾧ ἀφήψηται πῆ-
 10 γανον καὶ ἄνηθον. Καὶ, εἰ μὴ ἀντιπίπτει ἡ ⁴ ἡλικία, κένωσις
 αἵματος διὰ φλεβοτομίας · καὶ ἐγκαθίσματα δι' ἀφεψήματος
 πηγάνου, γλήχωνος, καλαμίνθης, πρασίου, θύμου, ἀρτεμισίας,
 ἀλθαίας, ἰσχάδων · κάθαρσις δὲ διὰ τῆς [διὰ] κολοκυνθίδος ἱεράς
 Ῥούφου, ἢ Ἀρχιγένους. Ἐν δὲ τοῖς παροξυσμοῖς ἐγχυματισμοὶ
 15 παραλαμβανέσθωσαν ἀνετικοί, χαλκαστικοί, διαλυτικοί ⁵ πνευ-
 μάτων, ἢ πεσσὸς τῆς αὐτῆς δυνάμεως διαλυόμενος πολλῶ ἐλαίῳ

1 συνοικήσεως codd. — 2 τῆς θεραπείας ὡς codd. — 3 κατασκευὴ δι' codd. —
 4 ἡλικία καὶ ἡ ὥρα καὶ ἡ χώρα καὶ τὰ λοιπὰ, κένωσις codd. — 5 πνευμάτων,
 οἷον ἐστὶ τὸ γλεῦκινον ἐλαίον, ἢ πεσσὸς codd.

Intumescencia autem aliis semper adest, aliis vero per tem-
 poris intervalla oboritur. Ae nunc etiam curationem tanquam
 adstrictione laboranti accommodare oportet, per humorum
 relaxantium iniectiones et cataplasmata, et cueurbitulas
 siccas et cum incisionibus, et per omnia eiusdem generis
 auxilia. Sumant autem cibos concoctu haud diffieiles, nec
 diffieulter subigendos, neque acres, nec flatulentos, sed qui
 faeile subigi possint; et irrigationes fiant oleo calido et
 dulci, in quo decocta sit ruta et anethum. Et nisi aetas
 obstet, sanguis venâ sectâ detrahendus; usurpentur porro
 insessiones in decoctis rutae, pulegii, menthae, marrubii,
 thymi, artemisiae, althaeae, caricarum; purgatio fiat ope
 hierae Rufi, vel Archigenis eum coloeynthide paratae. In
 exacerbationibus vero administrentur succorum iniectiones
 remittentes, relaxantes, flatus dissolventes, vel pessus eius-
 dem facultatis multo oleo dilutus et fistulae uterinae ope
 iniectus; cataplasmata vero sint levia cum caricis, ruta,

καὶ διὰ μητρεγγύτου ἐγγερόμενος· καταπλάσματτα δὲ κοῦφα
 διὰ ἰσχάδων, πηγάνου, ὑσώπου καὶ νίτρου. Εἰ δὲ θρόμβος
 εἶεν αἷτιος τῆς ἐμπνευματώσεως, συνεχῶς ἐγκαθίζειν, καὶ εὐθὺς
 μετὰ τὸ ἐγκάθισμα ἢ μῆλα προλελιπασμένον τὸν δάκτυλον κα-
 5 θείσα τὸν ἐγκείμενον θρόμβον, εἴπερ τύχοι παρακείμενος, κο-
 μιζέσθω πρῶτος αὐτὸν ἐνδιαλύσασα τῇ προσαφῇ χάριν τοῦ
 ἄσκυλτον γενέσθαι τὴν ἐκκρισιν. Χρονίζούσης δὲ τῆς ἐμπνευ-
 ματώσεως, ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς τὰ ἀνετικώτερα προσάξομεν·
 ἐν γὰρ ταῖς ἐπιτάσεσι καὶ τοῖς παροξυσμοῖς τὰ ὅμοια δοκιμά-
 10 ζομεν· διαλείμματος δὲ γενομένου, τὰ σώματα τόνουμεν διὰ
 συναλειμμάτων ¹θερμοτέρων τῶν σκελῶν καὶ τῶν πασχόντων
 τόπων καὶ τρίψεως τῆς τε τῶν ὄλων καὶ τοπικῆς, ποτὲ μὲν
 διὰ ψιλῶν τῶν χειρῶν, ποτὲ δὲ δι' ὠμοτάτων λίνων ξηρῶν·
 τροφὰς ² δὲ δίδομεν ποικίλας, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δριμείας. Τὴν
 15 ὄσφυν δὲ καὶ τὸ ³ ὑπογάστριον δρώπακι καταχρίομεν καὶ νίτρω
 συμπάσσομεν, ἢ παροπτῶμεν, καὶ τῷ διὰ νάπυος καὶ ἰσχάδων
 Φοινιγμῶ χρώμεθα, ἢ τὸ κρίθινον μετὰ σύκων ⁴ ἠψημένον καὶ

¹θερμοτέρων καὶ τρίψεως τῶν σκελῶν καὶ τῶν πασχόντων τόπων τῆς τε τῶν
 ὄλων codd. — ²τε codd. — ³ἐπιγ. codd. — ⁴ἠψημένων codd.

hyssopo et nitro. Sin sanguinis coagululum in causa sit
 flatuum collectionis, continenter inessio fiat, et statim ex
 inessione obstetrix digitum antea unctum immittat et coa-
 gululum impactum, si contingat ut in propinquo sit, attactu
 leniter de loco, cui adhaereat, solvat, ut sine offensione
 evehatur. Diu autem persistente inflatione, in exacerbatio-
 nibus quidem relaxantia potius adhibebimus; nam in acces-
 sionibus et exacerbationibus similia commendamus; inter-
 missione vero facta corpora corroboramus ope inunctionum
 calidiorum crurum et locorum affectorum et frictionis cor-
 poris totius et locorum singulorum, nonnumquam nuda
 manu, alias lino crudissimo sicco. Cibos autem praebe-
 mus varios, subinde etiam acres. Lumbis vero et hypogastrio
 inungimus dropacem et nitrum inspergimus, vel adustione
 utimur et rubefaciente ex sinapi et caricis; vel farinam
 hordeaceam cum ficis coctam et ruta et hyssopo et melle in
 cataplasmate adhibemus; iniicimus quoque id, quod cum

πηγάνου καὶ ὑσσώπου καὶ μέλιτος καταπλάττομεν· ¹ ἐπιρρίπτο-
 μεν δὲ καὶ τὸ διὰ νίτρων καὶ σύκων καὶ ἀψινθίου, ἢ τὴν ἀμύ-
 λυσιν μετὰ σύκων ἠψημένην καὶ ὑσσώπου, ἢ τὸ διὰ σπερμάτων
 μάλαγμα, ἢ τὸ πολυάρχιον, ἢ τὸ διὰ δαφνίδων μετὰ κηρω-
 5 τῆς τὸ πρῶτον, εἶτα κατ' ἰδίαν. Ὁμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ
 ἐγκαθίσματα παρασκευάζομεν καθέψοντες τῷ ὕδατι σταφυλῖνον
 καὶ δαῦκον Κρητικὸν καὶ γλήχωνα ² καὶ ἀρτεμισίαν καὶ ὑσσω-
 που καὶ πράσιον καὶ δάφνην, ἢ τὸν καρπὸν αὐτῆς, [καὶ] κασίαν
 τε καὶ νάρδον. Τῆς δὲ αὐτῆς δυνάμεως καὶ πεσσοῦς προσβάλ-
 10 λομεν ³ [διὰ τερεβινθίνης, χαλβάνης, ἱρεως, πηγάνου καὶ
⁴ ὑσσώπου, — καὶ τὸν διὰ γλήχωνος, νίτρου, μέλιτος, χολῆς
 ταυρείας ἀνὰ ἴσων σκευαζόμενον]· εἰς δὲ τὸ ἐμαυρῶσαι τὴν
 πολλὴν δριμύτητα ⁵ σῦκα λιπαρὰ κεκομμένα, ὥστε τὰς κερχρα-
 μίδας μὴ φαίνεσθαι, ὑποτιθέναι. Καὶ σικύας δὲ τοῖς τόποις
 15 κατὰ κύκλον προσβλητέον καὶ βιαίως ἀποσπαστέον, ἐνίοτε δὲ
 καὶ μετὰ ἀμυγῶν· καὶ πᾶσι δὲ τοῖς μετaxyγκρίνειν δυναμένοις
⁶ χρώμεθα, καθάπερ τοῖς αὐτοφύεσιν ὕδασι καὶ κατακρουνημοῖς

¹ ἐπιρριπτούμεν et mox ἠψημένων codd. — ² οὔσης δὲ τῆς κατασκευῆς καὶ
 codd. — ³ πεσσοὶ τοιαύτης δυνάμεως codd. pro uncinis interceptis, quae
 ex Aëtio exhibeo. — ⁴ ολύπου legit Aëtius. — ⁵ σύκων λιπαρῶν κεκομμένων
 codd. — ⁶ χρηστέον codd.

nitro et ficis et absinthio paratur, vel farinam crudam cum
 ficis coctam et hyssopo, vel emplastrum cum seminibus dictum,
 vel polyarchium, vel quod cum lauri baccis paratur, primum
 cum cerato, deiu per se. His autem similes insessiones
 paramus aquae incoquentes staphylinum et daucum Creti-
 cum, et pulegium, et artemisiam, et hyssopum, et marrubium,
 et laurum eiusque fructum, et casiam, et nardum. Eiusdem
 autem facultatis etiam pessos subdimus cum terebinthina,
 galbano, iride, ruta et hyssopo, — et qui paratur cum
 pulegio, nitro, melle, felle taurino, singulorum partibus
 aequalibus; ut autem insignis pars acrimoniae obtundatur,
 ficus maturas pingues contusas, ita ut nucleoli haud appa-
 reant, supponere poteris. Praeterea cucurbitas in circuitu
 locis admovere oportet, easque violenter detrahere, aliquando
 etiam cucurbitas cum pertusione; item utimur illis omni-
 bus, quibus metasycrasis obtinetur, veluti aquis therma-

καὶ νήξει πρῶτον μὲν θερμοῖς, ὕστερον δὲ καὶ ψυχροῖς κατ' ὀλίγον ἐθίζοντες τὸ σῶμα ὑπομένειν τὴν ψυχρολουσίαν, ὥστε τουωθῆναι τὰ πεπονθότα μέρη· τροφᾶς δὲ διδόναι λεπτυνούσας καὶ διακλύειν πνεύματα ¹ δυναμένας. Τὰ δὲ Φαρμακωδέστερα
 5 παραιτούμεθα διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ στομάχου, καὶ τὰς ὑποθυμιάσεις, καὶ τοὺς διὰ τῶν ἀρωμάτων ὑποκαπνισμοὺς· πληρουμένη γὰρ ὑπὸ τούτων ἡ κεφαλὴ μείζονα τὴν βλάβην ὑπομένει τῆς ὠφελείας· ἀποδοκιμάζομεν δὲ καὶ τὰ στύφοντα τῶν ἐπιθεμάτων, οἷον τὰ διὰ μήλων Κυδωνίων, Φοινίκων ² Θηβαϊκῶν,
 10 οἴνου αὐστηροῦ, οἰνάνθης, ἀκακίας, σιδίων· τὴν γὰρ ἐπὶ στεγνώσει γεγενημένην ἐμπνευμάτωσιν οὐ τὰ στύφοντα λύει, τὰ δὲ χαλῶντα καὶ ἀνιέντα.

Κ Ε Φ. νζ'.

Περὶ οἰδήματος ὑστέρας.

15 Οἰδούσης δὲ τῆς ὑστέρας ὄγκος παρέπεται ὠχρόλευκος, ὑπό-

¹ δυναμένας καλαμίνθης τὰ δὲ φαρμακωδέστερα φάρμακα παραιτ. codd. —
² θηβαϊκοῦ codd.

libus naturalibus et perfusionibus et natationibus primum quidem calidis, postea etiam frigidis, sensim corpus assuefacientes ut balneum frigidum ferat, quo partes affectae roborentur. Cibi vero praebendi attenuantes et qui flatus dissolvere valeant. Sed magis medicamentosa repudiamus propter ventriculi subversionem et suffitus et aromatum suffumigationes; caput enim his repletum potius damnum quam utilitatem inde percipit. Reprobamus etiam epithemata adstringentia, veluti cum malis Cydoniis, palmulis Thebaïcis, vino austero, oenanthe, acacia, malicorio parata. Nam flatulentiam ex adstrictione natam non adstringentia, sed relaxantia et remittentia solvunt.

CAPUT LVII.

De tumore laevo uteri.

Utero intumescente ex oedemate oritur tumor e flavo

σομφος, εὐαφής, εἶκων πρὸς τὰς τῶν δακτύλων θλίψεις καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ἐπαιρόμενος· τὸ δὲ ¹ ὑπογάστριον ὁμόχρουν ἔστι καὶ τοῖς δακτύλοις ἐλκόμενον ἐπακολουθεῖ· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ νῦν παραληπτέον, ἅπερ ἐπὶ τῆς ἐμπνευματώσεως εἰρήκαμεν·
 5 ἐγχυματιστέον δὲ τοὺς τόπους τὸ μὲν πρῶτον ἐλαίῳ θερμῷ, ἔπειτα κυπρίνῳ ἢ ² ἱρίνῳ, πεσσοῖς [δὲ χρηστέον καὶ τοῖς ἄλλοις βοηθήμασιν] ὁμοίοις [τοῖς] τῆς ἐμπνευματώσεως.

Κ Ε Φ. νη'.

Περὶ μύλης.

10 Ἡ λεγομένη μύλη, ἢ καθὼς ἄλλοι λέγουσι μύλος, σκίρρωσις ἔστιν ὑστέρας διὰ προηγουμένην Φλεγμονὴν ἐπιγινομένη, ποτὲ δὲ καὶ τοπικὸν ἔλκος ἐπὶ πολὺ ὑπερσαρκῶσαν. Ὠνόμασται δὲ μύλος ἀπὸ τῆς δυσκινήσιας καὶ τοῦ βάρους· γίνεται δὲ ποτὲ μὲν κατὰ τι μέρος [τῆς] μήτρας, οἷον στόμα καὶ

¹ ἐπιγ. codd. — ² ἱρίνῳ ἐλαίῳ καὶ πεσσοῖς codd. Ego ex Aëtio locum descripsi.

albus, subspongiosus, mollis, digitorum impressionibus cedens et paulo post rursus sublatus; hypogastrium vero aequabilis coloris est et digitis attractum obsequitur. Eadem autem nunc usurpanda, quae ad flatulentiam commendavimus. Iniiciendum vero locis primum oleum calidum, tum cyprinum, vel irinum; et similibus pennis et reliquis auxiliis similibus atque in flatulentia utendum.

CAPUT LVIII.

De mola.

Quae dicitur μύλη (mola), vel ut alii appellant μύλος, tumor durus est uteri propter antecedentem inflammationem ortus nonnumquam etiam uleus eius loci multa carne luxurians. Appellatur autem μύλος, quia difficulter movetur et gravis est. Oritur vero subinde quidem in uteri parte

¹ τράχηλον, ² ὡς τοῖς δακτύλοις καθιεμένοις ὑποπίπτειν τὸν ὄγκον καὶ κάτω τὸ πᾶν εἶναι βᾶρος· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καθ' ὄλην τὴν μήτραν, ὅποτε παρακολουθεῖ πρόδηλος ὄγκος περὶ τὸ ὑπογάστριον ἀπηνῆς, λιθάδης, μετὰ κατασπασμοῦ τῶν ³ ὑπερ-
 5 κειμένων καὶ ἰσχνώσεως, ἀχροίας τε καὶ ἀνορεξίας. Γίνεται δὲ τὸ πρῶτον Φαντασία τῆς συλλήψεως ἐπεχομένων μὲν τῶν καταμηνίων, διογκουμένων δὲ τῶν μαστῶν, ἀνατρεπομένου δὲ τοῦ στομάχου καὶ βαρυνομένης μὲν τῆς ὀσφύος, διογκουμένου δὲ τοῦ ⁴ ὑπογαστρίου. Διακρίνεται δὲ προκόπτοντος τοῦ χρόνου
 10 τῷ νυγματώδη παρακολουθεῖν ἀλγήματα, μηδεμίαν δὲ γίνεσθαι κίνησιν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κυουσῶν· ὕστερον δὲ καταλυομένου τοῦ παντὸς σώματος, μεγεθυνομένης δὲ τῆς ὀγκώσεως, ἔμφασις ὕδρωπος ἀποτελεῖται. Διακρίνεται δὲ καὶ τοῦ ὕδρωπος τῷ κατὰ τὴν τῆς χειρὸς ἐπίθεσιν μηδέποτε εἶκειν τὸν ὄγκον, μηδὲ κοι-
 15 λαίνεσθαι, μηδὲ ἦχον τυμπανώδη ἢ κλύδωνα γίνεσθαι κατὰ τὸν τῆς χειρὸς ραπισμὸν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὕδρωπος. Ἔσθ' ὅτε δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ καταψυχομένου τοῦ ἥπατος καὶ

¹ τράχηλος codd. — ² ὅγε δακτ. codd. — ³ ὑπερκειμένων ὑποχονδρίων Dietz., ubi ὑπερκειμένων in Aëtio ms. abesse dicitur. — ⁴ ἐπιγ. codd.

aliqua, veluti in ore, collo, ita ut tumor digitis immissis sentiatur et totum pondus infra sit; plerumque tamen totum uterum occupat, quod si factum sit, tumor est manifestus circa hypogastrium durus, lapideus, cum detractioe partium superiorum et extenuatione, pallore et appetitus defectu. Primo tempore autem conceptionis speciem refert, menstruis quidem retentis, mammis vero intumescens, subverso ventriculo et lumbis gravatis, in tumorem sublato hypogastrio. Temporis tamen tractu dignoscitur doloribus pungentibus subsequens, nulloque motu facto, veluti in gravidis; tandem vero toto corpore exsoluta et tumore increscente species hydropis fit; distinguitur tamen ab hoc tumore manu impositae non cedente, neque excavato, et absentia soni tanquam a tympano et fluctuationis ad manu factam percussione, quemadmodum in hydrope. Fit autem nonnumquam ut temporis tractu et ieciuore refrigerato hydrops etiam superveniat. Sunt autem qui narrant, qui-

ὑδρωψ ἐπιγίνεται. Τινὲς δὲ ἱστοροῦσιν ἐπ' ἐνίων καὶ σαρκὸς
 ἔκκρισιν γίνεσθαι συνισταμένης ὡσεὶ καρύου μέγεθος διὰ τοῦ
 γυναικείου αἰδοίου, αἷς μὲν κατὰ μῆνα, αἷς δὲ διὰ δύο ἢ τριῶν
 μηνῶν. Τὴν δὲ προειρημένην διάθεσιν οἱ μὲν ὡς ἀθεράπευτον
 5 κατέλιπον, οἱ δὲ τὴν ἀρχομένην μόνον ὑπήγαγον τοῖς βοηθή-
 μασιν· ἡμεῖς δὲ καὶ νῦν ὡς κεχροικυῖαν θεραπεύομεν νόσον.
 Δεῖ δὲ μὴ ἀμελεῖν, ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς ἐπιτάσεσιν, ἃς κατα-
 λαμβάνομεν ἐκ βάρους πλείονος καὶ ναρκώδους συναισθήσεως, ἢ
 Φθορᾶς σιτίων καὶ ἀγρυπνίας δίχα προδήλου τινὸς αἰτίας γεγε-
 10 νημένης, ¹ παραλαμβάνειν καταπλάσματα θερμὰ, χαλαστικὰ,
 σικύας, κατκασχασμὸν, βδέλλας, πυρίας, ἐγχυματισμοὺς πρα-
 ὦντικούς, ἀνετικούς, πεσσοὺς μαλακτικούς, ἐγκαθισμοὺς, κη-
 ρωτὰς μετὰ ἀλθαίας ² ἠψημένης καὶ γλυκέος ἐλαίου, ἢ κυ-
 πρίνου καὶ μάλαγμα τὸ διὰ χυλῶν, ἢ τὸ Μνασίου, καὶ τροφᾶς
 15 εὐχύμους τε καὶ εὐχύλους καὶ τὴν εἰς τοὺς ἄμους διὰ τελα-
 μῶνος ἀνάληψιν εἰς ἐπικουφισμὸν τῆς διὰ τὸν κατασπασμὸν
 ὀχλήσεως· ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς παροξυσμοῖς παραλαμβάνειν.
 Ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασι τὸ σῶμα προσαναλαμβάνομεν διὰ τῆς

1 παραλαμβάνοντες καὶ καταπλ. codd. — 2 ἠψημένας codd.

busdam excretionem quoque fieri carnis, quae concreverit ad
 magnitudinem fere nucis, per pudendum muliebri, aliis quoque
 mense, aliis tertio, quartove quoque mense. Affectum autem
 memoratum alii pro incurabili sibi relinquunt, alii incipien-
 tem tantum auxiliis submittunt; nos vero etiam nunc tanquam
 morbum diuturnum curamus. Minime autem morbum ne-
 gligere oportet, sed in accessionibus, — quas deprehendi-
 mus maiore gravitatis sensu et torporis consensu, vel ci-
 borum corruptione et insomnia sine causa manifesta orta, —
 usurpare debemus cataplasmata calida, relaxantia, cucurbitas,
 scarificationem, hirudines, fots, iniectiones lenientes, re-
 mittentes, pessos emollientes, insessiones, ccrata cum althaca
 cocta et oleo dulci, vel cyprino, et emplastrum diachylon,
 vel Mnasiac, et cibos, qui bonos succos faciunt et ipsi sint
 boni succi, et susceptionem tumoris fasciae ope, ut molestia
 e tractione deorsum sublevetur; haec igitur in exacerbationibus
 facienda sunt. In intermissionibus autem corpus

- ἀλειπτικῆς ἐπιμελείας, αἰώρας, περιπάτων, λουτρῶν, ἀναφω-
νίσεως, οἰναρίου καὶ τῆς ἐπιτηδείου καὶ ποικίλης τροφῆς, τὰ δὲ
πρωτοπαθοῦντα μεταβάλλοντες διὰ δρώπακος, παροπτήσεως, ἡλι-
ώσεως, νίτρου τε καὶ ἄλλων ἐπιπασσομένων, καὶ τρίψεως, καὶ τῶ
5 διὰ νάπτου καὶ ἰσχάδων Φοινιγμῶ χρώμεθα, καὶ ¹μαλάγμασι,
τῶ διὰ σπερμάτων καὶ τῶ διὰ δαφνίδων, καὶ τῶ πολυαρχίῳ,
καὶ τῶ ²Κτησιφῶντος, καὶ τοῖς ὁμοίοις, ³ἐγκαθίσμασι τε καὶ
πυρίαις μετασυγκρίνειν δυναμένοις, οἷον [διὰ] θαλάσσης ἕξοσμέ-
νης ἢ ἄλλης, ἀφεψήματος δάφνης, ⁴δαφνίδων, γλήχωνος,
10 ὕσσώπου, ἐλελισφάκου, πρασίου, ἀρτεμισίας, δικτάμνου, κεν-
ταυρίου, πολίου, σκορδίου, ὑποτιθεμένης τῆς χύτρας τῶ δίφρω
καὶ τῶ πάματι αὐτῆς τετρημένῳ ἐναρμοζομένου καλάμου· καὶ
⁵πεσσοῖς τοῖς διὰ ⁶[οἰσύπου], βουτύρου, [στέατος χηνείου,
μουλοῦ, ἢ ἐγκεφάλου ἐλαφείου, μέλιτος, ἰσχάδων λιπαρῶν, στα-
15 φίδος μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ, ἢ κυπρίνου, ἢ ἱρίνου, ἢ σαμψυχί-
νου, ἢ ἀμαρακίνου,] ἢ Σουσίνου, ἢ μαλαβαθρίνου. Δοκιμαστέον

¹ μαλάγμασι χρώμεθα τῶ codd. — ² Κηρισσοφῶντος codd.; cf. indicem auctorum in praef. — ³ ἐγκαθισμάτων et πυριῶν et δυναμένων codd. — ⁴ δαφνίδος codd. — ⁵ πεσσῶν τῶν codd. — ⁶ Quae his locis uncinis intersepta sunt, ex Aëtio ducta sunt.

reficimus per inunctiones curando, per gestationem, ambulationes, balnea, recitationem, vinum tenue et idoneum variumque cibum, et partes primum affectas immutando ope dropacis, adassationis, insolationis, inspersis nitro et sale, et frictionis ope, et rubefactione per sinapi et caricas, utimur et emplastro cum seminibus, et cum lauri baccis, et polyarchio, et Ctesiphontis, aliisque eiusdem generis, et in-sessionibus et fotibus cum vaporibus metasyncerisin facere valentibus, veluti cum aqua marina cocta paratis, vel muria, decocto lauri, baccarum lauri, pulegii, hyssopi, salviae, marrubii, artemisiac, dictamni, centaurii, polii, scordii, ollâ nempe sellae suppositâ et perforato eius operculo adaptato calamo; et pennis utimur cum lanarum sordibus, butyro, pinguedine anserina, medulla, vel cerebro cervino, melle, caricis pinguibus, uva passa, cum oleo vetusto, vel cyprino, vel irino, vel maioranae, vel amaracino, vel Su-

δὲ καὶ δριμυφαγίαν προκσπτούσης τῆς διαθέσεως, καὶ τὴν κατὰ κύκλον ἀγωγὴν, καὶ τὴν τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων χρῆσιν, καὶ ¹ κατακρουτισμοὺς καὶ νήξεις ἐν θαλάττῃ ἢ αὐτοφύεσιν ὕδασιν, καὶ τοὺς ἀπὸ ραφανίδων ἐμέτους, ² καὶ ἦν ἡ δύναμις ἐπιτρέπη, καὶ
 5 τοὺς ἀπὸ ἐλλεβόρων. Φυλακτέον ³ δὲ τοὺς δριμυτέρους πεσσοὺς ⁴ καὶ ἐγκαθίσματα τὰ δριμύτερα, μὴ τῇ συνεχεῖ χρήσει λάθωμεν ἐλκώσαντες τὰ ἐσκιρωμένα, καὶ παρὰ τοῦτο κακοήθη ποιήσωμεν τὴν διάθεσιν· τὰς δὲ διὰ κρόκου καὶ στύρακος καὶ
 10 γλήχωνός τε καὶ πρασίου καὶ σκορδίου κόμης περιαιτισμοὺς, καὶ τὸ πινόμενον οἰνόμελι [ἐν] ἀφεψήματι καρδάμου καὶ γλήχωνος ἀποδοκιμάζομεν δι' ἃς ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν αἰτίας. Πλείσταις δὲ διὰ τῆς προρρηθείσης ἀγωγῆς ἐξαπίνης ἔκκρισις αἵματος τεθρομβωμένου καὶ μεμελασμένου σφόδρα πολ-
 15 λοῦ γέγονε καὶ ἀπήλλαξε τῆς διαθέσεως.

¹ κατακρουτισμῶν καὶ νήξεων codd. — ² καὶ εἰ codd. — ³ τοὺς τε δρ. codd. — ⁴ καὶ τοὺς ἀπὸ ἐλλεβόρων καὶ ἐγκαθισμάτων δριμυτέρων codd. Hinc καὶ τοὺς ἀπὸ ἐλλ. supra in locum debitum transtuli.

sino, vel malabathrino. Probantur etiam ciborum acrium esus, procedente morbo, et curatio per circuitum et usus aquarum naturalium et perfusiones et natationes in aqua marina, vel aquis thermalibus naturalibus, et vomitiones a radiculis, et si per vires liceat, etiam a veratris. Cavendum autem a pennis acrioribus et in sessionibus acrioribus, ne usu continuo sensim indurationes exulceremus atque ita morbum malignum reddamus. Suffitus vero ex croco et styrace et resina et myrrha, et vaporis balnea ex artemisia, pulegio et marrubio et scordii coma, et vinum cum melle in decocto nasturtii et pulegii epotum reprobamus propter causas, quas ad superiores morbos exposuimus. Pleisque autem methodo supra dicta decrepente suscitata est excretio sanguinis coacti et nigri plurimi, quae morbo cas liberavit.

Κ Ε Φ. νθ'.

Περὶ σατυριάσεως.

Σατυρίασις ἐπ' ἀνδρῶν μὲν γίνεται μᾶλλον, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὀξέσι τὸν πολὺν περὶ αὐτῆς λόγον ἐφωδεύκαμεν· γί-
 5 νεται δὲ καὶ ἐπὶ γυναικῶν σατυρίασις, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν. Παρέπεται δὲ αὐταῖς κνησμὸς ἐπιτεταμένος τῶν γυναικείων τόπων μετὰ πόνου, ὥστε τὰς χεῖρας συνεχῶς τοῖς μέρεσιν ἐπιφέρειν· καὶ διὰ τοῦτο ἀκάθεκτος αὐταῖς πρὸς συνουσίαν ὄρμη¹ γίνεται μετὰ δριμύξεως καὶ παρατροπῆ τῆς διανοίας
 10 ἐπὶ ποσὸν διὰ τὴν πρὸς τὴν ὑστέραν τῶν μηνίγγων συμπάθειαν παραγωνισαμένη πᾶσαν αἰδῶ. Φλεγμονὴ δὲ ἐστὶ τῶν περὶ τὴν μήτραν τόπων· ἡ δὲ γινομένη αὐταῖς ὄρμη πρὸς συνουσίαν σφοδρύνει τὴν διάθεσιν· συντεινόμενα γὰρ τὰ πεπονθότα μέρη² μὴ ἀποκρινομένου τοῦ σπέρματος διὰ τὸ μεμυκέναι ὑπὸ τῆς
 15 Φλεγμονῆς τοὺς πόρους πλείονα ἐφέλλεται τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος

1 γίνεται καὶ παρατροπῆ τῆς διανοίας μετὰ δριμύξεως, ἡ δὲξως ἀλμυροῦ χυμοῦ ἐπὶ ποσὸν codd. — 2 καὶ μὴ codd.

CAPUT LIX.

De Satyriasi.

Satyriasis viris quidem saepius accidit, quapropter praecipue de ea monuimus in libris de morbis acutis; fit tamen etiam in mulieribus satyriasis, quemadmodum in viris. Est autem iis pruritus vehemens locorum muliebrium cum dolore, adeo ut manus continenter partibus admoveant; ac propterea haud compescendus illis est impetus in venerem cum acrimoniae sensu, et propter consensum membranarum cerebri cum utero aliquantula mentis perversio, quae omnem pudorem exuit. Est autem inflammatio locorum circa uterum; amplexus vero appetentia orta illis morbum aggravat; tensae enim partes affectae, quia semen non excernitur ex inflammatione conniventibus meatibus, plus materiae ex corpore ad se alliciunt. Principio igitur vena illis secanda

ύλην. Φλεβοτομεῖν οὖν αὐτάς κατ' ἀρχὰς προσήκει καὶ τὴν τροφὴν συστέλλειν, καὶ καταπλάσσειν τὴν ἕβην καὶ τὴν ὀσφὺν τοῖς ἐμψύχειν καὶ συστέλλειν ἡρέμα δυναμένοις, τὴν κεφαλὴν δὲ ἐμβρέχειν ¹ ὄξυροδίνῳ · πόμα δὲ ὕδωρ γαλακτώδες καὶ τρο-
 5 Φαὶ ῥοφηματώδεις, μηδὲν παντάπασι φυσαῖδες ἢ ἐρεθιστικὸν συνουσίας ἔχουσαι · μετὰ δὲ ἡμέρας δύο [ἀπὸ] τῆς Φλεβοτομίας σικυάζειν τοὺς τόπους χωρὶς κατασχασμοῦ · ἢ δὲ λοιπὴ ἐπιμέλεια ἢ ἐπὶ τῆς Φλεγμονῆς ῥηθισομένη ἔστω.

Κ Ε Φ. ξ'.

10

Περὶ Φλεγμονῆς ὑστέρας.

Ἡ Φλεγμονὴ κέκληται μὲν ἀπὸ τοῦ Φλέγειν καὶ οὐχ, ὡς ὁ Δημόκριτος εἶρηκεν, ἀπὸ τοῦ αἴτιον εἶναι τὸ Φλέγμα. Προκατάρχει δὲ τῆς περὶ τὴν ὑστέραν Φλεγμονῆς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ² συνεχέστερον δὲ ψύξις · ὡσαύτως κόπος, ἔκτρωσις, Φαύλη

¹ ὄξυροδίνῳ codd. — ² Inter ἄλλα et συνεχέστερον, item post ψύξις et paulo post, ante μήτρας δὲ φλεγμ. interpolata plura sustuli.

est et de alimenti copia detrahendum, et imponendum cataplasma pubi et lumbis e materiis, quae refrigerare et leniter adstringere valeant; caput vero irrigandum oleo rosaceo cum aceto. Pro potu sit aqua tepida cibique sint in sorbitionibus, nec quidquam habeant, quod flatulentum sit, vel ad coitum incitet. Post duos vero a venae sectione dies cucurbitas sine pertusione partibus admovere oportet. Reliqua autem curatio sit ea, quae ad uteri inflammationem exponetur.

CAPUT LX.

De uteri inflammatione.

Inflammatio nomen Graccum Φλεγμονὴ obtinuit a verbo Φλέγειν, non, uti voluit Democritus, a muco, Φλέγμα Gracce dicto, qui causa sit. Antecedunt autem uteri inflammationem multa quidem alia, frequentissime vero re-

τε μάλιστα· ἂν οὐδὲν εἰς τὴν ἐξαλλαγὴν συντελεῖ τῆς ἐπιμε-
 λείας. Μήτρας δὲ Φλεγμαινούσης τὰ μὲν κοινὰ παρέπεται
 σημεῖα, τὰ δὲ ἴδια καὶ δηλωτικὰ τοῦ πάσχοντος μέρους αὐτῆς.
 Φλεγμαίνει γὰρ ποτὲ μὲν ὅλη, ποτὲ δὲ τὸ στόμιον αὐτῆς,
 5 ποτὲ δὲ ὁ τράχηλος, ποτὲ δὲ ὁ πυθμῆν, ποτὲ δὲ τὸ κύτος,
 ἤτοι ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν, ἢ ἐκ πλαγίων, ποτὲ δὲ τινα τούτων,
 ἢ τὰ πλεῖστα μέρη. Κοινὰ μὲν οὖν παρέπεται σημεῖα, —
 πυρετὸς ἐπιγίνεται, πόνος τε τοῦ πάσχοντος μέρους καὶ παλ-
 μὸς, ὄγκος τοῦ ὑπογαστρίου, ¹ πύρωσις καὶ ξηρότης [τοῦ αἰ-
 10 δοίου], ἰσχυίων ² σύντασις, βάρος ὀσφύος, λαγόνων, ἤτρου, βου-
 βάνων, μηρῶν, Φρικόδης ἀντίληψις, διαδρομὴ νυγματώδης,
 νάρκα ποδῶν, καὶ περίψυξις τῶν γονάτων, περιῖδρωσις, σφυ-
 γμὸς μικρὸς καὶ πυκνότητος, συμπάθεια τοῦ στομάχου, λιπο-
 θυμία, ἔκλυσις. Κατ' ἐπίτασιν δὲ καὶ λυγμὸς, ἀλγῆματα
 15 τραχήλου καὶ σιαγόνων καὶ βρέγματος καὶ ὀφθαλμῶν, μάλιστα
 κατὰ τὰς βάσεις, παρεμποδισμὸς οὖρων ³ ἢ σκυβάλλων, ἢ καὶ
 ἀμφοτέρων. Χείρονος δὲ τῆς Φλεγμονῆς οὕσης αὔξονται καὶ οἱ

1 καὶ πυρ. ξηρ. codd. — 2 ἢ συντ. codd. — 3 ἢ Aët. ms., καὶ codd.

frigeratio; item defatigatio, abortus et male administratus
 partus; quorum nihil facit ut curatio immutari debeat.
 Utero vero inflammato partim communia apparent signa,
 partim propria et quae indieent quae pars eius laboret. Alias
 enim totus incenditur, alias eius ostium, alias collum,
 alias fundus, alias eavum, sive supra, sive infra, sive a
 latere, alias vero quaedam horum, alias pleraeque partes.
 Communia igitur haec signa apparent: febris supervenit,
 et dolor partis affectae, et pulsatio, tumor hypogastrii,
 ardor et siccitas pudendi, coxendieum contentio, gravitas
 lumborum, laterum inanitatum, imi ventris, inguinum,
 femorum, frigoris sensus, dolor pungens vagus, pedum
 torpor et genuum frigus, sudor undique demanans, pulsus
 parvus et frequentissimus, consensus stomachi, animi de-
 liquium, exsolutio. In exacerbatione vero etiam singultus,
 dolores colli et maxillarum, et verticis, et oculorum, praeci-
 pueque eorum fundi, impedimentum exeretionis urinae,
 vel faecum, vel etiam utriusque. Peiore vero facta inflam-

πυρετοί, καὶ ὑπογαστρίου ἐξόγκωσις καὶ παρακοπή παρακολουθεῖ
 καὶ συνέρεισις ὀδόντων καὶ σπασμός· καὶ ταῦτα μὲν κοινά.
 Ἴδια δὲ, μόνου μὲν τοῦ στομίου Φλεγμαίνοντος, ἐπίμυσις αὐτοῦ
 καὶ συναίσθησις ὀδυνώδης, ἐπινεύει δ' ὡς πρὸς τὸν δακτύλιον,
 5 συντείνονται δὲ βουβῶνες ἰδίως καὶ τὰ περὶ τὸν κτένα. Μὴ
 ὄλου δὲ τοῦ στόματος, ἀλλὰ ἐκ μέρους Φλεγμαίνοντος, τὰ μὲν
 αὐτὰ συντείνεται ¹ μερικῶς, ὀδυνώδης δὲ εἰς τὴν ἀΦῆν ἐπανά-
 στασις ὑποπίπτει καὶ παρέγκλισις εἰς τὰ ἐναντία τῷ διογκου-
 μένῳ· τὸ δεξιὸν μὲν γὰρ Φλεγμαῖνον μέρος πρὸς ² τὰ ἀριστερὰ
 10 ἐκκλίνει, τὸ δὲ ἀριστερὸν πρὸς ³ τὰ δεξιὰ· τὸ δὲ κάτω πρὸς
⁴ τὰ ἄνω ῥέπει μᾶλλον· τὸ δὲ ἄνω πάντων πλέον ἀπονεύει πρὸς
 τὸν δακτύλιον. Ζητητέον δὲ πρότερον εἰ ὁ πόνος ⁵ κατ' εὐθὺ
 γίνεται τοῦ Φλεγμαίνοντος, ἢ καὶ τῶν ἀντικειμένων πρὸς τὴν
 σύννευσιν εἴληφεν· καὶ τῶν μὲν προγενεστέρων τινὲς τὸν ἐναντίον
 15 Φασὶν ⁶ ἀλγεῖν βουβῶνα καὶ μηρὸν, Δημήτριος δὲ ὁ Ἀπαμεύς
 τὸν κατ' εὐθὺ· μὴ γὰρ εἶναι πιθανὸν, τὰ μὲν πρὸς τῷ Φλεγμαί-
 νοντι μέρει μὴ πονεῖν, τὰ δὲ ἀπαθῆ τὰς ἀλγηδόνας ἔχειν· ὅπερ

1 μερικόν· δυσώδης δὲ ὡς codd. — 2 τὸ ἀριστερὸν codd. — 3 τὸ δεξιὸν codd. —
 4 τὸ codd. — 5 κατὰ τοῦ ἀπευθυμένου γίνεται codd. — 6 ἀλγεῖσθαι codd.

matione etiam febres intenduntur et intumescencia hypoga-
 strii augetur, et delirium consequitur, et dentium collisio
 et convulsio; atque haec quidem communia signa sunt.
 Propria autem solius ostii inflammationis, — connivet cum
 doloris sensu, inclinatum autem est versus anum, intenduntur
 vero specialiter inguina et peeten. Ostio vero non toto,
 sed partim inflammato, eadem partim intenduntur; dolens
 vero ad taetum se obfert prominentia et inclinatio in partem
 tumori adversam; dextra enim pars inflammata in latus
 sinistrum declinat, sinistra vero in dextrum; infima pars
 sursum potius tendit, inferior vero omnium maxime ad
 anum vergit. Primum autem inquirendum, num dolor sit
 e directo partis inflammatae, an ex adverso eonniventiae
 prehenderit. Atque veterum nonnulli affirmant inguen et
 femur ex adverso dolere, Demetrius vero Apameus e di-
 recto; neque enim probabile esse partes inflammationi pro-
 pinquas non dolere, non affectas vero dolorem sentire, quod

ὕπενόησάν τινες ἀποβλέψαντες εἰς τὸ παρῆχθαι τὰ Φλεγμαίνοντα εἰς τὰ ἐναντία μέρη κἀκείνων τῶν τόπων ψαύειν· πολλῶ γάρ ἐστιν εὐλογώτερον, ¹ ἐπεὶ πλείονα τάσιν ἐπιδέχεται τὰ κατ' εὐθὺ ² τοῦ Φλεγμαίνοντος διὰ τὸν ἐπὶ τὰ ἐναντία περισπα-
 5 σμὸν, ἐκεῖνα καὶ τὰς ἐπαισθήσεις ἔχειν· καὶ ἡμεῖς δὲ ³ τούτῳ συναινοῦμεν, εἰ καὶ τὸ ζητούμενον ⁴ οὐδεμίαν ἐξαλλαγὴν ἐπιφέρει πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν τοπικῶν βοηθημάτων. Τοῦ τραχήλου δὲ Φλεγμαίνοντος, μείζονες μὲν αἱ συμπάθειαι, μετὰ δὲ τὸ στόμιον ἢ ὄγκωσις, καὶ τοῦ μὲν δεξιῦ μέρους Φλεγμαίνοντος τὸ
 10 κατ' εὐθὺ συμπάσχει σκέλος καὶ βουβῶν ἐπανίσταται, τοῦ ἀριστεροῦ δὲ, τὸ ἐναντίον· τοῦ δὲ κάτωθεν, ὅπερ ἐπίκειται τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀπευθυσμένου, σκυβάλων ⁵ δυσωδία καὶ ἐποχὴ καὶ προθυμία τεινεσμάδης. καὶ οὐκ εὐμαρῆς ἢ τοῦ σκύλματος παράθεσις· κἂν ἐνθῆ τις τὸν δάκτυλον εἰς τὴν ἔδραν, ὄγκος ὑπο-
 15 πίπτει δοκῶν εἶναι περὶ τὸ ἀπευθυσμένον· τοῦ δὲ ἄνωθεν δυσουρία πλείων [καὶ] κατ' ἐφηβαίου καὶ κτενὸς ὁ πόνος· ὅλου δὲ

1 ἐπιπλείονα codd. — 2 τῶ φλεγμαίνοντι codd. — 3 τούτο codd. — 4 οὐμίαν codd. — 5 δυσωδία codd.

nonnulli existimarunt respicientes partes incensas traduci ad latus oppositum et partes eo loco sitas attingere; multo enim magis est consentaneum, quum partes e directo inflammationis maiorem tensionem experiantur propter attractionem versus latus oppositum, easdem quoque dolorem sentire; ac nos quidem cum eo consentimus, etiamsi quaestio minime faciat, ut quidquam immutari debeat in usu remedium ad loca ipsa adhibendorum. Collo autem inflammato maiores quidem sunt consensus, tumor vero post orificium situs est, et dextra parte inflammata crus, quod e directo est, consensu afficitur, et inguen eiusdem lateris in tumorem attollitur; sinistra vero parte inflammata, oppositae partes laeduntur, infima autem parte inflammata, quae initio intestini recti incumbit, difficilis est faecum transitus et retinentur, et desidendi desiderium adest, et difficilis est partis laesae dimotio; ac si quis digitum in anum immittat, occurrit tumori, qui intestinum rectum sedem habere videtur; partis vero superioris inflammatae

τοῦ τραχήλου φλεγμίνοντος, πάντα παρέπεται τὰ προειρημένα, καὶ διὰ τὴν πλείονα διόγκωσιν εἰς τὸν γυναικεῖον προκύπτει κόλπον. ¹ Τοῦ κύτους δὲ φλεγμίνοντος κατὰ μὲν τὰ πλάγια μέρη, πόνος [τοῦ] καταλλήλου λαγόνος γίνεται σφοδρυνόμενος
 5 κατὰ τὴν εἰς τὰ ἐναντία ἐπιστροφὴν· κατὰ δὲ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν ἢ μὲν ἀλγηδῶν κατὰ τοῦ ² ὑπογαστρίου πλείων μετὰ διογκώσεως, δυσουρία δὲ ἢ ἰσχυρία, καὶ μετὰ τὸ οὐρῆσαι μᾶλλον ³ ὑποπίπτει τῇ ἀφῆ τὸ οἶδημα· κατὰ δὲ τὰ ἔπισθεν καὶ κάτωθεν τοῦ κύτους τῆς φλεγμονῆς ὑπαρχούσης, περὶ τὴν
 10 ὄσφιν ὁ μὲν πλείων πόνος, σφοδρυνόμενος εἰ ἐκκλίνειτο πρηνῆς, ἢ ἐπὶ πλευράν· κλύσμα δὲ οὐ παρατίθεται βραδίως, ἐπέχεται δὲ τὸ σκύβαλον καὶ οὐ διαχωροῦσι φύσαι, καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν ἔδραν ἐντιθέμενον δάκτυλον ὄγκος [ὑποπίπτει διαφέρων τῆς] τοῦ ἀπευθυσμένου φλεγμονῆς τῷ μὴ εὐθύς ἅμα τῷ ἐπερεῖσαι τὸν
 15 δάκτυλον ἄλγημα παρακολουθεῖν, ἐξ ἐπιμονῆς δὲ τοῦ θλίβοντος, καὶ τῷ τὸν ὄγκον ὑποχωρεῖν, ὥστε τὸ ἕντερον τὴν ἰδίαν χώραν

1 Principium capitis si respicias, nunc exspectes signa τοῦ πυθμένος φλεγμίνοντος. In mss. tamen nullum lacunae indicium. — 2 ἐπιγ. codd. — 3 ὑποπίπτει τῇ ἀρχῇ codd.

signa sunt: maior urinae difficultas et pubis ac peetinis dolor; toto vero eollo inflammato, omnia supra dicta accidunt et propter tumorem maiorem prominet intra sinum muliebrem. Cavo autem inflammato lateribus suis, dolor est in laterum inanitate respondente, qui augetur, quando aegrotans in oppositum latus se eouvertit. Sin inflammatio sit ab anteriore et superiore parte, dolor maior est in hypogastrio eum intumescencia, difficultas vel retentio urinae adest, et post urinae emissionem tumor facilius tactu percipitur; quodsi inflammatio posteriorem et inferiorem partem occupet eavi uteri, plurimus dolor est circa lumbos, qui augetur ubi in anteriorem partem inelinatur, vel in latus; infusum per anum non facile admittitur, retinentur autem faeces, nec flatus pertranseunt, et digitus ano immissus oecurrit tumori, qui differt a recto intestino inflammato, quod non statim simulac digitus impingitur dolor oritur, sed demum diutius persistente pressione, et quod tumor

ἀπολαβεῖν, καὶ τῷ μεταπίπτειν τὸν ὄγκον ἐν τοῖς ἐπὶ τὰ
 γόνατα μετασχηματισμοῖς, ὧν οὐδὲν γίνεται Φλεγμαίνοντος
 1 τοῦ ἀπευθυσμένου· καὶ ἡ διάτασις καὶ ἡ βαρύτης παρ' ἁμ-
 Φαλὸν κατ' ὀσφύν· πολλάκις δὲ καὶ 2 ῥυσὸν ὑποπίπτει τὸ πτό-
 5 μιον τῶν ὑπὲρ τὸν τράχηλον Φλεγμαινόντων καὶ 3 συνείλκυσται
 πρὸς τὸ ἐντὸς, ὥστε τινὰς ἀπαθῆ λέγειν τὴν ὑστέραν. Ὅλης
 δὲ τῆς μήτρας Φλεγμαινούσης πάντα συνεδρεύει, καὶ συμπάθεια
 σφοδρὰ καὶ πλείων καθ' 4 ὑπογαστρίου διόγκωσις, ἣν διακρινοῦ-
 μεν τῆς γινομένης τοῦ 5 ὑπογαστρίου Φλεγμονῆς τῷ μήτε προ-
 10 φαίνειν οὕτως ἔξω τὸν ὄγκον ἢ τὸ ἔρευθος, μήτε πρὸς τοὺς
 6 μετασχηματισμοὺς ἠδρασμένον μένειν τὸν ὄγκον, ἀλλὰ μετα-
 κινεῖσθαι, καὶ [τῷ] τὸ δέρμα πρὸς τὸν διὰ τῶν δακτύλων ἐπι-
 σπασμὸν ἐπακολουθεῖν, τοῦ 7 ὑπογαστρίου δὲ Φλεγμαίνοντος τὰ
 ἐναντία γίνεσθαι τούτων καὶ τὰ ἔξωθεν ἀλλεῖν μᾶλλον, 8 καὶ
 15 τῷ μηδὲ τὴν οὖρησιν ἐμποδίζειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς τοῦ πε-
 ριτοναίου διακρινομένον Φλεγμονὰς καὶ τῷ μὴ κατὰ περιγραφήν

1 ἵπου . . . codd. — 2 ῥυσὸν codd. — 3 συνείλκυσται codd. — 4 ἐπιγ. codd. — 5 ἐπιγ. codd. — 6 σχηματισμοὺς codd. — 7 ἐπιγ. codd. — 8 ἐν τῷ codd.

recedit, ita ut intestinum propriam suam sedem recuperet, et quod tumor locum mutat in positura, qua genibus aegrotans incumbit, quorum omnium nihil accidit intestino recto incenso; et contentio et ponderis sensus iuxta umbilicum ad lumbos tendit. Saepe vero etiam rugosum sentitur osculum in iis, quae inflammatione loci supra collum laborant, idemque intra retractum est, ita ut nonnulli affirmant uterum omnino non esse affectum. Toto vero utero inflammato omnia signa observantur simul et vehemens consensus est et maior hypogastrii intumescencia, quam dignoscimus ab hypogastrii inflammatione, quod neque tumor tantopere extra apparet nec rubor, neque in positurae mutationibus tumor eandem sedem servat, sed una movetur in alium locum, et quod cutis digitis attracta obsequitur, cum in hypogastrii inflammatione contraria fiunt et partes externae magis dolent, et quod haec inflammatio mictum non prohibet. Simili modo etiam peritonaei inflammationes dignoscimus et quod

ἔχειν ὄγκον, καὶ [τῶ] ἦτοι μηδὲν τὰ οὖρα παρεμποδίζειν, ἢ μὴ πρὸς λόγον τῆς διογκώσεως. Κοινῶς γε μὴν Φλεγμονῆ ὑστέρας συμπάσχει κεφαλὴ καὶ τράχηλος, ¹ ὑπογαστρίου δὲ καὶ περιτοναίου πρὸς ὀλίγον ἢ οὐδὲν. καὶ τοιαύτη μὲν ἢ διάκρισις
 5 τῆς σημειώσεως. ² εἰς τὴν θεραπείαν δὲ ἤδη τὸν λόγον τρέψομεν. Παραληπτέον τοίνυν ἅπερ ἔμπροσθεν ἐπὶ τῆς μετὰ πόνου γινομένης καθάρσεως εἰρήκαμεν, καὶ τροφὴν ῥοφηματώδη θερμὴν· μετὰ δὲ ταῦτα καταπλάσματα παρηγορικῶς ἀνιέντα, καὶ ³ σικύας, καὶ κατασχασμὸν, [καὶ] βδελλῶν προσβολὴν, καὶ
 10 ἐγκάθισμα, ἢ πυρίαν τὴν διὰ σπόγγων, ἕνεσιν ἐλαίου θερμοῦ διὰ κλυστήρος, πεσσῶν ἀπεριέργων πρόσθεσιν. Πυρετῶν δὲ ἐπιγενομένων οὐκ ἐξαλλακτέον τὴν ἐπιμέλειαν, πειρατέον δὲ ὅπως τὰ μὲν ἐν παροξυσμοῖς πράσσεται, τὰ δ' ἐν ἀνέσει δρᾶ τὴν ἐξαλλαγὴν τῆς προηγησαμένης ⁴ αἰτίας. Διὸ καὶ Θεμισίων μὲν
 15 μεμπτός ⁵ ἐπὶ τῆς μετὰ πυρετῶν Φλεγμονῆς ⁶ χαλαστικὰ δοκιμάσας ἐν τῷ τρίτῳ τῶν χρονίων, ἐπὶ δὲ τῆς ⁷ ἄνευ πυρετῶν ⁸ τὰ

1 ἐπιγαστρίου τε codd. — 2 ἐν τῇ θεραπείᾳ codd. — 3 σικύαν codd. — 4 Post αἰτίας codd., οὐκ ἐξαλλάσσομεν τὴν ἐπιμέλειαν. — 5 ἐπὶ δὲ τῆς codd. — 6 χαλαστικὰς δοκιμασίας διὰ τοῦ τρίτου τῶν χρ. codd. — 7 μετὰ codd. — 8 τὰς σταλτικὰς codd.

tumorem haud adeo circumscriptum habent, et quod urinam vel omnino non impediunt, vel non pro tumoris magnitudine. Communiter autem cum utero inflammato consentiunt caput et cervix, cum hypogastrio contra, vel peritoneaeo, parum vel plane non. Atque haec quidem signorum est distinctio; iam vero ad curationem sermone nos convertemus. Sunt autem in usum vocanda quae supra adversus purgationem menstruam cum dolore factam praecepimus et cibus in sorbitione et calidus; dein cataplasmata, quae sedent et relaxent, et cueurbitulae, et pertusio, et hirudinum applicatio, et insessio, vel fatus spongiarum ope, iniectio olci calidi per fistulam, pessorum simplicium suppositio. Febris vero supervenientibus euratio mutanda non est; sed tentandum ut quae facienda sint partim fiant in paroxysmis et ut quae in remissione fiant removeant causam, quae anteceessit. Quapropter etiam Themiso reprehendendus est, qui libro tertio de morbis chronicis in inflammatione cum fe-

σταλτικὰ, στρύχνου καὶ περδικίου χυλὸν, ἀπατηθεὶς διὰ τὴν
 συνεδρεύουσιν πύρωσιν τὰ ψυκτικὰ παραλαβεῖν, ὕστερον δὲ
 καὶ ὑδρορρόδινον, μὴ ἐπιστήσας ὅτι δι' ὧν ἐπιτείνεται τὰ Φλεγ-
 μαίνοντα, διὰ τούτων ἢ πύρωσις αὐξεται· διὸ καὶ κατ' ἐκείνον
 5 αὐτὸν διὰ τοιούτων δεῖ παρηγορεῖν τὰ συμπτώματα, ¹ δι' ὧν
 παροξύνομεν τὴν διάθεσιν. Παραιτητέον δὲ καὶ ὅσα τῶν ἀρ-
 χαίων τινὲς πρόσθετα δριμέα παρέλαβον, ἔλαιον μετὰ πηγάνου
 καὶ οἰσυπηρῶν ἐρίων, [καὶ] βούτυρόν τε καὶ ἄρτον μετὰ ροδίνου
 καὶ σελίνου ² ἀποβρέγματος καὶ ὄξελαίου· πᾶν γὰρ τὸ δριμύ
 10 καὶ δηκτικὸν ἐρεθίζει ³ τὰς Φλεγμονὰς εἰς ἐπίτασιν.

Κ Ε Φ. ξα'.

Περὶ σκίρρου καὶ σκληρωμάτων ἐν ὑστέρα.

Σκληρία γίνεται μήτρας κατὰ προήγησιν Φλεγμονῆς ἐκ

¹ δι' ὧν οὐ παροξύνει μὲν τὴν δ. codd. — ² ἀποβρ. in codd. ante βούτυ-
 ρον infertur. — ³ γὰρ τὰς codd.

bribus commendavit relaxantia, in inflammatione vero sine febribus adstringentia, stryehni et helxines succum, in errorem inductus, ita ut propter ardorem eomitum ad refrigerantia confugeret, tandem etiam ad oleum rosaceum eum aqua, non animadvertens ardorem augeri iis, quae inflammatas partes intendunt. Quapropter etiam secundum ipsum symptomata sedare oportet eiusmodi remediis, quibus affectionem exasperamus. Repudianda item, quae veteres quidam usurparunt, aëria suppositoria, oleum eum ruta et lana sordida, et butyrum ac panis eum oleo rosaceo et apii infuso et oleo eum aceto; quidquid enim aëre est et mordet inflammationes irritat, ita ut intendantur.

CAPUT LXI.

De scirrho et induratis tumoribus in utero.

Durities in utero oritur praegressa inflammatione, eaque

μέρους ἢ καθόλου. Παρέπεται δὲ ὄγκος ἀπηνῆς, ἀντίτυπος, ἐν δὲ ταῖς βιαιοτέραις θλίψεσι ναρκῶδη συναίσθησιν ἐπιφέρων καὶ ὡς ἐπὶ ἰσχιάσιν ἐν τῷ περιπατεῖν ἐπιπεφυκέναι καὶ πονεῖν ὀσφύν, βουβῶνας, ὑπογάστριον
5

Κ Ε Φ. ξβ'.

Τίς αἰτία δυστοκίας.

Ὁ Καρύστιος Διοκλῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων λέγει δυστοκεῖν τὰς πρωτοτόκους καὶ νέας· εὐτοκεῖν δὲ τὰς πολλάκις
10 ¹ τετοκυίας. Αἴτιον δὲ Φησιν εἶναι δυστοκίας τὸ μὴ κατ' εὐθὺ εἶναι τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας, ἢ ἀποσκληρυθῆν μεμυκέναι καὶ μὴ ῥαδίως εἶκειν· Φησὶ δὲ καὶ τὰ μεγάλα τῶν ἐμβρύων ² αἰτία εἶναι. Ἐν μέντοι τῷ τρίτῳ τῶν γυναικείων λέγει ³ αἰτία εἶναι τὰ ⁴ ἄτροφα τῶν βρεφῶν καὶ τὰ τεθνηκότα· Φησὶ δὲ δυστο-

¹ τετοκυίας φησὶν Αἴτιον δὲ εἶναι συστ. codd. — ² αἰτίαν codd. — ³ αἰτίαν codd. — ⁴ εὐτροφα codd.

partuariâ, vel universali. Consequitur autem tumor durus, resistens, qui violentius pressus torporis sensum infert, et quemadmodum in coxendicum morbis in deambulatione enata inesse et dolere lumbos, inguina, hypogastrium

CAPUT LXII.

De causa partus difficilis.

Diocles Carystius libro secundo de rebus muliebribus dicit, difficulter parere primiparas et iuniores; facile contra quae saepe pepererunt. Causam autem difficultatis partus esse dicit, uteri ostium non e directo situm esse, vel induratum connivere, nec facile cedere; affirmat praeterea magnos foetus in causa esse. Tertio tamen libro de rebus muliebribus in causa esse refert infantes macilentos et mortuos; affirmat

- κεῖν τὰς καθύγρους καὶ θερμάς. Ἀμαρτάνει δὲ μὴ ἐπιῶν τὰς αἰτίας, δι' ἧς ¹ δυστοκοῦσι· πῶς δὲ οὐκ ἔστι γελοῖον λέγειν, δυστοκεῖν ἐν τῇ κυοφορήσει μήτρας τὴν σύγκρισιν; Ὁ δὲ Κλεόφαντος ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ τῶν γυναικείων εἰπὼν τὰς πρωτοτόκους
- 5 δυστοκεῖν ἐπιλέγει καὶ ὅσαι δὲ ἀπὸ τῶν ὤμων ἔχουσι ² πλάτος, ἀπὸ δὲ τῶν ἰσχύων οὐκ εἰσιν εὐογότεραι, [καὶ] αὗται δυστοκοῦσι· ταύταις [γάρ] φησιν οὐδὲ ἐρράγη [ὁ ὕδρωψ] πρὸ τοῦ τὰ σώματα καὶ τὰς ὠδῖνας ἐπισχεῖν [ὥστε διὰ τοῦτο] δυστοκίαν γίνεσθαι. Παρασημειωτέον δὲ ὅτι ὕδρωπα λέγει τὸ πρόρρηγμα.
- 10 Καὶ ὅσαι δὲ τὰ ἔμβρυα μὴ ἐπὶ κεφαλὴν φέρεται, ἀλλ' ἐπὶ πόδας, ἢ διπλᾶ ἐπὶ τὰ ἰσχία, ἢ πλάγια, ἢ τὴν κεφαλὴν ἔχει πρὸς τοῖς βουβῶσι, χεῖρα δὲ μίαν ἢ τὸ ἐν σκέλος πρὸς καὶ τὰ στήθη ³ ἔχει* δερὸς ἢ ἀργοῦς βίου φησὶ δυστοκεῖν. Ἡ γὰρ ἀργία δυστοκίας αἰτία, τὰ δὲ
- 15 γυμνάσια εὐτοκίας καὶ ⁴ τοῦ κατὰ γαστρὸς εὐτροφίας. Ἀμαρτάνει δὲ καὶ οὗτος μὴ πάντα τὰ αἰτία ἀναγράψας. Ἡρόφιλος δὲ ⁵ ἐν

1 εὐτοκοῦσιν codd. — 2 πλήθη codd. — 3 ξέει codd. — 4 τῆς codd. — 5 ἐπὶ codd.

idem partum esse difficilem mulieribus perhumidis et calidis. Peccat autem non exponendo causas, quare cum difficultate pariant. Tum vero quomodo non ridiculum sit affirmare, difficilem partum experiri in graviditate uteri substantiam? Cleophrantus vero libro undecimo de affectibus mulierum, postquam dixit primiparas difficulter parere, addit: et quae ab humerorum parte amplitudinem habent, a coxendicum parte contra non sunt turgidiores, hae quoque difficiles partus experiuntur; his enim, inquit, hydrops ne rumpitur quidem, antequam dolores corpora tenent, ita ut hac de causa partus fiat molestus. Notandum vero illum *hydropem* appellare, quod nos *πρόρρηγμα*. Et quibus foetus non in caput fertur, sed in pedes, vel conduplicatus coxendicibus praeviis, vel transversus, vel caput situm habens versus inguina, manum vero unam, vel crus unum versus et pectus habet vel vitam otiosam difficulter parere affirmat. Quies enim partus difficilis causa est, exercitationes vero partus facilis et bonae foetus nutritionis.

τῷ μαικτικῷ λέγει δυστοκεῖσθαι ¹ γοῦν πολλάκις, ὅτι γὰρ, ὡς
 [ὑπὸ] Σίμωνος τοῦ Μάγνητος ἐωράθη, τρεῖς ἀνὰ πέντε ἐκύησαν
 ἐργωδῶς. Γίνεται δὲ δυστοκία πλαγίου γεννωμένου τοῦ ἐμ-
 βρύου, ἢ τοῦ αὐχένος τῆς μήτρας, ἢ καὶ τοῦ στόματος οὐχ
 5 ἱκανῶς διεστῶτος, ἢ τοῦ ὑμέρος τοῦ περιέχοντος τὸ ἔμβρυον,
 ὅπου τὸ ὕδωρ συλλέγεται, παχυτέρου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου
² πρὸ τοῦ τόκου ῥαγῆναι. Ἐωρᾶσθαι δὲ Φησιν ἔμβρυα προτε-
 πτωκότα ἀνευ τοῦ τὸν ὑμένα ῥαγῆναι, τὰ δὲ τοιαῦτα ἔτι ἐρ-
 γωδῶς τίκτεσθαι. [Γίνεσθαι] δὲ δυστοκίαν καὶ παρὰ τὸ ἀτонеῖν
 10 τὴν μήτραν, ἢ τὸ στόμα· ἀπορία δὲ ἐστὶ τοῦ ἀτνεῖν τὴν
 μήτραν ἐν ³ τῷ στόματι. Καὶ παρὰ τὰ ἔξωθεν δὲ προσπίπτοντα
 καὶ προσφερόμενα καὶ ποιούμενα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ σώματος ἐκ-
 κρινόμενα αἱματώδη πλείονα ὑγρά δυστοκία γίνεται, καὶ παρὰ
 τὸ ⁴ διαταθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου τὴν μήτραν ⁵ τοῦ τίκτειν γί-
 15 νεται δυσεργία· [καὶ] παρὰ τὸ ψῦχος, ἢ καῦμα, ἢ Φῦμα, ἢ
 ἀπόστημα ἐν τοῖς ἐντέροις, ἢ ἐν ⁶ ὑπογαστρῷ· καὶ τὸ ἐν οσφύϊ

¹ γοῦν, ὡς γὰρ Σ. τοῦ Μ. πολλάκις ὠράθη, ὅτι τρεῖς codd. — ² πρὸς
 codd. — ³ τῷ σώματι codd. — ⁴ διατεθῆναι codd. — ⁵ ἢ διὰ τὸ τίκτειν
 γίνεται δυσεργία codd. — ⁶ ἐπιγ. codd.

Peeat autem hic quoque, quod non omnes causas describit.
 Herophilus vero in opere de re obstetricia partus diffieiles
 frequentes esse dicit, nam, sicuti vidit Simon Magnetes, c
 quinque mulieribus tres partum diffieilem habere. Partus
 autem gravis fit transverse in lueem edito foetu, vel uteri
 eerviee, vel eollo non satis aperto, vel membrana foetum
 circumdante, in qua aqua colligitur, crassiore, neque ante
 partum rumpi queunte. Narrat autem foetus observatos
 esse, qui prodirent non rupta membrana, quos item eum
 molestia in lueem edi. Fieri etiam partum gravem, quia
 uterus, vel ostium sit debile; fieri autem nequit ut ostio
 debilitetur uterus. Porro propter forinseeus aeidentia et
 admota et aeta et e corpore seeretum humorem plurimum
 sanguinolentum partum diffieilem reddi; et quod uterus a
 foetu distentus sit tarditatem partus fieri, et propter frigus,
 vel calorem, vel tumorem, vel abseessum in intestinis, vel
 hypogastrio; et in lumbis, vel spina dorsi factam exeava-

δὲ καὶ βάχει γινόμενον κοίλωμα αἴτιον δυστοκίας γίνεται· καὶ
 διὰ πιμελωδῶδες ἐν ¹ ὑπογαστρῖφ καὶ ἐν ἰσχίφ δυστοκία γίνεται,
 ὡς ἂν ἀποπιεζομένης τῆς μήτρας, καὶ διὰ τὸ τεβνηκένοι τὰ
 ἔμβρυα. Καὶ τοσαῦτα μὲν Ἡρόφιλος. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐν τῷ
 5 πρὸς Σώβιον, — ἔστι δὲ ² ἐπιστολικόν, — τοῖς ὑπὸ Ἡροφί-
 λου [εἰρημένοις] ³ συντίθεται, μόνον προσθεῖς τὸ παραλελυμέ-
 νον ἔμβρυον καὶ ἰσχυρόν· τὰ γὰρ τοιαῦτά Φησι βάρος μὴ ἔχοντα
 δυστοκίαν ἐργάζονται. Ὁ δ' Ἡροφίλειος Δημήτριος ἀντιδια-
 στέλλεται τοῖς ῥηθεῖσι λέγων τὰ αἴτια τῆς δυστοκίας τὰ μὲν
 10 παρ' αὐτὴν εἶναι τὴν τίκτουςαν, τὰ δὲ παρ' αὐτὸ εἶναι τὸ
 τικτόμενον, τὰ δὲ παρὰ τὸ δι' οὗ ἢ ἔκτεξις γίνεται. Καὶ δὴ
 παρὰ τὸ τεκὸν δυστοκία γίνεται, ὅταν ἐν ψυχικῇ δυνάμει ἢ
 τὸ αἴτιον, ἢ ἐν τῇ ζωτικῇ, ἢ γουν τοῖς σώμασι. Καὶ ψυχικῇ
 μὲν δυνάμει γίνεται, ὅταν λυπῆ· χαρὰ, φόβος, δειλία,
 15 ⁴ ἔκλυσις, τρυφὴ ὑπερτεταμένη· — εἶναι γὰρ εἰσι σπαταλώδεις
 καὶ οὐκ ἐντείνονται, ⁵ καὶ ἀπορία τοῦ τίκτειν γίνεται τῷ μὴ

1 ἐπιγ. codd. — 2 ὑποστολικόν codd. — 3 συντέθεται mss. — 4 ἔκλυσις,
 ὡς μὴ γένηται, τρυφὴ codd. — 5 καὶ παρὰ ἀπορίαν τε τοῦ τίκτειν γίνεται
 συνεργεῖν codd.

tionem causam esse difficultatis partus; item propter pin-
 guedinem in hypogastrio et coxendicibus partus molestiam
 oriri, quippe utero eâ depresso; et propter foetuum mortem.
 Atque haec quidem Herophilus. Andreas vero in libro ad
 Sobium, — est autem epistola, — cum iis, quae Hero-
 philus dixit, consentit, solum addens foetum resolutum et
 extenuatum; eiusmodi enim foetus, inquit, quum ponderosi
 non sint, difficilem reddunt partum. Demetrius autem He-
 rophileus dictis adversatur, affirmans causas difficultatis par-
 tus alias sitas esse in ipsa parturiente, alias in foetu ipso,
 alias in parte, per quam partus editur. Atque a parte quidem
 mulieris difficilis redditur partus, quando causa sita est in
 facultate psychica, vel in vitali, nempe in corporibus. Atque
 ex psychica facultate res profluit, ubi est tristitia, gaudium,
 terror, metus, exsolutio, mollities modum excedens, —
 nonnullae enim voluptatibus deditae sunt, neque vires in-
 tendunt, nec fieri potest partus, quia dolores viribus in-

- συνεργεῖν τῇ ᾧδίνι· — καὶ δι' ἐποχὴν δὲ διανοίας γίνεται, ἀμαυρᾶς γινομένης τῆς ἀλγυθόνοσ· — τοῦτο δ' ἂν τις εἴποι ἐπὶ τῶν ἀποπληκτικῶν γυναικῶν καὶ ληθαργικῶν· — καὶ διὰ ὑπόνοιαν δὲ τοῦ μὴ συνειληφέναι δυστοκία γίνεται. Αἴτια δὲ τῆσ
- 5 ζῶτικῆσ δυνάμεωσ τῆσ ἐν τοῖσ σώμασι ταῦτα· ἀπεψία, ἀνορεξία, ἀτροφία, δύσπνοια, ὑστερικὴ πνίξι. ¹ Ἐν δὲ τοῖσ σώμασι τοῦ αἰτίου γενομένου ἀποτελεῖται πάθη δυστοκιῶν, ὅταν λιπαρὸν ἢ τὸ σῶμα ἄγαν, — οὐ γὰρ δύναται συμπαθεῖν διὰ τὴν ἀτονίαν, — ἢ ὅταν πολλὴ ² ἢ ³ σὰρξ, στενοῦνται γὰρ οἱ πόροι·
- 10 καὶ παρὰ τὸ ὑπερδιαφορεῖσθαι τὰ ὑγρά, ἀραιῶν ὄντων τῶν σωμάτων γένοιτο ⁴ ἂν δυστοκία, καὶ παρὰ τὸ στενοῦσθαι τοῦσ πόρουσ καὶ τὰ ὑγρά ἐπέχεσθαι· ⁵ βαρυνόμενα γὰρ ⁶ φησι τὰ σώματα ὑπὸ τῶν ὑγρῶν ἀτονεῖ καὶ θλιβόμενα στενοῖ τοῦσ πόρουσ, δι' ᾧν ἢ ἔκτεξις γίνεται· καὶ δριμέα δὲ ⁷ ὑγρά, ἢ καὶ
- 15 τὰ ἀνάπαλι ἀμβλέα μὴ κεντρίζοντα τὰ σώματα, καὶ τὰ παχέα ὑγρά ὁμοίωσ δυστοκίαν ποιεῖ, ἃ μὲν ⁸ τῷ φέρειν πνεῦμα

¹ ἐν δὲ τῇ δυνάμει τοῦ γενομένου αἰτίου ἀποτελεῖσθαι. Πάθη δυστοκιῶν codd. — ² ἢ codd. — ³ Post σὰρξ codd. ferunt τότε γίνεται δυστοκία — ⁴ δ' ἂν δυστ. codd. — ⁵ βαρυνόμενα — ὀλίγον in mss. infertur post ἐπεὶ περὶ τοῖσ σώμασι [τὰ] πλείω γίνεται. — ⁶ φύσει codd. — ⁷ ὑγρά μὴ ἀμβλέα μὴ κεντρίζοντα τὰ σώματα, ἢ καὶ τὸ ἀνάπαλι καὶ τὰ παχέα codd. — ⁸ ἐν τῷ codd.

tentis minime adiuvant; item propter mentis actionis suppressionem fit, obscurato dolore, — quod affirmaveris de mulieribus apoplexia et lethargo tactis; — quin etiam propter opinionem feminae se non concepisse partus difficultas oritur. Causae vero e facultate vitali in corporibus hae sunt; cruditas, appetitus abiectus, macilentia, spirandi difficultas, suffocatio uterina. Causa vero in corporibus haerente affectiones partus difficultatis nascuntur, quando corpus admodum pingue est, neque consentire valet propter debilitatem; vel quando multa caro est, meatus enim angusti redduntur. Oritur vero etiam partus difficultas, quia humores supra modum diffunduntur in corporibus raris; et quia meatus angusti funt et humores retinentur; corpora enim, inquit, humoribus gravata debilitantur et oppressa angustos reddunt meatus, per quos partus fieri debet. Praeterea acres humores et contra inertes corpora haud

[πλειόν], ἃ δὲ ¹ τῶ ὀλίγον. Καὶ αἱ ὑψηλαὶ δὲ γυναῖκες δυστοκοῦσιν, ² ὅσαι ἄνωθεν μὲν πλατεῖαί εἰσι, κάτωθεν δὲ στεναί· ³ οὐ γὰρ ἔχουσι τὸ φυσικὸν σχῆμα τῶν σωμάτων. Καὶ παρὰ τὸ νοσεῖν δὲ τὸ σῶμα τῆς μήτρας δυστοκία γίνεται, οἷον εἰ
 5 εἴη ἔκπυρον, ἢ Φλεγμονὴν ἔχον, ἢ ἔκκαυσιν, ἢ παράλυσιν, ἢ σπᾶται, ἢ ναρκᾶ. Ταῦτα δὲ λέγει σωματικά, ἐπεὶ περὶ τοῖς σώμασι [τὰ] πλείω γίνεται. Καὶ παρὰ μὲν τὴν κύουσαν τσαῦτα ἂν γένοιτο αἷτια δυστοκίας· παρὰ δὲ τὸ κούμενον, ὅταν ⁴ ἢ ὑπερμέγεθες ὅλον ἢ κατὰ μέρος· οἷον εἰ ἔχει μεγά-
 10 λὴν κεφαλήν, ἢ θώρακα, ἢ κοιλίαν ⁵ ἐμπεπρησμένην· οὐ γὰρ μόνον τὰ κατὰ φύσιν μεγάλα γίνεται ὅλῳ τῶ σώματι, ἢ μέρεσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ φύσιν. Καὶ παρὰ πλῆθος δὲ δυστοκία γίνεται, ὅταν ἦτοι δύο, — ἢ καὶ ⁶ τρία, — καὶ ἀθρόως ἀμφοτέρω ἐρχόμενα [ἐν] τῶ τραχήλῳ τῆς ὑστέρας
 15 ⁷ σφινῶται, ⁸ καὶ παρὰ τὸ ἀποτεθνηκέναι τὸ ἔμβρυον καὶ μὴ

1 ἐν τῶ codd. — 2 καὶ ὅσαι codd. — 3 Ante οὐ codd.: ταῦτα λέγει Δημήτριος ὁ Ἡροδίλους. — 4 ἢ ὑπερμ. ὅλον ἢ, ἢ κατὰ μ. codd. — 5 ἐμπεπλησμένην, ὡς ἐπὶ ὑδροκεφάλων· οὐ codd. — 6 τριῶν codd. — 7 σφινούσθαι codd. — 8 ἢ codd.

incitantes, et crassi humores pariter gignunt partus difficultatem, alii iusto plus spiritus, alii iusto minus ferentes. Item altae staturae mulieres difficulter pariunt, quae supra latae, infra angustae sunt; neque enim naturalis his corporis forma est. Fit etiam partus difficultas, quia uteri substantia aegrotat, veluti ubi exaestuat, vel inflammata est, vel excandescit, vel resolvitur, vel torpet. Has autem causas corporeas esse dicit, quia circa corpora praesertim accidunt. Atque a parte quidem gravidae mulieris tot erunt partus molesti causae. A foetus parte vero, quando totus vel partim ultra modum est magnus, veluti si magnum habet caput, vel thoracem, vel inflatum ventrem; neque enim solum foetus secundum naturam conformati toto corpore vel partibus suis magni fiunt, sed etiam qui praeter naturam sunt formati. Fit etiam partus gravis propter foetuum numerum, ubi duo sunt, — vel etiam tres, — uterque vero derepente se obfert et in uteri cervicem impingitur; vel ubi mortuus est infans, nec partum adiuvaré valet; vel ubi

συνεργεῖν τῇ ἀποτέξει, ἢ καὶ ¹ ἀποθανὸν διαιδηκέναι· ἢ παρὰ
 τὸ παρὰ Φύσιν ἐσχηματίσθαι. Τὸ γὰρ κατὰ Φύσιν σχῆμα
 τοῖς γεννωμένοις τὸ ἐπὶ κεφαλὴν ἐστὶ, παρατεταμένων τῶν
 χειρῶν τοῖς μηροῖς καὶ ἐπ' εὐθὺ φερομένου τοῦ ἐμβρύου· τὸ δὲ
 5 παρὰ Φύσιν ἢ παρακεκλιμένα τῇ κεφαλῇ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ ἀρι-
 στερὰ μέρη τῆς μήτρας ἐρείδεται, ἢ μία χεὶρ ἔξω ² ἐκπίπτει,
 ἢ αἱ δύο, τὰ δὲ σκέλη ἔνδον διεστήκασιν ἀπ' ἀλλήλων. Τῶν
 δὲ σχηματισμῶν [τούτων] ἀμείνων ὁ ἐπὶ πόδας τέ ἐστι καὶ
 10 μῆρουσ παρατεταμένων· ³ τὰ δὲ ἔν τι τῶν σκελῶν προβεβλη-
 κότα, τὸ δ' ἕτερον ἔνδον ἔχοντα, ἢ δεδιπλωμένα, ἢ ἐνερείδοντά
 τινι μέρει τῆς ὑστέρας διερθρώσεως χρήζει, καὶ τὸ τὰς χεῖρας
 ἀνατεταμένας ⁴ ἔχον. Τῶν δὲ λοιπῶν δύο σχηματισμῶν ἀμεί-
 15 πλευρὰν ὁποτέραν καὶ ὁ ἐπὶ ⁵ κοιλίαν· ἀμείνων δὲ ὁ ἐπὶ πλευ-
 ρὰν· τόπον γὰρ δίδωσι τῇ χειρὶ τῆς μαίαιας εἰς τὸ μετασχημα-
 τίσαι ἢ ἐπὶ κεφαλὴν, ἢ ἐπὶ πόδας. Τὰ δὲ δεδιπλωμένα

1 ἀποθανόντα codd. — 2 ἐκπίπτει codd. — 3 τὸ δὲ εἰ ἔν τι codd. —
 4 ἔχειν codd. — 5 γὰρ codd. — 6 σκολιὰν codd.

postquam mortuus est, intumuit; vel quia contra naturam
 est situs. Nam positura foetuum secundum naturam est
 capite praevio, manibus iuxta femora protensis et foetu
 rectâ prodeunte; contra naturam vero, declinato capite versus
 dexterâs vel sinisterâs uteri partes, his innititur, vel una
 manus extra prolapsa est, vel utraque, crura vero intra a
 se mutuo dimota sunt. His vero posituris praestat quae
 pedibus est praeviis, maximeque si foetus rectâ procedat,
 manibus iuxta femora porrectis. Qui contra unum aliquod
 crus proiciunt, alterum intra habent, vel conduplicati sunt,
 vel uteri parti alicui innituntur, in rectam posituram trans-
 ferri debent, itemque is, qui utramque manum sursum pro-
 tensam habet. Reliquarum vero duarum positurarum prae-
 stantior est transversa; sunt autem positurae transversae
 numero tres: duae latere alterutro praevio, tertia ventre
 praevio; melior autem est positura latere praevio, nam
 spatium praebet manui obstetricis, ita ut in caput, vel in

- Φερόμενα χείριστα πάντων τῶν ¹ σχημάτων ἐστίν, καὶ τούτων ὅσα ἐπὶ τὰ ἰσχία φέρεται· τριχῶς δὲ καὶ τὰ δεδιπλωμένα σχηματίζεται, ἢ γὰρ πρὸς τῷ στόματι τῆς ὑτέρας τὰ τε σκέλη καὶ ἡ κεφαλὴ ὑπάρχει, ἢ τὸ ὑπογάστριον, ἢ τὰ ἰσχία.
- 5 Ἄμεινον δὲ τὴν κοιλίαν ἔχειν πρὸς ² τῷ στόματι τῆς ὑτέρας· διελόντων γὰρ ἡμῶν τὸ ὑπογάστριον καὶ κομισαμένων τὰ ἐντοσθίδια, συμπεσόντος τοῦ σώματος εὐχερῆς γίνεται ὁ μετασχηματισμός. Γίνεται [δὲ] δυστοκία καὶ παρὰ τὸ τερατῶδες κῦσκεισθαι καὶ παρὰ τὸ γεγυμνῶσθαι δὲ τὸ ἔμβρυον, ³ νυσσομένης
- 10 τῆς μήτρας ὑπὸ τοῦ ὀστέου· γυμνοῦται δὲ ⁴ τοῦ ἐμβρύου τὸ ὀστέον, μυδώσης τῆς σαρκὸς, — τοῦτο δὲ σπανίως γίνεται, — ἢ πολλάκις ἀπείρως ἐμβρυουλκουμένου τοῦ ἐμβρύου ἀποσπῶνται [αἱ] σάρκες· καὶ τὰ γυμνούμενα ὀστέα νύσσει τὴν μήτραν. Παρὰ δὲ τὰ δι' ὧν ἢ ἔκτεξις δυστοκία γίνεται, ὅταν ἡ μήτρα
- 15 ἢ ⁵ στενόστομος ἢ μικροτρόχιλος· ὡς ἐπίπαν δὲ αἱ μικρομεγέθεις τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν μήτραν ἀναλογοῦσαν τοῖς λοιποῖς

¹ σχηματισμῶν codd. — ² τὸ στόμα codd. — ³ καὶ νυσσ. codd. — ⁴ τὸ ἔμβρυον τοῦ ὀστέου codd. — ⁵ στενόστομος, ἢ μικρόστομος, ἢ μικροτρ. codd.

pedes foetum vertere illi liceat. Illi vero, qui conduplicati se obferunt, pessimam omnium habent posituram atque inter eos deterrimam, qui coxendicibus veniunt praevisis. Trifariam autem item positi sunt conduplicati, nam vel caput et crura a parte uteri sunt ostii, vel hypogastrium, vel coxendices. Praestat autem foetum abdomen suum prope orificium uteri situm habere; hypogastrio enim inciso et interaneis exemptis, corpore collapsa facile foetum vertemus. Oboritur quoque partus difficultas, quando monstrum in lucem editur et quando foetus ossa carne nudata uterum pungunt. Denudatur autem foetus os, carne putrefacta colliquescente, — quod raro accidit, — vel saepe imperite facta foetus instrumentorum ope extractione detrahuntur carnes ossaque nuda uterum laedunt. At propter partes, per quas foetus in lucem emittitur, quando uterus ostium angustum, vel collum parvum habet: summatim autem mulieres, quae aetatis causa parvae sunt, uterum possident reliquis partibus respondentem. Pluribus autem de causis fit, ut uterus

μέρεσι κέκτηνται· ¹ τὸ δὲ εἶναι στενόστομος ἢ μικροτράχηλος διὰ πολλὰς γίνεται αἰτίας· ὅταν γὰρ πρόωροι γαμηθεῖσαι συλλάβωσι, μηδέπω τῆς μήτρας τέλεον ἠϋξημένης, μηδὲ τοῦ πυθμένου [τῆς] ² ὑτέρας διεστῶτος· ἤδη δὲ καὶ παρὰ ³ τινα
 5 Φυσικὴν ἰδιοσυστασίαν ἢ ⁴ σύγκρισιν παρέπεται· ἔνιαι γὰρ φύσει τὴν μήτραν ἔχουσι μικρὰν, ὡς καὶ ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος. Γίνεται δὲ δυστοκία καὶ παρὰ τὸ σκολιὸν ἔχειν τὸν τράχηλον τῆς μήτρας, ἢ παρὰ τὸ σάρκιν παρὰ φύσιν ἐπιπεφυκέναι τῷ τραχήλῳ ἢ τῷ στόματι τῆς ὑτέρας, ἢ παρὰ τὸ φλεγμονὴν
 10 ἢ ἀπόστημα ἢ σκίρρον ἔχειν· ἢ παρὰ τὸ ἰσχυρὸν ὄντα τὸν τοῦ προρρηγματος χιτῶνα μὴ ἰσχύειν τὸ ἐμβρυον τοῦτον ἀπορρῆξαι· ἢ ἐκκριθέντος τοῦ ἠθροισμένου ἐν τῇ μήτρᾳ ὑγροῦ πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ ἀνικμοὶ καὶ κατὰξηροὶ μένουσιν οἱ τόποι κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον τῆς ἀποκυσήσεως, ὅτε χρεῖα τούτου τοῦ ὑγροῦ ὄλιθον καὶ εὐπετῇ διέξοδον παρέχοντος τοῦ ἐμβρύου· ⁵ αἴτιον δὲ καὶ τὸ ἀπὸ χηρείας πολυχρονίου συνειληφέναι· ἔνιαι δὲ καὶ διὰ τὸ προβεβηκέναι τῇ ἡλικίᾳ ἀπονοῦσαι [δυστοκοῦσιν] ἕτεραι δὲ

¹ τὸ δὲ — μέρος τοῦ σώματος in codd. legitur post παρέχοντος τοῦ ἐμβρύου. Ferunt autem mss.: ταῦτα δὲ γίνεται τὸ εἶναι μικρόστομος κ. τ. ε. — ² ἀστέρος codd. — ³ τὴν codd. — ⁴ συγκρισίαν παρέπεται δυστοκία· ἤδη γὰρ ἔνιαι codd. — ⁵ ἢ δὲ ἔτι καὶ codd.

angustum habeat orificium, vel collum parvum; nam quando ante maturitatem viro nuptae conceperunt ac pariunt, necdum utero plane grandi facto, neque eius cavo amplo, (id accidit); item propter peculiarem naturalem dispositionem, vel constitutionem; nonnullae enim natura sua parvum habent uterum, quemadmodum etiam aliam quamdam corporis partem. Partus autem item difficilis redditur, quia obliquum habent uteri collum, vel quia contra naturam caro exerescit ex uteri collo vel ostio, vel quia inflammatione, vel abseessu, vel induratione laborat; vel quia robustas membranas foetus dirumpere nequit, vel exeret humore in utero collecto ante debitum tempus aridi et sicci manent loci ipso illo partus tempore, quo hoc humore opus est ut lubricus et facilis foetus reddatur exitus. Causa vero etiam est conceptio post longam viduitatem; nonnullae quoque propter aetatem proveciorem debilitatae difficulter

διὰ τὸ πρῶτον τίκτειν καὶ ἀγωνιᾶν καὶ ἀπείρως ἔχειν [τοῦ]
 σχηματίζειν τὸ σῶμα· ταῦτα πάντα αἴτια δυστοκίας· καὶ
 παρὰ τὸ πιέζεσθαι ὑπὸ κοπρίων, ἢ ὑπὸ οὔρων· καὶ παρὰ τὸ
 5 λίθον ἔχειν ἐν τῇ κύστει τὴν τίκτουςαν ¹ τῇ θλίψει τοῦ τρα-
 χήλου τῆς ὑστέρας δυσεργία γίνεται· ² ἢ [ὅτι] ὁ περιέχων ὑμῆν
 δυσδιαίρετος, ἢ μὴ ἔχων ὑγρὸν εἰς ὄλισθον αὐτάρκη· ἢ τῶν τῆς
 ἥβης ὀστέων ἀλλήλοις συμπεφυκότων, ὡς μὴ ἰσχύειν ἐν τῷ
 τόκῳ διάστασιν δέχεσθαι· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν γυναικῶν οὐχ ὡσπερ
 10 ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν καθ' ἀρμονίαν συμπεφύκασι τὰ τῆς [ἥβης
 ὀστέα], ἀλλὰ σύνδεσμος ἰσχυρὸς ταῦτα πρὸς ἀλλήλα συνδεῖ·
 καὶ παρὰ τὸ κοιλότερον εἶναι τὸν κατὰ τὴν ὄσφυν τόπον καὶ
 παραπιέζειν τὴν μήτραν. ³ Καὶ παρὰ τὰ ἐν τῷ σώματι ἐντὸς,
 ἢ [τὰ] ἐκτὸς· ἦγουν παρὰ τὸ κατάσκαρρον καὶ καταπίμελον
 15 εἶναι τὴν τίκτουςαν· τὰ δὲ ἐκτὸς τοῦ σώματος, οἷον παρὰ τὸ
 μὴ ⁴ προγυμνάσασθαι τὸ ⁵ γυναικίον, ἢ μέθαις εἰθίσθαι, ἢ
 ἀγρυπνίαις· ἢ τὸ ὑπέρφυχρον καὶ χειμερινὴν εἶναι τὴν ὥραν καὶ

1 καὶ τῇ θλ. codd. — 2 Ante ἢ [ὅτι] in mss. ἢ παρὰ τὰ ἐν τῷ σώματι
 ἢ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς — τὴν τίκτουςαν, quod infra post παραπιέζειν τὴν μήτραν
 intuli. — 3 ἢ παρὰ τὰ ἐν τῷ σώματι ἢ ἐντὸς, ἢ ἐκτὸς, ἦγουν codd. —
 4 προηγήσασθαι codd. — 5 γυναικίον, ἢ ἐν μ. ἠθῆσται codd.

pariunt; aliac, quia primum partum edunt et anguntur et
 corpus debito modo componere nesciunt. Hae omnes causae
 sunt partus mollesti. Etiam quia faccibus vel urinis pre-
 muntur, et quia calculum in vesica habet parturiens com-
 presso uteri collo tarditas partus oritur; vel quia membrana
 (foetum) circumdans difficulter dilaceratur, vel non satis
 habet humoris, ut lubrici reddantur loci; vel cum pubis
 ossa inter se coaluerunt, ita ut in partu a se dimoveri
 nequeant; etenim apud mulieres non quemadmodum in
 viris per harmoniam coaluerunt pubis ossa, sed validum
 vinculum ea inter se connectit; item quia magis excavatus
 est locus circa lumbos, adeoque uterum ad latus alteru-
 trum adigit. Et propter res in corpore sitas, et propter
 externas; nempe quia parturiens carnosa est et pinguedinosa;
 propter res extra corpus, — veluti quia muliercula ante par-
 tum ab exercitiis abstinuit, vel ebrietati, vel vigiliis adsue-
 vit; vel quia supra modum frigidum et hiemale est anni

διὰ τοῦτο πυκνοῦσθαι τοὺς πόρους, — ἢ τὸ ὑπέρθερμον καὶ ἐκλυτικὴν, — ἢ ἀπειρία μάλιστα ἢ ἰατροῦ. Ἦδη δὲ καὶ παρὰ τὰς ὠδῖνας γίνεται, ¹ ἢ διατεινομένης σφύδρα [τῆς ὑστέρας], ἢ ἀποσπασμένου τοῦ χορίου ἀπὸ ² μήτρας καὶ ἀθρόως προϊόντος,
 5 ἢ κατὰ μέρος τὴν μήτραν θλίβοντος καὶ παρὰ τὸ μὴ καταφέρεσθαι τὸ αἷμα διὰ τῆς μήτρας εἰς τὸ χόριον, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς [τοῖς] εἰς τὴν μήτραν διαπεφυκῶσι φλεβώδεσι καὶ ἀρτηριώδεσι μένοντος καὶ διατεινόντος τὰ ἀγγεῖα. ³ ἔπειτα καὶ πρὸς ⁴ τινα ἄλλην ἀλγηδῶνα γίνεται, ὡς ἐλέγομεν, δυστοκία. ἀλγηδῶν δὲ
 10 ὅτε μὲν μετὰ πνεύματος, ὅτε δὲ μετὰ πνεύματος συμβαίνει καὶ τὰς ὠδῖνας γίνεσθαι. — Τούτων οὖν ῥηθέντων τῶν αἰτίων οὐδεὶς ἐστίν ⁵ ὁ ἀντιρρήσας αὐτῶ καὶ ἀντειπών, ἀλλὰ καὶ ⁶ ἐστήριξαν αὐτὸν καὶ ἐμαρτύρησαν, ὡς ἀληθῶς λέγοι· εἰ μὴ ἄρα δικαίως ἐν τούτῳ μεμψαίμεθα τοὺς ⁷ Ἡροφιλείους, ἐπεὶ δυνά-
 15 μεις ⁸ ὑποθετικῶς φασκὲν ἐν τῷ περὶ νοσημάτων τόπῳ ὑπόστασιν μὴ ἔχειν· οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ὁμολογοῦσιν.

1 ὅταν γὰρ καὶ διατ. codd. — 2 μήτρας ἢ κατὰ μέρος τὴν μήτραν θλίβοντος· ἢ γὰρ ἀθρόως προϊόντος καὶ παρὰ codd. — 3 ἐπεὶ καὶ codd. — 4 τὴν codd. — 5 ὁ ἀντερρήσας codd. — 6 μαρτυρήσας καὶ στηρίξας αὐτὸν ὡς ἀληθῶς ἄρα καὶ λέγοιτο, εἰ μὴ ἄρα καὶ δικ. codd. — 7 Ἡροφίλους codd. — 8 ἐπιτεθεινάς codd.

tempus ideoque meatus densi redduntur, — vel quia tempestas nimis est calida et exsolvens; — vel propter imperitiam obstetricis vel mediei. Tandem etiam propter dolores partus fit, sive utero valde distento, sive detracto chorio et confertim prorumpente, vel partem uteri premente, et quia sanguis per uterum ad chorion non defertur, sed in ipsis per uterum distributis venis et arteriis manet et vasa distendit. Tum, uti diximus, etiam propter alium aliquem dolorem partus fit difficilis; cuiusmodi dolor nonnumquam cum flatu fit, nonnumquam vero etiam fit ut dolores ad partum cum flatu fiant. Quum igitur has causas exposuisset, nemo fuit, qui illi obloqueretur vel contradiceret, sed etiam eum confirmarunt et testem eum adhibuerunt, quippe qui vera diceret; nisi forte hac in re Herophileos iuste reprehendamus, quod facultatibus, quae sumuntur, in sermone de morbis locum non esse suum affirmamus; — neque enim ipsi de earum existentia consentiunt.

Κ Ε Φ. ξγ'.

Πῶς σημειούμεθα τὰ αἴτια τῆς δυστοκίας.

Τῶν ῥηθέντων αἰτίων τῆς δυστοκίας ἃ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐστὶ καταληπτέα, ἃ δὲ οὐ. Λύπη μὲν γὰρ ἂν ὑπερτεταμένη ¹ καὶ
 5 τὰ [ἄλλα] ψυχικὰ αἴτια ἐξ ἀνακρίσεως ² ἀνελήφθη, ὡς μὴ
 συνεργοῦντα τῇ εὐτοκίᾳ χαλᾶ καὶ ἀνίησι· κάρως δὲ καὶ λήθαργος
 πρόδηλά ἐστι· ἔτι δὲ [τὰ] τούτων σημεῖα ³ ἐκ τοῦ περὶ
 δξέων μετὰγεται τόπου. Ἦδη δὲ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμ-
 βρύου δυστοκίαν ποιοῦν σημειούμεθα ἐκ τοῦ ὄγκου τῆς ⁴ κοιλίας
 10 εἴαν γὰρ προπεσὸν μὴ κατὰ λόγον κουφίξῃ τὴν
 κοιλίαν, ὑποληπτέον πολλὰ εἶναι τὰ κούμενα. Ἦδη δὲ καὶ
 τὰ πλάγια καὶ τὰ προβάλλοντα τὰς χεῖρας, ⁵ ἢ τοι [τὰ παρὰ
 φύσιν] ἐσχηματισμένα ταῖς καθέσεσι τῶν δακτύλων σημειούμεθα
 αὐτάς· εἴαν γὰρ ⁶ ζῶν, ὠδίνει ἢ κύουσα καὶ ἐντεί-

1 κατὰ τὰ codd., in quibus ante κατὰ legitur χαλᾶν καὶ ἀνίησι. —
 2 ἀνελήφθη codd. — 3 ἐν τῷ et mox τόπου codd. — 4 Lacunae in codd.
 signa nulla, nec locis sequentibus. — 5 ἢ τοι ἐσχηματισμένας codd. —
 6 ζῶον codd.

CAPUT LXIII.

Quibus signis causas difficultatis partus cognoscamus.

Dictarum causarum difficultatis partus alias ex ipsis deprehendere oportet, alias non. Tristitia enim modum excedens et reliquae causae psychicae ex interrogatione deprehenduntur non prodesse partus facilitati, sed relaxare et remittere; sopor vero et lethargus ultro apparent; praeterea horum signa e loco de morbis acutis transferuntur. Etiam magnitudinem foetus, quae partum difficilem reddat, signo cognoscimus ex abdominis intumescencia desumpto
 nam si, cum prodit, non pro modo quo prodeat ventrem detumescere faciat, statuendum est plures esse foetus. Foetus autem transverse positos, et qui manus proiciunt, vel posituram contra naturam habentes, immissis digitis cognoscemus illas; nam si vivus sit, partus

νοῦσα θερμὸν τὴν αὐτῆς τοῦ δακτυλίου,
καὶ αὐτὸ τὸ ἔμβρυον εὐανθὲς ὄραται· ἐὰν δὲ ἢ νεκρὸν, οὐχ οὕ-
τως ὠδίνει ἢ κύουσα, τότε τὸ ὑπογάστριον αὐτῆς ψυχρὸν γίνεται,
τῆ [τε] καθέσει τῶν δακτύλων οὔτε θερμὸν ὑποπίπτει τὸ ἔμ-
5 βρυον, οὔτε ¹ εὐσθενοῦν· ἐὰν ² δὲ καὶ προπέσῃ τι μέρος, τοῦτο
μέλαν καὶ νεκρῶδες εὐρίσκεται. Τὴν δὲ μήτραν πεπονθυῖαν
σημειούμεθα ἐκ τῆς ἀφῆς, μετάγοντες τὰ ἐπὶ τῶν παθῶν ῥη-
θέντα σημεῖα· ἐὰν ³ δ' ἐν τῷ τόκῳ πάσχη, τὰς κινδυνευούσας ἐν
τῷ τίκτειν σημειούμεθα ἐκ σφυγμοῦ, ἐξ ἀναπνοῆς, τὰς δὲ
10 ⁴ ἀπολουμένας ἐκ τῆς ἀσφυξίας καὶ ἐκ τοῦ θανάσιμα ἔχειν τὰ
σημεῖα.

Κ Ε Φ. ξδ'.

Ἐπιμέλεια δυστοκίας.

Ἐπὶ τῶν δυστοκουσῶν χρὴ τὸν ἰατρὸν ἐπερωτᾶν τὴν μαῖαν
15 [εἴτε] διὰ στέγνωσιν, καὶ συναίρεσιν τῶν διόδευθησομένων ὑπὸ
1 ἀσθενον codd. — 2 τε codd. — 3 δὲ τῷ τ. codd. — 4 ἀπολυμένας codd.

dolores experitur parturiens et intendens cali-
dumque anum; et ipse foetus bene coloratus
cernitur; sin mortuus sit, non tantos partus dolores sentit
parturiens, eiusque hypogastrium frigescit, nec digitis im-
missis calidus offertur foetus nec validus; quodsi praeterea
pars quaedam procidat, nigra et cadaverosa reperitur. Ute-
rum vero laborantem attactu cognoscimus transferendo signa,
quae ad uteri affectiones retulimus. Sin (mulier) in partu
laboret, inter pariendum periclitantes dignoscimus pulsū
et respiratione; interituras e pulsus defectu et signis leta-
libus praesentibus.

CAPUT LXIV.

De difficili partus curatione.

Ad mulierem difficili partu laborantem arcessitum me-
dicum obstetricem interrogare oportet, num propter den-

τοῦ ἐμβρύου χωρίων, εἴτε διὰ ψύξιν τοῦ περιέχοντος, ἢ θερμῶν,
 εἴτε διὰ σκληρίαν τοῦ σώματος, εἴτε διὰ τὸ κοιλίην εἶναι τὴν
 ὀσφῦν, ἢ φύσει μικρομεγέθη τὴν ὑστέραν, ἢ πρόωρον σύλληψιν,
 ἢ πιμελῆς βάρος, ἢ θλίβοντας ὄγκους, ἢ λύπην, ἢ φόβον, ἢ
 5 τραχήλου σκολίωσιν, ἢ Φλεγμονὴν, ἢ ξηρασίαν, ἢ ὁποιαυδή-
 ποτε πρόφασιν ἄλλην τῇ ἀνέσει καὶ τῷ χαλά-
 σματι δεῖ πρῶτον συνεργεῖν καὶ μήτε εὐθέως ἐγχειρεῖν τῇ
 χειρουργίᾳ, μήτε ἐπὶ πολὺ συγχωρεῖν τῇ μαίᾳ διασπαράττειν
 τὴν μήτραν. Εἰ μὲν οὖν διὰ τὸ κοιλίην ἔχειν τὴν ὀσφῦν τὴν
 10 τίκτουςαν ἢ δυστοκία γίνοιτο, σχηματίζειν αὐτὴν χρῆ ἐπὶ τὰ
 γόνατα, ἵνα ἢ ὑστέρᾳ μεταπεσοῦσα εἰς τὸν κατὰ τὸ ὑπογά-
 στριον τόπον κατ' εὐθὺ σχηματισθῇ τῷ τραχήλῳ· ὁμοίως δὲ
 καὶ τὰς πιμελώδεις καὶ κατασάρκους σχηματιστέον. Εἰ δὲ τὸ
 στόμιον τῆς ὑστέρας μέμυκε, τοῖς λιπᾶσμασι μαλάσσειν καὶ
 15 ἀναχαλᾶν, ἥγουν ἐγχυματίζειν συνεχῶς ἐλαίῳ γλυκεῖ τε καὶ
 θερμῷ ¹ σὺν ἀφειψήματι τήλεως ἢ ² μαλάχῃς ἢ λινოსπέρμου,
 ποτὲ δὲ ³ καὶ ὠῶν τῷ [λευκῷ] οὕτω γὰρ παρηγορεῖται εἰς

1 ἢ σὺν codd. — 2 μαλάχῃς codd. — 3 καὶ τῶν ὠῶν οὔτε γὰρ codd.

sitatem et constrictionem locorum, quos infans transire debet,
 an propter aëris frigus, vel calorem, an propter corporis
 duritiem, an quia lumbi exeavati sunt, vel quia parvus est
 uterus, an propter conceptionem praematuram, vel pingue-
 dinis pondus, vel comprimentes tumores, vel tristitiam, vel
 metum, vel cervicis obliquitatem, vel inflammationem, vel
 siccitatem, vel qualemque tandem aliam causam
 remissionem et relaxationem primum adiuvari oportet,
 neque statim ad auxilium manus ope adferendum transire,
 nec permittere ut obstetrix diu uterum laceret. Quodsi
 igitur partus difficultas oriatur, quia parturiens lumbos ex-
 eavatos habet, eam genibus incumbere oportet, ut uterus
 versus hypogastrium locum mutans rectâ compositum habeat
 collum; similique positura pinguedinosas et carnosas col-
 loeare debet. Quodsi uteri osculum eonniveat, pingue-
 dinosis id emollire et relaxare oportet, nempe continenter
 oleum iniiciendum est dulce et calidum enim decocto foeni
 Graeci, vel malvae, vel lini seminis; nonnumquam etiam

ἄνεσιν μὲν τὸ θλίβον, νοτίζετχι δὲ εἰς ὄλιθον τὸ δυσοδοῦν.
 Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ κατὰ πλάσσειν λινοσπέριμω ἢ τήλει δι' ἑλαίου
 καὶ ὑδρομέλιτος ¹ ἐφήβριον, ὑπογάστριον, ὄσφυν, ἐγκλιθίσειν τε
 λιπαρῶς καὶ πυριᾶν διὰ σπόγγων, βράκεσι συντόμως ἀφαιρῶν
 5 μένης τῆς ὑγρασίας. Ταῖς δὲ ἐν ὀδύνη ² καὶ κύστιν ἐπιβάλλ-
 λειν ἑλαίου θερμοῦ [πλήρη], ³ ἢ μάρσυπον ὠμήλυτον θερμὴν
⁴ ἔχοντα· εἰ δὲ μὴ, καὶ διὰ φορείου κινεῖν ἐν ἀέρι συμμετρῶς
 θερμῶ μετεωροτέρων τὴν κεφαλὴν ποιήσαντες τῆς καμνουσίας·
 λεληθυῖα γὰρ κινήσεις ὑπομιμνήσκει τὴν ἔκκρισιν. Ἔνιοι δὲ καὶ
 10 κατασεισμῶς εὐτόνους παρέλαβον· οἱ μὲν γὰρ μετεωρίσαντες
 τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης πόδας, τὴν δὲ κάμνουσαν
 διὰ κηρίας ἐν τοῖς ἐνηλάτοις τῶ θώρακι προσκαταλαβόντες προ-
 σέταξαν ὑπηρετίδι τὰ πρὸς τοῖς ποσὶ τῆς κλίνης μέρη διὰ
 χειρῶν ἐπαίρειν τε καὶ ἀφιέναι κατὰ ⁵ τοῦ ἐδάφους· [οἱ δὲ]
 15 τὸ κλιμάκιον ἐδοκίμαζον· οἱ δὲ περιπατεῖν ἠνάγκαζον· οἱ δὲ
 κλίμακας ἀναβαίνειν καὶ καταβαίνειν· οἱ δὲ κατόπιον στάντα

1 τὸ ἐρηβ. codd. — 2 καὶ κύστει codd. — 3 καὶ codd. — 4 ἔχοντος
 codd. — 5 τοὺς ἐλάφους codd.

cum ovorum albo. Nam ita id quod premit ad remissionem
 sedatur, et id quod difficulter procedit humectatur, ita ut
 lubricum fiat. Tum etiam cataplasmata adhibenda e lini se-
 mine vel foeno Graeco cum oleo et aqua mulsa ad pubem,
 hypogastrium, lumbos, et insidendum in pinguedinosis, et
 fofus administrandus per spongas, ita ut demanans humor
 statim pannis abstergetur. Iis vero, quae iam in dolore
 versantur, etiam vesica adponenda est oleo calido plena, vel
 sacculus cataplasma e farina continens; sin id non iuvet,
 etiam motu in lectica utendum in aëre modice calido, capite
 aegrotantis magis elevato; nam motus clanculum factus ad
 excretionem incitat. Nonnulli etiam validas concussionones
 in usum vocarunt; alii enim sublevantes lectuli pedes,
 qui sunt a capite, aegrotantem autem thorace fasciae ope
 lignis lectuli transversis adligantes, adstantem mulicrem ius-
 serunt lectuli partes a pedibus attollere manibus atque
 in solum demittere; alii scalam comprobarunt; alii cas
 deambulari coegerunt, alii gradus conscendere, de iisdem

τινὰ τῆς τικτούσης καὶ ¹ ὑποβαλόντα ταῖς μασχάλαις τὰς
 χεῖρας ἐξᾶραι ² καὶ εὐτόνως κατασεῖσαι. Πάντας δὲ τοὺς τοι-
 ούτους κατασεισμούς ἀποδοκιμαστέον· πληττομένη γὰρ ἡ μήτρα
 5 ὑποδειχθεῖσι, καὶ τὴν μὲν ³ ᾠδίνουσαν ἐπιθαρρεῖν παραινετέον
 ὡς ἐν ἀκινδύνῳ τυγχάνουσαν· τὴν δὲ ἄπειρον ᾠδίνων διδασκτέον,
 ἐν τοῖς τόποις μάλιστα τὸ πνεῦμα κατέχειν καὶ πρὸς τὴν λα-
 γόνα συνωθεῖν· τὴν δὲ λιποθυμοῦσαν τοῖς ἀπλήκτοις ἀνκληπτέον,
 οἷον ⁴ ἄρτω ἢ ἀλφίτῳ νενοτισμένοις, σικύῳ πέπονι, μήλῳ,
 10 πᾶσι τοῖς παραπλησίοις· τὴν δὲ ἄτονον μὲν διὰ μακρὰς ἀσθε-
 νείας βραχέος κουφισμοῦ παρεμπεσόντος θρεπτέον ὀλίγη καὶ
 ἀπλῆ τροφῇ· φόβος γάρ ἐστι μὴ διὰ τὴν ταραχὴν ⁵ φθαρῇ,
 ἣν καὶ πλείω μεταλάβῃ. Τούτων οὖν ⁶ γενομένων εἰ τὸ με-
 μυκὸς διὰ τῶν μαλακτικῶν καὶ λιπασμάτων [ἀναχαλῶτο],
 15 ἀνοίγειν, καὶ ἀπευθύνειν τὸν τράχηλον εἰ σκολιὸς ἐστι· παρα-
 στέλλειν δὲ μετὰ λιπασμοῦ τὸν ὄγκον, εἰ παρακείμενος εἶη· εἰ δὲ

1 ὑπολαβόντα codd. — 2 ἢ καὶ codd. — 3 ᾠδίνουσαν codd. — 4 ἄρτω,
 σικύῳ πέπονι, ἀλφίτῳ νενοτ. codd. — 5 ἢ πλείω φθαρῇ καὶ μεταλάβῃ codd. —
 6 γινομ. codd.

descendere, alii adstantem aliquem a tergo parturientis ma-
 nibus axillis subiectis eam sublevare et fortiter concutere.
 Omnes vero eiusmodi concussiones reprobandae; nam uterus,
 cum laeditur, aliarum partium laesiones et consensus infert.
 Utendum autem ante dictis et admonenda est parturiens,
 ut bono sit animo, quippe periculo vacans; partus vero
 dolores haud expertam edocere oportet spiritum praesertim
 in locis continere et ad laterum inanitates impellere. Quae
 vero animo linquntur, minime irritantibus revocanda est,
 veluti pane, polenta madefactis, cucumere maturo, malo,
 ceteris eiusdem generis. Eam vero, quae ex longis morbis
 debilitata est, brevi levamine intercedente, reficere oportet
 pauco et simplice cibo; metuendum enim ne, si plures
 assumantur, corrumpantur propter conturbationem. Quibus
 factis si pars connivens per emollientia et pinguedinosa
 relaxetur, eam aperire oportet, et uteri collum, si obli-
 quum sit, dirigere; tumorem vero, si iuxta situs sit, ungere

- μῆ, διὰ χειρουργίας ἐκκόπτειν, εἴτε θύμος ἐστίν, εἴτε ¹ κόνδυλος, εἴτε διχφράττων ὑμῆν, ἢ σαρκὸς περίφυσις, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιοῦτων [τὸ] ἐμποδίζον. Περιττωμάτων δὲ κατεχομένων ἐκβλαεῖν σκύβλλον διὰ κλυστῆρος ὕδρελαίου ἢ ὕδρομέλιτος ἐνεθέντος·
- 5 τὸ δὲ οὔρου κομιτέον διὰ τοῦ καθετῆρος, εἰ πεπληρωμένη ἢ κύστις οὔρου εἴη. Λίθου δὲ αἰτίου ὄντος ἐσφηνωμένου ² διῶσκι χρῆ τὸν λίθον καθετῆρι ἐκ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως καὶ εἰς τὸ κύτος ἀπωθεῖν. Χόριον δὲ μῆ ἀναστομούμενον ³ κατιᾶδι δεῖ προσεχόντως διαιρεῖν τῷ δακτύλῳ ⁴ προκοιλαινόντά τι μέρος·
- 10 προεκκεκριμένου δὲ τοῦ ὑγροῦ, διὰ κλυστηριδίου τι τῶν λιπαρῶν ὑγρῶν εἰς τὸν γυναικεῖον ἐπιέναι κόλπον. Περὰ φύσιν δὲ ἐσχηματισμένου τοῦ ἐμβρύου τὸν κατὰ φύσιν ἀποδιδόναι σχηματισμόν· καὶ εἰ μὲν ἐπὶ κεφαλὴν ἐνεχθὲν παρεγκέκλιται, καθεῖναι τὴν εὐώνυμον χεῖρα λελιπασμένην, ἄνωχισμένων τῶν ἄκρων
- 15 εἰς τὸ μῆ νύσσειν ἐκτεταμένων τῶν δακτύλων, καὶ κατὰ ⁵ τὰς ῥᾶγας ⁶ συμβεβλημένων ἀλλήλοις μυούρου χάριν σχηματισμοῦ εἰς τὸ ἀσкулτότερον τῆς καθέσεως, καθ' ὃν καιρὸν φυσικῶς τὸ

¹ κόνδυλος ἀπὸ ἐπαναστάσεως, vel ἐπαναστάσεως codd. — ² διῶσασθαι codd. — ³ κατιᾶ δεῖ codd. — ⁴ προσκοιλ. codd. — ⁵ τοὺς ῥᾶγας codd. — ⁶ συμβεβλημένον codd.

debes et praeterducere; sin non, chirurgia excidere, sive verruca sit, sive tuber, sive membrana occludens, sive caro circum nata, sive aliud quodcumque eiusmodi impedimentum. Excrementis vero retentis, faeces educere oportet iniecto clysmate ex oleo cum aqua, vel aqua mulsa; urina vero catheteris ope detrahenda, si vesica urina repleta sit. Calculus autem impactus si in causa sit, eum cathetere e collo vesicae propellere et in eius cavum intrudere oportet. Chorion non apertum lanceola (κατιᾶδι) apte incidendum, digito ante parte aliqua eius cava reddita. Humore vero ante tempus effuso per fistulam liquorem aliquem pinguedinosum in sinum muliebrem immittere debemus. Foetui autem contra naturam sito naturalem posituram restituere oportet: ac si quidem capite praevio inclinatus sit, manum sinistram pinguedine obductam immittere debemus, unguibus in extremis digitis resectis, ne digitis protensis laedant; et apicibus ad se applicatis, ut angustior ab anteriore sit manus forma,

τῆς ὑστέρας διαστέλλεται στόμιον εἰς τὸ μὴ συνιόντος αὐτοῦ καὶ συστελλομένου μετὰ σκληρᾶς ἀντιβάσεως γίνεσθαι ¹ τὴν ἔνθεσιν· καὶ λαβόμενον τοῦ ἐμβρύου κατ' εὐθὺ τοῦ στόματος τῆς ὑστέρας παράγειν αὐτὸ συνεργοῦντα τῇ μεταθέσει καὶ διὰ
 5 τῆς ἀκολούθου κατακλίσεως· ἐπὶ γὰρ τὸ ἀντικείμενον μέρος ἐσχηματίσθαι δεῖ τὴν κάμνουσαν, ἐπὶ δεξιὰν μὲν εἰ τύχοι πλευρὰν, εἰς τὰ εὐώνυμα τοῦ ἐμβρύου παρεγκεκλικότος· ἐπὶ δὲ τὴν ἀριστεράν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ἐμβρύου τὴν ὁρμὴν λαβόντος· ὑπτίαν δὲ κατωφερῆ τὴν θέσιν ἔχουσαν, ² εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ
 10 ὡς πρὸς τὸ ὑπογάστριον τοῦ βρέφους παρεγκλίαντος· πρηνῆ δὲ ἐπὶ γονάτων, εἰς τὸ ἔνδον καὶ ὡς ἐπὶ ὄσφυν τοῦ ἐμβρύου παρεγκλίαντος. Εἰ δὲ καὶ μετὰ σφηνώσεως γέγονεν ἡ παρεγκλισις, ἀναβιβάζειν πρότερον τὸ ἔμβρυον καὶ μετεωρίζειν, ὥστε ἀπὸ τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας ἀποστῆναι, καὶ οὕτως ἀπευ-
 15 θύνειν· εἰ δὲ καὶ χεῖρα προβέβληκε, μὴ ἐπισπᾶσθαι λαβόμενον αὐτῆς· μᾶλλον γὰρ ἐπισφηνοῦται προσκυκλωμένης ἢ ἐπινεούσης τῆς κεφαλῆς, ἢ ἕξαρθρον γίνεται, ποτὲ δὲ ἀπορρήγνυσται

¹ τὴν ἔνθεσιν τοῦ ἐμβρύου· λαβόμενον κατ' εὐθὺ codd. — ² εἰς τὰ ἔνδον καὶ ὡς ἐπ' ὄσφυν τοῦ ἐμβρύου παρεγκλίαντος· πρηνῆ δὲ ἐπὶ γονάτων, εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐπιγάστριον τοῦ βρέφους παρεγκλίαντος codd.

quae sine magna offensione introduci possit; idque eo tempore, quo ex naturae lege ostium uteri aperitur, ne coëunte et contracto cum dura resistantia fiat manus immissio; atque foetum prehensum e regione ostii uteri adducere oportet, dum translationem etiam adiuvas apta mulieris decumbendi ratione. Ita enim ut in adversam partem incumbat mulierem componere oportet: in dextrum latus, ubi in sinistrum foetus inclinatus est; in sinistrum contra, ubi foetus in dextrum vergit. Supina et declivis positura esse debet, ubi antrorsum et in hypogastrium infans inclinatur; prona vero in genua, si introrsum et in lumbos inclinatus sit. Sin inclinatio ita sit facta ut simul impactus sit foetus, primum cum sursum reducere et sublevare oportet, ut ab uteri ostio recedat, atque ita illum dirigere. Quodsi etiam manum proiciat, ea non prehendida et attrahenda est; nam vel magis impingitur capite insuper reclinato, vel in-

κατὰ τοὺς ὤμους· τοὺς δακτύλους [γοῦν] ἄκρους ¹ ἐπερείσαντα
 προκνωθεῖν αὐτὸ κὰν τῷ κύτει γενόμενον ἀπευθύνειν κάμφαντα
 τὸν ἀγκῶνα καὶ οὕτω πλευρᾷ τε καὶ μηρῷ ² παρατείναντα τὴν
 χεῖρα πρὸς τὸ ³ ἀπαρεμποδιστὸν τῆς ἀποτέξεως. Εἰ δὲ ἀμφο-
 5 τέρως προβέβληκε τὰς χεῖρας, κατὰ τῶν δυοῖν ὤμων ⁴ ἄκρους
 ἐρείσαντα τοὺς δακτύλους ἀνωθεῖν αὐτὸ, κἄπειτα τοὺς βρα-
 χίονας ἀπώσαντα, κάμφαντα δὲ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ πλευρὰν,
 παρατείναντα τὰς χεῖρας τοῖς μηροῖς καὶ τοῦ κεφαλίου λαβό-
 μενον ἐξέλκειν ἡρέμα. ⁵ Εἰ δὲ μικροῦ τοῦ κεφαλίου τυγχάνου-
 10 τος τὰς δύο προβέβληκε χεῖρας, ⁶ ἀπευθύνειν μὲν τὸ κεφάλιον
 ἀνακεκλασμένον, συλλαμβανόμενον δὲ τῶν χειρῶν ἐπισπᾶσθαι·
 διὰ γὰρ τὴν μικρότητα τοῦ κεφαλίου σφηνωσις ἐνιάκις οὐ γί-
 νεται. Εἰ δὲ ἐπὶ πόδα ἐνεχθὲν παρεγκέκλικεν εἰς τι μέρος,
 μετακτέον αὐτὸ καὶ ⁷ ἀπευθυντέον τῷ ἐπὶ κεφαλὴν παραπλη-
 15 σίως· εἰ δὲ τὸν ἕτερον πόδα προβέβληκε, πάλιν μὲν οὐ δεῖ
 τοῦτον λαβόμενον ἔλκειν· μᾶλλον γὰρ σφηνοῦται τὸ ἔμβρυον
 τοῦ ἑτέρου συγκαμπτομένου· τοὺς δακτύλους δὲ ἄκρους κατὰ

1 ἐπερίσαντας codd. — 2 παρατείναντας codd. — 3 ἀπαραποδ. codd. —
 4 ἄκρως ἐρείσαντας codd. — 5 ὡς εἰ δὲ codd. — 6 ἀνευθύνειν codd. —
 7 ἐπευθ. codd.

elinato; vel luxabitur; nonnumquam etiam ad humeros
 abrumpitur. Extensis igitur digitis admotis eum retrudere
 oportet et in uteri eavum delatum dirigere, flexo cubito et
 ita iuxta latus et femur manu protensa, ut sine impedi-
 mento fiat partus. Quodsi utramque manum proferat, utrique
 humero digitos admovere debetis eumque repellere, ac dein
 brachiis retrusis, eubitis flexis, a latere manus iuxta femora
 extendere, eapiteque apprehenso leniter extrahere. Ubi tamen,
 eum eaput parvum est, utramque manum profert, dirigen-
 dum est eapitulum reelinatum et manibus prehensis foetus
 attrahendus; nam propter eapituli parvitatem subinde non
 impingitur. Quodsi pedibus praevis aliquam in partem in-
 elinatus sit, eum tradueere oportet et dirigere, velut eum,
 qui eapite praevis proeedit. Sin alterum pedem protulerit,
 hunc rursus minime prehendere et attrahere oportet; magis
 enim impingetur altero inflexo. Summos autem digitos ad

¹ τὸν τοῦ περιναίου τόπον ἐρείδειν καὶ εἰς τὸ κύτος ² ἀπώσάμενον τῆς μήτρας, εἶτα καθέντα ³ τὴν χεῖρα τὸ ἕτερον σκέλος ἀπλοῦν καὶ τῷ ἑτέρῳ παρεκτείνειν. Εἰ δὲ τοὺς δύο πόδας προβέβληκε τῆς ἑτέρας χειρὸς ἀνακεκλασμένης ἢ καὶ τῶν δυῶν,
⁵ πάλιν ὡσαύτως ἀνωθεῖν τὸ ἔμβρυον καὶ τὰς χεῖρας κηραστέλλειν. Εἰ δὲ διχσθῆσαν τοὺς πόδας διαφόροις μέρεσι τῆς ὑστέρας ⁴ ἐνερείδει, ζευγνύειν τούτους [καὶ] κατ' εὐθὺ τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας τάσσειν. Εἰ δὲ ἐπὶ γόνατα τὴν ὀρμὴν εἴληφεν, ἀνωθεῖν αὐτὸ καὶ οὕτως τῶν σκελῶν ἀπλωθέντων ἐπὶ πόδας ἐξέλκειν.
¹⁰ Εἰ δὲ ἐπὶ πυγῇ ἐνήνεκται, καὶ τοῦτο ἀναβιβάζειν, εἶτα τὰ σκέλη ἐξαπλοῦν, τὰς χεῖρας δὲ παρεκτείναντα τοῖς μηροῖς ἐπὶ πόδας ἐξέλκειν. ⁵ Εἰ δὲ πλάγιον ἐπικείμενον, εἰ μὲν πρηνὲς, [ἢ] ὕπτιον, πρῶτως αὐτὸ διὰ τῶν δακτύλων ἐπὶ πλευρὰν στρέφειν, ὅπως εἰς κάθεσιν τῇ χειρὶ γένηται τόπος. Εἰ δὲ
¹⁵ αὐτόθεν ἐπὶ πλευρὰν ἐσχηματισμένον ὑπάρχει, παρεκτείναντα τὴν χεῖρα πρῶτως ἀνατρέπειν αὐτὸ, πλὴν ἀνίσου μὲν τοῦ πλάγιασμοῦ τυγχάνοντος ⁶ μᾶλλον κατὰ τὰ ἀποκεκρυμμένα τοῦ

¹ τὸν περὶ τὸν κίου codd. — ² ἀπώσ. ἀπὸ τῆς codd. — ³ τὰς χεῖρας codd. — ⁴ ἐνερεῖται codd. — ⁵ εἶτα πλ. codd. — ⁶ τὰ μᾶλλον ἀποκεκρ. codd.

perinaei locum admovere oportet et ad cavum uteri depellere; dein manu immissa alterum pedem explicare et iuxta alterum protendere. Sin utrumque pedem proferat, altera manu reflexa, vel etiam utraque, similiter rursus foetus repellendus et manus componendae sunt. Sin pedibus a sese dimotis diversis uteri partibus innitatur, eos connectere oportet et e regione orificii uteri collocare. Quodsi genibus praevis prodeat, eum repellere debes, et ita cruribus explicatis pedibus praevis extrahere. Sin clunibus praevis feratur, hunc quoque retrudere oportet, tum crura explicare, manibus vero iuxta femora protensis, pedibus praevis illum extrahere. Quodsi transverse ostio uteri incumbat, si quidem pronus supinusve, eum digitorum ope leniter in latus convertere debebis, ut manus immittendae locus concedatur. Sin statim in latus incumbens deprehendatur, manu leniter introducta eum convertere oportet, nisi quod inaequaliter transverse positum in occultas corporis eius

σώματος ἢ κατὰ τοὺς πόδας· ἀμείνων γὰρ ὁ ἐπὶ κεφαλὴν σχηματισμὸς προδιοδευθέντων τῶν πλατυτέρων, μὴ ¹ προσανακλωμένων τῶν χειρῶν. Εἰ δὲ διπλοῦν εἶη τὸ ἔμβρυον, ἄνω μὲν τοῦ διπλώματος ὑπάρχοντος, ἐξίσου δὲ τῶν ἄκρων ἀλλήλοις
 5 παρακειμένων, ² ἀπλοῦμεν αὐτὸ ³ προανωθοῦντες τοὺς κατὰ σκέλη τόπους· ἀνίσου δὲ τοῦ διπλώματος ὄντος, στρέφειν αὐτὸ πρῶτον καὶ τὸ δίπλωμα πρὸς τὸν πυθμένα ποιεῖν· εἶτα ἀπλοῦν ἀνατρέποντα, καθάπερ εἰρήκαμεν. Εἰ δὲ πλέονα τοῦ ἑνὸς ἐμβρύου καταφέροίτο, πάλιν ἀνωθεῖν αὐτὰ καὶ ἀνατρέπειν ὡς ἐπὶ τὸ
 10 κύτος, ⁴ εἶτα καθ' ἓν κομιζέσθαι. Πάντα δὲ ποιεῖν ἡρέμα καὶ ἀπεριθλάστως καὶ συνεχῶς ἐλαιοχυτοῦντα τοὺς τόπους, ὥστε καὶ τὴν ⁵ κυοῦσαν ἀσυμπαθῆ καὶ τὸ κυούμενον σῶον διαφυλάξει· πολλὰ γὰρ οὕτως δυστοκηθέντα βιώσαντα βλέπομεν. Εἰ δὲ μὴ ὑπακούοι πρὸς τὴν διὰ τῶν χειρῶν ⁶ ἐφολκὴν διὰ μέγεθος
 15 ἢ νέκρωσιν ἢ καθ' οἰοδηποτοῦν τρόπον σφίγησιν, ἐπὶ τοὺς εὐτονωτέρους τρόπους δεῖ μετελθεῖν, τὸν τῆς ἐμβρυουλκίας καὶ

1 προσανακλωμένων codd. — 2 ἀπλοῦντες codd. — 3 προανωθ. codd. — 4 ἢ pro εἶτα codd. — 5 κύουσαν codd. — 6 ἐπολκὴν codd.

partes potius quam in pedes vertere oportet; melior enim est positura capite praevio, partibus latioribus praecedentibus, manibus haud unâ reflexis. At quando conduplicatus est foetus, conduplicacione sursum versa, ex aequo extremis sibi adiacentibus, eum repulsis ante locis ad pedes explicamus. Cum autem inaequalis est conduplicatio, primum eum vertere oportet et conduplicacionem ad uteri fundum adducere, dein dum convertis eum explicare, quemadmodum diximus. Quodsi plures uno foetus deferantur, rursus eos repellere debemus atque in uteri cavum reducere; tum singulos deinceps extrahemus. Omnia autem leniter et citra contusionem peragere oportet, continenter oleo locos irri-gantem, ut et parturiens a consensu tuta et foetus salvus servetur; nam multos ita cum difficultate in lucem editos in vita manentes videmus. Sin non cedat extractioni manuum ope propter magnitudinem, vel quod mortuus sit, vel quomodocumque impactus, ad violentiores methodos deveniendum est, ad extractionem instrumentorum ope et

τῆς ἐμβρυοτομίας· καὶ γὰρ εἰ τὸ κνηθὲν διαφθείρεις, τὴν κυοφοροῦσαν τηρεῖν ἀναγκαῖον. Διόπερ ¹ τὸν μὲν ὑποκείμενον δεῖ πρὸ λέγειν κίνδυνον, πυρετῶν ἐπιγινομένων καὶ νευρικῆς συμπαθείας, ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ φλεγμονῆς ὑπερβαλλούσης· ² κἂν γὰρ γ

5 γραινα [ἦ], μάλιστα ὑποφαίνειν ὀλίγας ἐλπίδας ἔχειν, ἐφ' ἧς ἔκλυσις, περιϊδρωσις, περίψυξις, σφυγμῶν ὑπόδυσις, πυρετὸς ὀξύς, παρακοπή τε καὶ σπασμὸς· μὴ ἀφίστασθαι δὲ ὅμως βοηθείας.

Κ Ε Φ. ξε'.

10 Περὶ ἐμβρυολκίας καὶ ἐμβρυοτομίας.

Προδιδόναι [δὲ] δεῖ τῇ πασχούσῃ ψωμοὺς δύο ἢ τρεῖς οἴνω βεβρεγμένους διὰ λιποθυμίαν, καὶ συνεχῶς ἐν τῇ χειρουργίᾳ οἴνω τὸ πρόσωπον καταρραντιζέσθω. Κατακλινέσθω τοίνυν ³ ὑπτία καὶ μᾶλλον κατάρροπος ἐπὶ τῆς κλίνης ἀντιβατικώτερον ἐστρω-

¹ τὸν μὲν ἐπιχ. codd. — ² καὶ γ. codd. — ³ ἐπὶ τῆς κλίνης ὑπτία καὶ μᾶλλον κατάρροπος πᾶσαν σχηματίζειν καταφερώς ἀντιβαθικώτερον codd.

foetus excisionem; nam licet foetum pessumdes, necesse est ut parturiens conservetur. Quare instans periculum praedicere decet, febribus supervenientibus, et nervoso consensu, nonnumquam etiam inflammatione vehementiore oborta; et imprimis ubi gangraena facta est, ostendere oportebit parvam esse spem salutis, quando solutio, sudor undique emanans, perfrictio, pulsus evanidus est, febris acuta, delirium, convulsio. Non tamen de auxilio ferendo desistendum.

CAPUT LXV.

De foetus instrumentorum ope extractione et eius in utero dissectione.

Antea autem mulieri praebere debes duo vel tria panis frustula vino intincta propter animi deliquium et continenter, dum manu opem fers, vino vultum irrigare. Decumbat autem supina et potius declivis in lectulo duriter strato,

μένης, ὡς μὴ πρὸς τὸ εἶκον ἐνδιδόναι τὴν ὀσφύν, διεστῶτων
 δὲ τῶν μηρῶν καὶ συνηγμένων πρὸς τὸ ¹ ὑπογάστριον τῶν πο-
 δῶν ἐπὶ τοῦ ἐνηλάτου στηρίζειν, εἴτα ἐκατέρωθεν δι' ὑπηρετῶν
 τὸ σῶμα κατέχειν. ² γυναικῆς δ' ἔμπειροι καὶ ἰσχυραὶ εἰ μὴ
 5 παρήσαν, διὰ κηρίας τῶ κλινιδίῳ τὸν θώρακα προσλαμβάνειν,
 ὥστε μὴ πρὸς τοὺς ἐπισπασμοὺς τοῦ ἐμβρύου ³ ἐπακολουθοῦν
 τὸ σῶμα τῆς καμνούσης τὸν τῆς ὀκκίης τόνον ὑπεκλύσαι. Κα-
 θίζειν δὲ ⁴ αὐτὸν ἀντικρὺς, ὀλίγον ταπεινότερον πρὸς τὸ τὰς
 χεῖρας ἐπίσης τοῖς ποσὶ τῆς καμνούσης ὑπάρχειν, καὶ, παρα-
 10 στελλομένων τῶν πτερυγωμάτων ἐκατέρωθεν δι' ὑπηρετῶν, πάλιν
 τὴν εὐώνυμον χεῖρα, — διὰ τὸ καὶ προσηνεστέραν εἶναι τῆς
 δεξιᾶς καὶ μετ' εὐπρεπείας εὐεργέστερον καθίσθαι, — συνη-
 γμένων κατὰ κορυφὰς εἰς μείουρον τῶν δακτύλων καὶ λελιπα-
 σμένων, καθιέναι ⁵ διεστῶτος τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας· εἰ δὲ
 15 μὴ, [τὴν] θλ.ψιν καὶ σύσχεσιν ἐλαιοχυτήσεσι ⁶ προκνηχαλα-
 στέον. } Ἐπειτα πειρᾶσθαι τὸ παρεγκεκλικὸς, εἰ δυνατὸν, ἀπευ-
 θύνειν καὶ ζητεῖν τόπον εἰς κατάπαρσιν ἐμβρυούλου πρὸς τὸ

1 ἐπιγ. codd. — 2 ἢ γυν. ἐμπ. καὶ ἰσχ. ἐκατέρωθεν εἰ δὲ μὴ παρήσαν codd. —
 3 ἐπακολουθεῖν codd. — 4 αὐτὸ codd. — 5 καὶ διεστ. codd. — 6 προκνηχα-
 λαλασθέντος codd.

ne in partem cedentem lumbi item cedant. Dimotis autem
 a sese femoribus pedes ad hypogastrium adductos ad
 lectuli ligna transversa obfirmare ac dein per utrinque ad-
 stantes corpus continere oportet. Sin mulieres peritac et
 robustae praesto non sint, fasciae ope ad lectulum adligare
 thoracem debebis, ut ne laborantis corpus foetus attractio-
 nibus obsequens tractionis vim exsolvat. Ipsum vero e
 regione mulieris sedere oportet loco paulo humiliore, ut
 manus sint eadem altitudine, qua pedes aegrotantis, et di-
 ductis rursus utrinque per adstantes pudendi labiis manum
 sinistram, quia mollior est dextrâ et facilius eum decore
 immittitur, compositis digitis in eoni formam et pinguedine
 illitis, introducere, aperto scilicet orificio uteri; sin non
 pateat, pressionem et coarctationem oleo iniecto antea re-
 laxare oportet. Dein tentandum erit, ut si fieri possit,
 partem inclinatam dirigas, et locus quaerendus est, cui

- μὴ ἐκπεσεῖν ῥαδίως. Ἐπιτήδειοι δὲ πρὸς καταπαρμόν τόποι
 1 τῶν μὲν ἐπὶ κεφαλὴν ὀφθαλμοὶ καὶ ἰνίον καὶ στόμα πρὸς
 οὐρχνίσκον, καὶ κλειῖδες καὶ οἱ ὑπὸ πλευρὰν τόποι· μασχάλαι
 δὲ οὐδαμῶς· ἐν γὰρ ταῖς διολκαῖς ἐπιδυστακμένων τῶν βραχιό-
 5 νων εἰς σφήνωσιν ἢ τοῦ ἐμβρύου πλατύνεται περιοχὴ· ἀλλ' οὐδὲ
 οἱ ἀκυστικοὶ πόροι· δυσπαράδεκτοι [γὰρ] διὰ σκολιότητα καὶ
 στενοὶ λίαν· τῶν δὲ ἐπὶ πῶδας τὰ ὑπὲρ τῆς ἕβης ὁστέα καὶ
 μεσοπλεύρια καὶ κατακλειῖδες. Ὅταν δὲ τῶν εἰρημένων μηδεὶς
 εὐρίσκηται τόπος, εἰς κατάπαρσιν ἐτοιμάζεται σπάθῃ διαίρεσις.
 10 Θερμῶ [οὔν] δεῖ ἐλαίῳ προκεχλιασμένον τὸν ἐμβρυούλκον τῇ
 δεξιᾷ χειρὶ κατέχειν, τὴν καμπὴν δὲ αὐτοῦ τοῖς δακτύλοις
 2 κρύψαντα τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ πρῶτος συνεισφέρειν καὶ καταπεί-
 ρειν εἰς τινὰ τόπον ἄχρι κενεμβατήσεως, [ὡς] εἰρήκαμεν. Κα-
 ταπείρειν δὲ καὶ ἀντίθετον 3 τούτῳ δεύτερον, ὅπως ἰσόρροπος καὶ
 15 μὴ ἑτεροκλινῆς [ὁ] ἐπισπασμὸς 4 ἀποτελεῖται καὶ διὰ τοῦτο τοῦ
 μέρους παρεγκλίνοντος σφήνωσιν ὑπομένη τὸ ἔμβρυον. Ἐῖτα
 δίδόναι τοὺς ἐμβρυούλκους ἐμπείρῳ τινὶ κατέχειν καὶ παραινεῖν

1 τῶ codd. — 2 κρύψαντας codd. — 3 τούτων codd. — 4 ἐπιτελεῖται.

uncum intrudas, ita ut haud facile excidat. Idonei autem quos perfores loci sunt in capite oculi, occiput, et os ad palatum; et claviculae et loci sub costis; axillae vero minime, nam in protractionibus, dimotisbrachiis, foetus amplitudo, ita ut facile impingatur, augetur; sed nec meatus auditorii, quum sint torti et valde angusti, ideoque uncum non facile recipiant; e locis vero ad pedes, illi, qui sunt supra ossa pubis; et spatia intercostalia et iuncturae clavicularum cum sterno. Sed quando horum locorum nullus reperitur, scalpelli ope, ut perforatio fiat, incisio paratur. Uncum autem oleo calido antea tepefactum dextra manu tenere oportet, eiusque flexura digitis coperta manu sinistra eum leniter introducere atque eum, quemadmodum diximus, intrudere in locum aliquem, donec in spatium vacuum perveniat. Immergendus vero huic oppositus alter quoque, ut aequabiliter, neque in alterutram partem, fiat attractio, ideoque parte inclinata foetus impingatur. Dein uncus perito adstanti tenendos tradere oportet et praecipere ut leniter iis

ὅπως πειθηνίως δι' αὐτῶν ἐφέλκεται τὸ ἔμβρυον, μήτε σπο-
 ράπτων ἐν τοῖς ἐπισπασμοῖς, μήτε πάλιν ἀνιείς, — ἀνατρέχει
 γὰρ τὸ πρόκυψαν ἀνεθέν, — ἀλλ' ὅταν δέη τὴν ἐφορκὴν ἐπισχεῖν,
 ἐν τῇ προὔπαρχούσῃ τάσει φυλάσσω τούς ἐμβρυούλους,
 5 μήτε μόνον ἐπ' εὐθείας ἐπισπῶμενος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πλά-
 γικα παρεγκλίνων, ὃν τρόπον ἐν ταῖς κομιδαῖς γίνεται τῶν
 ὀδόντων· οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς μοχλείας μετασχηματιζόμενον τὸ
 ἔμβρυον τοὺς τε τόπους ἀνευρύνει καὶ εὐκόμιστον γενήσεται.
 Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ δεξιῶς ὑπηρετούμενον καθιέμενον τὸν λιχα-
 10 νὸν δάκτυλον μεταξὺ τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας καὶ τοῦ ἐσφη-
 νωμένου σώματος περιάγειν κυκλωτερῶς, οἷονεὶ ¹ περιδέροντα καὶ
² εὐθύνοντα τὸ ἑτεροκλινῶς φερόμενον, καὶ τοὺς τόπους ἐλαίῳ
 θερμῷ διαβρέχειν, ἢ τινι τῶν εἰρημένων γλίσχρων ἀφεψημάτων.
 Κατὰ μέντοι τὸν τῶν ἐμβρυούλων ἐπισπασμὸν μὴ εὐθέως ὑπα-
 15 κούοντος εἰς ἐξολκὴν τοῦ ἐμβρύου, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ πρὸς
 λόγον τῆς ἐξολκῆς ἐπακολουθοῦντος, τὸν μὲν πρῶτον ἐμβρυούλον
³ μεταπείρειν εἰς τὰ ὑπερκείμενα δεήσει, ἀπείτα τὸν δεύτερον,
 καὶ τοῦτο κατὰ τάξιν, ἕως ἂν ὅλον τὸ τοῦ ἐμβρύου σῶμα

1 περιδέροντας codd. — 2 εὐθύνοντας codd. — 3 ὅτινα μεταπ. codd.

foetum attrahat, nec lacerans in attractionibus, nec contra
 remittens, — nam si sibi permittas partem in conspectum
 prodeuntem, retrahitur, — sed ubi de attractione desisten-
 dum est, uncus in pristina tensione servans, neque so-
 lum recta attrahens, verum etiam transverse, quemadmo-
 dum in dentium evulsionibus fieri solet; ita enim quasi
 per veetem molitione mutata foetus positio dilatat locos et
 facile extrahetur. Cum ita apte adiuvaris, digitum indieem
 demissum inter ostium et partem inpactam, quasi eute
 denudans, circumducere debes, et partem deviam dirigere
 locosque oleo calido vel dictorum decoctorum viscosorum
 aliquo irrigare. Quodsi tamen uncorum attractioni foetus
 non statim ita cedat, ut extrahatur, sensim vero et pro
 modo extractionis subsequatur, primum quidem uncum su-
 periori alicui loco intrudere oportebit, tum etiam alterum,
 idemque ex ordine faciendum, donec totum foetus corpus
 pertransierit. Ubi vero manum proicit, et foetus, quippe

διοδεύσῃ. ¹ Προβεβλημένου δὲ τῆ χειρὶ ² καὶ ἀνατρέπεσθαι μὴ
 δυναμένου διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν σφήνωσιν, ἢ καὶ ἀποτεθνη-
 κότης ἤδη τοῦ ἐμβρύου, καθὼς συμβάλλομεν ἐκ τοῦ μήτε ἐνε-
 ρευθῆς εἶναι τὸ μέρος, μήτε θερμὸν, μήτε σφύζον, πέλιον δὲ
 5 καὶ ψυχρὸν, καὶ ³ ἄσφυκτον, περιβάλλοντα δεῖ ῥάκη εἰς τὸ
 μὴ ὀλισθάνειν ποσῶς ἐπισπᾶσθαι· κατασχόντα δὲ πρὸς ⁴ τὸ
 ἐμφανέστερα γενέσθαι τὰ ὑπερκείμενα ἀποκόπτειν ἀπὸ τοῦ κατὰ
 τὸν ὤμον ἄρθρου, ⁵ εἴτα τοῖς δακτύλοις ἀναστρέψαντα τὸ ἄλλο
 σῶμα διὰ τῆς καταπάρσεως τῶν ἐμβρυούλικων κομίζεσθαι. Τῶν
 10 δυοῖν δὲ χειρῶν προβεβλημένων καὶ μήτε ἀνατρέπεσθαι δυνα-
 μένων, μήτε ⁶ παρακολουθεῖν τοῖς ⁷ ἐπισπασμοῖς, ⁸ τὴν μίαν [ἢ]
 καὶ τὰς δύο διὰ τῆς πρὸς τοῖς ἀκρωμίοις περικοπῆς ἀναιρεῖν.
 Εἰ δὲ μείζωνος τοῦ κεφαλίου ὑπάρχοντος ἢ σφήνωσις ἀποτε-
 λοῖτο, διὰ τοῦ ἐμβρυοτόμου, ἢ τοῦ πολυπικοῦ σπαθίου κρυπτο-
 15 μένου μετὰ ξυλῆ λιχανοῦ καὶ τοῦ μικροῦ δακτύλου κατὰ τὴν
 ἔνθεσιν, εἰ μὲν ⁹ ὑδροκέφαλον εἶη τὸ βρέφος, διαιρεῖν, ἵνα τοῦ

1 Ante προβ. codd.: ὡσαύτως δὲ ἐνεργεῖν κἀν ἐπὶ πόδας φέρεται. — 2 ὡς
 καὶ codd. — 3 ἄσφυκτον codd. — 4 τὰ codd. — 5 Ante εἴτα codd.: τὸ δὲ
 αὐτὸ ποιεῖν καὶ σκέλους προπεσόντος. — 6 παρακούεσθαι codd. — 7 σπασμοῖς
 codd. — 8 εἰς τὴν codd. — 9 ὑδροκεφ. codd.

qui supra modum sit impactus, reduci nequit, vel etiam
 ubi iam mortuus est foetus, quod coniecimus inde, quod
 pars non rubeat, nec caleat, nec pulsationem obferat, sed
 sit livida, frigida, pulsationis expers, circumdatiis pannis
 ne elabatur, aliquantulum attrahere oportet; firmiter autem
 partem praeviam tenens, ut superiores eo facilius conspi-
 ciantur, eam ab humeri articulo resecare debes, dein reli-
 quum foetus corpus conversum digitis intrusione uncorum
 educere. Utraque vero manu proiectâ et nec reduci queunte,
 neque attractionibus obsequi, alteram vel etiam utramque
 resectione facta ad summum humerum auferre oportet. Sin,
 quod capitulum prae grande sit, impingatur, scalpello, quo
 in foetuum dissectione utimur, vel cultello, quo polypos
 excidimus, occulto inter digitum indicem et minimum cum
 introducitur, si quidem infans sit hydrocephalicus, incidere
 oportet, ut liquore evacuato capitis circuitus collabatur,
 sin infans pro natura sua maiore sit capite, id facile cedit

ὑγροῦ ¹ ἐκκενωθέντος ἢ περιοχῇ συμπέσῃ τῆς κεφαλῆς· εἰ δὲ
 Φυσικῶς ἀδροκέφαλον, τῇ χειρὶ συνθλάσαντι τὴν κεφαλὴν ² συ-
 νείκει εὐμαρῶς, ἀπαλῶν ἔτι τῶν σωματίων ὄντων· εἰ δὲ μὴ,
 τῷ σπαθίῳ ³ τὸ κρανίον διαιρεῖν καλὸν ⁴ κατὰ τὸν τοῦ ⁵ βρέγ-
 5 ματος, εἰ δὲ μὴ, καθ' οἰονδήποτε τρόπον· — προεκκριθέντος γὰρ
 τοῦ ἐγκεφάλου συμπίπτει τὸ κεφάλιον· — τὰ χεῖλη δὲ τῆς
 διαιρέσεως ἀποστρέφειν καὶ συνθραύειν τὰ ὀστάρια ⁶ δι' ὀδον-
 τάγρας ἢ ὀστάγρας. Εἰ δὲ διὰ μέγεθος τοῦ ὅλου σώματος ⁷ μηδὲ
 οὕτως ἐλκόμενον ὑπακοῦσι, τῶν ⁸ ὤμων ⁹ ἐνερειδομένων τοῖς πλα-
 10 γίοις μέρεσι τῆς μήτρας, καὶ εἰς τὰς σφαγὰς βαπτίζειν τὸ
 σπαθίον μέχρι κενεμβωτήσεως εἰς τὸ ἔμβρυον· ἀποκριθέντος γὰρ
 τοῦ αἵματος ἰσχυρὸν γίνεται τὸ σῶμα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅλον
 τὸ κεφάλιον διαιρεῖν καὶ τὰ μεσοπλεύρια διακόπτουσα καὶ [τὸν]
 πνεύμονα· πληρωθεὶς γὰρ πολλακίς ὑγρῶν καὶ ¹⁰ οὗτος ἐπλάτυνε
 15 τὸν θώρακα· λύειν δὲ καὶ [τὰ] συνδεδεμένα μέρη τοῦ στήθους
 [καὶ] διὰ τῶν δακτύλων ἀποσπῶντα τὰς κατακλειῖδας ἀπὸ τῶν
 ἀντιστέρνων ¹¹ ἀπορηγνύουσι· συμπίπτει γὰρ τὰ περὶ τὸ στήθος

1 κενωθ. codd. — 2 συνήκει codd. — 3 καὶ τὸ codd. — 4 ἢ κατὰ codd. —
 5 βρέγματος τρόπον, εἰ δὲ μὴ καθ' codd. — 6 διδόντα γράσιος τὰ γράση δὲ
 διὰ μέγεθος codd. — 7 εἰ μηδὲ codd. — 8 δὲ ὤμων codd. — 9 ἐρειδο-
 μένοις codd. — 10 αὐτὸς codd. — 11 ἠκόντων ἀπορη. codd.

manusi confringenti, quum partes etiamnunc molles sint. Sin
 non, utile est cranium eultello incidere ad verticem vel alium
 locum quemcumque; nam cerebro ante evacuato capitulum
 concidit. Labia autem vulneris reclinare debebis et ossicula
 confringere ope forcipis, qua dentes evelluntur, vel qua
 ossium fragmenta extrahimus. Quodsi propter totius eor-
 poris molem ne ita quidem attraetus eedat, humeris uteri
 partibus lateralibus innitentibus, etiam ad iugula seapel-
 lum intrudere oportet, donec ad spatium vacuum pervenias,
 intra foetum, nam sanguine excreto corpus tenue redditur.
 Postea autem totum capitulum incidere debebis et spatiiis
 intercostalibus dissectis etiam pulmonem; nam saepius hic
 quoque humoribus repletus thoracem ampliolem fecit. Dis-
 solve etiam oportet iuncturis connexas pectoris partes et
 digitis a sterno detractas diffringere clavicularum partes ar-
 tielares; nam pectus collabitur, quando non amplius cla-

μηκέτι διεριδόμενα ταῖς λεγομέναις κλεισίν. Εἰ δὲ μηδ' οὕτως
 ὑπέικοι, ¹ τὸ ὑπογαστρίον διαιρεῖν, [καὶ] ὡσαύτως καὶ ὑδρωπικὸν ἢ
 τὸ ἔμβρυον. ² ἔκκενωθέντος γὰρ τοῦ ὑγροῦ συμπίπτει πρὸς ἴσχυα-
 σιν ἢ περιοχὴ τοῦ σώματος. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἔντερα παρέχει
 5 τῶ ³ ὑπογαστρίῳ τινὰ δίογκωσιν, καὶ ταῦτα πρότερον ⁴ ἐξέλκειν
 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παρακειμένων σπλάγγχνων, οὕτως τε τὴν
 ὄλην ἐξενεγκεῖν σύγκρισιν. Τὰ δ' αὐτὰ ποιεῖν καὶ ἐπὶ πόδας
 φέρεται· προσανακεκλασμένας δὲ τὰς χεῖρας ἀποκόπτειν, καὶ
 τὸ κεφάλιον εὐμεγεθέστερον ὑπάρχον πάλιν θλάειν, ὅπερ δυσχε-
 10 ρέστερον ἐπὶ τοῦδε τοῦ σχήματος διὰ τὸ ἄνω ⁵ ἀποκεκρῦφθαι·
 δεήσει δὲ τῇ δεξιᾷ τῶν ποδῶν λαβόμενον ἐξέλκειν, τῇ εὐωνύμῳ
 δὲ τὸ κεφάλιον ἀπευθύνειν ἔνδοθεν· ⁶ ἀνακλασθὲν γὰρ εἰς τὸν
 αὐχένα ἀποσπᾶται πολλάκις. Ἐργῶδες δὲ τὸ ⁷ καθυπονοεῖν
 τὴν εὐώνυμον χεῖρα πρὸς τὰς ἐξολκὰς ἔχειν οἰκειότητα τῶ καὶ
 15 τοὺς ὄφεις διὰ τῆς αὐτῆς ἔλκεσθαι· ψευδῆ γὰρ ἀμφότερα· ἰδίᾳ
 δὲ εἰς κάθεσιν κεχρησίμευκεν, ὡς ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν. Ἐπὶ

1 τὸ ὑπογ. διὰ ρινῶν ὡσαύτως καὶ codd. — 2 κενωθ. codd. — 3 ἐπιγ. codd. — 4 ἔλκειν codd. — 5 τὸ κεφάλιον ὑποκεκρ. codd. — 6 ἀνακλασθέντα δὲ εἰς codd.; et mox αὐχένα τῆς ὑστέρας. — 7 καθ' ὑπονοεῖν codd.

viculis, quae dicuntur, sustentatur. Quodsi ne ita quidem cedat, abdomen incidi debet; similiterque si hydropicus sit foetus, humore enim evacuato corporis circuitus ita considet ut tenue fiat. Ubi vero interanea quoque aliquem abdominis tumorem faciunt, ista quoque antea extrahenda sunt cum reliquis visceribus adiacentibus, atque ita totum corpus evehendum. Eadem quoque facienda, quando in pedes fertur; manus vero supra reflexas abscindere oportet, et capitulum, si prae grande sit, rursus confringere, quod in hac positura difficiliter fit, quia supra reconditum est. Dextra autem pedibus prehensum extrahere oportebit, sinistra vero intra capitulum dirigere; reflexum enim versus cervicem saepe abstrahitur. Intellectu vero difficile est manum sinistram magis ad extractiones esse natam, quia eadem etiam serpentes trahuntur; utrumque enim falsum est; sed specialiter haec apta est, quae intromittatur, sicuti supra ostendimus. Foetuum autem transverse positum et

δὲ τῶν πλαγίων καὶ διπλῶν ἐμβρύων, εἰ μὴ ἀπευθύνοιτο, τὰ
 υποπίπτοντα τρωτέον, ἐφ' ὧν μὲν τὸ ¹ ὑπογάστριον, ἐφ' ὧν δὲ
 τὰς μασχάλας καὶ τὰ μεσοπλεύρια καὶ τὰ παρὰ τοῖς νεφροῖς
 ὡς ἐπὶ λαγόνᾳ· εἰ δὲ νεκρὸν καὶ ὑπερμέγεθες ὑπάρχῃ, τὸ μὲν
 5 ὄλον ἔνδον αὐτὸ κατατέμνειν, ἐπισφαλές· ἄμεινον δὲ τὸ πρό-
 παλεῖς ἀεὶ γενόμενον, οἷα γίνονται ἀποκοπαὶ κατ' ἄρθρα· ² λεῖα
 γὰρ τὰ ὀστέα ³ κατὰ τὸ πέρασ καὶ ῥαδίως ἀπὸ τῆς συνόδου
 λύεται. Συντιθέντι δὲ τὰ κομισθέντα καὶ ἐπιβλέπειν μὴ [τι]
 παραλέλειπται· πολλάκις ⁴ γὰρ διὰ τὴν ἐπὶ πόδας ἄπειρον
 10 ὀλκὴν ἀποσπᾶται τὸ κεφάλιον καὶ δύσληπτόν ἐστι διὰ τὴν πε-
 ριφέρειαν καὶ τὸ προσαντρέχειν ⁵ κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν τῆς μή-
 τρας· ὁπότε Σώστρατος μὲν, ὡς ἐπὶ τῶν λίθων, εἰς τὴν ἔδραν
⁶ καθεῖς τὸν τῆς εὐωνύμου χειρὸς δάκτυλον, τῇ δεξιᾷ δὲ ⁷ πιέ-
 ζων τὸ ⁸ ὑπογάστριον, πειρᾶται τὸ κεφάλιον κατὰγειν, οὐχ ὄρῶν
 15 ὡς ἐν τῷ ἀπευθυσμένῳ δάκτυλος οὐ δύναται τῆς κεφαλῆς ἐφι-
 κέσθαι· προχειροτέρως γὰρ οὕσης τῆς κύστεως πολὺ προσανκ-

1 ἐπιγ. codd. — 2 διὰ γὰρ codd. — 3 καὶ πέρασ ῥαδίως codd. — 4 δε
 codd. — 5 καὶ τὴν codd. — 6 καθιστῶν τῆς codd. — 7 πιέζων codd. —
 8 ἐπιγ. codd.

conduplicatorum, nisi dirigi possint, partes, quae sese ob-
 ferunt, incidere oportet, in aliis abdomen, in aliis axillas
 et spatia intercostalia, et partes iuxta renes ad laterum
 inanitatem fere usque. Quodsi mortuus sit infans et prae-
 grandis, totum intra disscindere periculosum est, praestat
 vero resecare partes, quae deinceps foras prodeunt, quarum
 resectio in articulis fieri debet; glabra enim extremis suis
 sunt ossa et facile ex iunctura solvuntur. Componere autem
 oportet partes extractas et videre num quid sit relictum; nam
 propter imperitam extractionem in pedes detrahitur caput
 et difficulter prehenditur propter rotunditatem et quia sur-
 sum recurrit in uteri cavum. Quo facto Sostratus, veluti
 in calculis, sinistrae manus digitum in anum immittens,
 dextra vero manu abdomen comprimens capitulum deorsum
 adigere tentat, non videns digitum in intestino recto caput
 attingere non posse; nam, eum vesica magis in promptu
 est, multum recessit uterus, sicuti supra ostendimus; qua-

κεχώρηκεν ἢ ὑστέρα, καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν· διόπερ
καθέντα τὴν χεῖρα καὶ ψαύσαντα τοῦ κεφαλίου προβιβάζειν
αὐτὸ κατ' ἐπικυλισμὸν ἄχρι τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας· εἶτα
δι' ἐμβρουύλου καταπάρσεως κομίζεσθαι. ¹ Μετὰ δὲ τὴν ἐμ-
5 βρουυκίαν καὶ ἐμβρουοτομίαν, ὡς ἤδη Φλεγμαινόντος τοῦ τόπου
διὰ τὸν ἐπιγινόμενον σκυλμὸν, διὰ τῶν ἐμβροχῶν ἀνιέναι καὶ
παρηγορεῖν· αἱμορραγίας δὲ γενομένης τοῖς πρὸς αὐτὴν χρῆσθαι
καταλλήλοις. Τὸ δὲ ² ὠκυτόκια προσανχυράφειν, ὡς ἄλλοι καὶ
οἱ περὶ τὸν Ἱπποκράτην ἐποίησαν, σχεδιάζοντός ἐστιν· οὔτε
10 γὰρ δάφνης Φύλλα ξηρὰ μετὰ θερμοῦ ὕδατος, οὔτε δίκταμνον
ἢ ἀβρότονον καὶ ³ κεδρίδες καὶ ἄνισον μετὰ γλυκέος οἴνου πα-
λαιοῦ, σικύου τε καρπὸς ἀγρίου κηρῶ ἐμπλασσύμενος καὶ ἐρίω
Φοινικίνῳ ὄσφύϊ περιεπτόμενος ⁴ ὠκυτοκίαν παρασκευάζει· τὰ
δὲ προειρημένα βοηθήματα λύοντα τὸ πάθος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ
15 ⁵ δυσεργίαν λύει.

1 Ante μετὰ codd. ferunt: μεμυκός δὲ τοῦ στομίου ταῦτά ποιεῖν, ἅπερ
ἐπὶ τοῦ χορίου διδάσκειν μέλλομεν. — 2 ὠκυτοκίαν codd. — 3 κεδρίαν καὶ
ἄνισον μετὰ γλυκέος καὶ παλαιοῦ ἐλαίου τε καρπὸς ἀγρίου σικύου κηρωτῆ προσ-
πλασσύμενος φοιν. καὶ ὄσφύϊ codd. Cf. Hipp. vol. II. p. 614 seq. — 4 ὠκυ-
τοκίαν codd. — 5 δυσεργίαν codd.

propter manum introducere debemus et caput prehensum
rotatione ad uteri collum usque promovere; deinde unco
intruso id protrahere oportet. Verum post foetus per uncos
extractionem et eius dissectionem locum, quippe inflammatum
propter accidentem laesionem, irrigationibus relaxare et sedare
debeamus; sanguinis profluvio vero exorto, utendum re-
mediis huic respondentibus. Insuper autem remedia prae-
scribere, quae partum accelerent, quod alii et Hippocratis
discipuli fecerunt, res leviter considerantis est. Neque enim
lauri folia sicca cum aqua calida, neque dictamnus, vel
abrotanum et cedri baccae et anisum cum vino dulci vetusto,
et cucumeris agrestis fructus cerâ obductus et lana punicea
lumbis alligatus partus celeritatem facit. Auxilia vero supra
dicta affectum ipsum cum solvunt, solvunt etiam partus
tarditatem.

Κ Ε Φ. ξς'.

Περὶ προπτώσεως μήτρας.

Πρόπτωσις ὑστέρας λέγεται ἢ τῆς ἐκτροπῆς περὶ τὴν μήτραν ἀπειλή· οὐ γὰρ, ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι, ἀπολυθεῖσα ἢ μήτρα
 5 τῶν προσφύσεων ὅλη προπίπτει· οὐδὲ γὰρ ἀποκαταστῆναι δύ-
 ναται πρόπτωσις. Ἐνιοὶ μὲν οὖν ὅλην λέγουσι προπίπτειν, τῶν
 ἀντεχόντων αὐτὴν ὑμένων καὶ μυῶν βραγύντων ἐκ πληγῆς ἢ τινος
 τῶν ἐμφερῶν, [ἢ] χαλασθέντων καὶ ὁμοίον ¹ τι παραλύσει
 ἐργασθέντων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἴπποκράτην καὶ Ἡρόφιλον, μόνον
 10 τὸ ² στόμιον· οἱ δὲ μὴδ' ὅλον· οὐκ ἂν γὰρ ³ Φασιν ἀποκαθίσει
 τὸ μὴ ἀπὸ μέρους [προκύψαν], Φλεγμαῖνον δὲ τὸ στόμιον Φαν-
 τασίαν παρέχειν προπτώσεως· οἱ δὲ κατ' ἐκτροπὴν γίνεσθαι
 τὴν πρόπτωσιν αὐτῆς ὑπολαμβάνουσι, ⁴ οἱ μὲν ὡς τὸν ἔξωθεν,
 οἱ δὲ τὸν ἔνδον αὐτῆς χιτῶνα ⁵ προπίπτειν· διπλῆν γὰρ αὐτὴν

1 τῆ codd. — 2 Post στόμιον codd. γνωρίζεται δὲ ἐκ τοῦ τρυφερὸν προπίπτειν τὸ σύγκριμα ὁμοιον κεφαλῇ πολύποδος ὡς Ἡροφίλος ἔλεγεν, πόρον ἔχον ὡς παραδέξασθαι διπύρηνον. Adnotatio ducta est e cap. III. p. 12. vs. 7. — 3 φησιν codd. — 4 ὡς τὴν μὲν ἔξωθεν codd. — 5 προσπ. codd.

CAPUT LXVI.

De uteri prolapsu.

Prolapsus uteri dicuntur minae inversionis matricis; neque enim, ut nonnulli opinantur, uterus solutus de partibus, quibuscum coaluit, totus prolabitur; nempe prolapsus restitui non possit. Nonnulli igitur cum totum procidere dicunt, membranis et musculis illum retinentibus ex ictu, vel aliqua re simili, ruptis, vel relaxatis et resolutioni simile quid passis. Hippocratis vero discipuli et Herophilus solum ostium (procidere statuunt); alii ne totum quidem; neque enim in locum suum recedere, quod non pro parte tantum promineat, inflammatum vero ostium speciem procidentiae referre. Alii per inversionem eius prolapsum fieri arbitrantur, quorum pars quidem externam, pars internam

ὑπάρχειν, καὶ τὸν μὲν ἔξωθεν αὐτῆς χιτῶνα τοῖς ὑπερκειμένοις
 συμπεφυκέναι, τὸν δ' ἔσωθεν τούτῳ συνηρτῆσθαι καὶ τῇ χαλά-
 σει τῶν ὑμένων προπίπτειν· οἱ δὲ καὶ τὴν ὄλην ¹ κατὰ ῥῆξιν
 ἢ παράλυσιν, ἢ ἀπὸ μέρους καὶ εἰς τὰ ἑαυτῆς κοῖλα ἔτι ² ἐν-
 5 διπλουμένην. Ὅταν μὲν οὖν κατὰ ῥῆξιν Φασι προπέσῃ, Φανή-
 σεται παντελῶς ἔναιμος κατὰ προήγησιν τινος πτώσεως ἢ βίαις
 τινὸς ἢ πληγῆς· ὅταν δὲ κατ' ἐπιχαλασμὸν ἢ καὶ παράλυσιν,
 οὐκ ³ ἔναιμος. Καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀδήλου προφάσεως·
 ἐνιάκις δὲ καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας [ταῖς] προτέραις περι-
 10 στάσεσι παραλύεται· ⁴ καὶ πάλιν ἀπὸ μέρους μὲν ⁵ προπεπτώκει
 ἀπευθυσμένου τρόπον, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν αἰ ἐκπτώσεις αὐτῆς
 ὁρῶνται. Κατ' ἐκτροφὴν δὲ ὄλης [τῆς] περιφερείας ὄγκος
 στρογγύλος εὐρίσκεται προπίπτων ἐμφερῆς ⁶ ὡῶ, ποτὲ μὲν ἐν
 τῷ γυναικείῳ μένων κόλπῳ, ποτὲ δὲ [καὶ] προχειρότερος γινό-
 15 μενος καὶ πρὸ τῶν πτερυγωμάτων, ἐνερευθῆς κατ' ἀρχὰς, ὑπό-
 λευκος δὲ ὕστερον. Συγχωρήσαντες δὲ καὶ ὄλην [ἢ] ἀπὸ μέρους

1 κατάρρηξιν codd. — 2 ἐνδιπλουμένης codd. — 3 Post ἔναιμος codd.: οὔτε
 παχύτης. — 4 καὶ codd. — 5 αὐτῆς προπεπτώκει ἀπευθυσμένου τρόπον ἐξ ἐκ.
 τῶν μ. ἐμπεπτώσειν ὁρ. codd. — 6 ὡς ποτε codd.

eius tunicam procidere. Duplicem enim eum esse, exte-
 rioremque tunicam eum superiacentibus partibus coaluisse,
 interiorem vero huic adnexam esse et membranarum relaxa-
 tione exidere. Alii totum quoque prolabi opinantur per
 disruptionem, vel resolutionem, vel partim et intra eavum
 suum etiamnunc eonduplicatum. Quodsi igitur, inquit,
 per ruptionem proeidat, omnino sanguinolentus apparebit,
 praegresso lapsu aliquo, vel violentia aliqua, vel icetu; si
 per relaxationem vel resolutionem, non sanguinolentus; ac
 plerumque de causa oeculta, nonnumquam vero propter
 easdem causas, propter quas in ante memoratis easibus,
 resolvitur. Et quum rursus pro parte proeiderit, instar
 intestini recti, ex utraque parte proeidentiae eius apparent.
 Verum in inversione totius eircuitus tumor reperitur rotun-
 dus, qui proeidit, ovo similis, alias quidem intra sinum
 muliebrem manens, alias ulterius proveetus et ante pudendi
 alas situs, primum rubens, postea subalbieans. Quodsi

αὐτὴν προπετῶς [Φέρεσθαι], μεμφόμεθα πρῶτον [μὲν] Εὐρυ-
 Φῶντα δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ¹ ὅλης [τὴν] κάμνουσαν ἐξαρτή-
 σαντα τῶν ποδῶν ἀπὸ κλιμακίου, κάπειτα κατακλίναντα μὲν
 ὑπτίαν, θρέψαντα δὲ πτισάνῃ ψυχρᾷ· ἀνυπομόνητος γὰρ ἢ
 5 ἀνάρτησις καὶ Φυσώδης ἢ τροφή, καὶ ἄτεχνος ἢ τῶν ἡμερῶν
 διαρίθμησις, ἐξ ὧν εἰς τοὺς καιροὺς ἀποβλέπει. Εὐήνωρ δὲ σάρκα
 βοεῖαν ἐντίθησιν εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, οὐκ εἰδῶς τοὺς ἀπὸ
 τῆς σήψεως ἰχῶρας ² τῇ δριμύτητι νομῆς αἰτίους γενήσεσθαι.
 Διοκλῆς δὲ ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν γυναικείων ἐνθλίβων πνεῦμα
 10 διὰ χαλκευτικῆς φύσης ³ ἐντάσσει τὴν ὑστέραν· εἶτα ροῖᾶς
⁴ περιψύσας καὶ εἰς ὄξος ἀποβάπτων ἐντίθησι, στρόφον μὲν
 ἐργασάμενος διὰ τοῦ πνεύματος, θλίψιν δὲ διὰ τῆς ροῖᾶς· ἀπη-
 νῆς γὰρ καὶ στύφουσα. Τινὲς δὲ σάκκου τρίχινον τῇ ὑστέρα
⁵ προσβάλλουσιν, ὥστε διὰ τὴν ὀξύτητα τῶν τριχῶν ἀλγῆσαν-
 15 τας τοὺς τόπους συνελκυσθῆναι, μὴ εἰδότες ὅτι τὰ παραλελυ-
 μένα μὲν οὐδὲν ἀλγεῖ, τὰ δὲ ἀλγῆσαντα πρὸς ὀλίγον συνελ-
 κυσθέντα ⁶ προπίπτει πάλιν. Οἱ πολλοὶ ⁷ δὲ τοῖς μὲν εὐώδεσιν

1 ὅλην codd. — 2 ἐν τῇ codd. — 3 εἶτα ἐντάσσειν codd. — 4 περιψύσας
 codd. — 5 προβαλλ. codd. — 6 προπίπτειν codd. — 7 μὲν codd.

vel concedamus eum totum, vel partim procidere, primum
 tamen Euryphontem reprehendimus, qui per integrum diem
 et noctem aegrotantem pedibus e secula suspendit, ac dein
 supinam reclinat et frigida ptisana alit; nam suspensio illa
 est intolerabilis et alimentum illud flatum gignit, ac contra
 artem est dierum, quibus tempora rei spectat, computatio.
 At Evenor carnem bubulam in pudendum muliebri im-
 mittit, ignorans saniem e putrefactione natam aerimonia
 sua serpentis ulceris causam fieri. Dioeles autem libro
 duodecimo de affectibus mulierum fabri ferrarii follis ope
 spiritum in uterum eogendo illum reponit; tum mala
 Punica derasa et aceto intincta introducit, tormina faciens
 per spiritum, pressionem vero per malum Punieum, quippe
 quod durum est et adstringens. Quidam vero saecum de
 crinibus confectum utero adiciunt, ut ex erinium aeuleis
 loci dolentes contrahantur, nescientes resolutas partes mi-
 mine dolere, dolentes contra brevi tempore contractas rursus

ἀποσφραίνουσιν, ὑποθυμιῶσι δὲ ὑπεναντίως ταῖς ὑστέραις, καὶ
 νῦν ¹ οἷον ζῶον οἰόμενοι τὴν ὑστέραν Φεύγειν μὲν τὰ δυσώδη,
 πρὸς δὲ τὰ εὐώδη Φέρεσθαι. Μεμφόμεθα δὲ καὶ Στράτωνα
 σποδῶ ² δεδευμένη τὸν κόλπον ἀναπληροῦντα, προσθέτω δὲ χρώ-
 5 μενον καστορίῳ· δριμεῖα μὲν γὰρ ἢ σποδὸς, συμπληρωτικὸν δὲ
 [κεφαλή] τὸ καστόριον. — Εἰ μὲν οὖν σκύβαλα ἐν τῷ ἀπευ-
 θυσμένῳ παρακείτο, διὰ κλυστήρος αὐτὰ κομιστέον ἀπλοῦ·
 ἀσχύτως δὲ καὶ εἰ ἐν κύστει περίττωμα εἶη, διὰ καθετῆρος
 αὐτὸ κομιστέον. Συμβαίνει γὰρ ἐπὶ [τὸ] πλεῖστον ἐγκυτέ-
 10 χεσθαι ταῦτα τῷ μέσῃ τὴν ὑστέραν τεταγμένην ἀπευθυσμένου
 καὶ κύστεως ³ παρεμποδίζειν ἐν ταῖς προπτώσεσι ταῖς Φυσιτικῆς
 ἐκκρίσεσι θλίβουσιν καὶ στενοχωροῦσιν τοὺς τόπους. Σχημα-
 τίζειν δὲ μετὰ τοῦτο τὴν κάμνουσαν ὑπτίαν, ὑψηλότερα ἔχουσιν
 τὰ ἰσχία καὶ ⁴ κάμψασαν μετὰ τοῦ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων
 15 τὰ σκέλη· ἔπειτα ἐλαίῳ πολλῶ χλιαρῶ ⁵ καταντλήσαντα τὸ
 προπεπτωκὸς τῆς μήτρας ἐπὶ πολὺ, καὶ ⁶ ποιήσαντα σύστρεμμα
 ἐξ ἐρίου, σχήματι καὶ πάχει ἀναλογοῦν τῷ γυναικείῳ κόλπῳ,

1 ᾧ codd. — 2 δεδευμένον codd. — 3 παραποδ. codd. — 4 κάμψασαν τὰ ἰσχία μετὰ codd. — 5 καταντλήσας codd. Tum notandum Aëtium post ἐλαίῳ πολλῶ χλ. alia etiam enumerare, quae mihi Sorano non deberi videntur. — 6 ποιήσαντας codd.

prolabi. Plerique autem odorata olfacienda praebent et contraria sub utero suffumigant, nunc etiam opinantes, uterum tanquam animans male olentia refugere, suaveolentia appetere. Reprobamus etiam Stratonem, qui cineribus madafactis sinum opplet, et castoreum subdit; nam acres sunt cineres et castoreum caput replet. — Quodsi igitur faeces sint in intestino recto, simplici infuso per anum eluendae; similiterque ubi secretum in vesica collectum est, per catheterem educendum est. Accidit enim plerumque ut talia retineantur, quia uterus inter intestinum rectum et vesicam est intermedius et naturales excretiones prolapsu suo praepedit, quia locos comprimit et angustos reddit. Quo facto aegrotantem supinam collocabimus coxendicibus elevatioribus et cruribus flexis simul et a se dimotis. Dein oleo multo tepido valde irrigata parte uteri prolapsa et facto ex lana convoluto forma et magnitudine sinus muliebris, illud lanae

περιβάλλειν ἔξωθεν τὸ σύστρεμμα τοῦ ἐρίου ἰσχυροτάτῃ καὶ κα-
 θαρῶ ὀθονίῃ, κάπειτα καταβάπτειν ταχέως εἰς ὀξύκρατον, ἢ
 καὶ [εἰς] ἀφέψημα χλιαρὸν μυρσίνης, ἢ σχίνου, ἢ βάτου, ἢ
 σιδίῳν, ¹ ἢ ῥόδων, ἢ εἰς χυλὸν ἀκακίας ἢ ὑποκίστιδος οἴνω
 5 διειμένης καὶ προστιθέναι τῇ ὑτέρῃ, καὶ διαβιβάζειν πᾶν τὸ
 προπεπτωκὸς ἡρέμα ² ἀναθλίβοντα, ἄχρις οὗ ἢ μήτρα ἐπὶ τὸν
 ἴδιον τόπον ἀναχωρήσῃ καὶ ὁ τοῦ ἐρίου ὄγκος ὅλος ³ ἐντὸς τοῦ
 κόλπου ⁴ γένηται· εἴτα ἔρια ἔξωθεν ἐπιτιθέναι οἴνω στύφοντι
 βεβρεγμένα ⁵ καὶ σκέπειν τὸ ἥτρον ὅλον σπόγγῳ ἢ ἐρίοις ἔξ
 10 ὀξύκράτου ⁶ ἐκτεθλιμμένοις, καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ ἐφήβαιοι καὶ
 ὀσφύας ἐπιδουλεῖν, ἐκτείνειν τε τὰ σκέλη τῆς γυναικὸς, ὥστε
 τὸ ἕτερον τῶ ἑτέρῳ ἐπικεῖσθαι. ⁷ Τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν
 ἐγκειμένου τῶ κόλπῳ τοῦ ἐρίου ἐγκαθίζετω ἢ γυνὴ εἰς οἶνον μέ-
 λανκα αὐστηρὸν κεχλισμῆνον ποσῶς, ἢ εἰς ἀφέψημα βάτου,
 15 ἢ μυρσίνης, ἢ σχίνου, ἢ σιδίῳν. Μετὰ δὲ τὸ ἐγκάθισμα κα-

1 ἢ ῥόδων ἐγκαθίζειν κάπειτα ἀποβάπτειν εἰς χυλὸν codd. — 2 ἀναθλίβον-
 τας codd. — 3 ἐν τῷ κόλπῳ codd. — 4 Post γένηται mss.: τοῦ (scriptum
 fuit μέχρι τοῦ) τέλους ἐν τῷ αἰδοίῳ. — 5 ἢ καὶ codd. — 6 τεθλιμμένης codd. —
 7 Ante τῇ mss.: μετὰ δὲ τοῦτο σικύας προσβλητέον μετὰ φλογὸς πλείονος πρὸς
 ὀμφαλὸν [καὶ] καθ' ἑκατέραν λαγόναν καὶ ὀσφραντά ταῖς ῥίσις εὐαῖδη συνεχῶς προ-
 σενεκτέον. Aëtius plura etiam habet; mihi omnia suspecta sunt.

convolutum extra circumdare oportet linteo subtilissimo et
 puro ae dein celeriter in poseam intingere, vel in decoctum tepidum myrti, vel lentisei, vel rubi, vel malieorii, vel rosarum, vel in suceum acaeiae, vel hypocistidis in vino maeratae et totam partem prolapsam leni pressione sursum traducere, donec uterus in propriam suam sedem recesserit totaque lanæ moles in sinum introierit; tum lanam foris imponere oportet vino adstringente madentem atque innum ventrem totum contegere spongia vel lana ex aqua eum aceto expressa et hypogastrium et pubem et lumbos deligare et crura mulieris ita extendere, ut alterum alteri superincumbat. Tertio autem die, lanâ in sinu contentâ, insideat mulier vino nigro acerbo, aliquantum tepefacto, vel decocto rubi, vel myrti, vel lentisci, vel malieorii. Post illam in sessionem supinae reclinatae et retro vergenti, ita ut partes ad eoxendices habeat

τακλιθείσης αὐτῆς ὑπτίας ἀναρρόπου, ὡς ὑψηλότερα ἔχειν τὰ πρὸς τοῖς ἰσχυρίσιν, τὸ μὲν ἐγκείμενον ἔριον ἐξαίρεισθω, ἕτερον δὲ ἐντιθέσθω βεβρεγμένον τῷ αὐτῷ Φαρμάκῳ· καταπλαπτέσθω δὲ τὸ ὑπογαστριον Φοίνιξιν, ἀλφίτοις, ¹ [Φακῆ καὶ] σιδίοις
 5 [μετὰ δέξυκράτου], καὶ διὰ τρίτης πάλιν τὰ αὐτὰ γιγνέσθω μέχρι παντελοῦς θεραπείας. Εἰ δὲ πολὺν χρόνον ἔξω μείνῃσα φαίνοιτο λοιπὸν ἤδη κατεψύχθαι, ποτὲ δὲ καὶ προδήλως φλεγμαίνειν καὶ περιωδυνεῖν, ἢ κατὰ παράλυσιν προπεπτωκέναι, θερμῷ ὕδατι, ἢ ὑδρελαίῳ, ἢ χυλῷ τήλεως ἐφθῆς, ἢ λινοσπέρ-
 10 μου, ἢ ² μαλάχης [καταντλεῖν], καὶ οὕτως ἀπεντάσσειν· ³ ἢν δὲ τὸ πάθος ἀπαιτήσῃ, καὶ φλεβοτομεῖν καὶ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι χαλαστικοῖς διὰ τὴν παράλυσιν, ἢ τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς. Εἰ δὲ χρονίσειεν, ὥστε συνεχῶς προπίπτειν, δέξυκράτῳ περιπλύνειν θερμῷ καὶ ἐγκαθίζειν τῷ δέξυκράτῳ ἐφ' ἱκανὸν χρό-
 15 νον· ἔπειτα τὰ προειρημένα ποιεῖν ⁴ πάντα. Εἶτα τὴν ὅλην σύγκρισιν τουοῦν τῷ ἀναληπτικῷ κύκλῳ χρώμενον, ὕστερον δὲ

1 *Uncis intersepta h. l. ex Aëtio sunt ducta.* — 2 *μολόχης mss.* — 3 *ἂν δὲ τὸ μέγεθος ἀπαιτ. codd.* — 4 *Post πάντα codd.: ἤγουν σικίας κούρας καὶ τὰ ἐπιθέματα τὰ τε διὰ φοινίκων, μήλων κυδωνίων, καὶ πάντων ἤδη τῶν στυφρῶν δυναμένων, ἢ τῷ δι' ἰτεῶν καὶ τοῖς τὰ αὐτὰ ποιεῖν δυναμένοις.*

elevatiores, eximatur lana immissa alteraque eodem medicamine irrigata iuvehatur; cataplasma hypogastrio imponatur e palmulis, polenta, lente et malicorio cum aceto aqua temperato et tertio quoque die idem denuo fiat, donec plane curata sit. Sin uterus iam diu foris manserit ceterumque iam refrigeratum esse appareat, vel manifesto inflammatum esse valdeque dolere, vel propter resolutionem procidisse, irrigandus est aqua calida, vel olco cum aqua, vel succo foeni Graeci cocto, vel lini seminis, vel malvae, et ita reponendus. Quodsi affectio id requirat, etiam vena secanda, ceterisque relaxantibus utendum propter resolutionem, vel inflammationis magnitudinem. At quando res in longum protrahitur, ita ut pars continenter prolabatur circum abluenda aceto aqua calida temperato, et satis diu aceto cum aqua insidendum; postea praemonita omnia facienda sunt. Quo facto totum habitum corroborare oportet iustaurantis medicinae cyclo utendo, dein metasyncritico;

τῷ μετασυγκριτικῷ· Φοινίσσειν δὲ τὰ περὶ τὸ ἐΦήβιον καὶ τὴν
 ὄσφυν καὶ τὸ ¹ ὑπογάστριον παροπτῆσει, σμήγμασι δριμέσιν,
² ἢ τοῖς πεσσοῖς τοῖς διὰ νίτρου καὶ σταφίδος, ἄλων καὶ πᾶσι
 τοῖς ἐκ τῶν μετασυγκριτικῶν ἐσκευασμένοις ὑλῶν. Ἐνίοτε δὲ
 5 διὰ τὴν τῶν τόπων εὐκισθησίαν παραιτούμενος τὸ ὄξος γῆν μέ-
 λαιναν τὴν ἐν τῇ φακῇ εὕρισκομένην ἀναλέξας καὶ διαλύσας
 ὕδατι θερμῷ καταντλῶ ἐπὶ πολὺ, καὶ σφόδρα ὠφελεῖ· μετὰ
 δὲ τὴν κατάντλησιν τῇ προειρημένη ἀγωγῇ ἐχρησάμην. Ὅταν
 δὲ διὰ γλισχρότητα τῶν ὑγρῶν δυσχερῶς ἀναβιβάζεται, ³ τρυγί
 10 οἴνου κεκχυμένη, ἢ νίτρῳ, ἢ κονία στακτῆ περισμύξαντα ἡρέμα
 τοὺς τόπους καὶ πυριάσχυντα στύμμασιν ἢ τῷ διηθήματι τῆς
 εἰρημένης γῆς καὶ καταχρίσαντα ἀποπλύματι μολύβδου μετὰ
 μურσινίνου ἐλαίου, ἢ μηλίνου, ἢ στύμμασιν ⁴ ὁμοίοις τὸ προπε-
 πτωκὸς εἰς τὸν κόλπον ἀναβιβάζειν, ὡς προείρηται. Οἱ πλεῖστοι
 15 δὲ συνεχῶς προπίπτουσιν αὐτὴν ⁵ ἀλσίῳ ἢ νίτρῳ συμπάσαντες,
 οὕτως ἀπρωθούσιν, ὅπερ καὶ Θεσσαλὸς ἐνόμισεν ἀκολούθως ⁶ ἑαυτῷ.
 Τὰ δὲ μετασυγκριτικὰ δεῖ παραλαβεῖν ⁷ ἐν διαλείμματι μᾶλλον

1 ἐπιγ. codd. — 2 ἀ ποιεῖ codd.; Dietz. ἀ ποιεῖ πεσσοῖς voluit. — 3 τρυ-
 γία mss. — 4 ὁμοίως codd. — 5 ἀλσὴν ἢ νίτρῳ mss. — 6 αὐτῷ codd., et
 τὰ γὰρ μετασυγκρ. — 7 ἐν δὲ ἀλείμματι codd. et ἢ ὅτε μᾶλλον ἐστὶν ἐπιθέ-
 σεις, ἢ ὅτε κ. τ. ἐ.

rubefaciendi autem loci circa pubem et lumbos et hypo-
 gastrium adustione per illita acria, vel pessos cum nitro et
 uva passa, sale et omnibus, quae parantur e materiis me-
 tasyncriticis. Subinde vero propter acutiorem locorum sen-
 sum reiecto aceto collectam terram nigram, quae in lentibus
 reperitur, aqua calida solutam abunde affundo, quod mag-
 nopere iuvat. Post affusionem dein eadem curandi methodo
 utebar. At quando propter viscidam humorum indolem
 aegre adscendit, facee vini usta, vel nitro, vel lixivio ei-
 neris locis leniter illitis et adstringentium ope fotis, vel
 colatura terrae supra dictae, et lotura plumbi inunctis cum
 oleo myrtino, vel melino, vel eiusmodi adstringentibus,
 partem prolapsam in sinum, uti ante dictum est, reducimus.
 Plerique tamen frequenter procidentem uterum sale, vel
 nitro conspergunt et ita retrudunt, quod etiam Thessalus
 probavit, hac in re secum ipse consentiens; metasyncritica

- ἢ ὅτε ἐστὶν ¹ ἐπίτασις. Μελανθείσης δὲ αὐτῆς ἀπὸ μέρους διὰ τὸ ἔξω μείναι πλείοσι χρόνοις, εἰ καὶ τινες ² ἱστοροῦσι συμβιῶσαι μέχρι παντὸς εἶναι ³ τῇ μήτρᾳ προπεπτωκυῖα, τοῖς πρὸς νομᾶς χρηστέον· εἰ δὲ μὴ, ⁴ ἀποτμητέον τὸ μελανθὲν, εἰ
- 5 καὶ λοβδὸν ἥπατος ἢ πνεύμονος ἀποτέμνομεν κατὰ τὴν πρόπτωσιν μελανθέντα. Καὶ ὅλη μελανθῆ, τὴν σύμπασαν ἀποτμητέον, οὐ μόνον διὰ τοὺς ἱστορήσαντας αὐτὴν ἀκινδύνως ἐκτέμνεσθαι, ὧν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἀποκοπτόμενον οὐκέτι κύριόν ἐστι μέρος, ἡλλωτριωμένον δὲ σῶμα καὶ ἀνοίκειον.
- 10 Εἰ δὲ ἐκ τοῦ συνεχῶς προπίπτειν ἐλκωθεῖσα συμφυῆ τοῖς πτερυγώμασιν, ὡς ἱστοροῦσιν τινες, διακριτέον τὴν πρόσφυσιν, ὡς ⁵ ἐντέρου πρὸς περιτόναιον· ἀμεινον δὲ τῆς ἀσφαλείας χάριν τῶν πτερυγωμάτων τι τῇ μήτρᾳ προσχαρίζεσθαι μὴ δυναμένης τῆς διακρίσεως ἴσης ⁶ ἀποτελεσθῆναι.

1 ἐπιθέσεις ἢ ὅτε προσπέπτωκεν ἡ μήτρα μελανθ. codd. — 2 συριστ. codd. — 3 τὴν μήτραν προπεπτωκυῖαν codd. — 4 καὶ ἀποτμ. codd. — 5 ἐντέρῳ mss. — 6 Post ἀποτελ. mss.: ὑποθυμιατέον δὲ αὐτὰς συνεχῶς τοῖς δυσώδεσι περισκέπειν τε πάντοθεν· ταῖς δὲ ῥίσις ὀσφραντὰ εὐωδέστατα προσάγειν. Aëtius insuper alia habet, quibus fidem denego.

autem potius in intermissione, quam ubi exacerbatio est, usurpanda sunt. Nigrata vero uteri parte, quia per longius tempus extra mansit, — licet quidam narrent ad extremum usque cum utero prolapso mulierem in vivis manere posse, — remediis adversus ulcera serpentia est utendum; sin non iuvent, pars nigrata resecanda est, quandoquidem etiam hepatis, vel pulmonis lobum c prolapsu nigricantem rescindimus. Quin si totus uterus nigratus fuerit, totus resecandus est, non solum eorum auctoritate, qui narrant eum sine periculo abscindi, quorum supra mentionem fecimus, sed etiam quia nigricans illud non amplius pars nobilis est, sed substantia aliena, haud propria. Quodsi ex frequenti prolapsu ulceratus uterus, uti nonnulli accidisse narrant, cum pudendi alis coaluit, concretionem incidere oportet, quemadmodum intestini cum peritonaco. Praestat tamen securitatis gratia de alis aliquid utero concedere, ubi dissectio acquabiliter fieri nequit.

FRAGMENTUM CAELII AURELIANI

A VIRO DOCTISSIMO

W. N. DU RIEU

reperitum in Cod. Voss. Lat. Q. n°. 9. fol. ult. verso.

¹ Ex genetia celii aureliani, methodici siccensis.

² Solum igitur aptum tempus conceptionis est menstruali purgatione declinante. Relevata enim matrix fervorem retinet modo natum et humectationem modicam. ³ Rursum semen non poterit adherere, nisi asperitate matricis effecta materie lapsu fundo lacessito. Ut enim in egrotis dimissionis tempore cibus tenetur acceptus, imminente autem accessione, vel in ipsa commota, vomitu effusus excluditur, non aliter semen firmiter teneri perspicitur purgatione nec fluore vigente. ⁴ Addimus praeterea appetentiam quoque

1 Id est e Gynaeceis, ἐκ τῶν γυναικείων, Caelii. Nempe vides *ae* constanter per nudum *e* scribi.

2 Loci sunt capituli mihi X. — Verba „solum — modicam” respondent versibus 7—9 p. 48.

3 Cum periodo „rursum — vigente.” conf. vs. 9—15 p. 48. Quibus comparatis videtur Caelius vs. 10. legisse eiusmodi quid: μὴ προτετραχυσμένης τῆς ὑστέρας, [τῆ ῥύσει τῆς ὕλης] ἐξεσμένης κατὰ τὸν πυθμένα. Certius vero esse opinor vs. 12. non [κατατάσσεται], sed [ἐγκατέχεται] esse explendum, uti p. 66. vs. 7. ἐγκατέχει legitur.

4 Ad locum „addimus — agitata” cf. p. 49. vs. 2—17. Sunt autem haec a Caelio in brevius redacta.

veneream adesse ¹ veneri. Sicut enim superceptus cibus non digeritur, sic semen invita matrice exceptum minime tenetur, vel ² cum naturatur, nisi ³ fame sitientes venerem sumpserint. Item enim quaedam a nolentia oppresse conceperunt, unde illis tamen delectatio affuit animi celata iudicio. Tempus ⁴ igitur aptissimum conceptioni probatur, quo veneris appetentia suis fuerit stimulis agitata. ⁵ Item nec corpore gravato, nec succis solitis destituto; non est enim sufficiens sola cupiditas, necdum effectus ⁶ vanis optinere, nisi corporis quoque aptissima fuerit ⁷ habitudo.

1 Illud „veneri” librarii lapsus esse videtur; probabile est Caelium „debere,” vel „debere mulieri” dedisse.

2 Hoc loco „cum” redundat, nisi indieium sit lacunae, ita ut forsitan scriptum fuerit „vel, eum reventum est, naturatur.” Quod attinet ad „naturatur,” non dubito quia ita scripserit Caelius, modo compares p. 58. vs. 13. μεταβέβληται ἤδη τὸ σπέρμα καὶ φύσις ἐστὶ, κατὰ προκοπὴν δὲ καὶ ψυχὴ καὶ οὐκέτι σπέρμα.

3 „famine” vitiose pro „femiue” i. e. feminae.

4 Cod. τ⁹, quod quid hie esse debeat, ignorare me fateor. Dedi „igitur” e Graecis Sorani.

5 Cum hac periodo ef. p. 49. vs. ult. usque ad p. 50. vs. 2.

6 „vanis” librarii error est; Caelius „veneris” scripsit; pro „optinere” dedisse illum credo „optiuetur.”

7 Post „habitudo” sequuntur in ms. Voss. formulae aliquot primum remedium conservationi seminis concepti destinatum, octo, si recte numerem; dein tres remedium adiuvantium. Hae formulae paene omnes sunt lacunosae, nec quidquam bonae frugis continent; quin uerum quidem est Caelio illas deberi; quid quod, etiamsi illi debeantur, ne omnes quidem huius sunt loci; itaque in restituendis bonas horas terere uouebit; eas sibi relinquo. Quae exhibui duabus maxime de eausis digna sunt, quae in publicum emittantur. Primum, quia ex iis constat, Caelium Aurelianum re vera Gynaecia scripsisse, i. e. e Sorano librum de hac materia Latine edidisse; tum quia hic solus est locus, qui, quum Graeca, unde ductus est, supersint, doceat, quomodo in Sorani imitatione versatus sit Caelius.

C O R R I G E N D A .

Pag. 15. vs. 14. in fine versus comma tollendum. — Pag. 78. vs. 18. lege *ἐνάργεια*. — Pag. 83. vs. 14. *διαχρίειν* legendum. — Pag. 108. vs. 6. lege *Μαντίας*. — Pag. 164. vs. 10. et 11. comma in utroque versu tollendum. — Pag. 179. vs. 1. *διδόναι* lege. — Pag. 202. vs. 1. *διάκλυσμα*. — Pag. 234. vs. ult. *πραῦσμού*.

In Latinis pag. 136. vs. 7. lege: *deglutitionem*; — pag. 186. vs. 4.: *glycyrrhizae*; — pag. 244. vs. penult.: *aptos usus*.

